

ONDERWIJSVISITATIE

Ergotherapie

Een onderzoek naar de kwaliteit van de professioneel gerichte bacheloropleiding Ergotherapie aan de Vlaamse hogescholen

The logo for VLHORA, consisting of the letters 'V L H O R A' in white, bold, sans-serif font. The 'V' is on a light gray background, and the remaining letters are on a black background.

V L H O R A

V l a a m s e H o g e s c h o l e n r a a d

11 september 2012

De onderwijsvisitatie Ergotherapie

Ravensteingalerij 27, bus 3
1000 Brussel
tel.: 02 211 41 90
info@vlhora.be

Exemplaren van dit rapport kunnen tegen betaling verkregen worden
op het VLHORA-secretariaat.

Het rapport is ook elektronisch beschikbaar op
<http://www.vlhora.be> > evaluatieorgaan > publicaties > visitatierapporten > huidige ronde

Wettelijk depot: D/2012/8696/16

voorwoord

De visitatiecommissie brengt met dit rapport verslag uit over haar oordelen en de daaraan ten grondslag liggende motivering, conclusies en aanbevelingen die resulteren uit het onderzoek dat zij heeft verricht naar de onderwijskwaliteit van de professioneel gerichte bacheloropleiding Ergotherapie in Vlaanderen.

De visitatiecommissie heeft hierbij de visitatieprocedure *Handleiding Onderwijsvisitaties VLIR|VLHORA, september 2008* gevolgd, waarbij zij niet enkel aanbevelingen en suggesties formuleert in het kader van de continue kwaliteitsverbetering van het hoger onderwijs, maar ook een oordeel geeft in het kader van de accreditatie van de opleiding.

De visitatie en dit rapport passen in de werkzaamheden van de hogescholen en van de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA) met betrekking tot de kwaliteitszorg van het hogescholenonderwijs, zoals bepaald in artikel 93 van decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs.

Met dit rapport wordt de bredere samenleving geïnformeerd over de wijze waarop de hogescholen en meer bepaald de betrokken opleiding omgaat met de kwaliteit van haar onderwijs. Toch is het rapport in de eerste plaats bedoeld voor de hogeschool die de opleiding aanbiedt. Op basis van de bevindingen van het rapport kan de hogeschool nu en in de nabije toekomst actie nemen om de kwaliteit van het onderwijs in de opleiding te handhaven en verder te verbeteren. De lezer moet er zich echter terdege bewust van zijn dat het rapport slechts een momentopname biedt van het onderwijs in de opleiding en dat de rapportering van de visitatiecommissie slechts één fase is in het proces van kwaliteitszorg.

De VLHORA dankt allen die meegewerkt hebben aan het welslagen van dit proces van zelfevaluatie en visitatie. De visitatie was niet mogelijk geweest zonder de inzet van al wie binnen de hogescholen betrokken was bij de voorbereiding en de uitvoering ervan. Tevens is de VLHORA dank verschuldigd aan de voorzitter, de leden en de secretaris van de visitatiecommissie voor de betrokkenheid en deskundige inzet waarmee zij hun opdracht hebben uitgevoerd.

Marc Vandewalle
secretaris-generaal

Bert Hoogewijs
voorzitter

inhoudsopgave

voorwoord.....	3
inhoudsopgave	5
deel 1.....	7
Hoofdstuk 1 De onderwijsvisitatie Ergotherapie	9
1.1 inleiding	9
1.2 de betrokken opleidingen	9
1.3 de visitatiecommissie	9
1.3.1 samenstelling	9
1.3.2 taakomschrijving.....	11
1.3.3 werkwijze.....	11
1.3.4 oordeelsvorming	13
1.4 indeling van het rapport.....	13
Hoofdstuk 2 Het domeinspecifiek referentiekader Ergotherapie.....	15
2.1 inleiding	15
2.2 domeinspecifieke competenties	15
2.2.1 gehanteerde input	15
2.2.2 domeinspecifieke competenties	16
2.3 besluit.....	17
Hoofdstuk 3 De opleidingen in vergelijkend perspectief	19
Onderwerp 1 Doelstellingen van de opleiding	20
Facet 1.1 Niveau en oriëntatie	20
Facet 1.2 Domeinspecifieke eisen	20
Onderwerp 2 Programma.....	21
Facet 2.1 Relatie doelstelling en inhoud.....	21
Facet 2.2 Eisen professionele en academische gerichtheid	22
Facet 2.3 Samenhang	23
Facet 2.4 Studieomvang.....	23
Facet 2.5 Studielast.....	23
Facet 2.6 Afstemming vormgeving - inhoud	24
Facet 2.7 Beoordeling en toetsing	24
Facet 2.8 Masterproef.....	24
Facet 2.9 Toelatingsvoorwaarden	24
Onderwerp 3 Inzet van personeel	25
Facet 3.1 Kwaliteit personeel.....	25
Facet 3.2 Eisen professionele gerichtheid	26
Facet 3.3 Kwantiteit personeel	26
Onderwerp 4 Voorzieningen.....	26
Facet 4.1 Materiële voorzieningen.....	26
Facet 4.2 Studiebegeleiding	27
Onderwerp 5 Interne kwaliteitszorg	27
Facet 5.1 Evaluatie resultaten	27
Facet 5.2 Maatregelen tot verbetering	28
Facet 5.3 Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld.....	28
Onderwerp 6 Resultaten	28
Facet 6.1 Gerealiseerd niveau.....	28

Facet 6.2	Onderwijsrendement.....	28
Hoofdstuk 4	Vergelijkende tabel kwaliteitsaspecten.....	31
deel 2.....		35
Hoofdstuk 1	Artesis Hogeschool Antwerpen	37
Hoofdstuk 2	Arteveldehogeschool.....	75
Hoofdstuk 3	Hogeschool Gent.....	111
Hoofdstuk 4	Hogeschool West-Vlaanderen.....	147
Hoofdstuk 5	Hogeschool-Universiteit Brussel.....	183
	Bijzonder kwaliteitskenmerk: Integratie evidence based practice in de opleiding.....	216
Hoofdstuk 6	Katholieke Hogeschool Brugge-Oostende.....	223
Hoofdstuk 7	Katholieke Hogeschool Kempen	261
Hoofdstuk 8	Provinciale Hogeschool Limburg	297
	Bijzonder kwaliteitskenmerk: ICT	330
bijlagen		333

algemeen deel

Hoofdstuk 1 De onderwijsvisitatie Ergotherapie

1.1 inleiding

In dit rapport brengt de visitatiecommissie verslag uit van haar bevindingen over de onderwijskwaliteit van de professioneel gerichte bacheloropleiding Ergotherapie, die zij in 2011 in opdracht van de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA) heeft onderzocht.

Dit initiatief past in de werkzaamheden van de hogescholen en van de VLHORA met betrekking tot de kwaliteitszorg van het hogescholenonderwijs, zoals bepaald in artikel 93 van het decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen.

1.2 de betrokken opleidingen

De opleiding Ergotherapie wordt door 8 hogescholen aangeboden. De visitatiecommissie bezocht op:

- 6, 7 en 8 april 2011	Artesis Hogeschool Antwerpen
- 18, 19 en 20 mei 2011	Arteveldehogeschool
- 26, 27 en 28 april 2011	Hogeschool Gent
- 18, 19 en 20 oktober 2011	Hogeschool West-Vlaanderen
- 8, 9 en 10 november 2011	Hogeschool-Universiteit Brussel
- 25, 26 en 27 mei 2011	Katholieke Hogeschool Brugge-Oostende
- 2, 3 en 4 maart 2011	Katholieke Hogeschool Kempen
- 5, 6 en 7 oktober 2011	Provinciale Hogeschool Limburg

1.3 de visitatiecommissie

1.3.1 samenstelling

De visitatiecommissie werd samengesteld conform de procedure van de *Handleiding Onderwijsvisitaties VLIR|VLHORA, september 2008*. Meer in het bijzonder werden de richtlijnen van de Erkenningscommissie Hoger Onderwijs met betrekking tot de onafhankelijkheid van de commissieleden opgevolgd. De visitatiecommissie werd samengesteld door het bestuursorgaan van de VLHORA in haar vergadering van 29 oktober 2010.

De visitatiecommissie die de **Artesis Hogeschool Antwerpen** heeft bezocht:

Voorzitter en domeindeskundige:	Philippe Meeus
Onderwijsdeskundige:	Ineke Wolfhagen
Domeindeskundige:	David Dol
Domeindeskundige:	Rianne Jansens

De visitatiecommissie die de **Arteveldehogeschool** heeft bezocht:

Voorzitter en domeindeskundige:	Philippe Meeus
Onderwijsdeskundige:	Ineke Wolfhagen
Domeindeskundige:	Annie Aertsen
Domeindeskundige:	Ineke Stijnen

De visitatiecommissie die de **Hogeschool Gent** heeft bezocht:

Voorzitter en domeindeskundige:	Jan De Smedt
Onderwijsdeskundige:	Ineke Wolfhagen
Domeindeskundige:	Ineke Stijnen
Domeindeskundige:	Geert Deschacht

De visitatiecommissie die de **Hogeschool West-Vlaanderen** heeft bezocht:

Voorzitter en domeindeskundige:	Jan De Smedt
Onderwijsdeskundige:	Ineke Wolfhagen
Domeindeskundige:	David Dol
Domeindeskundige:	Rianne Jansens

De visitatiecommissie die de **Hogeschool-Universiteit Brussel** heeft bezocht:

Voorzitter en domeindeskundige:	Philippe Meeus
Onderwijsdeskundige:	Ton Kallenberg
Domeindeskundige:	Annie Aertsen
Domeindeskundige:	Rianne Jansens

De visitatiecommissie die de **Katholieke Hogeschool Brugge-Oostende** heeft bezocht:

Voorzitter en domeindeskundige:	Philippe Meeus
Onderwijsdeskundige:	Ton Kallenberg
Domeindeskundige:	David Dol
Domeindeskundige:	Rianne Janssens

De visitatiecommissie die de **Katholieke Hogeschool Kempen** heeft bezocht:

Voorzitter en domeindeskundige:	Jan De Smedt
Onderwijsdeskundige:	Ton Kallenberg
Domeindeskundige:	Geert Deschacht
Domeindeskundige:	Ineke Stijnen

De visitatiecommissie die de **Provinciale Hogeschool Limburg** heeft bezocht:

Voorzitter en domeindeskundige:	Jan De Smedt
Onderwijsdeskundige:	Ton Kallenberg
Domeindeskundige:	Geert Deschacht

Voor een kort curriculum vitae van de commissieleden, zie bijlage 1.

Vanuit de VLHORA werden een projectbegeleider en een secretaris aangesteld. Voor de visitatie van de opleiding Ergotherapie waren dit:

Projectbegeleider:	Jo De Grave (tot 31 maart 2011) Klara De Wilde (vanaf 1 april 2011)
Secretaris:	Bea Bossaerts

1.3.2 taakomschrijving

De commissie geeft op basis van het zelfevaluatierapport van de opleiding en de gesprekken ter plaatse:

- een oordeel over de onderwerpen en facetten uit het accreditatiekader van de NVAO;
- een integraal oordeel over de opleiding;
- suggesties om waar mogelijk te komen tot kwaliteitsverbetering.

Op aanvraag van de opleiding geeft de commissie een beoordeling van de voorgedragen bijzondere kwaliteitskenmerken. De beoordeling van het bijzonder kwaliteitskenmerk heeft geen invloed op de globale beoordeling van de opleiding en het accreditatiebesluit van de NVAO.

1.3.3 werkwijze

De visitatie van de opleiding Ergotherapie aan de hogescholen gebeurde conform de werkwijze zoals die is vastgelegd in de *Handleiding Onderwijsvisitaties VLIR|VLHORA, september 2008*.

Voor de beschrijving van de werkwijze van de visitatiecommissie worden vier fasen onderscheiden.

- fase 1, de installatie van de commissie;
- fase 2, de voorbereiding;
- fase 3, het visitatiebezoek;
- fase 4, de schriftelijke rapportering.

Fase 1 De installatie van de visitatiecommissie

Op 1 december 2010 werd de visitatiecommissie officieel geïnstalleerd.

De installatievergadering stond in het kader van een kennismaking, een gedetailleerde bespreking van het visitatieproces aan de hand van de *Handleiding Onderwijsvisitaties VLIR|VLHORA, september 2008* en een toelichting van het ontwerp van domeinspecifieke referentiekader. Daarnaast werden een aantal praktische afspraken gemaakt, onder meer met betrekking tot het bezoekschema, de bezoekdagen en de te lezen eindwerken en/of stageverslagen.

Fase 2 De voorbereiding

De visitatiecommissie heeft een domeinspecifiek referentiekader voor de opleiding opgesteld en aan de opleidingen bezorgd.

Elk commissielid heeft het zelfevaluatie-rapport en de bijlagen bestudeerd, de geselecteerde eindwerken gelezen en haar/zijn argumenten, vragen en voorlopig oordeel vastgelegd in een checklist, waarvan de secretaris een synthese heeft gemaakt. De synthese werd uitvoerig besproken en beargumenteerd door de commissieleden. Op basis van de bespreking en de door de commissieleden opgestuurde vragenlijsten, inventariseerde de secretaris kernpunten en prioriteiten voor de gesprekken en het materialenonderzoek bij de visitatie.

Fase 3 Het visitatiebezoek

De VLHORA heeft een bezoekschema ontwikkeld dat desgevallend aangepast werd aan de specifieke situatie van de opleiding. Het bezoekschema werd opgenomen als bijlage 4. Tijdens de visitatie werd gesproken met een representatieve vertegenwoordiging van alle geledingen die bij de opleiding betrokken zijn. Tijdens de visitatie werd bijkomend informatiemateriaal bestudeerd en werd een bezoek gebracht aan de instelling met het oog op de beoordeling van de accommodaties en de voorzieningen voor de studenten. Tijdens de visitatie werd voor de verdere bevraging gebruik gemaakt van de synthese van de checklist en de vragenlijsten.

Binnen het bezoekprogramma werden een aantal overlegmomenten voor de commissieleden voorzien om de bevindingen uit te wisselen en te komen tot gezamenlijke en meer definitieve (tussen)oordelen. Na de gesprekken met de vertegenwoordigers van de opleiding hebben de visitatieleden hun definitief (tussen)oordeel per facet en per onderwerp gegeven.

Op het einde van het visitatiebezoek heeft de voorzitter een korte mondelinge rapportering gegeven van de ervaringen en bevindingen van de visitatiecommissie, zonder expliciete en inhoudelijk waarderende oordelen uit te spreken.

Fase 4 De schriftelijke rapportering

De secretaris heeft in samenspraak met de voorzitter en de commissieleden, op basis van het zelfevaluatie-rapport, de checklisten en de motiveringen een ontwerp opleidingsrapport opgesteld. Het ontwerp-rapport geeft per onderwerp en per facet het oordeel en de motivering van de visitatiecommissie weer. Daarnaast werden - waar wenselijk en/of noodzakelijk - aandachtspunten en eventuele aanbevelingen voor verbetering geformuleerd.

Het ontwerp opleidingsrapport werd aan de hogescholen gezonden voor een reactie. De reactie van de opleiding op het ontwerp opleidingsrapport werd door de commissie in een slotvergadering besproken. De visitatiecommissie stelde ook een vergelijkend gedeelte op. Hierin worden de belangrijkste conclusies en aanbevelingen van de visitatie vergelijkenderwijs weergegeven. Tevens werden de oordelen per onderwerp, per facet en per hogeschool in een vergelijkende tabel weergegeven.

Het vergelijkende deel en de vergelijkende tabel werden samen met het antwoord van de visitatiecommissie op de reacties van de opleidingen en het definitieve opleidingsrapport aan de hogescholen toegezonden.

Het vergelijkende deel, de vergelijkende tabel, de definitieve opleidingsrapporten en de bijlagen worden samengebracht in het visitatierapport van de professioneel gerichte bacheloropleiding Ergotherapie.

1.3.4 oordeelsvorming

De commissie legt in een eerste fase een oordeel per facet vast. Daarna legt de commissie een oordeel per onderwerp vast op basis van de oordelen van de facetten die van het onderwerp deel uitmaken.

In de oordelen per onderwerp wordt steeds een overzicht gegeven van de oordelen per facet. In geval van een compensatie van facetten, wordt het oordeel op onderwerpniveau gevolgd door een motivering en aangevuld met de weging die de commissie hanteerde in de oordeelsvorming op onderwerpniveau. In de overige gevallen wordt voor de motivering van het oordeel op onderwerpniveau verwezen naar de argumentatie bij de facetten.

De oordelen per facet en per onderwerp hebben betrekking op alle locaties, afstudeerrichtingen en varianten. Daar waar er een onderscheid in het oordeel per afstudeerrichting en/of locatie en/of variant nodig is, wordt dit aangegeven in het rapport.

De commissie houdt in haar beoordeling rekening met accenten die de opleiding eventueel zelf legt, met het domeinspecifieke referentiekader en met de benchmarking ten opzichte van de gelijkaardige opleidingen in andere instellingen van hoger onderwijs.

Alle oordelen en wegingen volgen de beslisregels zoals geformuleerd in de *Handleiding Onderwijsvisitaties VLIR|VLHORA, september 2008*. Op het niveau van de facetten volgen de oordelen een vierpuntschaal: “onvoldoende”, “voldoende”, “goed” en “excellent”. Op het niveau van de onderwerpen en op het niveau van de opleiding in haar geheel geeft de commissie een antwoord op de vraag of er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn. Hierbij kan het oordeel “voldoende” of “onvoldoende” luiden.

1.4 indeling van het rapport

Het rapport bestaat uit twee delen. In het eerste deel beschrijft de visitatiecommissie in hoofdstuk 2 het domeinspecifiek referentiekader op basis waarvan zij de gevisiteerde opleidingen heeft beoordeeld. In hoofdstuk 3 worden de belangrijkste conclusies en bevindingen van de commissie per facet vergelijkenderwijs weergegeven en tot slot worden in hoofdstuk 4 de toegekende scores in tabelvorm samengevat.

In het tweede deel van het rapport brengt de commissie verslag uit over de gevisiteerde opleidingen. Voor elke afzonderlijke hogeschool en dus voor elke afzonderlijk gevisiteerde opleiding kan u een deelrapport terugvinden. De deelrapporten bevatten de aanbevelingen die de commissie doet ten aanzien van elke afzonderlijke hogeschool en zijn gemakshalve geordend naar alfabetische volgorde van de benaming van de hogescholen.

Hoofdstuk 2 Het domeinspecifiek referentiekader Ergotherapie

2.1 inleiding

Voor iedere (groep van) opleiding(en) wordt een domeinspecifiek referentiekader ontwikkeld dat door de commissie gebruikt wordt bij de beoordeling van opleidingen. De visitatiecommissie is verantwoordelijk voor de opmaak van het domeinspecifiek referentiekader. De VLHORA als evaluatieorgaan geeft de procedure¹ aan voor de opstelling ervan.

Het referentiekader is niet bedoeld om een ideale opleiding te schetsen. Respect voor de eigenheid van een opleiding en voor de diversiteit binnen eenzelfde opleiding over de instellingen heen, veronderstelt immers dat in de eerste plaats wordt nagegaan of elke opleiding erin slaagt haar eigen doelstellingen te realiseren en dit zowel inhoudelijk als procesmatig. Dit belet niet dat wordt nagegaan of elke opleiding aan een aantal minimumeisen voldoet, die aan de betreffende opleiding worden gesteld vanuit het vakgebied en/of de relevante beroepspraktijk.

2.2 domeinspecifieke competenties

2.2.1 gehanteerde input

referentiekaders van de opleidingen:

- domeinspecifiek referentiekader opgesteld door het Vlaams Overleg Ergotherapie – VLOE 2009

brondocumenten onderschreven door het werkveld en/of internationale referentiekaders:

- K.B. van 8 juli 1996 betreffende de beroepstitel en de kwalificatievereisten voor de uitoefening van het beroep van ergotherapeut en houdende vaststelling van de lijst van technische prestaties;
- Beroepsprofiel ergotherapie, Studie 31, Werkgroep beroepsprofiel van de Vlaamse Hogescholen in opdracht van de Vlaamse Onderwijsraad (VLOR), 1997;
- Opleidingsprofiel ergotherapie, Studie 79, Sectorcommissie hogeschoolonderwijs van de Vlaamse Onderwijsraad (VLOR), 1998;
- Kerncompetenties Vlaams Overleg Ergotherapie (VLOE, 2002 & AEB, 2002).
- Revised minimum standards for the education of occupational therapists. World Federation of Occupational Therapists (WFOT), The Council of the World Federation of Occupational Therapists, 2002;
- Guidelines for World Federation of Occupational Therapists Process for Approval of Educational Programmes, World Federation of Occupational Therapists (WFOT), 2003;
- Occupational therapy education in Europe: Curriculum guidelines, European Network of Occupational Therapy in Higher Education (ENOTHE), Amsterdam, 2000;
- Occupational Therapy Competencies, European Network of Occupational Therapy in Higher Education (ENOTHE) & Council of Occupational Therapists for the European Countries (COTEC), Copenhagen, 2005;
- Tuning Educational Structures in Europe. Reference Points for the design and delivery of degree programmes in Occupational Therapy, The Tuning Project 2008, ENOTHE, Universidad de Deusto, Bilbao, Spain, 2008.

¹ De procedure voor het opstellen van het domeinspecifiek referentiekader is beschikbaar op de website van de VLHORA www.vlhora.be onder de rubriek evaluatieorgaan > visitaties > DSR.

2.2.2 domeinspecifieke competenties

wettelijk kader

De opleidingen zijn, in overeenstemming met de reglementering en wetgeving terzake, gericht op het verwerven van de startcompetenties nodig voor het uitoefenen van het erkend beroep van ergotherapeut. Voor de wettelijke erkenning van de beroepsuitoefening in België geldt het K.B. van 8 juli 1996 betreffende de beroepstitel en de kwalificatievereisten voor de uitoefening van het beroep van ergotherapeut en houdende vaststelling van de lijst van technische prestaties.

Dit KB vermeldt welke leerinhouden minimum aan bod dienen te komen in de opleiding in theorie en praktijk, de verplichting tot het doorlopen van een stage van minimum 1000 uren en het maken van een eindwerk dat in verband staat met de opleiding en de stages. De opleidingen beantwoorden aan deze criteria. De interventies en activiteiten, vermeld in de lijst met technische prestaties die door ergotherapeuten mogen worden verricht, worden geoefend en getoetst in de opleidingen. De nodige competenties hiertoe worden behaald door de studenten.

gemeenschappelijke domeinspecifieke competenties

VLOE competenties (2002)

In de aanloop naar de vorige visitatie van 2003 hebben de acht Vlaamse opleidingen binnen de VLOE gezamenlijke eindcompetenties uitgeschreven gebaseerd op nationale en internationale referentiekaders (o.a. Revised minimum standards WFOT 2002). Dit competentieprofiel situeert dertien eindcompetenties op drie niveaus: microniveau interventie, mesoniveau organisatie en macroniveau beroep. Negen beroepsrollen worden beschreven:

- behandelaar;
- adviseur;
- lid van interdisciplinair team;
- observator en rapporteur;
- sociaal communicator;
- kwaliteitsbewaker;
- gezondheidswerker;
- toepasser van wetenschappen;
- innovator.

De opleiding gebruikte tot op heden dit document als basis voor het opleidingsprogramma en de competentiematrix.

ENOTHE Tuning competenties (2008)

In 2008 publiceerde het European Network of Occupational Therapists in Higher Education (ENOTHE), als eerste in Europa, haar *Reference points for the design and delivery of degree programmes in Occupational Therapy*, dit in het kader van het project Tuning Educational Structures in Europe. In deze handleiding worden onder andere de kerncompetenties en leerdoelen beschreven van de student ergotherapie op de drie onderwijsniveaus – bachelor, master en doctoraat – analoog aan de Dublin descriptoren. De leerdoelen zijn gesitueerd op zes domeinen:

- kennis van ergotherapie;
- het ergotherapeutisch proces en professioneel redeneren;
- professionele relaties en partnerschap;
- professionele zelfstandigheid en verantwoordingsplicht;
- onderzoek en ontwikkeling van ergotherapie en wetenschap;
- management en promotie van ergotherapie.

Alle competenties van uit het competentieprofiel van de VLOE(2002) terug te vinden zijn in de tuning competenties van ENOTHE (2008) en omgekeerd. De concordantie op competentieniveau is aanwezig.

WFOT Minimum standaarden (2002)

In 2002 publiceerde de World Federation of Occupational Therapists (WFOT) de *Revised minimum standards for the education of occupational therapists*. Deze standaarden brengen alle vereiste basiscompetenties van de ergotherapeut onder in vijf domeinen:

- de relatie tussen persoon, occupatie, omgeving en gezondheid;
- de therapeutische en professionele relaties;
- het therapeutisch proces;
- het professioneel redeneren en handelen;
- de context van de professionele praktijkvoering;

De opleiding gebruikte tot op heden deze vijf domeinen als referentiepunt.

2.3 besluit

De commissie neemt voor haar domeinspecifiek referentiekader de competenties over die ontwikkeld zijn binnen het VLOE. De visitatiecommissie onderschrijft de besluiten van de vergadering die op initiatief van het Vlaams Overleg Ergotherapie en in samenwerking met vertegenwoordigers van het werkveld vanuit alle Vlaamse regio's en vertegenwoordigers vanuit de acht Vlaamse opleidingen werd gehouden. Er werd toen een visie op het beroep gezamenlijk ontwikkeld. Hierbij werd vertrokken van de opdrachtverklaring of missie van het WFOT (2002) en het VE (2008). Samengevat steunt deze visie op vijf grote pijlers:

- de kern van ergotherapie is het **handelen** van
- de **cliënt** in een specifieke **handelingscontext** in functie van
- de **kwaliteit van het leven**, waarbij de ergotherapeut
- zich duidelijk **profileert** in relatie tot
- de **maatschappelijke veranderingen** en tendensen.

De kern van ergotherapie is de relatie tussen handelen (occupation) en gezondheid/welzijn. Ergotherapie focust zich op de kwaliteit van het leven van de cliënt in relatie met zijn dagelijkse leefcontext op vlak van wonen, werken en vrije tijd en dit in functie van de gewenste participatie en autonomie.

De maatschappelijke noden en evoluties van de eenentwintigste eeuw en de visie op het beroep hebben dan ook een belangrijke invloed op de doelstellingen en kerncompetenties van elke opleiding.

De actuele ergotherapie wordt gekenmerkt door toenemende diversiteit, dialooggestuurde, cliëntgecentreerde zorg, creativiteit, ondernemerschap, het interprofessioneel samenwerken, leren en ontwikkelen en kwaliteitsvol handelen. Door het veranderende profiel van de zorgvrager en de toenemende complexiteit van de zorgvragen dringt extra aandacht voor kwaliteitsbeleid zich op. Bovendien dient rekening te worden gehouden met de economische, ecologische en culturele maatschappelijke veranderingen van begin eenentwintigste eeuw.

Op initiatief van de beroepsvereniging zal in samenwerking met de VLOE op korte en middellange termijn een strategisch plan ontwikkeld worden om in het werkveld en de opleidingen deze visie te implementeren.

Hoofdstuk 3 De opleidingen in vergelijkend perspectief

Woord vooraf

In dit hoofdstuk geeft de visitatiecommissie in vergelijkend perspectief een overzicht van haar bevindingen over de opleidingen Bachelor in de Ergotherapie in Vlaanderen. De commissie besteedt bij de vergelijking vooral aandacht aan de elementen die haar het meest in het oog gesprongen zijn of die zij belangrijk acht. Het is niet de bedoeling van de commissie om de individuele opleidingsrapporten in detail te herhalen. Waar dat relevant is, zal de commissie voorbeelden van goede praktijk aanhalen.

In eerste instantie wil de commissie wijzen op de positieve invloed die tijdens de visitatieopdracht uitging van de verschillende achtergronden van de leden van de visitatiecommissie.

De commissie heeft volgens haar de valkuilen in de opdracht vermeden: het ging niet om een vergelijking tussen de macromaatschappelijke aanpak van het onderwijs in Nederland, Franstalig België en Vlaanderen; het ging niet om een afweging of vergelijking van onderwijsmodellen en hun merites. Het ging om de vraag of elk van deze opleidingen voldoet (en in welke mate) aan de vereisten die de VLHORA vooropstelt per onderwerp en per facet. Kortom: het was een intensieve, moeilijke maar boeiende opdracht.

De opdracht begon bij de analyse van de zelfevaluatie rapporten. Een algemene opmerking over de zelfevaluatie rapporten is dat ze doorgaans te lang zijn. De rapporten brengen het essentiële niet altijd klaar en helder naar voor. Als men rekening houdt met de vooropgestelde maximumlengte van het zelfevaluatie rapport, is het nochtans duidelijk dat dit nodig is. De bijlagen zijn vaak niet praktisch om te raadplegen.

Tijdens de visitaties zelf heeft de commissie sterk betrokken en gemotiveerde teams mogen ontmoeten die ten eerste begaan zijn met het kwalitatief uitbouwen van hun opleiding enerzijds en met het implementeren van de vanuit de overheden opgelegde veranderingen anderzijds.

De commissie kon door de vergelijking ook zien hoe groot de winst is wanneer er een sterke opleidingscoördinator is, een sterke ondersteuning vanuit het departement en vanuit de hogeschool, en wanneer de lectoren en docenten teamgericht en leerbereid zijn.

De commissie heeft een zeker beeld van evolutie gekregen. De zelfevaluatie rapporten refereerden naar de jaren 2008/2009. Het visitatiebezoek werd een tweetal jaren later uitgevoerd (met geactualiseerde zelfevaluatie rapporten). De vergelijking geeft de commissie tevens een zicht op de verschillende manieren waarop men in elke opleiding omgaat met de veranderingen die zijn opgelegd van overheidswege. Er zijn verschillen in de aanpak, wat ook resulteert in een ander resultaat, dat op het moment van de visitatie kan vastgesteld worden. De ene opleiding slaagt er al beter in dan de andere om door de bomen het bos te zien en op een systematische wijze de veranderingen aan te pakken. De ene opleiding slaagt er in de extra kwaliteit, die men met de opgelegde veranderingen wil bereiken, tijdens de implementatie tot stand te brengen, terwijl de andere opleiding eerder 'lijdend' voorwerp wordt van het extra werk ten gevolge van incentives. De opleidingen die het meest systematisch met die veranderingen omgegaan zijn, scoren in de beoordeling beter.

Algemeen kan men stellen dat het een hele uitdaging is voor de opleidingen om tijdens die periode van opeenvolgende opgelegde veranderingen de juiste prioriteiten te leggen.

Wat betreft de implementatiegraad van opgelegde veranderingen, stelt de commissie ook verschillen vast.

Zo ontbreekt het bij meerdere opleidingen aan streefcijfers voor het onderwijsrendement, zodat een vergelijking op dit punt over het geheel van de opleidingen niet mogelijk is. Ook andere relevante en valide kengetallen zijn er nog relatief weinig, laat staan dat ze kunnen vergeleken worden.

Verder wil de commissie gehoor geven aan een verzoeking die zo goed als alle opleidingen hebben: het juist en behoorlijk Nederlands schrijven gaat verloren. Enerzijds voelt men een onmacht tegenover dit fenomeen en anderzijds vraagt men de vooropleiding om hier vernieuwde aandacht aan te geven. De commissie vindt dat de opleidingen in deze kwestie ook een pro-actieve rol kunnen spelen.

Bij alle opleidingen valt de nieuwe instroom vanuit het technisch en beroepsonderwijs op. Het valt op dat dit tot verandering in de aanpak van de instroom heeft geleid, eerder dan dat algemeen dient te worden besloten dat het niveau zou zijn gedaald.

De commissie stelt vast dat de werkbelasting van de medewerkers groot is, mede door bijkomende taken zoals kwaliteitsbewaking, studentenbegeleiding en internationalisering. Opmerkelijk is dat dit niet leidt tot een veralgemeende noodkreet. Wel tot een wens naar maatschappelijke erkenning. Studenten worden intensiever begeleid, terwijl de personeelsbezetting de afgelopen jaren niet is meegegroeid.

De commissie stelt vast dat de meeste opleidingen in het algemeen een interessante eigenheid ontwikkelen. Zo zoekt de ene opleiding in de onderwijsmethode een expliciete meerwaarde, heeft een andere dan weer waardevolle specifieke samenwerkingsprojecten met originele invalshoek en heeft een derde opleiding een originele en effectieve implementatiewijze van het competentiegericht onderwijs gevonden. De commissie stelt ook verschillen vast die te maken hebben met de omgevingsfactoren waarbinnen de opleidingen zijn georganiseerd (bijvoorbeeld associaties, partners buiten het onderwijs, internationale opportuniteiten). Tot slot inspireert een zekere diversiteit in de visie op het beroep tot verschillen in aanpak. Dit alles levert dus een interessante diversiteit in het aanbod op, waarbinnen de potentiële studenten keuzemogelijkheden hebben.

Onderwerp 1 Doelstellingen van de opleiding

Facet 1.1 Niveau en oriëntatie

Alle opleidingen richten hun doelstellingen minstens voldoende op het beheersen van de algemene, de algemene beroepsgerichte en de beroepsspecifieke competenties van een beginnende beroepsbeoefenaar. De algemene en algemeen beroepsgerichte competenties stemmen overeen met de decretale eisen. De beroepsspecifieke competenties worden gegroepeerd in zes rollen: observator, assessor, behandelaar, adviseur, manager en onderzoeker. Sommige opleidingen onderscheiden een zekere hiërarchie in deze beroepsrollen.

Het opleidingsprofiel is gebaseerd op het beroepsprofiel van ergotherapeut. De basistekst ervan kwam tot stand in overleg tussen de Vlaamse hogescholen binnen het VLOE (Vlaams Overleg Ergotherapie, zie verder).

De commissie waardeert de inspanningen om de internationale dimensie in de opleiding te concretiseren maar stelt vast dat deze weinig in de generieke doelstellingen van de opleiding tot uiting komt. Anderzijds werd het competentieprofiel wel tegen het licht van de internationale visie op het beroep gehouden door het hanteren van internationale referentiekaders (zie verder).

De doelstellingen zijn relatief goed bekend bij de studenten, bij de personeelsleden die bij de opleiding betrokken zijn en, weliswaar iets minder, bij externe betrokkenen.

Facet 1.2 Domeinspecifieke eisen

De commissie heeft vastgesteld dat de opleidingen kunnen meestappen in het 'Domeinspecifieke referentiekader, competenties professionele bachelor ergotherapie' van de visitatiecommissie.

De acht opleidingen Ergotherapie en de beroepsvereniging binnen het VLOE hebben in 2008 gezamenlijke eindcompetenties uitgeschreven aan de hand van de beroepsrollen van de ergotherapeut. De beroepsspecifieke competenties zijn opgemaakt op basis van nationale en internationale referentiekaders en ze stemmen overeen met de wetgeving ter zake. Ze werden uitgeschreven samen met het beroepenveld.

Nationale referentiekaders:

- KB van 8 juli 1996 betreffende de beroepstitel en de kwalificatievereisten voor de uitoefening van het beroep van ergotherapeut en houdende vaststelling van de lijst van technische prestaties;
- Beroepsprofiel ergotherapie, Studie 31, Werkgroep beroepsprofiel van de Vlaamse Hogescholen in opdracht van de Vlaamse Onderwijsraad (VLOR), 1997;
- Opleidingsprofiel ergotherapie, Studie 79, Sectorcommissie hogeschoolonderwijs van de Vlaamse Onderwijsraad (VLOR), 1998;
- Kerncompetenties Vlaams Overleg Ergotherapie (VLOE, 2002; AEB, 2002).

Internationale referentiekaders:

- Revised minimum standards for the education of occupational therapists. World Federation of Occupational Therapists (WFOT), The Council of the World Federation of Occupational Therapists, 2002;
- Guidelines for World Federation of Occupational Therapists Process for Approval of Educational Programmes, World Federation of Occupational Therapists (WFOT), 2003;
- Occupational therapy education in Europe: Curriculum guidelines, European Network of Occupational Therapy in Higher Education (ENOTHE), Amsterdam, 2000;
- Occupational Therapy Competencies, European Network of Occupational Therapy in Higher Education (ENOTHE) & Council of Occupational Therapists for the European Countries (COTEC), Copenhagen, 2005;
- Tuning Educational Structures in Europe. Reference Points for the design and delivery of degree programmes in Occupational Therapy, The Tuning Project, ENOTHE, Universidad de Deusto, Bilbao, Spain, 2008.

Een concordantiematrix toont aan dat de VLOE-competenties overeenstemmen met alle hierboven beschreven nationale en internationale referentiekaders.

Eén opleiding maakt een opmerkelijke keuze door een keuzetraject voor ergotherapeut/wellnesscoach te maken naast het standaardprogramma. De gevolgen van deze keuze zijn niet evident. De commissie moet de te beoordelen onderwerpen en facetten afwegen tegenover de vorming tot ergotherapeut. Beide trajecten dienen dan ook te voldoen.

Het aftoetsen van de vooropgestelde domeinspecifieke eisen is op dit ogenblik enigszins beperkt tot een zekere 'inner-circle' van de wereld van de ergotherapie. De commissie vindt het aangewezen dat de opleidingscommissies worden uitgebreid met leden uit aanpalende disciplines en organisaties.

Onderwerp 2 Programma

Facet 2.1 Relatie doelstelling en inhoud

De commissie is van oordeel dat er bij de opleidingsprogramma's een relatief duidelijke relatie is tussen doelstelling en inhoud. Studiefiches proberen bijvoorbeeld het verband helder te maken tussen doelstellingen en inhoudelijke opleidingsonderdelen, credits en toetsing. Een opleiding is reeds een eind gevorderd in het formuleren van de eindkwalificaties in 'learning outcomes'.

Bij verschillende van de opleidingen is er ruimte om de relatie tussen doelstellingen en inhoud nog sterker te maken. Er werden daartoe aanbevelingen gedaan in de opleidingsrapporten. De commissie merkte ook een zekere spanning op tussen het vakniveau (met leerdoelen) en het opleidingsniveau (met te bereiken competenties). Het is een opgave om alle beroepsrollen voldoende aan bod te laten komen. Ook de spreiding van de competenties over de opleidingsonderdelen kan soms beter.

Van de beginnende beroepsbeoefenaar kan heel wat verwacht worden en dat op heel verschillende terreinen. Dit houdt meteen een behoorlijke uitdaging in voor de opleidingen om in het aangeboden programma de juiste

keuzes te maken. In deze keuzes en de onderliggende argumentatie onderkent de commissie het eventuele meesterschap van de opleidingen. Het is dan ook een extra uitdaging om met de inhoud van het brede programma toch de mogelijkheid te verzekeren om de geformuleerde eindkwalificaties te bereiken.

Om de veelheid aan interessante inhoud op verantwoorde wijze aan de studenten aan te reiken, biedt inzicht op onderwijskundig vlak wel mogelijkheden. Verantwoorde keuzes wat betreft didactische werkvormen kunnen het onderwijsrendement behoorlijk beïnvloeden. Het is dus interessant om de onderwijsontwikkelingen op te volgen en te implementeren. De commissie merkt bij de teams soms wat weerstand tegen die vernieuwingen. In het algemeen vindt de commissie het aanbevelenswaardig om daar ontvankelijk voor te zijn. Ze stimuleert de inbreng van onderwijskundige expertise vanwege het hogeschool- of departementaal niveau.

Hier en daar ziet de commissie graag meer disciplineoverschrijdende elementen. Het gebruik van internationale literatuur bij opdrachten en (afstudeer)werkstukken kan over het algemeen nog verhoogd worden, de studenten kunnen hierbij hun voordeel doen. De commissie stelt vast dat nieuwe trends, zoals community based werken, het belang van ervaringsdeskundigheid, e-health, hoogtechnologische hulpmiddelen en universal design bij veel opleidingen terug te vinden zijn. De commissie beveelt aan deze lijn verder te zetten.

Facet 2.2 Eisen professionele en academische gerichtheid

Bij alle opleidingen stelt de commissie vast dat er op diverse manieren aandacht is voor de professionele gerichtheid.

Via de stageplaatsen maar ook via netwerken met professionals, lectoren met beroepservaring en intense beroepscontacten, wordt deze gerichtheid levendig gehouden. Over het algemeen hebben alle opleidingen wel een professionele gerichtheid maar de mate waarin opleidingen de resonantie actief in het werkveld zoeken, bepaalt de graad van professionele gerichtheid. Ook met de alumni probeert men contact te houden om zo deze professionele gerichtheid te versterken. Soms is er sprake van een zekere 'inner circle' waarbinnen dit gebeurt, waardoor een risico op vershraling bestaat. Deze vershraling dreigt in het algemeen ook wel wat door de eenzijdige gerichtheid op de beroepsbeoefenaars van ergotherapie zelf. Wellicht zouden contacten met collega's uit de sector maar uit andere disciplines dan ergotherapie, een rijkere inbreng kunnen geven.

Voor de opleiding is de praktijkgerichtheid van uitzonderlijk belang. Er is ontegensprekelijk een grote hoeveelheid relevante praktijk in de opleidingen. Het is duidelijk dat alle opleidingen deze relatie met de praktijk als een punt van eer beschouwen. Niet alleen stages maar ook projectwerking, bezoeken, lezingen en voordrachten behoren tot de vanzelfsprekende inspanningen. Sommige opleidingen slagen er ook in om met simulanten te werken en zelfs met echte cliënten om de student in contact te brengen met de mens achter de cliënt. Zeker voor de ergotherapeut, die vertrekt van het behoud, het herwinnen of het vervangen van de eigen mogelijkheden van de persoon, is dit van uitzonderlijk belang.

Er is aanwijsbare aandacht voor actuele ontwikkelingen. Gastlectoren spelen daarbij een belangrijke rol (zij het voor de ene opleiding al wat meer dan voor de andere), naast de lectoren die een beroepspraktijk combineren met een onderwijsopdracht.

De commissie kon vaststellen dat de meeste opleidingen volop een aanpak rond 'evidence based practice' aan het ontwikkelen zijn. Hier valt nog een weg af te leggen. Intervisie tussen professionals die op dit vlak in de opleidingen actief zijn, kan een steun zijn. De commissie zag ook mooie voorbeelden van interessante interacties tussen de opleiding en de maatschappelijke / wetenschappelijke dienstverlening. Ook op dit vlak zijn er nog heel wat kansen.

Volgens de commissie is het gebrek aan voldoende specialisatie in de opleidingen een grote uitdaging. Verschillende opleidingen proberen hieraan tegemoet te komen. Misschien is een tweesporenbeleid nuttig, waarbij de student kan kiezen tussen enerzijds een brede focus waarbij interdisciplinair werken op de voorgrond

komt en anderzijds specialisatie via minors of postgraduates. In ieder geval is de commissie van mening dat in alle trajecten de basiscompetenties van de ergotherapeut geborgd moeten blijven.

Het werkveld vraagt aandacht voor de noodzaak om de sterktes van het beroep te profileren.

Facet 2.3 Samenhang

De commissie stelt vast dat de samenhang op verschillende manieren wordt aangepakt en met wisselend succes. Het is een element dat voortdurende aandacht vraagt.

Soms wordt de samenhang afgedwongen door een geïntegreerde onderwijssystematiek (bijvoorbeeld in het probleemgericht onderwijs). In andere gevallen komt de samenhang tot stand (of net te weinig tot stand) door (gebrek aan) combinaties van onder andere:

- afstemming praktijk en theorie;
- juiste aansluiting basisprogramma en vervolgtrajecten;
- opstellen van leerlijnen;
- afstemming van cursusmateriaal op de competenties en deel- en eindkwalificaties door de lectoren;
- intervisie bij de lectoren op kritische momenten (bijvoorbeeld afstemming bij toetsing);
- individuele flexibele leertrajecten;
- werkverhoudingen en overleg tussen de lectoren.

Systematisering van de initiatieven en inbedding in de dagelijkse organisatiestructuur is onontbeerlijk om de samenhang te borgen. Dit vraagt kritische reflectie, aansturing door de opleidingscoördinator en regelmatig teamoverleg.

Facet 2.4 Studieomvang

Het programma bestaat uit drie studietrajecten. In elk traject zijn 60 studiepunten te behalen. Het opleidingsprogramma wordt gerealiseerd door 180 studiepunten te verzamelen. Hiermee voldoen de opleidingen aan de formele eisen met betrekking tot de minimale omvang van een professioneel gerichte bacheloropleiding.

Facet 2.5 Studielast

De commissie stelt vast dat de studiebelasting bij alle opleidingen een zekere aandacht krijgt. In de meeste opleidingen wordt de studietijd bepaald op grond van inschatting, meting en ervaring. Qua methodiek is er zeker nog heel verbetering mogelijk. De commissie stelt vast dat deze systematiek best op hogeschool- of departementaal niveau wordt uitgetekend maar dat er ook aandacht moet zijn voor de relevantie op het niveau van de opleiding.

In het algemeen is de studiebelasting geen probleemgebied, volgens de commissie. Subjectieve bevragingen, ook door de commissie zelf, geven daarbij geen beeld van excessen noch klachten, in welke richting dan ook. Signalen over piekbelasting of andere tijdelijke problemen krijgen bij de opleidingen opvolging. De commissie moedigt de opleidingen toch aan om inspanningen te blijven doen om tot relevante gegevens van studiebelasting te komen.

Er is oog voor zowel studiebelemmerende factoren (zoals bijvoorbeeld ongelijke spreiding, overlap in het rooster en onverwachte piekbelasting) als studie bevorderende factoren (zoals bijvoorbeeld mentoraat, studiebegeleiding, digitale platformen voor informatieverstrekking en goede planning).

Facet 2.6 Afstemming vormgeving - inhoud

De commissie stelt dat weinig opleidingen een geëxpliciteerd didactisch concept hebben dat een houvast biedt in het afstemmen van de vormgeving met de inhoud. Het is hoofdzakelijk de verantwoordelijkheid van de lesgever om te bepalen welke werkvorm het meest geschikt is rekening houdend met de inhoud. Op dit vlak is er volgens de commissie nog veel verbetering mogelijk.

Toch heeft de commissie goede voorbeelden gezien van diverse didactische leervormen die - de ene keer al beter dan de andere keer - op de inhoud afgestemd zijn. De commissie constateerde dat de opleidingen een waaier aan werkvormen gebruiken, zoals hoorcolleges, interactieve hoorcolleges, responsiecolleges, studiedagen, practica, demonstraties, leerbezoeken, leergesprekken, casebesprekingen, oefensessies, werken met simulatiepatiënten, stage, eindwerken en seminars.

Er komt van de studenten zo goed als geen signaal dat er een ernstig gebrek aan afstemming tussen vormgeving en inhoud zou zijn. Bij de motivatie van de keuze voor één van de opleidingen blijkt wel dat het verschil in de gehanteerde didactische werkvormen een belangrijke rol speelt voor de student.

Verder stelt de commissie vast dat men meerdere malen aanspoort tot uniformiteit in taalgebruik, vormgeving van het cursusmateriaal, en dergelijke.

Facet 2.7 Beoordeling en toetsing

De commissie kon enerzijds vaststellen dat alle opleidingen aandacht hebben voor de beoordeling en de toetsing. Van een echt geëxpliciteerd toetsbeleid is eerder uitzonderlijk sprake. Anderzijds ziet de commissie toch ernstige pogingen – en met tussentijds positief resultaat - om vooruitgang te boeken. Zo werden bij sommige opleidingen bijvoorbeeld systematische besprekingen gevoerd en de toetsvragen op elkaar afgestemd; andere houden de vragen systematisch bij en wegen hun kwaliteit af; pogingen worden ondernomen om de vragen of voorgelegde oefeningen systematisch in verhouding te brengen met de daarbij passende te beoordelen (deel)competentie.

De onderwijs- en examenregelingen zijn steeds uitvoerig beschreven, zij het hoofdzakelijk voor de algemene aspecten. Er worden verschillende evaluatievormen gehanteerd: permanente evaluatie, mondelinge examens, schriftelijke examens, praktijkoefeningen, assessments, peerevaluaties, zelfevaluatie, praktische proeven, eindwerken en presentaties. Deze zijn echter weinig gebaseerd op een doorzichtige en beleidsmatige onderbouwde redenering. Het quoteren en beoordelen gebeurt zeker objectief en men is hierover helder naar de studenten toe, op de uitzonderingen na waarop de commissie dan ook aanbeveling geeft dat te verbeteren.

De commissie stelt vast dat er geen ernstige problemen zijn op het vlak van beoordeling en toetsing. Dat blijkt niet uit het ZER en de actualisering, noch uit door de bevragingen van de studenten en de alumni. De studenten zijn meestal tevreden over de terugkoppeling, de uitzondering bevestigt de regel. De studenten zijn ook van mening dat een vlugge terugkoppeling de studievoortgang ten goede komt.

Toch blijft hier en daar bij de commissie de vraag of - zeker wat betreft de eindtoetsing van de opleiding – er voldoende wordt getoetst wat de waarde van de geïntegreerde kennis is.

Facet 2.8 Masterproef

Dit facet is niet van toepassing voor een professioneel gerichte bacheloropleiding.

Facet 2.9 Toelatingsvoorwaarden

Over het algemeen vindt de commissie dat de opleidingen ernstige inspanningen doen om duidelijk te maken wat de opleiding inhoudt. Er zijn de infobrochures, de abituriënten infosessies, website, onthaal-, open deur- en

kennismakingsdagen. Hierbij besteedt men degelijke aandacht aan de juistheid en helderheid van de informatie. Zo wordt er bij de instroom een zelfselectie in de hand gewerkt.

In de algemene inleiding van dit vergelijkend deel werd reeds de evolutie aangebracht dat er steeds meer instroom is vanuit andere dan ASO-vooropleidingen. De commissie stelt vast dat in sommige opleidingen een specifiek aanbod bestond van een lessenreeks om de overstap naar het hoger onderwijs te faciliteren. Intussen werd dit aanbod ook al in het reguliere lessenpakket geïntegreerd.

De commissie constateert nergens drempels voor studenten met een beperking of andere extra uitdagingen.

Onderwerp 3 Inzet van personeel

Facet 3.1 Kwaliteit personeel

In de teams die de commissie tijdens de visitaties heeft leren kennen is er weinig personeelsverloop. Dit betekent dat de teams vrij constante groepen zijn die reeds vele jaren op elkaar zijn ingespeeld. Voor het personeelsbeleid is er door de beperkte instroom van nieuwe medewerkers een kleine marge en moet men vooral uitgaan van de intrinsieke mogelijkheden van de teams. De commissie ontmoette sterk betrokken, fiere en gemotiveerde kernmedewerkers. Tegelijk stelt de commissie vast dat elke opleiding een eigen cultuur heeft: nu eens is er een sterke gerichtheid op de persoonlijke ondersteuning van de studenten, dan weer een sterke verbondenheid in een expliciete onderwijsvorm. Ook andere perspectieven komen voor.

De teams leunen veelal op hun eigen mogelijkheden, overtuigingen en expertise. Ze staan niet altijd even open voor invloeden en expertise vanuit het departement of de hogeschool (bijvoorbeeld op onderwijskundig vlak en op het vlak van kwaliteitszorg), maar waar dit wel het geval is, dragen ze daar ook de vruchten van. Volgens de commissie hebben de meeste teams nochtans baat bij onderwijskundige ondersteuning.

Het personeelsbeleid, dat niet altijd even geëxpliciteerd is, wordt eerder aangestuurd vanuit de hogeschool en in praktijk gebracht op departementaal vlak. Er is in meerdere gevallen sprake van een relatief verregaande autonomie bij de medewerkers. Hier zou een meer centrale aansturing voordelen kunnen opleveren.

De commissie ziet een rechtstreekse relatie tussen de slagkracht van de opleidingscoördinator en de kwaliteit van de opleiding. De ondersteuning van de opleidingscoördinator door het departement en zijn directie is ook een belangrijke succesfactor.

Bij de meeste opleidingen is er een begin gemaakt met personeelsbeoordeling en functioneringsgesprekken. De commissie beveelt aan het personeelsbeleid verder te professionaliseren, onder andere met meer uitgewerkte competentieprofielen die doorlopen tot in de functioneringsgesprekken en een stevig VTO-beleid met het oog op persoonlijke ontwikkelingsplannen.

Een systematisch bijscholingsbeleid kon de commissie slechts in uitzonderlijke gevallen zien. Meestal wordt de bijscholing gestuurd door het 'toevallige' aanbod en de keuze van de medewerker zelf.

Bij de aanwerving van onderwijzend personeel is er aandacht voor de eigenheid van een professioneel gerichte bacheloropleiding. Bij elke opleiding gaat men op zoek naar medewerkers met een masteropleiding, hetzij bij de aanwervingen, hetzij door bijscholing van de bestaande medewerkers.

Facet 3.2 Eisen professionele gerichtheid

Alle opleidingen geven blijk van het inzicht dat er hoge eisen aan de professionele gerichtheid van de medewerkers moet kunnen worden gesteld.

De binding met en invloed vanuit het beroepenveld gebeurt meestal hoofdzakelijk via stagebegeleiding, het afstudeerproject en studiebezoeken. De opleidingen hebben ook (de ene al meer dan de andere) onderwijzend personeel dat de onderwijsopdracht combineert met de beroepspraktijk. De invloed van deze medewerkers is dikwijls goed op te merken. De commissie vindt het belangrijk dat de opleidingen blijvend een relevant aantal personeelsleden inzet die een directe professionele band met het beroepenveld hebben.

Soms wordt de professionele gerichtheid extra gevoed door de maatschappelijke dienstverlening en de projectwerking. Er is ook een intern en extern bijscholingsaanbod. De commissie beveelt de opleidingen aan om er blijvend over te waken dat personeelsleden de tijd die voorzien is voor professionalisering hier ook daadwerkelijk voor kunnen gebruiken. Tevens vraagt de commissie aandacht voor de return van de deelnames aan internationale congressen naar de opleiding.

Facet 3.3 Kwantiteit personeel

De commissie hoorde tijdens de visitatie geen melding van noemenswaardige problemen over de kwantiteit van het personeel. Overal wordt op één of andere manier wel de evolutie verwoord dat de workload de laatste jaren behoorlijk is gegroeid. De redenen die worden genoemd zijn enerzijds de extra taken en anderzijds de vertraging in de groei van het personeelbestand bij stijgende studentenaantallen. Eén opleiding doet opmerkelijke inspanningen om via onder andere maatschappelijke dienstverlening en onderzoeksprojecten extra middelen te genereren die voor extra personeel worden ingezet. De commissie moedigt dan ook de andere opleidingen aan om deze piste te onderzoeken. In ieder geval vindt de commissie dat de werkdruk aandachtig in het oog moet gehouden worden.

Wanneer de commissie objectievere metingen, bijvoorbeeld lector/student ratio's zoekt, dan kan ze daaruit weinig vergelijkende conclusies trekken omdat er op verschillende manieren wordt gerekend, laat staan dat er enige absolute norm zou zijn. Ook de taken die al dan niet door onderwijzend personeel worden opgenomen verschillen lichtjes tussen de opleidingen. Dit staat meestal in verhouding tot wat vanuit het departementaal niveau ondersteund wordt. Vanuit hogeschool- of departementaal niveau wordt enige ondersteuning geboden om de workload te spreiden en de taken volgens objectieve maatstaven te verdelen.

Onderwerp 4 Voorzieningen

Facet 4.1 Materiële voorzieningen

De opleidingen zijn afhankelijk van een hogeschoolbeleid voor wat betreft de materiële voorzieningen. De commissie heeft over het algemeen voldoende tot goed uitgeruste lokalen gezien. De meeste opleidingen zijn vertrokken van de bestaande, soms historische en oudere, infrastructuur en hebben een eigen plaats moeten creëren. De keuze en de inrichting van de lokalen weerspiegelt steeds in zekere mate de eigenheden van de respectievelijke opleidingen.

Voor de opleidingsoverschrijdende aspecten zoals bibliotheek, mediatheek, IT en algemene voorzieningen voor de studenten, trof de commissie goede voorzieningen aan, soms ook op andere, nabije locaties. De commissie vond goede voorbeelden van bibliotheken en mediatheken. Een aandachtspunt is de systematische aanpak om de studenten ook daadwerkelijk goed gebruik te laten maken van de literatuur, meer in het bijzonder van de

anderstalige literatuur. Wat ICT-infrastructuur betreft, zijn de meeste opleidingen up to date maar het gebruik ervan in het leerproces is nog maar beperkt uitgewerkt.

Facet 4.2 Studiebegeleiding

De studiebegeleiding begint veelal met een goede informatie die via verschillende kanalen wordt verspreid: de website, infobrochures en folders, informatie- en onthaaldagen, SID-beurs, ...

Bij de opleidingen vindt de commissie, met de vanzelfsprekende verschillende accenten, meestal een intensief en persoonlijk aanbod van studentenbegeleiding. Hierbij gaat het aanbod van het departementaal niveau hand in hand met het aanbod op opleidingsniveau.

De studenten zijn in de regel zeer tevreden over de beschikbaarheid van de medewerkers en over de studiebegeleiding. Deze studiebegeleiding is hoofdzakelijk gericht op de student die een zeker risico loopt en minder op de goede student waar studiebegeleiding een extra resultaat zou kunnen induceren.

De opleidingen tonen met diverse voorbeelden aan hoe studievoortgang wordt bewaakt: de terugkoppeling van studieresultaten leidt indien nodig tot remediëring van tekorten.

Het aanbod van de ombudsdienst, de studiebegeleiding wat betreft studiemethode, studieplanning en dergelijke, de psychosociale begeleiding en de begeleiding van studenten met een functiebeperking of een individueel traject, wordt meestal vanuit het departementaal niveau extra bij de opleiding aangebouwd.

Studentenvoorzieningen verzorgen de persoonsgerelateerde begeleiding op financieel, relationeel, emotioneel of persoonlijk vlak (bijvoorbeeld faalangst, relaxatie, assertiviteit, psychosociaal...) en kunnen doorverwijzen naar gespecialiseerde externe diensten.

Onderwerp 5 Interne kwaliteitszorg

Facet 5.1 Evaluatie resultaten

Bij alle opleidingen wordt de interne kwaliteitszorg ontwikkeld. De commissie ziet verschillende manieren waarop dit gebeurt. Het 'meten om te weten' vindt overal ingang, bij de ene opleiding al systematischer dan bij de andere. Waar dit op hogeschool of departementaal niveau wordt geleid, of minstens systematisch beleidsmatig en operationeel wordt ondersteund, ziet de commissie betere resultaten. De commissie pleit daarom voor een expliciet beleid op dit vlak en een continue inspanning voor de inbedding hiervan op opleidingsniveau.

Het meten van resultaten gebeurt nog vooral met subjectieve metingen, enquêtes, bevestigingen en tevredenheidsmetingen, die soms digitaal ondersteund en verwerkt worden. De responsgraad ligt soms nog laag. De commissie stelt vast dat gezocht en soms gevonden wordt wat daaraan kan verhelpen.

Er worden verschillende aspecten geëvalueerd waarvan de commissie inzage kreeg in de rapportering van deze meetresultaten. De incidentie en de frequentie waarmee gemeten wordt, stijgt en dat is nodig om een vergelijkingsbasis te hebben.

In het algemeen wordt er bij sommige opleidingen meer informeel dan formeel geëvalueerd en worden die gegevens niet als basis voor maatregelen tot verbetering gebruikt.

Facet 5.2 Maatregelen tot verbetering

De commissie stelde vast dat sommige zelfevaluatie rapporten inzicht geven in de processen en de realisaties van verbeteracties. Opmerkelijk is dat bij enkele opleidingen niets of weinig terug te vinden is van enige opvolging naar aanleiding van de rapportering van de vorige visitatiecommissie.

Bij het grootste deel van de opleidingen vindt de commissie verbeterplannen in één of andere vorm terug. Het planmatig aanpakken van deze verbetercycli, het zo 'SMART' mogelijk formuleren van de verbeterdoelen en het inschrijven van dit alles in dagelijkse processen, zal hierin meer effectiviteit brengen.

Facet 5.3 Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld

Vanuit de hierboven beschreven betrokkenheid van de medewerkers ziet de commissie bij hen een oprechte interesse om de stakeholders bij de opleiding te betrekken. Ze stelt vast dat opleidingen maatregelen nemen om de betrokkenheid, bijvoorbeeld van alumni, te vergroten, wat de commissie aanbeveelt omdat het een relevante groep personen betreft.

Het beroepenveld wordt vooral betrokken via de stagementoren en de eindwerkbegeleiders. Het blijft een voortdurende opdracht om voldoende respons te krijgen op de bevestigingen. De commissie ziet dat hier en daar getracht wordt de tijd die daarin dient geïnvesteerd te worden, te beperken, bijvoorbeeld door online te bevestigen. De commissie pleit ervoor om te werken met werkveldcommissies die af en toe een extra kijk op de evoluties in het werkveld kunnen geven.

Het terugkoppelen van de verwerking van de gegevens is een element om de opgebouwde relatie met alumni en het werkveld gaande te houden.

Onderwerp 6 Resultaten

Facet 6.1 Gerealiseerd niveau

De commissie constateert enerzijds een relatief grote tevredenheid bij de werkveldvertegenwoordigers en de alumni ten aanzien van de vereiste competenties bij de beginnende beroepsbeoefenaars. De spreekwoordelijke 'proof of the pudding' kan nog niet voldoende worden aangetoond voor wat betreft het keuzetraject ergotherapeut-wellnesscoach dat nog maar één lichting afgestudeerden afleverde en die een studietraject volgden dat verschilt van wat momenteel wordt aangeboden.

De commissie vindt anderzijds dat het afstudeerproject, de combinatie van een stage met een evidence based eindwerk niet altijd even sterk wordt ingezet als garantie voor een voldoende hoog gerealiseerd niveau. Dit kan en zal - voor zover de commissie hoorde tijdens de visitatiebezoeken - veelal grondiger worden uitgewerkt. Dit proces is duidelijk in ontwikkeling en heeft de aandacht van de opleidingen. Op een uitzondering na kan de commissie constateren dat het gerealiseerde niveau minstens voldoende is.

Facet 6.2 Onderwijsrendement

Ook bij de opleidingen Ergotherapie kan de commissie zien dat Vlaanderen nog geen traditie heeft in het verzamelen van slaagcijfers per studiegebied en/of opleiding over de jaren heen. De bijgehouden cijfers zijn meestal ook nog onderhevig aan éénmalige veranderingen in de omgevingsfactoren waarbij een zekere bestendiging van de situatie nog op zich laat wachten. De commissie adviseert - door het ontbreken van hogeschoolbrede slaagcijfers in Vlaanderen - te onderzoeken of het mogelijk is dat de acht opleidingen

gezamenlijk op grond van eigen cijfermateriaal met betrekking tot instroom, doorstroom en uitstroom, streefcijfers formuleren. Dit kan tot nuttige reflectie leiden.

Hoofdstuk 4 Vergelijkende tabel kwaliteitsaspecten

De oordelen van de commissie op de zes onderwerpen en de daarbij horende facetten wordt in een vergelijkende tabel weergegeven. De commissieleden hebben per facet een score op een vierpuntschaal (onvoldoende, voldoende, goed, excellent) en per onderwerp een score op een tweepuntschaal (onvoldoende, voldoende) weergegeven.

De toekenning van het oordeel slaat op het geheel van het facet en het onderwerp en is onderbouwd met argumenten. De oordelen moeten gelezen worden in samenhang met de tekst in de deelrapporten per instelling. Deze tabellen dienen dan ook met de nodige omzichtigheid te worden benaderd.

Verklaring van de scores op facetniveau

E	Excellent: de opleiding realiseert voor het facet een niveau waardoor de ze zowel in Vlaanderen als internationaal als een voorbeeld van goede praktijk kan functioneren.
G	Goed: het niveau van de opleiding stijgt voor het facet boven de basiskwaliteit uit.
V	Voldoende: de opleiding beantwoordt voor dit facet aan de basisstandaard of basisnorm voor respectievelijk een professionele bachelor, academische bachelor of master.
O	Onvoldoende: de opleiding presteert voor het facet beneden de gestelde verwachting en er is voor dit punt beleidsaandacht is.
N.V.T.	Het facet is voor beoordeling van de opleiding niet van toepassing .
OK	Wordt vermeld bij het facet studieomvang indien de opleiding voldoet aan de decretale eisen omtrent de studieomvang.

Verklaring van de scores op onderwerpniveau

V	Voldoende: de visitatiecommissie geeft hiermee aan dat de opleiding op onderwerpniveau voldoet aan de basiskwaliteit.
O	Onvoldoende: de visitatiecommissie geeft hiermee aan dat de opleiding op onderwerpniveau niet voldoet aan de basiskwaliteit.

Verklaring van de gebruikte afkortingen in de tabel en opsomming van de gevisiteerde afstudeerrichtingen, locaties en eventuele varianten zoals brugopleiding, anderstalige opleiding, ...

Artesis **Artesis Hogeschool Antwerpen**
- professioneel gerichte bacheloropleiding Ergotherapie

Ahs **Arteveldehogeschool**
- professioneel gerichte bacheloropleiding Ergotherapie

HoGent Hogeschool Gent

- professioneel gerichte bacheloropleiding Ergotherapie

HOWEST Hogeschool West-Vlaanderen

- professioneel gerichte bacheloropleiding Ergotherapie

HUB Hogeschool-Universiteit Brussel

- professioneel gerichte bacheloropleiding Ergotherapie

KHBO Katholieke Hogeschool Brugge-Oostende

- professioneel gerichte bacheloropleiding Ergotherapie

K.H.KEMPEN Katholieke Hogeschool Kempen

- professioneel gerichte bacheloropleiding Ergotherapie

PHL Provinciale Hogeschool Limburg

- professioneel gerichte bacheloropleiding Ergotherapie

	Ahs	Artesis	HOGENT	HOWEST	HUB	KHBO	K.H.KEMPEN	PHL
Onderwerp 1: Doelstellingen van de opleiding	V	V	V	V	V	V	V	V
Facet 1.1: Niveau en oriëntatie	G	G	V	V	G	V	G	G
Facet 1.2: Domeinspecifieke resultaten	E	G	G	V	G	V	V	G
Onderwerp 2: Programma	V	V	V	O	V	V	V	V
Facet 2.1: Relatie doelstelling en inhoud	G	G	V	O	G	V	V	G
Facet 2.2: Eisen academische gerichtheid	G	G	V	V	G	V	V	V
Facet 2.3: Samenhang	G	G	V	O	G	O	V	G
Facet 2.4: Studiomvang	oké	oké	oké	oké	oké	oké	oké	oké
Facet 2.5: Studietijd	G	G	V	V	G	V	V	G
Facet 2.6: Afstemming vormgeving en inhoud	V	G	V	V	V	V	V	G
Facet 2.7: Beoordeling en toetsing	V	G	V	O	G	V	V	V
Facet 2.8: Masterproef	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Facet 2.9: Toelatingsvoorwaarden	G	G	G	V	G	G	V	G
Onderwerp 3: Inzet van personeel	V	V	V	V	V	V	V	V
Facet 3.1: Kwaliteit van personeel	G	G	V	V	G	V	G	G
Facet 3.2: Eisen academische gerichtheid	G	G	V	V	G	O	V	G
Facet 3.3: Kwantiteit personeel	V	V	V	V	G	V	G	V
Onderwerp 4: Voorzieningen	V	V	V	V	V	V	V	V
Facet 4.1: Materiële voorzieningen	G	V	V	V	G	G	V	G
Facet 4.2: Studiebegeleiding	G	G	G	G	G	G	G	G
Onderwerp 5: Interne kwaliteitszorg	V	V	V	V	V	V	V	V
Facet 5.1: Evaluatie resultaten	G	G	V	V	G	V	G	V
Facet 5.2: Maatregelen tot verbetering	G	G	V	V	G	O	V	V
Facet 5.3: Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld	G	G	G	V	G	V	G	V
Onderwerp 6: Resultaten	V	V	V	O	V	V	V	V
Facet 6.1: Gerealiseerd niveau	G	G	V	O	G	V	V	G
Facet 6.2: Onderwijsrendement	G	G	V	V	G	V	V	V
Bijzonder kwaliteitskenmerk					V(1)			O(2)
Facet 1: Differentiatie en profilering					G			O
Facet 2: Kwaliteit					G			O
Facet 3: Concretisering					V			O

(1) Integratie evidence based practice in de opleiding

(2) ICT

opleidingsrapporten

Hoofdstuk 1 Artesis Hogeschool Antwerpen

Algemene toelichting bij de professioneel gerichte bacheloropleiding Ergotherapie aan de Artesis Hogeschool Antwerpen

De opleiding bachelor in de ergotherapie van Artesis is gestart in 1989 onder de vleugels van het OCMW - Antwerpen vanuit een duidelijke maatschappelijke nood aan ergotherapeuten in de regio. Ze werd opgenomen in het Hoger Instituut voor Kinesithérapie van het OCMW, dat omgevormd werd tot het Hoger Instituut voor Kinesithérapie en Ergotherapie.

In 1995 fuseerden alle officiële hogescholen in de regio Antwerpen tot één grote autonome Hogeschool Antwerpen bestaande uit zeven departementen. Het departement Gezondheidszorg werd gevormd door het Hoger Instituut voor Kinesithérapie en Ergotherapie en het Hoger Instituut voor Verpleegkunde en Vroedkunde, ook van het OCMW, samen met het Paramedisch Instituut Mechelen.

Naar aanleiding van het Structuurdecreet werd de Associatie Universiteit & Hogescholen Antwerpen opgericht op 1 september 2003, een structureel samenwerkingsverband van vijf instellingen voor hoger onderwijs in Antwerpen waaronder de Hogeschool Antwerpen.

In oktober 2008 kreeg de Hogeschool Antwerpen een nieuwe naam, Artesis Hogeschool Antwerpen of kortweg Artesis. De hogeschool groepeerde vandaag de studiegebieden Architectuurwetenschappen, Bedrijfskunde, Gezondheidszorg, Industriële Wetenschappen, Koninklijke Academie voor Schone Kunsten, Koninklijk Conservatorium, Lerarenopleiding, Productontwikkeling, Sociaal Werk, Technologie, Vertalers en Tolken. Het departement Gezondheidszorg bestaat uit de opleiding Verpleegkunde en Vroedkunde, Kinesithérapie en Ergotherapie. De hogeschool heeft campussen in Antwerpen, Merksem, Berchem, Lier, Turnhout, Mechelen.

Het departement Gezondheidszorg is gevestigd in Merksem. De opleiding bachelor in de ergotherapie was aanvankelijk inhoudelijk en organisatorisch nauw verbonden met de opleiding kinesithérapie. Vandaag is het een zelfstandige opleiding geworden. Gestart met een tiental studenten, telt de opleiding vandaag 167 studenten. Er zitten 54 studenten in het eerste modeltraject (cijfers 2010-2011). Daarmee is ergotherapie de kleinste bacheloropleiding in het departement. De grootste is de opleiding Revalidatiewetenschappen en Kinesithérapie met 470 studenten.

Door de integratie van de academische opleidingen in de universiteit, gaan drieduizend van de achtduizend studenten van de hogeschool over naar de Universiteit Antwerpen. Artesis gaat nu fuseren met de Plantijnhogeschool. Die beslissing raakte tijdens de visitatie net bekend.

Onderwerp 1 Doelstellingen van de opleiding

Facet 1.1 Niveau en oriëntatie van de professioneel gerichte bachelor

Beoordelingscriteria:

De opleidingsdoelstellingen zijn er op gericht de student te brengen tot:

- het beheersen van algemene competenties als denk- en redeneervaardigheid, het verwerven en verwerken van informatie, het vermogen tot kritische reflectie en projectmatig werken, creativiteit, het kunnen uitvoeren van eenvoudige leidinggevende taken, het vermogen tot communiceren van informatie, ideeën, problemen en oplossingen, zowel aan specialisten als aan leken en een ingesteldheid tot levenslang leren;
- het beheersen van algemene beroepsgerichte competenties als teamgericht kunnen werken, oplossingsgericht kunnen werken in de zin van het zelfstandig kunnen definiëren en analyseren van complexe probleemsituaties in de beroepspraktijk en het kunnen ontwikkelen en toepassen van zinvolle oplossingsstrategieën, en het besef van maatschappelijke verantwoordelijkheid samenhangend met de beroepspraktijk;
- het beheersen van beroepsspecifieke competenties op het niveau van een beginnend beroepsbeoefenaar.

Het oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De doelstellingen van de opleiding Ergotherapie sluiten volgens de commissie aan bij de missie en visie van Artesis, de visie op leren, de missie en het strategisch plan 2008-2013 van het departement Gezondheidszorg en de missie van de opleiding. De doelstellingen en het bijbehorende competentieprofiel van de opleiding werden geformuleerd vanuit de ergotherapeutische rollen, beschreven door het Vlaams Overleg Ergotherapie (VLOE, 2002) en verwijzen naar de vier grote leerlijnen in de opleiding.

Zoals voorgeschreven in het Structuurdecreet, zijn de opleidingsdoelstellingen vertaald in algemene, algemene beroepsgerichte en beroepsspecifieke competenties die de studenten moeten brengen tot op het niveau van een beginnend beroepsbeoefenaar. De opleiding neemt volledig de formulering van de algemene en algemene beroepsgerichte competenties uit dit decreet over en integreert die in de beroepsspecifieke competenties. Die worden gekoppeld aan de vier leerlijnen en bijbehorende beroepsrollen:

- leerlijn 1: beroepsgericht handelen - rol van gezondheidswerker, diagnosticus, behandelaar/begeleider, adviseur, innovator, kwaliteitsbewaker;
- leerlijn 2: communicatie - rol van sociaal communicator/ lid van een interprofessioneel team;
- leerlijn 3: persoonlijke ontwikkeling - rol van levenslang lerende /ondernemer;
- leerlijn 4: wetenschappelijk handelen - rol van toepasser van de wetenschappen

De afgestudeerden moeten volgende negen beroepsspecifieke of kerncompetenties verwerven, die de commissie helder beschreven vindt:

- situeert en profileert zich als ergotherapeut in de gezondheids- en welzijnszorg in een samenleving gekenmerkt door diversiteit en gaat professioneel om met maatschappelijke en ethische thema's;
- inventariseert en beschrijft professioneel, efficiënt en verantwoord de mogelijkheden en beperkingen van de cliënt en het cliëntsysteem aan de hand van dossierstudie en assessment in de complexe en gespecialiseerde beroepscontext;
- behandelt, begeleidt, adviseert en ondersteunt autonoom en kwaliteitsvol de cliënt en het cliëntsysteem tijdens het ergotherapeutisch behandelingstraject, hanteert hierbij nationale en internationale ergotherapiegerelateerde theorieën en modellen en evalueert deze interventie doelgericht;
- gebruikt en ontwikkelt doelgericht en professioneel de eigen creatieve en technische deskundigheid en levert een bijdrage aan het beroep ergotherapie;

- draagt verantwoordelijkheid vanuit principes van management en kwaliteitszorg voor de organisatie en het verloop van zijn ergotherapeutische interventies in de complexe en gespecialiseerde beroepscontext;
- draagt vanuit de principes van wetenschappelijke methodologie verantwoordelijkheid voor de organisatie en het verloop van zijn ergotherapeutisch handelen: hij kan wetenschappelijke onderzoeksresultaten kritisch beoordelen, synthetiseren en toepassen;
- heeft als beginnend beroepsbeoefenaar oog voor de maatschappelijke en internationale veranderingen van de eenentwintigste eeuw en vertoont een actieve en zelfstandige houding voor beroepsvernieuwing en levenslang professioneel leren in een complexe en gespecialiseerde beroepscontext;
- vertoont vanuit de principes van management en kwaliteitszorg een actieve houding voor persoonlijke ontwikkeling en reflectie;
- draagt vanuit de principes van wetenschappelijke methodologie verantwoordelijkheid voor de organisatie en het verloop van zijn ergotherapeutisch handelen: hij kan wetenschappelijke onderzoeksresultaten kritisch beoordelen, synthetiseren en toepassen.

Een matrix toont helder de relatie tussen de doelstellingen, de vier leerlijnen en de algemene, algemene beroepsgerichte en beroepsspecifieke eindcompetenties, zo stelt de commissie vast.

Voor het verfijnen van de competenties en het toetsen van het niveau en de oriëntatie heeft de opleiding bovendien een link gelegd naar andere documenten, onder meer de Dublindescriptoren en het European Qualifications Framework. De competenties geformuleerd door het Europese Tuningproces (2005-2008) onder auspiciën van ENOTHE zijn geïntegreerd in het competentieprofiel.

De commissie stelt vast dat de ontwikkeling van de master in de Ergotherapeutische Wetenschap en het uitschrijven van de competenties hiervoor in een interassociatieve stuurgroep ook leidde tot het verder verfijnen van de competenties voor de bacheloropleiding. Verder volgt de opleiding de ontwikkelingen van de Vlaamse kwalificatiestructuur op.

De internationale dimensie als opleidingsdoelstelling is terug te vinden in twee kerncompetenties (3 en 7), wat de commissie positief vindt.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 1.2 Domeinspecifieke eisen

Beoordelingscriteria:

- De doelstellingen van de opleiding (uitgedrukt in eindkwalificaties van de student) sluiten aan bij de eisen die door (buitenlandse) vakgenoten en het relevante beroepenveld gesteld worden aan een opleiding in het betreffende domein (vakgebied/discipline en/of beroepspraktijk of kunstpraktijk). Ze zijn, ingeval van gereguleerde beroepen, in overeenstemming met de reglementering of regelgeving ter zake.
- Voor professioneel gerichte bacheloropleidingen zijn de eindkwalificaties getoetst bij het relevante beroepenveld.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De acht Vlaamse opleidingen ergotherapie gebruiken voor de opmaak van hun doelstellingen en eindcompetenties hetzelfde domeinspecifiek referentiekader dat ze in het Vlaams Overleg Ergotherapie (VLOE, 2008) samen met de voorzitter van het Vlaams Ergotherapeutenverbond hebben vastgelegd. Zo garanderen zij elk dat de doelstellingen van hun opleiding aansluiten bij de eisen van binnen- en buitenlandse vakgenoten en het relevante beroepenveld en dat ze in overeenstemming zijn met de wetgeving ter zake. De visitatiecommissie heeft dit domeinspecifiek referentiekader overgenomen.

Volgende documenten zijn de bronnen voor het domeinspecifiek referentiekader:

Op nationaal niveau:

- K.B. van 8 juli 1996 betreffende de beroepstitel en de kwalificatievereisten voor de uitoefening van het beroep van ergotherapeut en houdende vaststelling van de lijst van technische prestaties;
- Beroepsprofiel ergotherapie, Studie 31, Werkgroep beroepsprofiel van de Vlaamse Hogescholen in opdracht van de Vlaamse Onderwijsraad (VLOR), 1997;
- Opleidingsprofiel ergotherapie, Studie 79, Sectorcommissie hogeschoolonderwijs van de Vlaamse Onderwijsraad (VLOR), 1998;
- Kerncompetenties Vlaams Overleg Ergotherapie (VLOE, 2002 & AEB, 2002).

Op internationaal niveau:

- Revised minimum standards for the education of occupational therapists. World Federation of Occupational Therapists (WFOT), The Council of the World Federation of Occupational Therapists, 2002;
- Guidelines for World Federation of Occupational Therapists Process for Approval of Educational Programmes, World Federation of Occupational Therapists (WFOT), 2003;
- Occupational therapy education in Europe: Curriculum guidelines, European Network of Occupational Therapy in Higher Education (ENOTHE), Amsterdam, 2000;
- Occupational Therapy Competencies, European Network of Occupational Therapy in Higher Education (ENOTHE) & Council of Occupational Therapists for the European Countries (COTEC), Copenhagen, 2005;
- Tuning Educational Structures in Europe. Reference Points for the design and delivery of degree programmes in Occupational Therapy, The Tuning Project 2008, ENOTHE, Universidad de Deusto, Bilbao, Spain, 2008.

De relatie tussen het gezamenlijk competentieprofiel van het Vlaams Overleg Ergotherapie (VLOE, 2002, zie facet 1.1) en de documenten van het domeinspecifiek referentiekader wordt zichtbaar gemaakt in een concordantiematrix. Daaruit blijkt dat de competenties van het VLOE overeenstemmen met de domeinen van de WFOT, de competenties van ENOTHE, de typefuncties van het beroeps- en opleidingsprofiel van de VLOR en het leerprogramma van het KB 1996. De opleiding toetste haar eigen eindcompetenties op dezelfde manier aan het domeinspecifiek referentiekader. De commissie vindt dat de verbanden met nationale en internationale beroeps- en opleidingsorganisaties en referentiekaders bij het opstellen van het competentieprofiel voldoende zijn aangetoond.

Op initiatief van het Vlaams Overleg Ergotherapie is er om de vijf jaar een resonantiedag met vertegenwoordigers van het werkveld vanuit alle Vlaamse regio's, oud-studenten, werkveld, beleid, onderwijsdeskundigen uit Vlaanderen en Nederland. Daar wordt gereflecteerd over het beroep en de opleiding. Deze dag krijgt een systematische opvolging, zo bleek uit de gesprekken. Zo gaf de resonantiedag van 2008 aanleiding tot de ontwikkeling van een expliciete visie op het beroep in het VLOE. Hierbij werd vertrokken van de opdrachtverklaring of missie van het WFOT (2002) en het Vlaams Ergotherapeutenverbond (2008). De visie definieert de kern van ergotherapie als de relatie tussen handelen (occupation) en gezondheid/welzijn. Daarbij focust ergotherapie zich op de kwaliteit van het leven van de cliënt in relatie met zijn dagelijkse leefcontext op vlak van wonen, werken en vrije tijd en dit in functie van de participatie en autonomie die de cliënt wenst. De maatschappelijke trends hebben volgens de commissie een duidelijke invloed op het beroep. Deze visie op het beroep is herkenbaar in de leerlijnen en kerncompetenties van de opleiding. Het Vlaams Overleg Ergotherapie, waaronder de Vlaamse opleidingen ergotherapie, organiseert in 2011 de eerste Vlaamse Onderwijsdag

Ergotherapie over de implementatie van de recent ontwikkelde visie op het beroep. De opleiding stelt er haar leerlijn persoonlijke ontwikkeling voor als best practice.

De commissie stelde vast dat de doelstellingen en kerncompetenties regelmatig geëvalueerd worden door studenten, werkveld, alumni, beleid, onderwijsdeskundigen. Uit kwaliteitszorgmetingen blijkt dat de competenties bekend zijn en duidelijk en relevant worden bevonden. De opbouw ervan wordt ook positief geëvalueerd. Ook de herkenning van de internationale dimensie in de doelstellingen is behoorlijk, zo blijkt uit bevestigingen van studenten (2006-2007, 2007-2008). Kwaliteitszorgmetingen van het opleidingsprogramma tonen aan dat de doelstellingen voldoende bekend zijn bij de studenten. Gemiddeld 91 % van de studenten scoren dit bij de programma-evaluaties van de laatste vier jaar positief.

De studenten bevestigen tijdens de visitatie dat ze over de doelstellingen en leerlijnen worden geïnformeerd op de introductiedag, via de introductiebundel en de studiegids. De doelstellingen, gedragsindicatoren en leerlijnen staan ook vermeld op de studiefiches en vooraan in elke cursus. Ze worden besproken bij de start van elk opleidingsonderdeel en gebruikt bij de coaching van opdrachten. De leerlijnen staan daarbij centraal. De commissie vernam dat de opleiding nu werkt aan een competentiegroeikaart voor studenten. De kaart moet nog meer helderheid geven in de eigen competenties en de verwachte ontwikkeling ervan, wat de commissie een positief initiatief vindt.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Oordeel over onderwerp 1, doelstellingen van de opleiding: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 1.1, niveau en oriëntatie:	goed
facet 1.2, domeinspecifieke eisen:	goed

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Onderwerp 2 Programma

Facet 2.1 Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma

Beoordelingscriteria:

- Het programma is een adequate concretisering van de eindkwalificaties van de opleiding qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen.
- De eindkwalificaties zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma.
- De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de geformuleerde eindkwalificaties te bereiken.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De competentiematrix van de opleiding is duidelijk, vrij eenvoudig en bruikbaar. Ze geeft aan hoe de kerncompetenties vertaald worden over de zes semesters van de opleiding in deelcompetenties op inleidend, uitdiepend en gespecialiseerd niveau. De commissie vindt het mooi dat de beroepscompetenties duidelijk gradueel zijn opgebouwd. Elke lesgever heeft vanuit de deelcompetenties per opleidingsonderdeel gedragsindicatoren uitgeschreven volgens de niveaus van Miller onder supervisie van de opleidingsstuurgroep. Zo wordt het competentieprofiel hanteerbaar voor studenten, stelde de commissie vast. De gedragsindicatoren zijn studentvriendelijk geformuleerd in begrijpelijke taal.

De commissie stelde vast dat het opleidingsprogramma occupation-based werd opgebouwd, vertrekkende vanuit de doelstellingen en kerncompetenties, de missie en de visie van het departement. Men hield daarbij rekening met studietijdmetingen, opleidingsonderdeel- en curriculumevaluaties op microniveau (studenten, lesgevers), resonantiedagen en metingen op mesoniveau (beroepsveld, stagementoren) en op macroniveau (beleids mensen, onderwijsdeskundigen). Zie ook onderwerp 5 kwaliteitszorg.

Het toetsbeleid staat centraal bij het ontwikkelen van een programma in het departement Gezondheidszorg. Na het bepalen van doelstellingen, kern- en deelcompetenties wordt eerst het toetsbeleid omschreven (zie facet 2.7). Op basis daarvan worden dan het opleidingsprogramma en de werkvormen bepaald. Een competentiematrix ondersteunt het hele proces. De commissie is van oordeel dat er een duidelijk didactisch redeneerproces aan dit hele proces ten grondslag ligt. Ze vindt dat deze werkwijze die sinds 2009-2010 opgestart is, de adequate vertaling van doelstellingen in een programma en de realisatie van deze doelstellingen garandeert.

De commissie heeft vastgesteld dat de opleiding een kennis- en competentiegericht opleidingsprogramma heeft dat de studenten de mogelijkheid geeft om de eindcompetenties te bereiken. In het eerste modeltraject van elke opleiding krijgt het verwerven van kennis prioritaire aandacht. Het programma bestaat uit beroepsspecifieke en beroepsondersteunende opleidingsonderdelen (OLOD's). Het is gefocust op de vier ergotherapeutische handelingsgerichte interventiedomeinen: ontwikkelingsstoornissen, geestelijke gezondheidszorg, fysieke revalidatie en geriatrie. Per semester staan twee of meer ergotherapeutische interventiedomeinen centraal. Beroepsondersteunende opleidingsonderdelen sluiten hierbij aan in het semester zelf of worden voorbereidend aangeboden. De opleiding integreert beroepsondersteunende onderwijsactiviteiten in beroepsspecifieke opleidingsonderdelen en laat de specificiteit van het beroep aan bod komen vanaf het eerste modeltraject. In semester 1 vertrekt bijvoorbeeld het opleidingsonderdeel 'inleiding ergotherapie' vanuit casuïstiek, gevolgd door geïntegreerde leerinhouden zoals de organisatie van de gezondheidszorg, klinisch redeneren, EHBO en wetenschappelijk handelen. De discipline-overschrijdende elementen zitten vooral in eindwerk en stage. In semester 6 nemen de studenten ook deel aan de IPSIG-week (InterProfessionele Samenwerking In de Gezondheidszorg) waar ze met verschillende disciplines leren samenwerken.

In concreto bevat het programma van het eerste modeltraject theorie en methodiek ergotherapie, psychologie, inleiding ergotherapie (met klinisch redeneren en wetenschappelijk handelen en handelingsanalyse), fysiologie, creatieve en technische vaardigheden, bewegingswetenschappen, stage en interprofessionele vaardigheden, anatomie, pathologie. In het tweede modeltraject komen daarbij: neuroanatomie, psychopathologie, wetenschappelijk handelen. In het derde modeltraject ligt de focus op het opleidingsonderdeel integratie ergotherapeutische vaardigheden, stage en portfolio en eindwerk. Verder komt ergotherapie in de vier domeinen nog aan bod en worden juridische aspecten behandeld. Er zijn ook vijf keuzepakketten: ergotherapie in de thuiszorg, ergotherapie in de forensische hulpverlening, ergotherapie en creatieve media, Intensive programme Evidence based practice, Occupational therapy in international context. Deze keuzepakketten geven studenten de mogelijkheid om kennis te maken met niet-traditionele ergotherapeutische werkvelden en/of nieuwe ontwikkelingen in de beroepspraktijk.

Het valt de commissie op dat er aandacht is voor multidisciplinair werken. Dit komt onder meer aan bod tijdens de stage van het tweede en derde modeltraject, waar een multidisciplinair behandelplan wordt geschreven. Tijdens de stage in het derde modeltraject werkt de student samen met de cliënt, het cliëntsysteem en het volledige zorgteam ook de ergotherapeutische behandeling uit, afgestemd op dat behandelplan.

De commissie waardeert ook de aandacht voor de internationale component in het programma, hoewel er vandaag nog geen duidelijk beleid ter zake wordt gevoerd (zie ook facet 6.1). Studenten geven in de gesprekken aan dat internationalisering in hun beleving pas start in het derde jaar. De commissie vindt het een goede ontwikkeling dat internationalisering een punt van blijvende aandacht is in de opleiding en dat ze vanaf het eerste jaar versterkt zal worden. Voor internationalisering voorziet het beleidsplan in minimum één uitwisselingsactiviteit van lesgevers en/of studenten met elke internationale partner per jaar. Dit is een meetbaar streefdoel vanaf het academiejaar 2010-2011.

De studenten hebben verschillende mogelijkheden om een internationale ervaring op te doen, zo stelde de commissie vast. Ze kunnen aan een buitenlandse stage deelnemen via Erasmus. Andere studenten kiezen voor een door Erasmus gefinancierd internationaal Intensive Programme in York (UK). De opleiding heeft ook een aantal bilaterale samenwerkingsakkoorden. Zo kunnen studenten met financiële ondersteuning van het departement met een eigen presentatie deelnemen aan het jaarlijkse congres van ENOTHE (European Network of Occupational Therapy in Higher Education). Ze kunnen buiten de Europese grenzen deelnemen aan een project ontwikkelingssamenwerking met een VLIR-UOS-beurs of met extra departementale financiële middelen. De studenten die geen gebruik (kunnen) maken van deze mogelijkheden, gaan mee met de internationale studiereis in groep. SOVOHA (Sociale Voorzieningen Artesis Hogeschool Antwerpen) geeft hierbij financiële ondersteuning. De tevredenheid over de internationale dimensie van de opleiding kent een positieve evolutie bij studenten en alumni, zo blijkt uit evaluaties.

Om het netwerk van bilaterale samenwerkingsovereenkomsten te versterken, organiseerde de opleiding ergotherapie in samenwerking met de opleiding kinesitherapie het First International Education and Research Conference for Occupational Therapy and Physiotherapy in maart 2009, waarop onder meer de implementatie van internationalisering in het curriculum werd besproken. De internationale ervaring van enkele lesgevers (o.a. in Finland, Spanje, Engeland) heeft ook een invloed op de lessen (zie onderwerp 3 Personeel/internationale activiteiten). De internationale dimensie in het programma wordt door 86% van de studenten in het laatste jaar als voldoende ervaren.

De procedure voor curriculumontwikkeling en -herziening is zeer helder volgens de commissie. Ze verloopt geleidelijk en stapsgewijs. Wijzigingen worden theoretisch uitgewerkt van semester 6 naar semester 1, en in de praktijk ingevoerd vanaf het eerste jaar in semester 1. De motiveringen voor deze keuze vond de commissie terug in het zelfevaluatierapport. Vooraleer de herzieningen worden geïmplementeerd, overlegt de opleidingsstuurgroep met de vakgroepvoorzitters en vraagt hij advies aan de stagecoördinator, de eindwerkcommissie, alle leden van de opleidingsraad en de studentenraad. De opleidingsstuurgroep houdt ook rekening met de resultaten van kwaliteitsmetingen en focus- en resonantiegroepen van alle betrokkenen (zie onderwerp 5).

De studenten geven tijdens de visitatie aan dat ze tevreden zijn over het programma. De algemene vakken geven extra informatie om de ergotherapeutische vakken te begrijpen. Vroeger vonden ze de link met de ergotherapie niet altijd duidelijk. Nu is het lespakket aangepast en meer gespreid. Studenten ervaren dat hun feedback wordt beluisterd via de studentenraad en de diverse metingen en instrumenten voor kwaliteitszorg (zie onderwerp 5).

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie steunt de opleiding om het programma verder vorm te geven vanuit de geformuleerde doelstellingen en het toetsbeleid.

De commissie steunt de opleiding in haar voornemen om de internationale component in het programma te versterken vanaf het eerste jaar en om dit duidelijk uit te schrijven. Ze beveelt ook aan alle lectoren te betrekken bij internationale activiteiten.

Facet 2.2 Eisen professionele gerichtheid van het programma

Beoordelingscriteria:

- Kennisontwikkeling door studenten vindt plaats via vakliteratuur, aan de beroeps- of kunstpraktijk ontleend studiemateriaal en via interactie met de beroepspraktijk, de kunstpraktijk en/of (toegepast) onderzoek.
- Het programma heeft aantoonbare verbanden met actuele ontwikkelingen in het vakgebied/de discipline.
- Het programma waarborgt de ontwikkeling van beroeps- of artistieke vaardigheden en heeft aantoonbare verbanden met de actuele beroepspraktijk.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De kennisontwikkeling in het programma is op niveau, zo stelt de commissie vast. In de beroepsgerichte opleidingsonderdelen wordt ergotherapeutische kennis meegegeven gebaseerd op internationale ergotherapeutische denkmodellen en theorieën. De beroepsondersteunende opleidingsonderdelen reiken daarbij de nodige basiskennis aan.

De kwaliteit van de opleidingsonderdelen wordt bewaakt door de overeenstemmende vakgroep en het kwaliteitszorgbeleid. Ook de kennisontwikkeling door vakliteratuur is goed uitgewerkt, oordeelt de commissie. De student leert werken met elektronische databanken en leert actuele wetenschappelijke literatuur lezen aan de hand van een checklist die daartoe door de opleiding is opgesteld. De commissie onderschrijft ook de meerwaarde van het werken met studenten in journalclubs om wetenschappelijk onderzoek kritisch te leren beoordelen en de toepassingsmogelijkheden te bespreken. Lesgevers kunnen nieuw didactisch materiaal aanvragen, waarbij de aankoop eerst kan worden getoetst op meerwaarde bij de vakgroep. Zo beschikt de opleiding over evidence-based observatieschalen, checklisten, diagnostische instrumenten, ergotherapeutische oefenmaterialen enzovoort.

Beroepsvaardigheden verwerven studenten vooral in de leerlijn beroepsgericht handelen. Opdrachten en casussen uit de beroepspraktijk zijn ingebouwd in het programma vanaf het eerste semester. Daarbij leert de student een beroep te doen op internationale wetenschappelijke literatuur via de studiewijzers voor de opleidingsonderdelen. De theorie van evidence based practice in aparte opleidingsonderdelen en de koppeling aan de praktijk in casussen is systematisch in het programma ingebouwd, zo stelde de commissie vast. Ook de occupation-based-benadering waarbij men taken bekijkt gekoppeld aan het handelen van de student-therapeut en de cliënt (en niet functiegericht) is goed doordacht en sterk gekoppeld aan de occupation based praktijk.

De commissie waardeert dat alle vakgroepen betrokken zijn of betrokken geweest zijn bij meer dan tien projecten van projectmatig wetenschappelijk onderzoek (PWO). Recente voorbeelden zijn 'Een onderzoek naar determinanten en management van fysieke activiteiten van chronisch vermoeide personen genezen van kanker en van individuen met het chronisch vermoeidheid syndroom', en 'Eet- en drinkgewoontes bij ouderen en de houding van hulpverleners, een laatste pleziertje?'. De commissie stelt vast dat er goed wordt nagedacht en gehandeld om de wetenschappelijke onderbouwing van de opleiding te waarborgen. Van elke lector wordt verwacht dat hij zijn lesinhouden wetenschappelijk onderbouwt met actuele informatie. De resultaten van PWO-onderzoek worden verwerkt in het cursusmateriaal. Lectoren maken gebruiksvriendelijke samenvattingen van wetenschappelijke artikels voor de invulling van het programma. Tegen september 2011 is het streefdoel dat alle cursusmateriaal wetenschappelijke bronvermeldingen bevat. Kwaliteitszorgmetingen en functionerings-gesprekken bewaken dit proces.

De commissie stelde vast dat de studenten in het opleidingsonderdeel 'Inleiding ergotherapie' in semester 1 een overzicht krijgen van de belangrijkste internationale ergotherapiemodellen. Deze modellen worden besproken en toegepast bij beroepsspecifieke opleidingsonderdelen. Ook maakt de student van bij het begin van de opleiding kennis met het classificatiemodel International Classification of Functioning, Disability and Health dat in de ergotherapie steeds meer gebruikt wordt. Het programma kan flexibel inspelen op actuele ontwikkelingen dankzij participatie aan nationale en internationale projecten, congressen, relevante overlegorganen en beroeps- en onderwijsorganisaties. De opleiding illustreert dit met een aantal voorbeelden, bijvoorbeeld de keuzepakketten, studenten van Artesis participeren aan een ENOTHE meeting met een presentatie van een thema uit de lokale context, bijvoorbeeld armoedebestrijding.

De stage is een essentieel element van de opleiding. Vanaf het tweede semester is er elk semester een stageperiode. Er zit een duidelijke opbouw in de stages. Het stagedoel past bij het moment in de opleiding, zo vindt de commissie. Tijdens stages leren studenten assessmentinstrumenten gebruiken en therapeutische methoden of wetenschappelijke inzichten toepassen. Doordat de lesgevers ook de stages begeleiden is er permanent interactie tussen de lesgevers en de beroepspraktijk, worden nieuwe tendensen voortdurend uitgewisseld en kunnen lesinhouden worden aangepast vanuit de noden in de praktijk. Vanaf het tweede modeltraject komt de stagebegeleider twee keer op stagebezoek per stageperiode. In het derde modeltraject zijn er om de twee weken begeleidingssessies in kleine groepjes. De commissie ziet als sterke punten dat de stages gradueel worden opgebouwd over de opleiding heen. Ze vormen een coherent geheel. Studenten krijgen duidelijke informatie en hebben inspraak in de keuze van de stageplaats, maar moeten wel kennismaken met alle interventiedomeinen. Bij de beoordeling wordt een duidelijke link gelegd met competenties (zie facet 2.7). De opleiding zet de stageplaatsen gericht in, zo zijn er bijvoorbeeld stageplaatsen enkel voor het eerste en niet voor het laatste jaar. Ze ziet ook haar rol als begeleider van de studenten en ondersteuner naar de stageplaatsen.

De opleiding geeft aan dat ze studenten begeleidt in het cliëntgericht werken. In de stageverslagen vond de commissie echter geen hulpvraag van cliënt(systeem) vermeld. Dit staat ook niet in de stagerichtlijnen (AOR stagerichtlijnen ergotherapie 2010-2011). De commissie meent dat hier ruimte is voor verbetering.

Voor de bachelorproef kiest de student voor een actueel onderwerp aangeboden door het werkveld, een PWO of formuleert hij zelf een voorstel. Ongeveer 25% van de studenten werkt in het kader van de bachelorproef mee aan een PWO. Bij het uitwerken van eindwerken die geen deel uitmaken van een PWO, hoort een literatuurstudie en de uitwerking van het onderwerp in de ergotherapeutische praktijk. De commissie stelt vast dat het proces, de wetenschappelijke onderbouwing en het evidence based werken intern goed bewaakt worden. De externe promotor uit het werkveld waakt over de inhoud, zodat de student voldoet aan de beroepsspecifieke eisen. De interne promotor waakt over het proces zodat de student een eindwerk kan afleveren op professioneel bachelorniveau. De commissie vindt het proces logisch opgebouwd van semester 4 tot semester 6. Per semester zijn de doelstellingen duidelijk geformuleerd. In het eindwerk worden de leerlijnen geïntegreerd en de verworven competenties getoond. De nadruk ligt op de wetenschappelijke leerlijn.

De commissie heeft gehoord dat de opleiding gestart is met de hervorming van het eindwerk in academiejaar 2009-2010, met de nadruk op compact schrijven in artikelvorm volgens de structuur van IMRaD (Inleiding,

Methodiek, Resultaten en Discussie). Het kritisch kunnen beoordelen van de (onderzoeks) literatuur is hierbij een belangrijk onderdeel. Tegelijk wordt de uitwerking van projecten over meerdere jaren en door meerdere studenten gestimuleerd, zodat de opleiding en het beroepenveld daar optimaal de vruchten van kunnen plukken. De commissie vindt dit een goede ontwikkeling. Ook de ergotherapeuten uit het werkveld en met name de stagementoren staan erg positief tegenover de nieuwe ontwikkelingen.

De opleiding profileert zich duidelijk op nationaal en internationaal vlak via het uitdragen van haar expertise en haar onderzoekspeerpunten. De commissie waardeert dat lesgevers maar ook studenten een actieve bijdrage leveren aan maatschappelijke dienstverlening via publicaties, presentaties, workshops of lezingen op nationale en internationale studiedagen en conferenties (zie facet 3.2). Er vindt terugkoppeling plaats van nieuwe inhoud naar vakgroep en naar team. Door de opleidingsraad, de vakgroepwerking en het overleg met betrokkenen van de verschillende opleidingsonderdelen is er een forum om expertise te delen met anderen.

Uit de programma-evaluatie blijkt dat theorie en praktijk in de opleiding volgens respectievelijk 81% en 72% van de studenten voldoende is afgestemd op de beroepspraktijk.

De wetenschappelijke gerichtheid van studenten kent een forse groei. 77% van de studenten heeft interesse voor wetenschappelijk onderzoek. 95% maakte gebruik van wetenschappelijk onderzoek in 2008-2009. Tijdens de visitatie geven de studenten aan dat de lectoren veel voorbeelden uit de praktijk geven en onder meer via YouTube op zoek gaan naar recent materiaal. De cursussen worden ook elk jaar aangepast.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie beveelt aan zowel in het lesprogramma als in de stageverslagen richtlijnen aan te bieden voor het cliëntgericht werken, dus te vertrekken vanuit de hulpvraag van de cliënt of het cliëntsysteem.

Facet 2.3 Samenhang van het programma

Beoordelingscriterium:

- Studenten volgen een inhoudelijk samenhangend opleidingsprogramma.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie vindt dat de opleiding goed heeft nagedacht over de horizontale en verticale samenhang in het programma en dit gedegen heeft geformuleerd in het zelfevaluatie rapport.

Horizontaal is er een logische opbouw. Er worden gelijktijdig beroepsspecifieke en beroepsondersteunende opleidingsonderdelen gegeven en er is samenhang tussen theorie- en praktijkelementen.

Verticaal is er door het werken met de vier leerlijnen een logisch vervolgtraject in de verschillende interventiedomeinen. Kennis, vaardigheden, attitudes worden sequentieel en geïntegreerd opgebouwd. De opleiding geeft een aantal voorbeelden die dit illustreren. De verticale samenhang blijkt volgens de commissie ook uit de tabellen die de volgtijdelijkheid weergeven en die gebaseerd zijn op de instapcompetenties van elk opleidingsonderdeel. De volgtijdelijkheid dient gevolgd te worden bij het samenstellen van het studietraject.

De verticale en horizontale samenhang worden bewaakt door kwaliteitszorgmetingen bij studenten, alumni en werkveld. Overlappenden of hiaten worden geformuleerd, besproken en aanpassingen worden geïmplementeerd (PDCA). De opleidingsstuurgroep bewaakt dit proces (zie ook facet 5.1 en 5.2). De commissie hoorde

verschillende voorbeelden hiervan. Voor 'theorie en praktijk anatomie' werd er bijvoorbeeld een verbetertraject uitgeschreven voor 2009-2011 omwille van de uitbreiding van de implementatie van de anatomische kennis in meerdere opleidingsonderdelen uit de eerste trajectschijf. In het derde modeltraject werd het opleidingsonderdeel 'juridische en ethische aspecten' in 2009-2010 beter afgestemd op de verschillende ergotherapeutische interventiedomeinen. De aansluiting met de lessen van het voorafgaande modeltraject wordt in de programma-evaluatie 2007-2008 door respectievelijk 95% en 99% van de studenten in het tweede en derde modeltraject als voldoende beschouwd. Zowel studenten als afgestudeerden bevestigen tijdens de visitatie dat het programma goed samenhangt en logisch is opgebouwd. Het geheel is goed doordacht: afstemming tussen cursussen onderling, combinatie theorie en praktijk, een duidelijke lijn van begin naar einde en een groeiende zelfstandigheid van de student.

Studenten kunnen de studie in minder dan drie jaar afwerken via vrijstellingen op basis van EVC of EVK, of in meer dan drie jaar via een studietraject op maat, rekening houdend met de vastgelegde volgtijdelijkheid. De student wordt bij het opmaken van zijn traject begeleid door de studietrajectbegeleider volgens een vaste procedure (zie facet 4.2). Studenten worden bij de start en in de loop van de opleiding op de hoogte gebracht van de flexibele studiemogelijkheden. Elk jaar stijgt het totale aantal studenten met een geïndividualiseerd studietraject: 55 van de 167 studenten (33%) in 2010-2011 volgen zo'n traject tegenover 28 van de 141 studenten (20%) in 2006-2007. Als een student niet geslaagd is in het eerste jaar, wordt hem voorgesteld om de resterende studiepunten te spreiden over de volgende drie jaar. Studenten met een geïndividualiseerd studietraject kunnen ook afstuderen in februari.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 2.4 Studieomvang

Beoordelingscriterium:

- De opleiding voldoet aan de formele eisen met betrekking tot de studieomvang, bachelor: tenminste 180 studiepunten

Oordeel van de visitatiecommissie: oké

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De professioneel gerichte bacheloropleiding bestaat uit 3 studiejaar van elk 60 studiepunten. In totaal wordt dus een opleidingsprogramma georganiseerd van 180 studiepunten. De opleiding voldoet hiermee aan de formele eisen met betrekking tot de minimale studieomvang van een professioneel gerichte bachelor.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 2.5 Studielast

Beoordelingscriteria:

- De werkelijke studietijd wordt getoetst en sluit aan bij de normen vastgesteld krachtens decreet.
- Het programma is studeerbaar doordat factoren die betrekking hebben op dat programma en die de studievoortgang belemmeren zoveel mogelijk worden weggenomen.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding stelt als norm veertig uur studie per week of 27 uur per studiepunt. Via studietijdmetingen en evaluaties van het programma en de opleidingsonderdelen toetst de opleiding de voorziene studieomvang/tijd per opleidingsonderdeel. De ervaren werklast bij studenten komt de laatste jaren steeds boven de minimum tevredenheidsgrens van 70%. In 2008-2009 ervaart zelfs 96% van de studenten de totale studielast als evenwichtig. De studenten geven tijdens de visitatie aan dat ze de studietijd beschouwen als variabel. Soms zijn er piekbelastingen maar ze ervaren dit niet als een probleem. De commissie meent dat de studietijd vandaag redelijk is. De opleiding geeft ook duidelijk aan op welke wijze ze gewerkt heeft aan verbetertrajecten om de studiebelasting in balans te krijgen (zie facet 5.2). Er is bijvoorbeeld een stijging gekomen van het aantal uren begeleiding voor begeleid zelfstandig leren, een daling van het aantal contacturen en een inventaris met een tijdsplan voor alle taken.

Voor de meeste opleidingsonderdelen bleek uit de beschikbare documenten dat de werklast evenwichtig was (studentenevaluatie academiejaar 2007-2008). Meer dan 30 % van de studenten gaven voor slechts drie opleidingsonderdelen aan dat de studie/werklast te zwaar was omwille van de hoeveelheid leerstof en/of de moeilijkheidsgraad. Voor 'theorie en praktijk anatomie 1' werden het cursusmateriaal en de didactiek beter afgestemd op het profiel van de eerstejaarsstudenten. Voor 'ergotherapie in de fysieke revalidatie 2' in het tweede modeltraject werden de lesinhouden en de opdrachten aangepast. Eindwerk 2 werd hervormd. Als meest positieve aspecten aan de opleiding ervaren studenten de stage, de verhouding tussen theorie en praktijk, het evenwicht in verschillende leervormen en de contacten met het onderwyzend personeel. Als studiebelemmerende factor wordt door studenten vaak de infrastructuur aangehaald. Verbetertrajecten op vlak van administratie en cursusverdeling werden ingevoerd.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 2.6 Afstemming tussen vormgeving en inhoud

Beoordelingscriteria:

- Het didactisch concept is in lijn met de doelstellingen.
- De werkvormen sluiten aan bij het didactisch concept.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Het didactisch concept vindt de commissie helder verwoord. De visie op leren wordt goed vertaald van de hogeschool naar de opleiding en onderbouwd met didactische theorieën (model van Kessels & Smith). Kennis, vaardigheden en attitudes worden eerst als aparte bouwstenen aangereikt en worden steeds meer geïntegreerd tot de competenties die de beginnende beroepsbeoefenaar nodig heeft.

De keuze van werkvormen en hun aansluiting op de visie op leren vindt de commissie helder. De verschillende werkvormen worden ook duidelijk gedefinieerd. De overweging om opleidingsonderdelen aan te bieden in klasverband of in kleinere groepen wordt gemaakt met de opleidingsraad en de opleidingsstuurgroep. Bij de keuze van de werkvorm staat de toetsvorm centraal, en daarnaast de gedragsindicatoren en de competenties. Dit behoort in zekere mate tot de verantwoordelijkheid van de lector. Hij beschikt over een overzichtstabel die de relaties aangeeft tussen doelstellingen, competenties en de mix van werkvormen. Zo zal bijvoorbeeld een kennistoets worden voorbereid via een hoorcollege of activerend college, een casustoets of vaardigheidstoets is de toetsvorm na begeleide praktijk en een reflectieopdracht komt na stage of supervisie.

Uit evaluaties blijkt dat studenten tevreden zijn over evenwicht tussen hoorcolleges en andere leervormen zoals stages en tussen theorie en praktijk. Op vraag van de studenten werd de stage in het eerste modeltraject uitgebreid naar een week. De commissie vindt dat de verhouding zelfstudie - andere leervormen op dit moment in balans is (50 tot 60% zelfstudie)

De kwaliteit van de onderwijsmiddelen vindt de commissie redelijk. De cursussen hebben overwegend een actuele inhoud. In elke cursus komt zowel het micro-, het meso- als het macroniveau aan bod, wat de student stimuleert diverse leerinhouden te integreren. Elke cursus start met een studiefiche en bevat taken die duidelijk geformuleerd zijn. Enkele cursussen vond de commissie minder gebruiksvriendelijk omdat ze opgebouwd zijn uit verschillende artikels en presentaties waardoor de rode draad niet zichtbaar is. Ze pleit voor meer uniformiteit op het gebied van taalgebruik, inhoudstafel/structuur en vormgeving.

De commissie vindt het een minpunt dat sommige cursussen geen bronvermeldingen bevatten en zelfs kopies uit boeken zonder de bron te vermelden. Het lesmateriaal kan ook meer gradueel worden opgebouwd, passend bij het leerproces van de student. In de eerste semesters start men met volledige, beschrijvende teksten. Pas later in de opleiding werkt men ook met bijvoorbeeld slides die de student zelf moet aanvullen. Het valt de commissie wel op dat er weinig internationale onderzoeksliteratuur in het lesmateriaal verwerkt is.

De studenten zijn volgens de evaluaties tevreden over de cursussen, meer over de inhoud dan over de vorm. Tijdens de visitatie zeggen ze dat de cursussen doorgaans goed geordend en gestructureerd zijn, duidelijk onderbouwd, met een duidelijke inhoudstafel en ondersteunende powerpoints.

De commissie apprecieert dat de departementale onderwijsdag 2010 gericht was op het aanmaken van goed cursusmateriaal, rekening houdend met de kenmerken van de instromende studenten. Het gebruik van een studiewijzer (nu studiefiches genoemd) bij elk opleidingsonderdeel, met alle nodige informatie voor de student, is verplicht (competenties, gedragsindicatoren, werkvormen, evaluatievormen, afspraken omtrent studieplanning, deadlines, zelfstudie, contactmomenten, studiebegeleidingsmogelijkheden).

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie pleit voor uniformiteit in taalgebruik, inhoudstafel/structuur, vormgeving van cursussen en bronvermeldingen in het lesmateriaal.

Ze stelt ook voor om meer internationale onderzoeksliteratuur in het lesmateriaal te verwerken.

Facet 2.7 Beoordeling en toetsing

Beoordelingscriterium:

- Door de beoordelingen, toetsingen en examens wordt adequaat en voor studenten inzichtelijk getoetst of de studenten de leerdoelen van (onderdelen van) het programma hebben gerealiseerd.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie stelde vast dat het stappenplan van het departementale toetsbeleid wordt opgevolgd. De kwaliteit van de beoordeling wordt bewaakt door de departementale werkgroep Toetsbeleid. Het toetsplan van de opleiding met competentiematrix, toetsmatrices en toetsmatrijzen wordt op alle niveaus systematisch gehanteerd sinds 2009-2010. De gebruikte toetsvormen worden beargumenteerd en overzichtelijk gemaakt. De kennistoetsing als evaluatievorm maakt doorheen het programma geleidelijk plaats voor competentiegericht evaluatie-instrumenten, conform de visie op leren. Het gebruik van de driehoek van Miller die de verschillende niveaus van leren aanduidt, laat meteen ook de verschillende niveaus van toetsen zien. Een tabel toont aan dat alle kerncompetenties van de opleiding in semester 6 getoetst worden. Het handboek toetsbeleid en het voorbeeld van toetsmatrijzen zien er volgens de commissie degelijk uit. Ze vindt het toetsbeleid goed doordacht. Het is afgestemd op het kennis- en competentiegericht onderwijs. Uit de gesprekken leidde de commissie af dat het een hele tijd geduurd heeft vooraleer het team volledig vertrouwd was met het toetsbeleid.

De opleiding stelt dat ze een weloverwogen mix van toetsvormen gebruikt die elkaar aanvullen, omdat uit onderzoek blijkt dat dit de beste manier van toetsen is (Kessels & Smit, 2006). Het is vaak ook niet mogelijk om met één toets alle competenties te meten. De commissie heeft vastgesteld dat de opleiding volgende duidelijk gedefinieerde toetsvormen hanteert: kennistoets, voortgangstoets, casustoets, vaardigheidstoets, projectopdracht, assessment (peer-, co-, self-assessment), stage- en praktijkopdracht, reflectieopdracht, portfolio, afstudeeropdracht. De toetsvormen worden toegelicht in de handleiding Toetsbeleid departement Gezondheidszorg. De definities van de toetsvormen zijn beschikbaar voor studenten in de studiegids op de website. Studenten geven tijdens de gesprekken aan dat ze duidelijk weten wat bij de toetsing van hen verwacht wordt. Er zijn vooraf voorbeeldexamenvragen en modelantwoorden beschikbaar.

Toetsen vinden plaats op meerdere momenten tijdens het onderwijsleerproces. Er is product- en procesgerichte feedback tijdens permanente en tussentijdse evaluaties, waarbij de diverse leerlijnen uit het competentieprofiel zichtbaar worden. De opdrachten van de permanente evaluaties worden in de loop van het semester complexer en zijn goed opgebouwd. Door constructieve, goede feedback zo snel mogelijk aan te bieden, kunnen studenten hun leerstrategie of studieactiviteiten verbeteren. Ze krijgen niet één enkel cijfer, maar beschrijvende opmerkingen en meervoudige scores. De commissie waardeert dit initiatief ten zeerste.

Zoals eerder al vermeld staat het toetsbeleid in de onderwijsvisie van het departement en de opleiding centraal in het didactisch proces. Het implementeren van het toetsbeleid met nieuwe assessmentvormen en nieuwe werkvormen vereiste dus een aanpassing van het curriculum. Vanaf academiejaar 2009-2010 werden deze wijzigingen vanaf semester 1 stapsgewijs ingevoerd.

De commissie onderschrijft het belang van de professionalisering van alle betrokkenen (lesgevers, stagementoren, externen die als beoordelaar worden ingezet...) in het ontwikkelen en beoordelen van toetsen en waardeert de aanpak van de opleiding. Er werden studiedagen ingericht en er werd voorzien in een vraaggestuurde begeleiding door externe onderwijsdeskundigen. De trainingen zorgen ervoor dat de beoordelaars een gemeenschappelijk beoordelingskader ontwikkelen. Ze krijgen nascholing over het maken van toetsmatrijzen. In de opleiding werd er al ervaring opgedaan met het samen uitschrijven van evaluatieformulieren voor het eindwerk, de geïntegreerde proef, spelanalyse.

De organisatie van toetsen en examens is geregeld in het examenreglement: de examenperiodes, de voorwaarden tot deelname, de organisatie en het verloop van de examens, de samenstelling en werking van de examencommissie en de procedures bij betwisting. Het examenrooster moet worden goedgekeurd door lectoren en studenten, wat de commissie een sterk punt vindt. Het definieert ook de informatieplicht van de verantwoordelijke/titularis.

In de studiegids vindt de student dan ook van elk opleidingsonderdeel een studiefiche met alle nodige informatie (deelcompetenties, inhoud, wijze van examineren, examenvorm, puntenverdeling over de verschillende evaluatievormen en de wijze van examineren tijdens een tweede examenperiode). De studiefiches worden toegevoegd aan de cursus van het betreffende opleidingsonderdeel en elke lector overloopt die met de studenten bij de start. In de studiewijzer wordt hier uitgebreider op ingegaan. De studenten geven tijdens de visitatie aan dat de studiefiches makkelijk zijn in het gebruik en een reële steun vormen bij de voorbereiding van examens. Ze vinden het heel duidelijk welke competenties ze tegen het einde van het semester moeten verwerven.

De commissie stelde vast dat de opleiding een waaier aan kwaliteitscriteria voor de toetsing wil waarborgen: validiteit, transparantie, betrouwbaarheid, cognitieve complexiteit en authenticiteit van taken, eerlijkheid, bruikbaarheid, uitvoerbaarheid, feedback. Zo laten lesgevers hun toetsvragen nakijken door collega's. Ze gebruiken een toetsmatrijs waarin de gehanteerde criteria en de daarmee samenhangende scoreverdelingen duidelijk en concreet uitgeschreven worden. Per vraag worden bij het examen punten voorzien. Er zijn gedetailleerde ondersteunende documenten voor assessoren (bijvoorbeeld voor het eindwerk) en meerdere beoordelingsmomenten voor permanente evaluaties. Er worden ook beoordelingscriteria met weging opgesteld, bijvoorbeeld bij spelanalyse. De commissie is van oordeel dat al deze maatregelen een correcte quoteringsborging. Ze gaat ook akkoord met het niveau en de quoterings van de ingekeken examenvragen.

De commissie is van oordeel dat stageverslag en eindwerk goed en correct worden getoetst. De quoterings van de ingekeken stukken komt overeen met de quoterings die de commissie zelf zou geven.

Voor de beoordeling van de stage zijn er afzonderlijke evaluatieformulieren per stageperiode, aangepast aan het niveau van de deelcompetenties voor dat semester. De stagebegeleider organiseert in samenspraak met de stagementor en de student twee evaluatiemomenten per stageperiode: de tussentijdse- en de eindevaluatie. Tijdens beide evaluaties worden sterktes en leerpunten besproken met student, stagementor en stagebegeleider. Bij de eindevaluatie wordt een beoordeling gegeven waarover de stagementor en de -begeleider een consensus hebben bereikt. Een reflectie over deze gesprekken wordt opgenomen in het portfolio. De studenten vinden de toetsing van de stages heel helder omdat vooraf heel duidelijk is waarop ze worden beoordeeld en wanneer ze welke score krijgen. De commissie stelde vast dat stageverslagen en evaluaties weinig vakjargon bevatten. Men maakt geen consequent gebruik van vaktermen, maar kiest geregeld voor een omschrijving van die termen.

De beoordeling van het eindwerk bestaat uit twee delen. Tijdens het examen van eindwerk 1 presenteert de student zijn literatuurstudie mondeling en schriftelijk aan lesgevers en studenten van de opleiding. Het wordt aan de hand van evaluatiecriteria beoordeeld door twee lesgevers van de opleiding tijdens de examenperiode van semester 5. Het schriftelijk werk van eindwerk 2 wordt beoordeeld door de externe promotor en een kritische lezer. De mondelinge presentatie en verdediging worden beoordeeld door een eindwerkjury bestaande uit lesgevers en vertegenwoordigers vanuit het werkveld. De beoordeling gebeurt aan de hand van uitgeschreven criteria, bekend bij de student en begeleiders. In 2007-2008 werden de beoordelingscriteria geëvalueerd op validiteit en betrouwbaarheid. De feedback van lesgevers en werkveld werd verwerkt tot de versie die sinds 2008-2009 wordt toegepast. Bijna alle leden van de eindwerkjury vinden deze criteria bruikbaar (94% van de respondenten) en valide (indruksvaliditeit; 99% van de respondenten). Geen enkele student heeft tijdens de visitatie iets negatiefs gezegd over de toetsing. Iedereen blijkt daarover tevreden. De mensen uit het werkveld gaven wel aan dat ze graag de definitieve beoordeling van de stage van studenten zouden vernemen van de opleiding. Dit geeft hen de mogelijkheden om te reflecteren op hun beoordelingsgedrag.

De ombudspersoon speelt onder meer een belangrijke rol bij wettelijke afwezigheid tijdens examens, bij de deliberatie en tijdens feedbackmomenten. Daarnaast heeft hij andere functies, die worden beschreven onder facet 4.2.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie adviseert om het werkveld te informeren over de uiteindelijke eindbeoordeling van stage van de individuele student.

Facet 2.8 Masterproef

Dit facet is niet van toepassing voor een professioneel gerichte bacheloropleiding.

Facet 2.9 Toelatingsvoorwaarden

Beoordelingscriteria:

Het programma sluit qua vorm en inhoud aan bij de kwalificaties van de instromende studenten bachelor:

- diploma secundair onderwijs, diploma van het hoger onderwijs van het korte type met volledig leerplan, diploma van het hoger onderwijs voor sociale promotie of een diploma of getuigschrift dat bij of krachtens een wet, decreet, Europese richtlijn of een andere internationale overeenkomst als gelijkwaardig wordt erkend;
- door het instellingsbestuur bepaalde voorwaarden voor personen die niet aan bovengenoemde voorwaarden voldoen.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding hanteert de decretaal voorziene toelatingsvoorwaarden voor de bacheloropleiding.

De commissie nam kennis van de resultaten van de analyse van de studentenpopulatie (2010-2011). Daaruit blijkt een beperkte diversiteit in gender, leeftijd en cultuur. Van de 167 ingeschreven studenten zijn er 86% vrouwen, bijna allemaal in de leeftijdscategorie 18 tot 22 jaar. De studenten van het eerste modeltraject komen vooral uit de provincie Antwerpen. Weinig allochtone jongeren vinden de weg naar de opleiding. Er is wel verscheidenheid in de vooropleiding. Ongeveer zes op de tien studenten in het eerste modeltraject hebben een diploma technisch secundair onderwijs (tso). 26% heeft een diploma algemeen secundair onderwijs (aso), 5,5% een diploma beroepssecundair onderwijs (bso) en 2% een diploma kunstsecundair onderwijs (kso). 77,8% van de studenten in het eerste modeltraject is generatiestudent, wat een duidelijke daling is tegenover de jaren voordien. 80 % is niet-beursstudent.

Om de diversiteit in instroom te vergroten, werd een diversiteitsplan opgemaakt door de centrale diversiteitsmanager, gericht naar allochtone studenten en studenten met een functiebeperking. Om de doorstroom van deze studenten te optimaliseren, kunnen ze gebruik maken van geïndividualiseerde studietrajecten, studiebegeleiding, studieloopbaancoaching, speciale statuten met maatregelen tijdens examens, individuele begeleiding voor eindwerk en stage enzovoort. De commissie waardeert dit initiatief. Meer daarover leest u bij facet 4.2.

Om toekomstige studenten te helpen bij hun studiekeuze, neemt de opleiding deel aan de Studie Informatiedagen van de Vlaamse overheid en van de CLB's in elke provincie. Er zijn ook de Opencampusdag en de infodagen van de hogeschool en een inleefdag ergotherapie, waarop de studenten kunnen kennismaken met de opleiding en het beroep. De commissie waardeert deze initiatieven, omdat ze bijdragen aan een goede studiekeuze. Het aantal

nieuwe studenten stijgt sinds 2009-2010 niet meer, en dit voor het eerst sinds de start van de opleiding. De opleiding vermoedt dat dit toe te schrijven is aan de net genoemde gerichte instroombegeleiding.

Elke student krijgt bij de start van het academiejaar een onthaalpakket met nuttige informatie en volgt een introductiedag. Hij heeft ook altijd een intakegesprek met de studieloopbaancoach (zie facet 4.2). Die stelt bij studenten met een minder sterke vooropleiding voor om de eerste twee jaar over drie jaar te spreiden. Hij kan ook adviseren om een ondersteunend traject te volgen in het Centrum voor Volwassenenonderwijs (CVO). Generatiestudenten uit het bso kunnen instappen in het project School-for-Life, een samenwerking met het CVO voor een leertraject op maat. Na screening wordt een leertraject samengesteld waarin opleidingsonderdelen van de opleiding worden aangevuld met modules van het CVO om de instapcompetenties bij te werken, zoals 'leren leren', wiskunde, scheikunde/fysica, communicatie, ict-vaardigheden. Er zijn daarnaast ook een aantal softwarepakketten voor zelfstudie beschikbaar, onder meer voor anatomie. De commissie heeft de indruk dat de opleiding goed op de diverse instroom inspeelt.

De peiling bij studenten naar hun ervaringen bij de overgang van secundair naar hoger onderwijs geeft aan dat bij 60% (2008-2009) tot 70% (2006-2007) van de studenten de overgang vlot verliep. Knelpunten waren het aanvangsniveau, de onderwijsaanpak en de verwachte zelfstandigheid bij de cursus anatomie. De studenten vermeldde in de focusgroep in 2009 wel een positieve evolutie met verbetermogelijkheden. Intussen zijn in het opleidingsprogramma naast contacturen ook begeleidingsuren per opleidingsonderdeel voorzien. Daar worden geen nieuwe leerinhouden aangeboden, maar kan de student zich leerinhouden verder eigen maken samen met de lesgever als coach (zie facet 4.2). Er is ook werk gemaakt van het afstemmen van cursusmateriaal op het niveau van de studenten in het eerste modeltraject. Hiertoe kregen lesgevers extra bijscholing. De studenten zijn nu tevreden over de cursussen.

Er is een systeem van studieloopbaanbegeleiding uitgewerkt, dat door de opleiding heen ingebed is in de opleiding, het departement en de instelling. Dit wordt verder besproken onder facet 4.2 Studiebegeleiding.

De hogeschool volgt voor erkenning van elders verworven competenties (EVC) en erkenning van elders verworven kwalificaties (EVK) de procedure van de associatie. Het EVK- en EVC-vrijstellingsdossier wordt voorbereid door de student met de hulp van de trajectbegeleider (zie facet 4.2). Voor studenten die niet voldoen aan de toelatingsvoorwaarden, voorziet de hogeschool mogelijkheden om toch hoger onderwijs aan te vatten: een procedure bij de speciale onderzoekscommissie, inschrijven voor afzonderlijke opleidingsonderdelen onder creditcontract, vervroegd inschrijven voor uitzonderlijk getalenteerde studenten, aanbieden van cursussen Nederlands in functie van de gestelde taalvoorwaarden.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Oordeel over onderwerp 2, programma: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 2.1, relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma:	goed
facet 2.2, eisen academische gerichtheid van het programma:	goed
facet 2.3, samenhang van het programma:	goed
facet 2.4, studieomvang:	oké
facet 2.5, studielast:	goed
facet 2.6, afstemming tussen vormgeving en inhoud:	goed
facet 2.7, beoordeling en toetsing:	goed
facet 2.8, masterproef:	n.v.t.
facet 2.9, toelatingsvoorwaarden:	goed

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Onderwerp 3 Inzet van het personeel

Facet 3.1 Kwaliteit van het personeel

Beoordelingscriterium:

- Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Er is een duidelijk uitgewerkt aanwervingsbeleid, zo stelde de commissie vast. Voor de aanwerving van een onderwijzend personeelslid maakt het departementshoofd in samenspraak met de opleidingscoördinator en de opleidingsraad een competentieprofiel en een taakomschrijving. Nuttige beroepservaring in het hoger onderwijs en in het ergotherapeutisch werkveld zijn belangrijke selectiecriteria. Er wordt ook gepeild naar het bezit van een diploma van de specifieke lerarenopleiding of gelijkwaardig of de bereidheid tot het behalen ervan. De opleiding heeft negen lectoren met een mastergraad en twee met een doctorgraad voor de wetenschappelijke onderbouwing van het programma. Ook de hoofdlector heeft een doctortitel. In vergelijking met de andere professionele bacheloropleidingen in het departement scoort de opleiding ergotherapie hier het hoogst.

Nieuwe personeelsleden krijgen een onthaalbrochure. De opleidingscoördinator heeft een gesprek met de nieuwe medewerker over de vastgelegde taakinvulling. Ze geeft een rondleiding op de campus en wijst een individuele buddy toe, die lid is van de vakgroep van de nieuwe collega.

De commissie stelt vast dat het personeel zeer vlot samenwerkt. Er is veel engagement, veel functioneel overleg en inhoudelijke uitwisseling. Er leeft een echte teamspirit. De commissie waardeert de betrokkenheid van het personeel, de positieve onderlinge contacten en de toegankelijkheid voor studenten, die door de studenten tijdens de visitatie bevestigd wordt. De studenten vinden ook dat de lectoren goed lesgeven.

De lectoren bevestigden in de gesprekken dat er veel informele contacten zijn en dat er geregeld formeel overleg is. Alle leden van de opleiding zijn lid van de opleidingsraad en van een vakgroep. Zo kunnen ze systematisch communiceren over de doelstellingen, kerncompetenties en leerlijnen van de opleiding ergotherapie en worden leerinhouden en toetsing op elkaar afgestemd. Bijscholing is een vast agendapunt op de opleidingsraden en vakgroepen. Na het volgen van bijscholingen wordt de informatie daar ook doorgegeven. Het onderwijzend personeel is ook betrokken bij de departementale en de centrale organisatie.

Het toekennen van opdrachten en verantwoordelijkheden aan medewerkers gebeurt op departementaal niveau. Er is een procedure voor de opmaak van de taakstellingsfiche waarin alle opdrachten worden opgenomen. Op het einde van het academiejaar worden alle individuele opdrachten voor het komende academiejaar overlopen in de opleidingsraad. De toewijzing van coördinerende en bijzondere departementale opdrachten gebeurt na een interne vacature met een duidelijke functiebeschrijving. De selectie gebeurt door de departementsraad.

Functioneringsgesprekken vinden om de twee jaar plaats volgens een vaste procedure, zo vernam de commissie tijdens de gesprekken. Het departementshoofd en de opleidingscoördinator spreken met het personeelslid, onder meer over de taakstelling, de gevolgde bijscholing, de tevredenheid over de infrastructuur, de organisatie van de opleiding, de mate van tevredenheid en de ervaren werkdruk. Op geregelde tijdstippen heeft een evaluatiegesprek van het personeel plaats volgens een procedure, vermeld in het Reglement Evaluatie. De evaluatiegesprekken worden gevoerd door het departementshoofd, die voor elk personeelslid een evaluatiedossier opmaakt.

Departementaal wordt er een professionaliseringsbeleid uitgeschreven, gericht op het verhogen van de beroepsspecifieke, onderwijskundige en wetenschappelijke expertise van het onderwijsteam. Elk OP-lid, ook deeltijds, moet in principe jaarlijks minimaal één onderwijskundige en één vakinhoudelijke bijscholing volgen. Het departement biedt hiertoe voldoende mogelijkheden aan. Elk OP- en ATP-lid kan een financiële tussenkomst vragen voor het bijwonen van congressen, studiedagen, symposia, bijscholingscursussen. In 2008 werd ongeveer vijfduizend euro uitgegeven voor bijscholing in de opleiding ergotherapie. Het Comité Financiën, waarin alle opleidingen zijn vertegenwoordigd, bewaakt zowel de kwaliteit en relevantie van de bijscholing als de financiële haalbaarheid. De bijscholingsattesten worden in het centrale personeelsdossier van het departement bewaard. Alle bijscholingen worden jaarlijks departementaal systematisch en digitaal geïnventariseerd.

De onderwijskundige professionalisering wordt sterk aangemoedigd. De medewerkers nemen onder andere deel aan bijscholingen georganiseerd door het Expertisecentrum Hoger Onderwijs van de Associatie Universiteit & Hogescholen Antwerpen; congressen georganiseerd door het opleidings- en adviescentrum van de lectorenopleiding van de Vrije Universiteit Amsterdam; eigen departementale onderwijsdagen; congressen van de Vlaamse Onderwijsraad (VLOR) en de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA); internationale congressen van het European Network of Occupational Therapists in Higher Education (ENOTHE). De commissie waardeert de aandacht voor didactische kwaliteiten. Een didactisch diploma is een pluspunt bij aanwerving. Wie dit niet heeft, wordt gestimuleerd om ter zake bijscholing te volgen. Dit punt komt ook systematisch aan bod in de functioneringsgesprekken. De commissie steunt de opleiding om door te gaan op deze weg.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 3.2 Eisen professionele gerichtheid

Beoordelingscriterium:

- het onderwijs wordt voor een belangrijk deel verzorgd door personeel dat een verbinding legt tussen de opleiding en de beroeps- of kunstpraktijk.
- bij de daartoe in aanmerking komende opleidingen dient daarenboven voldoende personeel te beschikken over kennis en inzicht in de desbetreffende beroeps- of kunstpraktijk.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Zestien van de zeventien lesgevers ergotherapie hebben ruime professionele ervaring in het vakgebied, zoals blijkt uit de c.v.'s die de commissie inkeek. Vier van hen zijn nog actief in de ergotherapeutische beroepspraktijk. De lesgevers ergotherapie geven les, stage- en eindwerkbegeleiding in verband met het interventiedomein waarin ze werken of gewerkt hebben. Verschillende lectoren geven les in meerdere opleidingen, waardoor er volgens de commissie een interessante wisselwerking ontstaat met revalidatiewetenschappen en kinesithérapie, vroedkunde en verpleegkunde. Die wisselwerking vindt ook plaats in onderwijs en onderzoek.

Gastlectoren worden ingezet voor hun specifieke deskundigheid in het vakgebied waarover zij lesgeven. Vijf van de zes gastlectoren werken buiten de opleiding in een multidisciplinair team regelmatig samen met een ergotherapeut. Gastlezers met een specifieke inbreng vanuit het ergotherapeutisch beroepsveld worden occasioneel uitgenodigd. De opleiding plant nu om systematisch meer internationale gastprofessoren of -lezers uit te nodigen, wat de commissie ten zeerste aanmoedigt.

De lectoren stelden in de gesprekken dat ze veel kansen krijgen om interne en externe vorming te volgen. Voor de beroepsgerichte professionalisering is er een ruim aanbod van beroepsgerichte bijscholingen. Informatie daarover verzamelt de opleiding via haar uitgebreide nationale en internationale beroepsspecifieke netwerk. Bovendien organiseert de departementale werkgroep Bij- en nascholing studieavonden en congressen over onderwerpen die vanuit de vakgroepen worden aangebracht. De commissie waardeert dat er sinds kort intern ook vraaggestuurde bijscholingen georganiseerd worden over evidence based practice en wetenschappelijke competenties.

De commissie vernam dat het personeel een link legt met de nationale beroepspraktijk via stagebegeleiding, eindwerken, PWO-projecten, werkgroepen van het Vlaams Overleg Ergotherapie, resonantiedag en professionele netwerken. Medewerkers zijn onder meer lid van de redactieraad van tijdschriften, jaarboeken en handboeken voor ergotherapie, van werkgroepen van de overheid (bijvoorbeeld opmaak Ergotherapie functieprofielen, Riziv-nomenclatuur), Vlaams Ergotherapeutenverbond, Provinciale Raad Antwerpen van het Vlaams Ergotherapeutenverbond, Ondersteunings- en Kenniscel Ergotherapie, Nationale Belgische Federatie van Ergotherapeuten.

De link met de internationale beroepspraktijk wordt gelegd via de Erasmus lectoren- en studentenmobiliteit, het Intensive Programme York, de jaarlijkse internationale studiereis, deelname aan professionele beroepsgerichte netwerken (Council of Occupational Therapists for the European Countries, European Cooperation in Occupational Therapy Research and Occupational Science, World Federation of Occupational Therapists, Rehabilitation in Multiple Sclerosis, European Consortium of Treatment and Research in MS, Redactieraad Nederlands Wetenschappelijk Tijdschrift voor Ergotherapie). De lectoren getuigden dat de internationale ervaring van lesgevers ook een invloed heeft op de lessen. De commissie vindt dit bijzonder positief. Wel is ze van mening dat de internationale contacten van het personeel met terugkoppeling naar het onderwijs nog uitgebreid kunnen worden.

De commissie vernam dat lesgevers ergotherapie geregeld een actieve bijdrage leveren aan nationale en internationale congressen, studiedagen, gastlezingen, lespakketten in andere opleidingen, domeinspecifieke werkgroepen, netwerken, intervisiegroepen, selectiecommissies, enzovoort. Deze activiteiten passen in (al dan niet vergoede) maatschappelijke dienstverlening. Hun participatie aan projectmatig wetenschappelijk onderzoek werd al eerder vermeld onder facet 2.2.

De commissie concludeert uit dit alles dat de lectoren systematisch via verschillende wegen op de hoogte blijven van nieuwe trends. Ze koppelen terug naar het team en maken samen de nodige keuzes om de cursussen te actualiseren.

Ook het ATP werkt graag en goed samen. Ook zij hebben op geregelde tijdstippen intern overleg en krijgen kansen op nascholing.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 3.3 Kwantiteit personeel

Beoordelingscriterium:

- Er wordt voldoende personeel ingezet om de opleiding met de gewenste kwaliteit te verzorgen.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie stelde vast dat de opleiding met 27 statutaire leden van het onderwijzend personeel (OP) of 13,18 voltijdsequivalenten (VTE), voldoende personeel heeft. Daarvan zijn er zeventien lesgevers-ergotherapeuten, van wie vier lectoren en dertien praktijklectoren. In elke vakgroep is één lector ergotherapie werkzaam. In het totale aantal is ook een 4/5 betrekking voor het projectmatig wetenschappelijk onderzoek begrepen, waarbij ook zeven lesgevers ergotherapie betrokken zijn. Naast de statutaire OP-leden zijn er zes gastprofessoren.

Het onderwijzend personeel telt zeventien vrouwen en tien mannen. Een grafiek van de leeftijdsstructuur geeft aan dat 74% is ouder is dan 40 jaar. Tien van de zeventien lesgevers ergotherapie hebben evenwel de overstap vanuit de beroepspraktijk naar het hoger onderwijs pas gemaakt na 2000, dus zij hebben nog geen lange loopbaan in het onderwijs. De commissie steunt de opleiding in haar voornemen om relatief jong OP met voldoende professionele ervaring te blijven aantrekken. Dit is ook opgenomen in het departementaal behoefteplan dat jaarlijks de personeelsnoden van elke opleiding inventariseert.

Uit functioneringsgesprekken met zeventien OP-leden (maart 2007 -april 2009) blijkt dat ze allemaal tevreden tot zeer tevreden zijn over de inhoud van hun takenpakket. Ze noemen ook als positieve punten: de eigen praktijkervaring kunnen inbrengen in het onderwijs, de bijscholings- en ontwikkelingskansen, het zelf kunnen sturen, het persoonlijke contact met studenten, de positieve teamgeest, het constructieve contact met coördinatoren, de waardering door studenten en coördinatoren voor het geleverde werk. Alle OP-leden ervaren een beduidende toename van de werkdruk, mede door de onderwijsvernieuwingen. „Dit werd ook bevestigd tijdens de visitatiegesprekken. Het onderwijzend personeel geeft aan dat de werkdruk op piekmomenten zeer hoog ligt, maar vindt dit niet problematisch.

Het administratief en technisch personeel (ATP) telt 10,5 VTE op hogeschoolniveau en 7 VTE in het departement. Zij verlichten de administratieve taken van het onderwijzend personeel in de opleidingen. Departementaal is er onder meer een voltijdse ICT-coördinator een voltijdse coördinator wetenschappelijk onderzoek en maatschappelijke dienstverlening, voornamelijk belast met administratie.

Uit functioneringsgesprekken met tien ATP-leden betrokken bij de opleiding ergotherapie in dezelfde periode, blijkt dat ook zij tevreden zijn over de inhoud van hun takenpakket. De helft van hen ervaart een toenemende werkdruk. Zij geven als oorzaken aan: meer verschillende taken en opdrachten, piekmomenten, moeilijk kunnen begrenzen en planmatig aanpakken van het takenpakket en het aantal verschillende personen waarvan zij vragen en/of opdrachten krijgen.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie beveelt aan de werkdruk van het personeel te bewaken. Ze stelt ook voor om te zoeken naar bijkomende middelen die mogelijkheden bieden om meer personeel aan te werven.

Oordeel over onderwerp 3, inzet van het personeel: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 3.1, kwaliteit personeel:	goed
facet 3.2, eisen professionele gerichtheid:	goed
facet 3.3, kwantiteit personeel:	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Onderwerp 4 Voorzieningen

Facet 4.1 Materiële voorzieningen

Beoordelingscriterium:

- De huisvesting en materiële voorzieningen zijn toereikend om het programma te realiseren.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding Ergotherapie is gehuisvest in gebouwen van het OCMW Antwerpen in Merksem. Normaliter zal men in 2013 verhuizen naar de nieuw te bouwen campus Noord, aan de noordelijke rand van het stadscentrum. De onderwijsactiviteiten worden voornamelijk georganiseerd op één campus die op twee naburige locaties gevestigd is. Voor bepaalde onderwijsactiviteiten verplaatsen de studenten zich naar andere plaatsen, zoals een sportcomplex in de buurt. Voor een aantal praktijkopdrachten gaat men naar het rust- en verzorgingstehuis naast de deur. De commissie vindt het mooi dat studenten daar onder meer spelopdrachten doen. Sommige studenten doen er hun stage. In samenwerking met het OCMW Antwerpen kunnen studenten en lectoren in het restaurant van het verzorgingstehuis terecht voor een warme maaltijd.

De opleiding beschikt over goede basisvoorzieningen met aangepaste onderwijsruimten die afgestemd zijn op het programma, zo stelde de commissie vast. Het departement heeft een auditorium met 130 zitplaatsen, een tiental middelgrote tot grote leslokalen (40 tot 96 studenten) en een twintigtal kleinere lokalen (5 tot 40 studenten). De meeste lokalen zijn uitgerust met audiovisuele middelen en ict (computeraansluiting met LCD-projectie, videoprojectie, overheadprojectie, draadloze microfoon, internetaansluiting en een SMART-bord). Er is een draadloze internetverbinding over de hele de campus. Voor de technische ondersteuning kan men een beroep doen op de ict-coördinator, een technisch medewerker en een secretariaatsmedewerker. Er zijn ook kleine lokalen waar de studenten bijvoorbeeld individuele studieloopbaancoaching, eindwerkbegeleiding, supervisie van de stage of lessen interprofessionele vaardigheden krijgen.

De opleiding kan ook over voldoende specifieke infrastructuur beschikken. Het ADL-lokaal beschikt over een in de hoogte instelbare keuken en wastafel, ADL-hulpmiddelen, een Bobathtafel, hoog-laagbedden en een internetaansluiting. De studenten mogen het lokaal buiten de lessen ook vrij gebruiken. Verder is er een tillokaal met hoog-laag bedden, transferhulpmiddelen en rolstoelen, het ict-lokaal met een tiental computers met internetaansluiting, de praktijklokalen voor creatieve en technische vaardigheden met onder meer een bakoven en materiaal voor houtbewerking. Alle praktijklokalen beschikken over voldoende en recent didactisch, creatief en technisch materiaal en zijn van voldoende kwaliteit, zo stelde de commissie vast. Soms maakt de opleiding gebruik van de simulatie-ziekenhuisgang die vooral voor de opleiding verpleegkunde bestemd is. Daar zijn ziekenhuisbedden met poppen, waar alle handelingen op video kunnen worden vastgelegd.

Gemiddeld is 74% van de studenten tevreden over de infrastructuur, zo blijkt uit bevragingen. Ook tijdens de visitatie geven de studenten aan dat ze de tevreden zijn over de voorzieningen. Wel vragen ze een echte ontspanningsruimte.

In de bibliotheek zijn alle belangrijke boeken en vaktijdschriften aanwezig, zo stelde de commissie vast. Nederlandstalige literatuur is meer present dan de internationale Engelstalige literatuur. De opleiding geeft toe dat de beheersing van het Engels soms een probleem vormt, dat men poogt op te vangen door glossaries beschikbaar te stellen met vaktermen. De commissie vindt ook dat de opleiding beschikt over een ruim aanbod aan actuele, kwaliteitsvolle databanken zoals Ebsco Academic Search Elite en Science Direct. De opleidingscoördinatoren worden volgens een vaste procedure betrokken bij de aankoop van boeken. Om de

actualiteit van de collectie te waarborgen wordt er eenmaal per jaar een boekentafel georganiseerd. Daar stellen verschillende uitgevers hun recentste boeken voor die betrekking hebben op de opleidingen van het departement. De bibliotheek van het departement Gezondheidszorg van Artesis beschikt over een jaarlijks budget van € 31.000. Voor de boeken wordt een verdeelsleutel op basis van het aantal studenten over de opleidingen toegepast. De bibliotheek heeft ook de belangrijkste Vlaamse kranten. Er zijn anatomische modellen beschikbaar. Ze is toegankelijk voor afgestudeerden en personeel van de stageplaatsen. De commissie vond de bibliotheek aan de krappe kant en vindt het jammer dat er slechts een beperkt aantal aparte rustige werkplekken zijn ingericht.

Studenten van de hogeschool mogen gratis lenen in de andere bibliotheken van de Associatie Antwerpen. De bibliotheek is lid van Anet, het bibliotheeknetwerk van wetenschappelijke bibliotheken in Antwerpen en Limburg. Via de online catalogus kan men van thuis uit de collectie raadplegen, wat de commissie een pluspunt vindt. Men kan ook boeken en tijdschriftenartikels via interbibliothecair leenverkeer opvragen bij andere bibliotheken (Belgische bibliotheken en British Library). Op de introductiedagen krijgen nieuwe studenten inleidende informatie over de werking van het studielandschap door de bibliothecaris. Jaarlijks wordt er gepeild naar het gebruik van de mediatheek bij studenten via de programma-evaluatie. Gemiddeld 70% van de respondenten wordt door de lesgevers verwezen naar de mediatheek vanaf het eerste modeltraject (2006-2008). Gemiddeld 77% van de respondenten geeft aan zelf onderzoekwerk uit te voeren in de mediatheek. Van het onderwijzend personeel dat lesgeeft in de opleiding ergotherapie is gemiddeld 77% actieve gebruiker van de mediatheek (2006-2008).

Alle cursussen worden in de cursusdienst ter plaatse vermenigvuldigd. Een cursuspakket kost de student standaard 120 euro per jaar, handboeken niet inbegrepen. De cursusdienst en het secretariaat zijn permanent open, behalve één namiddag in de week.

Er zijn faciliteiten voor het personeel. Alle personeelsleden kunnen gebruikmaken van een computer met aansluiting op inter- en intranet. Het onderwijzend personeel met een minimale aanstelling van 50 % krijgt een eigen laptop. Ze kunnen ook een kantoor gebruiken dat gedeeld wordt met andere leden van de vakgroep. De tevredenheid over de faciliteiten wordt systematisch bevraagd tijdens de functioneringsgesprekken. Tijdens de visitatie geeft het personeel aan dat het vrij tevreden is over de voorzieningen. Ze realiseren zich dat er geen grote investeringen meer mogelijk zijn voor de verhuizing in 2013.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie adviseert de bibliotheek ruimer in te richten in de nieuwbouw met afgezonderde rustige werkplekken.

Facet 4.2 Studiebegeleiding

Beoordelingscriteria:

- De studiebegeleiding en informatievoorziening aan studenten zijn adequaat met het oog op de studievoortgang.
- De studiebegeleiding en informatievoorziening aan studenten sluiten aan bij de behoefte van studenten.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie vindt dat de methodiek en structuur van de studiebegeleiding zeer goed uitgebouwd zijn en bekend zijn bij studenten en lectoren. Studenten kunnen gedurende hun hele loopbaan een beroep doen op een uitgebreid aanbod van studiebegeleiding, zo stelde de commissie vast. Er is een departementaal studieloopbaanbegeleidingsplan, dat vorm krijgt op opleidings-, departementaal en hogeschoolniveau.

De opleiding heeft vooreerst een studietrajectbegeleider, die studenten individueel begeleidt bij een geïndividualiseerd traject, EVC-EVK-procedures enzovoort. Hij kan daarbij een beroep doen op BaMaFlex, een informaticasysteem dat flexibele studietrajecten registreert. Bij ergotherapie nemen de studenten met een geïndividualiseerd studietraject, bewust relatief minder studiepunten op in hun studietraject ten opzicht van studenten van de andere opleidingen in het departement, waarvoor ze dan ook vaker slagen. Het onderwijsrendement ligt dus hoog (zie facet 6.2).

Daarnaast is er een trapsgewijs systeem van studentenbegeleiding uitgewerkt, met duidelijke taakstellingen en een onderscheid tussen problemen in de studie en in andere levensdomeinen. Er is ook intervisie en doorverwijzing georganiseerd tussen de verschillende actoren, wat de commissie bijzonder waardeert.

Elke student krijgt bij de start een studieloopbaancoach die hem gedurende het hele studietraject begeleidt en opvolgt. Het gaat meestal om ergotherapeuten van het onderwijzend personeel, die hiervoor de nodige ervaring hebben. De coaching is verplicht en telt mee voor één studiepunt per semester. In totaal gaat het over zes studiepunten over de zes semesters. De studenten geven tijdens de visitatie aan dat ze hierover tevreden zijn. In het eerste jaar zijn er per semester twee gesprekken, nadien één. Ze zijn vooral bedoeld om de reflectie te stimuleren en kunnen handelen over motivatie, de voortgang van de studie en eventuele problemen daarbij, het opmaken van een portfolio, methoden van zelfreflectie, heroriëntering enzovoort. De commissie vindt het goed dat de begeleider van het portfolio niet de beoordelaar is. Ze heeft de indruk dat de trajectbegeleiding goed inspeelt op de mogelijkheden van de student en waar nodig zijn omgeving betreft. Studenten die moeite hebben met Nederlands, kunnen daarvoor extra ondersteuning krijgen.

Daarnaast kan elke student vakinhoudelijke begeleiding krijgen van het onderwijzend personeel in kleine groepen of individueel, waarvoor in het uurrooster consultmomenten zijn aangegeven.

De departementale zorgcoördinator is het departementale aanspreekpunt voor studenten met een functiebeperking, die faciliteiten op maat kunnen krijgen. Hij kan ook worden aangesproken met vragen over heroriëntering en met persoonlijke problemen. Hij analyseert ook de redenen van uitval en niet slagen en maakt indien nodig samen met de opleidingsstuurgroep een actieplan hiervoor (zie ook facet 5.2).

Studenten kunnen met psychologische en emotionele problemen aankloppen bij de sociale voorzieningen van de hogeschool SOVOHA, op eigen initiatief of na doorverwijzing. Ze kunnen daar eveneens terecht voor sociale, juridische en financiële problemen. SOVOHA verwijst eventueel door naar andere gespecialiseerde diensten via onder andere Psynet, een samenwerkingsverband van hulpverleners in de associatie dat op zijn beurt kan doorverwijzen naar externe therapeuten en centra voor geestelijke gezondheidszorg. Daarbij hanteert men een strikte procedure. Er moet een antwoord op een aanvraag zijn binnen de week, gevolgd door vijf sessies op korte termijn. Vaak is het probleem dan al onder controle. Kort op de bal spelen blijkt heel rendabel, zo stellen de begeleiders tijdens de visitatiegesprekken.

Met het project School-for-Life kunnen studenten uit het BSO hun voorkennis bijwerken door een samenwerkingsverband met het centrum voor volwassenenonderwijs (zie facet 2.9). Er is begeleiding mogelijk voor hoogbegaafden, die de kans krijgen twee opleidingen tegelijk te volgen. De commissie vindt het positief dat ook deze groep in de kijker wordt geplaatst.

De ombudspersoon treedt op als bemiddelaar bij geschillen tussen een student en één of meer personeelsleden over examens en andere problemen in verband met onderwijs en rechtspositieregeling. Als zijn tussenkomst het

conflict niet kan oplossen, kan de student een gesprek aanvragen met het departementshoofd. In laatste instantie kan hij een klacht indienen bij de departementsraad.

Vroeger waren de mogelijkheden tot ondersteuning door de studiebegeleiders en ombudspersoon onvoldoende bekend. Recenter was het voor 79% duidelijk bij wie men terecht kon om problemen in de studieloopbaan aan te kaarten.

Er wordt systematisch een exitonderzoek gedaan bij studenten die vroegtijdig de opleiding verlaten (zie ook facet 6.2).

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Oordeel over onderwerp 4, voorzieningen: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 4.1, materiële voorzieningen:	voldoende
facet 4.2, studiebegeleiding:	goed

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Onderwerp 5 Interne kwaliteitszorg

Facet 5.1 Evaluatie resultaten

Beoordelingscriterium:

- De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie stelt vast dat de opleiding, het departement en de hogeschool een degelijk kwaliteitszorgsysteem hebben ontwikkeld, dat geregeld de resultaten meet aan de hand van toetsbare streefdoelen. De structuur en de verantwoordelijkheden zijn duidelijk.

Het kwaliteitsbeleid van de hogeschool wordt uitgewerkt vanuit een Integrale Kwaliteitszorgcommissie. Die bestaat uit de centrale interne kwaliteitszorgcoördinator en de departementale afgevaardigden voor kwaliteitszorg. De visie op kwaliteitszorg, het meetinstrument voor kwaliteit en de centrale en departementale structuur voor kwaliteitszorg werden vastgelegd in een beleidsnota en een draaiboek kwaliteitszorg van de hogeschool.

Het departement Gezondheidszorg trekt dit beleid door op departementaal niveau. De departementale stuurgroep Integrale Kwaliteitszorg staat in voor de evaluatie en opvolging van de evaluaties van het onderwijs en de onderwijsorganisatie en stelt jaarlijks een kwaliteitsactieplan op, dat ter goedkeuring wordt voorgelegd aan de departementsraad.

De opleidingscoördinator heeft de opdracht om de opleidingsgebonden kwaliteitszorg vorm te geven en wordt hierbij ondersteund door de opleidingsstuurgroep. Die voert de kwaliteitszorgmetingen uit, analyseert de resultaten en bewaakt de opvolging van verbetertrajecten. De PCDA-cirkel zit dus in het systeem van de opleiding ingebouwd, zo stelt de commissie vast. De opleidingscoördinator rapporteert aan de departementale stuurgroep en zorgt voor de communicatie in de opleiding.

De commissie stelt vast dat er toetsbare streefdoelen zijn bepaald. Het streefdoel van de schriftelijke kwaliteitsmetingen is dat studenten, medewerkers, alumni en personen uit het werkveld tevreden zijn over alle aspecten van de opleiding. De streefnorm is een mediaan van 3 of hoger op een vierpuntenschaal en een positieve score van minstens 70% van de respondenten bij andere vragen.

De opleiding heeft een duidelijk overzicht opgesteld van alle evaluaties die ze uitvoert, met doelstelling van de evaluatie, doelgroep, periode, methode en verantwoordelijke(n) voor de opvolging. De commissie vindt het positief dat het proces van kwaliteitsmeting helder is beschreven. Ze vindt het ook goed dat er verschillende methoden worden ingezet. De opleiding doet vaak proefprojecten voor nieuwe metingen in de hogeschool.

De commissie vernam dat de schriftelijke evaluaties bij de studenten opnieuw gebeuren met pen en papier, omdat de overschakeling naar digitale enquêtes met de Evasys-software in 2005-2006 te weinig respons opleverde. Nu gebeuren de metingen tussen de lessen en is de respons bijna 100%. De aanmaak van de vragenlijsten en verwerking van de resultaten gebeuren nog steeds in Evasys, wat de efficiëntie en betrouwbaarheid ten goede komt. De schriftelijke evaluaties bij studenten worden klassikaal afgenomen door leden van de opleidingsstuurgroep over opleidingsonderdelen waarbij ze niet betrokken zijn. De schriftelijke evaluatie van het volledige programma gebeurt in een eenmalige anonieme bevraging aan het einde van de opleiding om overbevraging te voorkomen. Elk opleidingsonderdeel wordt apart en onmiddellijk na het afronden

ervan en vóór de examens geëvalueerd. De evaluatie van de toetsing vindt één keer per jaar plaats in september. De klassieke studietijdmetering wordt niet meer uitgevoerd. De studietijd wordt nu nagegaan in de evaluaties van de opleidingsonderdelen.

Aan het werkveld wordt op regelmatige basis schriftelijke feedback gevraagd over de inhoud en organisatie van de opleiding. Het gaat om ergotherapeuten die rechtstreeks betrokken zijn bij de opleiding via stages en/of eindwerken en om binnen- en buitenlandse ergotherapeuten en beleidsmedewerkers buiten de opleiding. De bevraging wordt door het werkveld als eenrichtingsverkeer ervaren. Het werkveld zou ook meer feedback willen ontvangen over de stageplaats, bijvoorbeeld de begeleidingsstijl, de leermogelijkheden, zo stelden vertegenwoordigers van het werkveld tijdens de gesprekken.

De alumni kunnen in schriftelijke enquêtes informatie geven over het belang en de verworvenheid van competenties en over het tewerkstellingsprofiel.

Al wie betrokken is bij de opleiding, kan ook mondelinge feedback geven over de kwaliteit van de opleiding (zie facet 5.3).

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 5.2 Maatregelen tot verbetering

Beoordelingscriterium:

- De uitkomsten van deze evaluatie vormen de basis voor aantoonbare verbetermaatregelen die bijdragen aan de realisatie van de streefdoelen.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Jaarlijks stelt de opleiding een aantal verbetermaatregelen op in antwoord op alle vormen van feedback, zoals het visitatierapport 2004, geformaliseerde evaluaties, formele en informele gesprekken. Heel wat evaluatiegegevens in het zelfevaluatie-rapport staven uitspraken bij de verschillende onderwerpen en facetten. Er wordt ook herhaaldelijk aangegeven dat onvoldoende evaluatieresultaten leiden tot verbeteringen of tot actieplannen. De opleiding geeft bij het onderwerp kwaliteitszorg in het zelfevaluatie-rapport ook een helder overzicht van de belangrijkste verbetertrajecten.

Zo wordt bijvoorbeeld, mede onder impuls van de aanbevelingen van het visitatierapport, de kwaliteit van de opleiding nu voornamelijk bewaakt door de opleidingsstuurgroep. Die bestaat uit de opleidingscoördinator en twee lesgevers van de opleiding. Hij werkt nauw samen met de opleidingsraad, de voorzitters van de vier domeinspecifieke vakgroepen, de stagecoördinator, de eindwerkcommissie en de opleidingsgebonden coördinator studieloopbaanbegeleiding en de studentenraad. Op die manier worden het onderwijzend personeel en de studenten nauwer betrokken bij het volledig doorlopen van de PDCA-cyclus. De kwaliteitsprocessen worden nu ook systematisch in kaart gebracht en gecommuniceerd naar de betrokkenen. De commissie waardeert het dat de verbetervoorstellen worden besproken met de studenten via focusgroepen.

Het proces om met de resultaten aan de slag te gaan vindt de commissie helder en ondernemend. Er is duidelijk een proces van kwaliteitsborging en een verbetercyclus zichtbaar in de opleiding. De resultaten van alle

kwaliteitsmetingen en de verbetertrajecten worden in de opleidingsraad systematisch opgevolgd. Dat blijkt uit de verslagen van de opleidingsraad. Het opleidingsprogramma wordt bijvoorbeeld op een transparante en bottom-up werkwijze jaarlijks geëvalueerd en geoptimaliseerd. De innovaties en ontwikkelingen die daaruit voortvloeien zijn realistisch en student- en lectorvriendelijk. Ze realiseren de vooropgezette streefdoelen.

De opvolging van evaluaties verloopt volgens een vaste procedure. Alle schriftelijke evaluaties door studenten en alumni over de organisatie en het programma van de opleiding worden geanalyseerd door de opleidingsstuurgroep op basis van de vooropgezette streefdoelen. Binnen het semester volgend op de bevraging worden de sterke en aandachtspunten mondeling en klassikaal aan de studenten bekendgemaakt. Daarna worden ze besproken in een focusgroep van studenten en/of recente alumni en een lid van de opleidingsstuurgroep. De commissie vindt dat het betrekken van studenten en alumni via focusgroepen continuïteit geeft in het evaluatiesysteem en de verbetertrajecten. De opleidingscoördinator rapporteert de bevindingen van de focusgroepen aan de betrokkenen en maakt indien nodig afspraken over het opstellen van verbetertrajecten. Die zijn altijd gekoppeld aan de strategische doelstellingen van het departement en de accreditatie-onderwerpen. Ze zijn volgens de PDCA-kwaliteitscyclus opgesteld. De opleidingsstuurgroep waakt over de opvolging van de verbetertrajecten.

Relevante feedback uit de studentenraad wordt door de opleidingscoördinator gecommuniceerd naar de opleidingsraad. De feedback van de resonantiegroepen uit het werkveld en alumni wordt besproken in de opleidingsstuurgroep en de opleidingsraad. De redenen van uitval en de overgang van secundair naar hoger onderwijs worden geanalyseerd door een departementale zorgcoördinator. De opleidingsraad en/of -stuurgroep zorgen telkens indien nodig voor actieplannen en opvolging.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 5.3 Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld

Beoordelingscriterium:

- Bij de interne kwaliteitszorg zijn medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld van de opleiding actief betrokken.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De afstemming en betrokkenheid van de diverse actoren bij de opleiding en de evaluatie is goed uitgewerkt, zo vindt de commissie.

Het zelfevaluatie-rapport kwam tot stand in samenwerking met beleidsmedewerkers, lesgevers, studenten, alumni en werkveld. Het proces werd begeleid door de centrale en departementale kwaliteitszorgcoördinator. Het rapport werd uitgeschreven door de opleidingsstuurgroep en de stagecoördinator. Op geregelde tijdstippen gaven beleidsmedewerkers, lesgevers en studenten feedback op de ontwerp-teksten en werd het rapport bijgestuurd.

De systematische en structurele betrokkenheid aan de kwaliteitszorg van de diverse actoren via schriftelijke evaluaties kwam aan bod onder facet 5.2. Daarnaast worden alle actoren in de gelegenheid gesteld om ook mondelinge feedback te geven. Er is veel informeel contact tussen studenten, lesgevers, werkveld en alumni. Deze feedback wordt sinds kort geregistreerd en opgevolgd door de opleidingsstuurgroep via onder meer de

jaarlijkse stagementorendagen, de eindwerkjury's. Op deze manier wordt er zorg voor gedragen dat deze feedback een plaats in het evaluatieproces heeft.

Studenten kunnen hetzij in de studentenraad en/of focusgroepen, hetzij via persoonlijke contacten tijdens de lessen of met de opleidingscoördinator positieve- en aandachtspunten aan het licht brengen. De departementale studentenraad heeft een adviserende bevoegdheid voor beleidsmatige beslissingen, waaronder het kwaliteitsbeleid. Twee afgevaardigde studenten van ieder studiejaar van elke opleiding van het departement hebben daar zitting, samen met het departementshoofd, de campuscoördinator en de opleidingscoördinatoren. Over de laatste jaren vond gemiddeld 73% van de studenten dat ze actief betrokken worden bij de evaluatie en bijsturing van het opleidingsprogramma. In 2008-2009 vond zelfs 96% van de studenten dit aspect voldoende. De opvolging van de verbetertrajecten van de metingen wordt nu ook systematisch bekendgemaakt aan studenten. De lectoren geven tijdens de visitatie wel expliciet aan dat niet noodzakelijk met alle feedback van studenten wordt rekening gehouden. Soms volstaat het om hen te verduidelijken waarom op bepaalde voorstellen niet kan worden ingegaan, bijvoorbeeld om de kwaliteit van de opleiding hoog te houden.

Elk onderwijzend personeelslid is lid van de opleidingsraad. Daar kan men een bottom-up actieve bijdrage leveren tijdens ontwikkelingsprocessen in de opleiding. Lesgevers kunnen hun stem ook laten horen in de opleidingsraad, de stage en -eindwerkvergadering, de vakgroepen en de functioneringsgesprekken.

Ergotherapeuten uit het werkveld hebben regelmatig contact met leden van de opleiding onder meer via stagebegeleiding van studenten, tijdens de mentorendag en resonantiemomenten, bij eindwerkbegeleiding en -beoordeling en tijdens bijscholingen. Tijdens de visitatie bevestigt het werkveld dat er in die zin frequente contacten zijn.

Een groot deel van de afgestudeerden participeert in de bijscholing die de hogeschool organiseert, via de alumnivereniging en de resonantiegroep. Zo wordt op een informele manier informatie verkregen over de kwaliteit van het curriculum en de zienswijzen over curriculumherzieningen. Vaak worden afgestudeerden ook benaderd voor stage- en eindwerkbegeleiding. Tijdens de visitatie geven ze aan dat ze zich gehoord voelen door de opleiding.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vindt het overwegen waard om ook alumni structureel te betrekken bij de herziening en actualisering van het curriculum.

Oordeel over onderwerp 5, interne kwaliteitszorg: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 5.1, evaluatie resultaten:	goed
facet 5.2, maatregelen tot verbetering:	goed
facet 5.3, betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld:	goed

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Onderwerp 6 Resultaten

Facet 6.1 Gerealiseerd niveau

Beoordelingscriterium:

- De gerealiseerde eindkwalificaties zijn in overeenstemming met de nagestreefde competenties qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie stelde vast dat sinds 2007-2008 het gerealiseerde niveau van de professioneel gerichte Bachelor in de ergotherapie geëvalueerd en bijgestuurd wordt door de departementale werkgroep Resultaten, die nauw samenwerkt met de werkgroep Toetsbeleid. Daarbij wordt de feedback van het nationale en internationale werkveld, alumni, studenten en lesgevers geïntegreerd. Hieruit formuleert de werkgroep conclusies en verbetervoorstellen aan de departementsraad. De opleidingscoördinator staat in voor de communicatie naar de opleiding. De lesgevers en ergotherapeuten in het werkveld staan in voor de beoordeling van de realisatie van de kerncompetenties in de verschillende opleidingsonderdelen, waaronder stages en eindwerken.

Het werkveld en de alumni vinden al de huidige kerncompetenties belangrijk voor de uitoefening van het beroep, zo blijkt uit een bevraging in 2008. Ze zijn volgens hen ook vrijwel allemaal voldoende tot ruimschoots verworven. Alleen de kerncompetentie 'toepasser van de wetenschappen' vinden ze minder relevant. Dit heeft te maken met een knelpunt in het werkveld zelf: uit informele feedback van ergotherapeuten in de praktijk blijkt dat in het werkveld het wetenschappelijk handelen nog (te) weinig wordt toegepast. De competentie 'toepasser van wetenschappen' acht men ook minder goed verworven. Mede daarom legt de opleiding vanaf 2008-2009 in de lessen 'theorie en methodiek ergotherapie' en 'wetenschappelijk handelen' en bij het eindwerk meer de nadruk op het kritisch beoordelen van onderzoeksliteratuur en het evidence-based handelen als therapeut.

Tijdens de visitatie bevestigt het werkveld de sterkte van de opleiding. Ze vindt dat de opleiding de voorbije tien jaar veel verbeterd is en ziet veel resultaten van de vorige visitatie. Ze zijn tevreden over het niveau, de leerhouding en de eindresultaten van de studenten die een goede basis vormen om te starten in het beroep. Het werkveld ervaart ook veel ondersteuning van de school en veel engagement van de lectoren. Ze vinden het positief dat de studenten en de opleiding nieuwe evoluties binnenbrengen in het werkveld.

De alumni zijn zeer tevreden over de opleiding. Van de ondervraagde recente alumni zou 95% (2009) de opleiding aan anderen aanraden, wat net als andere jaren ruim boven het gemiddelde ligt van de andere opleidingen in het departement gezondheidszorg. Uit de sterkte-zwakke analyse van de opleiding blijkt dat de meerderheid van de alumni een voldoende tot goed geven aan het programma, de organisatie, het eindwerk en de stages, de inzet van personeel, de infrastructuur en de studiebegeleiding. Matige scores zijn er voor de aansluiting van de opleiding bij de vooropleiding en de internationale dimensie. Daarom werden verbetertrajecten in de steigers gezet, bijvoorbeeld de invoering van een studieloopbaancoach, een zorgcoördinator, een studietrajectbegeleider. Voor internationalisering wordt onder meer een infomoment georganiseerd aan het begin van het academiejaar en presenteren studenten hun internationale ervaringen aan het einde van het academiejaar. Er was ook een congres 'internationalisation at home' in 2009.

Tijdens de visitatie geven de afgestudeerden aan dat ze zich bij het afstuderen klaar voelden om aan de slag te gaan op de arbeidsmarkt. In hun visie op hun taak komt reflecteren over de aanpak sterk naar voor, zoals in de opleiding vooropgesteld. Ook de nadruk op levenslang leren in de opleiding werpt zijn vruchten af: iedereen van de aanwezigen heeft al bijscholing gevolgd.

Het niveau van de eindwerken is goed volgens de commissie. De inhoud sluit aan bij de actuele tendensen gerelateerd aan het werkveld en de opleiding. De procedure is studentvriendelijk. Onderwerpen, inhouden en niveau van het eindwerk worden in dialoog tussen student, lector en werkveld bepaald. De opbouw en structuur zijn herkenbaar en vergelijkbaar. De gebruikte literatuur ervaart de commissie als relevant, recent en herkenbaar. De wetenschappelijke leerlijn is goed geïntegreerd. De inhouden vallen binnen de ergotherapeutische referentiekaders. De keuze tussen de drie eindwerkvormen wordt door de commissie als positief en verrijkend ervaren. De notulen van de eindwerkcommissie worden systematisch bijgehouden. De kwaliteit stemt overeen met het niveau van een professionele bachelor.

De alumni van de opleiding vinden het eindwerk een sterk en relevant punt binnen de opleiding, zo blijkt uit bevestigingen. Bijna alle leden van de eindwerkjury vinden de eindwerken van voldoende kwaliteit en relevant voor de ergotherapeutische beroepspraktijk. Ze waren ook opgetogen over de wijze waarop studenten hun eindwerk op een wetenschappelijke wijze hadden onderbouwd (Evaluatie eindwerkjury 08-09). Studenten ervaren het eindwerk als een professionele en persoonlijke verrijking, met name de zelfstandigheid en wetenschappelijke verdieping in een bepaald onderwerp.

De stageverslagen hebben een goed niveau volgens de commissie. Daarin worden de langetermijndoelen duidelijk opgebouwd volgens de levensdomeinen wonen, werken en vrije tijd. De commissie vindt wel dat in een opleiding die cliëntgericht werken vooropstelt, de hulpvraag van de cliënt in het stageverslag - en in de andere opleidingsonderdelen - aan bod moet komen (zie aanbeveling bij facet 2.2). De procedure is student- en werkveldvriendelijk. De verwachtingen van de stage zijn duidelijk geformuleerd per stageblok. Protocollen zijn correct opgesteld. Er is een goed gedocumenteerde stageprocesbeschrijving. De stageverslagen hebben volgens de commissie een duidelijke structuur die consequent wordt toegepast: anamnese, observatie, voorbereiding therapie, behandelplan. De ergotherapeutische methodiek wordt structureel opgebouwd. Er wordt feedback gegeven door de school en de stageplaats. De commissie vindt wel dat het professionele taalgebruik in de stageverslagen niet altijd systematisch wordt gebruikt. Hier is nog ruimte voor verbetering.

In de evaluatie van de stage (2006-2009) geven studenten aan dat de stage goed aansluit bij de opleiding en een goed beeld geeft van de praktijk. De kwaliteit van de stageplaatsen in modeltraject 3 scoort echter minder goed bij 20% van de studenten.

De studenten worden volgens de commissie in de opleiding goed voorbereid op de instap in het werkveld. Bij het laatste gesprek met de studieloopbaancoach (zie facet 4.2) worden een curriculum vitae en een presentatieportfolio opgemaakt, die uitmonden in een sterkte-zwakte analyse en de bespreking daarvan, gerelateerd aan de professionele ambities van de student. SOVOHA organiseert regelmatig sollicitatietrainingen. Laatstejaarsstudenten worden via diverse kanalen zoals website, blackboard, informatiemap, ad valvas en diverse sprekers uit de beroepsvereniging op de hoogte gebracht van jobmogelijkheden in Vlaanderen en daarbuiten. De opleiding fungeert hierbij als informatiesluis tussen de werkgever en student. Op het einde van het academiejaar is er ook een infosessie over de mogelijkheden van verder studeren. Jaarlijks is er ook een bijscholing over verzekering en beroepsaansprakelijkheid voor studenten in het laatste modeltraject. Via de alumniwerking worden de afgestudeerden op de hoogte gehouden van het uitgebreid aanbod aan bijscholingen, vacatures en andere relevante informatie vanuit de opleiding en het werkveld aan de hand van de nieuwsbrief en mailings.

De resultaten inzake internationalisering kunnen beter volgens de commissie. In 2008-2009 gingen acht studenten naar het buitenland en kwam slechts één buitenlandse student naar de opleiding. De opleiding nam ook met één lesgever en vijf studenten deel aan een internationaal Intensive Programme ergotherapie. De andere studenten nemen in het laatste semester deel aan de internationale studiereis (Bregenz, 2006, Edinburgh, 2007, Berlijn, 2008, Berlijn, 2009) en/of het ENOTHE-congres. Zo hebben alle afgestudeerden een internationale ervaring opgedaan. 86% van de studenten in het laatste jaar ervaart de internationale dimensie in het programma als voldoende. Toch meent de commissie dat internationalisering nog meer ingebed kan worden in het gehele lesprogramma, internationalisation at home zou verder kunnen worden uitgewerkt, alle lectoren kunnen worden betrokken bij internationale activiteiten. Mogelijk kan er een visie op internationalisering worden ontwikkeld die

past in het leerconcept van Artesis. Anderzijds beseft de commissie dat er op dit punt beperkingen zijn voor ergotherapie omdat bijvoorbeeld patiëntencontacten doorgaans niet in een andere taal kunnen verlopen.

Enkele lesgevers zijn internationaal actief als lesgever en als spreker of deelnemer aan internationale congressen en symposia. Hoewel geen publicatie-eisen gesteld worden aan een professionele bachelor, waardeert de commissie dat enkele lesgevers-ergotherapeuten een wetenschappelijke publicatie op hun naam hebben staan.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie beveelt aan om studenten systematisch te stimuleren tot professioneel taalgebruik, bijvoorbeeld in de stage-opdrachten en in de permanente evaluaties.

Facet 6.2 Onderwijsrendement

Beoordelingscriteria:

- Voor het onderwijsrendement zijn streefcijfers geformuleerd in vergelijking met relevante andere opleidingen.
- Het onderwijsrendement voldoet aan deze streefcijfers.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Vlaanderen heeft geen traditie in het verzamelen van slaagcijfers per studiegebied en/of opleiding over de jaren heen. Uit ervaring blijkt dat de globale slaagcijfers voor generatiestudenten op Vlaams niveau tussen de 45 en de 50 procent liggen. Noch de evolutie over de jaren heen, noch de situatie per opleiding of studiegebied wordt opgevolgd. Daardoor kan de opleiding geen streefcijfers formuleren in vergelijking met relevante andere opleidingen.

De commissie vernam dat het onderwijsrendement wordt geborgd door de departementale werkgroep Resultaten. Die stelt streefcijfers voor onderwijsrendement voorop, evalueert systematisch of ze bereikt worden en volgt eventuele verbetertrajecten op. De werkgroep werkt nauw samen de departementale werkgroepen Toetsbeleid en Studieloopbaancoaching.

Het departement Gezondheidszorg heeft op advies van de werkgroep Resultaten een streefcijfer vooropgesteld van 100% geslaagden per opleidingsonderdeel. De commissie vraagt zich af of deze keuze realistisch is, en of ze op termijn niet dreigt het niveau van de vorming te beïnvloeden. Er is een rapporteringsgrens bepaald voor opleidingsonderdelen met een slaagcijfer van 70% voor het eerste modeltraject van 60 studiepunten en 90% voor het tweede en derde modeltraject. Als dit streefcijfer niet gehaald wordt, bespreekt de verantwoordelijke van het opleidingsonderdeel de resultaten met alle betrokken leden en stelt, indien nodig, in onderling overleg verbetertrajecten op. Die worden gerapporteerd aan de werkgroep Resultaten, de opleidingsraad en de studenten en opgevolgd door de opleidingsstuurgroep.

Het onderwijsrendement als verhouding tussen het aantal ingeschreven en behaalde studiepunten beantwoordt aan de vooropgestelde streefcijfers. De studenten verwerven ruim 90% van de opgenomen studiepunten. Bij ergotherapie nemen ze eerder weinig studiepunten op en wordt de studie gespreid over meer dan drie jaar, zo stelde de commissie vast. De gemiddelde studieduur stijgt dus. In 2007-2008 daalde het aantal studenten dat de opleiding afwerkt in drie jaar naar 55%. Het jaar nadien was dit aantal gestegen naar 78%, maar dit blijft minder dan voor de inwerkingtreding van het flexibiliseringsdecreet. Er lijkt toch een trend te zijn ingezet om de studie te spreiden over meerdere jaren. Een vergelijkbare evolutie doet zich voor in andere Vlaamse ergotherapie-

opleidingen. Ook de studietrajectbegeleiding per student en de studieloopbaancoaching spelen hierbij wellicht een rol. Men constateert een afname van het aantal studenten dat een volledig tweede modeltraject volgt (2005-2009).

De studievoortgang en het studierendement in de opleiding zijn vergelijkbaar met de andere opleidingen in het departement en de ergotherapieopleidingen in Vlaanderen, zo blijkt uit cijfers van de hogeschool en van het Vlaams Overleg Vlaams Ergotherapie (VLOE).

Over de laatste drie jaren (van 2007-2008 tot 2009-2010) is het gemiddelde slaagcijfer van de eerste trajectschijf 58,33%, voor het tweede 81,67% en voor het derde 80,33%, zo blijkt uit 'Analyse van de studentenpopulatie 2010-2011' van de hogeschool. In 2009-2010 was het slaagpercentage in de derde schijf zelfs 90%. De opleiding ergotherapie heeft in vergelijking met de andere opleidingen van het departement het hoogste slaagcijfer in de eerste trajectschijf. De derde trajectschijf scoort doorgaans iets zwakker dan in andere opleidingen.

De generatiestudenten doen het duidelijk beter dan de anderen. Eerste en tweede zittijd samen slaagt 68% van de generatiestudenten ergotherapie in het eerste modeltraject, wat meer is dan in de andere opleidingen van het departement. Van de 17 studenten met een GST-traject in het eerste modeltraject slaagde in de eerste examenperiode geen enkele student voor alle opgenomen credits, vijf studenten (29%) slaagden voor alle opgenomen credits in de tweede examenperiode. Twaalf GST-studenten (71%) slaagden niet voor hun volledige GST-traject. In modeltraject 1 heeft 52% van de geslaagden een diploma ASO, 41% komt uit het TSO.

De commissie waardeert dat er systematisch een exitonderzoek gedaan wordt bij studenten die vroegtijdig de opleiding verlaten. Gemiddeld 4% van de studenten in het eerste en tweede modeltraject, beslist in de loop van het academiejaar om de studies stop te zetten en zich daadwerkelijk uit te schrijven uit de opleiding; in het derde modeltraject is dit nihil. Deze vorm van uitval in ergotherapie is laag in vergelijking met andere professionele bacheloropleidingen in het departement (12% in eerste modeltraject, 3% in tweede en nihil in derde modeltraject). Daarnaast zijn er nog heel wat studenten die gedurende het academiejaar hun studies staken zonder zich uit te schrijven of die stoppen na de examens en schrijven zich niet meer in voor het volgende academiejaar. De totale uitval (uitval tijdens het academiejaar en na de examens) ligt gemiddeld op 24% voor het eerste modeltraject, 11% voor het tweede en 1% voor het derde modeltraject. Van de beperkte groep die zich expliciet uitschrijft, bespreken de meesten de stopzetting met de opleidingscoördinator, de studieloopbaancoach en/of de studietrajectbegeleider. Over de redenen van uitval gerelateerd aan de opleiding zijn de meningen verdeeld en komt er geen eenduidig beeld naar voor. Dit lijkt er volgens de commissie op te wijzen dat deze zaken samenhangen met de individuele student, eerder dan met kenmerken van de opleiding zelf. Over het contact met de lesgevers, de medestudenten en het studentensecretariaat en over de informatie over sociale voorzieningen zijn de studenten positief. Twee derde van hen is van plan verder te studeren en dit in uiteenlopende studierichtingen. Een op de drie wil aan het werk gaan. De opleiding en de commissie menen dat de relatief lage uitvalcijfers het nut van een goede informatie aan de toekomstige student bevestigen.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Oordeel over onderwerp 6, resultaten: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 6.1, gerealiseerd niveau:	goed
facet 6.2, onderwijsrendement:	goed

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Globaal oordeel

De visitatiecommissie baseerde haar oordeel en motivering op de volgende bronnen:

- het zelfevaluatie rapport van de opleiding en de bijhorende bijlagen, de gevoerde gesprekken met de betrokkenen,
- de documenten ter inzage tijdens het bezoek,
- de opgevraagde documenten,
- de reactie van de opleiding op het opleidingsrapport.

Het zelfevaluatie rapport bevat duidelijke beschrijvingen met sterke onderbouwing. Het is goed geschreven en helder, lezervriendelijk en to the point. Het telt 37.600 woorden en voldoet dus ongeveer aan de in de handleiding gestelde norm van 36.000 woorden, wat de commissie ten eerste waardeert. Het bevat geregeld verwijzingen naar het vorige visitatierapport en de opvolging die daaraan werd gegeven.

De aanvulling bij het ZER is zeer kort en to the point.

De bijlagen zijn genummerd en doorlopend gepagineerd, wat een vlotte opzoeking vanuit de inhoudstafel mogelijk maakt. De commissie is dus zeer tevreden over het rapport, de update en de bijlagen.

Op basis van de oordelen over:

onderwerp 1, niveau en oriëntatie:	voldoende
onderwerp 2, programma:	voldoende
onderwerp 3, personeel:	voldoende
onderwerp 4, voorzieningen:	voldoende
onderwerp 5, interne kwaliteitszorg:	voldoende
onderwerp 6, resultaten:	voldoende

is de commissie van mening dat er voldoende generieke kwaliteitswaarborgen in de opleiding aanwezig zijn.

Overzichtstabel van de oordelen

	score facet	score onderwerp
Onderwerp 1: Doelstellingen van de opleiding		voldoende
Facet 1.1: Niveau en oriëntatie	goed	
Facet 1.2: Domeinspecifieke eisen	goed	
Onderwerp 2: Programma		voldoende
Facet 2.1: Relatie doelstelling en inhoud	goed	
Facet 2.2: Eisen professionele gerichtheid	goed	
Facet 2.3: Samenhang	goed	
Facet 2.4: Studieomvang	oké	
Facet 2.5: Studietijd	goed	
Facet 2.6: Afstemming vormgeving en inhoud	goed	
Facet 2.7: Beoordeling en toetsing	goed	
Facet 2.8: Masterproef	n.v.t.	
Facet 2.9: Toelatingsvoorwaarden	goed	
Onderwerp 3: Inzet van personeel		voldoende
Facet 3.1: Kwaliteit personeel	goed	
Facet 3.2: Eisen professionele gerichtheid	goed	
Facet 3.3: Kwantiteit personeel	voldoende	
Onderwerp 4: Voorzieningen		voldoende
Facet 4.1: Materiële voorzieningen	voldoende	
Facet 4.2: Studiebegeleiding	goed	
Onderwerp 5: Interne kwaliteitszorg		voldoende
Facet 5.1: Evaluatie resultaten	goed	
Facet 5.2: Maatregelen tot verbetering	goed	
Facet 5.3: Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld	goed	
Onderwerp 6: Resultaten		voldoende
Facet 6.1: Gerealiseerd niveau	goed	
Facet 6.2: Onderwijsrendement	goed	

De oordelen zijn van toepassing voor:

- Artesis Hogeschool Antwerpen**
- professioneel gerichte bacheloropleiding Ergotherapie

Hoofdstuk 2 Arteveldehogeschool

Algemene toelichting bij de professioneel gerichte bacheloropleiding Ergotherapie aan de Arteveldehogeschool

De Arteveldehogeschool behoort tot de Associatie Universiteit Gent.

De opleiding Ergotherapie vindt haar wortels in de driejarige opleiding tot gegradueerde in de arbeidstherapie die vanaf 1971 werd georganiseerd aan het Hoger Instituut voor Paramedische Beroepen in Gent. Er volgen twee fusies: in 1989 tot het Hoger Instituut voor Paramedische Beroepen Sint-Vincentius en in 1995, tot de Katholieke Hogeschool voor Gezondheidszorg Oost-Vlaanderen. Eind 2000 ging deze hogeschool op in de fusie tot de Arteveldehogeschool, samen met de Hogeschool voor Economisch en Grafisch Onderwijs, de Katholieke Hogeschool voor Lerarenopleiding en Bedrijfsmanagement en de Sociale Hogeschool KVMW Gent. De hogeschool telt vandaag ruim 10.600 studenten. Sinds het academiejaar 2009-2010 huizen alle opleidingen uit het studiegebied Gezondheidszorg en het studiegebied Handelswetenschappen en Bedrijfskunde op de nieuwe campus Kantienberg.

De Arteveldehogeschool richt veertien professioneel gerichte bacheloropleidingen in, drie bachelor-na-bacheloropleidingen en elf postgraduaatopleidingen, waarvan negen in het studiegebied gezondheidszorg. De hogeschool is ook betrokken bij academische opleidingen. Samen met de Universiteit Gent biedt ze de academische bachelor en master in de Revalidatiewetenschappen en Kinesithérapie aan. Daarnaast is ze mede-inrichter van de master in de Verpleegkunde en Vroedkunde en de master in het Sociaal Werk. Vanaf het academiejaar 2011-2012 wordt ze mede-inrichter van de interassociatieve master in de Ergotherapeutische wetenschap.

De studentenaantallen per academiejaar stijgen over de jaren heen, zowel voor ergotherapie als voor de gehele hogeschool. De Arteveldehogeschool heeft de grootste opleiding ergotherapie in Vlaanderen. In het academiejaar 2001-2002 waren er in de Arteveldehogeschool 301 studenten ingeschreven voor ergotherapie, in 2009-2010 ging het om 380 studenten. Ook het aantal lesgevers in de opleiding is gestegen: van 2001-2002 tot 2009-2010 van 18,56 naar 27,30 VTE. Het aantal uren van gastprofessoren ging intussen in dalende lijn (van 378 naar 105 uren). Dit academiejaar (2010-2011) kende het aantal studenten nog een sterke stijging tot 442 studenten.

Onderwerp 1 Doelstellingen van de opleiding

Facet 1.1 Niveau en oriëntatie van de professioneel gerichte bachelor

Beoordelingscriteria:

De opleidingsdoelstellingen zijn er op gericht de student te brengen tot:

- het beheersen van algemene competenties als denk- en redeneervaardigheid, het verwerven en verwerken van informatie, het vermogen tot kritische reflectie en projectmatig werken, creativiteit, het kunnen uitvoeren van eenvoudige leidinggevende taken, het vermogen tot communiceren van informatie, ideeën, problemen en oplossingen, zowel aan specialisten als aan leken en een ingesteldheid tot levenslang leren;
- het beheersen van algemene beroepsgerichte competenties als teamgericht kunnen werken, oplossingsgericht kunnen werken in de zin van het zelfstandig kunnen definiëren en analyseren van complexe probleemsituaties in de beroepspraktijk en het kunnen ontwikkelen en toepassen van zinvolle oplossingsstrategieën, en het besef van maatschappelijke verantwoordelijkheid samenhangend met de beroepspraktijk;
- het beheersen van beroepsspecifieke competenties op het niveau van een beginnend beroepsbeoefenaar.

Het oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie stelt vast dat de doelstellingen van de opleiding ergotherapie worden uitgedrukt in eindcompetenties op basis van het Structuurdecreet. De algemene competenties van een professionele bachelor werden in de Arteveldehogeschool uitgewerkt door de dienst Onderwijsontwikkeling en Internationalisering. Ze zijn opgesplitst in taakgeoriënteerde, intrapersonlijke, interpersoonlijke en ethisch/culturele competenties. De beroepsgerichte competenties werden uitgewerkt door de werkgroep Competentiegericht Onderwijs Gezondheidszorg. De beroepsspecifieke competenties zijn uitgeschreven door de opleiding op basis van de nationale en internationale referentiekaders en een studie van recente literatuur over ergotherapie en occupational science (zie facet 1.2).

Alle competenties zijn nauwkeurig omschreven in het competentiehandboek dat voor alle studenten en elke lesgever beschikbaar is en uit de gesprekken blijkt dat dit handboek daadwerkelijk gebruikt wordt. De commissie stelt vast dat dit handboek sterk is uitgewerkt. Het geeft de student niet alleen een duidelijk zicht op de competenties, maar ook op de modules, de opleidingsonderdelen en de leereenheden. Het is ingedeeld in drie beheersingsniveaus, van toepassing onder begeleiding in kunstmatige situaties tot zelfstandig toepassen in reële situaties en het is geoperationaliseerd naar kennis, vaardigheden en attitudes.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 1.2 Domeinspecifieke eisen

Beoordelingscriteria:

- De doelstellingen van de opleiding (uitgedrukt in eindkwalificaties van de student) sluiten aan bij de eisen die door (buitenlandse) vakgenoten en het relevante beroepenveld gesteld worden aan een opleiding in het betreffende domein (vakgebied/discipline en/of beroepspraktijk of kunstpraktijk). Ze zijn, ingeval van gereguleerde beroepen, in overeenstemming met de reglementering of regelgeving ter zake.
- Voor professioneel gerichte bacheloropleidingen zijn de eindkwalificaties getoetst bij het relevante beroepenveld.

Oordeel van de visitatiecommissie: excellent

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

In Vlaanderen hebben de acht opleidingen ergotherapie en de beroepsvereniging in het Vlaams Overleg Ergotherapie (VLOE) gezamenlijke eindcompetenties uitgeschreven in 2008. Het document beschrijft dertien eindcompetenties op drie niveaus: microniveau (interventie), mesoniveau (organisatie) en macroniveau (beroep). De commissie vernam dat de opleiding Ergotherapie van de Arteveldehogeschool de basis ontwikkelde voor de gezamenlijke omschrijving van de competenties voor ergotherapie in het VLOE. De opleiding heeft die competenties opgenomen in haar opleidingsprofiel aan de hand van negen beroepsrollen van de ergotherapeut. De commissie kon aan de hand van een matrix de overeenstemming zien tussen deze competenties en de competenties van het VLOE en van het European Network of Occupational Therapy in Higher Education (ENOTHE).

De commissie stelt vast dat de beroepsspecifieke competenties zijn opgemaakt op basis van nationale en internationale referentiekaders en dat ze overeenstemmen met de wetgeving ter zake.

Nationale referentiekaders:

- KB van 8 juli 1996 betreffende de beroepstitel en de kwalificatievereisten voor de uitoefening van het beroep van ergotherapeut en houdende vaststelling van de lijst van technische prestaties;
- Beroepsprofiel ergotherapie, Studie 31, Werkgroep beroepsprofiel van de Vlaamse Hogescholen in opdracht van de Vlaamse Onderwijsraad (VLOR), 1997;
- Opleidingsprofiel ergotherapie, Studie 79, Sectorcommissie hogeschoolonderwijs van de Vlaamse Onderwijsraad (VLOR), 1998;
- Kerncompetenties Vlaams Overleg Ergotherapie (VLOE, 2002; AEB, 2002).

Internationale referentiekaders:

- Revised minimum standards for the education of occupational therapists. World Federation of Occupational Therapists (WFOT), The Council of the World Federation of Occupational Therapists, 2002;
- Guidelines for World Federation of Occupational Therapists Process for Approval of Educational Programmes, World Federation of Occupational Therapists (WFOT), 2003;
- Occupational therapy education in Europe: Curriculum guidelines, European Network of Occupational Therapy in Higher Education (ENOTHE), Amsterdam, 2000;
- Occupational Therapy Competencies, European Network of Occupational Therapy in Higher Education (ENOTHE) & Council of Occupational Therapists for the European Countries (COTEC), Copenhagen, 2005;
- Tuning Educational Structures in Europe. Reference Points for the design and delivery of degree programmes in Occupational Therapy, The Tuning Project, ENOTHE, Universidad de Deusto, Bilbao, Spain, 2008.

Dit laatste referentiekader uitgeschreven door het European Network of Occupational Therapy in Higher Education (ENOTHE), houdt rekening met de Bologna-akkoorden en de vervolgakkoorden. Een concordantiematrix toont aan dat de VLOE-competenties overeenstemmen met alle hierboven beschreven

nationale en internationale referentiekaders. De visitatiecommissie heeft de competenties van het VLOE overgenomen als haar domeinspecifiek referentiekader.

De beroepsspecifieke competenties van de opleiding zijn gebaseerd op vijf essentiële beroepsrollen die de ergotherapeut opneemt in het werkveld:

- diagnosticus;
- adviesverlener;
- behandelaar;
- manager;
- onderzoeker.

Over het uitschrijven van de competenties en het implementeren van het competentiegericht curriculum was er voortdurend overleg tussen de curriculumcommissie, het volledige lesgeversteam van de opleiding en het werkveld. Onder meer recente literatuur over ergotherapie en occupational science werd daarbij geraadpleegd. De opleiding heeft ook een vergelijking gemaakt met internationale competenties: Hogeschool Arnhem Nijmegen, Hogeschool Amsterdam, Hogeschool Zuyd, de competenties nodig voor de beroepstoegang in de Verenigde Staten via de American Occupational Therapy Foundation AOTF van 2004, de beroepsspecifieke competenties beschreven volgens het European Network of Occupational Therapy in Higher Education Enothe van 2005.

De opleiding is gekomen tot een lijst van tien beroepsspecifieke competenties, waarin de algemene en beroepsgerichte competenties geïntegreerd zijn, met name:

- hulpvraag definiëren;
- onderzoeksplan opstellen;
- beroepsrol bepalen;
- plannen van de interventie;
- methodisch uitvoeren van de interventie;
- multidisciplinair samenwerken;
- beroepsprofilering;
- levenslang leren, evidence based;
- kwaliteitszorg en management;
- integratie tot professioneel handelen.

De beroepsgerichte competenties zijn volgens de commissie duidelijk geformuleerd en relevant. Ze kunnen gelden voor alle disciplines in de gezondheidszorg, maar worden geoperationaliseerd in componenten die sterk ergotherapeutisch gericht zijn. De systematische opbouw van de doelstellingen met nadruk op het behandelproces vindt de commissie een sterk pluspunt. Ze vindt het ook goed dat de keuzes zijn afgestemd op en bijgestuurd door het werkveld, dat samen met de opleiding zitting heeft in de opleidingsadviesraad. Die adviseert over curriculumwijzigingen en fungeert als reflectiekamer voor het geheel van de opleiding. Naast dit formele overlegorgaan zijn er talrijke kanalen waarlangs het werkveld zijn noden kan kenbaar maken, bijvoorbeeld bij de stage- en eindwerkbegeleiding.

Uit de gesprekken blijkt dat de studenten de beroepsspecifieke competenties kennen en weten wat er van hen verwacht wordt. De ECTS-fiches zijn bekend en ook verwerkt in de modulegids.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Oordeel over onderwerp 1, doelstellingen van de opleiding: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 1.1, niveau en oriëntatie:	goed
facet 1.2, domeinspecifieke eisen:	excellent

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Onderwerp 2 Programma

Facet 2.1 Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma

Beoordelingscriteria:

- Het programma is een adequate concretisering van de eindkwalificaties van de opleiding qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen.
- De eindkwalificaties zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma.
- De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de geformuleerde eindkwalificaties te bereiken.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie stelt vast dat het programma de eindkwalificaties van de opleiding adequaat concretiseert. De eindkwalificaties zijn adequaat vertaald in de leerdoelen van het programma.

De commissie stelde vast dat de opleiding enkele jaren geleden een nieuw curriculum heeft opgesteld, dat gradueel werd ingevoerd, te beginnen met de eerste opleidingsfase van zestig studiepunten in het academiejaar 2006-2007. De opleiding is vertrokken vanuit een duidelijke visie en heeft van daaruit samen met alle betrokkenen consistent gewerkt aan een samenhangend programma, zo stelde de commissie vast. De opleiding heeft niet het oude programma als startpunt genomen, maar een volledig nieuwe denkoefening gemaakt. Ze hield daarbij rekening met de veranderende economische en maatschappelijke eisen aan de zorgsector en met de vraag naar een wetenschappelijke grond voor ergotherapeutische interventies. Daarom werd de opleiding sterker gebaseerd op de eigen basiswetenschap voor ergotherapie (occupational science). Het programma bestaat uit twaalf modules (5+5+2), gespreid over drie opleidingsfasen van telkens zestig studiepunten. De opleiding koos ervoor om het curriculum rond twee pijlers op te bouwen. Het curriculum is competentie- en handelingsgericht of occupation based: onderbouwd vanuit de ergotherapeutische basiswetenschap occupational science. Vakken als sociologie, anatomie, psychologie, deontologie zijn ondersteunende wetenschappen in het curriculum om ergotherapeutische competenties, zoals klinisch redeneren, te verwerven die een antwoord bieden op de handelingsproblemen van de cliënten. Klinisch redeneren omvat het proces van het koppelen van de eigen observaties en interpretaties aan kennis om verdere stappen uit te tekenen. Dit veronderstelt creatief en oplossingsgericht denken, wat de rode draad geworden is doorheen het curriculum. De commissie vindt het positief dat het programma duidelijk gericht is op ergotherapeutische competenties en dat het handelingsgericht (occupation based) is.

De opleiding start met een korte introducerende module: 'Menselijk handelen en ergotherapie' en 'De ergotherapeut in de klinische setting', die inzicht geven in het beroep. Gekoppeld daaraan is er klinisch onderwijs en stage. In de volgende modules van de eerste en tweede opleidingsfase komen de vijf beroepsrollen (diagnosticus, adviesverlener, behandelaar, manager en onderzoeker) elk twee keer aan bod. De laatste opleidingsfase sluit af met twee modules: 'Integratie van het therapeutisch handelen' en 'Verdere professionalisering van het therapeutisch handelen'. Elke module bestaat uit verschillende opleidingsonderdelen, waarbij gestreefd wordt naar een duidelijke koppeling tussen het opleidingsonderdeel en een te bereiken competentie. De commissie stelt vast dat de competenties duidelijk gelinkt zijn aan een opleidingsonderdeel. Dit systeem is transparant voor de student. In het eerste opleidingsfase worden de opleidingsonderdelen nog verder opgesplitst in kleinere leereenheden. Alle interventiedomeinen komen aan bod in elke module.

Het interdisciplinaire komt vooral in het derde jaar aan bod, met onder meer de stage. De studenten leren ook in een multidisciplinair team casussen oplossen. Dit gebeurt in het project Interdis, een gezamenlijk

opleidingsonderdeel voor alle opleidingen uit het studiegebied gezondheidszorg van de Arteveldehogeschool. Men overweegt nu om, na onderzoek van de noden ter zake, in het derde jaar keuzevakken te bundelen tot een herkenbare eenheid, een 'minor', bijvoorbeeld beroepsrol, management, internationalisering, interventiedomein. De commissie ondersteunt de opleiding in dit voornemen. De studenten geven aan dat het multidisciplinaire ook door de opleiding heen verweven zit: in elke module wordt benadrukt dat de ergotherapeut een volwaardig lid is van een team.

Over het implementeren van het competentiegericht curriculum was er voortdurend overleg tussen de curriculumcommissie, het volledige lesgeversteam van de opleiding en het werkveld. Het modulair, competentiegericht en flexibel leren is nu goed doorleefd, zo stelde de commissie vast. Diverse documenten ondersteunen de visie en keuzes die gemaakt worden.

Wat internationalisering betreft, is er een ergospecifiek beleidsplan voor 2010-2011. Streefdoel is elke student de kans te geven op internationalisering, in het buitenland of aan de hogeschool zelf. Het beleidsplan is gedegen volgens de commissie. Het bevat veel informatie over procedures, buitenlandse partners, selectieprocedure voor uitgaande studenten enzovoort. Voor studenten die naar het buitenland gaan, zijn er duidelijke criteria gesteld. De commissie vindt het mooi dat er in het departement Gezondheidszorg aandacht is voor inkomende buitenlandse studenten. Ze kunnen stage doen of Engelstalige modules volgen in de gezondheidszorg, waarvan één specifieke module voor ergotherapie.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 2.2 Eisen professionele gerichtheid van het programma

Beoordelingscriteria:

- Kennisontwikkeling door studenten vindt plaats via vakliteratuur, via aan de beroeps- of kunstpraktijk ontleend studiemateriaal en via interactie met de beroepspraktijk, via de kunstpraktijk en/of (toegepast) onderzoek.
- Het programma heeft aantoonbare verbanden met actuele ontwikkelingen in het vakgebied/de discipline.
- Het programma waarborgt de ontwikkeling van beroeps- of artistieke vaardigheden en heeft aantoonbare verbanden met de actuele beroepspraktijk.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie stelt vast dat het programma sterk professioneel gericht is. Het programma waarborgt de ontwikkeling van beroepsvaardigheden en heeft aantoonbare verbanden met actuele ontwikkelingen in het vakgebied/de discipline. Kennisontwikkeling door studenten vindt plaats via vakliteratuur, studiemateriaal, interactie met de beroepspraktijk en toegepast onderzoek.

Vanuit haar verleden kiest de opleiding bewust voor een 'hybride inzet'. In het eerste jaar is er aandacht voor de afzonderlijke componenten kennis en vaardigheden. In het tweede jaar is er groeiende aandacht voor integratie van kennis, vaardigheden en attitudes. In het derde jaar is er een volledige integratie via de praktijksituaties. Toch neemt de beroepspraktijk al van bij het begin van de opleiding een centrale plaats in. In het opleidingsonderdeel 'Inzicht in het beroep' krijgt de startende student meteen een totaalbeeld van het werkveld van de ergotherapeut.

De opleiding koos er uitdrukkelijk voor om door het hele programma heen uit te gaan van herkenbare beroepsrollen en niet van interventiedomeinen. Zo wil ze beter inspelen op de maatschappelijke veranderingen in de gezondheids- en welzijnszorg. De klassieke indeling biedt immers te weinig plaats voor actuele aspecten van het ergotherapeutisch handelen die de interventiedomeinen overstijgen, zoals thuiszorg en hulpmiddelenadvies. De commissie vindt dat de opleiding daarmee een innoverende visie etaleert.

De commissie vindt verschillende onderzoeksgelateerde opleidingsonderdelen in het nieuwe curriculum, bijvoorbeeld Toegepast wetenschappelijk onderzoek en Evidence based en methodisch werken als adviesverlener. Er blijft aandacht voor de creatieve vaardigheden, maar dit wordt meer gekoppeld aan creatief denken en occupational science. De inwijding in de creativiteit vindt plaats op een externe locatie.

Actuele ontwikkelingen worden volgens de commissie opgevolgd, mede door het opleidingsonderdeel Maatschappelijke tendensen waarvan de inhoud jaarlijks kan worden aangepast. Indien gewenst, kan de opleiding besluiten het onderwerp structureel op te nemen in het programma. De lesgevers die deeltijds in het werkveld staan, zorgen voor een expertise-inbreng naar de opleiding en een afstemming van het curriculum naar het werkveld.

De commissie stelde vast dat de studenten voor het merendeel van de opleidingsonderdelen een beroep kunnen doen op cursusteksten opgemaakt door betrokken lectoren. Actuele artikels van gastsprekers en verschillende auteurs worden hierin opgenomen. Ook uit de literatuurlijsten bij de cursussen blijkt dat men gebruikmaakt van actuele literatuur. Het gebruik van boeken is eerder beperkt. Men maakt doorgaans gebruik van recente uitgaven. Slechts twee oudere boeken (1996 en 1997) werden ook nog gebruikt.

De praktijkgerichtheid komt volgens de commissie tot uiting in de stages. De opleiding zoekt stageplaatsen die aansluiten bij de visie en de opdrachtverklaring van de Arteveldehogeschool, waar haar eigen expertiselijnen kunnen worden ingevuld. De stage is dus volgens de commissie goed afgestemd op het curriculum. Er worden vijf stageperiodes georganiseerd in de opleiding, te beginnen in de eerste opleidingsfase. De opleiding adviseert de studenten om in elk interventiedomein stage te doen, maar verplicht is het niet. De stageverantwoordelijke houdt in de mate van het mogelijke rekening met de voorkeuren bij de toekenning van de stageplaatsen. De studenten van de eerste opleidingsschijf oefenen vooraf in observeren en rapporteren. De studenten van opleidingsschijf twee en drie oefenen vooraf hun therapeutische vaardigheden in het opleidingsonderdeel 'klinisch redeneren'.

Elke student wordt begeleid door een stagementor van de stageplaats en een stagebegeleider van de hogeschool. Van beiden is een functieprofiel opgenomen in de stagegids, zo stelde de commissie vast. De student schrijft zijn bevindingen neer in zijn ontwikkelingsportfolio. Op geregelde tijdstippen kunnen de studenten in een supervisiemoment een zorgvraag naar voor brengen in een kleine groep.

De commissie vindt het goed dat de stage geïntegreerd is in de drie opleidingsfasen. Ze kreeg ook een positief beeld over de communicatie-uitwisseling, de ondersteuning en de begeleiding van de stages. In een stagegids zijn onder meer de stagedoelen, de stageopdrachten en beoordelingscriteria helder geformuleerd. De commissie merkt op dat deze gegevens wel zeer summier zijn. Voor het werkveld en voor de studenten zou het beter zijn als er meer over de specialisaties per werkveld in de stagegids stond.

Met een duidelijke stageopdracht die specifiek is voor elke stageperiode wordt de student grondig voorbereid op het verwerven van de verschillende beroepsrollen. De commissie waardeert dat de student door zelfreflectie moet komen tot een sterkte- en zwakte-analyse van zijn stage en dat hij een plan van aanpak voor bijsturing moet formuleren. Bij het verwerven van competenties doorloopt hij drie niveaus, die gekenmerkt worden door een toenemende zelfstandigheid, flexibiliteit en complexiteit. Om studenten de kans te geven tijdens stage te groeien, heeft de opleiding recent een remediëringstraject uitgeschreven in een visietekst. Dit traject geeft studenten voor bepaalde stageperiodes extra begeleiding om het vereiste competentieniveau te halen.

Studenten die voldoen aan de selectiecriteria, kunnen ook stage lopen in het buitenland, zo vernam de commissie. Dit kan in Europa via de Erasmusprogramma's of wereldwijd via bilaterale akkoorden met partnerhogescholen of -universiteiten of via samenwerkingsakkoorden met plaatselijke initiatieven, NGO's of andere organisaties. De kwaliteit van deze stageplaatsen wordt opgevolgd. Docenten en studenten houden frequent digitaal contact. Voor stages in het Zuiden moet de student een voorbereidingstraject volgen. In een nazorgtraject kunnen de studenten hun ervaringen op professioneel en sociocultureel vlak delen met andere studenten die interesse tonen voor een buitenlandse stage. De opleiding werkt aan een procedure om ook remediëring bij buitenlandse stage mogelijk te maken.

In het derde jaar is de bachelorproef geprogrammeerd. De student kan kiezen voor vier soorten bachelorproef, gekoppeld aan een specifiek competentieprofiel: een nuttig beroepsproduct, casuïstiek, literatuurstudie en projectmatig wetenschappelijk onderzoek. Het onderwerp moet relevant zijn en voldoende vernieuwend. De commissie vindt het positief dat de verschillende soorten bachelorproef gelijkwaardig worden gewaardeerd. De basis is voor iedere student hetzelfde, maar een student kan een extra score krijgen voor complexere proeven. Studenten en promotoren worden ondersteund door de Werkgroep bachelorproef Gezondheidszorg en de werkgroep Wetenschappelijk Onderzoek Ergotherapie (WOER). De onderwerpen worden aangegeven door lesgevers, stageplaatsen, anderen uit het professioneel netwerk van de opleiding of door studenten, na screening op bepaalde criteria. De studenten worden voorbereid op de bachelorproef in hoor- en werkcolleges zowel in de eerste als in de tweede opleidingsfase. Elke student krijgt individuele begeleiding van een interne promotor en kan een beroep doen op een externe specialist-promotor uit het werkveld. De bachelorproefgids gezondheidszorg bevat een uitvoerige beschrijving van de belangrijkste facetten (te verwerven competenties, wijze van verslaglegging,...) en allerlei relevante formulieren, zo stelde de commissie vast. Deze gids is bestemd voor studenten, promotoren en instellingen die betrokken zijn bij bachelorproef.

De commissie stelt vast dat de staf en de studenten participeren aan wetenschappelijk onderzoek en maatschappelijke dienstverlening, conform de missie van de Arteveldehogeschool. De werkgroep Wetenschappelijk Onderzoek Ergotherapie (WOER) tekent de onderzoekslijnen uit en biedt ondersteuning aan studenten en lesgevers die bij wetenschappelijk onderzoek betrokken zijn via bachelorproeven, - Projectmatig Wetenschappelijk Onderzoek (PWO) en externe projecten. Hogeschoolbreed is er steun van de dienst Onderzoek en Dienstverlening. De commissie nam kennis van een aantal projecten die de opleiding gerealiseerd heeft, bijvoorbeeld de evidence-based ontwikkeling van een ergotherapeutische klinische richtlijn ter preventie van valincidenten bij thuiswonende ouderen en van een indicatorenset voor doorverwijzing van huisartsen naar ergotherapie. Aan een aantal onderzoeken participeerden studenten bij een bachelorproef en/of stageopdracht. De resultaten van de onderzoeken worden gebruikt om de leerstof ter zake wetenschappelijk te onderbouwen.

De commissie verneemt verder dat een aantal medewerkers van de opleiding deelneemt aan onderzoeksgroepen van de Associatie Universiteit Gent, waar de expertise van universiteit en hogeschool gedeeld wordt, bijvoorbeeld 'Gezondheid en Maatschappij' en 'Leerstoornissen'. Soms werken studenten ergotherapie mee om data te verzamelen voor een onderzoek. De opleiding heeft ook meegewerkt aan een extern gefinancierd onderzoeksproject, Ergotherapie in de thuiszorg. De resultaten hiervan zijn ondermeer neergeschreven in verschillende artikels en in een boek en verspreid op nationale en internationale congressen. Twintig studenten werkten mee aan dit onderzoek, op vrijwillige basis. Ook hier is er een terugkoppeling van de resultaten naar het opleidingsprogramma.

Via de bachelorproeven, de PWO-projecten, de associatie-onderzoeksgroepen en de externe onderzoeksprojecten zijn alle medewerkers en studenten betrokken bij toegepast wetenschappelijk onderzoek, zo stelde de commissie vast. Dit leidt tot een beter wetenschappelijk gefundeerde opleiding en naar de uitbouw van een breed maatschappelijk netwerk waarbinnen de wetenschappelijke expertise kan worden gedissemineerd.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 2.3 Samenhang van het programma

Beoordelingscriterium:

- Studenten volgen een inhoudelijk samenhangend opleidingsprogramma.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De leerlijnen doorheen het modulair programma zijn duidelijk uitgewerkt, zo stelde de commissie vast. Er is een koppeling tussen leerlijnen, modulair programma en competenties. De leerlijnen geven voor elk van de tien beroepsspecifieke competenties aan hoe studenten ze stapsgewijs kunnen verwerven. In het modeltraject is er een geleidelijke opbouw van het niveau van klinisch redeneren volgens complexiteit, zelfstandigheid en flexibiliteit. Zowel studenten als afgestudeerden bevestigen dat het programma goed samenhangt. Dit wordt ondersteund door de diverse producten die gerealiseerd zijn, waaronder het competentiehandboek, visiedocumenten en opleidingsonderdelen. De modules met de verschillende beroepsrollen sluiten volgens de commissie goed op elkaar aan en alle interventiedomeinen komen aan bod. Docenten bevestigen tijdens de gesprekken dat ze op de hoogte zijn van de andere modules omdat dit geregeld tijdens opleidingsvergaderingen aan bod komt.

Een student kan afstuderen aan het einde van het eerste semester en instappen in het begin van het tweede semester. De opleiding heeft weinig volgtijdelijkheid gedefinieerd, maar studenten hebben bij de visitatie vrijwel geen problemen signaleerd over de flexibele leertrajecten. Alumni gaven tijdens de visitatie wel aan dat modulair werken in de praktijk moeilijk is voor de deeltijdse studenten.

De opleiding heeft volgens de commissie ook een doordacht en duidelijk beleid ontwikkeld om te beslissen of een thema behoort tot het standaardprogramma of tot een keuzeonderdeel, dan wel of dit moet uitgroeien tot een postgraduaatopleiding. Op dit ogenblik heeft het studiegebied Gezondheidszorg acht postgraduataten. Ze maakt een onderscheid tussen verdiepende keuzeopleidingsonderdelen van de eigen opleiding en verbredende keuzeopleidingsonderdelen uit het studiegebied gezondheidszorg, de hogeschool of de associatie, gebonden aan bepaalde criteria. Studenten moeten in het derde opleidingsonderdeel van beide soorten een keuzevak volgen, wat de commissie een goede optie vindt.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie beveelt aan om het modulair werken voor deeltijdse studenten goed te screenen en de praktische haalbaarheid voor studenten goed op te volgen door hen hierbij te betrekken.

Facet 2.4 Studieomvang

Beoordelingscriterium:

- De opleiding voldoet aan de formele eisen met betrekking tot de studieomvang, bachelor: tenminste 180 studiepunten

Oordeel van de visitatiecommissie: oké

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De professioneel gerichte bacheloropleiding bestaat uit 3 studiejaar van elk 60 studiepunten. In totaal wordt dus een opleidingsprogramma georganiseerd van 180 studiepunten. De opleiding voldoet hiermee aan de formele eisen met betrekking tot de minimale studieomvang van een professioneel gerichte bachelor.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 2.5 Studielast

Beoordelingscriteria:

- De werkelijke studietijd wordt getoetst en sluit aan bij de normen vastgesteld krachtens decreet.
- Het programma is studeerbaar doordat factoren, die betrekking hebben op dat programma en die de studievoortgang belemmeren zoveel mogelijk worden weggenomen.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Het modulaire systeem zorgt ervoor dat studenten continu moeten werken. Iedere module wordt afgesloten met een toetsweek, wat zorgt voor spreiding van de studielast. De taken worden ook zoveel mogelijk gespreid over het semester zodat belastingspieken vermeden worden. De studenten zijn doorgaans tevreden dat ze geen grote pakken leerstof moeten verwerken en hebben vaak ook daarom voor deze opleiding gekozen. Sommige studenten hebben het met de voortdurende werkdruk wel enigszins moeilijk, maar ervaren ook de voordelen die aan het systeem verbonden zijn. Deze bevindingen uit de visitatiegesprekken stemmen overeen met de resultaten van de kwaliteitsmetingen.

De studeerbaarheid van de opleiding wordt vooraf in kaart gebracht en nadien empirisch gemeten via het aantal uren dat een student effectief per opleidingsonderdeel besteedt aan contactonderwijs, stages, taken en zelfstudie, toetsen en examens. Er vinden jaarlijks anonieme studietijdmetingen plaats. Zodra de totale studielast per opleidingsfase minder dan 1500 uren of meer dan 1800 uren vergt, kan de opleiding nagaan waardoor dit veroorzaakt wordt en welke verbeterpunten nodig zijn. Uit de beschikbare gegevens leidt de commissie af dat voor de meeste opleidingsonderdelen de totale gemeten studiebelasting vrij goed overeen komt met de begrote studielast. De resultaten van de studietijdmeting worden bekeken samen met die van de opleidingsonderdeelbevestigingen op het einde van elke module. Indien nodig worden aanpassingen uitgewerkt. Zo werd op basis van metingen de realisatie van de bachelorproef meer in de tijd gespreid.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 2.6 Afstemming tussen vormgeving en inhoud

Beoordelingscriteria:

- Het didactisch concept is in lijn met de doelstellingen.
- De werkvormen sluiten aan bij het didactisch concept.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding heeft een visie op vormgeving en inhoud en de afstemming tussen beide. De bouwstenen daarvan zijn modulair, competentiegericht en flexibel onderwijs en het gebruik van beroepsrollen. Het didactische concept van de hogeschool is volgens de commissie helder uitgewerkt op papier. De keuze daarin voor samenwerkend leren is gebaseerd op het feit dat ergotherapeuten in hun beroepsleven vaak in teamverband werken.

De opleiding gebruikt diverse werkvormen. Er zijn hoorcolleges, practica, werkcolleges, studiebezoeken, stages en bijbehorende supervisiegroepen. De commissie waardeert dat de lectoren via de website COWEB (Competentiegericht onderwijswerkvormen en beoordelingsvormen) kunnen opzoeken welke soorten competenties ze via welke werkvormen kunnen realiseren. De hogeschool heeft ook een 'leidraad studeerbaar studiemateriaal' ontwikkeld, die onder meer aangeeft welke werkvormen voor heel veel studenten toegankelijk zijn.

De opleiding heeft een digitaal portfolio ingevoerd dat moet bijdragen tot actief leren. In de structuur is het modulair opleidingsplan terug te vinden. De resultaten van toetsen kunnen worden ingevoerd. De software biedt veel mogelijkheden, maar of die ook worden gerealiseerd hangt grotendeels af van de inzet van de student. Het opzet is duidelijk voor de commissie, maar het portfolio is nog niet verankerd in de opleiding. Tijdens de visitatiegesprekken met de studenten werd duidelijk dat zij het ontwikkelingsportfolio weinig tot niet gebruiken als middel tot zelfreflectie. De implementatie van het digitale portfolio, inclusief visie en doelstellingen, vraagt dus nog aandacht.

Voor samenwerkend leren worden in elke module sessies georganiseerd, waarbij vier of vijf studenten werken aan een taak onder begeleiding van een tutor die zowel het groepsproces als het groepsproduct bewaakt, en een inhoudsdeskundige.

De commissie stelt vast dat de verschillende werkvormen evenwichtig worden gebruikt, met veel nadruk op zelfreflectie en interactie. Het aandeel van stage en zelfstudie groeit naarmate de opleiding verder vordert. Uit de evaluaties voor interne kwaliteitszorg blijkt dat de variatie aan onderwijswerkvormen een positieve invloed heeft op de motivatie van de studenten. Het modulair systeem draagt voor de studenten bij tot regelmatig studeren.

De studenten gaven tijdens de visitatie aan dat de practica nog te vaak hoorcolleges zijn, omdat de groepen met het toenemend aantal studenten soms vrij groot worden. Studenten kunnen er niet altijd zelf handelingen uitvoeren, bijvoorbeeld bij een medestudent, maar enkel praten over het handelen of daarover een presentatie houden. De skillslabmethode wordt niet gehanteerd. Een aantal studenten heeft het evenwel duidelijk nodig om meer kansen te krijgen op oefenen tijdens de practica, zo vernam de commissie tijdens de gesprekken. De opleiding gaf aan dat er volgend academiejaar in de eerste opleidingsfase twaalf practicagroepen zullen komen in plaats van acht. De commissie steunt de opleiding expliciet in dat voornemen.

Al het schriftelijke cursusmateriaal is in een handboek verzameld, onderverdeeld per opleidingsonderdeel en volgens een vaste lay-out, in opvolging van het advies van de vorige visitatiecommissie. De commissie stelt echter vast dat het cursusmateriaal niet altijd overzichtelijk is opgebouwd. De structuur is niet altijd helder, soms ontbreekt een inhoudstafel en is de cursus beperkt tot de verzameling van een aantal powerpointpresentaties. Per module is er ook een modulegids beschikbaar, die een overzicht geeft van de inhoud, de te bereiken competenties, de werklust, de beoordelingscriteria, literatuur, onderwijsvormen en de evaluatievormen. Voor een beperkt aantal opleidingsonderdelen worden boeken gebruikt, die ook na het afstuderen nog nuttig zijn.

Naast de schriftelijke onderwijsmiddelen hanteert de opleiding digitale onderwijsmiddelen. Op de digitale leeromgeving 'DiLeAhs' van de hogeschool kan de student informatie vinden, leerinhouden raadplegen, discussiëren met medestudenten, zelfevaluatie-toetsen doen, opdrachten indienen, ...

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie beveelt aan al het cursusmateriaal goed uit te werken en nog overzichtelijker op te bouwen, met een heldere structuur en een overzichtelijke inhoudstafel.

De commissie adviseert om er voor te zorgen dat practica een onderwijsactiviteit blijven waar vaardigheden actief kunnen worden ingeoefend.

Ze beveelt aan om het actief gebruik van het digitaal portfolio systematisch op te volgen en te verankeren in het programma.

Facet 2.7 Beoordeling en toetsing

Beoordelingscriterium:

- Door de beoordelingen, toetsingen en examens wordt adequaat en voor studenten inzichtelijk getoetst of de studenten de leerdoelen van (onderdelen van) het programma hebben gerealiseerd.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Elke student ontvangt bij inschrijving een studiecontract, dat de onderwijs- en de examenregeling bevat. Meer informatie daarover vindt hij nog in de digitale studiegids, de bachelorproefgids en de stagegids. De instellingsbrede afspraken over toetsing zijn duidelijk geformuleerd, zo stelde de commissie vast. Na iedere module heeft de student een eerste examenkans en in augustus/september wordt de tweede examenkans geboden. Studenten mogen als groep bedenkingen formuleren bij het voorstel van examenregeling. Wie een geïndividualiseerd traject volgt, kan via de ombudsmedewerker een geïndividualiseerde examenregeling krijgen. Inhaalexamens voor studenten die wettig afwezig waren, worden aan het einde van de examenperiode geconcentreerd georganiseerd. De deliberatie wordt zeer grondig voorbereid. Het team kan een heroriëntering uitspreken binnen of buiten de hogeschool of adviezen geven over keuze-opleidingsonderdelen.

De student slaagt voor een opleidingsonderdeel als hij de minimale beoordelingscriteria heeft behaald, die geformuleerd zijn in de ECTS-fiche, in het modulehandboek en het competentiehandboek. Hogere scores kan hij enkel halen als hij een aantal aanvullende criteria behaalt. Dit 'ECTS grading system' geldt als leidraad voor het beoordelen van de student en wordt volgens een bepaald systeem omgezet in een numerieke score op 20. Dit is ook zo voor de bachelorproeven en eindwerken. Kort na de deliberatie vinden er feedbackgesprekken plaats, waarop alle lesgevers, studiebegeleiders en de opleidingsdirecteur aanwezig zijn. De studenten gaven tijdens de

visitatiesprekken aan dat dit meestal vrij chaotisch verloopt en ze moeilijk met elke lector kunnen spreken. Studenten die een voldoende halen voelen drempelvrees om feedback te vragen, hoewel ze vaak ook vragen hebben. De commissie meent dat hier ruimte is voor verbetering.

Vanuit een traditie van zeer kennisgericht toetsen, is de opleiding nu op zoek naar meer integraal toetsen, zo vernam de commissie. Op basis van resultaten uit bevestigingen van studenten en lesgevers werkt de opleiding samen met de hogeschoolbrede dienst Onderwijsontwikkeling en Internationalisering aan een meer coherent toetsbeleid. De basisprincipes vindt de commissie goed geformuleerd, bijvoorbeeld het streven naar integratie van kennis, vaardigheden en attitudes. De commissie nam kennis van het toetsplan per opleidingsfase, waarbij gradueel gewerkt wordt:

- opleidingsfase 1: de componenten kennis, vaardigheden en attitude worden elk apart getoetst via aparte leereenheden met een duidelijk vrijstellingenbeleid;
- opleidingsfase 2: eerste integratie van deze componenten;
- opleidingsfase 3: volledige integratie: toetsen van klinisch redeneren.

De commissie heeft vastgesteld dat de opleiding beschikt over een duidelijk toetsplan en weet waar ze met toetsing naar toe wil. In een aantal modules vindt reeds competentiegericht toetsen plaats, maar dit dient verder ontwikkeld te worden. De opleiding geeft zelf aan dat de competentiegericht evaluatie structureel moet worden. Daar wordt op verschillende niveaus aan gewerkt. Het toetsbeleid zal de komende vijf jaar zeer centraal blijven staan. De commissie steunt het voornemen om hierbij het werkveld meer te betrekken.

In de huidige situatie kan de evaluatie mondeling, schriftelijk of praktijkgericht zijn. De lector kan de website CoWeB gebruiken om de meest geschikte evaluatievormen te selecteren voor de beoogde competenties. Hij maakt de keuze, na bespreking in de curriculumcommissie en goedkeuring van de werkgroep Onderwijsvormen en Assessment. Per module staat in het moduleboek beschreven hoe studenten getoetst worden. In het eerste jaar zijn er doorgaans vier tot vijf mondelinge examens. Studenten gaven tijdens de visitatie aan dat het wel eens voorkomt dat ze bij een mondelinge examens slechts één vraag over één interventiedomein krijgen en dat het niveau van de vragen divers was. De lectoren gaven aan dat dit enkel mogelijk is bij de toets van een opleidingsonderdeel, niet van een module. Wel kan men één casus geven, en die op verschillende facetten scoren.

De commissie heeft examenvragen ingekeken. Ze stelt vast dat bij de examenvragen verschillende vraagvormen worden gebruikt, zoals open en gesloten vragen, vragen die peilen naar feitenkennis en naar inzicht. Ze lijken in concordantie met de aard van de cursus en refereren aan de beoordelingscriteria. Ze zijn goed gedefinieerd in het competentiehandboek, zodat de student weet waaraan hij zich kan verwachten. Voor elk opleidingsonderdeel of leereenheid zijn typevragen van examenopgaven opgesteld. De commissie vindt de vragen en de koppeling aan de beoogde competenties goed uitgewerkt. Ze is wel van mening dat men in opleidingsfase 1 bij de beoordeling van de techniciteit en de creativiteit, duidelijker dient aan te tonen hoe dit bijdraagt aan het ontwikkelen van een specifieke beroepsrol. Tijdens de bevestiging van studenten bleek dat deze link pas in opleidingsfase 2 en 3 gelegd wordt.

De commissie stelde vast dat de opleiding gebruik maakt van competentiegericht toetsvormen, bijvoorbeeld peer-assessment, self-assessment, portfolio en casuïstiek waarbij de student een casus van een fictieve patiënt moet oplossen. Ze werkt ook met permanente evaluatie gedurende de looptijd van een opleidingsonderdeel, gekoppeld aan het maken van opdrachten en werkstukken, individueel of in groep. De lesgever deelt vooraf mee hoe de permanente evaluatie zal verlopen en welke documenten daarbij worden gehanteerd.

Zoals al vermeld voerde de opleiding ook een portfolio in. In een portfolio kan de student reflecteren over zijn competenties en werkpunten. Uit de gesprekken met studenten in jaar 3 blijkt dat het portfolio niet als echt belangrijk wordt ervaren; het portfolio neemt niet echt een plaats in. Studenten uit jaar 2 gaven aan dat het portfolio niet liep en voorlopig was stilgelegd, mede doordat de invulling ervan door studenten zeer verschillend werd opgevat. Het portfolio wordt nu vooral gebruikt bij de start van het eerste jaar. Hier heeft een overschakeling naar een digitaal portfolio plaatsgevonden. Voorheen was dit herhaaldelijk mislukt (in alle leerjaren). Het project zou nu op het goede spoor staan dankzij het software programma Skydrive dat dit academiejaar (2010-2011)

werd ingevoerd. De commissie heeft het portfolio van een student gezien dat de opleiding zelf heeft aangedragen. Dit portfolio zag er zondermeer goed uit. Positief is dat er aandacht is voor reflectie. Opmerkelijk is dat de lectoren tijdens de gesprekken beduidend positiever waren over het portfolio en het gebruik hiervan dan de studenten, ook de studenten uit jaar 1 bij wie het systeem nu volgens de lectoren goed ontwikkeld wordt. De studenten weten vandaag niet altijd duidelijk wat het doel is van het portfolio en of het logboek daarbij hoort. De commissie besluit hieruit dat de verdere implementatie van het portfolio dus zonder meer aandacht verdient.

Uit bevragingen bij studenten bleek dat ze niet altijd tevreden waren over het assessment; sommige mondelinge toetsen waren niet representatief voor de leerstof. Daarom organiseert de dienst die de website Coweb ter beschikking stelt voor lesgevers ook geregeld een Community of Practice 'Toetsbeleid'. Zoals de opleiding zelf aangeeft, zal dit de komende tijd verder geïmplementeerd worden. Een interne werkgroep van de opleiding stelde voor lesgevers ook een steekkaartenset samen over evaluatievormen. Die is het resultaat van literatuurstudie, meningen van lesgevers bekomen via Delphi-onderzoek en ervaringen van studenten bekomen via focusgroepinterviews. De steekkaartenset geldt als good practice in de hogeschool.

In een opleidingsonderdeel zijn altijd meerdere lesgevers betrokken. De commissie vernam dat de intervisie sterk wordt gestimuleerd. Om de kwaliteitsbewaking door externen te vergroten voorziet de opleiding in de toekomst nog in extra initiatieven. Ze wil de inhoudsvaliditeit van de examenvragen laten screenen door het werkveld en op het einde van de professionaliseringsstage een case ter plaatse examineren.

Voor de bachelorproef is er aan het einde van het eerste semester van de derde opleidingsfase een tussentijdse evaluatie, die peilt naar de frequentie van de contacten tussen student en promotoren en naar de vordering van de bachelorproef. Ook wordt aan de promotoren gevraagd een prognose te geven voor de verdere evolutie van het werk. Hierbij geldt het stoplichtprincipe, waar bij de code oranje of rood schriftelijke verantwoording van de promotor noodzakelijk is. De student moet ook het opvolgingsblad met een overzicht van de gemaakte afspraken indienen bij de verantwoordelijke van de bachelorproef.

Bij de eindevaluatie wordt de student beoordeeld volgens criteria op het niveau van het proces, het product en de voorstelling van zijn bachelorproef. De student dient op het einde van zijn opleiding niveau twee te bereiken op competentie 7, 8 en 9: beroepsprofilering, levenslang leren, evidence based practice en kwaliteitszorg en management. Als de student kan aantonen zelf toegepast wetenschappelijk onderzoek met vrucht te hebben uitgevoerd, kan hij niveau drie halen. Dit wordt dan toegevoegd aan het diploma via het diplomasupplement, wat de commissie positief vindt. De bachelorproef is niet delibereerbaar. In de bachelorproefgids zijn de beoordelingscriteria genoemd, waarin een onderscheid wordt gemaakt in het competentieprofiel van de bachelorproef. Een beroepsproduct kan een even hoge score halen als een wetenschappelijk onderzoeksproject.

Voor de stages is er een systeem van permanente evaluatie, waarbij de feedback van de stagementor essentieel is. Deze regelmatige feedback wordt geformaliseerd en geregistreerd bij de tussentijdse evaluatie en de eindevaluatie. De notities van de student en de stagebegeleider leiden tot één of meerdere gesprekken tussen student, stagementor en stagebegeleider. Studenten worden beoordeeld op attitudes, therapeutisch handelen en de stageopdracht. Voor alle eindevaluaties geeft de stagementor een adviserende beoordeling, waarna de stagebegeleider de eindquotatie toekent. Dit puntenresultaat gaat naar de verantwoordelijke stage of wordt, indien de student een onvoldoende haalt, eerst besproken met de opleidingscoördinator, de stagebegeleider en de leercoach (zie facet 4.2). Bepaalde stageperiodes zijn remedieerbaar, ook in de derde opleidingsfase. Er is extra begeleiding zodat de student de kans krijgt om het vereiste competentieniveau te behalen. De commissie heeft vastgesteld dat het werkveld nog niet helemaal mee is met de competentiegericht evaluatie. De stagebegeleiders vinden het nog altijd moeilijk om de stageformulieren in te vullen hoewel die naar hun zeggen al veel verbeterd zijn. Ze hebben behoefte aan meer concretisering van de deelaspecten.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie steunt de opleiding in haar voornemen om het toetsbeleid de komende jaren centraal te stellen. Omdat dit cruciaal is, beveelt ze met aandrang aan om het toetsbeleid nu effectief te consolideren.

Ze raadt ook aan om de feedback aan studenten na de examens op een meer geordende wijze te organiseren, zodat alle studenten die dat wensen de nodige terugkoppeling kunnen krijgen.

Facet 2.8 Masterproef

Dit facet is niet van toepassing voor een professioneel gerichte bacheloropleiding.

Facet 2.9 Toelatingsvoorwaarden

Beoordelingscriteria:

Het programma sluit qua vorm en inhoud aan bij de kwalificaties van de instromende studenten bachelor:

- diploma van het secundair onderwijs, diploma van het hoger onderwijs van het korte type met volledig leerplan, diploma van het hoger onderwijs voor sociale promotie of een diploma of getuigschrift dat bij of krachtens een wet, decreet, Europese richtlijn of een andere internationale overeenkomst als gelijkwaardig wordt erkend;
- door het instellingsbestuur bepaalde voorwaarden voor personen die niet aan bovengenoemde voorwaarden voldoen.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding hanteert de decretaal voorziene toelatingsvoorwaarden voor de bacheloropleiding.

De commissie nam kennis van het voorlopige rapport van de instroomanalyse 2009-2010 die de opleiding vergelijkt met de hele hogeschool. Ergotherapie blijkt een overwegend vrouwelijke richting (88,4 versus 67,7% op hogeschoolniveau). Ze telt slechts 1 buitenlandse student (71 in de volledige hogeschool) en relatief veel kotstudenten (30,6% versus 22% voor de hele hogeschool). De opleiding trekt meer generatiestudenten aan dan andere opleidingen in de hogeschool (82 versus 69 %). Tot het academiejaar 2009-2010 steeg in de opleiding het percentage studenten met een aso-diploma terwijl het in de hogeschool daalde. In het academiejaar 2010-2011 deed zich echter een trendbreuk voor: het aantal ASO-studenten in de opleiding daalde (van 58% naar 49%), het aantal TSO-studenten steeg (van 38% naar 47%).

Er worden veel inspanningen geleverd voor de instroombegeleiding die kandidaat-studenten een goed beeld wil geven over de opleiding, zo stelde de commissie vast. De opleiding heeft heldere en beknopte startcompetenties beschreven voor kandidaat-studenten, zoals een op wetenschappen gerichte vooropleiding. Wie niet aan die competenties voldoet, zal extra gemotiveerd moeten zijn en zich extra moeten inspannen om te slagen. Kandidaat-studenten kunnen terecht bij de dienst Studieadvies voor een gesprek over hun studiekeuze, eventueel ook voor een studiekeuzetest. De opleiding doet ook veel gerichte inspanningen om allochtone studenten aan te trekken, tot nu toe met weinig resultaat. Uit een focusgroepgesprek blijkt dat ze de school als moeilijk percipiëren en dat ook de katholieke visie een drempel is. De commissie is van mening dat er nog meer inspanningen mogelijk zijn om studenten van allochtone afkomst aan te trekken.

De dienst Studietoelating organiseert samen met de opleiding infosessies voor ouders en begeleiders over de organisatie en structuur van het hoger onderwijs en het leerkrediet. De dienst heeft ook meegewerkt aan een nieuwe website die in september 2011 gelanceerd wordt (klaarvoorhogeronderwijs.be), waarop kandidaat-studenten zich opleidingsoverschrijdend kunnen screenen. De opleiding neemt met groeiend succes actief deel aan het project proefstuderen, zo stelde de commissie vast. De kandidaat-studenten kunnen proeflessen volgen om kennis te maken met de opleiding en de manier van lesgeven. Ze kunnen ook een taaltoets afleggen.

De commissie vernam verder dat er algemene en opleidingsspecifieke instapcursussen worden georganiseerd in de week voor het academiejaar, bijvoorbeeld over expressievaardigheden, mondelinge presentatie, zakelijk schrijven, studievaardigheden, taalstraining, ICT. Jaarlijks worden deze cursussen door de deelnemers geëvalueerd en bijgestuurd. Voor nieuwe studenten is er ook een introductiedag, waarop ze met elkaar en met de lectoren kunnen kennismaken.

De opleiding voorziet in flexibele leerwegen voor bepaalde doelgroepen. In de Associatie Universiteit Gent is er een procedure ontwikkeld om eerder verworven competenties (EVC) en eerder verworven kwalificaties (EVK) te laten erkennen. Alle procedures staan op papier en worden aan de studenten bezorgd. Een student die in aanmerking komt voor een individueel traject, neemt vooraf contact op met de trajectbeheerder (zie ook 4.2).

Studenten met een functiebeperking of zij die topsport beoefenen kunnen faciliteiten aanvragen die beschreven zijn. Studenten die na de officiële start van het academiejaar de opleiding willen starten, kunnen tot 1 november en bij het begin van het tweede semester inschrijven voor de opleiding via een persoonlijk deeltraject, bij voorkeur bij aanvang van een module. De trajectsamenstelling en –begeleiding van de studenten met persoonlijke deeltrajecten met studiespreiding wordt besproken in facet 4.2.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie adviseert de opleiding om meer werk te maken van diversiteit en om gericht meer studenten van allochtone afkomst trachten aan te trekken.

Oordeel over onderwerp 2, programma: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 2.1, relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma:	goed
facet 2.2, eisen academische gerichtheid van het programma:	goed
facet 2.3, samenhang van het programma:	goed
facet 2.4, studieomvang:	oké
facet 2.5, studielast:	goed
facet 2.6, afstemming tussen vormgeving en inhoud:	voldoende
facet 2.7, beoordeling en toetsing:	voldoende
facet 2.8, masterproef:	n.v.t.
facet 2.9, toelatingsvoorwaarden:	goed

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Onderwerp 3 Inzet van het personeel

Facet 3.1 Kwaliteit van het personeel

Beoordelingscriterium:

- Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Het personeel vormt een kwalitatief sterk en gedreven team, zo stelde de commissie vast. Tijdens de visitatie gaven de studenten aan dat de medewerkers op de grote campus toch nog makkelijk bereikbaar zijn, via mail en via trajectcoaching.

Het personeelsbeleid vertrekt volgens de commissie vanuit een duidelijk kader. In een eerste stap verdeelt de hogeschool het onderwijzend personeel per opleiding volgens een objectieve sleutel op basis van de studiepunten van de vorige twee academiejaren. Vervolgens wordt het personeelsbeleid verder uitgetekend door het managementteam van de opleiding, te beginnen met de sokkel voor ondersteunende taken in de opleiding (1,5VTE). De opleidingsdirecteur stuurt het geheel intern aan, terwijl de opleidingscoördinator vooral aan de onderwijsorganisatie werkt. Een aantal medewerkers van de opleiding bezit een didactisch diploma. Voor specialistische thema's worden gastprofessoren aangetrokken. Om efficiëntieredenen worden ATP-medewerkers opleidingsoverstijgend ingezet voor de hele campus Kantienberg en in het studiegebied gezondheidszorg.

De cyclus van plannings-, functionerings- en evaluatiegesprekken verankert de cultuur van communicatie en participatie in de opleiding. Het personeel heeft heel wat zeggenschap in zijn taakstelling, zo stelde de commissie vast. De OP-medewerker is meer dan alleen een lesgever. Bij de start van elk academiejaar bespreekt men met elke medewerker de invulling van zijn opdrachtenfiche, met onder meer opdrachten voor het opleidingsonderdeel, leercoaching, kwaliteitszorg, professionalisering, overleg en participatie, PWO. Er zit een systematiek in de opbouw van de functioneringsgesprekken, die in een brochure voor personeelsleden beschreven is. Ook de decretaal verplichte vijfjaarlijkse evaluatie is vastgelegd in protocollen.

Medewerkers zijn ook betrokken bij het management van de opleiding. Ze zijn actief in werkgroepen en commissies voor belangrijke aspecten van de opleiding en via de opleidingsvergadering. Een aantal leden van het opleidingsteam zetelt in de opleidingsraad en de opleidingsadviesraad.

De instroomprocedure voor nieuw personeel ziet er gedegen uit, vindt de commissie. Er zijn duidelijke protocollen voor de werving en selectie van personeel en onthaal van nieuw personeel. Nieuwkomers krijgen een onthaalbrochure en zijn welkom op de onthaaldag. Ze kunnen een specifiek professionaliseringstraject volgen, georganiseerd door de hogeschool. Daarnaast organiseert iedere dienst of opleiding het onthaal en de begeleiding op de werkplek, onder meer met de aanstelling van een mentor. Na bevragingen tracht men het systeem te optimaliseren. De opleiding gaf overigens aan dat het niet makkelijk is om nieuwkomers-ergotherapeuten aan te trekken die beantwoorden aan de verwachtingen: de sollicitanten missen vaak didactische bagage.

De opleiding heeft volgens de commissie een doordacht pedagogisch-didactisch professionaliseringsbeleid en maakt jaarlijks een professionaliseringplan op. De opbouw van individuele didactische competenties gebeurt op verzoek van de medewerker of gaat uit van de opleiding, altijd op vrijwillige basis. Er is jaarlijks minstens één thematische onderwijskundige vorming voor alle medewerkers. Voor ICT is er elk jaar een week scholing eind augustus. De professionalisering op maat verloopt via vorming, training en opleiding, vakgroepwerking, deelname

aan werkgroepen en projecten, zelfstudie, e-learning, intervisie, bedrijfsstage of werkplekleren. De dienst professionalisering organiseert interne didactische vorming en managementvorming. De hogeschool biedt ook initiatieven van de associatie aan. Over externe vorming worden medewerkers geïnformeerd via een wekelijkse nieuwsbrief. Een aantal medewerkers kan zich professionaliseren als onderwijsdeskundige of inzake digitaal leren. De leer- en trajectcoaches volgden een supervisieopleiding om de studenten optimaal te kunnen coachen.

Een onderzoek naar de tevredenheid van de medewerkers (2005) leidde tot verbeterpunten rond professionalisering. Zo werden de thematische fora uitgebreid waarin medewerkers uit opleidingen en diensten elkaar rond specifieke onderwerpen ontmoeten. Alle opleidingen hebben een eigen professionaliseringsbudget, naast het budget dat hogeschoolbreed wordt ingezet. In 2006 bedroeg dat budget 300 euro per VTE. De opleiding ergotherapie gebruikt dit budget altijd volledig op, zo vernam de commissie. De gegevens over gevolgde vorming en training worden geregistreerd in een digitale databank, die kan helpen bij het bijsturen van het professionaliseringsbeleid.

De commissie stelde vast dat in 2008 alle medewerkers van de opleiding didactische vorming volgden, gemiddeld vijf keer of 37 uren, wat duidelijk meer is dan het gemiddelde over de opleidingen heen (25 uur). Om het professionaliseringsbeleid in de opleiding verder te ontwikkelen is een opdrachthouder professionalisering in elke opleiding de contactpersoon voor de dienst professionalisering van de hogeschool. De medewerkers vinden dat er een heel mooi aanbod is, maar hebben er soms te weinig tijd voor. De commissie vindt overigens dat het systeem van opdrachthouders in verschillende gebieden positief is om lesgevers actief te betrekken bij de organisatie van de opleiding.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 3.2 Eisen professionele gerichtheid

Beoordelingscriterium:

- het onderwijs wordt voor een belangrijk deel verzorgd door personeel dat een verbinding legt tussen de opleiding en de beroeps- of kunstpraktijk.
- bij de daartoe in aanmerking komende opleidingen dient daarenboven voldoende personeel te beschikken over kennis en inzicht in de desbetreffende beroeps- of kunstpraktijk.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie heeft vastgesteld dat het onderwijs verzorgd wordt door personeel dat thuis is in de beroepspraktijk van de ergotherapie. Voor elk interventiedomein heeft de opleiding één of meerdere medewerkers. Een aantal medewerkers is nog actief in het werkveld, zodat vanuit de praktijk permanent kan worden bijgestuurd.

Specifiek ergotherapeutische leerinhouden worden door ergotherapeuten onderwezen. Daarnaast telt de opleiding artsen-specialisten, gerontologen, een socioloog, een psycholoog, een pedagoog, een jurist, een master in het management en het beleid van gezondheidszorg en masters in de motorische revalidatie en kinesithérapie.

De commissie vindt het ook positief dat het onderwijs voor een deel verzorgd wordt door drie medewerkers met een internationale masteropleiding occupational science en twee medewerkers die werken aan een doctoraat. Anderen volgden een bijkomende masteropleiding in het studiegebied gezondheidszorg en zijn actief in

onderzoek, onder meer in twee associatieonderzoeksgroepen (zie facet 2.2). Zij geven de wetenschappelijke ingesteldheid door aan collega's met een bacheloropleiding. De commissie waardeert het ook dat geïnteresseerde lesgevers een opleiding kunnen volgen over wetenschappelijke onderzoeksvaardigheden. Alle lesgevers zijn betrokken bij de begeleiding van bachelorproeven.

De staf heeft veel internationale contacten. De commissie vindt het positief dat een aantal lectoren naar het Karolinska Institutet in Stockholm is geweest. Bovendien worden eigen medewerkers als expert uitgenodigd door opleidingen in het buitenland. Alle medewerkers komen in contact met recente ontwikkelingen via congressen, literatuurstudie, uitwisseling met universiteiten, vorming enzovoort. Sommigen nemen deel aan intervisiewerkgroepen van SIG, een vormingsdienst voor personen met een handicap, over schrijf- en rekenstoornissen, autisme, ontwikkelingsstoornissen en niet aangeboren hersenletsel bij volwassenen. De opleiding levert ook dienstverlening op maat, bijvoorbeeld via lezingen over zorg voor ouderen, woningaanpassing en supervisie- en praktijkbegeleiding.

Gastlectoren worden voornamelijk ingezet op specifieke expertisegebieden die binnen de opleiding niet aanwezig zijn of om actuele ontwikkelingen in te brengen in het programma. Ze krijgen echter niet dezelfde pedagogische ondersteuning als de andere medewerkers.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie beveelt aan gastlectoren richtlijnen te geven op pedagogisch vlak, wat hun onderwijs wellicht nog ten goede zal komen.

Facet 3.3 Kwantiteit personeel

Beoordelingscriterium:

- Er wordt voldoende personeel ingezet om de opleiding met de gewenste kwaliteit te verzorgen.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie stelde vast dat de opleiding net genoeg personeel heeft om de kwaliteit van de opleiding te handhaven. Door de stijging van het aantal studenten in de voorbije jaren worden de groepen alsmaar groter. De subsidies beginnen die stijging pas te volgen na verloop van drie jaar. De hogeschool investeert eigen middelen om dit voor een stukje op te vangen.

De opleiding beschikt tijdens het academiejaar 2010-2011 over 26,10 voltijdse onderwijsmedewerkers, ingerekenen de medewerkers met ondersteunende taken zoals internationalisering, trajectcoaching en -beheer en projectmatig wetenschappelijk onderzoek. Drie medewerkers op de vier zijn vrouwen. De grootste groep is tussen 40 en 49 jaar

Aan de werkdruk van de medewerkers is na het vorige visitatierapport gesleuteld. Het aantal contacturen is gereduceerd tot gemiddeld 21 uren per lesweek. De taakbelasting voor leercoaching, stagebegeleiding, lezen van reflectieverslagen en portfolio's is voor elke betrokken medewerker gelijk. De medewerkers gaven tijdens de visitatie aan dat de werkdruk erg groot is op piekmomenten, maar enigszins gecompenseerd wordt in kalmere perioden. Ze vinden het positief dat de medewerkers zelf inbreng hebben in het bepalen van de soort taken. Ze leren afbakenen hoe ver ze willen gaan, zo stelden ze tijdens de visitatiegesprekken.

Uit de accreditatiescan en PROSE-resultaten blijkt dat medewerkers betrokken zijn, maar zich overvraagd voelen en de veranderingen soms moe zijn. In het kwaliteitsplan 2009-2010 werd daarom het verhogen van de medewerkerstevredenheid als doel opgenomen. Intussen werden al acties ondernomen, ondermeer twee teamnamiddagen over zelfzorg bij medewerkers.

Op de campus worden de ATP-medewerkers opleidingsoverstijgend ingezet. Zo is er één onthaalbalie, één studentensecretariaat en één audiovisuele dienst voor alle opleidingen en één opleidingssecretariaat voor alle opleidingen uit het studiegebied gezondheidszorg.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie beveelt aan de werkdruk te bewaken.

Oordeel over onderwerp 3, inzet van het personeel: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 3.1, kwaliteit personeel:	goed
facet 3.2, eisen professionele gerichtheid:	goed
facet 3.3, kwantiteit personeel:	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Onderwerp 4 Voorzieningen

Facet 4.1 Materiële voorzieningen

Beoordelingscriterium:

- De huisvesting en materiële voorzieningen zijn toereikend om het programma te realiseren.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De campus Kantienberg voor de studiegebieden gezondheidszorg, handelswetenschappen en bedrijfskunde werd in het academiejaar 2009-2010 in gebruik genomen. De opleiding huist nu in een nieuwbouw die aantrekkelijk oogt en afgestemd is op de visie van onderwijs. Conform de missie van de hogeschool, werd veel aandacht besteed aan duurzaamheid. Het gebouw is toegankelijk voor personen met een fysieke belemmering. De planning van de nieuwbouw is in de opleiding grondig besproken met alle betrokkenen. De commissie stelt vast dat er bij sommigen wel een aanpassingsperiode was om zich hier thuis te voelen.

De laagbouw van de campus omvat onder meer leslokalen (voor 18 tot 92 personen) die door alle opleidingen van de campus worden gebruikt. Overal zijn pc's en beamers aanwezig. De vier aula's bieden plaats voor 99 tot 407 studenten en hebben een audiovisueel systeem dat de aula's verbindt. De campus beschikt over tien pc-lokalen en er is draadloos netwerk. Er is ook een studentenrestaurant, een studentenshop met cursussen en een plek voor de sociale voorzieningen.

De mediatheek/openleercentrum vond de commissie tegelijk attractief en functioneel. Ze heeft halfgesloten en achter glas gesloten groepsruimten, verspreid over verschillende niveaus. De opleiding beschikt over de belangrijkste boeken en tijdschriften uit het vakgebied, zo stelde de commissie vast. Verder zijn er boeken en tijdschriften beschikbaar uit het volledige studiegebied gezondheidszorg en vakgebieden als creatieve therapie. Er zijn ook online boeken beschikbaar. DiLeAhs of de portaalsite van de mediatheek geven toegang tot de catalogus en de meeste digitale databanken en hebben links naar andere catalogi en websites. De mediatheek heeft ook anatomische modellen die de student ter plaatse kan gebruiken of kan ontlenen. De mediatheekcommissie, waar een medewerker uit de opleiding deel van uitmaakt, coördineert de contacten tussen de mediatheek en de opleiding. De mediatheek onderhoudt ook een actieve samenwerking met andere informatiecentra. Via introductiesessies voor studenten en/of medewerkers maakt ze zich kenbaar.

Het servicecenter van campus Kantienberg is centraal gelegen en bundelt de administratieve en technische ondersteuning aan de opleidingen op de campus.

In de hoogbouw zijn de praktijklokalen gevestigd, opleidingsgebonden per verdieping. Specifiek voor ergotherapie zijn er drie lokalen voor creatieve technieken (klei, textiel en houtbewerking). Daarnaast is er een ADL-lokaal, dat vrij bescheiden is ingericht (één aangepaste keuken, twee bedden, geen bad of toilet). De opleiding stelt dat de studenten die vaardigheden vooral moeten verwerven op stage, in uiteenlopende authentieke contexten. Soms maakt men ook gebruik van praktijklokalen van de verpleegkundigen, bijvoorbeeld om transfers aan te leren. Het viel de commissie op dat de eigen lokalen weinig specifieke accenten hadden. Het spellokaal wordt gedeeld met andere opleidingen.

De lectoren van het studiegebied gezondheidszorg delen lokalen met flexplekken, wat niet door alle medewerkers op enthousiasme is onthaald. Daarom werd een stille werkruimte toegevoegd. Globaal is het onderwijzend en het administratief en technisch personeel zeer tevreden over de nieuwbouw omdat er inspraak was van de gebruikers

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie adviseert om van de ergospecifieke lokalen een krachtige leeromgeving te maken door het dagelijks handelen meer zichtbaar te maken in de praktijklokalen en de mogelijkheid te bekijken om er een eigen imago aan te geven dat meer aansluit bij de huidige maatschappelijke tendensen.

Facet 4.2 Studiebegeleiding

Beoordelingscriteria:

- De studiebegeleiding en informatievoorziening aan studenten zijn adequaat met het oog op de studievoortgang.
- De studiebegeleiding en informatievoorziening aan studenten sluiten aan bij de behoefte van studenten.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie waardeert het dat er initiatieven zijn van informatievoorziening en studiebegeleiding om in te spelen op de heterogene instroom, zowel voor als na de inschrijving.

Naast het systeem van instroombegeleiding zag de commissie een uitgebreid en doordacht systeem van doorstroom- of studiebegeleiding: de leer- en trajectcoaching. Die krijgt gestalte via verschillende functies. Er is een trajectcoach voor elke student, een leercoach voor studenten met studieproblemen en een zorgcoach voor doelgroepenbeleid. Deze coaches zijn goed op elkaar betrokken en verwijzen studenten onderling door wanneer nodig. Uit kwaliteitsevaluaties blijkt dat studenten het getrapte systeem van studiebegeleiding kennen en positief vinden.

Elke student - ook hij die later inschrijft - krijgt een trajectcoach die de student in de eerste opleidingsfase intensief volgt. Het is een lector die als coach een vijftigtal studenten onder zijn hoede neemt. Deze leertrajectbegeleiding eerste lijn is ingebed in het curriculum: de trajectcoach is de praktijkbegeleider die bepaalde praktijklessen en de begeleiding van het portfolio voor zijn rekening neemt. De student heeft minstens vijf gesprekken met zijn trajectcoach. De trajectcoach is ook de procesbegeleider die het studieproces opvolgt en risicostudenten vroegtijdig tracht te detecteren, wat de commissie bijzonder waardeert. De begeleider bespreekt met beginnende studenten de resultaten van de screenings die ze digitaal moeten doen. Het gaat om de LASSI-test (Learning and Study Strategies Inventory) over leer- en studiestrategie; de digitale vragenlijst 'de vier leerstijlen van Kolb'; een taalscreening en screenings persoonlijkheidsontwikkeling. In de tweede en derde opleidingsfase is de trajectbegeleiding beperkt tot twee individuele trajectgesprekken, vooral over de keuze van de bachelorproef, de stage en de keuze-opleidingsonderdelen.

De studenten beschouwen hun vaste trajectcoach als een houvast op de grote campus gedurende het hele studietraject. Dit vaste aanspreekpunt neemt veel stress weg bij de student.

Bij twijfels over de studiekeuze verwijst de trajectcoach waar nodig naar de dienst Studieadvies. Als een student besluit om de opleiding stop te zetten, houdt deze coach een exitgesprek en verwijst hij systematisch door naar de centrale dienst voor studieadvies, die advies geeft over heroriëntering. De trajectcoaches maken per academiejaar een verslag van de exitgesprekken, dat de basis kan vormen voor een verbetertraject in de opleiding. De trajectcoach kan ook verwijzen naar de leercoach die de student individueel of in groep kan begeleiden over studieplanning, studiemethoden en timemanagement. Voor inhoudelijke vragen wordt de student doorverwezen naar de betrokken lector.

Verder is er nog de 'leertrajectbegeleider tweede lijn' of de trajectbeheerder. Die bespreekt met de studenten hun individuele traject, informeert over het leerkrediet en maakt de studiecontracten op. Er zijn duidelijke procedures en heldere communicatielijnen over flexibilisering vastgelegd, zo stelde de commissie vast. Van de 450 studenten in mei 2011 hebben 100 studenten een individueel traject. Een aantal daarvan heeft een functiebeperking of wil de studie combineren met topsport, werk of gezin. Over het systeem van flexibele leerwegen dat inspeelt op de modules is goed nagedacht, zo stelde de commissie vast.

De trajectbeheerder vervult in de opleiding ook de rol van zorgcoach, bijvoorbeeld voor studenten met een functiebeperking die een bijzonder statuut willen aanvragen of zij die omwille van persoonlijke redenen problemen hebben met het traject.

Voor psychosociale en financiële problemen kunnen studenten aankloppen bij SOVOARTE. Studenten met complexe hulpvragen of moeilijkheden rond assertiviteit en faalangst worden verder verwezen naar StudioO, een samenwerkingsverband met de hogescholen uit de Gentse regio of naar externe begeleidingsdiensten.

De commissie hoorde tijdens de gesprekken dat er goed overleg is tussen al deze medewerkers op basis van papieren dossiers. Er wordt nu gewerkt aan een optimaal digitaal studentvolgsysteem. De begeleiding via SOVOARTE zal daar niet in opgenomen worden omdat die medewerkers gebonden zijn aan het beroepsgeheim. Hogeschoolbreed kunnen al deze medewerkers overleggen in een forum rond zorgcoaching en trajectbegeleiding.

De leer- en trajectcoaching wordt elk academiejaar structureel geëvalueerd, afwisselend via kwantitatief onderzoek en kwalitatieve analyse. Hieruit worden verbeterpunten geformuleerd.

De ombudsmedewerkers hebben een bemiddelende rol bij geschillen tussen student en personeel over de toepassing van de onderwijs- en examenregeling. Ze overleggen onderling en krijgen bijkomende vorming tijdens het forum van de ombudsmedewerkers. Na het afsluiten van de laatste examenperiode maakt de ombudsmedewerker een algemeen verslag op van zijn interventies.

Recent werd in elke opleiding van de hogeschool een taalcoach aangesteld, die studenten steunt in correct taalgebruik, zowel mondeling als schriftelijk.

Verder is er de uitstroombegeleiding. Afgestudeerden krijgen een Wegwijzer met informatie over studeren, solliciteren en werken en kunnen deelnemen aan de afstudeerdag. In de opleiding is er een opdrachthouder alumni- en uitstroombeleid en een alumniwerkgroep. De opleiding houdt ook contact via de digitale nieuwsbrieven. Er is een digitale vacaturedatabank voor alle afgestudeerden van de opleidingen in de hogeschool.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Oordeel over onderwerp 4, voorzieningen: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 4.1, materiële voorzieningen: goed

facet 4.2, studiebegeleiding: goed

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Onderwerp 5 Interne kwaliteitszorg

Facet 5.1 Evaluatie resultaten

Beoordelingscriterium:

- De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Het kwaliteitszorgsysteem is duidelijk beschreven volgens het EFQM-model en degelijk ingebed in de organisatie, zo stelde de commissie vast. Er is een goede afstemming tussen de kwaliteitszorg in de hogeschool en de opleiding. Het systeem van integrale kwaliteitszorg wordt aangeleverd door de dienst integrale kwaliteitszorg (IKZ) van de hogeschool. De opleiding bepaalt de inhoud ervan. In elke opleiding is daarvoor een opdrachtgever IKZ aangeduid met een duidelijke functiebeschrijving. De opdrachtgevers IKZ en de dienst IKZ vergaderen zes keer per jaar in het forum integrale kwaliteitszorg. In de opleiding, het departement, de hogeschool en de associatie zijn ook structurele overlegorganen en werkgroepen actief om de kwaliteit van de opleiding te borgen of te verbeteren.

Het kwaliteitshandboek legt alle goede werkpraktijken vast die in de hogeschool bestaan.

De kwaliteitsborging wordt verder verzekerd door heldere gidsen zoals de opleidingsgids en de modulegids, die volgens de vaststellingen van de commissie veel relevante informatie bevat. De communicatie naar studenten wordt geborgd door de verslaggeving van opleidingsraden, participatieorganen en andere werkvergaderingen waarin studenten betrokken zijn. Alle documenten zijn ook raadpleegbaar op de digitale leeromgeving.

De kwaliteitsverbetering in de opleiding verloopt top-down en bottom-up. De top-downbeweging vertrekt van het onderwijsconcept van de Arteveldehogeschool, dat vertaald wordt in een opleidingsconcept en een vijfjaarlijks opleidingsplan. Daaruit wordt jaarlijks een kwaliteitsplan afgeleid dat op het einde van het academiejaar geëvalueerd wordt. Dit kwaliteitsplan is volgens de commissie zeer gedegen beschreven. Voor de bottom-upbeweging zijn er diverse soorten bevragingen georganiseerd bij alle betrokkenen. De opleiding heeft duidelijk beschreven wie wordt bevraagd, met welk doel en op welk tijdstip, zo stelde de commissie vast.

Streefcijfers heeft de hogeschool bewust nog niet bepaald, maar in de toekomst zal ze dit wel doen.

Voor de zelfevaluatie gebruikt de hogeschool sinds dit academiejaar (2010-2011) het zelfevaluatie-instrument IMPROVE, specifiek ontwikkeld op maat van de Vlaamse hogescholen. Voordien werd PROSE-metingen toegepast. Studenten werden betrokken bij de jaarlijkse zelfevaluatie, ondermeer voor het aandachtsgebied studententevredenheid. Per opleidingsonderdeel is er systematisch een anonieme elektronische studietijdmeting. De kwaliteit van de opleidingsonderdelen en modules wordt verzekerd door een geregelde opleidingsonderdeel- en modulebevraging. Voor de evaluatie van het vernieuwde curriculum konden de studenten hun mening geven via een enquête en een focusgroeps gesprek. Elk academiejaar was er een onderzoek naar de kwaliteit van de leer- en trajectcoaching bij de studenten, dat nu driejaarlijks geïntegreerd wordt in een ruimer onderzoek naar de tevredenheid en het welbevinden van studenten. Elk jaar wordt er ook gepeild naar de mening van de startende student over de informatie, het onthaal en het contact met de medewerkers.

Ook het onderwijzend personeel neemt jaarlijks deel aan de zelfevaluatie. Om de vijf jaar is er een tevredenheidsonderzoek. In het academiejaar 2008-2009 werd een accreditatiescan afgenomen, een digitaal zelfevaluatie-instrument dat snel een totaalbeeld geeft van de kwaliteitszorg in de opleiding bij het voorbereiden

van een zelfevaluatie rapport. Bij startende medewerkers wordt er gepeild naar hoe zij begeleid zijn bij de ingroei in hun nieuwe baan.

Afgestudeerden worden om de drie jaar bevraagd in een uitstroomonderzoek. Ze krijgen ook een uitnodiging bij de zelfevaluatiesessies.

Het werkveld wordt ook om de drie jaar bevraagd. Op het moment van de visitatie was er net een bevraging achter de rug, waarvan de resultaten nog niet verwerkt waren. Verder is er op de stagementorendag jaarlijks een werkveldbevraging. Het werkveld heeft advies gegeven over de doelstellingen van het nieuwe opleidingsplan 2010-2014 via een extra bevraging, Focus 2020. Er is ook een vragenlijst ontwikkeld voor stageplaatsen.

Via AKWARIS (Arteveldehogeschool kwaliteitszorg registratie- en informatiesysteem) worden verbeter suggesties en verbeterdoelen digitaal geregistreerd, gepland en opgevolgd. Het is ook een belangrijk informatie- en communicatieplatform voor de medewerkers.

De commissie stelde vast dat de gehele procedure voor kwaliteitszorg gedegen is en zorgvuldig opgezet, met een goede verantwoording van de procedures. Concrete verbeterpunten worden benoemd en het is duidelijk wie waarvoor verantwoordelijk is.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 5.2 Maatregelen tot verbetering

Beoordelingscriterium:

- De uitkomsten van deze evaluatie vormen de basis voor aantoonbare verbetermaatregelen die bijdragen aan de realisatie van de streefdoelen.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Het doorlopen van de PDCA-cirkel in alle processen en op alle niveaus leidt tot voortdurende verbeteringen, zo stelde de commissie vast. Het vierjaarlijkse opleidingsplan dat de langetermijndoelen ordent volgens beleidsdomein, is gebaseerd op de resultaten uit de PROSE- en andere metingen en wordt op basis daarvan ook elk jaar bijgesteld. Het kwaliteitsplan wordt afgeleid uit het opleidingsplan. Het bundelt de acties voor kwaliteitsverbetering en geeft de verbeterdoelen aan, de verbeteracties, het verbeterteam, de output en evaluatiecriteria en -methode en de timing. De aanbevelingen uit het visitatierapport worden geïntegreerd in de doelen van het opleidings- en kwaliteitsplan.

De commissie nam kennis van een heel aantal verbeteracties die gerealiseerd zijn, zowel vanuit de bottom-up als de top-downbeweging: onder meer de introductie van de studentenbegeleiding, het actieplan digitaal leren, de uitwerking van het wetenschappelijk onderzoek in de opleiding, een meer transparante klachtenbehandeling, contacten met de afgestudeerden.

De lectoren geven in de gesprekken aan dat het kwaliteitszorgdenken in de opleiding goed doorleefd is. De evaluaties en verbetertrajecten worden gevoed van onderuit. Ze komen vaak aan bod op opleidingsvergaderingen en teamdagen. De opvolging gebeurt in werkgroepen.

In het zelfevaluatie rapport wordt voortdurend naar de vorige visitatie verwezen en naar de wijzigingen die op basis van het rapport van de commissie sindsdien zijn uitgevoerd. Zo worden de gegevens van de onderwijsmetingen in de opleiding jaarlijks vergeleken met instroom-, doorstroom- en uitstroomanalyses en de examenresultaten in de hogeschool. De resultaten daarvan zijn beschreven in onderwerp 6 (resultaten).

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 5.3 Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld

Beoordelingscriterium:

- Bij de interne kwaliteitszorg zijn medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld van de opleiding actief betrokken.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Alle medewerkers, studenten en alumni en het beroepenveld worden betrokken bij de evaluatie, zo stelde de commissie vast. Zij vullen structureel vragenlijsten in over het programma.. Ze gaven tijdens de visitatie aan dat ze genoeg medezeggenschap hebben in het beleid en geïnformeerd worden over de resultaten van de kwaliteitsmetingen. Verder zijn alle partijen in diverse gremia vertegenwoordigd en kunnen ze zo formeel een inbreng hebben. De opleiding en de het werkveld vormen samen de opleidingsadviesraad, die advies geeft over curriculumwijzigingen en fungeert als reflectiekamer voor het geheel van de opleiding. De commissie stelde vast dat de overlegorganen goed omschreven zijn. Er is ook verslaggeving van elk overleg terug te vinden.

Alle medewerkers worden betrokken bij beleidsmatige thema's van de opleiding via de opleidingsvergaderingen. Van daaruit worden ze gedelegeerd naar onder meer de opleidingsraad. Een deel van het team kan ook functioneren in een werkgroep, bijvoorbeeld de stagewerkgroep of de curriculumcommissie. De medewerkers worden ook betrokken bij het opstellen van het opleidings- en kwaliteitsplan en bij de prioritering van de doelstellingen van het kwaliteitsplan. Hogeschoolbreed werken medewerkers samen over opleidingen en studiegebieden heen in veertien fora, bijvoorbeeld over internationalisering en trajectbeheer. Alle opdrachthouders ontmoeten elkaar ook geregeld vanuit de verschillende opleidingen.

Een afvaardiging van de studenten uit de opleiding heeft zitting in de Arteveldestudentenraad en de opleidingsraad. Op advies van de vorige visitatie is ook een opleidingsstudentenraad opgericht, die vertegenwoordigd is in de opleidingsraad. De studenten geven tijdens de visitatie aan dat veel punten die ze aanbrengen, daadwerkelijk worden gerealiseerd.

De afgestudeerden worden ingezet als belangrijke bron van feedback voor onderwijs en dienstverlening via de bevestigingen, de alumniwerking en de nieuwsbrief. Een lid van de Opleidingsadviesraad geeft tijdens de visitatie aan dat er naar het werkveld geluisterd wordt.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Oordeel over onderwerp 5, interne kwaliteitszorg: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 5.1, evaluatie resultaten:	goed
facet 5.2, maatregelen tot verbetering:	goed
facet 5.3, betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld:	goed

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Onderwerp 6 Resultaten

Facet 6.1 Gerealiseerd niveau

Beoordelingscriterium:

- De gerealiseerde eindkwalificaties zijn in overeenstemming met de nagestreefde competenties qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie heeft vastgesteld dat de opleiding de bachelorcompetenties realiseert qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen. De scripties die de commissie heeft ingekeken (academiejaar 2008/2009) bevestigen dat. Er zit een heldere structuur in de scripties. Literatuurverwijzingen zijn correct opgenomen volgens de geldende voorschriften. Tussen scripties is verschil in kwaliteit, zo stelde de commissie vast maar dat vond ze correct verwerkt in de beoordelingscijfers. Het werkveld waardeert het dat onderwerpen voor bachelorproeven kunnen worden voorgedragen door en afgestemd op het werkveld en de maatschappelijke tendensen.

Ook de stages bevestigen de kwaliteit van de opleiding. Tijdens de bevraging sprak het werkveld zijn tevredenheid uit over de flexibele houding van de opleiding bij de stages. De wijze van verslaggeving was bespreekbaar en kon aangepast worden aan de noodwendigheden van het werkveld. Op vraag van het werkveld wordt vanaf 2011 bij de omschrijving van de verschillende beroepsrollen de beroepsrol als behandelaar uitgebreid met die van begeleider of coach. De studenten worden goed voorbereid op en opgevolgd tijdens de stage. Het werkveld blijkt tevreden over de bereikbaarheid van en de ondersteuning door de opleiding. Het niveau van de stageverslagen die de commissie gelezen heeft, is in verhouding tot de beoordelingscijfers. De stageverslagen komen overeen met de verwachtingen van de opleiding. Ze gaan van de eenvoudige beschrijving van een activiteit tot een discussie over de toepasselijkheid van handelingen en de betrokkenheid van de student, zo stelde de commissie vast. De commissie onderstreept ook hoe de opvolging van de stagiaires (en onder meer de discussie in kleine groepen) primordiaal is opdat studenten zich de methodologie van de ergotherapeut eigen maken.

De afgestudeerden zijn doorgaans tevreden over hun opleiding en hun startcompetenties. Dat blijkt uit de visitatiegesprekken en uit het uitstroomonderzoek van 2008. Op een schaal van 0 tot 10 (helemaal niet tevreden tot helemaal tevreden) geven ze gemiddeld 7,33 voor de opleiding en 7,03 voor de startcompetenties, wat overeenkomt met de Arteveldehogeschoolbrede score. Ze vinden dat de opleiding een positieve bijdrage heeft geleverd tot hun persoonlijke ontwikkeling. De opleiding is praktijkgericht, maar ook theoretisch/kennisgericht. De afgestudeerden zijn startklaar. Ze zijn het minst tevreden over hun communicatieve vaardigheden in de tweede taal (39,4%). Ook de tevredenheid over de informatica- en multimedietoepassingen (67,6%) en de wetenschappelijke ingesteldheid (75,2%) kunnen beter. De opleiding heeft ervoor gekozen om voor die laatste twee punten verbeteracties te voeren (zie onderwerp 2: programma).

De rol van de hulpverlener en het kijken naar zichzelf als hulpverlener is sterk aanwezig in de opleiding, zeiden de afgestudeerden tijdens de visitatie. Ze zijn zich ook goed bewust van hun rol als ergotherapeut: 'Je leert hier dat je geen hulpje bent van de kinesist en een eigen rol hebt in het multidisciplinair team.' Als student moesten ze vaak definiëren welke de taak is van de ergotherapeut en van de andere disciplines. Ze voelen zich ook sterk op theoretisch en op praktisch vlak. Ze vinden dat de eisen van de opleiding voor de stageverslagen zeer hoog liggen, maar zijn daar achteraf tevreden over.

De derdejaars geven tijdens de visitatie aan dat cliëntgericht heel centraal staat. Door de cliëntbespreking van een volgccliënt tijdens de stage leren ze goed kijken naar het handelingsprobleem van de persoon, al van in het begin van de opleiding. 'Je leert kijken naar jezelf als hulpverlener en naar de cliënt', zo vatte iemand het samen.

Ruim driekwart van de afgestudeerden vindt relevant werk binnen drie maanden na afstuderen, bijna altijd aansluitend bij de opleiding. 14% is student, anderen zijn deeltijds werkend en deeltijds studerend. Slechts vier respondenten of 3,3% zijn werkzoekend, van wie één zonder werkervaring in het vakgebied. Ongeveer de helft van de respondenten geeft aan een bijkomende opleiding en/of bijscholing te hebben gevolgd, waarvan een kwart aan de universiteit.

Het werkveld geeft tijdens de visitatie aan dat de opleiding een duidelijke visie heeft en een sterke theoretische basis biedt. Ze trekt ook de kaart van vernieuwing en anticipeert op toekomstige noden. Het werkveld is ook zeer tevreden over de contacten en de begeleiding vanuit de hogeschool. Men vindt wel dat cluster pediatrie vandaag minder sterk is sinds de modules zijn ingevoerd. Het werkveld wenst wel nog meer postgraduatoren die nieuwe thema's uitdiepen, bijvoorbeeld niet-aangeboren hersenaandoeningen (NAH). Het stelt ook voor om thuiszorg in de basisopleiding onder te brengen. Nu zit het nog in het systeem van keuzevakken.

Op internationaal niveau is de opleiding actief en betrokken, zo stelde de commissie vast. Er worden diverse soorten initiatieven ontwikkeld. De hogeschool werkt wereldwijd aan de uitbouw van haar netwerk. De opleiding sluit samenwerkingsakkoorden met instellingen buiten de EU zoals de Stellenbosch University in Zuid-Afrika, de Universidad de Chile in Santiago Chili en de Kansas University in de USA. Daarnaast neemt de opleiding intensief deel aan internationale en Europese netwerken van hogeronderwijsinstellingen. Concrete realisaties voor het studiegebied gezondheidszorg zijn de internationaal georiënteerde en opleidingsoverstijgende opleidingsonderdelen, bijvoorbeeld Complementary Health Care Methods. Europa steunt vijf van deze programma's financieel. Vijf andere draaien op eigen financiering.

Voor internationalisation at home is er een module in de derde opleidingsfase internationaal georiënteerd. Elk jaar nemen daaraan ongeveer honderd buitenlandse studenten en twaalf buitenlandse lesgevers deel, maar de belangstelling van eigen studenten is zeer gering. Er zijn ook interculturele opleidingsonderdelen, bijvoorbeeld rond gezondheidssystemen, welzijn, interculturele communicatie, armoede, discriminatie en inclusie.

De opleiding heeft de hoogste studentenmobiliteitscijfers in de hogeschool. In 2008-2009 trekt ongeveer de helft van de laatstejaarsstudenten naar het buitenland, vooral zuidwaarts.

De opleiding heeft het grootste aantal uitgaande lesgevers van de Arteveldehogeschool, met name 33 in 2009-2010.

De opleiding fungeert ook als expertisecentrum dat haar internationale kennis en opgebouwde ervaring actief uitdraagt. Ze organiseerde bijvoorbeeld grensoverschrijdend congressen samen met de opleidingen ergotherapie van de Provinciale Hogeschool Limburg en de Hogeschool Zuyd in Nederland. Heel wat medewerkers nemen ook actief deel aan internationale congressen en studiedagen.

De commissie heeft vastgesteld dat de lectoren actief deelnemen aan drie soorten onderzoeksprojecten: extern gefinancierde projecten, PWO-projecten en projecten van de dienst Onderzoek en Dienstverlening van de hogeschool. Ze werken ook mee aan artikelen/abstracts in tijdschriften en proceedings van congressen/studiedagen, boeken en lezingen. In de opleiding zijn er elk jaar een beperkt aantal activiteiten rond wetenschapscommunicatie. Lesgevers werken ook mee aan de jaarlijkse wetenschapsdag 'Wetenschap in de kijker' voor leerlingen secundair onderwijs en aan de 'Nacht van de onderzoekers'.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 6.2 Onderwijsrendement

Beoordelingscriteria:

- Voor het onderwijsrendement zijn streefcijfers geformuleerd in vergelijking met relevante andere opleidingen.
- Het onderwijsrendement voldoet aan deze streefcijfers.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Vlaanderen heeft geen traditie in het verzamelen van slaagcijfers per studiegebied en/of opleiding over de jaren heen. Uit ervaring blijkt dat de globale slaagcijfers voor generatiestudenten op Vlaams niveau tussen de 45 en de 50 procent liggen. Noch de evolutie over de jaren heen, noch de situatie per opleiding of studiegebied wordt opgevolgd. Daardoor kan de opleiding geen streefcijfers formuleren in vergelijking met relevante andere opleidingen.

De commissie stelde vast dat de rendementscijfers hoog zijn. Uit de vergelijking van de resultaten van de opleiding over de jaren heen, blijkt dat studenten bij de start van de opleiding beduidend meer studiesucces hebben dan gemiddeld op de hogeschool. Voor het academiejaar 2009-2010 bijvoorbeeld was het studiesucces bij aanvang van de opleiding (0-59 studiepunten) 68% tegenover 55% in de hogeschool. De slaagkans neemt sterk toe zodra een student zestig studiepunten verworven heeft. In de derde opleidingsfase scoort de opleiding iets later dan de hogeschool (89 versus 92%), dit omdat aan aantal studenten er zelf voor kiest om de bachelorproef en de professionaliseringsstage uit te stellen naar een volgend academiejaar via een persoonlijk deeltraject.

De studie-uitval is een stuk lager dan hogeschoolgemiddeld en komt vooral voor bij het begin de opleiding. In 2009-2010 ging het om 10% in de opleiding tegenover 16% in de hogeschool voor 0-59 studiepunten. Nadien verbetert het rendement sterk (uitval 1 à 2%).

De commissie stelde vast dat de studieduur in de opleiding korter is dan het Arteveldegemiddelde: voor het academiejaar 2007-2008 3 jaar en 3 maanden. De opleiding schrijft dit toe aan haar modulair systeem, terwijl de andere opleidingen in de Arteveldehogeschool semestrieel werken. Drie kwart van de studenten haalt het diploma in drie jaar.

De invloed van de vooropleiding laat zich vooral voelen bij de start van de opleiding, hoewel niet altijd even duidelijk. De studie-uitval is voor TSO-studenten (10%) dubbel zo groot als voor ASO-studenten (5%). De voorbije twee jaar haalde 45 tot 50% van de TSO-studenten minstens $\frac{3}{4}$ van de ingeschreven studiepunten tegenover 77% tot 62% van de ASO-studenten. Zodra een student zestig studiepunten heeft behaald, daalt de invloed van de vooropleiding en is er geen studie-uitval meer. Het percentage BSO- en KSO-studenten is te gering om hieruit tendensen af te leiden.

De commissie vernam dat de doorstroom van studenten vanaf academiejaar 2010-2011 ook wordt geanalyseerd via de methodiek van het studie-evolutieonderzoek. Door de resultaten van de studenten te analyseren in relatie tot kenmerken van de student (of studentengroep), de opleiding en de interactie, krijgt de opleiding inzicht in de factoren die de doorstroom positief of negatief beïnvloeden. De resultaten daarvan leveren adviezen op ter aanpassing of bestending van het curriculum of de onderwijskundige organisatie van de opleiding.

Streefcijfers voor slaagpercentages, gemiddelde studieduur en studie-uitval zijn in de hogeschool bewust nog niet bepaald, zo vernam de commissie. Men vreesde een invloed op het evaluatiegedrag van de lectoren en een daling van het kwaliteitsniveau. De hogeschool voert nu eerst grondige doorstroomanalyses uit om een beleid te bepalen. Ze vergelijkt zich met andere opleidingen in de eigen hogeschool en met Europese gegevens, wat de commissie positief vindt. De commissie vindt het ook goed dat, nu vanuit de NVAO het werken met streefcijfers

wordt gepromoot, de opleiding plant om hierbij aan te sluiten. De streefcijfers zullen worden opgenomen in de opleidingsplannen. De opleiding verwacht dat op Vlaams niveau het VLOE een constructief kader wordt om ook rond streefcijfers en indicatoren samen te werken.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Oordeel over onderwerp 6, resultaten: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 6.1, gerealiseerd niveau:	goed
facet 6.2, onderwijsrendement:	goed

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Globaal oordeel

De visitatiecommissie baseerde haar oordeel en motivering op de volgende bronnen:

- het zelfevaluatie rapport van de opleiding en de bijhorende bijlagen, de gevoerde gesprekken met de betrokkenen,
- de documenten ter inzage tijdens het bezoek,
- de opgevraagde documenten,
- de reactie van de opleiding op het opleidingsrapport.

De commissie waardeert dat het zelfevaluatie rapport goed gestoffeerd is en een duidelijke structuur heeft. Het geheel ziet er zeer gedegen uit. De tekst is bijna altijd helder. Ongetwijfeld is er zeer hard aan dit rapport gewerkt. De commissie meent echter dat het zelfevaluatie rapport en de update ervan bijzonder volumineus waren.

De commissie is ook van mening dat de opleiding selectiever kan zijn in de bijlagen die worden meegestuurd. De opleiding heeft werk gemaakt van een overzichtelijke inhoudstafel in elk deel van de bijlagen. De commissie vond het wel jammer dat die geen paginanummers bevat en dat de paginanummering per deel niet doorloopt. Dit maakt het zoeken naar een bijlage omslachtig. De gekleurde tussenbladen lossen dit euvel niet helemaal op.

Op basis van de oordelen over:

onderwerp 1, niveau en oriëntatie:	voldoende
onderwerp 2, programma:	voldoende
onderwerp 3, personeel:	voldoende
onderwerp 4, voorzieningen:	voldoende
onderwerp 5, interne kwaliteitszorg:	voldoende
onderwerp 6, resultaten:	voldoende

is de commissie van mening dat er voldoende generieke kwaliteitswaarborgen in de opleiding aanwezig zijn.

Overzichtstabel van de oordelen

	score facet	score onderwerp
Onderwerp 1: Doelstellingen van de opleiding		voldoende
Facet 1.1: Niveau en oriëntatie	goed	
Facet 1.2: Domeinspecifieke eisen	excellent	
Onderwerp 2: Programma		voldoende
Facet 2.1: Relatie doelstelling en inhoud	goed	
Facet 2.2: Eisen professionele gerichtheid	goed	
Facet 2.3: Samenhang	goed	
Facet 2.4: Studieomvang	oké	
Facet 2.5: Studietijd	goed	
Facet 2.6: Afstemming vormgeving en inhoud	voldoende	
Facet 2.7: Beoordeling en toetsing	voldoende	
Facet 2.8: Masterproef	n.v.t.	
Facet 2.9: Toelatingsvoorwaarden	goed	
Onderwerp 3: Inzet van personeel		voldoende
Facet 3.1: Kwaliteit personeel	goed	
Facet 3.2: Eisen professionele gerichtheid	goed	
Facet 3.3: Kwantiteit personeel	voldoende	
Onderwerp 4: Voorzieningen		voldoende
Facet 4.1: Materiële voorzieningen	goed	
Facet 4.2: Studiebegeleiding	goed	
Onderwerp 5: Interne kwaliteitszorg		voldoende
Facet 5.1: Evaluatie resultaten	goed	
Facet 5.2: Maatregelen tot verbetering	goed	
Facet 5.3: Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld	goed	
Onderwerp 6: Resultaten		voldoende
Facet 6.1: Gerealiseerd niveau	goed	
Facet 6.2: Onderwijsrendement	goed	

De oordelen zijn van toepassing voor:

Ahs Arteveldehogeschool

- professioneel gerichte bacheloropleiding Ergotherapie

Hoofdstuk 3 Hogeschool Gent

Algemene toelichting bij de professioneel gerichte bacheloropleiding Ergotherapie aan de Hogeschool Gent

De Hogeschool Gent behoort tot de Associatie Universiteit Gent. Ze is een Vlaamse Autonome Hogeschool, ontstaan uit de fusie van officiële instellingen (Vlaamse Gemeenschap, steden of provincies). Er waren twee fusieoperaties (1995 en 2001), waarbij in totaal vijftien hogescholen waren betrokken. De meeste bevonden zich in Gent, maar ook een Aalsterse instelling (Hogere Handelsschool) en een departement van een Brusselse hogeschool (Erasmus) traden toe.

De Hogeschool Gent telt vandaag (2010-2011) dertien departementen in de meest uiteenlopende domeinen van hoger onderwijs, gaande van industriële wetenschappen over de verzorgende sector tot kunstenopleidingen. Met nagenoeg 2000 personeelsleden, 15 500 studenten, 36 bachelor- en 24 masteropleidingen, is Hogeschool Gent de grootste hogeschool in Vlaanderen (ZER, cijfers 2008).

Vanaf het academiejaar 2011-2012 wordt de onderverdeling in dertien departementen gereorganiseerd tot een onderverdeling in acht entiteiten: drie faculteiten met professioneel gerichte opleidingen, een 'school of arts' en vier geassocieerde faculteiten met academisch gerichte opleidingen.

De wortels van de opleiding Ergotherapie gaan terug tot 1966, eerst als optie van de basisopleiding Fysische Behandelingen aan het Stedelijk Hoger Instituut voor Paramedische Beroepen, De Oude Bylocke. Ze behoort nu tot het departement Gezondheidszorg Vesalius van de Hogeschool Gent. Sinds 1999 is ze een zelfstandige opleiding in dat departement, dat ook vijf andere opleidingen herbergt: verpleegkunde, voedings- en dieetkunde, logopedie en audiologie, biomedische laboratoriumtechnieken.

De studentenaantallen van de opleiding fluctueren. Sinds het academiejaar 2008-2009 kende de opleiding een enorme toename van het aantal studenten, deze trend blijft aanhouden in 2009-2010. In 2009 telde de opleiding 163 studenten.

Onderwerp 1 Doelstellingen van de opleiding

Facet 1.1 Niveau en oriëntatie van de professioneel gerichte bachelor

Beoordelingscriteria:

De opleidingsdoelstellingen zijn er op gericht de student te brengen tot:

- het beheersen van algemene competenties als denk- en redeneervaardigheid, het verwerven en verwerken van informatie, het vermogen tot kritische reflectie en projectmatig werken, creativiteit, het kunnen uitvoeren van eenvoudige leidinggevende taken, het vermogen tot communiceren van informatie, ideeën, problemen en oplossingen, zowel aan specialisten als aan leken en een ingesteldheid tot levenslang leren;
- het beheersen van algemene beroepsgerichte competenties als teamgericht kunnen werken, oplossingsgericht kunnen werken in de zin van het zelfstandig kunnen definiëren en analyseren van complexe probleemsituaties in de beroepspraktijk en het kunnen ontwikkelen en toepassen van zinvolle oplossingsstrategieën, en het besef van maatschappelijke verantwoordelijkheid samenhangend met de beroepspraktijk;
- het beheersen van beroepsspecifieke competenties op het niveau van een beginnend beroepsbeoefenaar.

Het oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De doelstellingen van de opleiding Ergotherapie zijn volgens de commissie duidelijk geformuleerd en relevant. Ze zijn gebaseerd op een nationaal en internationaal kader.

De opleidingsdoelstellingen worden uitgedrukt in eindcompetenties. Hierbij werd tot op zekere hoogte rekening gehouden met de aanwijzingen en de voorgestelde groepering uit het Structuurdecreet in algemene, algemene beroepsgerichte en beroepsspecifieke competenties, zo stelde de commissie vast. De opleiding maakte geen onderscheid of opdeling tussen de termen 'algemene beroepsgerichte' en 'beroepsspecifieke' competenties, maar integreerde beide tot 'beroepsgerichte' competenties. Voor de beroepsspecifieke competenties steunde de opleiding onder meer op de competenties die konden worden afgeleid uit het beroepsprofiel, het opleidingsprofiel en andere bronnen. Het geheel van de competenties is gebaseerd op een door de opleiding geformuleerde visie op ergotherapie, die onder meer cliënt- en handelingsgericht is. Ook de visie van het departement en de hogeschool werden verwerkt, waaronder empathie, respect, openheid en pluralisme.

Het resultaat vond de commissie terug in drie competentietabellen, beschreven op het eindniveau. Men heeft drie competentiegebieden uitgewerkt voor veertien 'beroepsgerichte' competenties:

- (1) werken met en voor cliënten;
- (2) werken in en vanuit een arbeidsorganisatie;
- (3) werken aan de eigen deskundigheid en aan de ontwikkeling van het beroep.

Verspreid over die drie competentiegebieden zijn veertien beroepsgerichte competenties en bijbehorende deelcompetenties geformuleerd bij bovenvermelde competentiegebieden:

- (1) exploreren, inventariseren, definiëren van problemen en mogelijkheden;
- (1) opstellen, evalueren en bijsturen van een handelingsplan;
- (1) behandelen en begeleiden van cliënt;
- (1) informatie verstrekken, voorlichten, methodisch adviseren;
- (1) ontwikkelen van materialen;
- (1) methodisch handelen (metacompetentie rond competentiegebied 1);
- (2) samenwerken;
- (2) begeleiden van medewerkers;

- (2) organiseren en beheren;
- (2) beleid maken, ondernemen;
- (2) kwaliteit borgen;
- (3) deskundigheid bezitten, opbouwen, bevorderen;
- (3) innoveren;
- (3) onderzoek.

De commissie stelt vast dat die beroepsgerichte competenties en bijbehorende deelcompetenties in een matrix gekoppeld worden aan de opleidingsonderdelen van de drie modeltrajecten. In een tweede matrix gebeurt hetzelfde voor de algemene competenties, weliswaar zonder deze op te splitsen in deelcompetenties.

Er is geen expliciet internationale component in de doelstellingen vermeld, maar de commissie volgt de opleiding dat die impliciet wel in een aantal competenties zit. Een eigen visie op internationalisering is door de opleiding ook uitgeschreven.

Het gehele proces van formulering van doelstellingen wordt uitvoerig in het zelfevaluatie rapport beschreven, maar vereist voor de lezer de nodige denkstappen. Een heldere, strakke formulering zou hier volgens de commissie de voorkeur verdienen.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie stelt voor de decretaal bepaalde termen correct en consequent te hanteren, meer bepaald het onderscheid tussen 'algemene beroepsgerichte' en 'beroepsspecifieke' competenties.

De commissie stelt ook voor de internationale dimensie expliciet in het doelstellingenkader te integreren.

Facet 1.2 Domeinspecifieke eisen

Beoordelingscriteria:

- De doelstellingen van de opleiding (uitgedrukt in eindkwalificaties van de student) sluiten aan bij de eisen die door (buitenlandse) vakgenoten en het relevante beroepenveld gesteld worden aan een opleiding in het betreffende domein (vakgebied/discipline en/of beroepspraktijk of kunstpraktijk). Ze zijn, ingeval van gereglementeerde beroepen, in overeenstemming met de reglementering of regelgeving ter zake.
- Voor professioneel gerichte bacheloropleidingen zijn de eindkwalificaties getoetst bij het relevante beroepenveld.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

In Vlaanderen hebben de acht opleidingen ergotherapie en de beroepsvereniging in het Vlaams Overleg Ergotherapie (VLOE) in 2008 gezamenlijke eindcompetenties uitgeschreven aan de hand van negen beroepsrollen van de ergotherapeut. De visitatiecommissie heeft dit aanvaard als domeinspecifiek referentiekader. De beroepsspecifieke competenties zijn opgemaakt op basis van nationale en internationale referentiekaders en stemmen overeen met de wetgeving ter zake. Ze werden uitgeschreven samen met het beroepenveld.

Nationale referentiekaders:

- KB van 8 juli 1996 betreffende de beroepstitel en de kwalificatievereisten voor de uitoefening van het beroep van ergotherapeut en houdende vaststelling van de lijst van technische prestaties;
- Beroepsprofiel ergotherapie, Studie 31, Werkgroep beroepsprofiel van de Vlaamse Hogescholen in opdracht van de Vlaamse Onderwijsraad (VLOR), 1997;
- Opleidingsprofiel ergotherapie, Studie 79, Sectorcommissie hogeschoolonderwijs van de Vlaamse Onderwijsraad (VLOR), 1998;
- Kerncompetenties Vlaams Overleg Ergotherapie (VLOE, 2002; AEB, 2002).

Internationale referentiekaders:

- Revised minimum standards for the education of occupational therapists. World Federation of Occupational Therapists (WFOT), The Council of the World Federation of Occupational Therapists, 2002;
- Guidelines for World Federation of Occupational Therapists Process for Approval of Educational Programmes, World Federation of Occupational Therapists (WFOT), 2003;
- Occupational therapy education in Europe: Curriculum guidelines, European Network of Occupational Therapy in Higher Education (ENOTHE), Amsterdam, 2000;
- Occupational Therapy Competencies, European Network of Occupational Therapy in Higher Education (ENOTHE) & Council of Occupational Therapists for the European Countries (COTEC), Copenhagen, 2005;
- Tuning Educational Structures in Europe. Reference Points for the design and delivery of degree programmes in Occupational Therapy, The Tuning Project, ENOTHE, Universidad de Deusto, Bilbao, Spain, 2008.

Uit een concordantiematrix leidt de commissie af dat de VLOE-competenties overeenstemmen met alle hierboven beschreven nationale en internationale referentiekaders. De visitatiecommissie heeft de competenties van het VLOE overgenomen. Positief vindt de commissie dat de opleiding naast de VLOE-competenties nog eigen bronnen gebruikt, zoals het competentieprofiel Ergotherapie van de opleiding Amsterdam (juli 2006) en literatuur. De opleiding heeft op basis van het beroepsprofiel en het opleidingsprofiel ergotherapie een eigen opleidingsmissie uitgeschreven met principes als cliëntgerichtheid, pluralisme, handelingsgerichtheid, evidence based werken.

De commissie stelt vast dat de opleiding recent ook aan internationale benchmarking doet. Ze vergeleek haar programma onder meer met een Spaanse opleiding ergotherapie (Universidad Catolica San Antonio de Murcia) wegens het groeiende aantal inkomende studenten uit Spanje.

De studenten worden over de doelstellingen geïnformeerd via de studiefiches, die beschikbaar zijn op Dokeos en in de cursus van het betreffende opleidingsonderdeel. Ze worden bij de start van een cursus ook nog mondeling toegelicht door de lector. Het geheel van de studiefiches noemt men het studiecontract. In de studiefiches worden de deelcompetenties voor elk modeltraject in toenemende complexiteit benoemd. Jaarlijks worden de studiefiches geactualiseerd. Ze worden ook gebruikt door de studenten, zo bleek tijdens de visitatie, vooral vanaf het moment van de stage. De studiefiches vormen een leidraad voor de student, zo stelde de commissie vast.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Oordeel over onderwerp 1, doelstellingen van de opleiding: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 1.1, niveau en oriëntatie:	voldoende
facet 1.2, domeinspecifieke eisen:	goed

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Onderwerp 2 Programma

Facet 2.1 Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma

Beoordelingscriteria:

- Het programma is een adequate concretisering van de eindkwalificaties van de opleiding qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen.
- De eindkwalificaties zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma.
- De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de geformuleerde eindkwalificaties te bereiken.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De concretisering van de einddoelen naar onderdelen van het programma is in het zelfevaluatie rapport niet uitgewerkt. Vakinhouden zijn hier niet gegeven. Ook het niveau en de oriëntatie komen weinig aan bod. De commissie betreurt dit. Wel zijn de concretisering terug te vinden in de studiefiches. Verder verwijst men voor dit alles naar de studiegids.

De studiegids leert dat in het eerste modeltraject de opleiding vooral gericht is op het functioneren van de gezonde mens. Theorie ergotherapie; toegepaste ergotherapie, verder opgesplitst in basistechnieken (tiltechnieken, rolstoeltechnieken), therapeutische vaardigheden, initiatie onderzoek, communicatievaardigheden; maatschappelijke vorming; (neuro-)anatomie; bewegingsleer en fysiologie en pathologie komen aan bod.

In het tweede modeltraject wordt rond pathologieën en beperkingen gewerkt, met psychopathologie en psychotherapie. Daarbij komt ergotherapie in de vier werkdomeinen aan bod: fysieke revalidatie, kinderrevalidatie en ontwikkelingsstoornissen, geestelijke gezondheidszorg en ouderenzorg. Verder is er aandacht voor omgevingsaanpassing, communicatie en wetenschappelijk onderzoek.

In modeltraject 3 wil men alle verworven kennis verdiepen. Naast cliëntgerichte competenties wordt ook aandacht besteed aan organisatorische competenties zoals interdisciplinair werken, kwaliteitszorg, management. Ook competenties die bijdragen tot de ontwikkeling van het beroep komen aan bod, zoals evalueren van beroepsmatig handelen, bijsturen van procedures op basis van wetenschappelijk bewijs (evidence based practice) en levenslang leren. Tot slot kan de student kiezen uit 'bijzondere methodieken' over thuiszorg, therapeutische software, arbeidszorg en trajectbegeleiding en 'nieuwe tendensen'. Hij kan ook kiezen voor de Studium Generale van de hogeschool, een informatief en interdisciplinair studiepakket, waarin de kritische bevraging van actuele maatschappelijke thema's vooropstaat. De ervaringen van de studenten rond interdisciplinair werken worden ook gebruikt in het vak communicatie. Het multidisciplinair werken zit volgens de commissie echter niet sterk, niet veelsoortig noch veelvuldig verweven in het gehele curriculum.

Ook de bachelorproef hoort bij modeltraject 3. De stage wordt gespreid over de drie modeltrajecten. Op het einde van het modeltraject 2 heeft de student stage gedaan bij alle doelgroepen (meer daarover bij facet 2.2). De internationale context is volgens de commissie in de stages duidelijk aanwezig.

Met een visie van patiënt- of cliëntgerichtheid verwijst de opleiding naar de grondhouding van hulpverlener, die zij bij iedere afgestudeerde wenst te zien. Door in de cursussen met psychologische en pedagogische inslag hier zoveel mogelijk het accent op te leggen en door van attitudes een expliciet item te maken tijdens praktijklessen, stage, , ... tracht de opleiding om bij iedere student deze grondhouding bij te brengen.

De commissie stelt vast dat de doelstellingen van de opleiding geconcretiseerd zijn in competenties en gedragsindicatoren per opleidingsonderdeel. Die zijn volgens de commissie over de drie jaren gradueel opgebouwd zodat studenten de eindcompetenties kunnen verwerven, gaande van inzicht over uitvoeren met hulp tot zelfstandig uitvoeren. Volgens de commissie is het programma een realisatie van de doelstellingen, vermeld

onder onderwerp 1. Er is ook een evenwicht qua uren in de opbouw van kennis, vaardigheden en attitudes. De kennisverwerving situeert zich hoofdzakelijk in modeltraject 1 en 2. Het verwerven van vaardigheden en attitudes komt sterker aan bod naarmate de opleiding vordert.

Bij de opmaak van het programma stonden topics zoals levenslang leren, de studiebelasting, communicatievaardigheden, wetenschappelijk onderzoek, nieuwe tendensen in het vakgebied centraal. De commissie vindt het positief dat er aandacht is voor al deze topics. Ze waardeert het ook dat ethiek en begrippen van sociologie werden toegevoegd op vraag van het werkveld. Competentiegebied 3 - werken aan de eigen ontwikkeling/werken aan de ontwikkeling van het beroep, daarentegen mag meer nadruk krijgen in het curriculum. Men kan bijvoorbeeld een zichtbare koppeling maken met de bachelorproef.

De opleiding heeft uitgebreide aandacht voor de curriculumherziening en de participaties daarin, zo stelde de commissie vast. De curriculumherziening en -innovatie wordt systematisch aangepakt door de opleidingscommissie. Wijzigingen daarvan kunnen voortkomen uit bevestigingen van de studenten, afgestudeerden of het werkveld. Medewerkers kunnen op basis van hun persoonlijke ervaringen met het curriculum en het werkveld voorstellen tot wijzigingen indienen. Ten slotte wordt ook door de resonantiecommissie vanuit het werkveld soms een aanzet gegeven om het curriculum bij te sturen. De studenten participeren in curriculumherziening via hun vertegenwoordiging in de opleidingscommissie. Er wordt ook rekening gehouden met de aanwijzingen uit de informele contacten met de diverse betrokkenen. De aanpassing van het studieprogramma of de wijziging van studiefiches gebeurt volgens een vaste administratieve procedure. De curriculumhervormingen worden opgenomen in het jaaractieplan en besproken op de opleidingscommissie. De studietrajectbegeleider en departementssecretaris worden hier nauw bij betrokken.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie suggereert dat het competentiegebied 3, werken aan de eigen ontwikkeling/werken aan de ontwikkeling van het beroep, meer nadruk mag krijgen in het curriculum.

De commissie stimuleert de opleiding de lijn rond multidisciplinair werken nog sterker uit te werken.

Facet 2.2 Eisen professionele gerichtheid van het programma

Beoordelingscriteria:

- Kennisontwikkeling door studenten vindt plaats via vakliteratuur, aan de beroeps- of kunstpraktijk ontleend studiemateriaal en via interactie met de beroepspraktijk, de kunstpraktijk en/of (toegepast) onderzoek.
- Het programma heeft aantoonbare verbanden met actuele ontwikkelingen in het vakgebied/de discipline.
- Het programma waarborgt de ontwikkeling van beroeps- of artistieke vaardigheden en heeft aantoonbare verbanden met de actuele beroepspraktijk.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding volgt de actualiteit en brengt dat in het programma via verschillende kanalen, zo stelde de commissie vast. De toetsing van het programma gebeurt bij de peer review van examenvragen, waarbij er een soort intervisie plaats vindt en men achteraf de eigen leerinhouden hierop afstemt. Het teamwerk is hierin het informele element van de kwaliteitsbewaking. Alle binnenkomende vaktijdschriften worden ook geëxcerpeerd en via trefwoorden toegankelijk gemaakt, wat het actualiseren van de vakkennis en het programma zou moeten garanderen. Voor de bibliotheek wordt nieuwe vakliteratuur aangekocht op basis van het advies van de

medewerkers en de lijst met aanwinsten wordt maandelijks via Dokeos naar alle lectoren verspreid. De commissie meent echter dat er inzake systematisch updaten van het programma ruimte is voor verbetering.

De commissie stelt vast dat de praktijklessen (practica en begeleide activiteiten) in het curriculum 30% van het totaal vertegenwoordigen. Voor elk ergotherapiegerelateerd opleidingsonderdeel worden praktijklessen georganiseerd. De commissie vernam dat onder supervisie van een lector de student via de uitgeschreven procedures verschillende competenties kan oefenen, zoals hef- en tiltechnieken, rolstoeltechnieken, hulpmiddelen, enzovoort. De commissie las dat in het keuzepakket 'Bijzondere methodieken en nieuwe tendensen' aandacht wordt besteed aan de recente maatschappelijke evoluties als vergrijzing, thuiszorg en het toenemend belang van informatica. Interdisciplinair werken komt dan weer aan bod in het derde jaar in het interdisciplinair project Interdis, waar studenten over verschillende disciplines van de hogeschool heen in zes contactmomenten een casus uitwerken. Er is hier zowel in studentenbegeleiding als in coaching voor de begeleiders voorzien. Ook in de stage krijgt interdisciplinair werken veel aandacht, zo vernam de commissie.

De commissie hoorde dat het consulteren van vakliteratuur door studenten vanaf modeltraject 1 wordt toegepast, niet alleen in Toegepaste Ergotherapie: initiatie onderzoek, maar ook verweven in andere opleidingsonderdelen zoals de stage en Communicatie. Het culmineert in modeltraject 3 met de werkzaamheden voor het opleidingsonderdeel Eindwerk. De syllabi bevatten ook leesadviezen voor de student.

De commissie zag dat de opleiding aandacht heeft voor wetenschappelijk onderzoek en projecten. Ze stimuleert projectmatig wetenschappelijk onderzoek (PWO) in de eindwerken en werkt mee aan het PWO-project ErgoMan over de ontwikkeling van een methodiek voor ergotherapeutische ondersteuning van de mantelzorger bij ouderen met een chronische aandoening. De expertise vanuit dit PWO wordt ook ten dienste gesteld van reviews voor het European Journal of Ageing en voor de Studiedienst van de Vlaamse Regering. De opleiding wil verder inzetten op PWO, wat de commissie ten volle ondersteunt. De commissie nam kennis van de recente twee nieuwe voorstellen voor PWO-onderzoeken. Studenten worden in het kader van het opleidingsonderdeel Toegepaste ergotherapie: onderzoek, ingezet als enquêteurs bij wetenschappelijke projecten. Ze kunnen voor begeleiding bij het opstellen van een enquête of het verwerken van gegevens steeds beroep doen op de ankerpersoon onderzoek van de opleiding of de onderzoekscel.

De commissie waardeert dat men in het curriculum ook werk maakt van het onderzoeksgericht denken. Ze leren onderzoeksresultaten begrijpen en interpreteren en maken ook kennis met kwalitatieve onderzoeksmethoden. Evidence Based Practice (EBP), het kiezen van goede praktijken op basis van wetenschappelijk onderzoek, is nu net voor de eerste keer in het programma doorgewerkt tot en met het derde jaar. De studenten geven aan dit te kennen. In verschillende opleidingsonderdelen komt EBP al aan bod bij de verschillende doelgroepen, maar de opleiding is zich ervan bewust dat dit nog verder moet worden uitgebouwd. De commissie ondersteunt die intentie. De opleiding heeft zes onderzoekslijnen uitgeschreven waarbinnen ze onderwijs, maatschappelijke dienstverlening en onderzoek wil kaderen, waaronder de implementatie van EBP. Dit leidde tot een draaiboek Onderzoek. Om een breed draagvlak te bekomen, worden de onderzoeks(deel)taken zoveel mogelijk gespreid onder het personeel.

De commissie vernam dat van bij de start van de opleiding in het opleidingsonderdeel Theorie Ergotherapie de verschillende modellen en theorieën worden besproken. Gedurende de opleiding komen een aantal van deze modellen terug aan bod. De lectoren geven aan waarom zij vooral rond een bepaald model werken. Het is aan de student om vanuit een kritische analyse te kiezen welke modellen hij in de praktijk wil gebruiken.

De stage vormt een continue link van de opleiding met het werkveld. Ze telt minimum 1000 uren en heeft een belangrijke plaats in de opleiding. Ze is volgens de commissie goed gefaseerd over de verschillende jaren: twee keer twee weken in het eerste jaar, twee en drie weken in het tweede en twee keer tien weken in het derde jaar. Op het einde van het tweede modeltraject heeft de student al met de vier domeinen kennisgemaakt. De voorbereiding en begeleiding van de stages verlopen goed, zo stelde de commissie vast. Er is een klassikale introductie en een individueel informatiegesprek. De stage-ervaringen worden geregeld besproken in functioneringsgesprekken met de stagebegeleider van de opleiding, die gestructureerd zijn volgens het leermodel

van Kolb dat studenten stapsgewijs moet leren denken. De stageplaatsen moeten voldoen aan bepaalde criteria en worden geëvalueerd en opgevolgd. Men is net gestart met een stageportfolio, dat door de studenten als positief wordt ervaren. De stagementoren worden elk jaar uitgenodigd op een resonantiedag van de opleiding en in het departement is op vraag van het werkveld een mentorenopleiding opgestart. De opleiding heeft nu per doelgroep een kleine kern professionelen aangesproken om de resonantiecommissie verder uit te bouwen per werkdomein. De commissie steunt de opleiding in dit initiatief. Meer intensief werken in de resonantiecommissie kan helpen om een nog betere afstemming te verkrijgen.

De internationale stages vindt de commissie ook goed geregeld. Studenten die in het buitenland op stage willen gaan, moeten een motivatieverslag schrijven waarop ze worden beoordeeld. De opleiding organiseert contacten met oud-studenten die een buitenlandse ervaring hebben opgedaan. De buitenlandse stages worden na afloop geëvalueerd en bij negatieve ervaringen eventueel stopgezet. Met een aantal stageplaatsen zijn er continue contacten, waardoor de kwaliteit gegarandeerd is. Er zijn recent nieuwe initiatieven genomen om de begeleiding van studenten in het buitenland te verbeteren, zoals een begeleidingsplan per stageplaats en frequente contacten per e-mail. De hogeschool heeft bilaterale akkoorden met onder meer Spanje, Duitsland, Groot-Brittannië, Brussel.

Er is volgens de commissie een vast proces voor de totstandkoming van de bachelorproeven. Studenten kunnen kiezen tussen een literatuurstudie en toegepast onderzoek, dat eventueel gepubliceerd wordt in het Jaarboek Ergotherapie. De voorbereiding en begeleiding vindt de commissie goed geregeld. Wekelijks worden de studenten in kleine groepjes een paar uur begeleid. Een eindwerkvadamecum geeft alle nodige informatie aan de student en de begeleiders. Positief is ook dat de bachelorproeven soms voor de ergotherapie nieuwe doelgroepen behandelen, bijvoorbeeld gedetineerden, aidspatiënten, chronisch zieken. Ze kunnen ook nieuwe onderwerpen in de opleiding inbrengen.

De commissie vindt dat de opleiding inzake internationalisering een coherent beleid voert, waarmee de opleiding ook goed scoort binnen het departement. Voor de eigen studenten ligt de focus op stageplaatsen. Samen met de Katholieke Hogeschool Kempen wordt een curriculum uitgeschreven voor een ergotherapie-opleiding in Rwanda. Samen met HOWEST wordt elk jaar een dag 'internationalisation at home' georganiseerd, met buitenlandse sprekers. Soms komt internationalisering ook aan bod in de bachelorproef. Zo heeft een student een eindwerk gemaakt over het creëren van ontwikkelingsstimulerend spelmateriaal, dat intussen ook vervaardigd wordt in Rwanda. Voor buitenlandse studenten biedt de opleiding samen met partners uit de associatie de internationale module kinderrevalidatie aan. De eigen studenten tonen hier echter geen belangstelling voor, wellicht wegens het samenvallen met de voorbereiding van het eindwerk. De opleiding heeft recent haar medewerking toegezegd om internationale langlopende projecten op het gebied van community based work uit te werken. Studenten van modeltraject 3 kunnen via een keuzepakket hierover theoretische kennis verwerven. Ze leren ook in een community vraagstukken over participatie, welzijn en gezondheid te beschrijven en daarover te rapporteren op het ENOTHE-congres.

De commissie vernam dat buitenlandse lectoren lezingen komen geven in de opleiding, onder meer uit Denemarken, Spanje, Peru en Rwanda. Omgekeerd geven lectoren van de opleiding ook lezingen in het buitenland en nemen ze deel aan internationale projecten, zoals community development van Enothe en de Nederlandse lectorendag in Nijmegen. Lectoren brengen soms ook een bezoek aan buitenlandse stageplaatsen, waarover ze nadien in de opleiding een seminarie en een on the job training verzorgen, bijvoorbeeld over ergotherapie in Rwanda en positionering van kinderen met een cerebrale verlamming. Docenten en steeds meer studenten nemen deel aan de ENOTHE-congressen, wellicht door de nieuwe keuzemogelijkheid Ergotherapie in een internationale dimensie, in het keuzepakket.

De commissie vernam ook dat de opleiding de maatschappelijke dienstverlening probeert verder uit te bouwen.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie beveelt aan om een curriculumvernieuwing systematisch met het nieuwe curriculumscreenings-instrument verder aan te pakken om tot een nieuw curriculum te komen. Ze ondersteunt de opleiding om verder te gaan op de ingeslagen weg om evidence based werken verder uit te bouwen en te integreren in het programma.

Facet 2.3 Samenhang van het programma

Beoordelingscriterium:

- Studenten volgen een inhoudelijk samenhangend opleidingsprogramma.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Zowel studenten als afgestudeerden ervaren dat het programma goed samenhangt en logisch is opgebouwd. Ze zien verbanden tussen cursussen onderling, de combinatie theorie en praktijk, een duidelijke lijn van begin naar einde qua groeiende zelfstandigheid van de student. Zowel op de werkvergaderingen, in de vakgroep en in de opleidingscommissie is er overleg over de inhoud van de verschillende opleidingsonderdelen, zo stelde de commissie vast. De samenhang en opbouw van het programma worden elk semester ook tegen het licht gehouden in de werkvergadering over examens. De examenvragen worden er in teams besproken via peer review, waarbij soms overlappingen in het curriculum worden vastgesteld en vervolgens weggewerkt. Dit geeft de commissie een positieve indruk.

De volgtijdelijkheidstabel toont een verdieping en toenemende gerichtheid op het werkveld tussen de verschillende opleidingsonderdelen en de verschillende trajecten. Deze tabel blijkt volgens de lectoren een handig instrument om voor studenten een individueel traject samen te stellen. Keuzemogelijkheden zijn er pas in het derde modeltraject: stages, eindwerken, keuze-opleidingsonderdelen.

De commissie heeft kennis genomen van de inventarisatie van de leerinhouden die momentaal aan de gang is. De leerinhouden worden gekoppeld aan competenties en gebundeld tot leerlijnen. Vier daarvan zijn gecentraliseerd rond de vier doelgroepen met daaromheen vijf ondersteunende leerlijnen. Volgens de commissie is er dus een begin van proces van formalisering en de betrokkenen ervaren dit als positief. Ook de studenten vinden het werken met leerlijnen positief. Bij de gastlectoren is het begrip leerlijnen nog niet bekend, zo stelde de commissie vast. De commissie meent dat de leerlijnen de samenhang in het programma kunnen bevorderen als de huidige situatie (uitgangspunt leerlijnen en didactische visie) en de gewenste situatie goed worden geanalyseerd. De commissie apprecieert dat het groeiproces van de student op stage duidelijk in kaart gebracht wordt in het stageportfolio.

De commissie vond een uitgewerkt beleid rond individuele en flexibele leerwegen met verschillende trajectmogelijkheden. In het systeem 'horizontaal deeltijds studeren' kan men halftijds studeren gedurende het hele academiejaar, dus gespreid over beide semesters. In het 'vertikaal deeltijds studeren' kan men het eerste semester van het eerste academiejaar en het tweede semester van het tweede academiejaar volgen. De opleidingsonderdelen zijn in die zin gegroepeerd. De opleiding heeft ook vijf aangepaste programma's voor afgestudeerden uit drie bachelor- en twee masteropleidingen waarvoor een vast vrijstellingsdraaiboek is opgemaakt. De geïndividualiseerde trajecten kunnen ook flexibel ingevuld worden door het bekomen van vrijstellingen op basis van EVC of EVK. Een dergelijk traject wordt samengesteld door de student met ondersteuning van de studietrajectbegeleider en de voorzitter van de opleidingscommissie. De procedures ter zake zijn vastgelegd op niveau van de associatie en verder verfijnd in het departement. Ze zijn opgenomen in het onderwijs- en examenreglement van de hogeschool. Studenten en kandidaat-studenten worden via diverse

kanalen geïnformeerd over de procedure via de website, tijdens informatiedagen en de opendeurdag, bij de inschrijving en tijdens collectieve onthaalmomenten bij de start van het academiejaar. Ze kunnen hierover ook een individueel gesprek hebben. De studenten geven tijdens de visitatie aan dat de flexibele leertrajecten worden goed begeleid.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie adviseert om de wijze waarop de samenhang wordt geborgd duidelijker en explicieter te maken.

De commissie steunt de opleiding in het verder ontwikkelen van leerlijnen om de samenhang in het programma te formaliseren. Eventueel kan een onderwijskundige de lectoren begeleiden in de vormgeving van de leerlijnen, hun visie op leren en de bijbehorende werkvormen.

Facet 2.4 Studieomvang

Beoordelingscriterium:

- De opleiding voldoet aan de formele eisen met betrekking tot de studieomvang, bachelor: tenminste 180 studiepunten

Oordeel van de visitatiecommissie: oké

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De professioneel gerichte bacheloropleiding bestaat uit 3 studiejaar van elk 60 studiepunten. In totaal wordt dus een opleidingsprogramma georganiseerd van 180 studiepunten. De opleiding voldoet hiermee aan de formele eisen met betrekking tot de minimale studieomvang van een professioneel gerichte bachelor.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 2.5 Studielast

Beoordelingscriteria:

- De werkelijke studietijd wordt getoetst en sluit aan bij de normen vastgesteld krachtens decreet.
- Het programma is studeerbaar doordat factoren, die betrekking hebben op dat programma en die de studievoortgang belemmeren zoveel mogelijk worden weggenomen.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie stelt vast dat conform de richtlijnen van de hogeschool het opleidingsprogramma semesterieel is georganiseerd en dat er een vermindering van contacturen is. Er zijn nu 22 contacturen per week gedurende twee semesters van elk dertien weken.

De commissie vernam dat in de hogeschool tot voor kort het regelmatig schatten achteraf toegepast werd als methode voor studietijdmeting, via een tool aangemaakt in Dokeos. De respons hierop was echter heel vaak te laag om bruikbare resultaten op te leveren. Vanaf het academiejaar 2009-2010 worden daarom de studietijdmetingen klassikaal op papier afgenomen waarop de studenten retrospectief gevraagd werd de studietijd voor een bepaald opleidingsonderdeel in te schatten. Zo werden de minimale relevantiedrempels ruim bereikt. De commissie stelt vast dat de resultaten vaak een grote spreiding in de opgegeven studietijd aangaven. In focusgroepen gaven studenten ook aan dat ze het retrospectief inschatten van de studietijd als heel moeilijk en dus weinig betrouwbaar ervaren. Daarom heeft de opleiding een pilootproject opgestart om de methode van de paarsgewijze vergelijking uit te testen. Als de resultaten positief zijn, zal deze methode vanaf het academiejaar 2011-2012 systematisch worden gebruikt binnen het departement.

Daarnaast krijgt de opleiding geregeld feedback over de ervaren studietijd door de studenten op de werkgroepvergadering studenten. De opleiding houdt rekening met de suggesties van de studenten. Zo werd bijvoorbeeld op vraag van de studenten een deadlinekalender opgesteld, die een zicht geeft op de spreiding van de opdrachten over het academiejaar. De studenten geven tijdens de visitatie aan dat ze deze kalender nuttig vinden, maar dat er desondanks soms nog taken bijkomen. Ze ervaren hierdoor een grote werkdruk, maar nog geen overdreven piekbelasting.

De opleiding doet geen onderzoek naar factoren die de studie bevorderen of belemmeren. Er is bijvoorbeeld ook geen exitonderzoek.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie beveelt aan verder werk te maken van het versterken van de betrouwbaarheid en de representativiteit van de studietijdmetingen en op die basis het programma met bijbehorende de studietijd te optimaliseren.

De commissie adviseert ook de factoren te onderzoeken die de studie bevorderen of belemmeren.

Facet 2.6 Afstemming tussen vormgeving en inhoud

Beoordelingscriteria:

- Het didactisch concept is in lijn met de doelstellingen.
- De werkvormen sluiten aan bij het didactisch concept.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie vernam dat de opleidingscommissie en de vakgroep reflecteren om de werkvormen optimaal af te stemmen op de te bereiken competenties. De opleiding spreekt tijdens de visitatie over een eclectische werkwijze en geeft aan dat het didactisch concept niet volledig formeel is uitgeschreven. Omdat de onderwijsvisie op het moment van opmaken van het zelfevaluatie-rapport niet formeel uitgeschreven is, wordt die in het zelfevaluatie-rapport niet als dusdanig behandeld. Toch geven de lectoren tijdens de visitatie er duidelijk blijk van goed te weten waarmee ze bezig zijn. Volgens de commissie is dit alles (deductief) afgeleid uit evaluatie en betrokkenheid van de lectoren, eerder dan dat dit (inductief) op gang wordt getrokken door een voorafgaande systematiek in het werken. Zo worden bijvoorbeeld geen ijkpunten voor vernieuwing uitgezet, doch er wordt wel vernieuwd, zo stelde de commissie vast. De lectoren hebben hierover duidelijke ideeën en verwoorden deze ook aan de commissie, zonder dat deze zaken reeds werden geformaliseerd. Het departement werkt momenteel

echter wel aan een didactisch concept, dat later doorvertaald moet worden naar de opleidingen. De opleiding geeft tijdens de visitatie aan dat er vanuit kwaliteitszorg veel gebeurt, bijvoorbeeld rond praktijkgerichtheid, maar dat dit nog niet altijd geëxpliciteerd wordt.

De commissie stelt vast dat de opleiding een verscheidenheid aan werkvormen gebruikt, waaronder hoorcolleges, praktijklessen en oefeningen, gevalsbesprekingen, groepswork, projectwork, monitaraat (oefenmomenten), 1-op-1-settings (bijvoorbeeld de functioneringsgesprekken tijdens de stage). In een aantal opleidingsonderdelen wordt ook begeleid zelfstandig leren toegepast, waarbij studenten aan een opdracht werken onder leiding van een lector. Voor stages is een portfolio ingevoerd. In de meeste opleidingsonderdelen wordt gebruik gemaakt van het elektronisch leerplatform Dokeos. De klassieke 'knutselactiviteiten' (in Bijzondere technieken) komen nog maar tien uur per jaar aan bod. De werkvormen worden weergegeven in de studiefiches.

De studiematerialen worden per opleidingsonderdeel vermeld in de studiegids. Voor de meeste opleidingsonderdelen is er een cursus. Voor sommige opleidingsonderdelen is er een bijkomend handboek. Er is een sjabloon voor cursussen, maar dit wordt niet altijd consistent toegepast, zo heeft de commissie vastgesteld. Een aantal lectoren stelt ook hand-outs of kopieën van transparanten ter beschikking. Een behoorlijk deel van de cursussen staan volgens de commissie inhoudelijk op punt. Soms echter zijn ze niet helder en niet goed gestructureerd en is er een probleem naar leerbaarheid, zo stelde de commissie vast. Dat is ook de mening van de studenten. Ze geven aan dat cursussen soms onduidelijk zijn, een onduidelijke structuur hebben en veel citaten bevatten. Ze vinden het jammer als er alleen powerpoints zijn en zouden wensen dat alle cursusmateriaal ook elektronisch beschikbaar is. Om de kwaliteit van cursussen te verbeteren, betreft de opleiding dit bij de ontwikkeling van leerlijnen. De opleiding geeft aan dat ze tot één cursus per opleidingsonderdeel wil komen met het vaste sjabloon. Ze past de cursus aan als uit de bevraging bij studenten blijkt dat de cursus moeilijk leerbaar is (zie onderwerp 5). Anderzijds willen ze de studenten hier ook niet altijd volgen. Studenten hebben bijvoorbeeld liever niet dat er artikels worden bijgevoegd, terwijl dit volgens de commissie net interessant kan zijn..

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vindt het nodig dat de opleiding werkt aan een eenduidige structuur voor de vormgeving en de helderheid van de cursussen.

De commissie beveelt aan een integrale leervisie / didactisch concept uit te schrijven, en dit als fundament te nemen voor alle verdere stappen, onder meer het ontwikkelen van leerlijnen en werkvormen, eerder dan de bestaande werkvormen in te schuiven in nieuwe modellen. Wellicht is de opleiding hierbij geholpen door onderwijskundig advies.

Facet 2.7 Beoordeling en toetsing

Beoordelingscriterium:

- Door de beoordelingen, toetsingen en examens wordt adequaat en voor studenten inzichtelijk getoetst of de studenten de leerdoelen van (onderdelen van) het programma hebben gerealiseerd.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De evaluatie is transparant en duidelijk vanaf de voorbereiding tot de nabespreking, zo stelde de commissie vast. Er is ook een feedbackcultuur, intercollegiaal en naar de studenten.

De commissie vindt het positief dat in het toetsbeleid een hoge graad van objectiviteit van de toetsen is ingebouwd via modelantwoorden. De lectoren stellen een correctiesleutel op (typeantwoorden en puntenverdeling) en bezorgen die vooraf aan de voorzitter van de opleidingscommissie om bij eventuele betwistingen een duidelijk referentiepunt te hebben. Bij schriftelijke examens is het gewicht per vraag aangegeven op het vragenblad. Voor mondelinge theoretische examens noteert de examiner per student en per vraag het resultaat. Als een student een onvoldoende haalt, noteert de examiner ook bondig een motivering. Voor permanente evaluaties en mondelinge examens zijn beoordelingslijsten beschikbaar om op een gelijkvormige en objectieve manier te scoren. Studenten kunnen die lijsten consulteren op Dokeos.

De toetsvormen zijn permanente evaluatie, evaluatie van vaardigheden onder meer via demonstratie, mondelinge evaluatie, schriftelijke evaluatie met open, gesloten en/of meerkeuzevragen en/of open boek, peer assessment. Elke toets telt minimum drie vragen, of opdrachten, verdeeld over de leerstof. Voor één opleidingsonderdeel kan een mix van toetsvormen worden gebruikt. De commissie vindt de waaier aan toetsvormen positief, maar vindt het jammer dat deelcompetenties apart worden getoetst en niet geïntegreerd.

De commissie vernam dat vanaf de start van het academiejaar de studenten geïnformeerd worden over de onderwijs- en examenregeling en blok- en examenperiodes via Dokeos. Het onderwijs- en examenreglement staat op de website en wordt nog eens mondeling toegelicht vlak voor de examens. De studenten hebben inspraak in de examenroosters via hun klasverantwoordelijke op de werkgroepvergadering studenten.

In de studiegids kunnen de studenten per opleidingsonderdeel de toetsvormen, de inhoud, de te verwerven competenties en de criteria terugvinden. In de studiefiches is ook aangegeven hoeveel gewicht er naar permanente evaluatie en andere evaluatievormen gaat. Voor meerkeuzevragen wordt de student voordien geïnformeerd over de toegepaste giscorrectie. Bij combinatie van evaluatievormen of spreiding over verscheidene toetsmomenten wordt in de studiegids ook de puntenverdeling aangegeven.

De commissie vindt het positief dat er soms voorbeeldexamenvragen opgenomen worden in de cursus, zodat de student vooraf een zicht heeft op het niveau en de formulering van de vragen. Er zijn ook lectoren die een proefexamen geven en/of in de les expliciet aanduiden wat ze belangrijk vinden. Uit een steekproef van examenvragen, zowel van algemene als van specifieke vakken, stelde de commissie vast dat de examenvragen relevant zijn en helder geformuleerd.

De departementale ombudspersoon is bereikbaar bij eventuele examenproblemen en kan bemiddelen tussen student en lector. Indien nodig is zij ook aanwezig op de deliberatie. Er wordt weinig gebruik van gemaakt.

Tijdens feedbackmomenten na elke examenperiode, krijgen de studenten de kans hun examen in te kijken en wordt de evaluatie besproken. Uit de resultaten van de laatste in het zelfevaluatie rapport vermelde bevraging van afgestudeerden blijkt dat niemand de feedback als onvoldoende ervaart, 80% geeft zelfs aan dat de feedback degelijk tot zeer degelijk is.

Voor het toetsen van stages en afstudeerprojecten zijn er specifieke evaluatieprocedures, zo stelde de commissie vast. Bij de toetsing van stages staan de drie competentiegebieden centraal. Het stage-evaluatie rapport bestaat uit het performance assessment en de beoordeling van het stageportfolio.

Het performance assessment beoordeelt het functioneren op de werkvloer op twee beroepsspecifieke competentiegebieden: 'werken met en voor cliënten' en 'werken in en vanuit een (arbeids)organisatie'. Attitudes worden nog apart beoordeeld omdat een correcte basishouding/attitude door de meeste stagediensten en de opleiding als voorwaarde beschouwd wordt voor adequaat professioneel handelen. Tussentijds vindt een eerste evaluatie plaats. Aan het einde van de stage is er een eindevaluatiegesprek met de student, de stagementor en de stagebegeleider. De student kan dit voorbereiden met een daarvoor bestemd formulier. Het performance assessment wordt op de eindevaluatie samen besproken en eventueel aangepast.

De stagebegeleider beoordeelt het stageportfolio. Die evalueert de manier waarop de student omgaat met zijn eigen leerproces, de producten en bewijsstukken daarvan en daarmee het derde competentiegebied: werken aan de eigen deskundigheid. De stagecoördinator berekent het eindcijfer op basis van de scores voor het performance assessment en het portfolio. De commissie stelt vast dat het werkveld hierover goed ingelicht en

goed geschoold is. De beoordelingscriteria zijn geobjectiveerd in een zespuntenschaal, de eindscore wordt daarna elektronisch berekend. De weging die men hierbij hanteert, blijkt echter niet inzichtelijk voor de student en het werkveld. De student krijgt enkel een eindcijfer en geen gedifferentieerd beeld van plus- en minpunten. Het evaluatieformulier wordt elk jaar geëvalueerd en indien nodig bijgestuurd. Het stagevademecum bevat veel informatie over de toetsing.

Voor de toetsing van de eindwerken staan zowel het product als het proces centraal, wat de commissie een pluspunt vindt. Het evaluatieformulier bevat criteria over zelfsturing, werkhouding, vorm, inhoud, presentatie en verantwoording, wat een objectieve scoring borgt. De beoordelingsformulieren van de productevaluatie zijn echter niet conform met de competentiematrix. De commissie vindt het positief dat er verschillende beoordelaars zijn, waaronder externe specialisten. Voor de evaluatie van het eindwerk gaat men uit van een strikt individuele benadering waarbij de lat maximaal gelegd wordt bij de inspanningen van de student en niet van externe omstandigheden, zoals het niet slagen van een project. De alumni vonden dat hun eindwerk fair beoordeeld werd.

De commissie stelt vast dat het niveau van de bachelorproeven uiteenloopt. Dit is wellicht mede te wijten aan niet voldoende sterk geformuleerde richtlijnen om de beoordelaars een intersubjectief kader te geven voor de beoordeling. Zo blijft er de vraag over het borgen van de kwaliteit van bachelorproef.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie adviseert om duidelijke, sterke richtlijnen te geven voor de externe beoordelaars van de bachelorproef, gebaseerd op de te verwerven competenties.

De commissie beveelt ook aan dat de evaluatie van eindwerken en stages blijft voor de student tot aan het eindresultaat. Studenten moeten een uitgebreide eindbeoordeling krijgen van het eindwerk en de stage, met een gedifferentieerd beeld van plus- en minpunten op de verschillende getoetste aspecten.

De opleiding kan voor de andere opleidingsonderdelen werken aan een meer geïntegreerde toetsing.

Facet 2.8 Masterproef

Dit facet is niet van toepassing voor een professioneel gerichte bacheloropleiding.

Facet 2.9 Toelatingsvoorwaarden

Beoordelingscriteria:

Het programma sluit qua vorm en inhoud aan bij de kwalificaties van de instromende studenten bachelor:

- diploma secundair onderwijs, diploma van het hoger onderwijs van het korte type met volledig leerplan, diploma van het hoger onderwijs voor sociale promotie of een diploma of getuigschrift dat bij of krachtens een wet, decreet, Europese richtlijn of een andere internationale overeenkomst als gelijkwaardig wordt erkend;
- door het instellingsbestuur bepaalde voorwaarden voor personen die niet aan bovengenoemde voorwaarden voldoen.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding hanteert de decretaal voorziene toelatingsvoorwaarden voor de bacheloropleiding.

De commissie stelt vast dat de instroom in de opleiding op het vlak van vooropleiding divers is. De slaagcijfers van een eerstejaarsstudent met ASO-diploma liggen stelselmatig hoger dan de slaagcijfers van iemand met een TSO-diploma. Kandidaat-studenten worden op infodagen dan ook gewezen op de startcompetenties die vermeld staan in de studiegids en op het belang van eigenschappen als wetenschappelijke interesse, kritische ingesteldheid en zin voor accuraatheid.

De commissie is van mening dat beginnende studenten op verschillende manieren een degelijke ondersteuning krijgen. (Kandidaat)studenten kunnen inschrijven voor opfrissingscursussen in september, die niet alleen voorkennis opfrissen, maar ook een beeld geven van het lestempo aan de hogeschool. Voor de opleiding Ergotherapie betreft het opfrissingscursussen mechanica en tekstverwerking. De studenten krijgen ook een introductie over het gebruik van de bibliotheek en in het werken met e-mail en Dokeos. In de week voor de effectieve start van het academiejaar worden alle eerstejaars uitgenodigd op de onthaalweek of -dag, waar onder meer het belang van de studiegids wordt benadrukt en de verschillende vormen van studie- en studentenbegeleiding worden toegelicht. Omdat studenten niet altijd blijken te beschikken over de nodige startcompetenties Nederlands biedt het departement een taalvaardigheidsscreening en -remediëring aan. Daarbij wordt er ook op maat van de vereisten van de diverse opleidingen gewerkt aan een ondersteunend taalbeleid met onder meer workshops Academisch Nederlands. Studenten met niet-traditionele startcompetenties kunnen tijdens het jaar gebruik maken van allerlei initiatieven van studiebegeleiding om eventuele achterstanden weg te werken

In haar Onderwijs- en Examenregeling voorziet de Hogeschool Gent in de mogelijkheid om studie- en examenfaciliteiten toe te kennen, bijvoorbeeld aan studenten met functiebeperkingen. Studenten met een functiebeperking kunnen via de studentenbegeleider of de studietrajectbegeleider terecht bij de vzw Begeleiding Studenten Handicap voor onder meer studiehulpmiddelen, ADL-assistentie, studie- en examenfaciliteiten. Ze kunnen ook de hulp krijgen van een GON-begeleider uit het buitengewoon onderwijs. Ook om andere redenen kan een speciaal statuut worden toegekend, bijvoorbeeld topsport. Het aantal studenten met een speciaal statuut stijgt elk jaar. In het academiejaar 2008-2009 ging het in totaal om 24 studenten.

De opleiding is op zoek naar meer ondersteuning voor de begeleiding van studenten met een functiebeperking, onder meer voor het coachen van lectoren en medestudenten en een betere aansluiting op de arbeidsmarkt.

Voor mensen zonder diploma secundair onderwijs is in associatieverband een toelatingsprocedure uitgewerkt. Er is een uitgewerkt beleid rond flexibele leerwegen met verschillende trajectmogelijkheden en een beleid rond EVC-EVK.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Oordeel over onderwerp 2, programma: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 2.1, relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma:	voldoende
facet 2.2, eisen academische gerichtheid van het programma:	voldoende
facet 2.3, samenhang van het programma:	voldoende
facet 2.4, studieomvang:	oké
facet 2.5, studielast:	voldoende
facet 2.6, afstemming tussen vormgeving en inhoud:	voldoende
facet 2.7, beoordeling en toetsing:	voldoende
facet 2.8, masterproef:	n.v.t.
facet 2.9, toelatingsvoorwaarden:	goed

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Onderwerp 3 Inzet van het personeel

Facet 3.1 Kwaliteit van het personeel

Beoordelingscriterium:

- Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie heeft kennisgemaakt met een positief ingesteld team, gekenmerkt door een sterke vooral informele feedbackcultuur. Ze heeft op basis van de cv's vastgesteld dat de meeste teamleden bachelors zijn in de ergotherapie. Slechts twee leden van het onderwijzend personeel hebben daarbovenop een masteropleiding, wat de commissie vrij weinig vindt. De leden van het onderwijzend personeel hebben relevante werkervaring en volgen geregeld navorming. De meeste lectoren zijn verbonden aan verschillende opleidingen van het departement.

De commissie heeft vastgesteld dat de taakbelasting zo gelijk mogelijk wordt verdeeld. Bij de opdrachtverdeling vraagt men ieder jaar aan de OP-leden om hun desiderata kenbaar te maken. Alle specifieke taken worden in de opdrachtbrief opgesomd en uitgedrukt in een bepaald percentage van een voltijdse opdracht, die 38 uur per week telt. Het gaat om theorie- en praktijklessen, contacturen stage- en eindwerkbegeleiding en vakgerichte studiebegeleiding. Positief is dat alle andere opleidingsoverschrijdende activiteiten een invulling op maat krijgen, in de opleiding ergotherapie samen goed voor 1,2 voltijdse betrekking in het academiejaar 2008-2009. De betrokken OP-leden zetelen in diverse hogeschoolcommissies, bijvoorbeeld Communicatie en PR, Internationalisering, Kwaliteit, Studiebegeleiding, Onderzoeksraad.

Uit de gesprekken blijkt dat bij het personeel vandaag (voorjaar 2011) onzekerheid leeft over de structurele veranderingen die op til zijn in de hogeschool naar aanleiding van het Besluit van de Vlaamse Regering om de masteropleidingen te integreren in de universiteit. De dertien departementen worden vanaf volgend academiejaar (2012-2013) herleid tot acht nieuwe entiteiten of faculteiten. Gezondheidszorg zal samen met de lerarenopleiding en het sociaalagogisch werk de faculteit Mens en Welzijn vormen, een complexe entiteit van 5000 studenten en 500 personeelsleden. Verwacht wordt dat dit vooral voor het administratief en technisch personeel veranderingen zal meebrengen.

De commissie vernam dat bij aanwervingen duidelijke functieprofielen geformuleerd worden in overleg met de vakgroep. De vacatures worden via minstens twee openbare kanalen bekendgemaakt. Er zijn strikte selectieprocedures, met de graad van bijscholing en werkervaring als belangrijke criteria. De voorzitter van de opleidingscommissie en een lid van de vakgroep zijn betrokken bij de selectie en aanwerving van nieuwe collega's. Zij bewaken de praktijkervaring in de vier sectoren van de ergotherapie.

Het onthaal van nieuwe personeelsleden gebeurt op hogeschoolniveau met onder meer een onthaaldag en op departementaal niveau met de aanstelling van een coach voor de nieuwe lector. De betrokkenen tonen zich tijdens de visitatie tevreden over deze procedure. Nieuwe personeelsleden worden aangesteld voor de duur van een jaar. Na drie opeenvolgende positieve evaluatiegesprekken kunnen ze worden aangesteld voor onbepaalde duur. Vastbenoemde personeelsleden worden eerst om de drie en dan om de vijf jaar geëvalueerd. Twee op elkaar volgende onvoldoendes leiden tot ontslag, evenals vijf onvoldoendes over de gehele loopbaan. Tijdelijke personeelsleden met één onvoldoende worden niet opnieuw aangesteld. Men kan hiertegen hoger beroep

instellen bij een college van beroep. Er worden sinds kort ook functioneringsgesprekken gehouden in het kader van een nieuw beoordelingssysteem. De commissie stelt vast dat dit nog verder ontwikkeld moet worden.

In het kader van het professionaliseringsbeleid heeft elk personeelslid een persoonlijk ontwikkelingsplan. Iedereen moet een zekere didactische scholing volgen, waarvoor een ruim intern aanbod beschikbaar is. In het departement wordt 290 euro per jaar uitgegeven aan navorming per voltijdse medewerker. De laatste jaren stijgen de budgetten, mede door de internationale mobiliteit van lectoren. Er is een vaste procedure voor het aanvragen van navorming. Docenten die een vorming hebben gevolgd, maken daarvan een synthese voor de collega's. De commissie heeft de lijst van bijscholingen ingekeken en vond die goed en praktijkgericht, bijvoorbeeld feedback geven aan studenten op stage, vergadertechnieken. Ze mist echter wel een systematiek en een beleid inzake permanente bijscholing.

Uit de bevraging van medewerkers over het personeelsbeleid blijkt dat ze tevreden zijn over de inspraak bij de invulling van hun opdracht en over de kansen om bijscholing te volgen. Nagenoeg iedereen is enthousiast over de onderwijsinnovatie. Men vindt echter dat de persoonlijke ondersteuning daarbij beter kan, bijvoorbeeld bij het omvormen van een cursus. Het departement tracht te ondersteunen, onder meer door het delen van ervaringen (good practices). Vruchtbare initiatieven van een opleiding worden via het departement overgenomen door de andere opleidingen met de initiatiefnemer als voortrekker. Zo was Ergotherapie onder meer de voortrekker voor de bespreking van de examenvragen.

De studenten bevestigen in de gesprekken dat zij tevreden zijn over hun lectoren, over hun intensieve begeleiding en hun openheid voor de studenten. Ook bij de bevraging van de alumni en het werkveld is de toon positief.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie raadt de opmaak van een opleidingsbreed, gestructureerd competentie- en vormingsbeleid aan dat de persoonlijke ontwikkelingsplannen zal aansturen, de didactische kwaliteiten van het personeel waarborgt en ook de actualisering van de professionele gerichtheid.

De commissie vindt het systematisch inschakelen van een onderwijsdeskundige aangewezen.

De commissie adviseert ook voor een beleid te ontwikkelen om meer lectoren met masterniveau te krijgen. De start van een masteropleiding ergotherapie in Vlaanderen kan hiervoor een opstap zijn.

De commissie pleit voor een explicieter personeelbeleidskader, waarin aanwervingen, personeelszorg, functionerings- en evaluatiegesprekken, loopbaanplanning e.d. hun plaats vinden.

Facet 3.2 Eisen professionele gerichtheid

Beoordelingscriterium:

- het onderwijs wordt voor een belangrijk deel verzorgd door personeel dat een verbinding legt tussen de opleiding en de beroeps- of kunstpraktijk.
- bij de daartoe in aanmerking komende opleidingen dient daarenboven voldoende personeel te beschikken over kennis en inzicht in de desbetreffende beroeps- of kunstpraktijk.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie stelde vast dat bij aanwerving beroepservaring belangrijk is. Er wordt namelijk minstens zes jaar beroepservaring gevraagd. Uit de beschikbare documenten bleek dat sommige lectoren nog deeltijds in de beroepspraktijk staan. De commissie vindt dat de opleiding moet proberen om meer ergotherapeuten aan te trekken. De verdere vakinhoudelijke professionalisering gebeurt via het deelnemen aan activiteiten van beroeps- of vakgroepverenigingen. Een lector is bijvoorbeeld actief lid van de werkgroep Ondersteunings- en Kenniscentrum Ergotherapie bij het Vlaams Ergotherapeutenverbond, dat evidence based practice binnen het werkveld wil promoten. Twee lectoren nemen deel aan het overlegplatform voor het schrijven van een referentiekader geestelijke gezondheidszorg en een handboek ter zake.

De commissie heeft vastgesteld dat de internationale lectorenmobiliteit sterk is verbeterd. Er is uitwisseling van lectoren en deelname aan internationale projecten. Een aantal lectoren participeert aan projectmatig wetenschappelijk onderzoek. Alle lectoren leveren een actieve bijdrage aan de maatschappelijke dienstverlening. Het gaat om getarifeerde dienstverlening bij navormingen en studiedagen. De opleiding organiseert bijvoorbeeld symposia bij de REVA-beurs. Verschillende lectoren verzorgen lezingen, workshops of voordrachten op vraag van stageplaatsen en maatschappelijke organisaties. Anderen werken mee aan handboeken en naslagwerken, bijvoorbeeld 'Ergotherapie in de gerontologie: Basisboek voor kwaliteitsvolle hulpverlening' (Acco, 2008) en het Jaarboek van het Vlaams Ergotherapeutenverbond. Ze schrijven ook mee aan functieprofielen voor ergotherapeuten in samenwerking met het Vlaams Ergotherapeutenverbond. De opleiding neemt ook deel aan de reflectiegroep ethiek en beperking/handicap. Lokalen en didactische materiaal van de opleiding worden ter beschikking gesteld van stageplaatsen, om oefensessies te organiseren met cliënten. In de maatschappelijke dienstverlening worden soms andere doelen zoals internationalisering verwerkt. De commissie steunt de opleiding in de ontwikkeling van de dienstverlening.

De commissie vernam dat de opleiding in toenemende mate een beroep doet op gespecialiseerde gastsprekers en gastlectoren, onder meer van het Universitair Ziekenhuis Gent. De studenten geven tijdens de visitatie echter aan dat gastlectoren algemene vakken zich niet altijd voldoende toespitsen op de opleiding ergotherapie.

Door vakliteratuur, permanente bijscholing, participatie aan studiedagen en congressen en stagebegeleiding en begeleiding van afstudeerprojecten blijven lectoren op de hoogte van nieuwe tendensen en toepassingen binnen het beroepsveld. Dit moet volgens de commissie een systematische actualisering van de vakinhouden garanderen, een proces dat door de departementale vakgroepen en de opleidingscommissie wordt bewaakt.

Het onderwijzend personeel ervaart het team als evenwichtig en complementair voor alle opdrachten, zo bleek tijdens de gesprekken. Het team spreekt onderling af wat de noden zijn en bekijkt op individueel en op teamniveau hoe dit kan worden aangepakt. De commissie stelde inderdaad een zeer sterke informele cultuur vast die verbondenheid en gedragenheid schept en permanente afstemming. Er is echter geen echt competentiebeleid aanwezig dat de actualisering van de professionele gerichtheid van het personeel waarborgt, zoals al aangegeven onder facet 3.1.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie adviseert om een competentie- en vormingsbeleid uit te werken dat ook de actualisering van de professionele gerichtheid moet waarborgen.

De commissie vindt meer structurele aanwezigheid wenselijk van vaklectoren in het beroepenveld, en pleit met andere woorden voor meer lectoren die parttime actief zijn als ergotherapeut buiten de opleiding.

De commissie stelt voor de gastlectoren te stimuleren om zich in hun lessen meer toe te spitsen op of de link te leggen met de ergotherapie.

Facet 3.3 Kwantiteit personeel

Beoordelingscriterium:

- Er wordt voldoende personeel ingezet om de opleiding met de gewenste kwaliteit te verzorgen.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Uit de beschikbare documenten blijkt dat het lesgeversteam van de opleiding Ergotherapie bestaat uit 25 personeelsleden of in totaal tien voltijdse equivalenten. Alle vaklectoren Ergotherapie op één na zijn voltijds. De meeste lesgevers behoren tot de leeftijdsgroep 30-39 en 40-49 jaar. Het onderzoeksteam bestaat uit twee voltijdse personeelsleden die ook worden ingeschakeld voor eindwerken en lessen. Het administratieve en logistieke team wordt gecoördineerd door een fulltime departementssecretaris. Het bestaat uit vijftien personeelsleden die samen twaalf voltijdse equivalenten invullen.

De commissie heeft vastgesteld dat er voor de verdeling van de financiële middelen inzake personeel en werking over de departementen heen een verdeelsleutel wordt gehanteerd, die onder meer rekening houdt met het aantal financierbare studiepunten. Bij de departementale begroting en toewijzing van de opdrachten wordt rekening gehouden met de opdrachten voor stage- en eindwerkbegeleiding en de niet-onderwijsgebonden activiteiten zoals maatschappelijke dienstverlening en internationalisering.

Door de stijging van het studentenaantal komt het personeel onder druk te staan, zo vernam de commissie. Het studentenaantal groeit, terwijl de omkadering achterop hinkt. In 2009 waren er 163 studenten voor 10 VTE. De hogeschool wenst deze evolutie te compenseren met nieuwere werkvormen en methodieken, wat tot nog toe slechts ten dele gebeurt. De lectoren van de opleiding Ergotherapie ervaren de werklast als zwaar, zo blijkt uit de bevragingen van het personeel. De visitatiecommissie merkt op dat ze geen spontane klachten krijgt over werkdruk. Het personeel voelt zich desgevraagd wel zwaar belast door de veelheid van nieuwe werkvormen en de toenemende administratie en overlegtijd. Ook vinden ze de lokalen en werkmiddelen soms ontoereikend. Ze geven ook de voorkeur aan opsplitsen in kleinere groepen. Toch heerst er geen klaagcultuur bij het personeel en wordt er positief samengewerkt.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie beveelt aan de werkdruk voor lectoren te bewaken. Ze stelt ook voor om te zoeken naar bijkomende middelen die meer mogelijkheden bieden om personeel aan te werven (bijvoorbeeld via maatschappelijke dienstverlening/PWO-projecten).

Oordeel over onderwerp 3, inzet van het personeel: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 3.1, kwaliteit personeel:	voldoende
facet 3.2, eisen professionele gerichtheid:	voldoende
facet 3.3, kwantiteit personeel:	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Onderwerp 4 Voorzieningen

Facet 4.1 Materiële voorzieningen

Beoordelingscriterium:

- De huisvesting en materiële voorzieningen zijn toereikend om het programma te realiseren.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding is gevestigd op de campus Vesalius in de buurt van het UZ Gent, in een gebouw uit de jaren '60. Niet meteen een gebouw met een innovatieve en inspirerende uitstraling, zo stelde de commissie vast.

Er is een draadloos netwerk in het hele gebouw. Alle leslokalen hebben een overheadprojector, scherm en bord. Het grootste lokaal is bestemd voor 110 studenten. De opleiding heeft momenteel een tekort aan grote leslokalen. De twee auditoria (het grote voor 470 personen) zijn dan weer te groot voor een doorsnee les. Daarom plant de hogeschool in haar masterplan de aanbouw van een aantal auditoria met een capaciteit van 150 personen. De commissie vernam echter dat de volledige realisatie daarvan (inclusief de verhuis naar een nieuwe campus) een langetermijnplan is. Er is volgens de commissie ook een anatomielokaal te kort op dit moment.

De opleiding beschikt over verschillende praktijklokalen die volgens de commissie voldoende zijn uitgerust. Het ergo-huis bevat een hoog-laagkeuken, bad, WC, hulp- en loophulpmiddelen. Er is ook een computer en documentatiemateriaal aanwezig, zodat studenten informatie over hulpmiddelen, woningaanpassingen en dergelijke kunnen opzoeken. In de kelder is er een atelier voor hout- en kleibewerking en een lokaal voor fijnere activiteiten zoals kartonnage, lederbewerking en naai- en knoopactiviteiten. Een ander lokaal is uitgerust voor expressieve en creatieve activiteiten. In het ruime skillslab zijn tien bedden met poppen voor de lessen tiltechnieken, te delen met de opleiding verpleegkunde. De commissie stelt vast dat er voldoende materiaal voorhanden is voor de groepen van vijftien studenten. Het is niet altijd het meest recente materiaal, maar wel wat in Vlaanderen doorsnee in het veld te vinden is. Ze vindt het ook positief dat de studenten in de lokalen bijkomend kunnen oefenen in het kader van het monitoraat. Het rolstoelpark bevat recente types rolstoelen en wordt regelmatig geactualiseerd.

Voor materieel dat te duur is of snel veroudert, heeft de opleiding afspraken met externe firma's die tijdelijk toestellen uitlenen. Dit bewijst volgens de commissie dat de medewerkers probleemoplossend gericht zijn. De studenten kunnen ook een aantal lessen volgen in het UZ Gent en daar moderne apparatuur in het revalidatiecentrum gebruiken. Deze kostenbesparende en efficiënte samenwerking stelt de commissie bijzonder op prijs.

De bibliotheek is een leercentrum waar studenten, lectoren en onderzoekers in groep of individueel kunnen werken. Er zijn computers beschikbaar. De collectievorming is de verantwoordelijkheid van de departementen en hun opleidingen. Om de algemene werking van de bibliotheken op de verschillende campussen van de hogeschool op elkaar af te stemmen is er regelmatig overleg tussen de bibliothecarissen en werden overkoepelende werkgroepen opgericht. Studenten en personeel worden geïnformeerd over de bibliotheek via een folder, een maandelijkse elektronische nieuwsbrief, de bibliotheekblog en bibliotheekinstructies op maat. Er is een vlot interbibliotheecair leenverkeer tussen de negen bibliotheken van de campussen van de hogeschool. Bovendien kunnen de studenten en lectoren terecht in alle bibliotheken van de Associatie Universiteit Gent. De volledige collectie is intern en extern raadpleegbaar via het geïnformatiseerde bibliotheekmanagementsysteem Aleph. De scripties worden digitaal gearchiveerd. Uit de gesprekken blijkt dat de collectie van de bibliotheek permanent wordt geactualiseerd. In de bibliotheek van het departement Gezondheidszorg zijn er ongeveer 14.000 boeken en 140 abonnementen op gerenommeerde vaktijdschriften als The American Journal of

Occupational Therapy, het Nederlands Tijdschrift voor Ergotherapie, het Tijdschrift voor Gerontologie en Geriatrie enzovoort. De commissie stelde vast dat de nodige basiswerken (boeken, tijdschriften, naslagwerken) aanwezig zijn. Steeds meer cd-roms, dvd's, catalogi en e-books zijn beschikbaar voor zelfstudie. Personeelsleden en studenten hebben toegang tot de elektronische databanken op de computer thuis. De bibliotheek is ook open tijdens de examens en de vakanties.

De communicatie tussen de opleiding, lectoren en studenten verloopt via ad valvas en via de virtuele ad valvas, het elektronische leerplatform Dokeos. Er is ook een brievenbus waar studenten wensen en opmerkingen in kunnen deponeren, die worden opgevolgd door de opleidingscoördinator.

In het Audiovisuele Centrum kan een lector of een student professionele ondersteuning krijgen van een technicus en audiovisueel materiaal ontlenen. Het departement beschikt ook over een refter, cafetaria, ontspanningsruimte, een zelfstudielokaal en twee lectorenwerkkamers.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie beveelt aan om zo spoedig mogelijk werk te maken van de geplande verfraaiingswerken en de auditoria. Ze stelt voor om aan de ergolokalen een eigen en eigentijds imago te geven, eventueel met de medewerking van studenten.

De commissie stelt voor om een toekomstgericht beleid te ontwikkelen rond materiële voorzieningen, dat rekening houdt met of ruimte laat voor toekomstige evoluties in het vakgebied.

Facet 4.2 Studiebegeleiding

Beoordelingscriteria:

- De studiebegeleiding en informatievoorziening aan studenten zijn adequaat met het oog op de studievoortgang.
- De studiebegeleiding en informatievoorziening aan studenten sluiten aan bij de behoefte van studenten.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie waardeert het dat er initiatieven zijn van informatievoorziening en studiebegeleiding om in te spelen op de heterogene instroom, zowel voor als na de inschrijving, zowel aanbod- als vraaggericht.

Kandidaat-studenten worden op infodagen gewezen op de startcompetenties die vermeld staan in de studiegids en op het belang van eigenschappen als wetenschappelijke interesse, kritische ingesteldheid en zin voor accuraatheid.

De commissie heeft vastgesteld dat beginnende studenten op verschillende manieren een degelijke ondersteuning krijgen. (Kandidaat)studenten kunnen inschrijven voor oprisingscursussen in september, die niet alleen voorkennis opris, maar ook een beeld geven van het lestempo aan de hogeschool. Voor de opleiding Ergotherapie betreft het oprisingscursussen mechanica en tekstverwerking. De studenten krijgen ook een introductie over het gebruik van de bibliotheek en in het werken met e-mail en Dokeos. In de week voor de effectieve start van het academiejaar worden alle eerstejaars uitgenodigd op de onthaalweek of -dag, waar onder meer het belang van de studiegids wordt benadrukt en de verschillende vormen van studie- en studentenbegeleiding worden toegelicht.

Omdat studenten niet altijd beschikken over de nodige startcompetenties Nederlands biedt het departement een taalvaardigheidsscreening en -remediëring aan. Daarbij wordt er ook op maat van de vereisten van de diverse opleidingen gewerkt aan een ondersteunend taalbeleid met onder meer workshops Academisch Nederlands.

Naast dit systeem van instroombegeleiding heeft de opleiding een systeem van doorstroom- of studiebegeleiding. Er zijn verschillende vormen van studiebegeleiding in de opleiding, het departement en de hogeschool. Het kwaliteitsniveau van deze diensten is goed, zo stelde de commissie vast. Er zijn onderling goede afspraken en er is een vlotte doorverwijzing. Het geheel is verankerd in de organisatie en geeft een doelgerichte en doelmatige indruk aan de commissie. Ze heeft vastgesteld dat vooral de initiatieven op niveau van de opleiding en het departement studenten aantrekken. De studenten krijgen volgens de commissie degelijke informatie over de ondersteunende initiatieven via de elektronische leeromgeving Dokeos en de brochure Suxeswijzer. Ze kunnen ook gratis cd-rom krijgen over het aanpakken van faalangst en gebruik maken van de zelftest Lassi (Learning and Study Strategies Inventory), die studievaardigheden screent.

De commissie apprecieert dat de studenten met zwakke resultaten worden aangespoord om in te stappen in de aangeboden begeleidingsinitiatieven. Vooreerst is er in de opleiding een titularis voor elk modeltraject. Studenten kunnen buiten de lessen ook individueel vakgerichte vragen stellen aan een lector of algemene vragen over de studie aan de opleidingscoördinator. In het monitoraat geven lesgevers van de opleiding vakinhoudelijke ondersteuning voor bepaalde vakken, waaronder anatomie. Studenten kunnen er vragen stellen, krijgen een stapsgewijze opbouw van bepaalde cursusdelen of extra oefeningen. Het mentoraat is een vorm van studentenbegeleiding voor eerstejaarsstudenten. Het bestaat uit een reeks bijeenkomsten in kleine groepen (van een negental studenten) buiten de lessen, waarbij een praktijklector en een student van modeltraject 2 als mentor fungeren. Een beperkt aantal studenten volgt dit vrijwillig buiten het gewone lesprogramma. Er worden onder meer studiemethoden besproken en sociale thema's. De deelnemende studenten zeggen tijdens de visitatie dat ze hier tevreden over zijn. Uit studies is gebleken dat deelname aan mentoraat geen duidelijke invloed heeft op de studieresultaten, maar wel een bijdrage kan leveren aan het welbevinden van de student. Sommige studenten ervaren de groepsbijeenkomsten als stimulerend voor het eigen studeergedrag. De commissie vindt het een positief initiatief en vindt het goed dat de effecten bestudeerd worden.

Er worden in de opleiding ook studietrajectgesprekken georganiseerd. Vijf lectoren zijn daarvoor verantwoordelijk en voeren volgens een draaiboek met een vaste groep studenten drie keer een individueel gesprek in modeltraject 1. Er wordt daarbij proactief gewerkt rond het leerkrediet, wat de commissie een positief punt vindt. De studenten zijn er tevreden over. Zo nodig verwijst men in de opleiding ook door naar de departementale studiebegeleider of de centrale dienst Studieadvies en begeleiding. Met psychosociale problemen worden studenten doorverwezen naar het samenwerkingsverband Psynet op hogeschoolniveau.

In het departement zijn er workshops rond studievaardigheden. Studenten kunnen in het departement ook een korte individuele studiecoaching krijgen. Vanuit de centrale dienst Studieadvies en –begeleiding worden ook workshops aangeboden rond geheugentraining, mindmapping en faalangst. In elk departement is er een trajectbegeleider bij wie de student terecht kan voor advies over de opleiding en de uitstippeling van het persoonlijke studietraject. Er is een procedure ter zake uitgeschreven. De beslissing over vrijstellingen wordt genomen door verschillende mensen op basis van vaste criteria.

De ombudspersoon treedt op als bemiddelaar bij geschillen tussen een student en een of meerdere personeelsleden over de toepassing van de onderwijs- en examenregeling of de rechtspositieregeling van de student. Er is een procedure uitgeschreven over klachtenbehandeling.

Voor huisvesting, studentenjobs, financiële en juridische problemen is er de sociale dienst van de hogeschool SOVOREG. Dit blijkt uit het bezoek een goed georganiseerde dienst die toegankelijk is voor informatie en ondersteuning.

De opleiding doet geen systematisch onderzoek naar uitstelgedrag, afhakers, enzovoort. Ze schrijft in het zelfevaluatie rapport dat de aanspreekbaarheid van lectoren en coördinator volstaat om de vinger aan de pols te houden. De commissie is het hiermee niet helemaal eens.

Qua voorzieningen voor uitgaande studenten heeft het departement een parttime coördinator voor internationalisering. Per opleiding is er een ankerpersoon die suggesties doet voor de inhoudelijke invulling van de uitwisseling en die verder opvolgt. Studenten in het buitenland kunnen met de ankerpersoon en de andere teamleden contact onderhouden via e-mail en het elektronisch leerplatform. De hogeschool voorziet ook in extra ondersteuning voor inkomende buitenlandse studenten: onthaal, administratieve begeleiding en taalcursussen.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie beveelt aan een systematisch onderzoek te doen naar uitstelgedrag en afhakers.

Oordeel over onderwerp 4, voorzieningen: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 4.1, materiële voorzieningen:	voldoende
facet 4.2, studiebegeleiding:	goed

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Onderwerp 5 Interne kwaliteitszorg

Facet 5.1 Evaluatie resultaten

Beoordelingscriterium:

- De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Het departement en de opleiding volgen de kwaliteitsverklaring van de Hogeschool Gent, die volgens de commissie op papier goed uitgewerkt is. De directie geeft tijdens de visitatie aan dat het kwaliteitsbeleid bottom-up wordt voorbereid. Een centrale kwaliteitscoördinator begeleidt op vraag de plannen en acties voor kwaliteitszorg. De jaaractieplannen, opvolgingsrapporten en zelfevaluatie-rapporten worden ook aan hem voorgelegd. Maandelijks heeft hij een overleg met alle departementale kwaliteitszorgcoördinatoren en een of twee keer per jaar organiseert hij een kwaliteitsdag voor de hele hogeschool. De centrale kwaliteitszorgcoördinator doet ook aan beleidsvoorbereidend werk. Hij vernieuwt bijvoorbeeld het centrale kwaliteitshandboek samen met de departementale kwaliteitszorgcoördinatoren. Het departement heeft een kwaliteitszorgcoördinator bijgestaan door een stafmedewerker, die een duidelijke functieomschrijving hebben, zo stelde de commissie vast. Het departement heeft aansluitend bij de visie van de hogeschool een eigen visie over kwaliteitszorg vastgelegd in een visietekst. Het departementale kwaliteitsteam zorgt voor de informatiedoorstroming binnen het departement en de directe betrokkenheid van de opleidingen bij de departementale kwaliteitszorg. Het team is samengesteld uit een lid van elke opleiding, onder voorzitterschap van de departementale kwaliteitszorgcoördinator. Het departementaal strategisch verbeterplan 2009-2014 ziet er volgens de commissie gedegen uit en het bevat concrete adviezen. In de opleidingen is de opleidingscommissie verantwoordelijk voor de kwaliteitszorg. Om de betrokkenheid van alle leden van de opleidingscommissie te stimuleren is kwaliteitszorg een vast agendapunt op elke samenkomst van de opleidingscommissie. De commissie stelt vast dat de hogeschool, het departement en de opleiding een systeem van kwaliteitszorg hebben ontwikkeld. Het systeem van het centrale en departementale niveau zit in de opleiding ergotherapie verankerd. De verantwoordelijkheden zijn op papier over het geheel duidelijk en er wordt volgens vaste procedures gewerkt. Toch meent de commissie dat er nog uitdagingen open liggen. Denk hierbij aan verdere uitbouw van het kwaliteitshandboek en het procedurehandboek waarbij aandacht is voor selectie en prioritering van kwaliteitsproblemen, efficiënte en effectieve planning en implementatie van verbeteringen en evaluatie van resultaat, follow-up.

De commissie heeft vastgesteld dat het kwaliteitsbeleid steunt op het systeem van zelfevaluatie. Voor het zelfevaluatie-rapport heeft men diverse input gebruikt: TRIS-zelfevaluatie, bevestigingen bij de diverse stakeholders (studenten, alumni, medewerkers en beroepsveld) en prestatie-indicatoren die vanuit de werking informeel worden geformuleerd. Het zelfevaluatie-rapport leidt daaruit sterkten en zwakten af. Uit de grote hoeveelheid informatie filtert men in team de belangrijkste verbeterdoelen, die worden vertaald in verbeterplannen en in een jaaractieplan opgenomen. De jaaractieplannen bevatten alle acties die gedurende een jaar zullen worden ondernomen, ook als die niet strikt onder kwaliteitszorg vallen. Ze worden drie keer per jaar geëvalueerd. Men is tevreden over de werking met de jaaractieplannen. De evaluatie van het realiseren van verbeterdoelen gebeurt officieel binnen het hoofdstuk Kwaliteitszorg van het jaarverslag. Het departement Gezondheidszorg heeft ervoor gekozen die evaluatie telkens ook in het nieuwe jaaractieplan op te nemen, waardoor opvolging en kwaliteitsborging makkelijker verlopen. Er wordt niet met toetsbare streefdoelen gewerkt.

De commissie vernam dat er gemiddeld om de vier jaar een TRIS-evaluatie is. In april 2007 heeft de opleiding een volledige TRIS-evaluatie uitgevoerd, ter voorbereiding van een intern zelfevaluatie-rapport. In januari 2009 werd ter voorbereiding van het externe zelfevaluatie-rapport een quickscan uitgevoerd waarbij enkel deelgebied 5

(onderwijs, onderzoek en dienstverlening) werd geëvalueerd. Voor de opvolging van de externe zelfevaluatie-rapporten worden afzonderlijke opvolgingsrapporten opgemaakt. Bij het hele proces is zowel het centrale, het departementale als het opleidingsniveau betrokken volgens een vaste procedure.

De bevragingen worden centraal verwerkt, de opleidingscommissie stelt een actieplan op en voert uit. Elk academiejaar worden de studenten bevraagd over drie of vier opleidingsonderdelen per niveau van het modeltraject. De bevraging over de hele opleiding gebeurt elke drie jaar bij de laatstejaarsstudenten, voor het laatst in 2010. De onderwerpen worden bepaald door de opleidingscommissie. Ook de medewerkers komen om de drie jaar aan de beurt, de laatste keer in 2008. Informatie van het werkveld wordt verkregen door bevraging van de stageplaatsen om de twee jaar, voor het laatst in 2007 en 2009. Ook de oud-studenten kunnen gelijktijdig hun mening kwijt over hun opleiding via een bevraging. De commissie heeft vastgesteld dat de gehanteerde vragenlijsten relevant en duidelijk zijn.

De percentages in de antwoorden om iets als een sterk of een zwak punt te definiëren, zijn duidelijk omschreven (80% positieve antwoorden en 25% negatieve antwoorden). De respons op de studentbevragingen ligt bijzonder laag. Om die te verhogen, opteert men voortaan voor een klassikale afname en een terugkoppeling naar de resultaten van de bevragingen van het voorgaande jaar.

In het departement en de opleiding worden de procedures voor kwaliteitsprocessen verder uitgeschreven. Op opleidingsniveau werden o.a. procedures uitgeschreven voor het organiseren van mentoraat, van internationale uitwisselingen, van de onthaaldag, van stage en bachelorproef.

De opleiding heeft volgens de commissie een degelijk systeem, waarin veel zaken reeds geformaliseerd zijn, maar er gedeeltelijk ook ad hoc verbeteringen worden aangepakt. De opleiding geeft in het ZER aan dat ze zich baseert op het EFQM-model, maar de commissie vindt dat niet terug in de praktijk. Het is in de praktijk ook niet altijd duidelijk wie voor alles verantwoordelijk is. De commissie is van mening dat een aantal aspecten nog verder geformaliseerd en uitgebouwd kunnen worden op weg naar een systeem van integrale kwaliteitszorg, dat duidelijke prioriteiten legt.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie beveelt aan een beleid tot op opleidingsniveau te expliciteren, waarin de lessen die informeel getrokken werden uit de voorbije werking, naar de toekomst worden geborgd. Er kunnen sterkere lijnen worden uitgezet naar een meer doorgedreven professionalisering van de organisatie in al haar facetten. De opleiding dient processen te formaliseren en tegelijk de belangrijke en motiverende waarde van de sterke informele basis niet te verliezen.

De respons op bevragingen verdient de nodige opvolging en waar nodig bijkomende acties op opleidingsniveau.

De commissie beveelt aan het EFQM-model effectief en consequent te gebruiken op opleidingsniveau, omdat dit model de nodige structuur en systematiek kan bieden om de gewenste verankering te bereiken.

Facet 5.2 Maatregelen tot verbetering

Beoordelingscriterium:

- De uitkomsten van deze evaluatie vormen de basis voor aantoonbare verbetermaatregelen die bijdragen aan de realisatie van de streefdoelen.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De evaluaties leveren verbeterpunten op die de opleiding kwalitatief positief beïnvloeden, zo stelde de commissie vast. Het departement en de opleiding werken met geïntegreerde jaaractieplannen sinds 1999- 2000, die de verwezenlijking van een aantal verbeterpunten aantonen. In het jaaractieplan wordt telkens een bespreking van de realisaties van het vorige jaar toegevoegd om het 'check'- en 'act'-luik van de PDCA-cirkel zichtbaar te maken. De commissie stelt echter vast dat de doelstellingen niet altijd SMART worden geformuleerd. Voor ieder verbeterpunt wordt in een verantwoordelijke en een timing voorzien. De verbeterpunten worden ook zoveel mogelijk gekoppeld aan de strategische doelstellingen van het departement. Er wordt met overzichtelijke tabellen gewerkt. De commissie ondersteunt de opleiding om dit alles consequent te blijven doen. Het systematisch rapporteren van de bevindingen verdient daarbij blijvende aandacht.

Voor de verbetering van de opleidingsonderdelen moet de lector zelf een verbeterplan opstellen en bespreken met de opleidingscoördinator. De commissie meent dat hierrond een sterker beleid kan worden gevoerd.

De vorige visitatie van 2003-2004 heeft verbeteracties gegenereerd, die beschreven staan in de jaaractieplannen van de voorbije jaren en die in het zelfevaluatierapport voor deze visitatie worden aangestipt. De commissie stelde in de gesprekken vast dat de kwaliteitszorg intussen in het departement en de opleiding een steeds belangrijker plaats krijgt en door een steeds bredere basis gedragen wordt. Een belangrijke realisatie is bijvoorbeeld de laatste curriculumontwikkeling, die rekening houdt met de input van alle betrokkenen. Uit de bevraging van stagetitularen en oud-studenten bleek dat zij meer specifieke oefeningen in communicatieve vaardigheden wensten, een vraag waar de opleidingscommissie is op ingegaan. Een aanpassing op vraag van de stageplaatsen is de opmaak van een competentielijst 'Mijn leertraject' die de stagementor informatie geeft over de reeds verworven competenties van een student met een geïndividualiseerd traject.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vindt dat de PDCA-cirkels op opleidingsniveau nog verder consequent moeten worden uitgezet en de verbeterplannen daarop moeten worden uitgeschreven. Daarbij is het nodig de prioriteiten vast te leggen en een SMART-formulering van de doelstellingen te geven.

De commissie beveelt aan een sterker kwaliteitsbeleid te voeren ter verbetering van de opleidings-onderdelen.

Facet 5.3 Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld

Beoordelingscriterium:

- Bij de interne kwaliteitszorg zijn medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld van de opleiding actief betrokken.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Medewerkers, studenten, alumni en werkveld worden betrokken bij de opleiding via de bevragingen die in het kader van kwaliteitszorg op geregelde tijdstippen. Volgens de opleiding krijgen ze daarover ook de nodige terugkoppeling via geëigende wegen. In de gesprekken met de commissie gaven de stakeholders aan dat ze de indruk hebben dat ze daarover niet altijd geïnformeerd worden. De stakeholders worden nog op andere manieren betrokken bij de opleiding.

De commissie heeft vastgesteld dat via verschillende kanalen de medewerkers bij beslissingen van en over de opleiding betrokken worden: de opleidingscommissie met verkozenen uit de opleiding, de vakgroep, werkgroepvergaderingen, de departementsraad, enzovoort. Jaarlijks worden er ook verschillende statutaire personeelsvergaderingen gehouden, wordt er een personeelsdag georganiseerd en zijn er reflectiedagen voor de stafmedewerkers. Binnen de opleiding zijn ook verschillende ankerpersonen aangesteld voor departementaal ondersteunende taken. Zij hebben zitting in werkgroepen als kwaliteitszorg, studiebegeleiding, elektronische leeromgeving. Het personeel kan de verslagen van diverse vergaderingen terugvinden op Dokeos en/of op de wijze die daarvoor is vastgesteld. Uit de bevragingen bij en de gesprekken met het personeel blijkt dat de ankerpersonen zeer toegankelijk en ondersteunend zijn. Globaal scoren de inspraak en participatie van de medewerkers zeer hoog in de bevraging. De resultaten van de bevragingen bij medewerkers worden teruggekoppeld naar de medewerkers via een rapport. Ze worden ook besproken in de statutaire personeelsvergadering. Recent werden maatregelen genomen om de gedragenheid van kwaliteitszorg bij alle medewerkers nog te vergroten. Er komt een TRIS-opleiding voor alle lectoren en sterkere communicatielijnen voor terugkoppeling van de resultaten en de verbeterplannen.

De studenten gaven tijdens de visitatie aan dat hun inspraak goed geregeld is. Ze worden betrokken via maandelijkse vergaderingen van de werkgroep Studenten. Op deze vergaderingen zijn de opleidingscoördinator, de klastitularissen van de drie trajecten en de klasverantwoordelijken per groep aanwezig. Er zetelen twee studenten van de opleiding in de opleidingscommissie. Er is ook een studentenvertegenwoordiging van de opleiding in het departementaal studentenoverleg. Eén student vertegenwoordigt het departement in de Hogeschool Studentenraad en één in Sovoreg vzw. De commissie waardeert dat de opleiding veel aandacht besteedt aan een goede communicatie met de studenten. Er zijn geregeld informele contacten. Lectoren krijgen soms de opdracht contact te nemen met studenten over hun ervaringen met de opleiding en eventuele problemen. De studenten zijn tevreden over de contacten met de lectoren. De betrokkenheid van de studenten komt duidelijk tot uiting in de globale tevredenheid van de studenten over de opleiding, dit blijkt uit de metingen en uit de visitatie. De studenten van de opleiding Ergotherapie zijn de meest tevreden studenten van het departement. Volgens hen worden ze goed op de hoogte gehouden van de resultaten van de evaluaties.

De betrokkenheid van het werkveld bestaat in de stagecontacten die vaste begeleiders uitbouwen met vaste stageplaatsen. Een deel van hen komt ook geregeld samen in een resonantiegroep. Verder werkt de opleiding samen met de beroepsvereniging en de acht Vlaamse opleidingen ergotherapie in het Vlaams Overleg Ergotherapie. De commissie waardeert dat de resultaten van de werkveldbevragingen worden teruggekoppeld naar de resonantiecommissie en dat ze in de toekomst ook zullen verschijnen op de departementale website. Er is in 2011 ook gestart met een halfjaarlijkse Nieuwsbrief voor stageplaatsen. Het werkveld geeft tijdens de visitatie aan dat het zich gehoord voelt door de opleiding.

De afgestudeerden blijven betrokken via de alumnivereniging. Die beheert een vacaturedatabank en een alumnidatabank. Verder organiseert ze allerlei evenementen, zoals een nieuwjaarsreceptie, een wandeltocht enzovoort. Bij jobinformatie voor laatstejaarsstudenten worden steeds meer alumni ingezet. De vereniging heeft een website, een tijdschrift en een elektronische nieuwsbrief. Dat het departement de resultaten van de alumnibevragingen in de toekomst ook zal publiceren op de departementale website vindt de commissie positief.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Oordeel over onderwerp 5, interne kwaliteitszorg: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 5.1, evaluatie resultaten:	voldoende
facet 5.2, maatregelen tot verbetering:	voldoende
facet 5.3, betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld:	goed

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Onderwerp 6 Resultaten

Facet 6.1 Gerealiseerd niveau

Beoordelingscriterium:

- De gerealiseerde eindkwalificaties zijn in overeenstemming met de nagestreefde competenties qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Via bevragingen gaat de opleiding na in hoeverre ze haar doelstellingen realiseert. Het zelfevaluatierapport geeft de resultaten van de bevragingen van afgestudeerden en werkveld in 2007 en 2009. Telkens gaat het slechts om een twintigtal respondenten, wat de commissie wel zeer beperkt vindt.

De afgestudeerde respondenten zijn zeer tevreden over hun verworven algemene, algemene beroepsgerichte en beroepsspecifieke competenties. De respondenten uit het werkveld vinden dat de afgestudeerden die competenties voldoende verworven hebben. Concreet is het werkveld meer dan de afgestudeerden tevreden over het omgaan met ict. Beoordelen, synthetiseren en toepassen van onderzoeksresultaten vinden zowel werkveld als afgestudeerden een verbeterpunt. De opleiding heeft dat als verbeteractie opgenomen. Omdat de opleiding de beroepshoudingen heel belangrijk vindt, werden die apart bevraagd bij het werkveld. Ze worden doorgaans als goed verworven beoordeeld. Alleen 'accuratesse en nauwkeurigheid' wordt als voldoende verworven gescoord. Om de waardering vanuit het beroepsveld verder uit te diepen, kreeg het werkveld nog andere vragen over de opleiding voorgelegd. De kwaliteit van de opleiding in haar geheel wordt als een sterk punt beoordeeld, evenals de theoretische vorming en de sociale en communicatieve vaardigheden van de afgestudeerden. De overige punten worden als voldoende beoordeeld en werden daarom als verbeterpunten aangeduid: de beroepsgebonden praktische vaardigheden en vooral de bijdrage aan wetenschappelijk onderzoek en de dienstverlening aan derden. Intussen werden ter zake acties ondernomen, waaronder de start van een PWO-project. De aansluiting met het werkveld is eveneens als voldoende aangeduid met een aantal sterk uitgesproken positieve accenten op vlak van attitude.

Uit de diverse gestructureerde metingen blijkt volgens de commissie dat de opleiding haar doelstellingen voldoende realiseert. Men gaat ook op positief kritische wijze om met de bereikte resultaten, zo stelde de commissie vast. De meting wordt gedaan met terugkoppeling naar de te verwerven competenties waardoor de link met de opleiding optimaal is.

Deze resultaten liggen in de lijn van wat de betrokkenen tijdens de visitatie hebben gezegd. Het werkveld geeft als positieve punten aan dat de studenten klaar zijn voor de arbeidsmarkt. Ze kunnen zeer zelfstandig werken en sterk zijn in praktische vaardigheden. Ze komen goed voorbereid op stage en worden degelijk begeleid. Men vindt het ook goed dat de opleiding aandacht heeft voor de vier werkvelden en activiteiten en dat ze maatschappelijke dienstverlening organiseert. Als aandachtspunten werd aangegeven dat veel studenten zwak zijn in Nederlands. Het werkveld heeft ook bedenkingen bij het toetsen van de stages met gewogen scores die niet zichtbaar zijn, waardoor men geen totaalbeeld krijgt. Door het brede spectrum van het beroep van ergotherapeut blijft het moeilijk het profiel duidelijk te stellen in de beroepscontext. De commissie meent dat de opleiding zich nog meerkan toeleggen op het opnemen van een voortrekkersrol met betrekking tot alle nieuwe tendensen in het werkveld. Zij heeft een uitgesproken taak om studenten hierop voor te bereiden.

Van de afgestudeerde respondenten is 83% aan het werk, ze vonden snel werk. Anderen kozen voor verdere studies. Niemand is werkloos of werkzoekend.. Om de instap in het werkveld te vergemakkelijken is er de

alumniwerking met vacaturedatabase en worden de vacatures verspreid naar de studenten en afgestudeerden ad valvas en via de mail. Elk jaar in april organiseert de Associatie Universiteit Gent een afstudeerbeurs met onder meer training voor sollicitatiegesprekken, analyse van het cv, bedrijfspresentaties en verdere studiemogelijkheden. Tijdens de visitatie gaven de alumni aan dat ze klaar zijn om in het beroep te stappen. De eindstage is hierin een goede voorbereiding. Ze zijn tevreden over hun bagage inzake EBP en tevreden omdat ze hebben leren samenwerken. Verder geven ze aan als sterke punten: individuele begeleiding en kleinschaligheid, zeer veel praktijk en een goed evenwicht tussen theorie en praktijk, de werking rond de vier doelgroepen. Ze formuleren geen kritische bedenkingen. De commissie stelde vast dat er geen actieve alumniwerking is op het niveau van de ergotherapie. De afgestudeerden krijgen informatie via nieuwsbrieven.

De commissie vond de ingekeken stageverslagen van goede kwaliteit. De opleiding en het werkveld hebben onderling aandacht voor het geleverde werk, de bijbehorende producten en het proces dat de student heeft afgelegd. Het syntheseportfolio laat voldoende niveau zien. De eindwerken die de commissie gelezen heeft zijn doorgaans van een voldoende niveau. Er is aandacht voor het geleverde product en het afgelegde proces. Bij bestudering van de eindwerken viel het de commissie wel op dat de verwijzing naar literatuur niet altijd correct was. Er werd soms naar sites verwezen in plaats van naar wetenschappelijke literatuur waar dat wel mogelijk is. In de tekst zelf werd ook niet stelselmatig naar de bronnen verwezen. De commissie vindt het wel goed dat minstens twee internationale bronnen verplicht zijn. Sommige eindwerken waren taalkundig zwak. De diverse eindwerken laten ook de ontwikkeling zien die de opleiding heeft doorgemaakt op het gebied van EBP, wat vandaag leidt tot duidelijk betere eindwerken. Deze ontwikkeling dient verder voortgezet en uitgewerkt te worden volgens de commissie.

Uit de vorige visitatie in februari 2004 bleek dat internationalisering een werkpunt vormde. Intussen is het aantal uitgaande studenten in de opleiding gestegen van twee naar elf, zo stelde de commissie vast. Er zijn twee inkomende studenten. Ook het aantal personeelsleden uit de opleiding Ergotherapie dat op uitwisseling gaat, is de laatste jaren toegenomen. Die cijfers zijn volgens de commissie nog voor verbetering vatbaar. De verantwoordelijken internationalisering gaven als werkpunt tijdens de visitatie aan dat internationalisering voor studenten niet enkel via stages maar ook via opleidingen moet kunnen en dat de lectorenmobiliteit beter kan.

Globaal concludeert de commissie dat de opleiding een voldoende niveau haalt. Ze haalt haar kracht uit de sterke persoonlijke inbreng van gemotiveerde lectoren. Deze lectoren putten hun onderwijskwaliteit vooral uit het zelfkritisch bezig zijn, een hoge verantwoordelijkheidszin, een open feedbackcultuur, nabijheid bij studenten en uit collegialiteit. Er is een zeer sterke informele cultuur die verbondenheid en gedragenheid schept en permanente afstemming. Deze informele cultuur houdt echter ook gevaren in, bijvoorbeeld als er iemand wegvalt of als de opleiding groeit - vandaar een belangrijke aanbeveling van de commissie bij facet 5.1. Deze cultuur is het intrinsiek gehanteerde organisatieconcept. Men bereikt hiermee een niveau van een gedegen opleiding met een hoge graad van tevredenheid bij studenten en het werkveld. De opleiding is helder georganiseerd binnen deze visie. Van op dit werkingsplatform gaat men ook alle uitdagingen van onderwijsvernieuwing aan en integreert men nieuwe tendensen en inzichten.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie steunt het voornemen van de opleiding om de internationalisering verder uit te bouwen.

De commissie moedigt de opleiding aan de ingezette verbeterprocessen verder te implementeren.

Facet 6.2 Onderwijsrendement

Beoordelingscriteria:

- Voor het onderwijsrendement zijn streefcijfers geformuleerd in vergelijking met relevante andere opleidingen.
- Het onderwijsrendement voldoet aan deze streefcijfers.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Vlaanderen heeft geen traditie in het verzamelen van slaagcijfers per studiegebied en/of opleiding over de jaren heen. Uit ervaring blijkt dat de globale slaagcijfers voor generatiestudenten op Vlaams niveau tussen de 45 en de 50 procent liggen. Noch de evolutie over de jaren heen, noch de situatie per opleiding of studiegebied wordt opgevolgd. Daardoor kan de opleiding geen streefcijfers formuleren in vergelijking met relevante andere opleidingen.

De commissie heeft vastgesteld dat in het departement en de opleiding er geen streefcijfers worden vooropgesteld voor het onderwijsrendement. Het departement en de opleiding houden het erbij dat ze zoveel mogelijk studenten de vooropgestelde competenties willen laten bereiken, gelet op de heterogene instroom. Het zelfevaluatie-rapport biedt wel een trendanalyse van de slaagpercentages vanaf 2004-2005 in vergelijking met de andere Vlaamse opleidingen.

De slaagkansen hangen sterk af van het gevolgde modeltraject. De cijfers geven aan dat er een vrij stabiele slaagkans is voor studenten die voorheen credits behaalden voor minder dan 60 studiepunten, onder andere in het eerste modeltraject dus. Gemiddeld 45% slaagt voor alle opgenomen studiepunten, terwijl gemiddeld 23% slaagt voor minder dan 50% van de opgenomen studiepunten. Studenten struikelen vooral over de vakken anatomie, basisfunctietraining en bewegingsleer, maatschappelijke vorming en fysiologie en pathologie. Studenten in het tweede modeltraject hebben meer slaagkansen: 74 tot 86% slaagt voor alle opgenomen studiepunten en slechts heel weinig studenten slaagt voor minder dan 50% van de opgenomen studiepunten. Ook studenten in het derde modeltraject en anderen die voorheen voor meer dan 120 studiepunten credits hebben behaald vertonen een relatief hoge slaagkans: 76 tot 100% van deze studenten behaalt credits voor alle opgenomen studiepunten en slechts een enkeling slaagt voor minder dan 50% van de opgenomen studiepunten. Hier is een dalende trend waarneembaar die in 2009-2010 echter opnieuw omgebogen werd. Een mogelijke verklaring is volgens de opleiding de flexibilisering, waarbij studenten een stageperiode en het eindwerk uitstellen tot het volgende afstudeermoment, in januari. Vergelijking met de andere ergotherapie-opleidingen in Vlaanderen leert dat de slaagpercentages aan de Hogeschool Gent als gemiddeld tot hoog kunnen beschouwd worden.

Er zijn minder generatie- dan niet-generatiestudenten. Generatiestudenten hebben een kans van minder dan 40% om te slagen voor alle opgenomen studiepunten in het eerste jaar. Ook hier is een licht dalende trend zichtbaar en ligt het slaagpercentage op een gemiddeld niveau tegenover de andere hogescholen. Waar in het academiejaar 2004-2005 nog bijna de helft van de generatiestudenten slaagde voor het volledige modeltraject van het 1ste jaar, zijn er dat in het academiejaar 2009-2010 nog slechts 27%.

Uit de aanvulling van het ZER (2011) blijkt dat de gemiddelde studieduur de afgelopen vier academiejaren licht toeneemt tot bijna 3,3 jaar. Dit kan voor een deel verklaard worden door de flexibilisering: studenten hebben meer en meer de neiging om hun studie te spreiden. 27% van de generatiestudenten kiest daar vandaag voor, zo zei men tijdens de visitatie. De opleiding zegt dit nauwgezet te zullen opvolgen.

De vooropleiding speelt wel degelijk een rol, stelde de commissie vast. De slaagcijfers van een eerstejaarsstudent met ASO-diploma liggen stelselmatig hoger dan de slaagcijfers van eerstejaarsstudenten met een TSO-diploma. De slaagcijfers van (de weinige) studenten met een KSO- of BSO-diploma liggen nog lager. Vanaf het tweede jaar lijkt vooropleiding een minder grote rol te spelen.

De opleiding merkt op dat minder studenten de opleiding stopzetten, wellicht door de flexibilisering. Via de trajectgesprekken driemaal per jaar kan ze studenten tijdig doorverwijzen voor studiebegeleiding. Bij het stopzetten van de opleiding tracht men via informele gesprekken of via mail de reden te achterhalen, maar die informatie wordt niet systematisch verwerkt, wat de commissie betreurt. De opleiding wil dit in de toekomst aanpakken en systematisch exitonderzoek opzetten.

Een student die minder dan 50% van de credits behaalt, moet bij een volgend diplomacontract voor dezelfde opleiding voor minstens de helft van de opgenomen studiepunten credits verwerven. Anders kan hij niet meer worden ingeschreven voor een diplomacontract voor dezelfde opleiding. Per uitzondering kan dat wel mits bindende voorwaarden, zoals een opgelegde samenstelling van het jaarprogramma of het volgen van studiebegeleiding. De studenten worden volgens de commissie goed en herhaaldelijk geïnformeerd over deze maatregel.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie steunt de plannen om de oorzaken van mislukken in de studie systematisch op te volgen via exitonderzoek.

De commissie beveelt de opleiding, het departement en de hogeschool aan verder te werken aan het bijhouden, opnemen en vergelijken (binnen de opleiding in verschillende schooljaren, interdepartementaal, tussen de verschillende opleidingen in Vlaanderen) van kerncijfers en hier relevante streefcijfers mee uit te werken.

Oordeel over onderwerp 6, resultaten: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 6.1, gerealiseerd niveau:	voldoende
facet 6.2, onderwijsrendement:	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Globaal oordeel

De visitatiecommissie baseerde haar oordeel en motivering op de volgende bronnen:

- het zelfevaluatie rapport van de opleiding en de bijhorende bijlagen, de gevoerde gesprekken met de betrokkenen,
- de documenten ter inzage tijdens het bezoek,
- de opgevraagde documenten,
- de reactie van de opleiding op het opleidingsrapport.

De commissie vindt het zelfevaluatie rapport erg uitgebreid. Een aantal elementen worden erg precies omschreven, en mogen bondiger aan bod worden gebracht. Eveneens merkte de commissie enige overlap op. Het onderscheid tussen wat van toepassing is voor de opleiding zelf, het departement of het hogeschoolniveau was voor de commissie niet steeds duidelijk. Het viel de commissie ook op dat bij de kritische analyse op het einde van elk onderwerp soms nog nieuwe informatie wordt toegevoegd, die niet in het voorgaande deel opgenomen is. Op diverse plaatsen in het ZER doet men uitspraken of appreciaties over de opleiding die niet gestaafd zijn door argumenten of waartoe objectieve gegevens ontbreken. De bijlagen zijn goed gekozen en verzorgd. Ze zijn echter moeilijk te raadplegen omdat de pagina's niet doorlopend genummerd zijn en de inhoudstafel dus geen verwijzing naar pagina's bevat. Zo kan de lezer niet snel een bepaalde bijlage terugvinden.

Op basis van de oordelen over:

onderwerp 1, niveau en oriëntatie:	voldoende
onderwerp 2, programma:	voldoende
onderwerp 3, personeel:	voldoende
onderwerp 4, voorzieningen:	voldoende
onderwerp 5, interne kwaliteitszorg:	voldoende
onderwerp 6, resultaten:	voldoende

is de commissie van mening dat er voldoende generieke kwaliteitswaarborgen in de opleiding aanwezig zijn.

In haar reactie op de eerste terugmelding heeft de opleiding aangegeven volgende verbeterprojecten uitgevoerd of opgestart te hebben:

- De opleiding is gestart met de hervorming van de bachelorproef. In academiejaar 2012-2013 start de opleiding met een pilootproject en zal de volledige hervorming in documenten vastgelegd worden om geïmplementeerd te worden in academiejaar 2013-2014. De onderwerpen van de bachelorproef zullen in de toekomst bepaald worden door de opleidingscommissie in samenspraak met mensen uit het werkveld. Op die manier kan de methode beter bewaakt worden en kan de verkregen evidence doelgerichter geïntegreerd worden in het programma.
- De opleiding heeft een aanvraag tot ondersteuning bij de dienst Integrale kwaliteitszorg en onderwijsontwikkeling bij de faculteit Mens en Welzijn ingediend en gekregen.
- Op hogeschoolniveau loopt een inventarisatie van de instroom-, doorstroom- en uitstroomacties van de verschillende opleidingen en een interfacultaire focusgroep is opgericht om dit project mee uit te bouwen en op te volgen.
- De dienst Integrale kwaliteitszorg en onderwijsontwikkeling bij de faculteit Mens en Welzijn heeft een eerste ontwerp van facultaire onderwijsvisie uitgeschreven; eindversie en implementatie is voorzien voor januari 2013.
- De opleiding werkt verder aan de initiatieven op het vlak van internationalisering (onder meer het uitschrijven van een Intensive Program rond 'community development'.

De commissie heeft op basis hiervan haar oordelen niet gewijzigd.

Overzichtstabel van de oordelen

	score facet	score onderwerp
Onderwerp 1: Doelstellingen van de opleiding		voldoende
Facet 1.1: Niveau en oriëntatie	voldoende	
Facet 1.2: Domeinspecifieke eisen	goed	
Onderwerp 2: Programma		voldoende
Facet 2.1: Relatie doelstelling en inhoud	voldoende	
Facet 2.2: Eisen professionele gerichtheid	voldoende	
Facet 2.3: Samenhang	voldoende	
Facet 2.4: Studieomvang	oké	
Facet 2.5: Studietijd	voldoende	
Facet 2.6: Afstemming vormgeving en inhoud	voldoende	
Facet 2.7: Beoordeling en toetsing	voldoende	
Facet 2.8: Masterproef	n.v.t.	
Facet 2.9: Toelatingsvoorwaarden	goed	
Onderwerp 3: Inzet van personeel		voldoende
Facet 3.1: Kwaliteit personeel	voldoende	
Facet 3.2: Eisen professionele gerichtheid	voldoende	
Facet 3.3: Kwantiteit personeel	voldoende	
Onderwerp 4: Voorzieningen		voldoende
Facet 4.1: Materiële voorzieningen	voldoende	
Facet 4.2: Studiebegeleiding	goed	
Onderwerp 5: Interne kwaliteitszorg		voldoende
Facet 5.1: Evaluatie resultaten	voldoende	
Facet 5.2: Maatregelen tot verbetering	voldoende	
Facet 5.3: Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld	goed	
Onderwerp 6: Resultaten		voldoende
Facet 6.1: Gerealiseerd niveau	voldoende	
Facet 6.2: Onderwijsrendement	voldoende	

De oordelen zijn van toepassing voor:

HoGent

Hogeschool Gent

- professioneel gerichte bacheloropleiding Ergotherapie

Hoofdstuk 4 Hogeschool West-Vlaanderen

Algemene toelichting bij de professioneel gerichte bacheloropleiding Ergotherapie aan de Hogeschool West-Vlaanderen

De Hogeschool West-Vlaanderen (HOWEST) behoort tot de Associatie Universiteit Gent. De hogeschool telt vier campussen, waarvan twee in Brugge en twee in Kortrijk. Er zijn 22 bacheloropleidingen en 7 masteropleidingen. De hogeschool is organisatorisch opgedeeld in drie departementen: departement Professionele bachelors Brugge, departement Professionele bachelors Kortrijk en departement Academische bachelors en masters in Kortrijk.

De opleiding ergotherapie wordt georganiseerd op de campus Renaat De Rudderlaan van het departement Professionele Bachelors in Kortrijk. Daar worden ook volgende opleidingen aangeboden: Communicatiemanagement, Journalistiek, Office management, Sociaal werk en Toerisme en Recreatiemanagement.

De opleiding ergotherapie startte in het academiejaar 2008-2009 naast het standaardtraject met een keuzetraject Wellnesscoaching. Dit traject telde eerst 17 studiepunten, dit academiejaar (2011-2012) werd dat verhoogd naar 48 studiepunten.

Er zijn 69 eerstejaars, ongeveer gelijk gespreid over beide trajecten. In totaal telt de opleiding 158 studenten.

Voorafgaandelijke opmerking van de commissie

De commissie wordt in haar opdracht geconfronteerd met een feitelijke situatie waarbij de te visiteren opleiding Ergotherapie is georganiseerd op een manier waarbij enerzijds sprake is van een standaardtraject en een keuzetraject Wellnesscoaching.

Het zogenaamde keuzetraject

- wijkt op een dergelijk groot aantal studiepunten (48 op de 180) af van het standaardtraject;
- onderbreekt een volgtijdelijkheid zodanig dat een switch tussen de trajecten op een bepaald moment in het volgen van de opleiding niet meer mogelijk is;
- wijkt qua leerinhouden zo af van het standaardtraject, dat essentiële leerinhouden vanuit het standaardtraject voor de beginnende beroepsbeoefenaar – ergotherapeut niet zijn opgenomen in het keuzetraject wellnesscoaching;
- heeft een heel andere ontstaansgeschiedenis en ontwikkeling dan het standaardtraject.

De commissie werd gedurende de analyse van het zelfevaluatie rapport, en tijdens de visitatie met een ambigue situatie geconfronteerd. Ze wordt verondersteld één opleiding, namelijk de opleiding Ergotherapie te visiteren. Ze kan zich dus enkel uitspreken over één opleiding in een unieke beoordeling, ondanks het feit dat hier sprake is van twee fundamenteel afwijkende trajecten. Hierbij dient de commissie meteen ook de vraag te stellen in hoeverre de twee trajecten allebei op behoorlijke wijze een beginnende beroepsbeoefenaar-ergotherapeut afleveren. Voldoet (zie verder) één van de keuzetrajecten niet aan de vereisten in het kader van enkele facetten die de visitatie hanteert, dan geldt dit bij uitbreiding dus voor de opleiding in haar geheel. Het visitatieverslag dient in het licht van deze ambiguïteit, die de opleiding heeft gelaten, te worden bekeken.

Onderwerp 1 Doelstellingen van de opleiding

Facet 1.1 Niveau en oriëntatie van de professioneel gerichte bachelor

Beoordelingscriteria:

De opleidingsdoelstellingen zijn er op gericht de student te brengen tot:

- het beheersen van algemene competenties als denk- en redeneervaardigheid, het verwerven en verwerken van informatie, het vermogen tot kritische reflectie en projectmatig werken, creativiteit, het kunnen uitvoeren van eenvoudige leidinggevende taken, het vermogen tot communiceren van informatie, ideeën, problemen en oplossingen, zowel aan specialisten als aan leken en een ingesteldheid tot levenslang leren;
- het beheersen van algemene beroepsgerichte competenties als teamgericht kunnen werken, oplossingsgericht kunnen werken in de zin van het zelfstandig kunnen definiëren en analyseren van complexe probleemsituaties in de beroepspraktijk en het kunnen ontwikkelen en toepassen van zinvolle oplossingsstrategieën, en het besef van maatschappelijke verantwoordelijkheid samenhangend met de beroepspraktijk;
- het beheersen van beroepsspecifieke competenties op het niveau van een beginnend beroepsbeoefenaar.

Het oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De doelstellingen van de opleiding zijn volgens de commissie geformuleerd volgens het niveau en de oriëntatie van de professioneel gerichte bachelor. Ze zijn gericht op het beheersen van de decretaal bepaalde algemene en algemene beroepsgerichte competenties. Vanaf het academiejaar 2006-2007 werden zes beroepsrollen als uitgangspunt genomen om de algemene doelstellingen van de opleiding te bepalen: observator, assessor, behandelaar, adviseur, manager en onderzoeker. Deze gelden voor de volledige opleiding, ook voor het keuzetraject wellness.

De commissie vernam dat het competentieprofiel werd geactualiseerd na afstemming met alle stakeholders en dit omdat men in het kader van het decreet Vlaamse Kwalificatiestructuur (april 2009) hogeschoolbreed ging werken met learning outcomes. De bestaande eindcompetenties werden vertaald naar leerresultaten en deelcompetenties. De beroepsrollen werden onderverdeeld in vier kernrollen: observator, assessor, behandelaar en adviseur. Daarnaast zijn er drie ondersteunende rollen: manager, teamplayer en onderzoeker. Het Vlaams kwalificatieraamwerk steunt op het Europese, waarvan het niveau zes volgens de Dublindescriptoren overeenkomt met het bachelorniveau.

In de toekomst wordt het nieuwe systeem verder uitgebouwd, waarbij de (deel-) competenties aan vooropgestelde leerresultaten worden gekoppeld. Zo wil men na een transitieperiode het competentiegericht leren steeds sterker verankeren. De commissie ondersteunt de opleiding in het traject om de leerresultaten verder effectief in de opleiding te operationaliseren. De grootschalige oefening heeft een tijdsplan dat voor de opleiding loopt tot zomer 2013. Het verwerken van de vooropgestelde leerresultaten werden in de leerfiches verwerkt. De toetsing werd hierop nog niet afgestemd.

De commissie na kennis van de concordantiematrix waarin de nieuwe leerresultaten gekoppeld worden aan de algemene competenties en de algemene beroepscompetenties. Zolang echter deze nieuwe manier van werken niet volledig is uitgebouwd, wordt nog met de competentielijst van 2006 gewerkt, wat vanzelfsprekend consequenties heeft.

De commissie stelde vast dat de internationale dimensie niet in de competenties geëxpliciteerd is. Tijdens de gesprekken bleek echter wel dat de opleiding de internationalisering dynamisch aanpakt en heldere doelen vooropstelt.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie beveelt aan het nieuwe competentiemodel verder uit te werken, systematisch te onderbouwen en te verduidelijken, rekening houdend met Vlaamse, Europese en internationale vernieuwingen.

Het inschrijven van de internationale dimensie rechtstreeks in de doelstellingen zal de lovenswaardige en goed aangepakte internationalisering nog meer verankeren.

Facet 1.2 Domeinspecifieke eisen

Beoordelingscriteria:

- De doelstellingen van de opleiding (uitgedrukt in eindkwalificaties van de student) sluiten aan bij de eisen die door (buitenlandse) vakgenoten en het relevante beroepenveld gesteld worden aan een opleiding in het betreffende domein (vakgebied/discipline en/of beroepspraktijk of kunstpraktijk). Ze zijn, ingeval van gereguleerde beroepen, in overeenstemming met de reglementering of regelgeving ter zake.
- Voor professioneel gerichte bacheloropleidingen zijn de eindkwalificaties getoetst bij het relevante beroepenveld.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De acht Vlaamse opleidingen Ergotherapie gebruiken voor de opmaak van hun doelstellingen en eindcompetenties hetzelfde domeinspecifieke referentiekader dat in samenspraak met de leden van het Vlaams Overleg Ergotherapie (VLOE) werd vastgelegd. De leden van dit overleg zijn de voorzitter van het Vlaams Ergotherapeutenverbond (de beroepsvereniging) en de opleidingscoördinatoren van de acht Vlaamse opleidingen ergotherapie. De commissie neemt dit kader over als domeinspecifiek referentiekader.

Dit is gebaseerd op volgende bronnen.

Op nationaal niveau:

- K.B. van 8 juli 1996 betreffende de beroepstitel en de kwalificatievereisten voor de uitoefening van het beroep van ergotherapeut en houdende vaststelling van de lijst van technische prestaties
- Beroepsprofiel Ergotherapie, Studie 31, Werkgroep beroepsprofiel van de Vlaamse Hogescholen in opdracht van de Vlaamse Onderwijsraad (VLOR), 1997
- Opleidingsprofiel Ergotherapie, Studie 79, Sectorcommissie hogeschoolonderwijs van de Vlaamse Onderwijsraad (VLOR), 1998
- Kerncompetenties Vlaams Overleg Ergotherapie, (VLOE, 2002 & AEB, 2002).

Op internationaal niveau:

- Revised minimum standards for the education of occupational therapists. World Federation of Occupational Therapists (WFOT), The Council of the World Federation of Occupational Therapists, 2002
- Guidelines for World Federation of Occupational Therapists Process for Approval of Educational Programmes, World Federation of Occupational Therapists (WFOT), 2003
- Occupational therapy education in Europe: Curriculum guidelines, European Network of Occupational Therapy in Higher Education (ENOTHE), Amsterdam, 2000.
- Occupational Therapy Competencies, European Network of Occupational Therapy in Higher Education (ENOTHE) & Council of Occupational Therapists for the European Countries (COTEC), Copenhagen, 2005
- Tuning Educational Structures in Europe. Reference Points for the design and delivery of degree programmes in Occupational Therapy, The Tuning Project 2008, ENOTHE, Universidad de Deusto, Bilbao, Spain, 2008

De relatie tussen het gezamenlijke competentieprofiel (Kerncompetenties Vlaams Overleg Ergotherapie, VLOE, 2002) en deze documenten van het domeinspecifiek referentiekader van het VLOE wordt zichtbaar gemaakt in een matrix. Een andere concordantiematrix legt de link tussen het gezamenlijke competentieprofiel en de eindcompetenties van de opleiding Ergotherapie aan Howest. De commissie stelt vast dat de opleiding geen afstudeerrichtingen aanbiedt maar wel twee trajecten heeft, een standaardtraject ergotherapie en een keuzetraject ergotherapeut-wellnesscoach. Voor beide trajecten wordt hetzelfde competentieprofiel gebruikt. Gegeven de afstemming tussen de drie documenten besluit de commissie dat de domeinspecifieke competenties voldoende afgedekt zijn. De commissie stelt vast dat het keuzetraject wellnesscoach in het academiejaar 2011-2012 zal uitbreiden van 17 studiepunten naar 48 studiepunten (van de totaal 180 studiepunten). De opleiding zegt dat de beoogde competenties voor beide trajecten dezelfde zijn, maar de commissie heeft vastgesteld dat te veel delen van het programma verschillen om dit hard te kunnen maken (zie 2.1). Het blijkt ook in de toetsing (zie facet 2.7).

Het is voor de commissie enerzijds duidelijk:

- dat het doel 'welbevinden' (als vertaling van wellness) het doel van elke ergotherapeut kan zijn;
- dat de complementaire technieken geleend aan de 'wellness' technieken zijn die in het kader van ergotherapie kunnen worden ingezet.

Anderzijds stelt de commissie vast:

- dat er onvoldoende afstemming is met vakgenoten in Vlaanderen over het keuzetraject wellnesscoaching, met name met het Vlaams Ergotherapeutenverbond. Volgens het verbond is het onduidelijk of de invulling van het keuzetraject overeenstemt met beroepsprofiel van de ergotherapeut. De commissie heeft ook geen link gevonden met het beroepsprofiel van de Nederlandse en de Canadese ergotherapeuten, zoals de opleiding aangaf tijdens het bezoek. Ze vond ook bij de Amerikaanse vereniging voor ergotherapie geen informatie die aansluit bij de visie van het team.
(<http://www.aota.org/Consumers/Professionals/WhatsOT/Master-List.aspx>. Retrieved at October 23, 2011.)
- dat er vraagtekens zijn over de adequate afstemming met vakgenoten uit het lokale en regionale werkveld. Dat was via de opleidingscommissie wel betrokken bij de opleiding, maar de commissie stelt vast dat hierin slechts vier externe leden zitting hebben. De kritische vragen van leden staan bovendien slechts vaag beschreven in de verslagen van de opleidingscommissie.
- dat de keuze van de opleiding gebaseerd is op een eigen onderzoek maar de commissie stelt vast dat het onderzoek zich echter beperkte tot een enquête door studenten bij het door de opleiding gekende werkveld (de bestaande stageplaatsen en een willekeurige steekproef van de sociale kaart van West-Vlaanderen) en geen rekening houdt met de verhouding behandelinstellingen/woonvormen in het bevraagde staal. Er is geen bevraging geweest bij een grote groep van stakeholders over wellnesscoaching als dusdanig en er wordt binnen de opleiding ruimte voor verwarring gelaten over welke visie op wellness gebruikt wordt. De verantwoordelijken van het wellnesstraject spreken duidelijk van een 'andere, nieuwe basisvisie die verschilt van die van de ergotherapeut'. Voor hen is dit zo sterk verschillend dat vanaf dag één van de opleiding de trajecten al uit elkaar worden getrokken en dat een trajectwijziging na semester 2 niet meer haalbaar is. Studenten, afgestudeerden en werkveld daarentegen ervaren en betitelen het wellnesaanbod als activiteiten ter beschikking van de ergotherapeut vanuit zijn ergotherapeutische basisvisie.

Tijdens de visitatie geeft de opleiding verschillende malen oprecht en open weer dat sterke strategische overwegingen de doorslag gaven om zich via dit keuzetraject te profileren ten opzichte van andere opleidingen. Dit verdient vanuit managementstandpunt waardering. De commissie heeft het volste respect voor deze overwegingen en de openheid hierover. Het ontslaat de opleiding echter niet van de plicht te voldoen aan de vooropgestelde vereisten van afstemming met het beroepenveld. De commissie merkt ook op dat de opleiding keuzetrajecten heeft en geen aparte afstudeerrichtingen. Daardoor moet de commissie één globaal oordeel vellen over de volledige opleiding ergotherapie. Als ze daarbij een keuzetraject van 48 studiepunten over de drie opleidingsjaren mee in de weegschaal moet leggen, beïnvloedt dit vanzelfsprekend de globale beoordeling.

Uit de mondelinge toelichting tijdens de visitatie blijkt ook een verschil tussen wat de naamgeving ('standaardtraject' -versus 'traject wellnesscoaching') oproept en de bedoeling van de opleiding. Het wekt de

indruk dat er een soort van 'alternatieve' ergotherapie zou mogelijk/wenselijk zijn ten opzichte van een eerder 'klassieke' standaardmethode. Het is niet meer dan begrijpelijk dat hier een reactie tegen komt. Bij de mondelinge toelichting is echter meermaals gemotiveerd dat dit uitdrukkelijk niet de bedoeling is. De commissie moedigt de opleiding aan hiervoor een oplossing te vinden.

De commissie meent dat de opleiding de huidige strategisch verworven positie kan consolideren. Ze vindt dat in samenspraak met de stakeholders van het beroepenveld in Vlaanderen, waaronder het VLOE, en met een ruim panel van lokale en regionale stakeholders uit het beroepenveld kan worden besproken hoe men diverse complementaire technieken in de opleiding ergotherapie in de toekomst het best integreert. Tot slot nog dit. Het huidige opleidingspecifiek competentieprofiel is in een overgangsfase. De processen die hiertoe aanleiding geven en de huidige stand van zaken zijn moeilijk te volgen voor buitenstaanders en dus voor de commissie.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie pleit ervoor de intussen verworven inzichten over 'wellnesscoaching en ergotherapie' te integreren in één standaardprogramma met beperkte keuzemodules, al dan niet diplomasupplementen. Dit kan meteen een aanloop zijn naar een aanbod van aanvullende modules na de opleiding.

Oordeel over onderwerp 1, doelstellingen van de opleiding: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 1.1, niveau en oriëntatie:	voldoende
facet 1.2, domeinspecifieke eisen:	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Onderwerp 2 Programma

Facet 2.1 Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma

Beoordelingscriteria:

- Het programma is een adequate concretisering van de eindkwalificaties van de opleiding qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen.
- De eindkwalificaties zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma.
- De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de geformuleerde eindkwalificaties te bereiken.

Oordeel van de visitatiecommissie: onvoldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie is van mening dat de competentiematrix van de opleiding de relatie tussen de opleidingsdoelstellingen en de doelstellingen op module/partimniveau inzichtelijk maakt. Het programma is modulair opgebouwd. Het niveau dat voor een professionele bachelor wordt verwacht is in de inhoud van de opleidingsonderdelen terug te vinden. De eerste twee semesters zijn er 25 à 30 contacturen. Ze zijn vooral gericht op kennis over de gezonde mens, met vakken als anatomie en psychologie. De kennis wordt toegepast in practica, bijvoorbeeld met driedimensionale anatomische modellen. Ook de gangbare ergotherapeutische concepten en modellen komen aan bod. In de module Ergotherapeutische basisvaardigheden 1 zijn er studiebezoeken in de aanloop naar de observatiestage uit het tweede semester.

In het derde en vierde semester komen de vier interventiedomeinen van de ergotherapie (fysieke problematiek, geriatrische problematiek, geestelijke gezondheidszorg en ontwikkelingsproblematiek) aan bod. Kennis over ergotherapeutische processen van observeren, assessments, behandelen en/of adviseren wordt gekoppeld aan de functionele gevolgen van de stoornis. Beroepstechnische vaardigheden worden aangeboden in een laboratoriumsituatie (skillslab) en ingeoefend via demonstraties en rollenspelen, het uitvoeren van een assessment, het opmaken van een cliëntgerichte advisering. Tot slot is er de stage.

In de laatste twee semesters wordt de student gecoacht om zelf de noodzakelijke kennisopbouw te selecteren en te screenen in functie van het klinisch redeneren en de uitwerking van de bachelorproef. In de module professionalisering in het vijfde semester wordt casuïstiek aangeleverd in 'klinische redeneersessies'.

De werkveldervaring in de vorm van stages neemt 54 studiepunten in beslag tijdens vijf stageperiodes, voor in totaal 1050 uren. Elke student moet minstens één stage-ervaring hebben in elk interventiedomein.

Wat de invulling van het keuzetraject betreft, geeft het team aan inspiratie gehaald te hebben bij Townsen University in Baltimore and Southern California University. Op de website van deze OT–OS education programmes kon de commissie geen aanknopingspunten/motieven vinden om een keuzetraject te starten dat zich onder noemer van opleiding tot ergotherapeut over de ganse opleidingsduur spreidt (<http://www.towson.edu/ot/> retrieved October 23, 2011 en <http://ot.usc.edu/> retrieved October 23, 2011). De programma's van deze opleidingen ergotherapie hebben modules gericht op well-being zoals in de internationale literatuur beschreven (o.a. Wilcock, A., 2006). De visie op wellness van HOWEST stemt hiermee volgens de commissie niet geheel overeen. In de literatuur wordt "well-being" als doel van ergotherapie en als te bereiken voorwaarde voor gezondheid beschouwd en krijgt dit dan ook een verhoogde aandacht in modules binnen een opleiding ergotherapie. In Howest echter kan het lijken alsof de opleiding ergotherapeut/keuzetraject wellnesscoach - dus bij uitbreiding "de ergotherapie"- de basisopleiding is om "wellnesscoach" te worden. Het keuzetraject verschilt in 48 studiepunten van het standaardtraject op volgende punten. In de module Basisvaardigheden van de wellnesscoach wordt gewerkt vanuit 'inlevingspractica' (23 studiepunten) waarbij de student de gebruikte technieken ondergaat: meditatie, relaxatie, stressmanagement, tai chi, massage, aromatherapie, braingym (semester 1 en 2). Tijdens de technische practica nadien leert de student deze

technieken op beginnersniveau gebruiken bij medestudenten. Deze manier van werken werkt ongetwijfeld een praktijkgerichtheid in de hand, doch is geen garantie noch bewijs dat de student hier in een 'ergotherapeutische context' leeractief is. Het gaat, voor zover de commissie kon vaststellen, enkel over oefenen en in praktijk leren brengen van de technieken. Vanaf semester 5 wordt de student ingeschakeld als begeleider voor studenten uit het inlevingspracticum. Daarnaast zijn er de module Mens en Energie (Bio-energetica), de module Wellnesscoaching in de ergotherapeutische interventies en de module Beroepsontwikkeling. Een aantal opleidingsonderdelen van het standaardtraject komen in het keuzetraject niet aan bod, waaronder Ergotherapeutische basisvaardigheden, met partim 1: methoden, didactiek en analyse en partim 2: groepsessies, en biomechanica. Bij het keuzetraject worden ook activiteiten aangeboden zonder analyse van de problematiek van de cliënt, wat toch een van de taken van de ergotherapeut is. De commissie is van oordeel dat het keuzetraject hiermee onvoldoende beantwoordt aan de vooropgestelde doelstellingen voor de gehele opleiding

In het standaardtraject is er in semester 4 een keuzemogelijkheid binnen de module Domeinspecifieke verdieping, waar de student zich kan verdiepen in twee van de vier interventiedomeinen.

Tijdens de visitatie heeft de commissie vastgesteld dat voor het standaardtraject een programma bepaald is dat een adequate concretisering is van de eindkwalificaties. De eindkwalificaties werden vertaald in competenties en worden nu omgezet in te behalen leerresultaten gekoppeld aan (deel-)competenties. De inhoud van het programma van het standaardproject biedt de studenten de mogelijkheid om deze resultaten te bereiken.

Voor het keuzetraject oordeelt de commissie dat het programma geen voldoende en geen adequate concretisering is van de beoogde competenties. Een aantal basisvakken ergotherapie ontbreken. In het programma gaat een vrij groot deel van de beschikbare studietijd (48 studiepunten) naar diverse 'complementaire technieken'. De vertaalslag naar de praktijk als ergotherapeut tracht men te maken in een zware zogenaamde 'monster'-module met veel studiepunten. Inhoudelijk stelt ze echter weinig voor. De commissie heeft de inhoud van de cursus bekeken. Ze stelde vast dat de lesmap een samenvoeging is van cursusmateriaal en powerpoints uit ergotherapiespecifieke cursussen uit het standaardtraject. De beroepsspecifieke kennis en vaardigheden worden theoretisch opgesomd, zonder een inhoudelijke link te leggen tussen ergotherapie, behandelen en wellness. De commissie is daarom van oordeel dat het programma van het keuzetraject de beoogde doelstellingen, met name de beoogde competenties van een beginnend ergotherapeut, onvoldoende bereikt. Ze komt tot dit oordeel op basis van volgende argumenten:

- Na het bekijken van lesmateriaal en de examenvragen van het wellness-traject, blijkt dat die geen of een onduidelijke link hebben met ergotherapie.
- Door de vergelijking van het programma van de twee trajecten blijkt dat in het standaardtraject een behoorlijke aandacht geschonken wordt aan de ergopraktijk, terwijl die in het keuzetraject geen evenwaardige plaats krijgt.
- Bovenbeschreven opmerking zou in theorie kunnen worden tegengesproken door een kwalitatieve, objectieve toetsing op de nieuw geformuleerde leerresultaten, gekoppeld aan de (deel-)competenties. Dit kan de commissie momenteel echter niet nagaan omdat dit slechts kan na het volledig ontplooiën van deze nieuwe benadering in zomer 2013.
- Een switch tussen het standaardtraject en wellnesscoaching is na jaar 1 niet meer mogelijk volgens de lectoren, wat erop wijst dat het eigenlijk twee aparte studietrajecten zijn.

De commissie stelt vast dat de opleiding wel toonaangevend is inzake discipline-overschrijdend werken, bijvoorbeeld in het met een Europese award beloonde project 'design for every-one' (zie facet 2.2). Hoe uitmuntend de commissie dit ook vindt, ze wijst erop dat het project gaat over samenwerking tussen totaal verschillende, complementaire beroepen in functie van hulpmiddelen. Het mag de aandacht daarnaast niet afleiden van de multidisciplinaire samenwerking waarmee vele, zo niet alle studenten in hun latere loopbaan veelvuldig zullen worden geconfronteerd: de samenwerking met andere disciplines rond dezelfde cliënt (kine, verpleging, logo, maatschappelijk werker, enzovoort). De commissie vindt dat hier ruimte is voor verbetering.

De internationale dimensie in de opleiding wordt volgens de commissie beleidsmatig stevig en inspirerend aangepakt op hogeschool- en opleidingsniveau, met heldere doelen en een duidelijke opbouw. Men wil elke

student een internationale ervaring geven. Deze visie wordt consequent op opleidingsniveau in praktijk gebracht en verder uitgebouwd, gedragen door het team. Het gaat om een coherent geheel van activiteiten, met goede voorlichting voor studenten, afgewogen internationale contacten en duidelijke afwegingen naar inhoud: int@home in jaar 1, kortdurende uitwisselingen in jaar 2, studentexchange in jaar 3, inkomende en uitgaande lectoren. De opleiding is ook lid van het international netwerk Enothe en werkt mee aan internationale projecten in dat verband. Er is ook internationale samenwerking in het kader van Espiew (Entrepreneurial Spirit Improving European Welfare).

ICC@Home of International Case Comparaison@Home, vindt de commissie een mooi initiatief. Het is een internationaal pilot project, opgestart in februari 2011 samen met de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen en de Fach Hochschule Joanneum uit Oostenrijk, voor studenten die geen buitenlandse verplaatsing willen maken. Twee of meer studenten vanuit een verschillende opleiding verzamelen evidenced based data rond een problematiek die hun gemeenschappelijke interesse wegdraagt. Ze richten zich ook op gelijkenissen en verschillen in de organisatie van de gezondheidszorg en de ergotherapeutische benadering. Dit wordt verwerkt in een paper en een poster voor verdere presentatie aan andere studenten van de opleiding.

Het opleidingsteam stelt curriculumherzieningen voor naar aanleiding van de enquêtes kwaliteitszorg of van algemene richtlijnen vanuit de algemene diensten. Alle stakeholders worden erbij betrokken. De commissie meent dat curriculumherzieningen systematisch kunnen worden uitgezet op een tijdslijn en minder afhankelijk moeten zijn van ad hoc vastgestelde problemen of ongenoegens. De commissie vindt dat de studiefiches wel helder en geactualiseerd zijn. De informatie over leerresultaten, deelcompetenties, werkvormen en evaluatievormen corresponderen niet altijd met wat een cursus aanbrengt. De studenten geven aan dat de doelstellingen van een partim of module in de eerste les worden overlopen, soms zelfs bij het begin van een hoofdstuk. Toch is het de commissie niet helemaal duidelijk geworden of lectoren en studenten hier effectief mee werken.

Aanbevelingen ter verbetering:

Voor het traject wellness vraagt de commissie met aandrang de vakinhoudelijke stam ergotherapie nadrukkelijker in het programma in te brengen. De basis van het programma moet een directe link hebben met ergotherapie en kan worden aangevuld met beperkte keuzemodules rond wellness.

De commissie suggereert om in samenspraak met de relevante stakeholders de wijze waarop de visie over integratie van diverse complementaire technieken in de opleiding ergotherapie naar de toekomst het best wordt aangepakt, te heroverwegen: met keuzemodules en/of met diplomasupplementen. Dit kan meteen een aanloop zijn naar een aanbod van aanvullende modules na de opleiding.

De commissie vraagt om de opleidingoverschrijdende samenwerking verder te ontwikkelen die multidisciplinaire ervaring in welzijn- en gezondheidszorg settings tijdens de opleiding bij de studenten brengt.

De commissie adviseert om voor curriculumherziening en- innovatie een vaste tijdslijn uit te zetten.

Facet 2.2 Eisen professionele gerichtheid van het programma

Beoordelingscriteria:

- Kennisontwikkeling door studenten vindt plaats via vakliteratuur, aan de beroeps- of kunstpraktijk ontleend studiemateriaal en via interactie met de beroepspraktijk, de kunstpraktijk en/of (toegepast) onderzoek.
- Het programma heeft aantoonbare verbanden met actuele ontwikkelingen in het vakgebied/de discipline.
- Het programma waarborgt de ontwikkeling van beroeps- of artistieke vaardigheden en heeft aantoonbare verbanden met de actuele beroepspraktijk.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Volgens de commissie profileert de opleiding zich als praktijkgericht. De stage heeft hier in een ruim aandeel. De praktijkgerichte lessen kennen een beperkt aantal actieve werkvormen die zich richten op toepassing en integratie: de werkbezoeken, skillslab, rollenspelen, het uitvoeren van een assessment, het opmaken van een cliëntgericht advies, de sessies klinisch redeneren. De commissie meent echter dat in het keuzetraject wellnesscoaching vooral geoefend wordt met studenten en onvoldoende met simulanten en cliënten. Anderzijds ontbreken daar ook de ergotherapeutische case studies.

Het up to date houden van het programma is de verantwoordelijkheid van de individuele lector. Tijdens de wekelijkse teamvergadering kan dit als een item geagendeerd worden, ter informatie van de overige teamleden. Het team maakt gebruik van opportuniteiten in de lokale regio, maar er is geen beleid dat dit aanstuurt. Toch waardeert de commissie de aantoonbare verbanden met actuele ontwikkelingen die ze heeft gezien, zowel gericht op de regio als internationaal geïnspireerd. Voorbeelden zijn aandacht voor entrepreneurship en voor assistive technology.

De commissie stelde vast dat de cursussen geen eenduidig beeld gaven over het actualiteitsgehalte. Bepaalde cursussen zijn volledig up to date en helder opgebouwd, zo stelde de commissie vast. Anderzijds blijkt dat er in een deel van het cursusmateriaal weinig nieuwe inzichten en zorgvernieuwend projecten voorkomen. Zo wordt bijvoorbeeld de vernieuwde rol en functie van de hulpverlener in het algemeen (vermaatschappelijking van zorg) en de specifieke rolverbreding van de ergotherapeut in de geestelijke gezondheidszorg nergens behandeld. Het lesmateriaal bevat soms nog oude methodes en modellen. De cursussen bevatten doorgaans een literatuurlijst.

Het doel, het concept, de opbouw en de inhoudelijke begeleiding van de stages zijn volgens de commissie helder. De stages worden voor de twee trajecten gelijk opgebouwd en beoordeeld met hetzelfde instrument. Er is een handige database van stageplaatsen en een divers stage-aanbod. Hierbij wordt een goede opbouw gehanteerd van observerende naar participerende stage. Stages worden georganiseerd in een ergotherapeutische praktijk en onder medesupervisie van een ergotherapeut. De eindwerkstage kan evenwel plaatsvinden in een setting die door de opleiding beschouwd wordt als een potentiële toekomstige tewerkstelling voor ergotherapeuten (bijvoorbeeld zorgboerderij, lagere en secundaire scholen). Elke buitenlandse stageplaats wordt bezocht door een stagecoördinator. De criteria voor stageplaatsen zijn er wel, zo bleek uit de gesprekken, maar staan nog niet op papier.

De begeleiding bij stages is goed volgens studenten en alumni. Er zijn goede contacten tussen stageveld en opleiding. Bij problemen is de opleiding altijd te bereiken. De rol van stagementor en lectorbegeleider is duidelijk. Er wordt ook een stagebegeleidersdag (resonantiedag) georganiseerd. De stageplaatsen kunnen aangeven of ze een student wensen van het standaard- of van het keuzetraject. Tijdens een gesprek vernam de commissie dat sommige stageplaatsen studenten uit het keuzetraject weigeren, terwijl andere plaatsen dan weer een voorkeur uitspreken voor deze studenten. Hoe dan ook, het valt de commissie op dat in de stages wellnesscoaching en wellnessactiviteiten worden aangeboden zonder analyse van de problematiek van de cliënt. Het is de commissie

ook niet duidelijk of de stagebegeleiders de studenten van de wellnesscoaching goed kunnen begeleiden in verband met de specifieke technieken van dat keuzetraject.

Het doel, het concept en de inhoudelijke begeleiding en de evaluatie van de bachelorproef vindt de commissie eveneens duidelijk. Deze zaken staan helder beschreven in het Vademecum bachelorproef. De bachelorproef bestaat altijd uit een product en een schriftelijke neerslag en is gekoppeld aan de eindwerkstage. Een eindwerk kan door maximum vier studenten samen geschreven worden.

Studenten leren in beperkte mate evidence based handelen. Een aantal wetenschappelijke basisvaardigheden komen aan bod. Zo leren studenten in jaar 1 literatuur opzoeken, bronnen vermelden, een artikel analyseren. In de stage wordt nagegaan of de student verschillende onderzoeksmethoden heeft gebruikt. Tijdens de practica wordt in journal clubs gediscussieerd over een artikel. Of evidence based handelen in de cursussen aan bod komt, is echter de verantwoordelijkheid van elke lector. De opleiding geeft aan dat elke lector tracht de nodige wetenschappelijk onderbouwde literatuur door te geven en verwacht dat de student die literatuur kent en in practica kan hanteren. De commissie vindt echter dat inzake EBP een structureel systeem nodig is, zodat er een waarborg is dat studenten hun handelen permanent leren baseren op de wetenschappelijk bewezen best mogelijke praktijken.

De opleiding vindt dat ze met het keuzetraject Wellnesscoaching inspeelt op actuele ontwikkelingen in het vakgebied. Ze kreeg signalen uit het werkveld - onder meer via eindwerken - dat 'complementaire technieken' een waardevolle aanvulling kunnen zijn in de opleiding, bijvoorbeeld in een palliatieve dienst of bij mensen met ernstige dementie. Het PWO-project 'Wellness en Fitness in de kijker' bevestigde dat 88% van de bevroegde instellingen (N=175) gebruik maakt van wellnesstechnieken en dat 64% van de ergotherapeuten aangaf daar niet voldoende voor te zijn opgeleid. Daarnaast verwijst de opleiding naar bezoeken aan Amerikaanse universiteiten waaruit bleek dat wellnesstechnieken als vanzelfsprekend worden gezien in deze universiteiten. Ze verwijst ook naar het standpunt van de American Occupational Therapy Association. De commissie heeft deze staving weerlegd, zoals vermeld onder facet 1.2.

Dat het programma aantoonbare verbanden heeft met de actuele ontwikkelingen in het vakgebied, blijkt volgens de commissie wel goed uit de module Espiew: Entrepreneurial Spirit Improving European Welfare. Dat is een LLP Erasmus Multilateral Curriculum Development Project met HOWEST als coördinator. Espiew is een internationale onderwijsmodule (30 ECTS) voor studenten van het studiegebied sociaal werk en gezondheidszorg, die de ondernemingszin in de non profit sector wil stimuleren. De commissie vindt het positief dat de opleiding aandacht heeft voor deze internationale projecten, maar vindt het wel jammer dat slechts een beperkt aantal studenten ze volgt. Ook het project Design for all vindt de commissie bijzonder geslaagd. Daarin geven de studenten ergotherapie ondersteunend advies aan de studenten van de opleiding industrieel ontwerpen om gepersonaliseerde hulpmiddelen te ontwerpen voor mensen met beperkingen, bijvoorbeeld een hulpmiddel om met een zwakke hand een ijsje vast te houden of gitaar te spelen. Het project is goed onderbouwd, heeft een duidelijke meerwaarde voor beide groepen studenten en leidt tot duurzame resultaten die aansluiten bij maatschappelijke dienstverlening. Er is ook een multidisciplinaire samenwerkingspraktijk tussen de opleiding ergotherapie en maatschappelijk werker rond thuis- en ambulante zorg. De commissie waardeert het dat de opleiding hier sterk innovatief werkt en tegelijk duidelijk de link met de ergotherapie bewaart. In jaar 3 nemen alle studenten van het standaardtraject deel aan dit project. De commissie betreurt het dat de studenten van het keuzetraject hier niet aan deelnemen. Het project past in het ruimere kader van het PWO-project Rapid Prototyping (2006-2009 en 2009-2012). Elk jaar houdt men een minibeurs rond gepersonaliseerde hulpmiddelen. Een uitvloeisel van het bovengenoemde PWO-project voor het keuzetraject Wellnesscoaching is de werkveldmodule Wellnesscoaching bij ouderen, die veel succes kent. De commissie heeft bijzondere waardering voor deze module omdat ze aansluit bij een vraag van het werkveld, en tegelijk gericht is op cursisten die hun basisvorming achter de rug hebben.

Voor de jaarlijkse meeting van het internationale netwerk European Network of Occupational Therapy in Higher Education (Enothe) worden de studenten onder supervisie van de lector internationalisering gecoacht om een project te onderzoeken en de resultaten te interpreteren en in kaart te brengen.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vraagt naar een vaste procedure die ervoor zorgt dat alle cursussen up-to-date zijn.

De commissie beveelt aan om in de praktijklessen wellnesscoaching niet hoofdzakelijk met medestudenten te werken, maar ook effectief contact met cliënten en simulanten sterker in te brengen. Ze vindt ook dat de leerlijn van EBP diverser en sterker uitgebouwd moet worden gedurende het volledige curriculum.

De commissie suggereert om criteria voor de stageplaatsen te formuleren en om zo te objectiveren en kwaliteitsverbetering in de hand te hebben.

Facet 2.3 Samenhang van het programma

Beoordelingscriterium:

- Studenten volgen een inhoudelijk samenhangend opleidingsprogramma.

Oordeel van de visitatiecommissie: onvoldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie stelde vast dat de opleiding de samenhang van het programma schetst in zogenaamde 'competentiecomponenten'. Het eerste jaar is vooral gericht op kennis, het tweede op vaardigheden - telkens doorspekt met een beetje attitude - en het derde op de integratie van kennis, vaardigheden en attitudes. Men wil in de toekomst ook leerlijnen ontwikkelen voor de vier interventiedomeinen over de zes semesters heen.

De commissie vindt dat de modulaire aanpak voor het standaardtraject in een samenhangend programma resulteert dat de studenten houvast biedt. De commissie vindt het positief dat een verantwoordelijke per module, de modulevoorzitter, de samenhang van een module bewaakt. Op teamvergaderingen wordt maandelijks het programma besproken. Informeel is er ook een 'zoemcultuur' met veel overleg in het kernteam. Hier en daar wordt overlapesignaleerd en er wordt actief aan gewerkt door lectoren in onderling overleg. Om de drie jaar wordt systematisch geëvalueerd of er storende overlap is. Lectoren en studenten geven aan dat de inbreng van gastprofessoren niet 100% geïntegreerd is. Deze integratie is vaak erg moeilijk, maar wel een aandachtspunt gezien het flink aantal uren gastprofessorschap.

Volgtijdelijkheid is formeel enkel ingevoerd in het stagetraject en voor de modules uit de semesters 5 (Beroepsontwikkeling) en 6 (Bachelorproef). Voor het overige bewaakt de opleidingscoördinator de volgtijdelijkheid, ook in individuele trajecten. De samenhang binnen individuele en flexibele leertrajecten blijkt volgens de studenten voldoende.

Ook voor dit facet stelt de commissie een probleem vast voor het keuzetraject Wellnesscoaching. De samenhang met de essentie van de ergotherapie-opleiding is voor de commissie niet duidelijk geworden. In de praktijk is overschakelen tussen het standaardtraject en het keuzetraject na het tweede semester zo goed als onmogelijk. Blijkbaar volgen de twee trajecten een fundamenteel ander programma dat vanaf een bepaald moment niet meer inwisselbaar is.

Aanbevelingen ter verbetering:

De opleiding moet er zorg voor dragen dat gastlectoren betrokken zijn bij onderwijsprogramma en kennis hebben van alle modules met het oog op samenhang en afstemming.

Indien het keuzetraject Wellnesscoaching verder wordt ontwikkeld moet een samenhang met de essentie van de ergotherapie-opleiding expliciet en volledig uitgewerkt worden.

Facet 2.4 Studieomvang

Beoordelingscriterium:

- De opleiding voldoet aan de formele eisen met betrekking tot de studieomvang, bachelor: tenminste 180 studiepunten

Oordeel van de visitatiecommissie: oké

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De professioneel gerichte bacheloropleiding bestaat uit 3 studiejaar van elk 60 studiepunten. In totaal wordt dus een opleidingsprogramma georganiseerd van 180 studiepunten. De opleiding voldoet hiermee aan de formele eisen met betrekking tot de minimale studieomvang van een professioneel gerichte bachelor.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 2.5 Studielast

Beoordelingscriteria:

- De werkelijke studietijd wordt getoetst en sluit aan bij de normen vastgesteld krachtens decreet.
- Het programma is studeerbaar doordat factoren, die betrekking hebben op dat programma en die de studievoortgang belemmeren zoveel mogelijk worden weggenomen.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Er gebeuren volgens een meerjarenplanning van de hogeschool metingen op vlak van studielast, via module-evaluaties en tijdschrijven. De studietijd van alle modules wordt minstens eenmaal om de zes jaar gemeten. De respons is beperkt, zo stelde de commissie vast. In de semesteriële studentenenquête wordt ook de studietijd bevraagd. Ze leiden tot aanpassingen indien er (te) zware belasting is. Terugkoppeling naar studenten leerde dat de studietijd beter wordt weergegeven via de semesteriële studentenenquête dan via de kwantitatieve studietijdmeting.

De studielast lijkt volgens de commissie op basis van de metingen en de reacties van studenten vrij evenwichtig. De stages met de bijbehorende rapportering blijken echter belastend. Studenten en alumni geven in de gesprekken aan dat vooral semester 3 als zwaar wordt ervaren. Anderen vinden het eerste jaar zeer zwaar door de grote hoeveelheid theorie. Positief vindt men dat zulke kritiek bespreekbaar is en de opleiding tracht oplossingen aan te bieden, besproken binnen het kernteam.

Er is geen systematisch onderzoek naar studiebelemmerende factoren. Doordat er intensief contact is tussen lectoren en studenten kunnen zaken die niet goed gaan wel snel worden opgepakt in de kleinschaligheid en de informele organisatie van de opleiding.

Aanbevelingen ter verbetering:

Een systematisch onderzoek naar studiebelemmerende factoren kan nuttige gegevens voor de beheersing van de studietijd opleveren, aanvullend op het systematisch contact met de lesgevers, zo adviseert de commissie.

Facet 2.6 Afstemming tussen vormgeving en inhoud

Beoordelingscriteria:

- Het didactisch concept is in lijn met de doelstellingen.
- De werkvormen sluiten aan bij het didactisch concept.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Het didactisch concept is volgens de commissie in lijn met de doelstellingen. Op papier is er een onderwijsvisie, geformuleerd in het document 'Competentiegerichte onderwijsvisie van de opleiding ergotherapie aan HOWEST'. Ze is zeer beknopt en vrij open geformuleerd. De commissie vindt het positief dat voor een visie gekozen is en dat sinds kort een onderwijskundige medewerker van de hogeschool het competentiegerichte leren begeleidt. De modules/partims die aan bod komen in een studietijdmeting, krijgen ook een volledige doorlichting inzake competenties, leervormen, leermaterialen en evaluatievormen. Alle cursusmateriaal wordt recent ook ter inzage gegeven aan de externe leden van de opleidingscommissie als vorm van externe bewaking. De commissie dringt erop aan die processen voort te zetten en tot op detailniveau na te gaan hoe een lesbijeenkomst in te richten, hoe competentiegericht te toetsen enzovoort.

De werkvormen sluiten volgens de commissie aan bij het didactisch concept. Lectoren hebben veel autonomie wat betreft didactische werkvormen. Er is weinig controle en afstemming, hoewel er blijkbaar wel informeel over gepraat wordt. Men hanteert een variëteit aan werkvormen: colleges, werkgroepen, practica, werkbezoeken, klasgesprek, casestudie, groepswork, rollenspel en/of simulatieoefening in het skillslab, zelfstudie. Het vak statistiek wordt aangeboden via e-learning. De commissie stelt wel vast dat praktijkgerichte werkvormen in wellnesscoaching vertrekken vanuit belevingsgerichte opdrachten, waarbij de overgang naar oefenen met simulanten/clienten/case study ontbreekt.

Sommige practica zijn zwak opgebouwd, ook in het standaardtraject, zo stelde de commissie vast. Ergotherapie-activiteiten in het derde jaar worden enkel gelinkt aan de 'technische kant' van de activiteit en niet aan de doelen en effecten. De opdrachten zijn vaak ook niet afgestemd op participatieproblemen van diverse groepen cliënten.

Elke lector gebruikt het elektronisch leerplatform Leho en powerpointpresentaties. Voor de samenstelling van de cursussen gebruiken lectoren verplichte en aanbevolen handboeken en lectuur, zo mogelijk module overschrijdend, zoals het handboek 'Grondslagen van de ergotherapie' en het 'Jaarboek Ergotherapie' (beide verplichte literatuur). De cursussen kennen geen vast format zo stelde de commissie vast. Soms zijn powerpointpresentaties de kern van de cursus, dan weer zijn er uitgeschreven basisteksten, kopieën van artikels en boeken of een combinatie van dat alles. De studenten geven tijdens de visitatie aan dat ze tevreden zijn over de cursussen. De commissie ziet echter ruimte tot verbetering.

De powerpointpresentaties zijn heel gedetailleerd, bevatten letterlijk tekst uit de cursus en zijn immens lang. Dit roept bij de commissie vragen op over de zelfsturing van het leerproces van de student. Tijdens gesprekken kwam naar voren dat dit gebeurt via opdrachten zoals een casus uitwerken. De commissie vond echter het niveau van de opdrachten eerder laag, en ook de schrijfstijl getuigt vaak niet van een bachelorniveau. Studenten worden niet aangestuurd en ook niet consistent beoordeeld op het goed gebruik van ergotherapeutische modellen, op het integreren van kennis over pathologie, op het degelijk toepassen van bepaalde ergotherapeutische interventies en zo meer. In het cursusmateriaal ligt de nadruk op kennis van pathologie, technieken, interventies, maar niet op het actief integreren en toepassen van al deze informatie.

Volgens de commissie zijn de cursussen van het standaardtraject kennisgericht opgebouwd. Er worden weinig of geen verbanden gelegd tussen deze kennis en de verschillende rollen van de ergotherapeut, zo stelde de commissie vast. De integratie van alle elementen komt pas in de stage voor het eerst tot uiting.

De specifieke cursussen wellnesscoaching bevatten korte stukken theorie waarna in de practica de student de verschillende wellnesstechnieken kan ervaren. Ook hier worden weinig of geen links gelegd naar de beroepsrollen van de ergotherapeut, terwijl ze specifieke ergotherapiecursussen vervangen. Lectoren geven aan dat de integratie met ergotherapie plaatsvindt in semester vier met de zogenaamde 'monstermodule': 'Wellnesscoaching in de ergotherapeutische interventies'. Bij het nakijken van lesmateriaal viel het de commissie op dat er hier te veel in één module aan bod komt: gebruik van het ergotherapeutisch model (de OPPM), probleeminventarisatie, selecteren theoretisch kader, componentenanalyse, inventarisatie sterke kanten en hulpbronnen, opstellen therapieplan, houding van coach, gesprekstechnieken, ... Volgens de commissie is het onmogelijk om dit alles te vatten in een module van 12 + 6 studiepunten (voor respectievelijk theorie en practicum).

De commissie heeft vastgesteld dat de kwaliteit van het studiemateriaal en de digitale leeromgeving jaarlijks door de studenten wordt beoordeeld.

Aanbevelingen ter verbetering:

Er moet een expliciet didactisch concept op papier worden gezet dat door het hele team wordt gedragen. Daaraan gekoppeld moet men ondersteuning en sturing van autonome lectoren uitbouwen.

De commissie beveelt formeel overleg aan over controle en afstemming van didactische werkvormen. De commissie raadt aan meer te kiezen voor didactische werkvormen die studenten vooral activeren om toepassingsgericht te studeren en inhouden te integreren.

Het competentiegericht onderwijs moet verder geïmplementeerd worden in het cursusaanbod.

De 'Monstermodule' Wellness moet worden herzien en meegenomen in de herziening van het wellnessconcept.

Facet 2.7 Beoordeling en toetsing

Beoordelingscriterium:

- Door de beoordelingen, toetsingen en examens wordt adequaat en voor studenten inzichtelijk getoetst of de studenten de leerdoelen van (onderdelen van) het programma hebben gerealiseerd.

Oordeel van de visitatiecommissie: onvoldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De organisatie van toetsen en examens vond de commissie terug in het onderwijs- en examenreglement. Men werkt met semesterexamens. Er worden verschillende toetsvormen gehanteerd: schriftelijk examen met open vragen en multiple choice, mondeling examen, examen praktijk (bijvoorbeeld een practicumverslag over een behandeling), assessment, permanente evaluatie. De commissie stelde vast dat het toetsingsbeleid in de opleiding de autonomie is van de lector. De enige aansturing is dat de opleiding aandringt om in de studiefiches de leerresultaten op te nemen, en aan te tonen in de evaluatievorm waar men die deelcompetenties evalueert.

De processen van toetsing zijn niet goed in kaart gebracht, zo stelde de commissie vast. Er is bijvoorbeeld geen toetsmatrijs waarin aangegeven wordt welke onderdelen met hoeveel vragen en op welke wijze getoetst worden. Bij sommige vakken wordt op het vragenformulier voor de student aangegeven hoeveel punten ze voor de vraag krijgen, maar dit is niet overal het geval. Er is een wegingscoëfficiënt voor partims. De studiebelasting die eraan gekoppeld is, bepaalt de wegingscoëfficiënt. Dit staat ook vermeld op de modulefiche.

Het examensysteem vindt de commissie transparant. Het wordt een eerste keer toegelicht in de onthaalweek en op een infoavond voor studenten en hun ouders. Lectoren lichten bij de start van hun lessen de studiefiche en de evaluatie toe. Het examensysteem staat ook beschreven in de studiegids en op Leho. Daarnaast biedt de examenbank een aantal typevragen die jaarlijks worden geactualiseerd. Er zijn ook proefexamens die studenten op het echte examen voorbereiden. De studenten hebben inspraak in de examenroosters via vaste procedures. De opleiding richt na elke examenperiode een feedbacksessie in. De studenten geven in de gesprekken aan dat hier vaak lange wachttijden zijn, waardoor ze soms niet aan de sessie deelnemen. De bereikbaarheid van gastlectoren blijkt ook niet altijd goed geregeld te zijn. Studenten kunnen dan wel e-mailen met lectoren, maar dit loopt niet altijd soepel, zo vernam de commissie van studenten.

De studenten kunnen hun klachten en problemen voorleggen aan de ombudspersoon, de voorzitter van de examencommissie of de opleidingscoördinator. De ombudspersoon treedt op verzoek van de studenten op als bemiddelaar bij alle geschillen over het studiecontract. In de praktijk krijgt hij af en toe een klacht over stage- en eindwerkbeoordeling.

Vanuit de kwaliteitszorg worden de toetsen per module en per lesgever/evaluator jaarlijks bevraagd in de studentenenquête, met daaruit voortvloeiende verbeteringsactiviteiten.

De kwaliteit van de toetsing is volgens de opleiding gegarandeerd op drie manieren:

- In team aangestuurd door opleidingscoördinator: afstemming tussen toetsing en beoogde competenties via studiefiche.
- Module-evaluatie door studenten en nadien verdere bespreking in participatiecommissie.
- Het werkveld is voor eindwerk en stage tweede beoordelaar.

De kwaliteitsbewaking van de toetsing is volgens de commissie echter onvoldoende gewaarborgd. Uit de beschikbare examenvragen blijkt dat de toetsing te weinig gericht is op de competenties die de opleiding wil bereiken. In haar zelfevaluatie rapport geeft de opleiding dat ook zelf aan: "Wat betreft de samenhang tussen leervormen, leermaterialen, competenties en evaluatievormen staat de opleiding nog in haar kinderschoenen. Op dit ogenblik is het zo dat de opleiding nog volop aan het wennen is aan het uitbouwen van een opleiding die de competenties in de kern van haar opleiden situeert. (...) Integratie van competenties in leervormen en evaluatiewijzen zijn nog niet op formele en structurele manier aanwezig in de opleiding."

Alle examens zijn gelinkt aan de voormalige competentieschema's. De commissie kon niet vaststellen dat de nieuwe competentieschema's al worden gebruikt. Ze stelde echter vast dat de examens die ze heeft ingekeken, niet competentiegericht zijn. Ze bevatten zeer veel kennisvragen en weinig inzichts- en toepassingsvragen, iets wat ook door de vorige visitatiecommissie is vastgesteld. De ondersteunende modules in het eerste jaar examineren vooral op kennisniveau zonder integratie van ergotherapeutische kennis in de praktijk. In de hogere jaren zijn de toetsen meer competentiegericht, maar er is nog ruimte voor variatie in de toetsopgaven en de casussen.

De specifieke modules van Wellnesscoaching leggen volgens de commissie tijdens de hele opleiding geen link met ergotherapie, noch in lesmateriaal (zie 2.6), noch in examenopdrachten. Bij het toetsen van modules over wellnesscoaching valt op dat er vooral op kennis en vaardigheid van de complementaire technieken wordt getoetst, veel meer dan op ergotherapeutische competenties. De beoordeling daarvan komt ook onvoldoende tot uiting in de monstermodule voor studenten uit het keuzetraject.

De procedure van de beoordeling van eindwerken is helder. Een eindwerk dat door meerdere studenten samen geschreven wordt, wordt beoordeeld op vier elementen. Het product (30%) wordt op dezelfde wijze beoordeeld. Mondelinge presentaties, proces en ondervraging worden individueel beoordeeld. De commissie vindt het positief dat er gestructureerde formulieren zijn, waarvan de inhoud afgeleid is van de competenties.

Er is een handleiding beschikbaar 'Evaluatiecriteria bachelorproef, academiejaar 2011-2012', waarin staat dat alle eindwerken competentiegericht geëvalueerd worden. Er is een concordantietabel opgenomen van de bachelorproef-evaluatiecriteria ten opzichte van de leerresultaten en deelcompetenties geïntegreerd. De commissie vindt echter dat de evaluatiecriteria voor stages en eindwerken nog niet volledig competentiegericht geformuleerd zijn. De opleiding heeft aangegeven dat dit proces in ontwikkeling is.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vraagt met aandring om het cursus- en toetsbeleid aan de hand van de beschreven competenties te herzien. Dit dient centraal te worden aangestuurd zodat alle lectoren dit ook implementeren.

Specifiek voor de toetsing van het keuzetraject vraagt de commissie minder aandacht voor kennis van de toe te passen technieken (op activiteitsniveau) en meer aandacht voor geïntegreerde kennis van de ergotherapeut.

De opleiding moet structurele kwaliteitsbewaking van de toetsing invoeren, bijvoorbeeld systematisch elkaars vragen bekijken, toetsmatrijs gebruiken. De examenbank met daarbij de koppeling naar welke leerresultaten (deelcompetenties) zal dit alles ook verder ondersteunen.

De commissie pleit voor meer variatie in de toetsopgaven. Men moet met name ook kijken naar meer casusmateriaal.

De commissie vraagt aandacht voor het effectief gebruik van de criteria die vermeld zijn in het vademecum over eindwerken / bachelorproef (bijvoorbeeld. rond bronvermelding, aantal pagina's) maar die niet worden toegepast en weinig weerslag hebben op de uiteindelijke beoordeling.

De commissie ondersteunt de opleiding om de evaluatiecriteria van de stages en de eindwerken competentiegericht te formuleren.

Facet 2.8 Masterproef

Dit facet is niet van toepassing voor een professioneel gerichte bacheloropleiding.

Facet 2.9 Toelatingsvoorwaarden

Beoordelingscriteria:

Het programma sluit qua vorm en inhoud aan bij de kwalificaties van de instromende studenten bachelor:

- diploma secundair onderwijs, diploma van het hoger onderwijs van het korte type met volledig leerplan, diploma van het hoger onderwijs voor sociale promotie of een diploma of getuigschrift dat bij of krachtens een wet, decreet, Europese richtlijn of een andere internationale overeenkomst als gelijkwaardig wordt erkend;
- door het instellingsbestuur bepaalde voorwaarden voor personen die niet aan bovengenoemde voorwaarden voldoen.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding hanteert de decretaal voorziene toelatingsvoorwaarden voor de bacheloropleiding.

De commissie vernam dat de instroom van studenten in de opleiding is verdubbeld na de invoering van het keuzetraject. Het aantal generatiestudenten daalde in 2010-2011 met ruim 10%, vooral in het keuzetraject (van 77% naar 64%). De grootste groep studenten komt uit het tso (60%), 34% komt uit het aso en 6% uit het bso. Het gaat vooral om richtingen als menswetenschappen, sociaal-technische wetenschappen, gehandicaptenzorg en bijzondere jeugdzorg. Eén student op de tien is een man.

Het programma sluit volgens de commissie aan bij vooropleiding. Voor het partim biomechanica 1 van de module Biomedische basiskennis 1 werd een facultatieve nulcursus aangeboden voor de tso-en bso-studenten. Omdat hiermee de slaagcijfers verdubbelden, is dit academiejahr de nulcursus geïntegreerd in de cursus zelf. De opleiding ondersteunt de startende studenten ook via het mentoraat. Tijdens de introductiedagen worden de nieuwe studenten opgedeeld in kleinere groepjes en aan elkaar voorgesteld onder leiding van de mentor (zie verder facet 4.2).

Er is een duidelijke EVC- en EVK-procedure in de hogeschool. Op dit moment heeft ongeveer één student op de vier een individueel traject. Een EVC-procedure is nog niet voorgekomen in de opleiding.

In de semesteriële studentenenquêtes wordt voor elk partim gepeild of studenten menen voldoende voorkennis te hebben om het partim te volgen. Hieruit blijkt dat voor de meer medisch gerichte theoretische opleidingsonderdelen de voorkennis iets minder goed aansluit bij de opleiding ergotherapie dan voor de andere opleidingsonderdelen. De betrokken lectoren houden hiermee rekening door het lestempo bij de start van hun cursus aan te passen en/of door het organiseren van werkcolleges. Een student die de Espiewmodule volgt, krijgt een aantal vrijstellingen. Door de stage-eisen (minimum 1000 uren) kan er geen compensatie zijn voor de volle 30 SP van de Espiew-module. De student dient een extra inspanning te leveren van 9 SP die zich uitsluitend situeert in de stages. Hij wordt vooraf op de hoogte gebracht van deze extra belasting en moet daarmee expliciet akkoord gaan.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Oordeel over onderwerp 2, programma: onvoldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 2.1, relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma:	onvoldoende
facet 2.2, eisen academische gerichtheid van het programma:	voldoende
facet 2.3, samenhang van het programma:	onvoldoende
facet 2.4, studieomvang:	oké
facet 2.5, studielast:	voldoende
facet 2.6, afstemming tussen vormgeving en inhoud:	voldoende
facet 2.7, beoordeling en toetsing:	onvoldoende
facet 2.8, masterproef:	n.v.t.
facet 2.9, toelatingsvoorwaarden:	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp onvoldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

De commissie dient het standaardtraject en het keuzetraject als één opleiding te beoordelen (cf. voorafgaandelijke opmerking). De commissie is van oordeel dat het keuzetraject onvoldoende scoort op de essentiële facetten inhoud programma, samenhang, en beoordeling en toetsing. Voor deze facetten komt de commissie telkens tot de conclusie dat de opleiding voor wat betreft het keuzetraject niet kan verzekeren dat de studenten op alle vlakken tot een beginnende beroepsbeoefenaar-ergotherapeut worden opgeleid. Daarom geeft de commissie een onvoldoende als beoordeling op onderwerpniveau.

Onderwerp 3 Inzet van het personeel

Facet 3.1 Kwaliteit van het personeel

Beoordelingscriterium:

- Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie had de indruk dat het team bestaat uit sterke persoonlijkheden die vanuit hun eigen invalshoeken gedreven met hun werk bezig zijn, maar vrij weinig aansturing krijgen. De studenten waarderen het contact met het onderwijzend team en de kleinschaligheid van de opleiding. De relatie met de gastlectoren verloopt doorgaans wat stroever.

Het onderwijzend personeel wordt geselecteerd door een selectiecommissie die bestaat uit het departementshoofd, twee personeelsleden verbonden aan de opleiding en externe deskundigen. Er is een procedure vastgelegd voor het inwerken van nieuwe lectoren, waarbij de opleidingscoördinator een belangrijke rol speelt. Tweemaal per jaar wordt ook een onthaalprogramma voor nieuwe medewerkers aangeboden op hogeschoolniveau en er is een digitale wegwijzer voor het personeel.

Vanaf dit academiejaar (2011-2012) is een begeleidingscyclus voor elke medewerker verplicht, die bestaat uit vier delen: het planningsgesprek, het functioneringsgesprek, de tussentijdse feedback en het afrondingsgesprek. De leidinggevendenden, waaronder de opleidingscoördinator, worden hierin getraind en ondersteund. De persoonlijke resultaten van de teamleden in studentenenquête's worden aan elk personeelslid bezorgd. Ze komen aan bod tijdens functioneringsgesprekken of indien nodig tijdens een extra gesprek met de opleidingscoördinator. De commissie waardeert deze gang van zaken.

Elk personeelslid krijgt een degelijke taakomschrijving, die aangeeft welke taken en hoeveel uren hij zal vervullen voor het verstrekken van onderwijs, begeleidingsopdrachten, toegepast wetenschappelijk onderzoek, maatschappelijke dienstverlening enzovoort. De opleidingscoördinator heeft daarvoor een formatietool ter beschikking. De omschrijving kan jaarlijks en indien nodig tussentijds worden aangepast. De opleidingscoördinator houdt daarbij waar mogelijk rekening met de wensen van betrokkenen.

Elke lector volgt verplicht twee opleidingsdagen didactiek per jaar. Hij kan daarnaast op eigen initiatief een verzoek indienen tot navorming met een aanvraagformulier, waarin hij het gewenste resultaat moet aangeven. De vorming kan ter sprake komen in het functioneringsgesprek. De commissie stelt echter vast dat er van op hogeschoolniveau geen tools worden aangereikt om op opleidingsniveau systematisch een VTO-beleid op te bouwen en te voeren.

Het zelfevaluatie-rapport geeft aan dat de overheid het lang verwachte HRM-decreet nog steeds niet gerealiseerd heeft. De wettelijke tools om binnen een hogeschoolomgeving een performant personeelsbeleid te voeren, ontbreken op verschillende vlakken.

Aanbevelingen ter verbetering:

Het up to date blijven van het personeel, zowel didactisch als vakinhoudelijk is nu vrijblijvend. De commissie dringt er sterk op aan om de vorming van lectoren meer aan te sturen.

Ze beveelt ook aan de verregaande autonomie van lectoren meer centraal aan te sturen.

Facet 3.2 Eisen professionele gerichtheid

Beoordelingscriterium:

- het onderwijs wordt voor een belangrijk deel verzorgd door personeel dat een verbinding legt tussen de opleiding en de beroeps- of kunstpraktijk.
- bij de daartoe in aanmerking komende opleidingen dient daarenboven voldoende personeel te beschikken over kennis en inzicht in de desbetreffende beroeps- of kunstpraktijk.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Het wervingsbeleid is erop gericht om mensen aan te werven met praktijkervaring. De commissie waardeert dat veel leden van het kernteam werkzaam zijn in het werkveld, in alle interventiedomeinen. Daar bouwen ze een netwerk uit dat nuttig is bij het updaten van het programma, bij de stages en de eindwerken. Ze maken allen deel uit van intervisiegroepen en enkele lectoren zijn co-auteur van publicaties in hun domein, bijvoorbeeld van het Jaarboek Geriatrie.

De commissie stelde vast dat er geen masters deel uitmaken van het kernteam. Tot op heden kan een bachelor echter geen onderzoeksdata leiden of stellen, maar enkel onderzoeksgegevens aanleveren. Positief is dat twee lectoren nu gestart zijn met de pas opgerichte opleiding master in de ergotherapie, maar het toegepast onderzoek staat dus voorlopig nog op een laag pitje. Dit academiejaar (2011-2012) loopt enkel het PWO-project Rapid Prototyping. Lectoren zijn ook betrokken bij maatschappelijke dienstverlening, zoals het ZOOM-project (zinvol, zelfbewust, zelfstandig, ouder worden op maat).

De commissie vindt het jammer dat processen rond vakinhoudelijke professionalisering niet systematisch aangestuurd worden en de verantwoordelijkheid zijn van de individuele lector. Een personeelslid kan zelf voorstellen doen uit het ruime aanbod aan vakinhoudelijke navormingen vanuit de diverse sectoren van het werkveld.

Sterk vakspecifieke ontwikkelingen in een kleine niche worden steeds vaker onderwezen door een gastlector of gastspreker, soms een ervaringsdeskundige, dit academiejaar (2011-2012) voor in totaal 508 uren. Het gaat om 208 uren voor beide trajecten, vooral hoorcolleges maar soms ook practica. Voor het keuzetraject gaat het om 300 uren, hoofdzakelijk practica, bijvoorbeeld bio-energetica, tai chi, yoga, braingym, massagetechnieken.

De opleiding participeert in diverse netwerken: de beroepsvereniging Vlaams Ergotherapeutenverbond, het Vlaams Overleg Ergotherapie , het European Network of Occupational Therapy in Higher Education en de World Federation of Occupational Therapists. Het personeel heeft ruime internationale contacten, zo stelde de commissie vast. Zo bijvoorbeeld namen twee medewerkers deel aan het First International Education and Research Conference for Occupational Therapy and Physiotherapy Programme. De lectoren nemen actief deel aan de jaarlijkse meeting van het internationale netwerk European Network of Occupational Therapy in Higher Education (Enothe), samen met hun studenten. De opleiding heeft ook een intense samenwerking met de

Hogeschool Arnhem Nijmegen (HAN) voor een jaarlijks driedaags seminarie over ergotherapie en ontwikkelingsproblematiek.

Aanbevelingen ter verbetering:

De huidige ontwikkelingen zoals competentiegericht onderwijs en integreren van evidence based practice vragen ook in het kernteam meer lectoren die geschoold zijn in academische en managementcompetenties.

De commissie beveelt aan een beleid uit te zetten dat gericht is op expertise rond onderzoek in het team.

De commissie dringt er op aan dat de actualisering van de vakinhoudelijke vorming van lectoren meer gestuurd wordt.

Facet 3.3 Kwantiteit personeel

Beoordelingscriterium:

- Er wordt voldoende personeel ingezet om de opleiding met de gewenste kwaliteit te verzorgen.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Uit de beschikbare documenten blijkt dat in de opleiding dit academiejaar achttien mensen lesgeven, of 7,47 VTE. Elf personeelsleden hebben werkveldervaring en zijn aangesteld als praktijklector. Vijf van hen zijn ook nog actief in het werkveld. De meesten (negen) zijn uitsluitend verbonden aan de opleiding Ergotherapie. Daarnaast zijn er zes lectoren, van wie er vijf ook lesgeven in andere opleidingen, en de opleidingscoördinator die als hoofdpraktijklector zelf ook nog lesgeeft.

Negen van de achttien teamleden zijn voor 50% of meer ingeschaald in de opleiding. Zij vormen het kernteam. De verhouding lector (n=6) ten opzichte van praktijklector (n=11) vindt de opleiding niet evenwichtig. De doorgedreven expertise in de interventiedomeinen wordt daarom door dertien gastprofessoren verzorgd. De commissie vernam van studenten dat (gast)lectoren met een kleine opdracht soms niet zo betrokken zijn bij de opleiding.

In het academiejaar 2011-2012 telt de opleiding 158 studenten, wat een student-lectorratio van 21 oplevert. Het zelfevaluatie rapport maakte gewag van een toenemende werkdruk. Tijdens de visitatie spreekt ook het onderwijzend personeel van een vrij hoge werkdruk. Men geeft bijvoorbeeld aan dat men binnen de 24 uur moeten antwoorden op mails van studenten. Bij hoge werkdruk kan de opleidingscoördinator bijvoorbeeld taken herverdelen.

Het administratief en technisch personeel werkt hogeschoolbreed. Hun werk is goed geregeld, zo blijkt.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie beveelt aan de werkdruk te bewaken. Ze stelt ook voor om te zoeken naar bijkomende middelen die meer mogelijkheden bieden om personeel aan te werven (bijvoorbeeld via PWO-projecten/maatschappelijke dienstverlening).

De commissie vraagt de opleiding er zorg voor te dragen dat de lectoren met een zeer kleine aanstelling goed geïnformeerd en betrokken blijven bij de opleiding.

Oordeel over onderwerp 3, inzet van het personeel: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 3.1, kwaliteit personeel:	voldoende
facet 3.2, eisen professionele gerichtheid:	voldoende
facet 3.3, kwantiteit personeel:	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Onderwerp 4 Voorzieningen

Facet 4.1 Materiële voorzieningen

Beoordelingscriterium:

- De huisvesting en materiële voorzieningen zijn toereikend om het programma te realiseren.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding is samen met vijf andere opleidingen gehuisvest op de campus van de Renaat de Rudderlaan in Kortrijk. De infrastructuur is volgens de commissie adequaat afgestemd op het onderwijs. De leslokalen en de twee auditoria zijn behoorlijk uitgerust. Soms moeten studenten in een te klein lokaal plaatsnemen, maar dat lost zich meestal op na enkele weken. Het anatomielokaal wordt zowel gebruikt voor hoor- als werkcolleges.

De praktijklokalen zijn in orde. Die voor de wellnesscoaching ogen bijzonder aantrekkelijk. Studenten en werkveld mogen praktijklokalen op aanvraag gebruiken na de lesuren. In een leslokaal worden ook houtbewerking, zijdeschilderen en klei gegeven. In het skillslab of ADL-ruimte zijn een hoog-laag keuken, een bed, zetel, WC, rollator, rolstoelen enzovoort aanwezig. Er is een camera die oefensessies kan filmen (bijvoorbeeld een intakegesprek, een groepsessie), wat feedbackmogelijkheden creëert voor studenten.

Ook op het vlak van ICT is de uitrusting behoorlijk. De campus beschikt over vijf pc-lokalen. Voor individueel werk kunnen studenten terecht in de openleercentra, waar ook pc's geïnstalleerd zijn. Voor ICT-problemen is er een helpdesk, waar de opleiding nog verder aan wil sleutelen. Vanaf dit academiejaar (2011-2012) stapte de opleiding in het 'laptopproject' van de hogeschool, waardoor elke student tegen voordelige tarieven een laptop kan aankopen. Het is de bedoeling op termijn enkel nog met laptops te werken en alle vaste computers te verwijderen. Er is overal draadloze toegang tot het internet.

Het elektronisch leerplatform Dokeos werd omgedoopt tot Leho (Leeromgeving HOwest, Learning Environment HOwest). De studenten zijn hier zeer tevreden over. Tijdens de onthaalweek is er een inleidende sessie over het gebruik van het netwerk en de computerinfrastructuur. Alle studenten en personeelsleden kunnen via een VPN-connectie ook van buiten het departement inloggen op het netwerk.

De mediatheek/bibliotheek bestaat uit een stille bibliotheekruimte en een groepsruimte, die zeker op bepaalde tijdstippen erg druk bevolkt is. Ze heeft het nodige in huis voor de studenten ergotherapie, zo stelde de commissie vast. Ze beschikt over een uitgebreide collectie wetenschappelijke boeken en naslagwerken, tijdschriften, losbladige werken, video's, cd-roms en dvd's. De databanken bieden toegang tot wetenschappelijke tijdschriften, bijvoorbeeld Medline, Sinal, Ehis, Academic Search Elite, ScienceDirect en de Vakbibliotheek BSL. Bovendien biedt HOWEST ook toegang tot een collectie van 12.500 e-books. De bibliotheek biedt een ondersteunende service, zij richt bijvoorbeeld studiesessies in over Endnote (bibliografische software). Men verspreidt een lijst met geselecteerde nieuwe publicaties onder de lectoren, als basis voor verdere collectievorming, verzorgt gratis interbibliothecair leenverkeer enzovoort. De mediatheken beheren ook het digitale archief van de hogeschool, waarin eindwerken van studenten en artikels van onderzoekers in open-access volgens de internationale standaarden worden gepubliceerd. In de databank Dspace worden de beste eindwerken van de afgestudeerden opgeslagen.

De lectorenruimte is recent opgeknapt en bevindt zich op een gemakkelijk bereikbare plaats voor de student.

Cursussen kunnen tegen een voordelige prijs worden aangekocht via de cursusdienst Cursoa, een online toepassing waarmee studenten syllabi kunnen bestellen.

De commissie vindt dat er goede en interessante voorzieningen aanwezig zijn. Ze vreest echter dat sommige daarvan lege dozen zouden kunnen blijven als er geen aansturing en beleid is, bijvoorbeeld de digitale tools voor de teamwerking die de commissie heeft ingekeken.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie beveelt aan een beleid te ontwikkelen voor het systematisch beter inzetten van de voorzieningen (bijvoorbeeld digitale mogelijkheden ter ondersteuning van de teamwerking van het opleidingsteam).

Facet 4.2 Studiebegeleiding

Beoordelingscriteria:

- De studiebegeleiding en informatievoorziening aan studenten zijn adequaat met het oog op de studievoortgang.
- De studiebegeleiding en informatievoorziening aan studenten sluiten aan bij de behoefte van studenten.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Om toekomstige studenten te informeren, neemt HOWEST deel aan alle SID-in beurzen in Vlaanderen. Er gaat een mailing naar alle laatstejaars in Vlaanderen van de diverse studierichtingen. De hogeschool organiseert vier infosessies en openlesdagen. De studenten kunnen ook informatie vinden op de website van de hogeschool of telefonisch of via mail contact opnemen. De eerste week van het academiejaar is een onthaalweek waarin alle nodige informatie wordt gegeven, onder meer over het elektronische leerplatform, de bibliotheek en de studiegids. De studenten worden ook ingedeeld in mentoraatgroepen. Studenten die een geïndividualiseerd traject willen volgen, maken een afspraak met de trajectbegeleider. Er wordt nu meer aandacht besteed aan de informatie aan nieuwe studenten omdat tijdens exitgesprekken gebleken is dat onvoldoende informatie een reden kan zijn voor drop-out. De commissie stelt vast dat het informatiemateriaal dat verspreid wordt, vaak onvoldoende duidelijk de essentie van een opleiding ergotherapie aangeeft en te sterk het keuzetraject wellnesscoaching in de verf zet.

De commissie heeft vastgesteld dat de studiebegeleiding goed georganiseerd is, van de eerste lijn binnen de opleiding, over de tweede lijn hogeschoolbreed, naar de derde lijn met externe partners. Dit wordt goed gecommuniceerd met studenten, zo bleek uit de gesprekken. Er is ook een goede samenwerking en doorverwijzing tussen de verschillende betrokkenen.

Op de eerste lijn is er het monitoraat en het mentoraat. Iedere lesgever is monitor van zijn eigen cursus en buiten de lessen beschikbaar voor vragen van studenten. De commissie waardeert dat hiervoor in zijn takenpakket een uur per week ingecalculeerd is.

Elke eerstejaarsstudent krijgt een mentor toegewezen. Aanvankelijk was dit georganiseerd als instroombegeleiding, nu zet de opleiding dit voort om de doorstroom te stimuleren.

De mentor, een teamlid van de opleiding, verzorgt de niet-vakinhoudelijke begeleiding. Hij fungeert als een vertrouwenspersoon. In drie verplichte en eventueel bijkomende gesprekken, voornamelijk in groep met een tiental studenten, wordt aandacht besteed aan studieplanning en studiemethode. Ook de studieprestaties komen aan bod. De commissie vindt het positief dat men via vroegdetectie de vinger aan de pols houdt. Via de mentoraatgesprekken creëert het team een zeer goede en nauwe band met de student, zo blijkt tijdens de visitatie.

Op elke locatie functioneert ook een tweede lijn. Er is een studietoelagencoach bij wie studenten terecht kunnen voor individuele begeleiding rond studiemethode en studieplanning. Ze kunnen er ook studietoelagenstests afleggen. Studenten die een afwijkend traject wensen, kunnen bij de trajectbegeleider terecht. Een centrale aanspreekpersoon voor trajectbegeleiding en onderwijsrendement coördineert de werkzaamheden van de lokale trajectbegeleiders.

Studenten kunnen ook een beroep doen op de talentcoach. Hij is de zorgcoördinator voor het aanvragen van faciliteiten, bijvoorbeeld het spreiden of verplaatsen van examens en/of stage). Het gaat onder meer over studenten met een functiebeperking, werkstudenten, topsportstudenten. Zij bekijkt ook maatregelen die ten goede komen aan alle studenten.

Stuvo Howest is de studentenvoorziening van de hogeschool. Studenten kunnen er terecht voor professionele psychosociale begeleiding. Men kan ook doorverwijzen naar Psywest, een samenwerkingsverband tussen de studentenvoorzieningen van HOWEST, Katho en KULeuven campus Kortrijk, met een divers aanbod van groepstrainingen (faalangst, spreken voor publiek, ...) en een degelijk netwerk van therapeuten en hulpverleners in de derde lijn. De hulpverlening is grotendeels of volledig gratis. Studenten kunnen bij STuvo ook terecht met vragen over de financiering van hun studies, huisvesting, studietoelagen, studentenjobs, uitkeringen, kinderbijslag, belastingen, ziekenfonds, OCMW, werkloosheid en leefloon.

Er zijn duidelijke procedures voor in- en uitgaande studenten in het kader van internationalisering. Er is ook een ombudspersoon bij wie studenten terecht kunnen met alle vragen over hun studiecontract.

In de interdepartementale werkgroep studiebegeleiding worden bovenstaande en andere begeleidingsmaatregelen gecoördineerd. Jaarlijks evalueert de werkgroep ook de werking van de studiebegeleiding via een proza-enquête, waaruit duidelijk tevredenheid hierover blijkt. De waardering van studenten wordt vooral gemeten via kwalitatieve methodes.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie dringt erop aan om helder te communiceren naar de instromers in alle informatiebronnen: het gaat om een opleiding bachelor in de ergotherapie.

Oordeel over onderwerp 4, voorzieningen: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 4.1, materiële voorzieningen:	voldoende
facet 4.2, studiebegeleiding:	goed

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Onderwerp 5 Interne kwaliteitszorg

Facet 5.1 Evaluatie resultaten

Beoordelingscriterium:

- De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De interne kwaliteitszorg wordt aangestuurd vanuit de algemene diensten naar de departementen en opleidingen, die alle een kwaliteitsverantwoordelijke hebben met een duidelijk functieprofiel. In de opleiding gaat het om een opdracht van 10%. De commissie heeft vastgesteld dat het bewaken van de kwaliteit van de opleiding ook uitdrukkelijk opgenomen is in het functieprofiel van de opleidingscoördinator.

Voor zelfevaluatie kiest de hogeschool voor het PROZA-instrument en eigen meetinstrumenten. Interdepartementaal worden bepaalde streefcijfers gehanteerd voor minimale responsratio's:

- semesteriële studenten-enquêtes: 70%;
- uitstroom-enquête bij net-afgestudeerden: 45%;
- alumni-enquête: 30%.

De lectoren op opleidingsniveau worden betrokken bij de inspanningen om die respons te halen. Er wordt ook kwalitatieve informatie verzameld via gesprekken.

De centrale cel kwaliteitszorg coördineert de afname van metingen met een online bevragingssysteem met geïntegreerde rapporteringsmodule (SPSS Dimensions), dat werd aangekocht door de AUGent. De cel levert ook toegankelijke rapporten met meetresultaten aan de opleiding. De hogeschool plaatst zowel de resultaten van metingen als verbetertrajecten op een centraal punt, zodat deze voor iedereen in de organisatie raadpleegbaar zijn, wat de commissie positief vindt.

In de gesprekken vernam de commissie dat op associatieniveau, op interdepartementaal niveau en per departement er geregeld samenkomsten zijn van de IKZ-verantwoordelijken. In de teamvergaderingen van de opleiding is kwaliteitszorg een vast agendapunt.

De commissie stelt vast dat de opleiding een jaarplanning IKZ heeft, gedistilleerd uit het actieplan van de hogeschool met een overzicht van de aard van de metingen, de doelgroepen en de frequentie.

Er is een semesteriële studenten-enquête voor elk partim over leerproces, evaluatie, stage en eindwerk, departementale werking. Studiemetingen gebeuren doorlopend met tijdschrijven. Jaarlijks is er bij eerstejaars een enquête over studiebegeleiding en bij alle studenten over het programma vanuit de hogeschool.

De algemene personeelstevredenheid wordt in de hogeschool om de drie jaar gemeten.

De alumni worden bij de onderwijs-evaluaties betrokken via de interdepartementale uitstroom-enquête kort na het afstuderen en de alumni-enquêtes die door de opleidingen driejaarlijks worden afgenomen. Daarin peilt men onder meer naar de tewerkstelling van de studenten en de tevredenheid over het gevolgde opleidingsprogramma. Besprekingen van meetresultaten en de daaruit voortvloeiende acties staan vermeld in het verslag van de teamvergaderingen, zo stelde de commissie vast. Jaarlijks wordt over de resultaten, de verbeterdoelen en de realisatie van actieplannen aan bestuurscollege en raad van bestuur gerapporteerd.

De commissie constateert dat er vanuit de hogeschool duidelijk beleid en ondersteuning is rond kwaliteitszorg. Op het niveau van de opleiding moet dit nog meer ingebed worden. Diverse evaluaties en metingen staan nog in de kinderschoenen. De vraagstelling in de enquêtes is niet altijd duidelijk en wordt soms aangepast als de resultaten

niet wenselijk zijn. Het aantal bruikbare gegevens is nog vrij beperkt. Er zijn geen toetsbare streefdoelen vooropgesteld. Ook het vervolg op de metingen kan beter (zie facet 5.2).

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vraagt om voor de verdere inbedding van het kwaliteitsbeleid zoals dat door de hogeschool ontwikkeld is, te zorgen.

Ze benadrukt dat men uit de resultaten van de bevestigingen ook toetsbare streefdoelen op opleidingsniveau moet distilleren.

Facet 5.2 Maatregelen tot verbetering

Beoordelingscriterium:

- De uitkomsten van deze evaluatie vormen de basis voor aantoonbare verbetermaatregelen die bijdragen aan de realisatie van de streefdoelen.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De hogeschool heeft volgens de commissie een degelijk systeem van opvolging uitgebouwd. Voor het opstellen van verbeterplannen maakt de hogeschool gebruik van projectfiches die aangeven welke acties zullen volgen om gedetecteerde verbeterpunten en sterke punten te remediëren, respectievelijk te borgen en verder uit te bouwen. Voor elke geplande actie worden volgende elementen genoteerd: eigenaars, tijdspad, benodigde middelen en te bereiken resultaten. Er is ruimte om te rapporteren over de voortgang van de acties. Men kan met de projectfiche ook automatisch opvolgingsfiches genereren. Teamleden kunnen via één klik op de knop een overzicht krijgen van alle afgewerkte en lopende verbeterprojecten of een takenplanning maken over de verschillende projecten heen, onder meer voor de visitaties.

Sinds de vorige visitatie zijn een aantal verbeterplannen uitgevoerd, zoals meer lectoren in het team, inrichting van een skillslab, multimedia in de leslokalen, een alumniwerking. De opleiding is momenteel onder meer bezig met een grootschalig verbeterproject. Ze wil namelijk via de leerdoelen en competentietrajecten, de competentiestructuur van de opleiding conform maken aan de bepalingen die HOWEST-breed vooropgesteld worden. Toch schort er iets. De commissie stelt vast dat niet systematisch gecontroleerd wordt of de afgesproken verbeteracties uitgevoerd worden, zodat de PDCA-cyclus niet volledig rond geraakt. Ze is van oordeel dat de systematiek van verbetertrajecten in de opleiding beter moet, ondanks de degelijke steun die er is vanuit de hogeschool. Buiten de projectfiches en het jaaractieplan gedistilleerd uit het actieplan van de hogeschool, zijn er geen expliciete sterk sturende PCDA-cycli waar te nemen. Ze zijn dus ook niet geëxpliciteerd tot in de dagelijkse procedures en niet geïntegreerd in vergaderingen. Uit de gesprekken leidde de commissie ook af dat er problemen zijn met het toepassen van verbeteringen in het curriculum die gedragen worden door het gehele team, ook al is bij elk teamoverleg kwaliteitszorg een agendapunt. Een groot aantal punten komt structureel aan de orde zoals communicatie, leeromgeving, organisatie opleiding, begeleiding, infrastructuur, wat op zich zeker positief is. De opleiding geeft echter zelf aan dat er geen kwaliteitscultuur aanwezig is. Men gaat voor verbeterplannen vaak ook af op informele signalen en contacten en formuleert van daaruit ad hoc oplossingen. Verder stelt de commissie vast dat de kwaliteitszorg sterk gericht is op het onderwijsproces, en minder op de inhoud van het programma en de kwaliteit van de toetsing.

De commissie zet ook vraagtekens bij de wijze waarop het keuzetraject wellnesscoaching geëvalueerd wordt. Ze is er niet van overtuigd geraakt dat dit echt grondig geëvalueerd en besproken werd met het hele team en met een ruim werkveld.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie meent dat er nog uitdagingen open liggen om het degelijk uitgewerkte systeem van kwaliteitszorg op hogeschoolniveau verder in de opleiding te implementeren. Zo kan men nog sterkere lijnen uitzetten naar het systematischer inbouwen van verbetertrajecten en geïntegreerde PCDA-cycli.

Ze pleit ook voor een sterke en open cultuur van kwaliteitszorg, die een groepsdenken rond bepaalde punten durft doorbreken.

Verder beveelt ze aan de kwaliteitszorg ook sterker te richten op de inhoud van het programma en de kwaliteit van de toetsing (bijvoorbeeld vooraf examenvragen overlopen per module).

Facet 5.3 Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld

Beoordelingscriterium:

- Bij de interne kwaliteitszorg zijn medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld van de opleiding actief betrokken.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie vindt het positief dat de studenten worden betrokken bij de interne kwaliteitszorg via de participatiecommissies op opleidings-, departementaal en interdepartementaal niveau. De laatste twee werken met verkozen vertegenwoordigers, op opleidingsniveau vergadert men plenair. De studenten geven tijdens de visitatie aan dat in deze gremia vaak rekening gehouden wordt met hun vragen en suggesties. Nieuws over IKZ wordt bij studenten verspreid via IKZ-Flash, een elektronische nieuwsbrief. De studentenvertegenwoordigers worden ook betrokken bij de goedkeuring van aanpassingen aan het curriculum via de departementsraad. Naast de bevestigingen kunnen ze ook informeel opmerkingen doorgeven. De studenten voelen zich gehoord, zowel via hun vertegenwoordigers als via enquêtes en rechtstreeks.

Het personeel wordt rechtstreeks bij IKZ betrokken via het opleidings- of kernteam, waarin het onderwijzend personeel met minstens een halftijdse aanstelling zitting heeft. IKZ is een weerkend agendapunt tijdens de teamvergaderingen. De teamleden worden ook betrokken bij curriculumwijzigingen, die een positief advies moeten krijgen van de opleidingscommissie. Het onderwijzend personeel is betrokken in interdepartementale werkgroepen en wordt zo actief betrokken bij het beleid rond internationalisering, diversiteit, kwaliteitszorg enzovoort. Lectoren doen een zelfevaluatie ter voorbereiding van de visitatie en werken mee aan tevredenheidsenquêtes. Er wordt onderling ook veel informele feedback gegeven.

De alumniwerking van HOWEST wordt gestuurd vanuit de Interdepartementale werkgroep Alumnibeleid. De alumni-website bevat o.m. informatie over activiteiten en navorming die de hogeschool organiseert, een vacaturedatabank enzovoort. Jaarlijks komt een alumni-focusgroep van de opleiding samen om zich te buigen over de opleiding, waaronder bijscholing en actualisering.

Het werkveld wordt ook betrokken bij onderwijsevaluaties en curriculumvernieuwingen. Voorstellen van curriculumwijziging worden voor advies besproken in de opleidingscommissie, die paritair samengesteld is uit de teamleden van de opleiding en vertegenwoordigers van het betrokken werkveld. Zonder een positief advies van de opleidingscommissie is geen curriculumwijziging mogelijk. De opleidingscommissie is echter samengesteld uit slechts één vertegenwoordiger per interventiedomein van de regio (de bekende stageplaatsen). De stageresonantiedagen zijn twee maal per jaar een overleg- en informatiemoment met de stagementoren. Ze vinden dat ze zo voldoende feedback kunnen geven. Voor het werkveld is er geen structurele evaluatie vanuit de hogeschool. De opleiding vindt dit geen probleem omdat feedback uit de contacten met stagementor wel systematisch aan bod komt in de teamvergaderingen en -verslagen.

De terugkoppeling van meetresultaten gebeurt via de commissies waarin de stakeholders zitting hebben (participatiecommissie, opleidingscommissie). De opleiding wil nog naar nieuwe wegen zoeken om terug te koppelen.

Aanbevelingen ter verbetering:

De systematische en formele betrokkenheid van alumni en beroepenveld moet volgens de commissie nog verder worden uitgewerkt, zowel inzake evaluatie als inzake betrokkenheid bij verbetertrajecten. De commissie stelt voor een representatieve werkveldcommissie uit te bouwen met meer leden vanuit verschillende strekkingen en verschillende regio's.

Oordeel over onderwerp 5, interne kwaliteitszorg: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 5.1, evaluatie resultaten:	voldoende
facet 5.2, maatregelen tot verbetering:	voldoende
facet 5.3, betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld:	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Onderwerp 6 Resultaten

Facet 6.1 Gerealiseerd niveau

Beoordelingscriterium:

- De gerealiseerde eindkwalificaties zijn in overeenstemming met de nagestreefde competenties qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen.

Oordeel van de visitatiecommissie: onvoldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding gaat de waardering van de afgestudeerden na via jaarlijkse enquêtes. Uit de enquête van november 2010 bleek dat ze tevreden zijn over hun opleiding. Ze vinden vlot werk en zijn tevreden over hun job. Sommigen studeren verder. Op basis van de alumni-enquêtes worden verbeteracties opgezet. Zo hoorde de commissie dat na de jongste enquête in november tijdens een teamdag onder meer besloten is om een praktijktraject voor de volledige opleiding uit te schrijven (practica, werkbezoeken, stages,...). Dit zal dit academiejaar (2011-2012) worden opgenomen in het beleidsplan van de opleiding en in projecten.

De tevredenheid van de stagegevers en -mentoren over de stagiairs blijkt uit de gesprekken tijdens stage-evaluaties. De meeste stageplaatsen geven volgens het zelfevaluatie-rapport aan dat de stagiair goed tot heel goed voldoet aan de gestelde verwachtingen. Het keuzetraject wellnesscoaching heeft bovendien nieuwe stage-instellingen opgeleverd.

De ingekeken stageverslagen van het standaardtraject vindt de commissie van voldoende niveau. De stageverslagen wellnesscoaching vindt de commissie onvoldoende omdat er geen duidelijk ergotherapeutisch kader wordt beschreven. De studenten van het standaardtraject maken gebruik van kernelementen zoals analyse van het handelen/activiteitenanalyse, holistische beschrijving van het functioneren van de cliënt, voorbereiding op ergotherapeutische sessies waarbij doel, activiteit, therapeutische begeleiding, kenmerken van setting beschreven staan. Bij studenten uit het wellnesscoachingstraject is dit niet zichtbaar. Zij beschrijven hoofdzakelijk de wellnesstechniek. Soms wordt de wellnesstechniek ingepast in of gecombineerd met een activiteit. Hierbij is echter enkel de analyse van de activiteit te vinden, geen therapeutische voorbereiding van de sessie.

Tijdens de visitatie zeggen stage-mentoren en directeurs uit het werkveld dat ze tevreden zijn over de stages en de opleiding. Zij vinden dat de studenten een goede basis hebben. Studenten Wellnesscoaching moeten wel extra investeren in het verwerven van ergotherapiemethodieken specifiek voor een bepaald werkveld. De vertegenwoordigers zijn echter zeer tevreden over de aandacht voor hun persoonlijke ontwikkeling. Daarnaast vinden ze dat de stageopdrachten deze studenten goed ondersteunen in het regisseren van hun leerproces. Meerdere studenten en alumni van het keuzetraject geven tijdens de visitatie aan dat ze zich onzeker voelden toen ze op stage gingen, omdat ze hun ergospecifieke kennis onvoldoende vonden (bijvoorbeeld activiteitenanalyse, benaderen van groepen vanuit een groepsactiviteit, ...). Sommige ondervraagde derdejaars uit het keuzetraject geven aan dat ze vooral welzijnstechnieken aanleren en voelen zich minder goed voorbereid voor essentiële basistaken als transfers en het ergotherapeutische werk.

Elk jaar leveren verschillende stageplaatsen mogelijke onderwerpen voor een bachelorproef, toepasbaar voor de eigen werksituatie. De opleiding krijgt vanuit het werkveld spontane vragen om onderwerpen uit te werken die rechtstreeks verband houden met het keuzetraject. De commissie vindt dat de ingekeken eindwerken er verzorgd uitzien, met een duidelijke inhoudsopgave en structuur, met een theoriedeel en een praktijkdeel waarin theorie wordt toegepast. Ondanks de voorbereidende lessen die op papier helder en gestructureerd zijn, vertonen de proeven vaak gebreken. De doelstelling in het eindwerk vademecum 'je bent in staat om wetenschappelijke

professionele literatuur te lezen en te begrijpen. Je kunt deze informatie beoordelen, synthetiseren en gebruiken in eindwerk, ...' komt in de ingekeken scripties niet overal tot uiting. De bronvermelding is niet altijd correct. Het maximum van 80 pagina's wordt vaak overschreden. De commissie vindt het niveau van de eindwerken in het standaardtraject aan de lage kant. De scores van de eindwerken en de opmerkingen die erbij gemaakt zijn, komen echter wel overeen met de verwachtingen van de commissie. Vaak is het resultaat van een bachelorproef uiteindelijk voldoende doordat studenten ook op proces, presentatie en bevraging beoordeeld worden, wat het eindcijfer doorgaans optrekt.

In het keuzetraject wellnesscoaching zijn de opbouw en inhoud hoofdzakelijk wellnessgericht. In geen van de bestudeerde eindwerken (niet in het onderwerp, niet in de gebruikte methodieken) wordt echter de link gelegd met de ergotherapie. Het is dus voor de commissie zeer de vraag of deze studenten de eindcompetenties van ergotherapeut behalen

Uit inzage van verslagen van de opleidingscommissie blijkt het keuzetraject in veel vergaderingen gesproken werd. De weinige kritische vragen die er door het werkveld werden gesteld, kregen een vaag antwoord van de opleiding en/of men verzekerde dat alle afgestudeerden ergotherapeuten zijn. De resultaten van de voorbije periode met een keuzetraject van zeventien studiepunten doen veel twijfels rijzen bij de commissie. Het programma, het lesmateriaal, de bachelorproef en de examenopdrachten voor het keuzetraject tot nu met zeventien studiepunten, geven geen zekerheid dat de studenten de eindcompetenties van ergotherapeut behalen. Over de resultaten wellness met bijna een verdrievoudiging van de studiepunten (48 studiepunten) vanaf dit academiejaar voor het eerste en het tweede jaar, kan de commissie helemaal geen uitspraak doen. Ze vindt de vraag nog prangender of men daarmee nog ergotherapeuten zal afleveren. Aangezien wellnesscoaching een keuzetraject is en geen aparte afstudeerrichting, moet de commissie de opleiding in haar geheel beoordelen en is het eindoordeel dus negatief.

Wat internationalisering betreft, gaan de cijfers van de activiteiten in stijgende lijn. Vorig jaar deden acht van de 39 laatstejaars een buitenlandse stage. Dit gaat in de richting van de Bolognadoelstellingen van 20% participatie. De ESPIEWmodule werd gevolgd door twaalf studenten, vooral uit het keuzetraject.

Het aantal internationale partners is sterk gegroeid in het kader van de internationale module ESPIEW. Recent werd een nieuwe bilaterale samenwerkingsovereenkomst tussen HOWEST en Laurea University of Applied Sciences (Finland, Porvoo), voor het keuzetraject wellnesscoaching.

Om studenten zo goed mogelijk voor te bereiden op de instap in het werkveld, kan elke laatstejaarsstudent een jobbeurs en een afstudeerbeurs bijwonen en aan de hogeschool een sollicitatietraining volgen. Binnenkomende vacatures worden verspreid via de alumni-website en ad valvas.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie beveelt aan om te werken aan de kwaliteit van de bachelorproeven van alle studenten door bijvoorbeeld studenten een handreiking geven over methodiek en integratie van diverse onderdelen, hen te ondersteunen bij reflectie op de praktische uitvoering en hen te stimuleren tot een overstijgende eindconclusie door metacognitieve vragen.

De commissie beveelt aan de bachelorproeven van het keuzetraject duidelijk te linken aan de opleiding ergotherapie.

Zoals al bij facet 1.2 vermeld, vraagt de commissie om het totaalconcept van het keuzetraject herbekijken en hierbij niet onmiddellijk te vertrekken vanuit een alternatieve visie op behandelen, maar een vakspecifieke basisstam ergotherapie mee te geven, en nadien het alternatief als surplus in te voeren zodat het in evenwicht is met eventuele andere alternatieven.

Facet 6.2 Onderwijsrendement

Beoordelingscriteria:

- Voor het onderwijsrendement zijn streefcijfers geformuleerd in vergelijking met relevante andere opleidingen.
- Het onderwijsrendement voldoet aan deze streefcijfers.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Vlaanderen heeft geen traditie in het verzamelen van slaagcijfers per studiegebied en/of opleiding over de jaren heen. Uit ervaring blijkt dat de globale slaagcijfers voor generatiestudenten op Vlaams niveau tussen de 45 en de 50 procent liggen. Noch de evolutie over de jaren heen, noch de situatie per opleiding of studiegebied wordt opgevolgd. Daardoor kan de opleiding geen streefcijfers formuleren in vergelijking met relevante andere opleidingen.

Momenteel zijn er geen streefcijfers. De hogeschool heeft wel het plan streefcijfers voor te bereiden voor slaagcijfers, gemiddelde studieduur en drop-out, rekening houdend met Vlaamse gemiddelden.

Het ZER geeft over het onderwijsrendement weinig gegevens. De slaagcijfers van de opleiding liggen volgens de commissie relatief hoog (50-55%). Ze worden jaarlijks besproken in het directiecollege, de interdepartementale IKZ-groep, het departementshoofd en de opleidingscoördinatoren en per team. Er is over vorig academiejaar nog geen vergelijking gemaakt tussen het standaard- en het keuzetraject. Voordien scoorden de studenten van het standaardtraject beter dan deze uit het keuzetraject. De slaagpercentages lagen overigens hoger toen er nog geen sprake was van een keuzetraject. De opleiding verklaart dit door het aanzuigeffect van het keuzetraject op leerlingen uit technische richtingen.

De meeste studenten studeren af in zes semesters, maar er is een toenemende tendens naar zeven semesters.

Bij studenten die voortijdig de opleiding verlaten, gebeurt een exitonderzoek. De exitgesprekken worden geanalyseerd en in team besproken. Tijdens het academiejaar 2010-2011 kende de opleiding een drop-out van elf studenten tijdens de eerste twee semesters en van een student in het vierde semester. Aanvankelijk was de drop-out groter in het keuze- dan in het standaardtraject, maar dit heeft zich niet doorgezet.

Het opleidingsteam wil, gezien de grotere instroom van studenten, meer inzetten op de individuele proces- en trajectbegeleiding van de studenten. Doel hiervan is de student zo vlug als mogelijk, indien nodig, te heroriënteren.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie beveelt aan streefcijfers te formuleren.

Oordeel over onderwerp 6, resultaten: onvoldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 6.1, gerealiseerd niveau:	onvoldoende
facet 6.2, onderwijsrendement:	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp onvoldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

De commissie dient het standaardtraject en het keuzetraject als één opleiding te beoordelen. De commissie is van oordeel dat het keuzetraject wat betreft gerealiseerd niveau niet overtuigend aantoont dat de afgestudeerden op alle vlakken van de ergotherapie als beginnende beroepsbeoefenaar mogen worden beschouwd. Deze conclusie leidt tot de quoteringsonvoldoende op onderwerpniveau.

Globaal oordeel

De visitatiecommissie baseerde haar oordeel en motivering op de volgende bronnen:

- het zelfevaluatie rapport van de opleiding en de bijhorende bijlagen, de gevoerde gesprekken met de betrokkenen,
- de documenten ter inzage tijdens het bezoek,
- de opgevraagde documenten,
- de reactie van de opleiding op het opleidingsrapport.

De commissie vindt de kwaliteit van het zelfevaluatie rapport vrij zwak. De rode lijn draad is vaak moeilijk te volgen. Er wordt geen systematisch en logisch verhaal voorgelegd aan de lezer. Het is bovendien soms niet 'to the point'. Vaak wordt iets geformuleerd, maar is het onduidelijk of het zo ook effectief gebeurt. Het eerste onderwerp over doelstellingen is erg vaag en omslachtig geschreven. Een aantal tabellen zijn onduidelijk en de onderschriften zijn niet altijd volledig of correct. Sommige tabellen zijn niet zelfstandig leesbaar.

Op basis van de oordelen over:

onderwerp 1, niveau en oriëntatie:	voldoende
onderwerp 2, programma:	onvoldoende
onderwerp 3, personeel:	voldoende
onderwerp 4, voorzieningen:	voldoende
onderwerp 5, interne kwaliteitszorg:	voldoende
onderwerp 6, resultaten:	onvoldoende

is de commissie van mening dat er onvoldoende generieke kwaliteitswaarborgen in de opleiding aanwezig zijn.

Overzichtstabel van de oordelen

	score facet	score onderwerp
Onderwerp 1: Doelstellingen van de opleiding		voldoende
Facet 1.1: Niveau en oriëntatie	voldoende	
Facet 1.2: Domeinspecifieke eisen	voldoende	
Onderwerp 2: Programma		onvoldoende
Facet 2.1: Relatie doelstelling en inhoud	onvoldoende	
Facet 2.2: Eisen professionele gerichtheid	voldoende	
Facet 2.3: Samenhang	onvoldoende	
Facet 2.4: Studieomvang	oké	
Facet 2.5: Studietijd	voldoende	
Facet 2.6: Afstemming vormgeving en inhoud	voldoende	
Facet 2.7: Beoordeling en toetsing	onvoldoende	
Facet 2.8: Masterproef	n.v.t.	
Facet 2.9: Toelatingsvoorwaarden	voldoende	
Onderwerp 3: Inzet van personeel		voldoende
Facet 3.1: Kwaliteit personeel	voldoende	
Facet 3.2: Eisen professionele gerichtheid	voldoende	
Facet 3.3: Kwantiteit personeel	voldoende	
Onderwerp 4: Voorzieningen		voldoende
Facet 4.1: Materiële voorzieningen	voldoende	
Facet 4.2: Studiebegeleiding	goed	
Onderwerp 5: Interne kwaliteitszorg		voldoende
Facet 5.1: Evaluatie resultaten	voldoende	
Facet 5.2: Maatregelen tot verbetering	voldoende	
Facet 5.3: Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld	voldoende	
Onderwerp 6: Resultaten		onvoldoende
Facet 6.1: Gerealiseerd niveau	onvoldoende	
Facet 6.2: Onderwijsrendement	voldoende	

De oordelen zijn van toepassing voor:

HOWEST Hogeschool West-Vlaanderen

- professioneel gerichte bacheloropleiding Ergotherapie

Hoofdstuk 5 Hogeschool-Universiteit Brussel

Algemene toelichting bij de professioneel gerichte bacheloropleiding Ergotherapie aan de Hogeschool-Universiteit Brussel

De HUB is gegroeid uit samenwerkingsverbanden tussen Brusselse hogeronderwijsinstellingen. De IRIS Hogeschool Brussel, de Katholieke Hogeschool Brussel en de Economische Hogeschool Sint-Aloysius (EHSAL) gingen in 2003 op in de Europese Hogeschool Brussel. Vier jaar later werd een intentieverklaring ondertekend voor samenwerking met nog andere partners in de 'nieuwe Brusselse instelling': de Katholieke Universiteit Brussel (KUB), Hoger Onderwijs van Imelda (HONIM) en de Vlaamse Economische Hogeschool (VLEKHO). Later heeft die instelling de naam Hogeschool-Universiteit Brussel (HUB) gekregen. De Hogeschool-Universiteit Brussel (HUB) behoort tot de Associatie K.U.Leuven.

De HUB geeft onderdak aan professionele en academische opleidingen uit verschillende studiegebieden. Voor de professionele opleidingen gaat het om het studiegebied Gezondheidszorg, Handelswetenschappen en bedrijfskunde, Lerarenopleiding en Sociaal-agogisch werk. De academische opleidingen worden gevormd door de Faculteit Rechten, de faculteit Economie en Management en de faculteit Taal en Letteren.

De hogeschool telt drie campussen, waarvan twee in Brussel. Het studiegebied Gezondheidszorg, waarvan de opleiding Ergotherapie deel uit maakt, is sinds september 2009 gevestigd op campus Brussel in het nieuwe Terranovagebouw in hartje Brussel. Samen met de structurele partner Sint-Jan Ziekenhuis Brussel vormt deze campus een geïntegreerd onderwijs- en gezondheidszorgcentrum, Health and Education Center Terranova.

De raad van bestuur van de Hogeschool-Universiteit Brussel heeft in 2010 een fusie goedgekeurd met de KAHO Sint-Lieven in Gent. Intussen is de personele integratie van de beide raden van bestuur gerealiseerd. De beide instellingen hebben een overkoepelend directiecomité, een gemeenschappelijke opdrachtsverklaring, een onderwijsvisie en een gedragen strategisch plan. De impact van dit fusieproces op de opleiding Ergotherapie aan de HUB is beperkt omdat er geen gelijklopende opleiding bestaat in KAHO Sint-Lieven. De opleiding Ergotherapie behoort tot een cluster gezondheidszorg, samen met de opleidingen Medische Beeldvorming en Optiek & Optometrie van de HUB en Voedings- en Dieetkunde en Biomedische Laboratoriumtechnieken van de KAHO. In een tweede cluster gezondheidszorg zijn alle verpleegopleidingen ondergebracht.

In de opleiding Ergotherapie zitten momenteel 150 studenten, waarvan zestig eerstejaars. Sinds vorig academiejaar is het aantal studenten flink gestegen (voordien 110 tot 120 studenten). De opleiding geeft als mogelijke verklaring de verhuizing naar de nieuwe campus.

Onderwerp 1 Doelstellingen van de opleiding

Facet 1.1 Niveau en oriëntatie van de professioneel gerichte bachelor

Beoordelingscriteria:

De opleidingsdoelstellingen zijn er op gericht de student te brengen tot:

- het beheersen van algemene competenties als denk- en redeneervaardigheid, het verwerven en verwerken van informatie, het vermogen tot kritische reflectie en projectmatig werken, creativiteit, het kunnen uitvoeren van eenvoudige leidinggevende taken, het vermogen tot communiceren van informatie, ideeën, problemen en oplossingen, zowel aan specialisten als aan leken en een ingesteldheid tot levenslang leren;
- het beheersen van algemene beroepsgerichte competenties als teamgericht kunnen werken, oplossingsgericht kunnen werken in de zin van het zelfstandig kunnen definiëren en analyseren van complexe probleemsituaties in de beroepspraktijk en het kunnen ontwikkelen en toepassen van zinvolle oplossingsstrategieën, en het besef van maatschappelijke verantwoordelijkheid samenhangend met de beroepspraktijk;
- het beheersen van beroepsspecifieke competenties op het niveau van een beginnend beroepsbeoefenaar.

Het oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie vernam dat het kernteam Ergotherapie een nieuw en eenvoudiger competentieprofiel heeft uitgewerkt dat vanaf het academiejaar 2011-2012 in voege is getreden. Het stemt overeen met het HUB-competentiemodel. Daarin bepalen kennis, vaardigheden, context, autonomie en verantwoordelijkheid in hun onderlinge samenhang vier niveaus van competentie, van basis- tot expertniveau. In de bacheloropleidingen kunnen de eerste drie competentieniveaus voorkomen. De theoretische referentiekaders waarop het model is gebaseerd, zijn de memorie van toelichting bij het decreet op de Vlaamse kwalificatiestructuur, de decretaal bepaalde competenties in het structuurdecreet, het European Qualification Framework en de classificatiesystemen en taxonomieën van Bloom, Anderson-Krathwohl, Romiszowski en Lundvall-Johnson. Het vernieuwde competentieprofiel vormt de aanloop naar het formuleren van domeinspecifieke leerresultaten van alle Vlaamse opleidingen door de VLUHR (Vlaamse Universitaire en Hogescholen Raad).

De commissie stelt vast dat de opleiding de decretaal bepaalde algemene competenties, algemeen beroepsgerichte competenties en beroepsspecifieke competenties samen heeft verwerkt in het vernieuwde competentieprofiel, dat bestaat uit negen competenties.

De eerste vijf competenties zijn ondersteunende competenties die de kerntaak van elke ergotherapeut en de praktijkuitvoering op professioneel bachelorniveau waarborgen, met toepassing van de descriptoren van niveau 6 van de Europese Kwalificatiestructuur:

- doordacht en planmatig handelen vanuit een evidence based kader;
- respectvol handelen in een evoluerende multiculturele en multireligieuze samenleving;
- interactief en multiprofessioneel handelen;
- handelen vanuit een ingesteldheid tot levenslang leren en een persoonlijke beroepsidentiteit;
- duurzaam en kwaliteitsvol handelen.

De volgende vier competenties zijn gerelateerd aan de meest voorkomende ergotherapeutische rollen en kunnen in meerdere of mindere mate voorkomen in diverse werkvelden:

- handelen vanuit de rol van assessor;
- handelen vanuit de rol van behandelaar;
- handelen vanuit de rol van adviseur;
- handelen vanuit de rol van occupationele zorgverlener.

Het idee van deze tweedeling werd ontleend aan het gedachtegoed uit het herwerkte Nederlandse beroepsprofiel (van Hartingsveldt M., Logister-Proost I., Kinébanian A., 2009. Beroepsprofiel Ergotherapie. Boom Lemma). De commissie meent dat deze tweedeling een actueel antwoord biedt op het interprofessioneel samenwerken. Enerzijds wordt de student bewust van de ondersteunende competenties waarover alle hulpverleners in een team beschikken en anderzijds ontwikkelt hij ergotherapeutische rollen die een specifieke meerwaarde bieden in heel het landschap van de gezondheidszorg/sociale zorg.

De competenties zijn kernachtig geformuleerd en bevatten elk maximum tien kerndoelen. Die stemmen volgens de commissie overeen met de decretale eisen die van een professionele bachelor worden verwacht. Elke competentie wordt ook kort toegelicht in een tekst van maximum honderd woorden. De commissie stelt vast dat men zo de beoogde vlotte toegankelijkheid en gebruiksvriendelijkheid bereikt.

De commissie meent dat de competenties die moeten leiden tot het toepassen van Evidence Based Practice vooral terug te vinden zijn in de ondersteunende competentie 1 en 4. De toepassing van deze competenties worden zichtbaar tijdens het ontwikkelen van de specifiek ergotherapeutische rollen 6 tot en met 9. De internationale component in de doelstellingen is vooral terug te vinden in de eerste twee competenties. Het valt de commissie ook op dat de eerste competentie die wordt vermeld, die is waarvoor een bijzonder kenmerk werd aangevraagd: 'doordacht en planmatig handelen vanuit een evidence based kader'.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 1.2 Domeinspecifieke eisen

Beoordelingscriteria:

- De doelstellingen van de opleiding (uitgedrukt in eindkwalificaties van de student) sluiten aan bij de eisen die door (buitenlandse) vakgenoten en het relevante beroepenveld gesteld worden aan een opleiding in het betreffende domein (vakgebied/discipline en/of beroepspraktijk of kunstpraktijk). Ze zijn, ingeval van gereguleerde beroepen, in overeenstemming met de reglementering of regelgeving ter zake.
- Voor professioneel gerichte bacheloropleidingen zijn de eindkwalificaties getoetst bij het relevante beroepenveld.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding heeft zich bij het opstellen van het nieuwe competentieprofiel laten inspireren door het domeinspecifiek referentiekader en de concordantiematrix van het Vlaams Overleg Ergotherapie, dat alle Vlaamse opleidingen ergotherapie omvat (VLOE, mei 2009). De commissie heeft dit referentiekader overgenomen. De leden van dit overleg zijn de voorzitter van de beroepsvereniging, het Vlaams ergotherapeutenverbond (VE), en het opleidingshoofden van de acht Vlaamse opleidingen. Het competentieprofiel blijft volgens de commissie inhoudelijk conform aan dat referentiekader.

Bovendien heeft de opleiding het nieuwe competentieprofiel gelinkt aan recente evoluties en aan het domeinspecifieke referentiekader van het Vlaams Overleg Ergotherapie (VLOE, 2008). Dat kader werd opgesteld vanuit diverse nationale en internationale kaders en de wetgeving over het beroep van de ergotherapeut. Een matrix toont aan dat het overeenstemt onder meer met richtlijnen van de World Federation of Occupational Therapists (WFOT) en het Tuning Project van het European Network of Occupational Therapy in Higher Education (ENOTHE). Een concordantiematrix maakt de relaties inzichtelijk tussen het domeinspecifiek

referentiekader van het VLOE, dat overgenomen werd door de commissie, en het competentieprofiel van de opleiding.

De commissie stelt vast dat het vernieuwde competentieprofiel aansluit bij de actualiteit en gericht is op het handelen van de ergotherapeut. De rol van assessor, behandelaar en adviseur zijn helder, de kerndoelen zijn stapsgewijs omschreven. De uitbreiding met de rol van occupationele zorgverlener biedt een antwoord op de groeiende nood om mensen met zeer beperkte mogelijkheden te ondersteunen in het kwaliteitsvol beleven van hun handelingsituaties, maar zou nog verder onderbouwd kunnen worden vanuit internationale literatuur en nog beter kunnen aansluiten bij de internationale terminologie.

De derdejaarsstudenten geven in de gesprekken te kennen dat de rol van occupationele zorgverlener bij niemand de voorkeur geniet. De commissie is van mening dat de kernopdracht in deze rol duidelijker gemaakt kan worden, vertrekkend vanuit de opdrachtverklaring of missie van de WFOT (2002) en het Vlaams Ergotherapeutenverbond (VE) (2008), die samengevat werd in vijf grote pijlers. De kern is het handelen van de cliënt in een specifieke handelingscontext in functie van de kwaliteit van leven, waarbij de ergotherapeut zich duidelijk profileert in relatie tot de maatschappelijke veranderingen en tendensen.

De commissie vernam dat het kernteam van de opleiding het competentieprofiel concretiseerde in overleg met de directeur en de decentrale medewerker van de cel Onderwijsontwikkeling. Het vernieuwde competentieprofiel werd voorgelegd aan het volledige onderwijsteam, de studenten en de stagementoren op een van de resonantiedagen. Het werd globaal goed onthaald en op enkele punten bijgestuurd. De competenties en kerndoelen staan vermeld op elke ECTS-fiche. Alle actoren geven in de gesprekken aan de competenties te kennen.

De stagementoren geven tijdens de visitatie aan dat ze de eindcompetenties kennen, er advies over hebben gegeven en ze gebruiken bij de evaluatie van stages. De studenten geven aan dat ze de competenties kennen, onder meer via de ECTS-fiches die ze erg helder vinden. Ze geven aan dat ze die vooral actief gebruiken in de reflectieverslagen van het persoonlijk ontwikkelingsplan en de stages.

De commissie vernam verder dat er momenteel nog een evaluatie plaatsvindt door de opleiding waarbij gecheckt wordt of de doelen goed geformuleerd zijn, of ze effectief terugkomen in de opleidingsonderdelen en of ze gehanteerd worden door de lectoren.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Oordeel over onderwerp 1, doelstellingen van de opleiding: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 1.1, niveau en oriëntatie:	goed
facet 1.2, domeinspecifieke eisen:	goed

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Onderwerp 2 Programma

Facet 2.1 Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma

Beoordelingscriteria:

- Het programma is een adequate concretisering van de eindkwalificaties van de opleiding qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen.
- De eindkwalificaties zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma.
- De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de geformuleerde eindkwalificaties te bereiken.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie stelt vast dat er sinds de vorige visitatie in 2004 drie programmawijzigingen zijn geweest. De programma's in het studiegebied Gezondheidszorg zijn geleidelijk aangepast naar competentiegericht opleiden en werden op elkaar afgestemd. Het werken met leerlijnen is in verschillende fasen doorgevoerd. Om uniformiteit in de doelen van het programma te garanderen, heeft de vakwerkgroep Ergotherapie in overleg met het onderwijsteam Ergotherapie de kerndoelen en het beoogde evaluatieniveau (beheersingsniveau) per opleidingsonderdeel bepaald. Ze worden ook automatisch ingevoerd in de ECTS-fiches. De individuele lector maakt de kerndoelen dus niet meer zelf aan wanneer hij zijn ECTS-fiche actualiseert.

Het ergotherapeutisch klinisch redeneren staat centraal in de opleiding. Dit wordt ondersteund door een biomedische en humaan wetenschappelijke onderbouw, een ruime inleiding tot het ergotherapeutisch denken en de nodige wetenschappelijke vaardigheden om zich als ergotherapeut verder te professionaliseren. Er is een progressieve inhoudsopbouw en competentieontwikkeling doorheen de drie opleidingsfasen, zo stelde de commissie vast. Dit krijgt vorm in zeven duidelijke leerlijnen, die in elk jaar meteen de structuur van het programma aangeven:

- Humane wetenschappen: filosofie, ethiek, psychologie;
- Biomedische wetenschappen: anatomie, fysiologie, functionele handelingsanalyse, pathologie, neurowetenschappen;
- Gezondheidszorgorganisatie;
- Wetenschappelijke vorming: evidence based practice, eindproef;
- Beroepsspecifieke wetenschappen: klinisch redeneren en ergofundamenten, psychomotorische ontwikkeling;
- Geïntegreerd vaardigheidsonderwijs: therapeutische en methodische vaardigheden, sociale en communicatieve vaardigheden, vanaf jaar 2 opgesplitst naar interventiedomeinen;
- Professionele ontwikkeling: werkveldervaring en persoonlijk ontwikkelingsplan.

De commissie waardeert het dat voor de samenstelling van het programma sterk rekening werd gehouden met de knowhow van lectoren die in verschillende vakwerkgroepen werden verdeeld volgens de inhoudelijke clusters.

Het vernieuwde programma biedt een zeer brede gerichtheid op beroepsspecifieke vaardigheden, kennis en attitudeontwikkeling en vormt een adequate vertaling van het competentieprofiel, zo stelt de commissie vast. De opleiding geeft aan dat ze eerst een stevige kennisbasis wil meegeven. Dit is zichtbaar in de opbouw van het jaarprogramma. In het eerste jaar komt er meer kennis dan vaardigheden aan bod, gericht op het normale handelen en gerelateerd aan het eigen handelen. In de tweede opleidingsfase zijn kennis en vaardigheden meer in balans, gericht op de therapeutische rol. In opleidingsfase drie worden kennis, vaardigheden en attitudes geïntegreerd in werkveldervaringen, maar ook in verdiepende cursussen. De studenten en lectoren geven aan dat ze tevreden zijn over het evenwicht tussen kennis en vaardigheden in de opleiding. Ook de commissie stelt

hier een mooie balans vast die de studenten de mogelijkheid geeft om de vooropgestelde competenties te verwerven. De commissie vindt het positief dat er veel aandacht gaat naar het persoonlijk ontwikkelingsplan (POP) van elke student, waarbij zelfreflectie en zelfsturend leren als methodiek worden aangewend. Dit is een extra stimulans om de doelstellingen te realiseren.

De commissie stelt vast dat door de samenwerking met andere opleidingen uit het studiegebied, een aantal vakinhouden wordt aangeboden op het niveau van de paramedicus in plaats van op het niveau van de ergotherapeut. Voorbeelden hiervan zijn filosofie en ethiek, en een item 'gezondheidsinformatica' over het gebruik van het centraal elektronisch dossier van de patiënt. Vakoverschrijdende elementen zijn vooral terug te vinden in projecten (zie ook 2.2).

De commissie waardeert dat de opleiding een internationale ervaring oplegt aan elke student, via Erasmus, VLIR UOS of internationalisation at home. Momenteel zijn de Erasmuspartners opleidingen in Madrid en Zaragoza (Spanje), Turku (Finland), Esbjerg (Denemarken), Tallinn (Estland). In de derde opleidingsfase kunnen studenten kiezen voor maximaal drie maanden of minimaal een week buitenlandse stage en een kortere of langere aanvullende stage in België. Ook actief deelnemen aan het jaarlijkse ENOTHE-congres via een presentatie in het studentenprogramma vormt een internationale ervaring. De studenten stellen hun internationale ervaringen elk jaar voor op een internationale beurs voor de eerste- en tweedejaars. Studenten en alumni geven aan dat ze tevreden zijn over hun internationale ervaring. Vanaf dit jaar is er een opleidingsonderdeel 'Buiten Europa voorbereid op stage', dat studenten voorbereidt op stages in de derde wereld, onder meer over cultuurverschillen, gezondheid, praktische voorbereiding, ethische kwesties.

De commissie stelt vast dat in de eerste twee opleidingsfasen van de opleiding er geen keuze-opleidingsonderdelen zijn. Wel worden in deze opleidingsfasen werkvormen gebruikt (zie punt 2.6) waarin studenten keuzes kunnen maken volgens eigen interesses. In het opleidingsonderdeel pathologie II bijvoorbeeld zoeken studenten uitgaande van hun belangstelling een aantal aspecten van een pathologie op en verdiepen zich in de medische- sociale en beperkende facetten van dit ziektebeeld. De studenten geven tijdens de visitatie aan dat ze pleiten voor meer keuzedifferentiatie.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie beveelt aan meer keuzemogelijkheden te introduceren in de opleiding.

Facet 2.2 Eisen professionele gerichtheid van het programma

Beoordelingscriteria:

- Kennisontwikkeling door studenten vindt plaats via vakliteratuur, aan de beroeps- of kunstpraktijk ontleend studiemateriaal en via interactie met de beroepspraktijk, de kunstpraktijk en/of (toegepast) onderzoek.
- Het programma heeft aantoonbare verbanden met actuele ontwikkelingen in het vakgebied/de discipline.
- Het programma waarborgt de ontwikkeling van beroeps- of artistieke vaardigheden en heeft aantoonbare verbanden met de actuele beroepspraktijk.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding heeft een actueel en beroepsgericht programma, stelt de commissie vast. Ze sluit hiermee aan bij de mening van de alumni en stagementoren die ze tijdens de visitatie heeft gesproken.

De opleiding is gevestigd in Terranova, een geïntegreerd onderwijs- en gezondheidszorgcentrum met onder meer een dagcentrum en een kinderdagverblijf (zie facet 4.1). Dit is volgens de commissie voor de studenten een unieke manier om kennis te maken met de actuele beroepspraktijk. De mogelijkheden van deze campus zijn didactisch ook sterk ingebouwd in het programma, zo stelde de commissie vast. Het geïntegreerd vaardigheidsonderwijs krijgt veel aandacht en wordt op een gediversifieerde manier opgebouwd, met een evenwicht tussen algemene ergotherapeutische en doelgroepgebonden praktijkvaardigheden.

De commissie waardeert dat de opleiding in verschillende opleidingsonderdelen studiemateriaal uit de praktijk gebruikt, bijvoorbeeld in het KREBP-project (Klinisch Redeneren en Evidence Based Practice-project). In de derde opleidingsfase analyseren studenten adviesrapporten van oud-studenten die ergotherapeutisch advies verlenen in hun huidige werkomgeving. Voor casussen doen lectoren een beroep op hun eigen praktijkervaringen, op het werkveld en op de ervaringen van de studenten tijdens de stage. De actualisering van cursussen is de autonomie van de lector. Om het programma up-to-date te houden maken lectoren gebruik van recente literatuur. Er is een borging door intervisie onder lectoren. Het meeste studiemateriaal is volgens de commissie aangepast aan recente ontwikkelingen en noden uit het werkveld, maar niet alle cursussen zijn actueel, zo stelde de commissie vast. Meer daarover leest u in facet 2.6.

De opleiding heeft volgens de commissie een duidelijke visie op werkplekieren. De visie over werkveldervaring is helder uitgeschreven in een document. Er bestaat een criterialijst waaraan stageplaatsen moeten voldoen, hij bevat onder meer leeropportunities, wat de commissie bijzonder waardeert.

De stage is gradueel opgebouwd over de drie jaren. Er is een logische opbouw van vijf niveaus in werkveldervaring met daaraan gelinkte begeleidingsvormen. De eerste stage (niveau 1), 'attitude-observatiedagen', omvat twee keer drie dagen in het werkveld bij twee verschillende doelgroepen. Nadien volgt een stageperiode van drie (niveau 2), vier (niveau 3), negen en acht (niveau 4) en zeven (niveau 5) weken. Voor elke stage zijn beginvereisten geformuleerd, waarbij de opleiding de student een volgtijdelijkheid oplegt. Hij moet geslaagd zijn in bepaalde opleidingsonderdelen voor hij bepaalde stages kan doen. De commissie waardeert deze gang van zaken. Het stagevademeccum is zeer helder en informatief en geeft een stevige houvast aan de studenten, mentoren en stagebegeleiders, zo blijkt uit de gesprekken.

Er is een intensieve begeleiding door de stagebegeleider (lector die het stagelopen van de studenten begeleidt) en de stagecoach (lector die documenten beoordeelt). Daarnaast is er een stagementor op de werkplek. De studenten kunnen hun voorkeur voor een stageplaats aangeven, hiermee wordt in de mate van het mogelijke rekening gehouden. De studenten geven in de gesprekken aan dat ze de stageplaatsen zeer interessant vinden. De stage-opdrachten houden duidelijk verband met wat in cursussen aan bod is gekomen, bijvoorbeeld het opstellen van een cliëntdossier, reflectie op het eigen handelen, evidence based werken tijdens het therapeutisch handelen met de cliënt.

De student wordt aangestuurd in het uitgebreid documenteren in zijn stagemap. Hierdoor is het evidence based werken en het klinisch redeneerproces inzichtelijk, stelt de commissie vast. Tijdens de stages zijn er ook supervisiemomenten waarbij de stagiaires vragen kunnen stellen aan hun stagebegeleiders van de school. De studenten, alumni en het werkveld zijn tevreden over de stages, zo geven ze aan tijdens de visitatie.

Voor de stages ziet de commissie slechts een paar kleine aandachtspunten. Uit de ingekeken documenten stelt de commissie vast dat de inlichtingenfiches over de stageplaatsen zeer summiere informatie bevatten. Dat een ergotherapeut met slechts één jaar ervaring al kan werken als stagementor, vindt de commissie ook niet zo'n goede keuze.

Ook internationale activiteiten dragen bij tot de professionele gerichtheid van het programma. De commissie ondersteunt en waardeert de taakstelling van de opleiding om de selectie voor internationale stages strenger te maken. Een kandidaat-student moet een projectdossier maken waarin hij onder meer het gezondheidssysteem in eigen land beschrijft en in het land waar de stage zal plaatsvinden, en de verwachte activiteiten in het buitenland. Hij moet een motivatiebrief schrijven en slagen in een taalttest (B1-niveau voor buitenlandse stages). De opleiding en de verantwoordelijke voor internationalisering spreken zich expliciet uit tegen de 'club-med-mentaliteit' waarbij studenten vooral kiezen voor leuke bestemmingen in het zuiden, zonder rekening te houden met de leerkansen die dit biedt. Ze overwegen nu de internationale activiteiten niet langer te verplichten, maar toch te zorgen dat de Europese streefcijfers behaald worden. Op centraal niveau, in het Centrum Internationalisering en Projecten

(CIP), wordt momenteel een visietekst ontwikkeld. Er worden indicatoren, criteria voor partnerinstellingen en stappen in de procedure omschreven. Dit zal zich via de ankerfiguur internationalisering verder laten voelen in de opleiding.

In het eindwerk moet de student aantonen dat hij de basiskennis heeft verworven, de beroepsvaardigheden heeft ontwikkeld en de beroepsattitudes bezit om dit alles geïntegreerd in te zetten. Hij laat in zijn eindproef bovendien zien dat hij kritisch en wetenschappelijk kan omgaan met kennis en kunde. Het eindwerk wordt opgesplitst in een literatuuranalyse (reviewartikel) en een praktijkpaper, vaak sterk gelinkt aan de maatschappelijke dienstverlening. De commissie waardeert dat er duidelijke criteria opgesteld zijn voor beide delen van het eindwerk. De thema's voor de eindproeven komen altijd uit het werkveld (bijvoorbeeld de toegankelijkheid van de buurt rond een dienstencentrum), of uit lopend onderzoek in de opleiding (bijvoorbeeld uit een PWO-project). Voor de begeleiding is er een promotor, zowel intern (lector) als extern (vaak via de stage). De eindwerkproefcoördinator bewaakt het hele proces van de eindproef. De alumni geven tijdens de visitatie aan dat ze tevreden zijn over de begeleiding van het eindwerk. Aangezien het moeilijk is om een externe promotor te vinden, steunt de commissie het voornemen om een methodiek te ontwikkelen waarbij het werkveld voldoende gesteund wordt of er voldoende voordelen bij ervaart om de rol van externe begeleider vlotter op te nemen. In het nieuwe vademecum eindwerk vond de commissie onder meer een overzicht van de te onderscheiden fasen van de realisatie, de elementen van begeleiding waarop de student kan rekenen, de criteria voor de vormgeving van de eindproef, en de evaluatiemodaliteiten (beoordeling van de literatuuranalyse en praktijktoepassing).

De voorbereiding van het eindwerk gebeurt in de leerlijn Evidence Based Practice, die door de hele opleiding heen verweven zit (zie ook facet 3 van het BKK). In het eerste jaar komen een aantal wetenschappelijke vaardigheden aan bod: efficiënt opzoeken en kritisch beoordelen van diverse bronnen, bijvoorbeeld websites en van onderzoeksliteratuur, gegevens verzamelen, een samenvatting maken, correct bronnen vermelden. In het tweede jaar ligt de focus op het inventariseren, verwerken en interpreteren van gegevens. In het derde jaar wordt dit alles geïmplementeerd in de eindproef. Vanaf het tweede jaar worden studenten via het KREBP-project (Klinisch Redeneren en Evidence Based Practice-project) begeleid bij het uitschrijven van de probleemstelling van het eindwerk, dat theoretisch en motivationeel onderbouwd moet zijn.

De commissie waardeert dat ook los van eindwerken aan maatschappelijke dienstverlening gedaan wordt. De opleiding is duidelijk in het gezondheidslandschap van Brussel aanwezig. Studenten van de derde opleidingsfase werken bijvoorbeeld adviesrapporten uit voor het Steunpunt Woningaanpassing Brussel, een centraal punt waar ouderen terecht kunnen met vragen over woningaanpassing. Anderen houden voor de ouderenvereniging OKRA een infonamiddag over het gebruiken van goedkope hulpmiddelen. De projecten zijn een belangrijke methode voor interprofessioneel werken.

Studenten van het tweede en derde jaar kunnen worden betrokken bij PWO-projecten. De commissie vernam dat het onderzoek in de professionele bacheloropleidingen van de HUB vijf speerpunten heeft: onderwijs, inclusie, gezin, kansengroepen en Brussel. Daarnaast zet de opleiding zelf kleine onderzoeksprojecten op met eigen financiële middelen en steun van de betrokken instelling. In de toekomst wil men ook onderzoeksprojecten opzetten samen met de partners in Terranova. De resultaten van onderzoeks- en dienstverleningsprojecten worden in het programma naar de studenten en lectoren teruggekoppeld, wat de commissie zeer waardeert.

Jaarlijks wordt permanente vorming voor het werkveld verzorgd via de mentorenopleidingsdagen. Alle stageplaatsen kunnen via studenten en lectoren divers gestandaardiseerd assessmentmateriaal van de opleiding ontfangen om in de beroepspraktijk te gebruiken.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie beveelt aan om het actualiseren van het programma meer aan te sturen/te controleren zodat alle cursussen gegarandeerd actuele informatie aanbieden.

De commissie vraagt ook de voorwaarden voor stagementoren nauwkeurig uit te werken.

Facet 2.3 Samenhang van het programma

Beoordelingscriterium:

- Studenten volgen een inhoudelijk samenhangend opleidingsprogramma.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Het proces van competentieontwikkeling wordt in het programma vertaald in leerlijnen, die beroepsondersteunende of beroepsspecifieke opleidingsonderdelen bevatten. Inhoudelijk focussen de leerlijnen doorheen de drie opleidingsjaren op een ander aspect: van 'het normale handelen' over 'het verstoorde handelen' tot 'het eigen therapeutisch handelen'. De commissie vindt dat de leerlijnen goed uitgewerkt zijn. De lectoren geven aan dat ze de volledige leerlijn en de link met andere leerlijnen toelichten bij de start van de cursus.

Een leerlijn die de andere overstijgt is het Persoonlijk Ontwikkelingsplan (POP). Dit is een digitaal portfolio waarin de student via reflecties en documenten aantoont hoe hij zich ontwikkelt in de richting van de vooropgestelde competenties. De studenten geven aan dat ze de opdrachten in het POP moeilijk vinden, maar waarderen gaandeweg door de verschillende opleidingsjaren heen meer en meer deze manier van werken. De commissie ziet het als een sterk punt dat men hierbij een beroep doet op de zelfwerkzaamheid en de zelfreflectie van de student.

De alumni en studenten worden bevestigd over de samenhang van het programma. Uit de bevestiging van alumni in voorjaar 2011 blijkt dat 77 % van de bevestigden het programma samenhangend vindt. Uit de bevestiging van studenten over het nieuwe curriculum (2009-2010) blijkt dat ze (zeer) tevreden zijn over de samenhang. Tijdens de visitatie bevestigden de derdejaarsstudenten dat ze het programma samenhangend vinden. Ze geven aan dat de inhoud van de colleges/lessen direct wordt vertaald naar de praktische situatie die zij leren toepassen, aan de hand van verschillende voorbeelden. Sommige aspecten komen terug in verschillende opleidingsonderdelen, maar de lector geeft dan aan waarom er hiernaar wordt teruggegrepen. Uit het strategieboek van de hogeschool dat een overzicht geeft van de belangrijkste kerncijfers blijkt dat de samenhang van het curriculum een positieve trend vertoont over de jaren heen.

De commissie stelt vast dat ongeveer de helft van de studenten een individueel traject volgt omwille van studieoverbelasting, concentratieproblemen, instromen in het tweede semester enzovoort. De opleiding wil ervoor waken dat alle studenten een actief kennisbestand opbouwen dat ze kunnen inzetten om gefundeerde beslissingen te nemen in praktijksituaties. Omdat studenten nog (kennis)opleidingsonderdelen uit de eerste opleidingsfase meenamen tot in de derde opleidingsfase, heeft de opleiding beslist om meer volgtijdelijkheid in het programma in te lassen. De studenten moeten nu bepaalde theorievakken volgen voor ze bepaalde stages kunnen doen. Ze worden voor het einde van het academiejaar herhaaldelijk ingelicht over de gevolgen van de volgtijdelijkheid op hun studieduur en studievoortgang. Het individuele traject wordt in samenspraak met het hoofd van de opleiding besproken. De studietrajectbegeleiders informeren en adviseren de student in de samenstelling van zijn jaarprogramma (zie facet 2.9 en 4.2). De studenten geven aan dat hun individueel traject goed in elkaar zit en dat ze op de hoogte zijn van het systeem van volgtijdelijkheid.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 2.4 Studieomvang

Beoordelingscriterium:

- De opleiding voldoet aan de formele eisen met betrekking tot de studieomvang, bachelor: tenminste 180 studiepunten

Oordeel van de visitatiecommissie: oké

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De professioneel gerichte bacheloropleiding bestaat uit 3 studie jaren van elk 60 studiepunten. In totaal wordt dus een opleidingsprogramma georganiseerd van 180 studiepunten. De opleiding voldoet hiermee aan de formele eisen met betrekking tot de minimale studieomvang van een professioneel gerichte bachelor.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 2.5 Studielast

Beoordelingscriteria:

- De werkelijke studietijd wordt getoetst en sluit aan bij de normen vastgesteld krachtens decreet.
- Het programma is studeerbaar doordat factoren, die betrekking hebben op dat programma en die de studievoortgang belemmeren zoveel mogelijk worden weggenomen.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie vernam dat in het studiegebied Gezondheidszorg werd overeengekomen dat 1 studiepunt staat voor 28 studiebelastingsuren. Daarnaast werd vastgelegd welke de studiebelasting per werkvorm is. Uit de studietijdmetingen moet dan blijken of de inschatting van de studiebelastingcoëfficiënt per werkvorm reëel is. Zo werden deze coëfficiënten een eerste keer bijgestuurd na het invoeren van het vernieuwde curriculum in de eerste opleidingsfase. De studiebelastingcoëfficiënt voor hoorcolleges werd bijvoorbeeld van 4 naar 3,5 teruggebracht (voor elk uur hoorcollege krijgt de student nog 2,5 uur studieverwerktijd).

De commissie stelt vast dat de informatie over studietijd op verschillende manieren in kaart wordt gebracht. Via de kwaliteitsbarometer geven studenten hun mening over de studielast. Via de Alumni-enquête worden alumni bevraagd. Via studietijdmetingen (retrospectief of tijdschrijven) tracht men de exacte studietijd van studenten in kaart te brengen. De resultaten worden besproken op een coördinatiegroep Ergotherapie. De opleiding kan beslissen om al dan niet een bevraging te doen bij studenten om zicht te krijgen op de mogelijke knelpunten.

De commissie vernam dat in het verleden het programma al werd aangepast omdat het door studenten te zwaar werd bevonden. Zo bijvoorbeeld werd voor anatomie de leerstof gereduceerd en het lesmateriaal herwerkt. Ook het persoonlijk ontwikkelingsplan (POP) ervaren studenten als belastend en zeer tijdsintensief. De commissie stelt vast dat de opleiding nu veel inspanningen levert om het POP goed te coachen door de drie opleidingsfases heen. Via het digitaal leerplatform HUBwise biedt ze daarbij een voldoende duidelijk kader zodat studenten van

elke POP-opdracht de verwachtingen kunnen raadplegen op vlak van inhoud, methodiek en tijdsplanning. Studenten worden daar systematisch bij gecoacht en leren gericht reflecteren op zichzelf en hun vorderingen.

De recentste studiemeting (2011) van de derde opleidingsfase geeft een eenduidig beeld. Uit de resultaten blijkt dat slechts 33% van de opleidingsonderdelen tussen de 25 en 30 uur per studiepunt vallen. Een groter deel (41%) valt erboven, met name de leerlijn werklevenservaring. De opleidingsonderdelen die minder dan 25 uren per studiepunt halen, zijn theoretische vakken. Uit de accreditatiescan van 2009 (zie onderwerp 5) blijkt ook dat studenten de lessenroosters als zwaar ervaren. Uit de didactische evaluaties 2009-2010 blijkt dan weer dat de studenten van de derde opleidingsfase slechts één onderdeel als te zwaar ervaren. Hoe dan ook, de studenten geven tijdens de gesprekken aan dat het met een goede planning doorgaans wel lukt. Als er deadlines van projecten en verslagen samenvallen, volgt er een aanpassing. En als het te zwaar wordt, kan de student altijd kiezen voor een individueel traject.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 2.6 Afstemming tussen vormgeving en inhoud

Beoordelingscriteria:

- Het didactisch concept is in lijn met de doelstellingen.
- De werkvormen sluiten aan bij het didactisch concept.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De HUB heeft volgens de commissie een duidelijke onderwijsvisie uitgeschreven, waarop het studiegebied Gezondheidszorg zich heeft gebaseerd voor haar vier opleidingen. Men ziet leren als een doelgericht proces, gericht op coherente sets van basiscompetenties. Daarbij is de zelfverantwoordelijkheid van de student cruciaal. Levensreële situaties, samen leren en een optimaal gebruik van ICT moeten daarbij helpen. De commissie vindt het didactisch concept zeer goed doordacht en stelt vast dat het wordt toegepast in het gehele programma. Men begeleidt de student consequent in de richting van de reflectieve kritische zelfsturende professional.

De opleiding hanteert passende werkvormen, die volgens de commissie aansluiten bij het didactisch concept en bij de kerndoelen. Er wordt gebruik gemaakt van hoorcolleges, werkgroepen en practica voor de praktijkvakken. De opleiding laat de ondersteunende wetenschappelijke vakken zoveel mogelijk aan grotere groepen doceren, gekoppeld aan enkele begeleidde werkcolleges in kleinere groepen waarin de toepassing van de concepten kan worden geoefend. Voor de beroepsspecifieke vakken en het geïntegreerd vaardigheidsonderwijs wordt veelal gekozen voor kleine groepen en meer studentgerichte didactische werkvormen. De skillslabmethodiek wordt toegepast in het geïntegreerd vaardigheidsonderwijs, dat in de visie van de opleiding een opstap is naar competentiegericht leren, waarbij een reële werksituatie wordt neergezet. Eerst wordt geoefend in eenvoudige leercontexten, die gradueel moeilijker worden.

Via een POP tracht men studenten zelfstandiger met de leerstof te leren omgaan, onder begeleiding van een POP-coach. Dit gebeurt in opleidingsoverschrijdende groepen. De studenten zijn er enthousiast over. Op vraag van de derdejaarsstudenten zijn er nu proefprojecten rond ICT- en studentgestuurde werkvormen. Zo moeten studenten het vak fysieke revalidatie nu zelfstandig studeren via ICT, opdrachten maken en nadien samen vragen stellen en toepassingen maken in een werkcollege. Er is ook 'ZOEf': 'zelfstandig oefenen' in de skillslabs, wat de

commissie zeer goed vindt. Het stimuleert zelfsturend leergedrag, kritisch reflecteren en intervisie. De studenten en alumni drukken zich hierover ook zeer positief uit. Verder zijn er de 'DOT's (Docent Onafhankelijke Taak). Omdat studenten in metingen aangeven dat ze DOT's als belastend ervaren, heeft de opleiding hun aantal beperkt tot vier per opleidingsfase. Tot slot is Terranova volgens de commissie een uitgelezen plek om vaardigheden te verwerven in een reële context. Bijvoorbeeld in het dagcentrum oefenen de studenten met echte cliënten, onder meer voor fysieke revalidatie en valpreventie. Ze kunnen er ook hun stage of hun eindwerk doen. Vaak is het de plaats van interdisciplinaire samenwerking. Er is een overzicht beschikbaar van alle projecten en opleidingsonderdelen die in het studiegebied als Interprofessioneel Onderwijs (IPO) worden aangeboden. De commissie vindt dit zeer positief, maar ziet hier nog ruimte voor uitbreiding.

Qua leermiddelen maakt de opleiding gebruik van boeken, cursussen, praktijkmateriaal. De commissie nam kennis van de set van criteria waaraan dit didactisch materiaal moet voldoen. Het moet bijvoorbeeld een actuele inhoud hebben die gebaseerd is op recent wetenschappelijk onderzoek, ruim uitgeschreven zijn, begrijpelijk zijn, aanmoedigen tot zelfstandige studie, duidelijke relatie hebben met de kerndoelen, een inhoudstafel en bronvermelding bevatten, verwerkingsvragen bevatten, een vast sjabloon gebruiken voor de vormgeving. Deze criteria zijn (nog) niet verplicht (zie ook facet 3 van het BKK). De commissie vernam dat de kwaliteit van de cursus indien nodig aan bod kan komen in de evaluatiegesprekken en in de jaarlijkse beoordeling van studenten. Als die beoordeling negatief uitvalt voor een lector, volgt een gesprek met het opleidingshoofd en de directeur.

De commissie stelt vast dat de meeste cursussen goed zijn. Ze zijn netjes opgemaakt en geprint. De meeste hebben een heldere lay-out (titelblad, vaknaam, inhoudsopgave met paginanummers). Ze zijn in papieren en digitale versie beschikbaar. Sommige cursussen zijn echter van minder goede kwaliteit. Ze bevatten hoofdstukken uit boeken gekopieerd zonder bronvermelding en zijn niet altijd op bachelorniveau uitgewerkt. Powerpoints zijn soms onoververzichtelijk en bevatten te veel tekst. De commissie vindt dat hier meer aansturing en controle mag zijn volgens de bovenvermelde criteria. Er is ook een duidelijke afstemming aangewezen met het overige studiemateriaal. De elektronische leeromgeving HUBwise biedt de opleiding veel kansen om het studiemateriaal vlot aan te passen. Momenteel loopt aan de HUB een proefproject rond een jaarlijkse screening van studiemateriaal door de leerlijncoördinatoren. De commissie rekent erop dat dit de nodige verbeteringen zal opleveren.

Sinds dit academiejaar (2011-2012) kiest de opleiding bewust voor het gebruik van meer en recente handboeken in plaats van cursussen. De commissie steunt dit voornemen en beveelt de opleiding aan om de verplicht aan te schaffen boeken ook intensief te gebruiken als studieboek. Dus dit betekent dat cursussen en ondersteunende powerpoints hier ook op aan moeten sturen.

De studenten blijken tijdens de visitatie tevreden over de cursussen. Ze gaven voor schriftelijk studiemateriaal in de voorbije vijf jaar (2006-2011) een didactische score van rond de vier op een vijfpuntenschaal, maar met een constante lichte daling van de score van 4,10 naar 3,83.

Er is ook de digitale leeromgeving HUBwise, een integratie van Toledo en N@tschool. De commissie stelt vast dat dit een bijzonder overzichtelijk en gebruiksvriendelijk systeem is. HUBwise bevat cursusteksten, powerpoints, interactieve toepassingen zoals opdrachten en diagnostische tests, discussiefora, ondersteuning van portfoliomanagement enzovoort.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie beveelt aan de didactische uitwerking van cursussen en het bachelorniveau ervan meer aan te sturen/te controleren conform de vereisten die de opleiding heeft opgesteld.

De commissie stelt voor om voor het Interprofessioneel onderwijs (IPO) ook andere partners dan de opleidingen van HUB te zoeken, zodat IPO-projecten kunnen voorbereiden op diversere vormen van interprofessioneel samenwerken in de praktijk.

Facet 2.7 Beoordeling en toetsing

Beoordelingscriterium:

- Door de beoordelingen, toetsingen en examens wordt adequaat en voor studenten inzichtelijk getoetst of de studenten de leerdoelen van (onderdelen van) het programma hebben gerealiseerd.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie vernam dat de opleiding Ergotherapie betrokken was bij de ontwikkeling van de visie op toetsen voor het studiegebied Gezondheidszorg. Die geeft aan dat men door de opleiding heen evolueert van vooral kennistoetsing naar vooral competentiegericht toetsen, en gebruik maakt van zowel formatieve als summatieve toetsing. Er wordt ook gewezen op het belang van een duidelijke cesuur die aangeeft wanneer iemand geslaagd is of een graad behaalt. Bij competentiegericht toetsen kan een student enkel slagen als hij voor alle competenties een minimaal vooropgesteld niveau bereikt. Daarnaast heeft de opleiding een eigen visie uitgewerkt over het toetsen van het geïntegreerd vaardigheidsonderwijs, waarin onder meer de toetsdoelen, het toetsniveau en de toetsvormen omschreven zijn. Voor het geïntegreerd vaardigheidsonderwijs wordt er zo geïntegreerd en competentiegericht mogelijk getoetst. Voor de betrouwbaarheid van de toetsen werkt de opleiding met beoordelingsschalen en wegingscoëfficiënten, dit zijn sleutels voor de berekening van de cijfers. Ook wordt een beleid opgestart rondom modelantwoorden. De commissie vindt dat daarmee een heldere visie voorligt, die ook in de praktijk gerealiseerd wordt.

De commissie waardeert dat de hogeschool een procedure 'Evaluatie van studenten' ontwikkelde met vijf criteria waaraan een goede beoordeling moet voldoen: evaluatietransparantie, doelstellingenvalliditeit, betrouwbaarheid, redelijkheid en de keuze van een adequate evaluatievorm. Deze criteria worden toegelicht in de lectoren-vergaderingen van het studiegebied.

Het programma van de opleiding is georganiseerd in semesters. De meeste opleidingsonderdelen worden dan ook per semester geëvalueerd, soms pas op het einde van het jaar. Als er gewerkt wordt met permanente evaluatie, worden de momenten daarvan vooraf in onderling overleg vastgesteld. De evaluatievorm waarmee getoetst wordt, wordt bepaald door de inhoudscluster of de leerlijn waartoe het opleidingsonderdeel behoort. Het kan gaan om mondeling examen, schriftelijk examen of een combinatie van beide, permanente evaluatie, peer assessmenten feedback op basis van de zelfreflectie van studenten (voor de leerlijnen POP en werkveldervaring). Docenten zijn individueel verantwoordelijk voor het bepalen van de toetsvorm op basis van de toetsvisie, maar ze krijgen hierbij heel wat ondersteuning, zo stelde de commissie vast. Van lectoren die eenzelfde opleidingsonderdeel verzorgen wordt verwacht dat zij overleggen om tot eenzelfde evaluatievorm en cesuur te komen. Ze kunnen op het intranet informatie vinden over mogelijke evaluatievormen. Op de jaarlijkse ECTS-dag krijgen lectoren daarover ook informatie van de ECTS-coach. Docenten worden verder gestimuleerd om interne en externe didactische studiedagen over toetsing te volgen, maar de opleiding kan dit decretaal niet verplichten. De commissie ondersteunt de verbetermaatregel om de lectoren nog verder te begeleiden in het concreter uitschrijven van de evaluatiemodaliteiten en het opzetten van toetsmomenten vanuit de visie van het vooropgestelde toetsbeleid.

De commissie heeft vastgesteld dat er veel aandacht wordt besteed aan het geïntegreerd toetsen vanaf de tweede opleidingsfase, waarbij het vaardigheidsboek een grote rol speelt. Studenten kunnen daarin hun vaardigheidsontwikkeling volgen, zelf sturen en hertoetsing aanvragen. Op het einde van de drie opleidingsfasen zijn er competentietoetsen waarbij studenten aantonen dat ze de vooropgestelde competenties uit het competentieprofiel verworven hebben. De beoordeling gebeurt hoofdzakelijk door de lector. Het aandeel van de beoordeling door studenten en externen is beperkt (maximaal 5% in het eerste en 11% in het tweede jaar).

In de Associatie KU Leuven, en dus ook de HUB, wordt er met toleranties gewerkt. Voor bepaalde opleidingsonderdelen en binnen bepaalde grenzen, kan een student lichte onvoldoendes laten staan. Voor de opleidingsonderdelen die onontbeerlijk zijn voor het realiseren van de doelstellingen van de opleiding kan dat niet, bijvoorbeeld de leerlijn Klinisch redeneren. De commissie heeft vastgesteld dat over de examenresultaten duidelijke afspraken werden vastgelegd in een steundocument 'Spelregels bij de evaluatie van studenten: punten en codes, slagen, graden van verdienste, toleranties'.

De toetsing is transparant en wordt goed gecommuniceerd met de studenten, zo stelde de commissie vast. De student wordt over de toetsing geïnformeerd via de ECTS-fiches. In het laatste contactuur van hun opleidingsonderdeel lichten lectoren ook hun evaluatiemodaliteiten toe aan de studenten. De studenten geven aan dat ze vaak richtvragen krijgen en voorbeelden van praktijktoetsen. Ze vinden dat ze goed geïnformeerd zijn over de toetsvormen, de weging en het soort opdrachten of vragen, zo bleek tijdens de visitatie. De commissie waardeert dat de studenten uit de eerste opleidingsfase midden november studievorderingstoetsen hebben. Die tellen niet mee in de eindbeoordeling van het opleidingsonderdeel, maar geven de student zicht op zijn resultaat, rekening houdend met zijn studietijd en studiemethode. Een student die minder dan 50% haalt, wordt uitgenodigd voor een gesprek met de dienst studie- en studentenbegeleiding.

De studenten hebben inspraak in het examenrooster. Alle studenten hebben recht op feedback na de examens. Ze kunnen voor advies terecht bij de lector, de studietrajectbegeleider, het opleidingshoofd of de ombudsvrouw. Na elk semester worden de examenresultaten vastgesteld en wordt er door de examencommissie, die samengesteld is uit lectoren van elke leerlijn, aangegeven welke studenten extra aandacht en opvolging verdienen. Dit wordt dan hoofdzakelijk door de studietrajectbegeleider en/of het personeel van het centrum voor studie- en studentenbegeleiding opgenomen.

Indien studenten klachten hebben over de examenregeling of wegens ernstige reden hun examen willen uitstellen, kunnen zij terecht bij de ombudspersoon. Tijdens de visitatie geven studenten aan dat ze daar positieve ervaringen mee hebben. De ombudspersoon maakt elk jaar een verslag, dat besproken wordt in het kernteam van de opleiding en in de Academische Raad. Vorig academiejaar (2010-2011) ontving de ombudsman geen klachten, het jaar voordien één.

De kwaliteitsbewaking van de toetsing gebeurt door een regelmatige screening van de ECTS-fiches. Waar nodig wordt aan de individuele lectoren gevraagd om hun evaluatiemodaliteiten beter en grondiger uit te werken. De feedback wordt gerapporteerd aan de lector en indien nodig besproken tussen de lector en de ECTS-coach. Die maakt elk jaar een toetsplan op en legt dit voor aan de opleiding, waarna dit indien nodig wordt bijgesteld. Een analyseteam kijkt ook of er afwijkende resultaten zijn voor een opleidingsonderdeel en dan wordt dit verder onderzocht. Het opleidingshoofd doet via steekproeven een check naar de overeenstemming van de examens met ECTS-fiches. De commissie stelt vast dat de evaluatie van de toetsing leidt tot de nodige verbeteracties. Uit de competentierasters, waarin per opleidingsonderdeel de competenties die geëvalueerd worden zijn opgelijst, stelt de commissie vast dat elke competentie getoetst wordt. Het inkijken van examens gaf de commissie het beeld van een correcte en evenwichtige toetsing van kennis en vaardigheden.

De commissie ondersteunt de opleiding in haar taakstelling om tegen de zomer na te gaan of de vooropgestelde competenties op gepaste wijze worden getoetst en intussen al te starten met de nodige vorming. Er zijn dit academiejaar vier vormingsmomenten gepland over toetsing. Tegelijk heeft de HUB nog proefprojecten lopen, waaronder een jaarlijkse screening van examenvragen door de leerlijncoördinatoren. Het zal zoeken worden naar een evenwicht tussen de expertise en de autonomie van de lector, en de sturing vanuit de opleiding.

De evaluatieprocedure van de stages staat volgens de commissie helder beschreven in het stagevademecum en de ECTS-fiches. De stagementoren hebben duidelijke criteria voor de beoordeling van de student, recent aangepast aan het vernieuwde competentieprofiel. De beoordeling van stages of andere activiteiten die studenten in het buitenland doen, wordt steeds getoetst aan het eigen competentieprofiel. Het team van stagebegeleiders vergadert maandelijks om de vorderingen van de studenten op te volgen.

Bij de beoordeling van het eindwerk is er product- en procesevaluatie. De inhoudelijke aspecten (bijvoorbeeld relevantie voor de ergotherapie) en wetenschappelijke criteria tellen elk voor 40% van de eindscore mee, de lay-out en presentatie elk voor 10% van de eindscore. De opleiding geeft aan dat de studenten tegenwoordig beter kunnen presenteren dan vroeger, wat de totale score voor de eindwerken optrekt. Uit een overzicht van de cijfers blijkt dat de externe beoordelaar significant lager beoordeelt dan de interne beoordelaar. De opleiding wil dit ondervangen door gebruik te gaan maken van 'vaste' externe lezers die goed thuis zijn in de manier van beoordelen. De opleiding wil dit academiejaar (2011-2012,) ook concrete criteria uitschrijven voor de cesuurbepaling van de eindproef. De stuurgroep Eindproeven biedt hierbij ondersteuning.

De beoordeling van stage en bachelorproef verloopt volgens de commissie overeenkomstig de criteria en is goed uitgebalanceerd.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 2.8 Masterproef

Dit facet is niet van toepassing voor een professioneel gerichte bacheloropleiding.

Facet 2.9 Toelatingsvoorwaarden

Beoordelingscriteria:

Het programma sluit qua vorm en inhoud aan bij de kwalificaties van de instromende studenten bachelor:

- diploma secundair onderwijs, diploma van het hoger onderwijs van het korte type met volledig leerplan, diploma van het hoger onderwijs voor sociale promotie of een diploma of getuigschrift dat bij of krachtens een wet, decreet, Europese richtlijn of een andere internationale overeenkomst als gelijkwaardig wordt erkend;
- door het instellingsbestuur bepaalde voorwaarden voor personen die niet aan bovengenoemde voorwaarden voldoen.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Uit de documenten blijkt dat de opleiding vandaag 150 studenten telt, van wie ongeveer 90% vrouwen. Bijna allen hebben ze de Belgische nationaliteit. Het aantal generatiestudenten neemt toe sinds vorig academiejaar (2010-2011). De meeste instromers komen uit het TSO. Er zijn bijna geen studenten afkomstig uit het BSO, en als ze instromen haken ze vaak af. De opleiding stelt vast dat BSO-studenten weinig slaagkansen hebben en geeft dat ook aan als ze zich komen informeren of inschrijven. Studenten uit het ASO hebben in de eerste twee opleidingsfasen doorgaans een hoger slaagpercentage dan studenten uit het TSO.

De commissie stelt vast dat er geen specifieke aanpak is naar studenten uit bepaalde instroomcategorieën. De opleiding kiest ervoor om studenten met carte blanche te laten beginnen maar eventuele moeilijkheden snel te signaleren en ondersteuning te bieden, wat de commissie erg waardeert. Alle instromende studenten worden wel gescreeend op hun gebruiksniveau van de Nederlandse taal. Ze krijgen feedback over hun resultaten. Studenten met zwakke resultaten zijn vanaf dit academiejaar (2011-2012) verplicht taalbegeleiding te volgen en kunnen

deze inspanning valideren in hun persoonlijk ontwikkelingsplan. De taalbegeleider, aangesteld in samenwerking met het Huis van het Nederlands Brussel, kan helpen bij allerlei problemen: spelling, woordenschat, mondelinge en schriftelijke taalvaardigheid... Hij vertrekt zoveel mogelijk van materiaal uit de opleiding, zodat de taalbegeleiding geen extra werk met zich meebrengt voor de student. Tijdens de visitatie geven studenten en een alumnus aan dat ze veel aan de taalbegeleiding hebben gehad. In het opleidingsonderdeel Evidence Based Practice wordt ook actief aan taalondersteuning gegeven in de verschillende opleidingsjaren.

De commissie vernam dat in de accreditatiescan (2009) werd nagegaan of het opleidingsprogramma goed aansluit bij de startcompetenties van instromende studenten. De lectoren gaven daar iets hogere scores dan de studenten (3.7/5 versus 3.4/5). Dat is ook zo bij de activiteiten voor een betere aansluiting tussen de vooropleiding en de opleiding (lectoren 3.9/5, studenten 3.3/5). Intussen zijn er op vlak van studiebegeleiding verdere stappen gezet, die aan bod komen onder facet 4.2.

De commissie stelt vast dat de instelling een geflexibiliseerd studievoortgangmodel hanteert. Meer dan de helft van de studenten volgt het standaardtraject niet en maakt gebruik van dit studievoortgangmodel. Ze kunnen een flexibel individueel jaarprogramma volgen of een combinatie daarvan met gewijzigde ECTS-fiches, door bijvoorbeeld inkorten stage, wijzigen opdrachten, verwerken van literatuur met werkervaring. De studietrajectbegeleiders informeren en adviseren de student in de samenstelling van zijn jaarprogramma. De mogelijkheid om een persoonlijk traject te volgen scoort goed in de kwaliteitsbarometer die werd afgenomen bij de studenten. Studenten kunnen ook instappen bij het begin van het tweede semester. Voor hen is er een speciaal programma, waarvoor ook infomomenten en een onthaaldag worden georganiseerd.

De hogeschool heeft een procedure van toelatingsassessment voor buitenlandse studenten die geen diploma secundair onderwijs hebben, een EVK- en een EVC-procedure. Deze procedures zijn volgens de commissie helder en worden goed gecommuniceerd.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Oordeel over onderwerp 2, programma: oordeel 2

Op basis van de oordelen over:

facet 2.1, relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma:	goed
facet 2.2, eisen academische gerichtheid van het programma:	goed
facet 2.3, samenhang van het programma:	goed
facet 2.4, studieomvang:	oké
facet 2.5, studielast:	goed
facet 2.6, afstemming tussen vormgeving en inhoud:	voldoende
facet 2.7, beoordeling en toetsing:	goed
facet 2.8, masterproef:	niet van toepassing
facet 2.9, toelatingsvoorwaarden:	goed

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Onderwerp 3 Inzet van het personeel

Facet 3.1 Kwaliteit van het personeel

Beoordelingscriterium:

- Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie heeft een gedreven en didactisch en inhoudelijk een sterk lectorenteam ontmoet, dat overigens wel kritisch is voor zichzelf. De commissie stelt vast dat het team goed samenwerkt en ondernemend is in zijn streven naar een steeds betere kwaliteit. Er is een sterk leiderschap, gesteund door de directie van het studiegebied en van de instelling. Ook de studenten en alumni zijn zeer tevreden over de lectoren, hun begeleiding en hun toegankelijkheid. De goede band met lectoren werd vaak vermeld in de verschillende gespreksgroepen.

De procedure voor aanwerving van personeel vond de commissie terug in het document Selectie en aanwerving. De directeur van het studiegebied, het opleidingshoofd en/of leden van het onderwijsteam maken deel uit van de selectiecommissie. Bij de selectieprocedure van onderwijzend personeel hoort een verplichte didactische proef. Ook de inzetbaarheid op het vlak van onderzoek is een belangrijk element bij aanwerving.

Jaarlijks worden de taken over de verschillende lectoren verdeeld door de directeur in overleg met het opleidingshoofd, uitgaande van de noden van de opleiding en van de competenties en interesses van de lectoren. Voor elke lector wordt een taakomschrijving opgesteld met vier takenclusters: onderwijs (inbegrepen studentenbegeleiding, monitoraten/oefeningen, ontwikkeling van nieuw studiemateriaal en digitaal leerplatform, begeleiding van eindproeven en projectwerken, en begeleiden van stages, vakkenstages, projecten en studiereizen); wetenschappelijk onderzoek; maatschappelijke dienstverlening en onderwijs- en beleidsondersteunende opdrachten. Voor het gedeelte onderwijs wordt de belasting ingeschat met coëfficiënten die zijn afgesproken in een protocol. Voor sommige taken bestaan specifieke functiebeschrijvingen (bijvoorbeeld opleidingscoördinator, ankerpersoon mediatheek, ankerpersoon internationalisering,...). Voor andere taken wordt er in onderling overleg met het betrokken personeelslid een taakbeschrijving en taakbelasting vooropgesteld.

Nieuwe personeelsleden worden volgens de commissie goed ondersteund. Ze worden uitgenodigd op een introductiedag en krijgen een map met de nodige informatie. Elke beginnende medewerker, zowel ATP als OP, krijgt een 'meter/peter' toegewezen die de nieuwkomer begeleidt. In de opleiding Ergotherapie neemt het opleidingshoofd deze rol doorgaans op. Daarnaast kunnen nieuwe lectoren deelnemen aan een opleiding 'Beginnende lectoren', met basismodules die intern en in het kader van de Associatie K.U.Leuven worden opgezet. Er wordt ook een intervisie georganiseerd voor de beginnende lectoren.

Tijdens de eerste twee jaar van de tewerkstelling is er minstens jaarlijks een functioneringsgesprek, wat de commissie zeer positief vindt. Nadien zijn er per periode van vijf jaar minstens twee. Bovendien kunnen personeelsleden altijd een functioneringsgesprek aanvragen. De daar gemaakte afspraken worden schriftelijk vastgelegd in een verslag en opgenomen in het personeelsdossier.

Er is in de hogeschool een uniforme regeling van kracht voor personeelsevaluatie. Het systeem past in het kwaliteitsbeleid van de instelling. Het evaluatiegesprek heeft minstens één maal om de vijf jaar plaats door twee evaluatoren.

Het professionaliseringsbeleid van de instelling wordt door de dienst Onderwijs en Kwaliteit gecoördineerd, zo vernam de commissie. Intern worden initiatieven voor didactische navorming voor lectoren georganiseerd, bijvoorbeeld competentiegericht opleiden en toetsen, interprofessioneel opleiden, evidence based practice. De stagementoren en stagebegeleiders worden geschoold op het gebied van coaching en beoordeling.

De commissie waardeert dat de didactische kwaliteit van de lectoren jaarlijks in kaart wordt gebracht op basis van de didactische scores, opgesteld door de instellingsbrede werkgroep 'Evaluatie van het didactisch handelen' (EVADIHA) die ter zake een vragenlijst en een uniform afnamesysteem heeft opgesteld. De score geeft het gemiddelde aan van de resultaten over de kwaliteit van hoorcolleges, het gebruik van actieve werkvormen en de kwaliteit van schriftelijk studiemateriaal. Men werkt met een driejaarlijkse bevragingscyclus. Elk academiejaar wordt één opleidingsfase volledig geëvalueerd. De studenten geven de voorbije jaren een didactische score van rond de vier op een vijf puntenschaal, wat zeer goed is. Bijkomend worden alle opleidingsonderdelen en cursussen van nieuwe personeelsleden in de eerste twee jaar na indiensttreding geëvalueerd, wat de commissie positief vindt. Ze stelt wel vast dat de cursussen van oudere lectoren misschien minder aan de maat en/of verouderd zijn (zie ook facet 2.6). Hier is nog ruimte voor verbetering.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 3.2 Eisen professionele gerichtheid

Beoordelingscriterium:

- het onderwijs wordt voor een belangrijk deel verzorgd door personeel dat een verbinding legt tussen de opleiding en de beroeps- of kunstpraktijk.
- bij de daartoe in aanmerking komende opleidingen dient daarenboven voldoende personeel te beschikken over kennis en inzicht in de desbetreffende beroeps- of kunstpraktijk.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie waardeert dat alle vaklectoren Ergotherapie ervaring hebben in een of meerdere sectoren van het ergotherapeutisch werkveld. Vijf lectoren van het onderwijsteam combineren hun onderwijsopdracht op dit ogenblik met een baan in het werkveld. Via het begeleiden van stages, studiebezoeken, eindproeven en projecten onderhouden ook de andere lectoren van de opleiding Ergotherapie nauw contact met het werkveld. In de resonantieraad, op de stagementorendagen en in contacten met alumni wisselen werkveld en lectoren informatie en ervaringen uit.

Drie lectoren zijn actief lid van de beroepsorganisatie Vlaams Ergotherapeutenverbond. Op internationaal niveau participeert de opleiding in ENOTHE (Europees Netwerk voor Opleidingen Ergotherapie), TAPAS (Therapy for All Patients in All Situations) en het ELSITO Grundtvig leerpartnerschap (Empowering Learning for Social Inclusion Through Occupation). De professionalisering is ook zichtbaar in de betrokkenheid bij publicaties waaronder het Jaarboek Ergotherapie, lidmaatschap van diverse werkgroepen (wintermeeting geriatrie, netwerkgroep buitengewoon basisonderwijs, werkgroep cva-patienten) en betrokkenheid bij internationale congressen (hgzo-congres, wereldcongres fysiotherapie Amsterdam), maar de commissie is van mening dat meer lectoren aan de internationaliseringsinitiatieven moeten deelnemen.

De commissie waardeert dat de opleidingsonderdelen in de ondersteunende wetenschappen (bijvoorbeeld humane wetenschappen, biomedische wetenschappen,...) vooral worden verzorgd door lectoren met een masterdiploma en een arts. Eén lector beschikt over een doctoraatstitel. De beroepsspecifieke wetenschappen,

het geïntegreerd vaardigheidsonderwijs en de stagebegeleiding worden in hoofdzaak door praktijklectoren verzekerd, die minstens een bachelordiploma Ergotherapie bezitten. Voor een aantal specifieke topics in het curriculum wordt er gewerkt met gastsprekers, bijvoorbeeld handrevalidatie, nieuwe behandelingen bij comorbiditeiten, kinderpsychiatrie, assessment bij ADHD-problematieken. De commissie stelt vast dat vorig academiejaar (2010-2011) zes keer een gastspreker werd uitgenodigd.

De commissie vernam dat de vakinhoudelijke externe professionalisering van het personeelslid in eerste instantie zijn eigen verantwoordelijkheid is. De instelling informeert de medewerkers maandelijks via intranet, mail, affiches en folders over interessante externe bijscholingsinitiatieven. Via een digitale tool op het personeelportaal kan men externe navorming aanvragen. Indien relevant kunnen lectoren ook een bedrijfsstage volgen in één of andere setting van de gezondheidszorg. De commissie is van mening dat de opleiding ook de inhoudelijke vakgebonden aspecten in kaart moet brengen, zoals dat voor de didactische aspecten gebeurt.

De commissie heeft vastgesteld dat twee lectoren betrokken zijn bij een PWO-project, vijf bij initiatieven inzake maatschappelijke dienstverlening.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie adviseert om een goed evenwicht te vinden in de begeleiding en de kwaliteitsborging van enerzijds de didactische en anderzijds de vakinhoudelijke vorming. De commissie beveelt aan activiteiten en contacten internationalisering gestalte te geven met meerdere collega's zodat dit meer gedragen wordt door het team.

De commissie beveelt aan om kritisch na te gaan of de academische vaardigheden nodig voor de begeleiding van de bachelorproef aanwezig zijn en om eventueel bestaande vormingsinitiatieven uit te breiden.

Facet 3.3 Kwantiteit personeel

Beoordelingscriterium:

- Er wordt voldoende personeel ingezet om de opleiding met de gewenste kwaliteit te verzorgen.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie vernam dat, om efficiënt te werken en het didactisch niveau te optimaliseren, het personeel wordt ingezet in de verschillende opleidingen van het studiegebied en dat er wordt samengewerkt in vakwerkgroepen volgens de leerlijnen (onder meer voor onderlinge vergelijking van studiemateriaal).

Het totaal aantal lectoren bedraagt 21, meestal vrouwen (15). De meesten zijn deeltijds verbonden aan de opleiding (vaak wel voltijds aan het studiegebied), wat leidt tot een team van 7,85 voltijds equivalenten. Er zijn 150 studenten in de opleiding of 134,6 voltijds student equivalenten. De huidige student/lectorratio bedraagt 17,1.

De recente meting van de arbeidsbeleving bij het onderwijzend personeel in het studiedomein Gezondheidszorg toont aan dat het personeel tevreden (64,3%) tot zeer tevreden (32,1%) is. Dit percentage ligt hoger dan in andere studiegebieden. De vlotte samenwerking en communicatie met personeelsleden van andere diensten op de campus (4/5) is een heel sterk punt voor de opleiding. Ook de contacten met lectoren van andere onderwijsteams verlopen zeer vlot (4/5).

De gesprekken tijdens de visitatie sluiten aan bij de meting rond arbeidsbeleving. De lectoren geven aan dat perioden van piekbelasting afwisselen met rustigere perioden. Hun dagen zijn doorgaans wel zeer goed gevuld, 'maar we wegen het niet af'. De opleiding tracht de werkdruk bij het personeel wel te bewaken, o.a. door veranderingen te consolideren alvorens nieuwe initiatieven te starten.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Oordeel over onderwerp 3, inzet van het personeel: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 3.1, kwaliteit personeel:	goed
facet 3.2, eisen professionele gerichtheid:	goed
facet 3.3, kwantiteit personeel:	goed

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Onderwerp 4 Voorzieningen

Facet 4.1 Materiële voorzieningen

Beoordelingscriterium:

- De huisvesting en materiële voorzieningen zijn toereikend om het programma te realiseren.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding Ergotherapie is sinds september 2009 gevestigd op de nieuwe campus Terranova, hartje Brussel. Samen met de structurele partner ziekenhuis Sint-Jan Brussel vormt deze campus een geïntegreerd onderwijs- en gezondheidszorgcentrum: Health and Education Center Terranova. Alle betrokkenen zijn tevreden over deze voorzieningen. De commissie stelt vast dat de voorwaarden voor interprofessionele samenwerking en afstemming tussen andere disciplines in de Terranovacontext duidelijk aanwezig zijn. In het gebouw zijn andere instellingen gehuisvest waarmee de opleiding intensief samenwerkt of zal samenwerken: een dagcentrum voor ouderen met niet-aangeboren hersenletsel (NAH) en een kinderdagverblijf dat ook erkend is voor kinderen met een beperking. Verder is er een multidisciplinair centrum voor leer- en ontwikkelingsstoornissen (vzw Lerni), ontstaan vanuit de diensten pediatrie en kinderpsychiatrie van het ziekenhuis. De samenwerking met het centrum voor leerstoornissen moet nog van start gaan. Het is de bedoeling dat het centrum uitgroeit tot een assessment center voor kinderen. Er is een aparte vzw opgericht die het geheel bestuurt. Naast de raad van bestuur is er een interne stuurgroep met een vertegenwoordiging van alle participanten. De pilootprojecten op de campus worden telkens geëvalueerd met alle betrokkenen. Er zijn duidelijke criteria vastgelegd voor samenwerkingsprojecten, bijvoorbeeld meerwaarde voor de eigen werking van de betrokken instelling, de leersituatie voor de student, de privacy van de cliënten.

Het werkplekleren in het kinderdagverblijf en het dagcentrum heeft al vorm gekregen. In het kinderdagverblijf doen alle studenten een observatiestage, geven ze bewegingsoefeningen en leren ze motorisch onderzoek uitvoeren; in het dagcentrum vinden practica plaats met de hoog-laagkeuken. De studenten lopen er soms ook zomaar binnen. De commissie waardeert het bijzonder dat deze inbedding zorgt voor een continue leerwerkomgeving voor de student. De samenwerking met andere partners van Terranova onder hetzelfde dak is gebaseerd op een goed doordacht didactisch concept.

De praktijkruimten van de opleiding zijn volgens de commissie goed uitgerust. Er is een skillslab creatieve vaardigheden (voor onder meer houtbewerking en klei), een skillslab assessments en een skillslab adl, met twee soorten keukens, hoog-laagbed, soorten rolstoelen en hulpmiddelen. Ze hebben up-to-date materiaal. Onveilige materialen zitten achter gesloten deuren. De skillslabs zijn multi-inzetbaar door de aanwezigheid van opname-apparatuur, bijvoorbeeld voor werkcolleges sociale vaardigheden, eventueel interdisciplinair. De commissie vindt het een meerwaarde dat studenten ook zelfstandig kunnen oefenen in de praktijkruimten. Soms oefenen de studenten ergotherapie ook in het skillslab verpleegkunde, waar meer bedden aanwezig zijn.

Door het gebouw heen zijn verschillende ruimten waarin studenten zelfstandig kunnen werken. Overal is er een draadloos netwerk. Er wordt nog veel gewerkt met vaste computers. Dat vindt de commissie een beetje vreemd, mede omdat het gebouw pas twee jaar oud is. De lectoren beschikken over voldoende kantooruimten om zowel individueel als in groep en met studenten te overleggen.

De opleidingen van het studiegebied gezondheidszorg maken ook gebruik van de campus Brussel –T'Serclaes en Hermes op tien minuten loopafstand, voor aula's, grote PC-lokalen, bibliotheek, studentenadministratie en

cafeteria. Dit stimuleert volgens de commissie ook de samenwerking met de opleiding Sociaal Werk, die daar gehuisvest is.

De bibliotheek is verspreid over een aantal etages. Ze bevat alle basiswerken en digitale databanken voor ergotherapie, zo stelde de commissie vast (Academic Search, Sinal, ...). Er is interbibliothecair leenverkeer mogelijk (IBL) tegen goedkope tarieven (2,50 euro voor een artikel). Ook het werkveld en instellingen van de associatie kunnen werken ontlenden. De commissie stelde vast dat die er wel netjes maar vrij traditioneel uitziet. Er staan veel - ook oude - boeken, waarvan een deel uit de rekken zal verdwijnen. Het geheel oogt veel eerder als een bibliotheek dan als een mediatheek. De leenratio (aantal uitgeleende boeken per student per jaar) van deze opleiding bij de bibliotheek is 2,23; in het derde jaar is die 4,31, gemiddeld voor het departement 2,21. De mediaan van professionele opleidingen is 4,76.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie ziet ruimte om de bibliotheek te laten evolueren naar een eigentijdse mediatheek.

Facet 4.2 Studiebegeleiding

Beoordelingscriteria:

- De studiebegeleiding en informatievoorziening aan studenten zijn adequaat met het oog op de studievoortgang.
- De studiebegeleiding en informatievoorziening aan studenten sluiten aan bij de behoefte van studenten.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie stelt vast dat de informatie en begeleiding van abituriënten en instromers goed verloopt. Ze krijgen informatie via de website en brochures. Ze kunnen ook een gratis abonnement aanvragen op het kwartaaltijdschrift Tempo van de HUB, dat wil informeren over studiemogelijkheden en studeren in het hoger onderwijs. Het studentenportaal (www.hub Brussel.net) is gedeeltelijk toegankelijk voor toekomstige studenten. Er zijn ook infodagen en openleswoensdagnamiddagen, waar geïnteresseerden na de les met vragen terecht kunnen bij het opleidingshoofd. De opleiding neemt ook deel aan de studie-informatiedagen (SID-in's) in verschillende provincies in Vlaanderen. Bij de start van het academiejaar organiseert de opleiding een residentiële tweedaagse ter kennismaking met de opleiding en de hogeschool.

De commissie stelt vast dat de instelling studentencoaching duidelijk heeft gedefinieerd als 'alle activiteiten die gericht zijn op het maximaliseren van slaagkansen van bekwame en gemotiveerde studenten door de uitbouw van een ruim aanbod van laagdrempelige begeleidingsmogelijkheden'. De coaching omvat vier pijlers die met elkaar verweven zijn: de trajectbegeleiding en studiebegeleiding die door de opleiding zelf worden verzorgd en de studentenbegeleiding en ombudsdienst, georganiseerd door het instellingsbrede Centrum voor Studentenbegeleiding en -voorzieningen.

De commissie stelt vast dat de studiebegeleiding goed is ingebed in de opleiding.

Voor de geïntegreerde vakgebonden studiebegeleiding zijn de vaklectoren verantwoordelijk. Vooral de lectoren in de eerste opleidingsfase besteden in hun lessen aandacht aan de inhoudelijke vragen van studenten, aan vakspecifieke studeervaardigheden en studeertips. Daarnaast is er extra vakinhoudelijke begeleiding in de monitoraten, wat de studenten bijzonder waarderen. Docenten zijn ook vlot bereikbaar voor studenten met vragen, zo bleek uit de gesprekken.

Trajectbegeleiding is gericht op het ondersteunen van studenten bij het nemen van beslissingen in de loop van hun studieloopbaan. Doorheen alle opleidingsfasen worden de vorderingen van de leerprestaties door de trajectbegeleider opgevolgd. In de opleiding Ergotherapie is dit het opleidingshoofd, ondersteund door het Centrum voor Studentenbegeleiding en -voorzieningen. De commissie vindt het positief dat, als een student onvoldoende presteert, trajectbegeleiding verplicht is.

Er is in de opleiding bijzondere aandacht voor studenten met problematische studieduurvertraging, wat de commissie bijzonder waardeert. De opleiding heeft een knipperlichtsysteem waarbij studenten die niet slagen in de proefexamens van november, de examens van het eerste en tweede semester of in jaar 1, of nipt voldoende halen voor stage, automatisch worden doorverwezen naar de psycholoog van de studentenbegeleiding. Ze kunnen zich slechts opnieuw inschrijven na haar positief advies. Als dezelfde situatie zich het volgende jaar herhaalt, kan de directeur van het studiegebied een volgende inschrijving weigeren. In het kader van het leerkrediet tracht men tijdig te heroriënteren. De opleiding heeft vastgesteld dat de uitslag op het proefexamen predictief is voor de resultaten in januari. De commissie vindt het sterk dat die koppeling gemaakt is en er maatregelen op gevolgd zijn. De opleiding stelt ook vast dat het systeem van leerkrediet en studievoortgang studenten meer bewust maakt van hun verantwoordelijkheid, waardoor ze ook spontaan sneller gaan aankloppen bij de studentenbegeleider. De studenten die de commissie gesproken heeft zijn algemeen tevreden over de studie- en trajectbegeleiding.

Jaarlijks brengt de studiebegeleiding verslag uit over de werking, ook over de exitgesprekken. De informatie wordt doorgespeeld naar de opleidingen, die daar zelf conclusies uit kunnen trekken. Zo vernam de commissie dat iemand bleek af te haken omwille van zijn geloofsovertuiging, waarna de opleiding heeft overwogen om daarover iets toe te voegen aan de informatie voor abiturienten.

Studentenbegeleiding omvat advies en begeleiding bij studiebelemmerende factoren. Het Centrum voor Studentenbegeleiding en -voorzieningen biedt voor eerstejaars sessies rond vakoverschrijdende studeervaardigheden aan. Op elk moment in het academiejaar kunnen studenten contact opnemen voor advies en begeleiding bij alle niet-inhoudelijke problemen die hun studievoortgang hinderen. Ze voert ook exitgesprekken met afhakers (meer daarover bij 6.2) en gesprekken over (her)oriëntering. Studenten met een functiebeperking en medisch attest krijgen een bijzonder statuut met faciliteiten, bijvoorbeeld bij examens (dyslexie, adhd, add, ...). De ombudsdienst bemiddelt tussen de instelling en de student bij problemen. Hij is een laagdrempelig aanspreekpunt voor allerhande klachten over onderwijsverstrekking, onderwijsorganisatie en examens. Voor psychologische problemen is er een drietrapsstelsel: de eerste lijn is het opleidingshoofd, de tweede lijn de studentenbegeleider die kortdurende psychologische interventies kan doen (bijvoorbeeld gedragstherapie voor fobieën). De derde lijn zijn externe diensten: centra voor geestelijke gezondheidszorg, centra voor Algemeen Welzijnswerk, of privétherapeuten, vaak in de eigen woonomgeving van de student. De sociale dienst ondersteunt studenten met financiële problemen en helpt bij het vinden van een studentenjob en geschikte huisvesting.

Samengevat is er regelmatig overleg en een goede samenwerking tussen de verschillende actoren die met de begeleiding van de studie en studenten op de verschillende vlakken te maken hebben, zo stelde de commissie vast.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Oordeel over onderwerp 4, voorzieningen: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 4.1, materiële voorzieningen: goed

facet 4.2, studiebegeleiding: goed

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Onderwerp 5 Interne kwaliteitszorg

Facet 5.1 Evaluatie resultaten

Beoordelingscriterium:

- De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie is van mening dat de hogeschool een doordacht beleid voert op het gebied van de kwaliteitszorg op basis van een duidelijke visie. Er zijn duidelijke procesbeschrijvingen van wanneer wat wordt geëvalueerd. De verantwoordelijkheid van de opleiding is duidelijk en het borgingssysteem is sterk.

De commissie stelt vast dat er is gekozen voor een mix van een top-down- en een bottom-up-aanpak. De Dienst Onderwijs en Kwaliteit van de instelling staat in voor de beleidsvoorbereiding en de ondersteuning bij de uitvoering. De dienst coördineert verschillende cellen, waaronder de cel Statistische Analyse en Metingen die instaat voor het kwantitatief beleidsondersteunend onderzoek. De cel Kwaliteitszorg slaat de brug van het centrale naar het opleidingsniveau en heeft een vertegenwoordiging van alle studiegebieden. In elk studiegebied zijn twee vaste ankerpersonen aangesteld: iemand voor onderwijsontwikkeling en iemand voor kwaliteitszorg. Zij kunnen de ideeën, beslissingen en suggesties van de hogere echelons naar de opleiding brengen en omgekeerd.

De commissie vernam dat de instelling recent (juni 2011) de ISO-certificatie heeft stopgezet. ISO-systemen zijn procesgericht, terwijl er in de toekomst - ook met de toekomstige instellingsreview door de NVAO - meer aandacht zal uitgaan naar de learning outcomes, naar toetsbeleid en toetsing van leerresultaten, zo motiveert men de keuze. Bovendien was er onvoldoende draagvlak voor een instellingsbrede ISO-certificatie bij de partnerinstelling KAHO Sint-Lieven. Er werd een gezamenlijk meerjarenplan kwaliteitszorg goedgekeurd voor de periode 2011-2014. De nieuwe externe referentienormen voor het interne kwaliteitssysteem zijn nu de accreditatieprotocollen van de NVAO en de European Standards and Guidelines.

Het meerjarenplan van de hogeschool wordt jaarlijks geactualiseerd in een strategie- en werkingsplan om permanente verbetering en innovatie te stimuleren. Het bestaat uit streefdoelen of taakstellingen per opleiding en per dienst waaraan het volgende academiejaar bij voorrang zal worden gewerkt. De taakstellingen spelen in op de resultaten van de voorbije metingen en sluiten aan bij de strategische opties die werden bepaald door de raad van bestuur. De controle over de verbetertrajecten ligt bij het opleidingshoofd. De hogeschool houdt ook een strategieboek bij met belangrijke kerncijfers, wat volgens de commissie kan worden gezien als een overkoepelende scorecard over de verschillende niveaus.

De commissie stelt vast dat er verschillende evaluaties worden uitgevoerd bij de diverse stakeholders. Interne en externe audits en onderwijsvisitaties vullen elkaar aan. Het zelfevaluatierapport geeft een overzicht van de evaluatiemethoden en -instrumenten bij de verschillende stakeholders: personeel, studenten, alumni en externe deskundigen. De commissie nam kennis van het planningsdocument van de hogeschool (september 2011) waarin de toekomstige metingen en analyses worden gepland.

Zo wordt het personeel om de vier jaar bevestigd over de arbeidsbeleving, voor het laatst in 2010.

Studenten kunnen hun mening geven over:

- de kwaliteit van de opleiding via de kwaliteitsbarometer, en vanaf 2012 via de KONDOR-bevraging van de Associatie K.U.Leuven (KONDOR staat voor: een kwaliteitssysteem inzake onderwijs ontwikkelen en realiseren);
- het didactisch handelen van lectoren, stagebegeleiders en eindproefbegeleiders (EVADIHA);

- de kwaliteit van de stageplaats en het stageproces;
- de studielast via studietijdmetingen (METIS en/of KRONOS).

Alumni worden bevraagd over de kwaliteit van de opleiding, de eigen studiekeuze en loopbaan via de alumni-enquête. Docenten, studenten en stagementoren participeren ook aan de PROSE- accreditatiescan over de curriculumevaluatie. De laatste keer vond dit plaats in april 2009 ter voorbereiding van het zelfevaluatie-rapport.

De commissie vernam dat de efficiëntie en effectiviteit van het kwaliteitssysteem jaarlijks worden geëvalueerd door de directie in het strategie- en werkingsrapport. Dit is een tool om de vooruitgang te bewaken. Het vormt mee de input voor het nieuwe strategie- en werkingsplan van het volgende academiejaar.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 5.2 Maatregelen tot verbetering

Beoordelingscriterium:

- De uitkomsten van deze evaluatie vormen de basis voor aantoonbare verbetermaatregelen die bijdragen aan de realisatie van de streefdoelen.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Taakstellingen en projecten worden in het kader van het strategie- en werkingsplan geselecteerd, gepland en opgevolgd. De verbeterprojecten volgen de systematiek van de PDCA-cyclus (plan-do-check-act), zo stelde de commissie vast: doelstellingen expliciteren, activiteiten ontplooiën, resultaten evalueren, bijsturen waar nodig en gerealiseerde verbeteringen verankeren.

De vooropgestelde taakstellingen zijn volgens de commissie duidelijk geformuleerd in termen van verifieerbare uitkomsten. De doelen, middelen en producten werden gespecificeerd, zo stelde de commissie vast. Zo nodig worden de taakstellingen nog uitgewerkt in actieplannen met opeenvolgende stappen, streefdata, taakverdeling en toewijzing van middelen. Projecten die de gewenste resultaten opleveren en continuïteit verdienen, krijgen een vaste plaats in het gedocumenteerde kwaliteitssysteem.

De aanbevelingen van de vorige visitatiecommissie en de verbeterpunten uit het zelfevaluatie-rapport zijn opgenomen in een opvolgingstabel. Daaruit kan de commissie afleiden dat de meeste aanbevelingen zijn opgevolgd. Zo is er bijvoorbeeld een vernieuwd curriculum ingevoerd, in grote mate gericht op competentiegericht opleiden. Er werd een stageprocedure uitgeschreven. De stageplaatsen worden jaarlijks uitgenodigd voor een overleg en vorming. De administratieve en algemene organisatorische aspecten van de werkveldervaring werden vereenvoudigd. De stage-evaluatiedocumenten werden aangepast aan het vernieuwde competentieprofiel. In de taakbelasting van de lector is er ruimte om actief te participeren aan internationale activiteiten. De digitale leeromgeving HUBwise is bij personeel en studenten bekend en vertrouwd. De nota 'Toetsbeleid in het studiegebied Gezondheidszorg' werd ontwikkeld. De vakwerkgroep Ergotherapie bepaalde de meest relevante evaluatievormen van de beroepsspecifieke vakken. Om tot meer competentiegericht toetsen te komen, werd een intern professionaliseringstraject georganiseerd voor lectoren. Het aanbod van navormingsmogelijkheden werd verder verruimd voor het werkveld. De maatschappelijke en wetenschappelijke dienstverlening is gestroomlijnd en geïntegreerd in het overkoepelende hogeschoolbeleid ter zake. Met de partners van Terranova, de nieuwe skillslabomgeving van de opleiding, wordt de maatschappelijke dienstverlening gefaciliteerd.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 5.3 Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld

Beoordelingscriterium:

- Bij de interne kwaliteitszorg zijn medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld van de opleiding actief betrokken.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Alle stakeholders worden op diverse manieren betrokken bij de opleiding en de kwaliteitszorg, zo stelde de commissie vast.

Elke lector die lesgeeft in de opleiding maakt deel uit van het onderwijsteam onder leiding van het opleidingshoofd, dat onder meer curriculumontwikkeling, cursusontwikkeling, onderwijsuitvoering, personeelsbeleid en informatiedoorstroming bespreekt. Verder zijn er de vakwerkgroepen, vaak opleidingsoverschrijdend, en diverse projectgroepen. Enkele leden van het onderwijsteam vormen het kernteam, die beleidsvoorbereidend werkt en de implementatie bewaakt van de kwaliteitsactieplannen. De commissie stelt vast dat zij een grote betrokkenheid aan de dag leggen bij de realisatie en implementatie van beleidsvoornemens. De lectoren geven tijdens de visitatie ook aan dat ze betrokken waren bij de redactie van het zelfevaluatie rapport. De betrokkenheid van het personeel bij de uitbouw van het kwaliteitssysteem wordt bevorderd door het principe van 'eigenaarschap van kwaliteitsafspraken of procedures'. De 'procedure-eigenaars' fungeren als aanspreekpunt voor verbetervoorstellen van bestaande werkwijzen. Zo is de stagecoördinator van de opleiding eigenaar van de stageprocedure en herwerkt hij jaarlijks de verschillende stagedocumenten.

Er is ook een analyseteam gevormd op het niveau van het studiegebied, dat alle meetresultaten kritisch bekijkt en een aanzet geeft tot bespreking van deze gegevens in de verschillende opleidingen.

In de HUB wordt ook gewerkt met een team van interne auditoren, dat samengesteld is uit daartoe opgeleide lectoren en medewerkers van de diensten. Zij voeren verbetergerichte intervisiegesprekken met collega's. Voor elk studiegebied is er een interne auditor, die de verbeteringsprocessen opvolgt. Bij de audits worden ook studenten betrokken. De opleiding geeft aan dat de audits zeer nuttig zijn. Ze leverden bijvoorbeeld een sterke input over goede examenvragen en over stages.

Verder kan kwaliteitsverbetering aan bod komen tijdens de functionerings- en evaluatiegesprekken, de didactische ondersteuning van beginnende lectoren met het opleidingshoofd en de intervisiegroepen van lectoren. Er zijn ook veel informele contacten.

Het onderwijzend personeel waardeert sterk het open klimaat en de bereikbaarheid van de leidinggevenden, zo blijkt uit recente bevestigingen.

De Studentenraad vertegenwoordigt alle studenten van de instelling. Het is een raadgevend orgaan over alle aangelegenheden die de studenten aanbelangen en vaardigt vertegenwoordigers af voor de onderwijskundige en organisatorische participatieorganen. Ze worden begeleid door een centrale beleidsmedewerker. De studentenwerking op de campus en in de opleiding krijgt vorm in de Campus- en Opleidingsraad, samengesteld uit een netwerk van contactstudenten uit alle studiejaar. Studenten kunnen directe feedback en opmerkingen ook kwijt bij de medewerkers van de opleiding.

De Alumniwerking is uitgebouwd op het niveau van de groep van de Professionele Opleidingen. Er is een coördinator aangesteld en een stuurgroep met vertegenwoordigers van de verschillende studiegebieden en opleidingen. De werking wordt ondersteund door een website met specifieke pagina's per opleiding.

De opleiding houdt geregeld een resonantieraad met vertegenwoordigers uit het werkveld, waar de finaliteit van de opleiding, de curriculumvernieuwing en lopend onderzoek aan bod komen. Alle lectoren van praktijkgerichte vakken zijn betrokken bij de resonantiecommissie. De contacten tussen het werkveld en de opleiding zijn open en constructief, zo laten beide partijen tijdens de visitatie weten. De stagebegeleiders spreken hun tevredenheid uit over de vorming die ze krijgen, bijvoorbeeld over slechtnieuwsgesprekken.

Voor alle betrokkenen is er een online meldpunt voor klachten. Het aantal klachten neemt af, volgens de opleiding wellicht omdat de participatie steeds sterker wordt uitgebouwd.

Er vindt altijd een terugkoppeling plaats van de metingen en de verbetertrajecten naar alle actoren. De studenten zijn tevreden over de graad van inspraak. Ze geven aan dat problemen doorgaans informeel worden opgelost.

Op de intranetpagina's van de hogeschool worden voor lectoren alle documenten en onderwerpen geplaatst die te maken hebben met kwaliteitszorg. De voor studenten relevante resultaten worden voor hen ter inzage beschikbaar gesteld op het studentenportaal. Soms worden ze ook voorgesteld in de klas, zo zeggen studenten tijdens de visitatie. De Studentenraad is eigenaar van een aantal specifieke taakstellingen in het strategie- en werkingsplan.

De commissie merkt op dat de opleiding tijdens de visitatie drie dagen continu blijf gaf van een grote betrokkenheid en een sterk kwaliteitsbesef. Ze volgden actief de punten op die naar hun gevoel mogelijk nog niet helder waren beantwoord. Zo hebben vertegenwoordigers van de opleiding bijvoorbeeld herhaaldelijk spontaan extra schriftelijke informatie aangebracht. De laatste namiddag heeft de opleiding het toetsbeleid en het EBP-beleid toegelicht in een powerpointpresentatie.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie adviseert om collega's uit het werkveld actiever te betrekken bij bevestigingen, verbetertrajecten en nieuwe initiatieven.

Oordeel over onderwerp 5, interne kwaliteitszorg: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 5.1, evaluatie resultaten:	goed
facet 5.2, maatregelen tot verbetering:	goed
facet 5.3, betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld:	goed

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Onderwerp 6 Resultaten

Facet 6.1 Gerealiseerd niveau

Beoordelingscriterium:

- De gerealiseerde eindkwalificaties zijn in overeenstemming met de nagestreefde competenties qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Alle vertegenwoordigers van het werkveld geven tijdens de visitatie aan dat de studenten en afgestudeerden van de opleiding een stevig onderbouwde theoretische kennis hebben, met de nadruk op klinisch redeneren, evidence based practice en pathologieën. 'Er wordt nog lesgegeven', zo formuleerde iemand het. 'Deze school vindt het kennisniveau belangrijker dan het animatieve', was een ander statement. De studenten kunnen ook goed informatie opzoeken om hun handelen te onderbouwen.

Als verbeterpunten geeft het werkveld aan dat het werken met de handen minder aanwezig is in de opleiding. Verder is ze van mening dat bij de gegevensverzameling over patiënten de nadruk niet enkel mag liggen op het afnemen van testen, maar evenzeer op observatie. Hierbij verkiest het werkveld om het begrip 'assessment' te begrijpen in de brede betekenis van het woord, waarbij niet alleen de focus ligt op het gebruik van assessmentinstrumenten, maar ook gebruik gemaakt wordt van observaties in natuurlijke situaties, gesimuleerde situaties, interviews en zelfevaluatiemethodieken.

De afgestudeerden en studenten geven tijdens de gesprekken aan dat ze tevreden zijn over de theoretische achtergronden die ze kregen en de koppeling van praktijk aan theorie. Dat Terranova veel mogelijkheden biedt om te werken met echte kinderen of patiënten in plaats van met medestudenten, is een echte surplus. Het zelfreflecterend en evidence based werken worden ook herhaaldelijk genoemd. Door stage te doen in alle domeinen, zijn de afgestudeerden ook op alle domeinen voorbereid. De rol van ergotherapeut is voor hen zeer duidelijk. De enige aanbeveling van de commissie in dit verband is de invoering van keuzemogelijkheden / modules, een punt waarover de opleiding al overlegt met het werkveld tijdens de resonantiedagen. Kortom, werkveld, alumni en studenten geven in de genoemde resultaten duidelijk aan dat de beoogde doelen bereikt worden.

In het kader van de accreditatiescan werden de mentoren bevraagd over het eindniveau van de studenten en de kwaliteit van de stage en de eindproef. Slechts tien mentoren (een op de vier) heeft deze bevraging ingevuld. Volgens hen voldoen de afstuderende studenten aan de beoogde eindcompetenties.

In het voorjaar van 2011 werden de alumni van 2009 ondervraagd. Dertien van hen (72,2%) heeft geantwoord. Allen geven aan dat de opleiding volgende kenmerken bezit: algemeen vormend, polyvalent, internationaal georiënteerd, stimulerend tot samenwerken, met klemtoon op respectvol handelen. Tien of meer alumni geven aan: praktijkgericht, didactisch hoogstaand, stimulans tot zelfstandig werken, maatschappelijk geëngageerd en multicultureel. De alumni geven verder aan dat ze bijna alle competenties in voldoende tot zeer goede mate tijdens de opleiding te hebben verworven. Enkel op de competentie 'Tijdens mijn opleiding heb ik geleerd relevante conclusies te trekken uit assessmentgegevens' is het oordeel wat kritischer te noemen (4 zeer goed, 7 voldoende, 2 te weinig). Op dit vlak heeft de opleiding inmiddels actie ondernomen. De alumni vinden vrijwel alle beoogde competenties ook belangrijk bij de uitoefening van hun job. Uit de bevragingen blijkt verder dat de meeste afgestudeerden (84,6%) tevreden tot heel tevreden zijn over de opleiding en dat ze opnieuw zouden

kiezen voor de HUB. Bijna vier op de tien heeft nadien nog een andere opleiding gevolgd (vooral banaba's). Wie niet ging studeren, heeft vlot werk gevonden als ergotherapeut, vooral in de social profitsector.

Studenten krijgen in de derde opleidingsfase informatie over verder studeren en worden voorbereid op het werkveld met Future wise activiteiten. Op de website wil de HUB-jobservice een actieve bijdrage leveren aan de uitbouw van de toekomstige carrière van de student op verschillende manieren. Er gaat aandacht naar het verder studeren in binnen- of buitenland. Ook stelt de hogeschool een uitgebreide brochure 'Afgestudeerd, wat nu' ter beschikking van de studenten. Studenten die het wensen kunnen met hun persoonlijke vragen terecht bij de sociale dienst. Ook waardeert de commissie het nieuwe project 'Maatwerk' waarbij loopbaanbegeleiding in de opleiding wordt geïntegreerd.

Het niveau van de opleiding wordt bevestigd door de kwaliteit van de recente bachelorproeven die de commissie gelezen heeft. Het niveau van de eindwerken is doorgaans goed volgens de commissie, en in harmonie met de scores die gegeven werden. De bachelorproef is recent aangepast. De kwaliteit van de eindwerken van 2010-2011 is duidelijk beter op bachelorniveau dan die van de voorgaande jaren, zo stelde de commissie vast. Om de kwaliteit van het eindwerk te borgen zal de opleiding nieuwe concrete criteria uitschrijven voor onder meer de cesuurbepaling van de eindproef, wat de commissie ondersteunt. De commissie vindt verder dat de evidence based practice heel knap aanwezig is in de eindwerken. De studenten gebruiken een juiste wijze van refereren en zeer degelijke bronnen om hun werk te staven. Ze schrijven to the point in een professionele taal. De commissie vindt de veranderingen in de recente eindwerken positief. De commissie suggereert dat er in de lessen over EBP nog beter wordt uitgelegd welke soorten onderzoeken er zijn met bijbehorende richtlijnen voor het schrijven van een onderzoeksartikel, een literatuurstudie, ... Eventueel kan de opleiding kiezen voor een algemene methodiek zoals IMRAD waarbij studenten moeten leren aan het begin de probleemstelling en het doel van het eindwerk goed te verduidelijken. Hoe dan ook vindt de commissie het niveau van de eindwerken goed.

Uit de stage-opdrachten en -verslagen die de commissie ingekeken heeft, blijkt de relatie met wat in cursussen aan bod is geweest, bijvoorbeeld cliëntdossier, reflectie op eigen handelen, EBP. De student wordt aangestuurd in het uitgebreid documenteren. Hierdoor is het stagelopen en het klinisch redeneerproces inzichtelijk. Bij het cliëntdossier moet de student modellen gebruiken die hij heeft geleerd in de opleiding, bijvoorbeeld een praktijkmodel om het handelen van de cliënt te analyseren. Studenten moeten EPB toepassen tijdens het therapeutisch handelen met de cliënt. Het niveau van beschrijvingen bij de ingekeken stageverslagen is verschillend, maar dit was ook zichtbaar in de feedback van de lector en in de beoordeling, zo stelde de commissie vast.

Alle ondervraagde alumni hebben een internationale leerervaring opgedaan. Uit de accreditatiescan blijkt dat lectoren, mentoren en studenten tevreden zijn over de internationalisering in de opleiding. Van de zeven derdejaars studenten in de gespreksgroep tijdens de visitatie gaan er zes op internationale uitwisseling (Finland, Frankrijk, Zuid Afrika). De commissie merkte op dat ze allemaal inhoudelijke argumenten hebben voor hun keuze: Finland heeft een andere kijk op ergotherapie; in Frankrijk doet men ergotherapie aan huis; in Zuid-Afrika is men sterk in creatieve therapie met weinig middelen.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 6.2 Onderwijsrendement

Beoordelingscriteria:

- Voor het onderwijsrendement zijn streefcijfers geformuleerd in vergelijking met relevante andere opleidingen.
- Het onderwijsrendement voldoet aan deze streefcijfers.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Vlaanderen heeft geen traditie in het verzamelen van slaagcijfers per studiegebied en/of opleiding over de jaren heen. Uit ervaring blijkt dat de globale slaagcijfers voor generatiestudenten op Vlaams niveau tussen de 45 en de 50 procent liggen. Noch de evolutie over de jaren heen, noch de situatie per opleiding of studiegebied wordt opgevolgd. Daardoor kan de opleiding geen streefcijfers formuleren in vergelijking met relevante andere opleidingen.

De commissie stelt vast dat HUB streefcijfers voor onderwijsrendement heeft geformuleerd:

- minstens 60% van de studenten in het eerste jaar van het modeltraject moet voor meer dan 75% van de studiepunten in zijn/haar jaarprogramma een credit halen;
- minstens 75% van de studenten die voor de aanvang van het academiejaar tussen 60 en 120 studiepunten hebben verworven moet voor meer dan 75% van de studiepunten in zijn/haar jaarprogramma een credit halen;
- minstens 90% van de studenten die voor de aanvang van het academiejaar tussen 120 en 180 studiepunten hebben verworven moet voor meer dan 90% van de studiepunten in zijn/haar jaarprogramma een credit halen.

Uit de documenten blijkt dat de generatiestudenten uit het ASO altijd het streefcijfer behalen, de voorbije zes jaar schommelend tussen 70 en 90% rendement. De TSO-generatiestudenten halen het streefcijfer op één jaar na (71%) nooit, met een resultaat van 31 tot 54,5%. Hetzelfde beeld komt naar voor in de gehele eerste en tweede opleidingsfase. De ASO-studenten halen het streefcijfer, de TSO-studenten niet, op één opvallende cohorte na waar de verhoudingen omgekeerd liggen. Het gaat over het academiejaar waarin het nieuwe curriculum werd ingevoerd (2007-2008). De resultaten van ASO-ers en TSO-ers komen vanaf de tweede opleidingsfase wel dicht bij elkaar te liggen. In de derde opleidingsfase halen de ASO-ers twee keer niet het streefcijfer, de TSO-ers drie keer niet. Hier is het rendement van ASO- en TSO-studenten ongeveer gelijk. Het onderwijsrendement in de eerste twee opleidingsfasen verschilt dus sterk tussen ASO en TSO, terwijl TSO-studenten het grootste aandeel van studenten vormen. Met alle maatregelen van studie- en studentenbegeleiding tracht de opleiding het tij te keren, bijvoorbeeld via de taalbegeleiding, de monitoraten, de sessies leren leren, de proefexamens in november en opvolging.

Voor de professionele bacheloropleidingen werd als streefcijfer vooropgesteld dat minstens 80% van de studenten de opleiding afwerkt met maximaal 1 jaar extra. Op twee studenten na, wordt dit streefcijfer de voorbije zes jaar gehaald. De studieduur schommelt, maar kent een licht stijgende trend van 3,25 jaar in 2005-2006 tot 3,41 jaar in 2010-2011. De opleiding geeft aan dat de mogelijkheid om afstuderen in februari hier voor iets tussenzit.

De commissie vernam dat de hogeschool uitgebreid informatie bijhoudt om na te gaan of ze haar doelstellingen en streefcijfers bereikt. De basis hiervoor werd vijf jaar geleden gelegd. De missie van de instelling kreeg een vertaling in een aantal speerpunten, waaraan indicatoren werden gekoppeld die op een overzichtelijke en interactieve manier worden gerapporteerd in een scorecard. Het strategieboek is een overzicht van die scorecards. In het strategieboek van de hogeschool wordt per opleiding een overzicht van de belangrijkste kerncijfers gegeven: onderwijsrendement, studentenaantallen, marktpositie, praktijkgerichtheid, maatschappelijke vorming, internationalisering, tewerkstelling, studietijd, didactische uitmuntendheid, dienstverlening en faciliteiten,

studie- en studentenbegeleiding, bibliotheekcollectie, wetenschappelijke gefundeerdheid, didactische uitmuntendheid, 'verbeteren, verankeren en verantwoorden'. Er worden ook vergelijkingen gemaakt met de slaagcijfers van andere opleidingen aan de instelling. De opleiding geeft aan dat men in het Vlaams Overleg Ergotherapie (VLOE) langzaam groeit naar vergelijkingen met andere opleidingen, maar dat de manier van berekenen dan uniform moet worden.

Uitschrijvingen worden via de studentenbegeleiders van het Centrum voor Studentenbegeleiding en -voorzieningen geregeld en aan een exitgesprek gekoppeld. In het academiejaar 2008-2009 vonden elf exitgesprekken plaats in de opleiding Ergotherapie. De uitval van studenten wordt ook opgenomen in statistieken.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Oordeel over onderwerp 6, resultaten: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 6.1, gerealiseerd niveau:	goed
facet 6.2, onderwijsrendement:	goed

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Globaal oordeel

De visitatiecommissie baseerde haar oordeel en motivering op de volgende bronnen:

- het zelfevaluatie­rapport van de opleiding en de bijhorende bijlagen, de gevoerde gesprekken met de betrokkenen,
- de documenten ter inzage tijdens het bezoek,
- de opgevraagde documenten,
- de reactie van de opleiding op het opleidings­rapport.

Het zelfevaluatie­rapport is helder geschreven. Elk onderwerp wordt afgesloten met een kritische reflectie en met een overzicht van bijlagen en documenten.

Een aantal items in het zelfevaluatie­rapport staan echter niet op de plaats die is aangegeven in de Handleiding onderwijs­visitaties van VLIR en VLHORA.

De update is helder. Men heeft gepoogd om duidelijk aan te geven welke informatie (bijvoorbeeld tabellen) de vorige vervangt. De bijlagen zijn overzichtelijk genummerd per onderwerp. De commissie vindt het wel jammer dat ze niet doorlopend gepagineerd zijn en dus vanuit de inhoudstafel zonder paginavermelding niet meteen terug te vinden zijn. De gekleurde tabbladen per onderwerp zijn wel een hulp, maar een doorlopende paginering zou ongetwijfeld handiger zijn.

Op basis van de oordelen over:

onderwerp 1, niveau en oriëntatie:	voldoende
onderwerp 2, programma:	voldoende
onderwerp 3, personeel:	voldoende
onderwerp 4, voorzieningen:	voldoende
onderwerp 5, interne kwaliteitszorg:	voldoende
onderwerp 6, resultaten:	voldoende

is de commissie van mening dat er voldoende generieke kwaliteits­waarborgen in de opleiding aanwezig zijn.

Bijzonder kwaliteitskenmerk: Integratie evidence based practice in de opleiding

Facet 1 Differentiatie en profilering

Beoordelingscriteria:

- Het kenmerk levert een betekenisvolle bijdrage aan de differentiatie en profilering in het hoger onderwijs.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Door alle opleidingsjaren heen stelt de commissie een sterke gedrevenheid vast voor evidence based practice. De wijze waarop studenten geleidelijk aan vertrouwd geraken met evidence based practice is volgens de commissie zeer doordacht en afgestemd op de professionele opleiding tot ergotherapeut.

De profilering werd duidelijk tijdens de visitatiegesprekken. De alumni geven tijdens de visitatie spontaan aan dat ze op stage leren klinisch redeneren en evidence based werken en dat evidence based handelen voor hen vanzelfsprekend is. 'Je handelingen goed onderbouwen, goed klinisch redeneren op basis van de bronnen die je in een breed kader verzamelt in functie van de vraag bij de patiënt', 'We leren stilstaan bij: wat zijn nog de tekorten, welke methoden zijn er, waarom kies ik voor een bepaalde methode of een combinatie van methoden?' Dat soort gedragen antwoorden kreeg de commissie op de vraag wat het EBP in de praktijk voor hen is. Een student vertelde van problemen op een stage bij de maaltijden, met iemand met een zwaar verstoord kortetermijngeheugen. Ze heeft informatie opgezocht in functie van het probleem en van de cliënt en een methode gevonden die nu op de werkplek verder gehanteerd wordt. Een alumna formuleerde het als een evidente taak om nieuwe behandelingsmethoden op te zoeken en te kiezen voor de doelgroep. In de evaluatie van het curriculum geven studenten reeds in de eerste opleidingsfase aan dat de leerinhouden een wetenschappelijke houding stimuleren (3,66/5) en dat ze leren op zoek te gaan naar bijkomende informatie als ze te weinig gegevens hebben om een beroepsprobleem op te lossen (4,31/5).

Ook het werkveld geeft spontaan EBP aan als een sterk punt van de opleiding. Dit was in andere opleidingen niet het geval. 'In deze opleiding is het EBP zeer zichtbaar. Studenten werken met hun portfolio en moeten artikels verzamelen die gelinkt zijn aan een cliëntdossier en waar wij iets mee kunnen doen. Wat niet altijd betekent dat de student het al helemaal zelfstandig kan: 'Ze linken literatuur aan hun patiënt, maar de afweging kunnen ze niet beheersen. Het werkveld ondersteunt bij het beoordelen van de onderzoeksartikels.'

Het onderwijzend personeel maakt tijdens de visitatie duidelijk wat de draagwijdte is van EBP. Hier klonk het heel duidelijk: 'Studenten duidelijk maken dat wat ze doen in de praktijk moet gebaseerd zijn op evidence uit de literatuur, en dat ze dit integreren met de zorgvraag en de expertise van de cliënt en hun eigen expertise als beroepsbeoefenaar.' Of nog: 'Er zijn drie grote aanknopingspunten voor evidence based werken namelijk 1) propositionele kennis: literatuur, wetenschappelijk onderzoek; 2) professionele kennis: expertise van de beroepsbeoefenaar, wat je in de opleiding meekrijgt en 3) patiëntenloopbaankennis: expertise en wensen van de cliënt en de persoonlijke kennis van de student zelf over de patiënt'.

De profilering wordt volgens de commissie ook duidelijk in een project van het Onderwijsontwikkelingsfonds (OOF) van de associatie: 'De integratie van onderzoek in onderwijs – ambities en realisaties in de associatie K.U. Leuven'. Men bestudeerde daarbij de integratie van onderzoek in het curriculum aan de hand van de doelen in de ECTS-fiches. In vergelijking met andere professionele - en zelfs academische - bacheloropleidingen blijken de doelen van de HUB-opleiding meer gericht zijn op het verwerven van instrumentele onderzoeksvaardigheden, op nieuwsgierigheid voor ontwikkelingen in de ergotherapie en op het ontwikkelen van de vaardigheid om onderzoeksresultaten aan de praktijk te koppelen. Er wordt ook gewerkt aan een kritische houding ten aanzien

van kennis en kennisconstructie, maar dit kan nog geaccentueerd worden. Er wordt weinig of niet gewerkt aan de competentie om een onderzoeker te zijn, wat ook niet aan de orde is in professionele bacheloropleidingen.

Dat deze opleiding een zeer duidelijk profiel heeft inzake EBP, blijkt ook uit het feit dat andere hogescholen en opleidingen vragende partij zijn om te leren van de EBP-expertise van de opleiding. De congresbijdrage over deze leerlijn op een congres van Hoger Gezondheidszorg Onderwijs (HGZO) in Nederland werd zeer positief onthaald en op vraag nadien nog drie keer herhaald. De leerlijn werd ook voorgesteld in de Sint-Lukas Hogeschool te Brussel en tijdens congressen van de associatie. Ook intern werd de expertise rond de leerlijn voorgesteld op een Onderwijsdag (2010) en vormde ze de inspiratie voor het studiegebied sociaal-agogisch werk. Ze werd ook behandeld in het Wetenschappelijk Tijdschrift voor Ergotherapie (2008). Deze opleiding blijkt inderdaad een koploper te zijn op dit punt.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 2 Kwaliteit

Beoordelingscriteria

- Het kenmerk draagt bij tot de kwaliteit van de opleiding.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De vraag naar aandacht voor evidence based practice komt in de eerste plaats van het werkveld. Toekomstige werkgevers verwachten bachelors Ergotherapie die hun handelen kritisch durven in vraag stellen en het onderbouwen met wetenschappelijke gegevens (en vragen hierover overigens zelf navorming). Het EBP-kenmerk draagt dus bij tot de professionele gerichtheid van de opleiding.

De leerlijn 'evidence based practice' telt in totaal zestien studiepunten (3+4+9) en is ook sterk verweven in de rest van het curriculum, wat het volgens de commissie nog sterker maakt. Alle papers die studenten tijdens de opleiding uitwerken worden beoordeeld op enkele formele evidence based kenmerken. Hiervoor werd een checklist ontwikkeld die alle lectoren nu gebruiken. Studenten gaan tijdens de werkcolleges Evidence Based Practice aan de slag met opdrachten. De onderwerpen van deze opdrachten worden aangeleverd en ook inhoudelijk beoordeeld door lectoren uit de andere inhoudsclusters, wat overigens de studielast voor studenten beperkt. De vaardigheden die studenten verwerven in de leerlijn 'Evidence based practice' leren ze ook toepassen in de leerlijn 'Klinisch redeneren' en de leerlijn 'Werkveldervaring'. Zo moeten studenten in hun documentatieportfolio aantonen hoe ze een behandeling van een specifieke patiënt onderbouwen door wetenschappelijke gegevens op te zoeken, te selecteren en te bespreken in relatie tot de specifieke casus.

Over de uitbouw van de leerlijn is er regelmatig overleg met het diensthoofd van het onderzoekscentrum Praktijkgebaseerd Onderzoek en Dienstverlening van de HUBrussel om de leerlijn af te stemmen op nieuwe evoluties in het wetenschappelijke denken. De commissie vindt dit een sterke borging voor de kwaliteit van de leerlijn.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 3 Concretisering

Beoordelingscriteria

- De gevolgen van het kenmerk voor de kwaliteit van het onderwijs (instroom, onderwijsprogramma, onderwijsproces, output, voorzieningen, kwaliteit staf) zijn geoperationaliseerd

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De leerlijn evidence based practice is voor de commissie zichtbaar in de doelstellingen, het programma, het onderwijsproces, de cursussen, de voorzieningen, de taakomschrijving en kwaliteiten van de staf en de output.

Zo is 'Doordacht en planmatig handelen vanuit een evidence based kader' de eerste van de negen competenties die de opleiding vooropstelt, verder geconcretiseerd in negen kerndoelen.

De opleiding heeft een wetenschappelijk referentiekader rond EBP en klinisch redeneren.

In de eerste opleidingsfase van het programma leren studenten informatie opzoeken (ook anderstalige wetenschappelijke artikels) en rudimentair op structuur beoordelen door middel van voorgestructureerde lijsten per artikeltype (trial, review, practice guideline, case reports, informatief), gepast refereren, gericht lezen in functie van een PICO-vraag (P' staat voor probleem of patiënt, 'I' voor interventie, 'C' voor comparison /andere interventie en 'O' voor outcome/uitkomst) om dan deze informatie (ook anderstalige) gestructureerd te verwerken in een paper waarin de vooropgestelde PICO-vraag beantwoord wordt. Studenten maken hierbij gebruik van de cursus 'Evidence Based Practice I'.

In de tweede opleidingsfase komen onderzoeksmethodologie en statistiek aan bod en het formuleren van een goede uitgewerkte probleemstelling voor de eindproef. Voor het toelichten van de onderzoeksmethodologie wordt gebruik gemaakt van het handboek 'Onderzoek doen' van Fischer & Julsing (2007). Voor de beschrijvende en toetsende statistiek worden hoofdstukken gebruikt uit de cursus 'brugprogramma Verpleegkunde' ontwikkeld door de associatie Verpleegkunde KU Leuven voor studenten die overstappen naar de masteropleiding. Bijkomend leren ze in de onderzoeksartikels de gehanteerde methodologie en de bekomen resultaten te begrijpen. Het is hierbij niet de bedoeling om de onderzoeksmethodologie kritisch te beoordelen op basis van gestandaardiseerde criterialijsten. Ook in deze opleidingsfase werken studenten een paper uit op basis van een PICO-vraag en volgen hierbij dezelfde stappen als in de eerste opleidingsfase. In deze paper moeten auteurs met elkaar vergeleken worden en leren studenten ook kritisch hun mening weer te geven op basis de gebruikte onderzoeksartikels en in functie van de oorspronkelijke PICO vraag.

Voor de derde opleidingsfase is de eindproef de belangrijkste opdracht en meteen een overkoepelende competentietoets van de leerlijn. De student moet aantonen dat hij de verworven competenties kan toepassen op een probleem dat in samenspraak met het werkveld geformuleerd werd. Hij moet minstens acht wetenschappelijke artikels gebruiken waarvan minimum twee anderstalige. De student beoordeelt deze onderzoeksartikelen kritisch met een beoordelingslijst aangereikt in de cursus EBP en moet tot een conclusie komen. Deze literatuuranalyse, zoals benoemd door de opleiding, moet worden beschreven volgens de richtlijnen voor een wetenschappelijk artikel. Dit stimuleert het to the point en professioneel beschrijven van bestudeerde literatuur. Studenten leren door deze bachelorproef een probleemstelling goed te onderbouwen met kwalitatief goede literatuur die kritisch wordt geanalyseerd. Doordat de probleemstelling meestal een vraag uit het werkveld is, worden zij ook gestimuleerd tot het 'vertalen' van de verkregen kennis naar de praktijk en deze te integreren

met de expertise van de vraagsteller. De lector EBP bewaakt de kwaliteit van de keuze van artikelen via de abstracts die de student bij zijn eindproef voegt.

De commissie vindt het positief dat de leerlijn 'evidence based practice' geïntegreerd wordt in andere leerlijnen. De integratie met de leerlijn 'Klinisch redeneren' is het KREBP-project (tweede opleidingsfase). Studenten werken in groep twee casussen uit. Als startmateriaal krijgen ze dossiergegevens en filmmateriaal van een reële cliënt. Als eindresultaat moeten ze een documentportfolio voorleggen met een verklaring van onbekende begrippen, informatie over de pathologie van de cliënt, over het geselecteerde assessment-instrumentarium en de mogelijke behandeling. Ze kunnen zich beroepen op cursusmateriaal, goede internetsites en wetenschappelijke artikels. Ze krijgen begeleiding van de vaklector en lectoren uit de leerlijn evidence based practice. De integratie met de leerlijn 'Werkveldervaring' vanaf werkveldervaring III krijgt vorm in een documentportfolio. De student moet zijn casusbesprekingen stofferen met evidentie: literatuur, wetenschappelijk onderzoek, expertise in de stagesetting. Ze leren tijdens de intervisie in interactie met de lector en studenten een beslissing nemen. Echte overleg- en beslissingsmodellen bestemd voor therapeutisch contact met de cliënt worden (nog) niet aangeleerd. De partner KAH0 heeft wel een methodiek rond motivering en beslissingen nemen, die in de leerlijn klinisch redeneren zal worden opgenomen. EBP-vaardigheden integreren in de dagelijkse praktijk is ook een punt in het persoonlijk ontwikkelingsplan van de student in de derde opleidingsfase.

In alle opdrachten die uitgewerkt worden is aandacht voor wetenschappelijke criteria en taalcriteria. In de opleiding wordt veel aandacht besteed aan het aanleren van bepaalde attitudes: bronnen controleren, correct refereren naar gehanteerde bronnen, kritisch houding t.a.v. jezelf als ergotherapeut, kennis en bronnen en samenwerking met anderen.

De studenten moeten de artikels die ze gebruikt hebben voor hun eindwerk op cd-rom aanleveren, zodat ze beschikbaar zijn voor externe promotoren en lectoren. De abstracts worden ook op de alumnisite geplaatst. De eindwerken kunnen worden opgevraagd.

Voor elke lector is een van de vier clusters in de taakomschrijving het wetenschappelijk onderzoek. Ze krijgen ook professionalisering ter zake. Zo is er nascholing over evidence based practice, over de begeleiding van eindwerken, ... In alle opleidingsonderdelen zijn ook lectoren met een mastergraad betrokken omwille van hun wetenschappelijke vaardigheden.

De studiebegeleiding speelt in op de doelen voor EBP. In samenwerking met het Huis van het Nederlands Brussel is er aandacht voor academisch taalgebruik en wetenschappelijk schrijven in het Nederlands voor studenten die het daar moeilijk mee hebben.

Er zijn ook duidelijke criteria voor cursussen, onder meer een actuele inhoud gebaseerd op recent wetenschappelijk onderzoek, goede studeerbaarheid, een heldere structuur en inhoudstafel en bronvermelding. Op dit moment is de individuele lector nog vrij om bepaalde regels op te volgen. De opleiding ziet zelf in dat dit niet langer kan als men achter de vlag van EBP aan wil stappen en overweegt hier verbeteringen.

De opleiding zorgt dat de beschikbare evidence-based didactisch materialen op school aanwezig zijn: diagnostische instrumenten, ergotherapeutische oefenmaterialen behorende bij bepaalde behandelmethodieken, ...

Qua output stelt de commissie tijdens de visitatie vast dat evidence based werken voor studenten en afgestudeerden een evidentie blijkt (zie ook facet 1 – Differentiatie en profilering). In de zomer van 2011 is de eerste lichting studenten volgens het nieuwe EBP-programma afgestudeerd.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie beveelt aan om de inhoud van de cursus EBP beter af te stemmen op het handboek van Fischer & Julsing (2007) dat wordt gehanteerd.

De commissie adviseert om continu aandacht te hebben voor de professionalisering van lectoren rond EBP.

Oordeel over het bijzondere kwaliteitskenmerk

Op basis van de oordelen over:

facet 1, differentiatie en profilering:	goed
facet 2, kwaliteit:	goed
facet 3, concretisering:	voldoende

kent de commissie het bijzonder kwaliteitskenmerk toe aan de opleiding.

Overzichtstabel van de oordelen

	score facet	score onderwerp
Onderwerp 1: Doelstellingen van de opleiding		voldoende
Facet 1.1: Niveau en oriëntatie	goed	
Facet 1.2: Domeinspecifieke eisen	goed	
Onderwerp 2: Programma		voldoende
Facet 2.1: Relatie doelstelling en inhoud	goed	
Facet 2.2: Eisen professionele gerichtheid	goed	
Facet 2.3: Samenhang	goed	
Facet 2.4: Studieomvang	oké	
Facet 2.5: Studietijd	goed	
Facet 2.6: Afstemming vormgeving en inhoud	voldoende	
Facet 2.7: Beoordeling en toetsing	goed	
Facet 2.8: Masterproef	n.v.t.	
Facet 2.9: Toelatingsvoorwaarden	goed	
Onderwerp 3: Inzet van personeel		voldoende
Facet 3.1: Kwaliteit personeel	goed	
Facet 3.2: Eisen professionele gerichtheid	goed	
Facet 3.3: Kwantiteit personeel	goed	
Onderwerp 4: Voorzieningen		voldoende
Facet 4.1: Materiële voorzieningen	goed	
Facet 4.2: Studiebegeleiding	goed	
Onderwerp 5: Interne kwaliteitszorg		voldoende
Facet 5.1: Evaluatie resultaten	goed	
Facet 5.2: Maatregelen tot verbetering	goed	
Facet 5.3: Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld	goed	
Onderwerp 6: Resultaten		voldoende
Facet 6.1: Gerealiseerd niveau	goed	
Facet 6.2: Onderwijsrendement	goed	
Bijzondere kwaliteitskenmerk		
Facet 1: Differentiatie en profilering	goed	
Facet 2: Kwaliteit	goed	
Facet 3: Concretisering	voldoende	

De oordelen zijn van toepassing voor:

- HUB Hogeschool-Universiteit Brussel**
- professioneel gerichte bacheloropleiding Ergotherapie

Hoofdstuk 6 Katholieke Hogeschool Brugge-Oostende

Algemene toelichting bij de professioneel gerichte bacheloropleiding Ergotherapie aan de Katholieke Hogeschool Brugge-Oostende

De Katholieke Hogeschool Brugge-Oostende (KHBO) is lid van de Associatie K.U.Leuven. De hogeschool telt vier departementen met een veertigtal opleidingen in vier studiegebieden: Gezondheidszorg, Handelswetenschappen & Bedrijfskunde, Lerarenopleiding, en Industriële Wetenschappen & Technologie. Het laatste studiegebied wordt georganiseerd in Oostende, de eerste drie in Brugge.

Sinds het academiejaar 2008-2009 zijn de drie Brugse departementen en de centrale diensten geconcentreerd op een nieuwe campus in Brugge Sint-Michiels. De hogeschool telt vandaag zo'n 3800 studenten. Het studentenaantal is in stijgende lijn gegaan na de verhuizing naar de nieuwe campus.

De opleiding Ergotherapie maakt deel uit van het departement Gezondheidszorg. Het departement biedt naast de professionele bachelor ergotherapie de volgende professionele bacheloropleidingen aan:

- Biomedische laboratoriumtechnologie (afstudeerrichting medische laboratoriumtechnologie);
- Ergotherapie;
- Logopedie en audiologie (afstudeerrichtingen logopedie en audiologie);
- Verpleegkunde (afstudeerrichtingen ziekenhuisverpleegkunde, kinderverpleegkunde, geriatrische verpleegkunde, psychiatrische verpleegkunde en sociale verpleegkunde);
- Voedings- en dieetkunde;
- Vroedkunde.

Daarnaast is er de academische bachelor in de revalidatiewetenschappen en kinesitherapie (eerste twee academiejaren) i.s.m. K.U.Leuven.

De opleiding vindt haar oorsprong in de opleiding Arbeidstherapie aan het Hoger Technisch Instituut, verbonden aan het Dominiek Savio Instituut in Gits, gesticht in het academiejaar 1963-1964 en de pionier in Vlaanderen. Vanaf 1970-1971 werd deze opleiding onafhankelijk van de opleiding kinesitherapie.

De opleiding Ergotherapie telt op het moment van de visitatie 125 studenten en zit daarmee qua grootte in de middenmoot op de hogeschool.

Onderwerp 1 Doelstellingen van de opleiding

Facet 1.1 Niveau en oriëntatie van de professioneel gerichte bachelor

Beoordelingscriteria:

De opleidingsdoelstellingen zijn er op gericht de student te brengen tot:

- het beheersen van algemene competenties als denk- en redeneervaardigheid, het verwerven en verwerken van informatie, het vermogen tot kritische reflectie en projectmatig werken, creativiteit, het kunnen uitvoeren van eenvoudige leidinggevende taken, het vermogen tot communiceren van informatie, ideeën, problemen en oplossingen, zowel aan specialisten als aan leken en een ingesteldheid tot levenslang leren;
- het beheersen van algemene beroepsgerichte competenties als teamgericht kunnen werken, oplossingsgericht kunnen werken in de zin van het zelfstandig kunnen definiëren en analyseren van complexe probleemsituaties in de beroepspraktijk en het kunnen ontwikkelen en toepassen van zinvolle oplossingsstrategieën, en het besef van maatschappelijke verantwoordelijkheid samenhangend met de beroepspraktijk;
- het beheersen van beroepsspecifieke competenties op het niveau van een beginnend beroepsbeoefenaar.

Het oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Voor de algemene en algemeen beroepsgerichte competenties, aangegeven in het Structuurdecreet, heeft de opleiding het profiel van de professionele bachelor gebruikt, ontwikkeld in de BAMA-profielen van de Associatie K.U.Leuven. De tuningcompetenties op het niveau van bachelor, ontwikkeld door het Europees Netwerk Opleidingen Ergotherapie (ENOTHE) zijn opgenomen in de beroepsspecifieke competenties.

De commissie stelt vast dat de opleiding in haar opleidingsprofiel de algemene en algemeen beroepsgerichte competenties heeft geïntegreerd in de beroepsspecifieke competenties, gebaseerd op het domeinspecifiek referentiekader van het Vlaams Overleg Ergotherapie, VLOE. Deze competenties formuleert de opleiding volgens de vier beheersingsniveaus van Miller (weten, weten hoe, tonen hoe, doen). Een matrix verbindt de generieke competenties aan de beroepsspecifieke competenties, die werden gegroepeerd in de rollen van de ergotherapeut:

- behandelaar;
- adviseur;
- teamlid;
- observator;
- sociaal communicator;
- medewerker aan kwaliteitszorg;
- gezondheidswerker;
- toepasser van wetenschappen;
- beroepsinnovator.

Naargelang de werksetting komen bepaalde rollen sterker/minder sterkaan bod. Een aantal rollen dragen volgens de opleiding internationalisering in zich, wat de commissie kan beamen.

Volgens de commissie voldoet het niveau en de oriëntatie van het opleidingsprofiel aan het bachelorniveau. Maar het BAMA-profiel van de associatie krijgt volgens haar onvoldoende vertaling in de competentiematrix. Zo bijvoorbeeld geeft de associatie aan dat een opleiding voor de algemene competentie 'beroepsspecifiek kunnen redeneren' moet expliciteren wat dit voor haar inhoudt. Dat heeft de commissie niet kunnen vinden. Er zijn nog veel andere voorbeelden te noemen waar een goede operationalisering ontbreekt. Het is ook niet geheel duidelijk voor de commissie welke competenties in de competentiematrix zijn overgenomen.

Tijdens de visitatie stelde de commissie vast dat de woorden 'competentie' en 'competentieverricht onderwijs' voor de diverse gesprekspartners bekend zijn. Ze worden echter zeer verschillend gedefinieerd en gehanteerd. Het toepassen van competentieverricht onderwijs is voor velen niet duidelijk, noch bij docenten, noch bij studenten. Studenten en docenten benoemen de beroepsrollen meestal als competenties. Dat moet de opleiding nog verder uitklaren. Voor de ergotherapeutische vakken wil de opleiding geïntegreerd en competentieverricht werken. Tegelijk blijft ze een stevige basiskennis en kennis van vaktermen uit ondersteunende vakken belangrijk vinden. Ze vormen de basis voor het klinisch redeneren en communiceren als ergotherapeut. Studenten worden geïnformeerd over de competenties en leerdoelen via een vakfiche voor elk opleidingsonderdeel. Deze zijn terug te vinden in de opleidingsgids die beschikbaar is op het elektronisch leerplatform Toledo. De competenties en leerdoelen in de opleidingsgids zijn echter niet in alle gevallen op dezelfde manier geformuleerd en vormgegeven, zo stelde de commissie vast.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie beveelt aan het BAMA-profiel van de associatie beter te operationaliseren in de competentiematrixen.

De doelstellingen moeten volgens de commissie beter eenduidig geformuleerd en vormgegeven worden in de opleidingsgids.

Facet 1.2 Domeinspecifieke eisen

Beoordelingscriteria:

- De doelstellingen van de opleiding (uitgedrukt in eindkwalificaties van de student) sluiten aan bij de eisen die door (buitenlandse) vakgenoten en het relevante beroepenveld gesteld worden aan een opleiding in het betreffende domein (vakgebied/discipline en/of beroepspraktijk of kunstpraktijk). Ze zijn, ingeval van gereglementeerde beroepen, in overeenstemming met de reglementering of regelgeving ter zake.
- Voor professioneel gerichte bacheloropleidingen zijn de eindkwalificaties getoetst bij het relevante beroepenveld.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De acht Vlaamse opleidingen Ergotherapie gebruiken voor de opmaak van hun doelstellingen en eindcompetenties hetzelfde domeinspecifieke referentiekader, dat werd vastgelegd in 2002 door het Vlaams Overleg Ergotherapie (VLOE), dat de Vlaamse opleidingen ergotherapie en de voorzitter van het Vlaams Ergotherapieverbond omvat. Daarmee sluiten de doelstellingen van hun opleiding aan bij de eisen die door binnen- en buitenlandse vakgenoten en het relevante beroepenveld gesteld worden aan een opleiding bachelor in de ergotherapie en zijn ze in overeenstemming met de wetgeving ter zake. De commissie heeft dit referentiekader overgenomen.

Het gezamenlijke referentiekader van de Vlaamse opleidingen is gebaseerd op volgende nationale en internationale referentiekaders, waarbij de onderlinge relaties door het VLOE zijn aangegeven in een concordantiematrix (2009). Bij de nationale referentiekaders wordt verwezen naar het KB van 8 juli 1996 betreffende de beroepstitel en de kwalificatievereisten voor de uitoefening van het beroep van ergotherapeut en houdende vaststelling van de lijst van technische prestaties en naar het beroepsprofiel ergotherapie, Studie 31, Werkgroep beroepsprofiel van de Vlaamse Hogescholen in opdracht van de Vlaamse Onderwijsraad (VLOR), 1997. De belangrijkste internationale referentiekaders zijn de minimumstandaarden voor de opleiding van

ergotherapeuten van de World Federation of Occupational Therapists (WFOT) (2002). Daarnaast is er de handleiding van het European Network of Occupational Therapists in Higher Education (ENOTHE), in het kader van het project Tuning Educational Structures in Europe. Daarin worden ondermeer de kerncompetenties en learning outcomes beschreven van de student ergotherapie op de drie onderwijsniveaus, bachelor, master en phd, analoog aan de Dublin-descriptoren.

De eindcompetenties worden gekoppeld aan de beroepsrollen van de ergotherapeut en voldoen in de ogen van de commissie. De commissie maakt wel een voorbehoud daarbij. Bij de rol 'adviseur' heeft de opleiding de competentie 'communicatie met externe diensten' van het VLOE niet overgenomen omdat ze vindt dat afstuderenden de bijhorende competenties nog niet tot op het hoogste niveau (niveau 4 van Miller) kunnen bereiken. De commissie meent dat deze competentie een belangrijk onderdeel van het beroep is geworden. Ook het werkveld gaat akkoord met die visie.

De commissie stelt vast dat aansluitend bij het domeinspecifieke referentiekader een actuele visie op het beroep werd ontwikkeld. Dat gebeurde op initiatief van het VLOE in 2008 op een resonantiedag van de acht Vlaamse opleidingen en het werkveld. De visie definieert de kern van ergotherapie als de relatie tussen handelen (occupation) en gezondheid/welzijn. Ergotherapie focust zich op de kwaliteit van het leven van de cliënt in relatie met zijn dagelijkse leefcontext op vlak van wonen, werken en vrije tijd en dit in functie van de gewenste en mogelijke participatie en autonomie.

De opleiding richt zich sterk op de core business van ergotherapie zoals verwoord door de beroepsorganisatie. Ze kiest daarbij voor een breed profiel met grote aandacht voor het klinisch therapeutische luik. De opleiding gaat niet mee in nieuwe hypes." Docenten gaven tijdens de gesprekken aan dat het competentiegericht onderwijs hen ertoe aanzet om na te denken over welke competenties nodig zijn in het werkveld en zich daarop toe te spitsen. Het bracht een duidelijk kader. Wel stellen ze vast dat dit niet de eerste zorg is van beginnende studenten. Het werkveld vindt het positief dat de verwachte competenties een duidelijk houvast bieden bij de beoordeling van de stage.

De commissie stelt vast dat naast de formele en informele contacten met de stageplaatsen de opleiding een adviesraad heeft die het werkveld betreft bij de ontwikkeling en bijsturing van het curriculum. In de West-Vlaamse regio is er een goede samenwerking tussen het werkveld en de opleiding. Hierbij stelt de opleiding haar expertise maximaal ter beschikking aan het werkveld. Het werkveld maakt hier graag gebruik van om bij te blijven in het vakdomein van de ergotherapie. De opleiding krijgt recent meer vragen van stageplaatsen op vlak van assessment, wetenschappelijke literatuur en onderzoek, evidence based practice en databanken. De opleiding organiseert af en toe een studiedag, inspelend op die vragen van het werkveld. Ze kan ook individueel een antwoord zoeken of het tot een onderwerp maken van een eindwerk. Recent is de opleiding samen met het werkveld gestart met een postgraduaat 'oriëntatie en mobiliteits-instructeur voor blinden en slechtzienden'. Aansluitend worden vier studiedagen georganiseerd voor een ruimer publiek over omgaan met personen met een visuele beperking. Docenten gaven tijdens de visitatiegesprekken aan dat de opleiding te weinig inspeelt op nieuwe maatschappelijke thema's, zoals armoede en de multiculturele samenleving. Ook vinden ze dat de band met het werkveld sterker moet worden. De commissie onderschrijft dit.

De commissie vindt de doelstellingen die door de opleiding zijn geformuleerd op zich vrij behoorlijk en in overeenstemming met wat van een ergotherapeut verwacht wordt. Wel verdienen ze nog een vertaalslag om echt sturend te zijn voor het onderwijs. Verschillende formuleringen zijn voor te veel verschillende opvattingen interpreteerbaar.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie beveelt aan dat de opleiding samen met de stageplaatsen de competentie 'overleggen met instanties en voorzieningen' uitwerkt en opneemt in het competentieprofiel horend bij de rol van adviseur. Ook moet worden bekeken hoe de competentie wordt getoetst.

Oordeel over onderwerp 1, doelstellingen van de opleiding: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 1.1, niveau en oriëntatie: voldoende

facet 1.2, domeinspecifieke eisen: voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Onderwerp 2 Programma

Facet 2.1 Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma

Beoordelingscriteria:

- Het programma is een adequate concretisering van de eindkwalificaties van de opleiding qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen.
- De eindkwalificaties zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma.
- De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de geformuleerde eindkwalificaties te bereiken.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie stelt vast dat de opleiding in 2004 is gestart met de ontwikkeling van een competentiegericht curriculum. Ze is toen begonnen bij de stage van het derde jaar omdat enkel daar de competenties op het hoogste niveau volgens Miller worden getoetst. Nadien werd de stage van het tweede jaar aangepakt. Verder werden de opleidingsonderdelen en onderwijsleeractiviteiten waar nodig aangepast in functie van hun relevantie voor de beginnende beroepsbeoefenaar. Algemeen vormende en ergotherapeutisch gerichte opleidingsonderdelen werden evenwichtiger verdeeld en er kwamen nieuwe opleidingsonderdelen en onderwijsleeractiviteiten bij. De commissie heeft een aanvaardbare verhouding tussen kennisontwikkeling, vaardigheden- en attitudeontwikkeling en werkveldervaring vastgesteld, die de studenten de mogelijkheid geven om de vooropgestelde einddoelen te bereiken. Studenten, alumni en werkveld uiten hun tevredenheid over deze verhouding. De commissie stelde echter vast dat de competenties onvoldoende geoperationaliseerd zijn (zie facet 1.1) en dus onvoldoende richting kunnen geven aan het gehele onderwijsprogramma.

De commissie stelt vast dat vandaag in het eerste en tweede jaar basiswetenschappen aan bod komen zoals anatomie, celbiologie, fysiologie, pathologie, kinesiologie, psychomotoriek, psychologie en pedagogie, naast wetenschappelijke vaardigheden en ondersteunende ict-vaardigheden. In het tweede jaar staan daarnaast psychiatrie en neuropathologie, statistiek en 'religie, zingeving en levensbeschouwing' op het programma.

Ergotherapeutisch gerichte vakken komen in de drie studie jaren aan bod: grondslagen van de ergotherapie, algemene methodiek en didactiek van de ergotherapie, fysieke disfuncties, ontwikkelingsdisfuncties, ontleding van de handelingen, aanpassingen en hulpmiddelen, geriatrie, sociale vaardigheden, creatieve en interactieve therapie en casuïstiek.

In het derde jaar is er ruimte voor sociaal recht, sociale voorzieningen, kwaliteitszorg en management, beroepsethiek, dringende hulpverlening, klinisch redeneren, arbeid, psychosociale disfuncties. Er is ook een keuzevak van drie studiepunten, eventueel in andere opleidingen en/of in een combinatie van drie vakken van één studiepunt. Zo wil de opleiding studenten zo veel mogelijk kansen geven om hun interesses te volgen. Nadien moeten ze een kritische reflectie schrijven over wat het voor hen betekend heeft als ergotherapeut. Positief is dat de stage over de drie opleidingsjaren loopt. In het eerste jaar staat hij voor slechts twee studiepunten, in het tweede jaar voor zeven en in het derde jaar voor 28 studiepunten. In het tweede jaar staan er veel bezoeken aan instellingen op het programma. In het derde jaar maken de studenten ook een eindwerk.

De relatie tussen de geformuleerde doelstellingen en de inhoud van het programma is duidelijk voor de commissie. De niveaus volgens Miller geven inzicht in de opbouw. De commissie vindt dit een goede uitwerking, maar het verdient aanbeveling nog eens zorgvuldig te kijken naar de theorie van Miller en de praktische uitwerking ervan in de onderwijsleersituatie. De commissie heeft deze namelijk niet vaak concreet en geëxpliciteerd kunnen zien. Uit de opleidingsgids blijkt ook dat de link van de nagestreefde competenties met de opleidingsonderdelen niet optimaal is. Bijna elk opleidingsonderdeel neemt de competentie 1.1 tot zijn

verantwoordelijkheid, terwijl andere competenties nauwelijks aan bod komen. De opleiding geeft aan dat er in de richting van competentiegericht onderwijs belangrijke stappen zijn gezet, maar dat er nog een weg te gaan is. De commissie stelt vast dat de terminologie en het begrip ter zake inderdaad nog niet eenduidig zijn. Ook is het competentiegericht onderwijs nog niet volledig herkenbaar in alle processen en documenten. De omslag is dus nog niet helemaal rond en niet goed doorleefd, wat bijvoorbeeld ook naar voren komt in de onderwijsvisie. De commissie ziet echter de toekomst met vertrouwen tegemoet.

De commissie vernam dat er een procedure is voor de jaarlijkse goedkeuring van de opleidingsprogramma's. Op basis van bevestigingen bij recent afgestudeerden, informele contacten met stageplaatsen, een vergadering met de adviesraad en eigen ervaringen van de opleidingsgroep wordt het curriculum jaarlijks kritisch geëvalueerd en zo nodig bijgesteld.

De opleiding integreert disciplineoverschrijdende elementen in haar programma, zo stelt de commissie vast. In twee projectdagen 'Multiprofessioneel opleiden' leren derdejaarsstudenten in het departement gezondheidszorg andere zorgdisciplines kennen, onder meer via de bespreking van casussen. Ze leren er ook zichzelf te profileren tegenover de andere aanwezige zorgberoepen. Zo beschrijven studenten in de cliëntenverslagen van hun tweede en derde stage de rol van andere disciplines bij hun volgccliënten. Ze werken ook bij één casus op stage het multiprofessionele aspect grondig uit. Recent zijn stappen gezet voor samenwerking met het departement Industriële wetenschappen en technologie voor een deelproject van het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) rond ondersteunende technologie. De commissie vindt het positief dat dit gebeurt, maar meent dat het beter kan. Multidisciplinaire samenwerking komt aan bod in enkele keuzevakken, in de projectdagen en in de stage.

Het beleidsplan internationalisering van de hogeschool vindt de commissie zeer goed uitgewerkt met missie/visie, aansluiting bij onderwijsvernieuwingen, verwerking van EU-doelstellingen gericht op 2020, integratie met opleidingsdoelstellingen, SWOT-analyse van de huidige situatie en doelstellingen en strategieën voor de toekomst. Het plan is te vinden op het Portaal, samen met ondersteunende documenten voor studenten en docenten.

De commissie vindt deze visie goed uitgewerkt terug in de opleiding. Ten eerste komen via de internationale seminarieweek in het programma alle studenten in het eerste en het tweede opleidingsjaar in contact met internationalisering. Buitenlandse ergotherapeuten- experts (uit Portugal, Spanje en Finland) doceren in het Engels over speerpunten waarmee studenten zeker in contact moeten komen, bijvoorbeeld woningaangepassing (eerste jaar) en assessment (tweede jaar). Het programma wordt aangepast indien nodig. Daarnaast doceren twee docenten van de eigen opleiding in het buitenland. De studenten zijn meestal honkvast, daarom wil de opleiding vooral mensen uit het buitenland naar de campus brengen, zo werd in de gesprekken gesteld. De klemtoon ligt daarbij op de kennis van de taal: studenten die les krijgen van een Engelstalige docent, zullen nadien makkelijker Engelse literatuur raadplegen en zelf Engels durven spreken. Nu wordt gewerkt aan een tweede project, e-twinning, waarbij studenten gaan communiceren met buitenlandse studiegenoten over ergotherapeutische onderwerpen. Ten tweede nemen alle studenten gezondheidszorg in de tweede opleidingsfase deel aan een internationale namiddag, waar onder meer gesprekken worden gevoerd met studenten die een buitenlandse stage doen of gedaan hebben. Ten derde kunnen studenten van het derde opleidingsjaar als keuzevak deelnemen aan het congres van ENOTHE, European Network of Occupational Therapy in Higher Education, waar ze in kleine groepjes een presentatie geven over een bepaald thema. Ze krijgen ook de kans om drie maanden een buitenlandse stage te doen via Erasmus of via een Noord-Zuidstage. De opleiding legt vooral contact met opleidingen met een vergelijkbare organisatie en schaalgrootte. Ze is niet systematisch op zoek naar de beste opleidingen in het vakgebied. Er is een gedegen afweging over de leerkansen ter plaatse, de ondersteuning van de begeleider ter plaatse en een goede ondersteuning vanuit de opleiding, die vooraf ook kritisch oordeelt over de motivatie en de draagkracht van de kandidaat-student. Ten slotte kunnen de studenten ook hun stage in het buitenland doen. Studenten hebben de voorbije jaren stage gelopen in Portugal, Spanje, Nederland, Finland, India en Ecuador. De voertaal is meestal het Engels. Er zijn ook buitenlandse studenten die aan de hogeschool stage lopen. In het kader van het keuzepakket kunnen studenten van de hogeschool meewerken aan het onthaal van deze studenten.

De commissie vernam dat er vroeger een departementale werkgroep Internationalisering was. De verantwoordelijken voor internationalisering op de diverse niveaus willen dat die opnieuw wordt opgestart. De commissie steunt dit plan. Voor de opleiding is de opleidingscoördinator de verantwoordelijke voor internationalisering. Internationalisering is volgens de commissie zowel beleidsmatig als op operationeel niveau goed vormgegeven.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie beveelt aan om nauwgezet de lijn van het competentiegericht onderwijs te doorlopen vanaf de formulering van competenties, via de operationalisering in leerdoelen en de onderwijsactiviteiten tot en met de toetscriteria en indicatoren.

Ook beveelt de commissie aan nogmaals naar de spreiding van de verdeling van de competenties over de verschillende opleidingsonderdelen te kijken.

Er is ook meer aandacht nodig voor interdisciplinaire samenwerking in het programma.

Facet 2.2 Eisen professionele gerichtheid van het programma

Beoordelingscriteria:

- Kennisontwikkeling door studenten vindt plaats via vakliteratuur, aan de beroeps- of kunstpraktijk ontleend studiemateriaal en via interactie met de beroepspraktijk, de kunstpraktijk en/of (toegepast) onderzoek.
- Het programma heeft aantoonbare verbanden met actuele ontwikkelingen in het vakgebied/de discipline.
- Het programma waarborgt de ontwikkeling van beroeps- of artistieke vaardigheden en heeft aantoonbare verbanden met de actuele beroepspraktijk.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie vindt dat het programma vanuit een brede aandacht voor kennisontwikkeling ook aandacht heeft voor vaardigheden en attitudes die het beroepsmatig functioneren ondersteunen. De aandacht voor de brede kennisontwikkeling komt tot uiting in de cursussen. Het valt de commissie echter op dat de cursussen van algemeen ondersteunende vakken weinig of geen link leggen met de ergotherapie. De cursussen over ergotherapie bevatten up-to-date literatuur, voornamelijk Nederlandstalig. De commissie vernam dat de docenten via vakliteratuur en navorming zorgen voor de aansluiting van de vakinhouden en het studiemateriaal bij recente internationale ontwikkelingen. Ook internationale ergotherapiecongressen vormen een belangrijk informatiekanaal.

Voor de vaardigheden verwijst de opleiding naar de praktijkgroepen, zo stelt de commissie vast. Tijdens de TB-uren – TB staat voor 'toepassing en begeleiding' – verwerft de student vaardigheden en attitudes, o.a. via rollenspel, simulaties, opdrachten en reflecties, in de vier ergotherapeutische interventiedomeinen (ontwikkelingsdisfuncties, fysieke disfuncties, psychosociale disfuncties en geriatrie). Werkveldervaring komt aan bod bij werkplekbezoeken of projectdagen in het kader van de praktijklessen, stage en eindwerk. Bijvoorbeelden hiervan zijn: een bezoek aan de Revabeurs met vakoverschrijdende opdracht, bezoek aan de thuiszorgwinkel, het screenen van een openbaar gebouw op integrale toegankelijkheid, bezoek aan diverse instellingen.

Vooraf in de stage maken studenten kennis met de beroepspraktijk. Het totaal aantal stage-uren bedraagt 1000 uren met inbegrip van het werken aan opdrachten, zoals voorgeschreven door de World Federation of

Occupational Therapists (WFOT). In het eerste opleidingsjaar gaat de student vijf opeenvolgende dagen op stage naar een plaats die hij kiest uit een lijst van stageplaatsen of zelf voorstelt. Enkel een stage psychiatrie kan niet, zo vernam de commissie, omdat de student daarvoor op dat moment onvoldoende voorkennis heeft. In het tweede opleidingsjaar is er een blok stage van drie en een blok stage van twee weken. In het derde opleidingsjaar is er een stageperiode van tien weken van vijf werkdagen in het eerste semester en van negen weken van vier werkdagen in het tweede semester. Het eindwerk is verbonden aan één van deze stageperiodes.

Er bestaat een lijst van stageplaatsen, gespreid over de verschillende ergotherapeutische interventiedomeinen, die jaarlijks wordt bijgestuurd. De opleiding selecteert stageplaatsen onder meer op discipline, engagement, leeransen en bereikbaarheid. Voor elke stage is er een terugkomdag, waarop studenten in kleine groepen nadenken over de leerdoelen en nadien rapporteren voor de klasgroep. De vertegenwoordigers van het werkveld die de commissie gesproken heeft, zijn tevreden over de voorbereiding en de begeleiding van de stages. De gedragsindicatoren van de evaluatieformulieren van de stages zijn grondig bijgestuurd na een eerste evaluatie omdat ze erg belangrijk zijn bij het verwerven van competenties op niveau 4. De commissie vernam dat de gedragsindicatoren een duidelijk beeld geven aan de studenten over de te bereiken resultaten.

De opleiding heeft de competenties, de stageopdrachten en de evaluatieprocedures uitgebreid beschreven in een stagevadecum dat beschikbaar is voor studenten, praktijkbegeleiders van de stageplaats en stagebegeleiders van de hogeschool. De studenten moeten stage doen in drie ergotherapeutische domeinen - wat sommige studenten liever uitgebreid zouden zien tot vier, zo vernam de visitatiecommissie. De commissie waardeert dat de studenten hun persoonlijke leerdoelen moeten uitschrijven op basis van de competenties in het stagevadecum. In het eerste jaar is het vooral een observatiestage. In het tweede jaar geven ze een behandeling en in het derde jaar maken ze zelf het behandelplan dat ze nadien uitvoeren. Studenten vinden dat de stages, naast de casussen in lessen en groepswork, de opleidingsonderdelen bij uitstek zijn waarin ze klinisch leren redeneren.

De basis voor de ontwikkeling van de gewenste attitudes wordt gelegd in het opleidingsonderdeel 'sociale vaardigheden', dat de opleiding sterk benadrukt. De commissie vindt het positief dat de opleiding op vraag van de stageplaatsen een attitudeschaal heeft ingevoerd voor de eerstejaarsstudenten, die vertrekt vanuit vier basishoudingen voor ergotherapeuten: respect, integriteit, verantwoordelijkheid en deskundigheid. De beoordeling van de attitudeschaal door verschillende docenten en de student telt mee voor 10% van de punten van sociale vaardigheden.

Voor de stages zijn volgens de commissie een duidelijke visie en duidelijke processen ontwikkeld. Er wordt rekening gehouden met de wensen van studenten. De begeleiding heeft oog voor de inhoud en de leeransen en speelt kort op de bal als er problemen zijn. De stageopdrachten zijn passend bij het leren in de praktijkcontext. Uit de laatste enquête over de kwaliteit van de stage bij de afstuderende studenten (2009) blijkt dat de studenten doorgaans tevreden zijn over de kwaliteit van de stage.

Het eindwerk is gerelateerd aan de stage. Het wordt begeleid door een begeleider uit het werkveld en een begeleider van de opleiding. De procedure en de beoordeling van eindwerken is volgens de commissie helder beschreven in het Vademecum Eindwerk. Het werkveld vindt dat eindwerken over de onderwerpen die het zelf heeft voorgesteld, positieve resultaten opleveren.

De commissie vernam dat de opleiding nu de overgang maakt naar een eindwerk nieuwe stijl, met name een onderzoeksartikel dat nieuwe praktijkkennis creëert over een duidelijke probleemstelling, wat de commissie een positief initiatief vindt. Studenten weten dat ze niet meer zo uitgebreid mogen schrijven over wat ze al kennen, zo vatte een student het kernachtig samen. Het mag ook maximum 60 pagina's tellen en meer gericht gebeuren. Dit academiejaar (2010-2011) is een overgangsjaar, waarin zowel de klassieke eindwerkform als het onderzoeksartikel mogelijk is. Vanaf het volgende academiejaar wordt het nieuwe systeem verplicht. Het werd uitgewerkt samen met de opleiding logopedie.

Positief is dat ter ondersteuning van het eindwerk de leerlijn onderzoeksvaardigheden wordt uitgewerkt, die ertoe moet leiden dat een student toegepast wetenschappelijk onderzoek kan opzoeken, begrijpen en toepassen in de

praktijk. De leerlijn start in het eerste jaar met een inleiding in de wetenschappelijke literatuur. Daar leert de student informatie opzoeken, databanken gebruiken, refereren volgens het APA-systeem enzovoort. Nadien leert hij dit alles in andere vakken toepassen. In het tweede jaar komt een basis statistiek aan bod, de methodiek van EBP en de link met het eindwerk. Studenten leren de PDCA-cirkel gebruiken om na te gaan of ze hun doelstelling hebben bereikt/hun probleem hebben opgelost.

Aansluitend bij de actuele trend wil de opleiding het denken en handelen vanuit EBP integreren, maar ze krijgt daartoe weinig of geen ondersteuning in het departement of de hogeschool. Het kernteam van ergotherapeuten gaat zelf op zoek naar informatie in het VLOE en in navormingen. Het huidige onderwijsaanbod is echter volgens de commissie niet evidence based. Studenten verwerven vaardigheden zoals het zoeken naar onderzoeksliteratuur, maar ze leren die niet kritisch beoordelen en toepassen als ze een interventie kiezen voor een cliënt of een nieuwe interventie in de praktijk uitproberen bij een eindwerkopdracht.

Het toegepast wetenschappelijk onderzoek is pas opgestart in de opleiding, zo stelde de commissie vast. De commissie merkt op dat de docenten ter zake een eenduidige onderbouwde visie missen. De opleiding heeft een eerste ervaring met PWO-onderzoek. In september 2008 ging voor de opleiding het eerste PWO-onderzoek over een periode van drie jaar van start: 'De afstemming van de hulpmiddelen en de woonomgeving op de specifieke hulpvraag van de persoon met beperking: ontwikkelen van een wetenschappelijk onderbouwd testprotocol en testlab'. Via eindwerk zijn twee studenten betrokken in het pilootonderzoek naar de bruikbaarheid van assessment (2e projectjaar) en is één student betrokken in het betrouwbaarheidsonderzoek (3e projectjaar). De commissie waardeert dat dit project geleid heeft tot aanpassingen in het curriculum en tot een databank over assessment van participatie in de woonomgeving, beschikbaar op Toledo.

De commissie stelt vast dat de maatschappelijke dienstverlening bestaat uit: publicaties, het postgraduaat oriëntatie- en mobiliteitsinstructeur voor blinden en slechtzienden, eindwerken en opdrachten in het kader van het keuzepakket. De voorbije jaren werkten gemiddeld 22% van de 3^e jaarsstudenten mee aan een opdracht maatschappelijke dienstverlening in het kader van het keuzepakket. Voorbeelden van projecten zijn: realisatie van een brochure i.s.m. het jobcentrum voor personen met een arbeidshandicap, ontwerpen van blaaspingpong in opdracht van een MPI, huiswerkbegeleiding voor anderstaligen, ontwerpen van een schrijfboekje voor kinderen met een cerebrale parese.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie beveelt sterk aan dat de opleiding meer werk maakt van toegepast wetenschappelijk onderzoek en maatschappelijke dienstverlening. Via een doorgedreven ondersteuning vanuit het departement en de hogeschool en mits aanwerving en/of scholing van de bestaande docenten kunnen op vlak van onderzoeksvaardigheden en wetenschappelijke dienstverlening nog belangrijke stappen gezet worden. De opleiding moet de leerlijn EBP ook verder uitwerken en integreren in het lesprogramma.

De wijziging van beschrijvende eindwerken naar IMRaD-gebaseerde artikels is een eerste goede stap in de richting van meer wetenschappelijk werken. De verdere uitwerking ervan verdient in de toekomst nog meer aandacht en ondersteuning vanuit het departement/de hogeschool. De opleiding zelf kan haar vraag naar ondersteuning misschien ook duidelijk(er) formuleren.

Facet 2.3 Samenhang van het programma

Beoordelingscriterium:

- Studenten volgen een inhoudelijk samenhangend opleidingsprogramma.

Oordeel van de visitatiecommissie: onvoldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding wil in het huidige curriculum van het eerste en het tweede opleidingsjaar een evenwicht bereiken tussen algemeen vormende en ergotherapeutisch gerichte opleidingsonderdelen. Het derde jaar is hoofdzakelijk ergotherapeutisch gericht. De commissie kan zich vinden in die visie.

De opleiding bestaat hoofdzakelijk uit een verplicht programma. Slechts drie studiepunten zijn bestemd voor een keuzevak. Het keuzepakket beoogt een verdieping op het vlak van één of meerdere competenties. Het aanbod waaruit studenten kunnen kiezen bestaat uit: vakken van andere opleidingen, studiedagen, extra stage, medisch Engels of Frans, studentenparticipatie, basiscursus Sherborne, project maatschappelijke dienstverlening, cursus SMOG of Peer Assisted Learning. Jaarlijks wordt het aanbod besproken en geëvalueerd met de opleidingsgroep. De commissie stelt echter vast dat het aanbod van keuzevakken op toevallige basis is gekozen. Er zit geen duidelijke visie of doelstelling achter. De commissie vindt ook dat de verschillende vakken te weinig samenhang vertonen en dat de basisvakken vaak de link met de ergotherapie missen. Hierdoor zijn duidelijke competentiegerichte leerlijnen moeilijk te definiëren.

Om de verticale samenhang te bewaken, is de opleiding vorig academiejaar gestart met de ontwikkeling van leerlijnen. Onder andere op basis van de enquête voor afgestudeerden heeft de opleiding een gefaseerde uitwerking van competenties in leerlijnen vooropgesteld. De opleiding geeft aan dat ze nog bezig is met dit proces. De commissie vindt dat de opleiding een belangrijke stap in de goede richting heeft gezet maar er nog veel werk voor de boeg heeft. Ook de samenhang tussen algemene en beroepsonderdelen moet beter. Er is nog veel ruimte om sterker gestalte te geven aan de volledige regie op het curriculum, wat ook geldt voor werkvormen en toetsing.

Rond de inhoud en samenhang van cursussen wordt er geen beleid gevoerd, zo stelde de commissie vast. Uit de gesprekken blijkt dat er overlap is. Verwijzing naar een andere cursus kan nuttig zijn, maar studenten ervaren het soms als storend als hele stukken van een bepaalde cursus elders weer aan bod komen. De opleiding zegt dat hierover wel overleg is. Via informeel overleg, interactie met studenten en evaluatie van opleidingsonderdelen is er een terugkoppeling naar de opleiding over de inhoud en de samenhang van opleidingsonderdelen. Maar de indruk van de commissie dat iedere docent zijn ding doet, bleef toch overeind. Meer coherentie kan men krijgen met doorgedreven overleg met de docenten van de ondersteunende vakken en met ondersteuning vanuit departement en hogeschool. Samenwerking met andere opleidingen, binnen en buiten het departement, kan hierbij ook inspirerend zijn.

De studenten vinden het jammer dat ze na de laatste stage nog lessen krijgen, die inhoudelijk voor de stage interessant hadden kunnen zijn. De opleiding wil dit zo houden omdat de studenten in die laatste lesweken moeten aantonen dat ze ingewikkelde casussen aankunnen en reflecteren over beroepsethiek. De opleiding motiveerde deze keuze dus vanuit didactisch perspectief. Die keuze moet volgens de commissie wel duidelijk worden uitgelegd aan de studenten.

Er zijn procedures ontwikkeld voor de geïndividualiseerde trajecten (GIT's) en duidelijke regels over het volgtijdelijkheidsprincipe, maar volgens de studenten kan de volgtijdelijkheid soms beter, zeker qua roostering van opleidingsonderdelen en examens. Ook docenten gaven aan dat hier nog werk te verrichten is. Er is sinds kort een deeltijds traject voor modeltrajectjaar 1.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vraagt om de samenhang van de opleiding te verstevigen door een meer dwingend beleid van competentiegerichte leerlijnen verder uit te bouwen.

De opleiding moet de coherentie verder verbeteren tussen de ondersteunende vakken en de ergotherapie.

Doorgedreven docentenoverleg maar ook samenwerking met andere opleidingen binnen en buiten het departement zijn aangewezen.

Facet 2.4 Studietoestand

Beoordelingscriterium:

- De opleiding voldoet aan de formele eisen met betrekking tot de studietoestand, bachelor: tenminste 180 studiepunten

Oordeel van de visitatiecommissie: oké

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De professioneel gerichte bacheloropleiding bestaat uit drie studiejaar van elk 60 studiepunten. In totaal wordt dus een opleidingsprogramma georganiseerd van 180 studiepunten. De opleiding voldoet hiermee aan de formele eisen met betrekking tot de minimale studietoestand van een professioneel gerichte bachelor.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 2.5 Studielast

Beoordelingscriteria:

- De werkelijke studietijd wordt getoetst en sluit aan bij de normen vastgesteld krachtens decreet.
- Het programma is studeerbaar doordat factoren, die betrekking hebben op dat programma en die de studievoortgang belemmeren zoveel mogelijk worden weggelaten.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie vernam dat de opleiding in 2006-2007 van start is gegaan met systematische studietijdmetingen. Om studenten niet te belasten met een gelijktijdige bevraging van alle opleidingsonderdelen van een opleidingsjaar, werd een systeem ingevoerd waarbij alle opleidingsonderdelen om de drie à vier jaar aan bod komen. Voor stages en eindwerken gebruikt men de methode van tijdschrijven, voor die van andere onderwijsleeractiviteiten de methode van schatten achteraf. Het gemiddelde van de aangegeven tijd wordt als richtlijn genomen.

De commissie stelt vast dat de voorbije jaren diverse metingen werden gehouden. Daaruit bleek onder meer dat stage 3 net boven de decretaal bepaalde norm zit, namelijk 31 uur per studiepunten in plaats van 25 tot 30. Na overleg met de kwaliteitscoördinator van de hogeschool werd beslist hiervoor voorlopig geen actie te ondernemen. Omdat steeds meer studenten moeite hebben om hun tijd goed te organiseren bij stage 3, komt op de terugkomdag na het eerste deel van de stage het thema tijdsorganisatie aan bod. Voor stage 2 lag de belasting op 37 uur per studiepunten, waardoor een verhoging van het aantal studiepunten nodig was. De studiebelasting voor het eindwerk bleek aan de lage kant, met name 22 uur per studiepunten. Daarom werd het

aantal studiepunten voor het eindwerk verminderd. Sommige studenten klagen tijdens de visitatie over de taken in het eerste semester van het eerste jaar, die gelijktijdig moeten worden ingediend.

De evaluaties van andere opleidingsonderdelen geven aan dat de werklast van de meeste geëvalueerde opleidingsleeractiviteiten of opleidingsonderdelen overeenstemt met het aantal studiepunten. Voor twee vakken, psychosociale disfuncties 1 en traumatologie, evalueren de meeste studenten de studielast als 'eerder te hoog'. De opleiding gaf tijdens de gesprekken aan dit verder op te volgen. Een kleinere groep geeft aan dat ook de studielast voor anatomie en statistiek (eerder) te hoog is, maar dit aanvoelen blijkt samen te hangen met hun vooropleiding. Uit dit alles besluit de commissie dat het programma studeerbaar is. Uit de gesprekken bleken geen onoverkomelijke moeilijkheden.

De studiebelemmerende factoren worden afgeleid uit jaarlijkse enquêtes bij afstuderenden. Volgende aandachtspunten komen altijd terug:

- verdeling van de studielast over de semesters;
- spreiding van inleverdata van opdrachten;
- spreiding van examens, vooral voor studenten met een geïndividualiseerd traject.

Om te weten te komen waar deze knelpunten zich precies situeren, plant de opleiding een enquête op het einde van het eerste en het tweede jaar.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie beveelt aan om gebruik te maken van tijdschrijfnormeringen om een objectieve meting van de studietijd toe te laten.

Ze stelt voor om regelmatig(er) alle onderdelen van het curriculum te onderzoeken op studietijd voor studenten.

De commissie beveelt ook aan de verdeling van de studielast kritisch te bekijken en verbeteringen aan te brengen. Dit kan gebeuren wanneer de samenhang van het programma wordt herzien (zie aanbeveling bij facet 2.3).

Facet 2.6 Afstemming tussen vormgeving en inhoud

Beoordelingscriteria:

- Het didactisch concept is in lijn met de doelstellingen.
- De werkvormen sluiten aan bij het didactisch concept.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie nam kennis van de visietekst die de opleiding in 2008 heeft uitgeschreven met als bouwstenen competentiegericht onderwijs, stage, levenslang leren, kansrijk onderwijs, internationalisering en betrokkenheid van het werkveld. Dit sluit volgens de commissie aan bij de vooropgestelde opleidingsdoelstellingen.

Er wordt gewerkt met een waaier aan didactische werkvormen, zowel in de algemene vakken als in de ergotherapeutische vakken: hoorcollege, werkcollege, bezoeken, stage, individuele en groepsopdracht, projectmatig werk/casus, onderwijsleergesprek, spelvorm, individuele begeleiding en supervisie. Het gebruik van diverse werkvormen wordt bevestigd door docenten, studenten en alumni. De commissie besluit dat de opleiding dus gebruik maakt van actieve werkvormen, authentieke leersituaties en samenwerkend leren

De commissie vindt dat het gebruik van diverse werkvormen zich echter niet reflecteert in de cursussen en het andere lesmateriaal. De commissie is gecharmeerd door sommige cursussen die sterk boven de middelmaat uitsteken. Deze syllabi zijn gedegen vormgegeven, met een eenduidig gebruik van lettertypes, een deugdelijke inhoudsopgave, paginanummering, overzichtelijke structuur e.d. Hierdoor zijn ze goed leesbaar en hanteerbaar voor studenten. Ze bevatten ook een bronvermelding met literatuur die up-to-date is, zowel Nederlandstalig als Engelstalig. Deze cursussen kunnen als voorbeeld dienen. Een paar cursussen vallen de commissie op in negatieve zin. Ze geven theorie zonder bronverwijzing, hebben een onduidelijke, soms chaotische structuur en zijn niet correct en/of te weinig aangepast aan recente evoluties in het vakgebied.

Weinig cursussen bevatten de lijst van competenties die worden beoogd. Soms is een cursus beperkt tot de powerpointpresentaties, wat studenten onvoldoende vinden. De commissie stelde vast dat de powerpoints op Toledo zelden een bronvermelding bevatten en doorgaans focussen op theorie, zonder praktische opdrachten of vaardigheden. Slechts een deel van de cursussen staat op Toledo. De commissie suggereert om na te gaan of de overige cursussen ook beschikbaar kunnen gemaakt worden op Toledo, zodat studenten bijvoorbeeld de zoekfunctie kunnen gebruiken.

Er is geen sturing rond de cursussen, zo stelde de commissie vast. Elke docent is verantwoordelijk voor zijn vak en zijn cursus. Een aantal docenten waardeert die vrijheid als een positief punt, maar de commissie stelt vast dat dit grote verschillen in kwaliteit oplevert. De syllabi zijn erg verschillend van vorm, inhoud, structuur en lay-out. De hogeschool voorziet in een syllabussjabloon, een lay-outsjabloon dat makkelijk is te vinden op het elektronische platform voor leerkrachten, het Portaal. De commissie vindt dat dit sjabloon bij alle cursussen moet worden toegepast.

De opleiding zet stappen in de ontwikkeling van competentiegericht onderwijs, maar is daarmee nog niet klaar, zo stelde ze zelf vast tijdens de visitatiegesprekken. Elke docent maakt bijvoorbeeld zelf de keuze voor een bepaalde werkvorm zonder duidelijke criteria die de link leggen met de competenties en doelstellingen.

De commissie vindt het positief dat de opleiding in januari 2011 is gestart met een E-portfolio waarin eerstejaarsstudenten documenten verzamelen en reflecteren over hun professionele groei. Het is nog te vroeg voor een evaluatie daarvan vanwege de studenten.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie adviseert de hogeschool de opleiding professioneel te ondersteunen in de verdere ontwikkeling van het competentiegericht onderwijs, ook inzake didactische werkvormen.

Verder stelt de commissie voor dat de opleiding toeziet op de kwaliteit van de cursussen. Ze kunnen worden opgesteld met het centrale hogeschoolsjabloon. Eventueel kan ze cursussen onderwerpen aan een inhoudelijke kwaliteitscontrole.

Facet 2.7 Beoordeling en toetsing

Beoordelingscriterium:

- Door de beoordelingen, toetsingen en examens wordt adequaat en voor studenten inzichtelijk getoetst of de studenten de leerdoelen van (onderdelen van) het programma hebben gerealiseerd.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De informatie over alle regelingen rond examens is volgens de commissie duidelijk terug te vinden in het onderwijs- en examenreglement, de Opleidingsgids en Toledo. Elke student en docent ontvangt bij het begin van het academiejaar een agenda en een kalender, waarin de organisatie van het academiejaar en de examenperiodes staat aangegeven. Op het einde van elk semester is er een examenperiode. Voor het definitieve examenrooster wordt bekendgemaakt, kunnen studenten en docenten wijzigingen voorstellen. Na elke examenperiode kan de student inzage krijgen in zijn examen en feedback over de examens. Indien nodig kan hij met de docenten ook zijn studiekeuze bespreken, met eventueel verdere doorverwijzing naar de studietrajectbegeleiders of andere studiebegeleiding.

De ombudspersoon waakt over de rechten van de studenten en zorgt ervoor dat het examenreglement gerespecteerd wordt. Gewettigde afwezigheid geeft de student een kans op een inhaalexamen binnen dezelfde examenperiode als dat praktisch te regelen is. Studenten met een functiebeperking hebben vaak recht op specifieke faciliteiten tijdens de examens, zoals meer tijd voor dyslexiestudenten om een examen af te leggen.

De commissie stelt vast dat er in de opleiding verschillende toetsvormen worden gehanteerd, die vermeld staan in de vakfiches van de Opleidingsgids. De opleiding geeft aan dat de gebruikte evaluatievorm sterk samenhangt met het niveau van de nagestreefde competenties, gebaseerd op Miller (zie facet 1.1). Niveau 1 (weten) en niveau 2 (weten hoe) kunnen geëvalueerd worden met een schriftelijk of mondeling examen. Examens voor niveau 2 mogen niet alleen kennisvragen bevatten, maar ook enige casuïstiek. Het toetsen van niveau 3 (tonen hoe) gebeurt naast een schriftelijk of mondeling examen aan de hand van praktijktoetsen, permanente evaluatie en/of opdrachten. Ook peer assessment komt voor. Niveau 4 (autonoom, waardebewust en deskundig handelen in de praktijk) wordt altijd getoetst in de professionele context van de stage. Op het evaluatieformulier worden voor elke beroepsrol de gedragsindicatoren geformuleerd die een student in voldoende mate moet demonstreren om te kunnen slagen.

Uit de gesprekken bleek dat meeste cursussen in de syllabus of op Toledo enkele voorbeelden geven van examenvragen en soms ook een lijst van wat er moet worden gekend. Hoofdstukken eindigen soms met instructies voor zelfevaluatie, bijvoorbeeld een tekst samenvatten, een beeld aanvullen, een oefening doen. Er is transparantie naar de studenten over wat zij kunnen verwachten.

Aan de hand van de enquêtes bij afstuderenden blijkt dat zij over het algemeen tevreden zijn over de evaluatie, met name over de voorbereiding op en de inhoud van de examens, de evaluatie van stages en praktijkopdrachten en de mogelijkheid tot nabespreking. Dit werd bevestigd tijdens de visitatie. In de enquêtes brengen ze twee werkpunten naar voor: de mogelijkheid om zichzelf te evalueren in de loop van het semester en de spreiding van de examens. Wat het eerste punt betreft, heeft de opleiding dit jaar voor anatomie 1 een zelfevaluatietoets georganiseerd in de loop van het eerste semester.

De commissie stelt uit de gesprekken vast dat bij de toetsing van opleidingsonderdelen de verwachtingen op het gebied van kennis en vaardigheden vrij duidelijk zijn. Er is ook voldoende transparantie over de procedure betreffende de informatie vooraf, de inzage in het examen en het besluit over examenresultaten.

De kwaliteit van de keuze van de beoordelingsvorm wordt echter volgens de commissie niet geborgd. Elke docent kiest vrij de beoordelingsvorm die past bij de na te streven competenties op het beoogde niveau. Aangezien de competentiegerichtheid nog in evolutie is, zoals elders al aangegeven, bevatten de examens dan ook relatief veel kennisvragen en -opdrachten en minder inzichts- en toepassingsvragen met een focus op het handelen van de cliënt, wat de kern van de ergotherapie is. Dat bleek uit de beschikbare examenvragen die de commissie heeft ingekeken. De docent doet zijn beoordeling ook alleen. Voor de opleidingsonderdelen buiten de stage is er nog een weg te gaan naar competentiegericht evalueren. Er ontbreken ook afspraken tussen de docenten van de verschillende opleidingsonderdelen wie waarop test en er is geen totaaloverzicht dat aangeeft of een student alle competenties heeft verworven. Er is nood aan een kwaliteitsbewaking van het toetsen (representativiteit, validiteit, betrouwbaarheid), zoals de opleiding zelf tijdens de gesprekken heeft aangegeven. Ze vraagt daarbij de nodige

ondersteuning. In de hogeschool is momenteel een tekst over toetsbeleid in voorbereiding. Sommige docenten volgen hierover bijscholing in de associatie en gebruiken toetsmatrijzen.

Wat de stages en het eindwerk betreft vindt de commissie dat er een ernstige start gemaakt is om die te beoordelen via de competenties. De commissie stelt echter vast dat hierbij geen consequent en eenduidig taalkader wordt gehanteerd. Zo worden de beroepsrollen bijvoorbeeld vaak benoemd als competenties.

Het evaluatiedocument stage is opgebouwd aan de hand van beroepsspecifieke competenties, dat voor het eindwerk aan de hand van algemene en algemene beroepsgerichte competenties, telkens op niveau 4. De commissie vindt dat de opleiding nog aandacht zou kunnen besteden aan de precieze formulering van de competenties en de geoperationaliseerde indicatoren voor de stages. Voor de stages evalueert de stagebegeleider in samenspraak met de stagementor de student tussentijds en op het einde van elke stageperiode aan de hand van het bijbehorende evaluatieformulier en het formulier met de leerdoelen van de student. De student maakt vooraf een zelfevaluatie op. Sterke punten en werkpunten worden genoteerd op het evaluatiedocument. Het eindcijfer voor stage 1 wordt gegeven door de docent sociale vaardigheden en is gebaseerd op het evaluatiedocument stage 1 en de stageopdrachten. Er wordt veel aandacht gegeven aan de stageverslagen. In een verzameldocument wordt aangegeven of de student al dan niet geslaagd is en welke competenties als voldoende of onvoldoende worden beoordeeld. Het beoordelingscijfer bij de eindevaluatie wordt toegekend door de stagebegeleider van de hogeschool, in samenspraak met de praktijkbegeleider op de werkvloer. De commissie stelt vast dat de verslagen verbeterd zijn conform de gegeven richtlijnen.

Het werkveld ervaart het als een houvast dat studenten leerdoelen moeten formuleren voor de stage als geheel en voor elke activiteit. De stagebegeleiders geven tijdens de visitatiegesprekken aan dat de beoordelingen van de stageplaats doorgaans worden overgenomen door de opleiding. Ze vinden het evaluatiesysteem met de scorelijsten, de sterke en leerpunten zeer duidelijk en bruikbaar. De recente aanpassingen ervaart men als een verbetering. Alleen quotering van attitudes vindt men niet altijd makkelijk. Men vindt dat er altijd een deel subjectiviteit in de beoordeling zit, maar dat het totaalbeeld wel klopt.' Een aantal stagebegeleiders maakt notities om de eigen beoordeling te staven.

De commissie stelt vast dat het eindwerk cijfers krijgt voor het productieproces, het rapport en de mondelinge verdediging. De jury bestaat uit een externe promotor, twee externe lezers en een interne promotor. De gedragsindicatoren van het evaluatiedocument eindwerk werden recent op basis van de feedback van promotoren en externe lezers kritisch geëvalueerd en waar nodig bijgesteld. De student krijgt het document vooraf. Het kan ook worden ingezet bij tussentijdse feedback. Elke beoordelaar kent een score toe per indicator voor en na de mondelinge verdediging: sterk, voldoende of onvoldoende. Nadien worden de scores per competentiedomein samen bekeken. Zowel voor stage als voor eindwerk moet een student minstens een voldoende halen per competentiedomein.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie beveelt aan om te werken aan een doordacht toetsbeleid. Met een toetsmatrijs kan men aantonen dat de verschillende doelstellingen en/of onderdelen van het opleidingsonderdeel op een evenwichtige manier in de toetsen zijn vertegenwoordigd.

De commissie beveelt aan dat er kritisch wordt gekeken naar de keuze van toetsvormen in relatie tot het opleidingsonderdeel en de beoogde competenties en dat docenten hier extra vorming in krijgen.

De commissie wijst op de noodzaak om het werk van stagiaires ter plaatse te controleren.

Facet 2.8 Masterproef

Dit facet is niet van toepassing voor een professioneel gerichte bacheloropleiding.

Facet 2.9 Toelatingsvoorwaarden

Beoordelingscriteria:

Het programma sluit qua vorm en inhoud aan bij de kwalificaties van de instromende studenten bachelor:

- diploma secundair onderwijs, diploma van het hoger onderwijs van het korte type met volledig leerplan, diploma van het hoger onderwijs voor sociale promotie of een diploma of getuigschrift dat bij of krachtens een wet, decreet, Europese richtlijn of een andere internationale overeenkomst als gelijkwaardig wordt erkend;
- door het instellingsbestuur bepaalde voorwaarden voor personen die niet aan bovengenoemde voorwaarden voldoen.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding kende de voorbije jaren een vrij stabiele studenteninstroom van een veertigtal studenten, zo stelde de commissie vast. 2009-2010 was een keerpunt met een forse toename van het aantal nieuwe inschrijvingen: 71. Mannelijke instromers vormen 15 tot 20% van deze groep. 90% van de studenten is voor het eerst ingeschreven in een opleiding hoger onderwijs. De opleiding rekruteert vooral uit TSO (60 tot 75%) en ASO (25 tot 40%). Af en toe komt een student uit het KSO of BSO. Momenteel zitten twee buitenlandse studenten in de opleiding en enkele studenten met een functiebeperking (dyslexie, doofheid, epilepsie, autismespectrumstoornis). In het kader van het Aanmoedigingsfonds werd in kaart gebracht welke vooropleidingen in het secundair onderwijs een knelpunt zijn en dus een lagere slaagkans bieden. Het blijkt vooral om studenten uit de TSO-richting 'lichamelijke opvoeding en sport' te gaan.

De commissie vernam dat de hogeschool in principe alle kandidaat-studenten toelaat, ongeacht vooropleiding of functiebeperking. De enige objectieve toelatingsvoorwaarde is een voldoende basiskennis van het Nederlands. Wel geeft ze op infodagen duidelijke informatie over het beoogde niveau en zal ze in bepaalde gevallen de studie afraden. De opleiding hoedt zich ervoor om creatieve technieken in de kijker te stellen en een verkeerd imago te creëren van een praktisch-creatief gerichte opleiding. De opleiding wil eerlijk communiceren over het beoogde niveau zodat de kandidaat-student zich een geloofwaardig beeld kan vormen van de eigen kansen, wat de commissie bijzonder waardeert. De commissie vindt het ook positief dat de opleiding via het monitoraat chemie-celbiologie en statistiek bij de start ondersteuning biedt voor vakken waar studenten met een beperkte voorkennis problemen mee hebben.

Studenten met een functiebeperking kunnen bij de departementale studietrajectbegeleider (STUTRA) terecht voor een aanvraag van faciliteiten volgens een vaste procedure. Hetzelfde geldt voor beloftevolle topsporters. De commissie waardeert dat voor studenten met een functiebeperking nu samen met de associatie wordt gewerkt aan een 'knipperlichtentraject', zodat ze goed geïnformeerd worden over de moeilijkheden die hen in de opleiding te wachten staan. Als men bijvoorbeeld geen stageplaats kan vinden, heeft het geen zin dat een kandidaat met de opleiding begint.

Er is een uitgeschreven procedure voor het toekennen van vrijstellingen op basis van eerder verworven kwalificaties en voor het toekennen van een bekwaamheidsbewijs op basis van eerder verworven competenties. De opleiding heeft geen uitgeschreven deeltijds traject. Tot nu toe worden deeltijdse trajecten op maat van de betrokken student opgemaakt.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Oordeel over onderwerp 2, programma: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 2.1, relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma:	voldoende
facet 2.2, eisen academische gerichtheid van het programma:	voldoende
facet 2.3, samenhang van het programma:	onvoldoende
facet 2.4, studieomvang:	oké
facet 2.5, studielast:	voldoende
facet 2.6, afstemming tussen vormgeving en inhoud:	voldoende
facet 2.7, beoordeling en toetsing:	voldoende
facet 2.8, masterproef:	niet van toepassing
facet 2.9, toelatingsvoorwaarden:	goed

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

De commissie geeft aan onderwerp 2 een voldoende, hoewel bepaalde zwaktes worden geïdentificeerd in de samenhang van het programma. Zij is echter van mening dat de opleiding hier een verbeterproces in werking heeft gezet via de ontwikkeling van leerlijnen. Ze stimuleert de opleiding om op deze weg voort te gaan en ziet geen reden om op deze basis het volledige onderwerp een onvoldoende te geven.

Onderwerp 3 Inzet van het personeel

Facet 3.1 Kwaliteit van het personeel

Beoordelingscriterium:

- Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie vernam dat de personeelsformatie jaarlijks wordt vastgelegd op voorstel van de algemeen directeur van de KHBO. De aanstelling van nieuwe personeelsleden gebeurt door het departementshoofd Gezondheidszorg, die voor ergospecifieke vakken het opleidingshoofd betreft. Bij de aanstelling van nieuwe leden van het onderwijzend personeel wordt de voorkeur gegeven aan mensen die werkervaring opgedaan hebben in de betreffende discipline. Een pedagogisch diploma en enige onderwijservaring strekken tot aanbeveling, maar zijn niet verplicht. De vakinhoudelijke expertise primeert. Positief is dat in 2009 de directieraad een vaste procedure structureerde voor het onthaal van nieuwe medewerkers en hun begeleiding tijdens hun eerste werkjaar. Zo is er een ontmoetingsmoment en een infomoment voor alle nieuwe personeelsleden. Ze moeten ook een portfolio maken evenals afspraken over onderwijskundige nascholing in het eerste academiejaar.

In het departement Gezondheidszorg geldt een prestatieregeling voor docenten die uitgaat van het aantal lesuren. Een voltijdse opdracht bestaat uit lesgeven, stage- en eindwerkbegeleiding a rato van 1520 uren op jaarbasis. Met coördinerende activiteiten en overleg wordt nu onvoldoende rekening gehouden, zo stelde de commissie vast. De opleiding Ergotherapie wordt gecoördineerd door het opleidingshoofd, een ergotherapeute die ook lesgeeft en van wie het opdrachtpercentage voor coördinatie verhoogd is van 30 naar 40%, wat KHBO-breed de regeling is. Voor stagecoördinatie en coördinatie internationalisering krijgen de betrokken docenten een opdrachtpercentage van 10%. De coördinatie van de keuzepakketten is goed voor 5%, voor de coördinatie en optimalisering van de eindwerken is er een coördinator die daarvoor echter geen opdrachtpercentage kreeg toegekend. De commissie merkt op dat het opleidingshoofd, net zoals haar andere collega's in het departement, geen taakomschrijving heeft.

De commissie vernam verder dat de communicatie met het personeel vooral verloopt via departementale personeelsvergaderingen twee tot drie keer per jaar en de portaalsite. Gastdocenten worden om het jaar of om de twee jaar uitgenodigd op een informatievergadering. In de opleiding Ergotherapie vormen de tien praktijklectoren de opleidingsgroep, die maandelijks opleidingsgebonden onderwerpen bespreekt. Daarbinnen is er een actieve kerngroep met vijf mensen die een 50%-opdracht hebben of meer. De opleidingshoofden van het departement komen ook geregeld samen.

Er was tot voor kort geen traditie van geformaliseerde functioneringsgesprekken in de hogeschool, tenzij voor beginnende docenten, zo hoorde de commissie. Twee jaar geleden zijn systematische functioneringsgesprekken ingevoerd, met een frequentie van 1 à 2 per jaar. De evaluatiegesprekken gebeuren om de vijf jaar. In het departement Gezondheidszorg kunnen studenten wel sinds 2006 een systematische feedback op docenten geven via een elektronische vragenlijst. De kwaliteitscoördinator verwerkt de antwoorden en bezorgt die onder gesloten omslag aan de docent, die zichzelf aan de hand daarvan evalueert. Hij maakt een kort verslag met zijn sterke punten, zijn aandachtspunten en actiepunten. De docent reflecteert over zijn resultaten met naar keuze een collega, het opleidingshoofd of het departementshoofd. De gesprekspartner ondertekent het verslag van de zelfevaluatie, waarvan een kopie gaat naar het opleidings- en het departementshoofd. De docent kan de resultaten ook met de studenten bespreken als hij dat wil. Deze procedure maakt geen deel uit van de

docentevaluatie. De commissie bevestigt de vaststelling in het ZER dat deze procedure het voor het departementshoofd en het opleidingshoofd moeilijk tot onmogelijk maakt, om zicht te hebben op de resultaten van deze bevraging en op te volgen wat de docenten er uiteindelijk mee aanvangen. Onder andere daarom heeft de hogeschool een nieuwe enquête uitgewerkt, waarbij studenten over een periode van vier academiejaren over alle opleidingsonderdelen worden bevroegd. Dit is gestart in het academiejaar 2009-2010. Het opleidingshoofd of het departementshoofd zijn verantwoordelijk voor de opvolging ervan. De commissie vindt dit een stap in de goede richting.

De KHBO heeft een Onderwijsondersteunende Dienst, bestaande uit coördinatoren voor kwaliteitszorg, onderwijsvernieuwing, internationalisering en ICTO (ICT en Onderwijs). Voor elk van deze materies is een expertisegroep actief met vertegenwoordigers uit de vier departementen. Het is niet de gewoonte in de hogeschool dat de Onderwijsondersteunende Dienst de opleidingen aanstuurt, zo bleek tijdens de visitatiegesprekken. De dienst levert handleidingen aan, maar de opleidingen zijn vrij om zich te bewegen binnen de algemene principes. Ze kunnen bijvoorbeeld zelf kleur geven aan competentiegericht onderwijs en als ze dat wensen samenwerken met hun beste partners, bijvoorbeeld in de associatie.

Qua didactische navorming is er de laatste jaren alvast een groot aanbod ontwikkeld in de hogeschool en de associatie. De coördinator professionalisering in de hogeschool stelt de nascholingsbehoeften vooral vast via departementshoofden en opleidingshoofden. Op basis van die rondvraag maakt hij een professionaliseringskalender op. In het onderwijsontwikkelingsplan 2006-2009 formuleerde de KHBO als strategisch doel dat alle opleidingen een actief professionaliseringsbeleid zouden voeren om het competentiegericht opleiden te kunnen realiseren. Voor de opleidingshoofden werd onder meer een Gids Onderwijsondersteuning ontwikkeld. Er wordt nu gewerkt aan de integratie van professionalisering in een integraal personeelsbeleid. Het aantal nascholingen dat docenten in de opleiding Ergotherapie volgen per jaar verschilt nogal sterk, zo stelde de commissie vast.

Volgens de commissie is het personeelsbeleid net voldoende en zijn er verschillende factoren die het voeren van een goed personeelsbeleid verhinderen. In de opleiding zijn er momenteel onvoldoende competenties aanwezig inzake onderwijskundig leiderschap. Het opleidingshoofd mist tijd en ruimte om zich daarin te verdiepen en heeft de handen vol met de operationele leiding. De opleiding heeft in eigen rangen dus geen ondersteuning op onderwijskundig vlak en wordt op niveau van de hogeschool daarin ook onvoldoende ondersteund. Er is nood aan meer didactische ondersteuning en evenzeer aan een voldoende erkenning van alle taken die het team vandaag naast het lesgeven op zich neemt, zoals curriculumvernieuwing en internationalisering.

De hogeschool heeft de voorbije jaren gewerkt aan een nieuwe prestatieregeling, die o.m. rekening houdt met het aantal studenten en alle soorten prestaties die docenten leveren naast het eigenlijke lesgeven. Deze regeling kan in afwachting van een eventuele fusie met KATHO echter geen doorgang vinden.

In de ogen van de studenten zijn de docenten goed.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie adviseert om op het niveau van het middenkader van de hogeschool, de organisatie steviger te funderen en te ondersteunen zodat de opleiding meer sturing en onderwijskundig leiderschap krijgt. Ook mogelijkheden om een masterdiploma te behalen zijn voor een aantal medewerkers wenselijk (management, ergotherapie...).

De commissie dringt erop aan zeer strikt de hiërarchische lijn te bepalen in de opleiding en uitdrukkelijk de rol van afdelingscoördinator te erkennen.

Het team moet de nodige tijd en budgetten krijgen om gerichte didactische navorming te volgen, op basis van een plan dat de noden ter zake uittekent. Hierin is aansturing/monitoring gewenst.

Het is wenselijk dat er een nieuwe prestatieregeling komt, die rekening houdt met alle taken en met de belastingdruk per lesvorm.

Facet 3.2 Eisen professionele gerichtheid

Beoordelingscriterium:

- het onderwijs wordt voor een belangrijk deel verzorgd door personeel dat een verbinding legt tussen de opleiding en de beroeps- of kunstpraktijk.
- bij de daartoe in aanmerking komende opleidingen dient daarenboven voldoende personeel te beschikken over kennis en inzicht in de desbetreffende beroeps- of kunstpraktijk.

Oordeel van de visitatiecommissie: onvoldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie stelde vast dat acht van de elf docenten Ergotherapie hun onderwijsopdracht combineren met een ergotherapieopdracht binnen het werkveld in de verschillende ergotherapeutische disciplines. De andere praktijklectoren hebben in het verleden meerdere jaren praktijkervaring opgedaan. De studenten waarderen dit. De inbreng vanuit het beroepenveld bestaat voornamelijk uit de begeleiding bij de stages en het fungeren als gastlector.

De commissie vernam verder dat er ruimte is voor vakinhoudelijke professionalisering via studiedagen, literatuur, eindwerk- en stagebegeleiding, ervaringsuitwisseling met vakgenoten. Docenten kunnen vrij opleidingen en studiedagen aanvragen. Maar de commissie vond geen gestructureerd beleid in dit verband. Er is geen systeem dat garandeert dat docenten de actuele ontwikkelingen in hun vakgebied opvolgen.

De internationale contacten van het personeel vindt de commissie beperkt. De internationalisering van het personeel is vooral gericht op de Enothem meetings en Enothepartners. Slechts twee docenten nemen deel aan een internationale uitwisseling. Wel proberen ze ook terugkoppeling van de internationale contacten naar het onderwijs te organiseren, door buitenlandse docenten onderwijs te laten verzorgen in de opleiding. De docenten zijn samen met collega's uit andere hogescholen lid van diverse nationale en internationale redacties, bijvoorbeeld het Jaarboek Ergotherapie, het handboek Ergotherapie in de gerontologie, de publicatie Van activiteit tot participatie: een Europees conceptueel kader voor ergotherapie (Enothe). Een docent is lid van de werkgroep rond referentiekaders binnen de geestelijke gezondheidszorg, gelinkt aan de ergotherapie. Een andere docent maakt deel uit van de werkgroep Wintermeeting, een jaarlijks congres van de Belgische Vereniging voor Geriatrie en Gerontologie.

De commissie vindt vooral dat er op het gebied van de onderzoeksdeskundigheid een tekort is. De opleiding moet hier nog een hele weg gaan, zo vindt de commissie. De vaste docentengroep die ergotherapievakken geeft, heeft een bachelordiploma. Er is beperkte onderzoeksdeskundigheid aanwezig in het kernteam van ergotherapeuten, wat de commissie problematisch vindt. Zoals al gesteld in facet 2.2 moet PWO-onderzoek en maatschappelijke dienstverlening nog groeien. Ook de begeleiding van eindwerken verdient een stevigere wetenschappelijke basis (zie ook facet 6.2). De commissie vindt dat dit dringend moet aangepakt worden wil de opleiding de studenten in het competentiegebied van 'toepassen van wetenschappen' adequaat begeleiden.

Een aantal personeelsleden geeft tijdens de gesprekken ook aan dat ze met te veel ontwikkelingen tegelijkertijd bezig zijn, zodat de diepgang en kwaliteit van de opleiding eronder lijdt. Zo heeft de commissie bijvoorbeeld begripsverwarring vastgesteld onder de leden van het opleidingsteam tijdens de visitatiegesprekken over de begrippen 'rollen', 'functies' en 'competenties'. Verschillende leden van het opleidingsteam gebruikten de begrippen door elkaar of gaven andere definities tijdens de gesprekken. Uiteindelijk heeft het opleidingshoofd

tijdens de derde dag van de visitatie de lijnen uitgezet. Maar dit voorval geeft aan dat er een (tijds-)gebrek aan onderling overleg en onderlinge afstemming.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie dringt erop aan dat de onderzoeksvaardigheden in het kernteam worden versterkt door docenten te laten bijscholen en/of door docenten van ondersteunende vakken te betrekken bij het uitwerken van EBP, eindwerken enzovoort, zodat zij studenten in het competentiegebied 'toepasser van wetenschappen' kunnen begeleiden.

Nieuwe ontwikkelingen in het programma dienen onderling afgetoetst en besproken te worden zodat alle leden van het opleidingsteam ze kunnen integreren. Systematisch aanpassen van het gehanteerde kader, inclusief definities, kan hier een steun zijn.

De commissie beveelt ook aan een professionaliseringsbeleid uit te werken met ingebouwde mechanismen die garant staan voor een programma dat up-to-date aansluit bij nieuwe professionele ontwikkelingen in het vakgebied.

Facet 3.3 Kwantiteit personeel

Beoordelingscriterium:

- Er wordt voldoende personeel ingezet om de opleiding met de gewenste kwaliteit te verzorgen.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie stelt vast dat er qua docenten Ergotherapie binnen de formatie zes voltijdse equivalenten zijn, waarvan 10% voor coördinatieopdrachten, inclusief de functie van opleidingshoofd. Er zijn een groot aantal deeltijdse lectoren met een kleine opdracht. In totaal zijn er 22 docenten verbonden aan de opleiding, waarvan elf enkel in de opleiding Ergotherapie. De gemiddelde leeftijd van het docentenkorps is 44 jaar. Van het totaal aantal docenten zijn er 12 praktijklector en 10 lector. Geen van de lectoren algemene vakken is op dit moment aan de opleiding toegewezen, wat de opleiding betreurt. De commissie onderschrijft dit. Lectoren die bij veel andere opleidingen betrokken zijn, voelen zich immers minder verbonden met de opleiding Ergotherapie. Gastdocenten behandelen specifieke onderwerpen voor een totaal volume van 66 contacturen over de hele opleiding.

Het totaal aantal ingeschreven studenten met diplomacontract op 1 oktober 2009 bedroeg 134 wat volgens de commissie een docent/studentratio geeft van afgerond 1/22. Dit vindt de commissie vrij hoog. De docenten geven aan dat de werkdruk de laatste jaren gestegen is. Volgens hen wordt het studentenaantal niet verrekend in de taakbelasting van de colleges. Nascholing moet gebeuren in de vrije tijd. De docenten geven aan dat de kern van mensen met een grote opdracht mee zou moeten groeien met het studentenaantal. Ze vinden het wel positief dat de opleiding sinds kort kan beschikken over administratieve ondersteuning, met name voor het eindwerk. De opleiding pleit voor werktijdmetingen voor docenten.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie beveelt aan de werkdruk te bewaken. Ze stelt ook voor om te zoeken naar bijkomende middelen die meer mogelijkheden bieden om personeel aan te werven (bijvoorbeeld via PWO-projecten).

Oordeel over onderwerp 3, inzet van het personeel: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 3.1, kwaliteit personeel:	voldoende
facet 3.2, eisen professionele gerichtheid:	onvoldoende
facet 3.3, kwantiteit personeel:	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn. De commissie vindt dat er onvoldoende onderzoeksdeskundigheid aanwezig is. In het kernteam van ergotherapeuten is geen enkele master aanwezig. Dit legt een hypotheek op de begeleiding van studenten bij hun eindwerk en op PWO-projecten. De commissie stelt wel vast dat de opleiding met de ontwikkeling van onderzoeksvaardigheden wil beginnen en ze moedigt de opleiding aan dit grondig in het programma te verankeren. Voor het overige ziet de commissie geen problemen bij het onderwerp personeel en maakt ze een positieve afweging voor dit onderwerp.

Onderwerp 4 Voorzieningen

Facet 4.1 Materiële voorzieningen

Beoordelingscriterium:

- De huisvesting en materiële voorzieningen zijn toereikend om het programma te realiseren.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Sinds november 2008 is de opleiding Ergotherapie samen met de zes andere opleidingen van het departement Gezondheidszorg, twee andere departementen en de centrale administratie gehuisvest op de nieuwe KHBO-campus Brugge. De commissie vindt dat het nieuwe gebouw goed is opgevat volgens een zakelijke structuur, waarbij vrijwel alle voorzieningen ter beschikking staan van de drie aanwezige departementen. Het gebouw biedt ook voldoende groeipotentieel. Het Atrium met een monumentale trappenhal vormt een ontmoetingsplaats voor studenten en docenten. Verspreid over de verdiepingen zijn er twaalf werk- en zithoeken.

De leslokalen zijn wisselend van grootte en sluiten volgens de commissie aan bij een diversiteit van werkvormen. Lokalen en publieke ruimtes beschikken over recente technologie inzake ICT en multimedia. Verder zijn er drie auditoria met respectievelijk 350 en tweemaal 150 zitplaatsen, van elkaar gescheiden met verplaatsbare akoestische wanden. Alle lokalen zijn toegankelijk voor rolstoelgebruikers.

De praktijklokalen ergotherapie bestaan uit vier aansluitende ruimtes: ADL-unit, computerruimte, groepswerklokaal en berging. De commissie heeft vastgesteld dat de praktijklokalen goed aangepast zijn aan de opleiding. Het ADL-lokaal beschikt over een gamma rolstoelen, loop hulpmiddelen en transfer hulpmiddelen, diverse soorten stoelen en ergonomische zithulpmiddelen, twee hoog-laag ziekenhuisbedden, een aangepast toilet, een bad met handgrepen en badplank, een hoog-laagkeuken, een Bobathbal. Er is ook een gamma aan kleine hulpmiddelen, zoals een knopensluiters, een fixatieplank, een bestekkoffer met aangepaste handgrepen. Er is test-, oefen- en therapiemateriaal. In de documentatiekast en de aansluitende computerruimte kunnen studenten informatie zoeken voor casussen, wat bij de nieuwbouw door de opleiding werd voorgesteld en door de commissie zeer goed wordt bevonden. In het groepswerklokaal is er materiaal voor creatieve activiteiten en spel materiaal. Positief is dat de studenten lokalen op aanvraag ook buiten de lessen kunnen gebruiken. Daarnaast gebruikt de opleiding voor de praktijklessen ook het houtbewerkingslokaal, het kleibewerkingslokaal en de muziekllokalen, samen met de lerarenopleiding.

De commissie heeft vastgesteld dat de bibliotheek ruim is en ingericht volgens hedendaagse normen. Ze vormt een multifunctioneel leercentrum, dat elke schooldag toegankelijk is van 8 uur tot 19 uur. Er zijn pc's, aansluitingen voor laptops en draadloos toegang tot het internet. Via de website van de bibliotheek krijgt men toegang tot de catalogus en elektronische bronnen. De digitale bibliografische databanken kunnen ook geraadpleegd worden vanaf elke pc op de nieuwe campus en vanaf elke laptop die aangesloten is op een hotspot op de nieuwe campus. Van de 350 werkplekken zijn er een honderdtal in de lokalen voor groepswerk. In een stille lees- en werkruimte kunnen gebruikers terecht voor individueel werk. Binnen de bibliotheek zijn de collecties van de drie departementen volledig geïntegreerd. Voor elk departement is er één bibliothecaris als contactpersoon. De bibliotheek bevat de nodige tijdschriften en databases voor ergotherapie, zo stelde de commissie vast. Ook de eindwerken van de opleiding van de laatste 15 jaar zijn beschikbaar, evenals anatomische modellen. Verwerving van de collectie gebeurt hoofdzakelijk op voorstel van de docenten volgens een vaste procedure. De commissie vindt het een pluspunt dat daar ook het spellenarchief van KHBO beschikbaar is, waar spellen ontleend kunnen worden voor praktijklessen en stage. Het budget voor de collectie Gezondheidszorg voor 2009 bedraagt

€ 25.500. Er is een extra KHBO-breed budget voor algemene, niet disciplinegebonden e-bronnen van € 26.000. De bibliotheek beschikt over een afzonderlijk werkingsbudget van € 40.000 voor jaarlijkse kosten zoals automatisering, professionalisering, bureaunkosten, enzovoort.

TOLEDO staat voor 'TOetsen en LEren Doeltreffend Ondersteunen. Het is het digitaal leerplatform van de Associatie KULeuven. Het bevat cursusmateriaal, oefeningen en afspraken, zo stelt de commissie vast. Alle studenten krijgen introductiesessies voor het gebruik van de ict-systemen en de nodige handleidingen. Ze moeten niet beschikken over een eigen laptop, maar kunnen via het Laptopproject tegen een zeer interessante prijs-kwaliteitsverhouding wel een laptop kopen.

De hogeschool heeft een degelijk uitgebouwde ict-structuur die bestaat uit twee hoofdcomponenten: ict-Systeembeheer (ICTS) en ict-Onderwijs (ICTO). ICTS bundelt de computer- en netwerkspecialisten en zorgt ervoor dat alle computerfaciliteiten in de hogeschool optimaal functioneren. ICTO staat voor ict en onderwijs. Het maakt deel uit van de onderwijsondersteunende dienst van KHBO en bevat een helpdesk voor studenten en docenten. Elk departement heeft een ICTO-coach.

De docenten kunnen gebruik maken van drie docentenwerklokalen, met pc's, printers en telefoons. De docenten met een coördinatieopdracht hebben ook toegang tot het coördinatorenlokaal. Het Portaal is het digitale informatie- en communicatieplatform voor alle personeelsleden van de KHBO, dat in 2009 grondig vernieuwd werd.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 4.2 Studiebegeleiding

Beoordelingscriteria:

- De studiebegeleiding en informatievoorziening aan studenten zijn adequaat met het oog op de studievoortgang.
- De studiebegeleiding en informatievoorziening aan studenten sluiten aan bij de behoefte van studenten.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie vernam dat potentiële studenten informatie krijgen via verschillende kanalen. De hogeschool organiseert in november samen met KATHO en K.U.Leuven Campus Kortrijk de Kiss-dagen: Kwalitatieve Informatie i.v.m. Studiekeuze voor Studenten, voor laatstejaars secundair onderwijs en hun ouders. Ze neemt deel aan de netoverschrijdende Studie-Informatiedagen (SID-in), georganiseerd door de CLB's en de Vlaamse overheid in elke Vlaamse provincie. Ze organiseert jaarlijks ook een Open dag in het tweede semester, waar cursussen van het eerste opleidingsjaar ter inzage liggen en docenten en studenten informatie kunnen geven. Nadien volgen drie informatiemomenten, waarop elke opleiding van het departement Gezondheidszorg ook demonstratielessen geeft. Kandidaat-studenten vinden verder heel wat informatie op de website en in een brochure. Zij kunnen ook via e-mail informatie aanvragen over de opleiding Ergotherapie, waarop het opleidingshoofd persoonlijk een antwoord geeft.

Om de overgang naar de hogeschool zo vlot mogelijk te laten verlopen, kunnen de studenten voor de start van het academiejaar deelnemen aan ontmoetingsdagen van de hogeschool, ingericht door enkele docenten en studenten samen met de studentenvoorzieningen (STUVO). Bij de start van het academiejaar moeten

eerstejaarsstudenten een introductiedag bijwonen, waar ze kennismaken met de hogeschool en de opleiding. In de eerste lesweken volgen nog een aantal infosessies, waaronder een ICT- en een bibliotheekintroductie.

De studiebegeleiding gebeurt op de eerste plaats door de docenten van de opleiding, zo stelt de commissie vast. Studenten kunnen bij hen terecht vóór, tijdens en na de lessen en na de examens, en via e-mail. Elke student kan ook terecht bij het opleidingshoofd met vragen over de opleiding. De studenten vinden het positief dat de drempel naar docenten klein is. Door de kleinschaligheid van de opleiding kunnen ze persoonlijk advies krijgen. Er is geen systematische studiebegeleiding voor alle studenten vanaf jaar 1 van de opleiding. Alles gebeurt op initiatief van de student.

De commissie nam kennis van het gestructureerde aanbod van diensten voor studenten dat zowel op departementaal als hogeschoolniveau aanwezig is. Voor informatie en advies over studie- en trajectbegeleiding kan de student terecht bij de studie- en trajectbegeleidster van het departement. Die biedt zowel individuele studiebegeleiding als studievoordigheidsessies voor een groep studenten, bijvoorbeeld over studieplanning en timemanagement, structureren en samenvatten van leerinhouden en mindmapping. Na een slechte tweede zittijd kan de studiebegeleidster helpen om een geïndividualiseerd traject op te stellen, samen met een vaste docent van de opleiding die ze daartoe heeft opgeleid.

Op hogeschoolniveau is er de dienst Studentenvoorzieningen (STUVO). Studenten kunnen daar aankloppen met studiegerelateerde problemen zoals faalangst, heroriëntering, uitstelgedrag, en voor persoonlijke problemen die het studieproces negatief beïnvloeden zoals depressie, slaapstoornissen, identiteitsproblemen. Gemiddeld registreert de dienst daarvoor acht gesprekken per student. Als gespecialiseerde hulp aangewezen is, wordt de student na overleg doorverwezen naar externe hulpverleners. De begeleiders hanteren een strikte discretie en zullen enkel docenten en/of de studie- en trajectbegeleider contacteren met toestemming van de student, bijvoorbeeld om te praten over heroriëntering. De docenten krijgen ook informatie en nascholing over zorgvermijders: studenten die hulp nodig hebben, maar weigeren die te vragen. STUVO geeft ook informatie over financiering en huisvesting en zorgt voor een gevarieerd aanbod cultuur en sport.

De commissie stelt vast dat de hogeschool een diversiteitscoördinator heeft die doelgroepen in kaart brengt en bekijkt hoe men kan tegemoet komen aan hun noden, bijvoorbeeld studenten met een knelpuntvooropleiding, beursstudenten, studenten met een functiebeperking. Zij coördineert ook initiatieven zoals peer assisted learning, waarbij studenten van het tweede jaar die van eerste jaar helpen bij moeilijke vakken. De commissie vernam dat bij ergotherapie daarvoor een grote opkomst was. Ook is er een ombudspersoon die het aanspreekpunt is tijdens de examenperiodes. Voor de roostering werkt zij samen met de studie- en trajectbegeleidster. Zelf bemiddelt ze als er problemen zijn, bijvoorbeeld bij inhaalexamens, faciliteitencontracten, praktische zaken en bij conflicten tussen examiner en student. De bevoegdheden worden duidelijk omschreven in het examenreglement. De commissie heeft wel vragen bij onafhankelijkheid van de ombuds, die tegelijk secretaris is van het departementshoofd.

De commissie is van mening dat de verschillende diensten voor studie- en studentenbegeleiding op hogeschool – en departementniveau goed werken en ook goed samenwerken. Er zit een duidelijke visie achter, de processen zijn duidelijk omschreven en er is overleg met en doorverwijzing door docenten. De werking is laagdrempelig en gericht op studenten met verschillende problemen. Er wordt werk op maat geleverd. De studenten en alumni zijn hier tevreden over.

Tenslotte vernam de commissie dat de internationale uitwisseling van studenten in goede banen wordt geleid door de coördinatoren internationalisering op de diverse niveaus, elk met hun eigen verantwoordelijkheden. Vanaf 2010-2011 maakt de opleiding jaarlijks een opleidingsplan internationalisering. De selectie van uitgaande internationale studenten gebeurt op basis van de sollicitatiebrief en een interview met de coördinator internationalisering en het opleidingshoofd. Tijdens de stage volgt de coördinator de buitenlandse stages op en neemt ook hij contact met de begeleiders ter plaatse. De stageverslagen worden opgevolgd door twee docenten van de KHBO, waaronder de coördinator internationalisering. De internationale partners geven aan dat ze tevreden zijn over de stageplaatsen die toegekend worden aan de inkomende studenten.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Oordeel over onderwerp 4, voorzieningen: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 4.1, materiële voorzieningen: goed

facet 4.2, studiebegeleiding: goed

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn

Onderwerp 5 Interne kwaliteitszorg

Facet 5.1 Evaluatie resultaten

Beoordelingscriterium:

- De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Op hogeschoolniveau is de coördinator kwaliteitszorg een lid van de Onderwijsondersteunende dienst en verantwoordelijk voor het kwaliteitsbeleid. De werkgroep Kwaliteitszorg met vertegenwoordigers uit alle departementen vormt zijn klankbord. Op departementaal niveau is het departementshoofd verantwoordelijk voor kwaliteitszorg. Op opleidingsniveau bewaakt het opleidingshoofd de kwaliteit. Het kwaliteitshandboek is raadpleegbaar via het Portaal, met onder meer formats voor het maken van een jaarwerkplan en een projectplan.

De hogeschool heeft recent (januari 2011) haar visie op kwaliteitszorg uitgeschreven in tien basisprincipes, die beschikbaar zijn op het Portaal, dit met het oog op de instellingsaudit die vanaf 2013 deel uitmaakt van het nieuwe visitatie- en accreditatiestelsel. De rol van de kwaliteitscoördinator is die principes te vertalen en te doen respecteren op elk niveau in de hogeschool. De commissie stelde vast dat dit document (nog) niet bekend is bij de docenten. Volgens de coördinator kwaliteitszorg worden die principes in ergotherapie in de praktijk wel goed ingevuld in vergelijking met andere opleidingen van de hogeschool.

De commissie stelt vast dat er op hogeschoolniveau recent veel bevragingen zijn bijgekomen, die nu ook meer worden geautomatiseerd bij de verwerking. De bevragingen worden aangestuurd door de centrale coördinator kwaliteitszorg. De commissie heeft vastgesteld dat de opleiding met zijn steun verschillende metingen organiseert. Bij afstuderende studenten worden jaarlijks enquêtes gehouden over opleidingsonderdelen, studietijd en studeerbaarheid, kwaliteit van de evaluatie en kwaliteit van de stage. Zoals vermeld wordt de enquête over studeerbaarheid nu afgenomen na het eerste en het tweede opleidingsjaar om de knelpunten sneller vast te stellen. De enquêtes voor afgestudeerden en externe stagebegeleiders verlopen niet volgens een vaste frequentie. De laatste dateren van 2003.

De commissie stelt vast dat er niet altijd een duidelijke systematiek zichtbaar is in de verschillende metingen die men uitvoert. Ook de actieve betrokkenheid van diverse actoren kan beter. In de opleidingsgroep worden de werkpunten besproken die voortvloeien uit gesprekken, metingen en enquêtes bij docenten, studenten en praktijkbegeleiders. Maar niet iedereen wordt betrokken bij de interpretatie van de cijfers en de implementatie van de acties. Bij metingen en enquêtes bij studenten en afgestudeerden worden geen toetsbare streefdoelen vooropgesteld. Bij docenten en stagebegeleiders worden onrechtstreeks via de evaluatie van opleidingsonderdelen metingen uitgevoerd. De resultaten van deze metingen worden teruggekoppeld naar de betrokken docent, het opleidingshoofd en naar het departementshoofd. Verder verzamelt de opleiding feedback via informele gesprekken en via de adviesraad.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vindt dat de opleiding moet werken aan meer systematiek in de organisatie van de bevragingen, evenals aan de actieve betrokkenheid daarbij van diverse actoren waaronder het werkveld.

Facet 5.2 Maatregelen tot verbetering

Beoordelingscriterium:

- De uitkomsten van deze evaluatie vormen de basis voor aantoonbare verbetermaatregelen die bijdragen aan de realisatie van de streefdoelen.

Oordeel van de visitatiecommissie: onvoldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie heeft vastgesteld dat de verbeterpunten uit het vorige ZER geleid hebben tot een aantal verbeteracties, die echter vrij beperkt bleven. De onderwijsvisie is uitgeschreven, er zijn leerdoelstellingen uitgeschreven per opleidingsonderdeel voor de ergotherapeutische vakken, er is stage bijgekomen in het eerste jaar, het curriculum is gericht op de beginnende beroepsbeoefenaar, enzovoort. Alles waar de opleiding volledige controle over had, heeft ze naar eigen zeggen aangepakt. Maar daarmee zijn niet alle aanbevelingen van de vorige visitatiecommissie gerealiseerd. Een voor de commissie cruciaal punt uit de vorige visitatie is nog niet opgelost: 'Er moet werk gemaakt worden van een statuut voor de opleidingscoördinator met daaraan gekoppeld financiële en materiële ondersteuning.' Dit aandachtspunt zou een KHBO-brede oplossing krijgen in de nieuwe prestatieregeling die de hogeschool in het vooruitzicht stelt, maar die wegens een verwachte fusie met KATHO op de lange baan is geschoven. Ook het daarbij aansluitende punt over de docentenbelasting uit het vorige visitatierapport kreeg nog geen oplossing: 'De docentenbelasting moet worden berekend in functie van uren die een lector krijgt om allerlei taken uit te voeren. Vanaf de aanvang van het academiejaar moet duidelijk zijn welke taken en opdrachten een personeelslid moet realiseren in de loop van het jaar. De begeleidingsgesprekken moeten worden gevoerd met de opleidingscoördinator, de evaluatiegesprekken met het departementshoofd. Hoewel het statutair correct is dat het departementshoofd de functioneringsgesprekken voert, horen die groepsdynamisch thuis bij de opleidingscoördinator.' Ten slotte werd ook verwezen naar het rond maken van de PDCA-cyclus: 'Er moeten voldoende meetinstrumenten worden ontwikkeld om de hele PDCA-cyclus te kunnen realiseren. De resultaten van metingen dienen in een vergelijkend kader te worden geplaatst. In de individuele aanpak van de opleidingsonderdelen door de medewerkers moet de PDCA-cyclus systematisch worden gerealiseerd. Hiertoe is begeleiding vanuit de opleiding belangrijk.'

In het ZER verwijst de opleiding naar andere actieplannen zoals maatregelen voor competentiegericht leren, een beleid rond posthogeschoolvorming, maatschappelijke dienstverlening en projectmatig wetenschappelijk onderzoek. De commissie vindt dat deze en andere punten momenteel hooguit in de kinderschoenen staan. Ook de actieve betrokkenheid van diverse actoren kan beter. Tijdens de visitatie blijkt dat de werkpunten die voortvloeien uit gesprekken, metingen en enquêtes bij docenten, studenten en praktijkbegeleiders in de opleidingsgroep worden besproken. Maar de commissie stelde vast dat niet iedereen wordt betrokken bij de interpretatie van de cijfers en de implementatie van de acties.

Uit de gesprekken met de commissie is duidelijk geworden dat het verbeterproces geen centrale aansturing heeft gekend. De directie gaf aan dat opleidingen zelf relevante aandachtspunten uit een visitatierapport moeten halen en aantonen dat daaraan gewerkt wordt. Het beleid voor verbetertrajecten is evenwel onduidelijk, zo stelde de commissie vast. Het is bijvoorbeeld niet of onvoldoende vastgelegd wie waarvoor verantwoordelijk is, wanneer men actie onderneemt, wat hierbij de rol is van het jaarplan. De commissie heeft begrip voor het gegeven dat er een nieuw departementshoofd en een nieuw opleidingshoofd is aangesteld na de eerste fase van verbeteracties. Maar de opleiding gaf tijdens de gesprekken zelf aan dat het jaarplan doorgaans te uitgebreid is om realistisch zijn en bovendien doorkruist wordt door nieuwe prioriteiten die er onderweg bij komen. De PDCA-cyclus is volgens de commissie niet zichtbaar in de opleiding. Het woord 'PDCA-cyclus', 'verbetercyclus' of 'verbeterplan' komt zelfs niet voor in het ZER of in de aanvullingen, tenzij dan op de plaats waar naar het vorige ZER verwezen wordt. De commissie besluit dat er onvoldoende systematiek zit in het uitwerken van verbetermaatregelen en dat de initiatieven voor een groot deel op het individuele docentniveau liggen.

Dat is ook het geval voor de enquêtes die gehouden worden. Qua interpretatie en opvolging van de resultaten gebeurt er te weinig. Een te beperkt aantal personen zijn betrokken bij de verwerking van de gegevens tot verbeterpunten. Zij krijgen hierin te weinig aansturing en ondersteuning vanuit het departement.

De commissie vindt het wel positief dat de feedback van studenten een impact kan hebben op het programma. Een voorbeeld hiervan zijn deesignaleerde problemen op het vlak van zelforganisatie, waardoor de studenten nu in 'sociale vaardigheden 2' tips krijgen voor timemanagement.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie dringt erop aan alle aanbevelingen van de vorige en de huidige visitatiecommissie (opnieuw) te screenen en beargumenteerd te accepteren of te verwerpen, vervolgens op basis hiervan een ontwikkelplan op te stellen en de aanbevelingen in een actieplan uit te werken.

Ze dringt ook aan op een systematische aansturing en ondersteuning vanuit het departement bij het installeren en opvolgen van verbeteracties op opleidingsniveau.

Facet 5.3 Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld

Beoordelingscriterium:

- Bij de interne kwaliteitszorg zijn medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld van de opleiding actief betrokken.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie stelt vast dat de opleiding contacten heeft met de verschillende partners over de kwaliteit van de opleiding. Zo worden de werkpunten uit de enquêtes besproken in de opleidingsgroep, die bestaat uit de praktijklectoren ergotherapie. Andere docenten kunnen daarbij op eigen initiatief of op vraag van deze groep aanwezig zijn. Voor een aantal projecten stelt de opleidingsgroep een werkgroep samen die het dossier voorbereidt en/of uitwerkt en dan terugkoppelt. De commissie onderschrijft de intentie van de opleiding om de docenten algemene vakken beter te betrekken bij de opleidingsgroep.

De studenten zijn vertegenwoordigd in de studentenraad van de hogeschool en het Studentenforum van het departement maar de studenten hebben enkel een adviserende bevoegdheid. Ze zijn volgens studenten die de commissie gesproken heeft vooral bezig met praktische zaken. In de raad van bestuur van STUVO hebben de studenten de helft van de stemmen en kunnen ze mee beslissen over het beleid van sociale voorzieningen in de hogeschool.

De contacten met het werkveld verlopen vooral informeel via de stages. Meestal één keer per jaar komt ook een adviesraad samen, bestaande uit praktijklectoren ergotherapie en ergotherapeuten uit het werkveld. De commissie vindt dat de systematische inspraak- en adviesmogelijkheden van het werkveld beperkt zijn en voor uitbreiding vatbaar.

De alumni houden contact met de opleiding via de nieuwsbrief en informatie over vacatures.

De commissie mist het systematisch betrekken van de diverse partners - medewerkers, studenten, alumni en werkveld - bij de opleiding en de kwaliteitszorg. Bovendien bleek uit de gesprekken dat partners - als ze meewerken aan een enquête - geen terugkoppeling krijgen over de resultaten.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie beveelt aan dat de opleiding meer werk maakt van het interpreteren van de evaluatiegegevens en het formuleren van verbeterpunten samen met de diverse stakeholders, in de eerste plaats naar de volledige docentenploeg. Ze moet tevens de nodige feedback organiseren aan de verschillende stakeholders. De commissie vindt ook dat de opleiding een sterker systematisch overleg met het werkveld moet uitbouwen.

Oordeel over onderwerp 5, interne kwaliteitszorg: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 5.1, evaluatie resultaten:	voldoende
facet 5.2, maatregelen tot verbetering:	onvoldoende
facet 5.3, betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld:	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn. De commissie stelt vast dat de opleiding zich inzet voor kwaliteitszorg, ondersteund door de centrale coördinator kwaliteitszorg. Dat is positief. Om verbeterplannen te implementeren en een goede werking uit te bouwen is evenwel ook de duidelijke steun nodig van alle centrale diensten van de hogeschool en het departement. Omdat de implementatie van verbetermogelijkheden de verantwoordelijkheid van de opleiding overschrijdt, vond de commissie het aangewezen om voor het onderwerp kwaliteitszorg in zijn totaliteit een voldoende te geven.

Onderwerp 6 Resultaten

Facet 6.1 Gerealiseerd niveau

Beoordelingscriterium:

- De gerealiseerde eindkwalificaties zijn in overeenstemming met de nagestreefde competenties qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Het werkveld is tevreden over het niveau van de stagiaires en de afgestudeerden. Ze prijzen de theoretische bagage van de studenten, die zij praktisch weten te vertalen. Tijdens de gesprekken werd expliciet verwezen naar hun breed theoretisch kader met verschillende ergotherapeutische modellen, hun observatievermogen en hun vaardigheden om informatie op te zoeken. Het werkveld stelt vast dat de kwaliteit van de stageverslagen verbetert. Men is ook tevreden over de verbeteringen in de opleiding die de jongste tijd werden doorgevoerd. Het werkveld vindt dat de instelling goed toegankelijk is. Er zijn vlotte contacten heen en weer. Het werkveld onderstreept dat de opleiding voor hen een heel belangrijk kanaal is om zich bij te scholen. Het werkveld heeft bijvoorbeeld de ergotherapeutische modellen leren kennen via de studenten en de bijscholingen in de hogeschool. Binnenkort komt er een eerste infomoment over EBP, dat voor het werkveld doorgaans nog vrij onbekend is. De commissie vindt het positief dat de opleiding op die manier vernieuwingen in het werkveld stimuleert.

De afgestudeerden zijn over het algemeen tevreden, zo blijkt uit de enquêtes van de opleiding. Dit werd bevestigd in de gesprekken. Ze zijn erg tevreden over de kleinschaligheid van de opleiding en de persoonlijke band met de docenten. De commissie hoorde ook positieve geluiden over de kennis en de brede basis die ze in de opleiding hebben opgedaan, over de stages en de ruime aandacht voor verslagen en motivaties schrijven. Sommigen hadden liever meer studiebezoeken gedaan om de praktijk te leren kennen. Anderen geven aan dat ze graag meer creatieve technieken hadden geleerd. Anderzijds beseffen ze dat de opleiding slechts een basis vormt, die ze tijdens hun professionele leven zelf verder moeten uitbouwen. Ze voelden zich met de combinatie van theorie en praktijk goed voorbereid om aan het werk te gaan en vinden vlot werk binnen de sector, vooral in West-Vlaanderen. Ze behouden een band met de opleiding via stagementoraat of eindwerkbegeleiding.

De studenten vinden dat de meeste docenten goed les geven en hun materie grondig kennen, zo bleek tijdens de visitatiegesprekken. Uit een enquête in 2010 bij studenten die afstudeerden bleek dat meer dan de helft vindt dat de opleiding meer aandacht mag besteden aan:

- schrijven van een professioneel verslag;
- zich profileren als ergotherapeut;
- geven van advies;
- plannen van de interventies.

De commissie heeft een aantal stageverslagen over patiënten onder de loep genomen. Ze vond de opbouw van de verslagen prima (m.n. onderdeel: anticiperen op problemen, reflectie op eigen handelen). Studenten beschrijven goed het beeld van de cliënt, doen verslag van hun interventies met telkens een reflectie, zodat ze inzicht krijgen in de veranderingen in hun therapeutisch handelen. Eén verbeterpunt: het ergotherapeutisch praktijkmodel wordt oppervlakkig gehanteerd. Studenten beschrijven cliëntgegevens volgens diverse onderdelen, maar zetten niet de stap naar een analyse van het handelen van de cliënt. Ze schrijven het verslag volgens een bepaald model, maar geven volgens de commissie niet het bewijs dat ze dit model kunnen toepassen.

De eindwerken die de commissie voor de visitatie bestudeerd heeft, vond ze voldoende maar doorgaans zwak uitgewerkt. Er zit geen probleemstelling in, geen duidelijke lijn en methodiek, overbodige informatie, een onvoldoende wetenschappelijke basis met vooral Nederlandstalige literatuur die niet altijd up to date is. Het theoretische deel bestaat uit naast elkaar geplaatste elementen waarin men geen reële rode draad vindt. De toepassing op cliënten is zeer beperkt, het lijken eerder stageverslagen. Het proces van discussie is elementair en stelt weinig operationele en veralgemeenbare oplossingen of conclusies voor. Toch kregen deze eindwerken vrij hoge tot hoge scores omdat ze in overeenstemming zijn met de logica van het systeem en de gegeven instructies, zoals beschreven in het Vademecum Eindwerk.

Zoals al eerder vermeld wordt er sinds dit academiejaar gewerkt met eindwerken 'nieuwe stijl', die de lat hoger leggen. Het eindwerk krijgt een opbouw van een wetenschappelijk artikel volgens internationale normen, maar dit geeft inhoudelijk geen kwaliteitsgaranties. De commissie heeft enkele eindwerken nieuwe stijl ingekeken, waarbij de methodiek van IMRaD wordt gevolgd: Inleiding, Methoden, Resultaten, Discussie. Ze stelt vast dat dit losse onderdelen blijven. Er wordt geen duidelijke probleemstelling geformuleerd. De theorie bij de inleiding wordt wel meer to the point uitgewerkt in vergelijking met eindwerken klassieke stijl. Er worden ook betere bronnen gehanteerd, andere dan cursussen van docenten, maar ze komen verder in het eindwerk niet meer aan bod. Daarnaast is het niet zichtbaar dat studenten de literatuur kritisch moeten beoordelen, wat overigens ook niet als vereiste wordt vermeld in het vademecum. Bij Methoden wordt er geen duidelijk proces gevolgd. Er worden cliënten beschreven in een verhalende stijl. Bij Resultaten worden adviezen in algemene zin geformuleerd, terwijl het twijfelachtig is of de adviezen realiseerbaar zijn. Bij het laatste punt, Discussie, laten de persoonlijke bedenkingen wel een kritische reflectie zien van de student waarbij hij/zij duidelijk inzicht heeft in de potentiële waarde van zijn eindwerk. De commissie vindt de overgang naar eindwerken nieuwe stijl een goede aanzet, die verder moet worden uitgewerkt. Samen met scherpere richtlijnen voor het schrijven van een scriptie, wellicht op te nemen in een nieuw opleidingsonderdeel, biedt dit goede kansen.

De commissie is van mening dat de opleiding blijvende inspanningen doet op het vlak van internationalisering. Alle studenten van de opleiding ergotherapie komen in contact met internationalisering via de internationale seminarieweken in het eerste en het tweede opleidingsjaar. Daarvoor is het streefcijfer 100%. Voor het overige zijn geen streefcijfers vooropgesteld. Het aantal uitgaande studenten bedroeg de voorbije jaren drie tot negen per jaar, het aantal inkomende studenten twee tot vijf. Eén docent per jaar nam deel aan het ENOTHEcongres, samen met zes tot acht studenten. Twee docenten gingen doceren in het buitenland. De verantwoordelijken voor internationalisering gaven aan dat internationalisering moet gedragen worden door meer mensen in de opleiding. Ook docenten moeten hun blik verruimen. Op het vlak van internationalisering stelt de commissie vast dat er goed werk wordt geleverd, rekening houdend met de context. De commissie vindt het goed dat er internationale weken worden georganiseerd om studenten die niet naar het buitenland gaan, toch in contact te brengen met internationale kennis en anderstalige sprekers.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie beveelt aan dat de hogeschool op het niveau van het middenkader de organisatie steviger zou funderen en ondersteunen.

De commissie beveelt aan om met de eindwerken nieuwe stijl verder te gaan op de ingeslagen weg, maar dit grondiger uit te werken in richtlijnen en ondersteunende begeleiding voor studenten.

Facet 6.2 Onderwijsrendement

Beoordelingscriteria:

- Voor het onderwijsrendement zijn streefcijfers geformuleerd in vergelijking met relevante andere opleidingen.
- Het onderwijsrendement voldoet aan deze streefcijfers.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Vlaanderen heeft geen traditie in het verzamelen van slaagcijfers per studiegebied en/of opleiding over de jaren heen. Uit ervaring blijkt dat de globale slaagcijfers voor generatiestudenten op Vlaams niveau tussen de 45 en de 50 procent liggen. Noch de evolutie over de jaren heen, noch de situatie per opleiding of studiegebied wordt opgevolgd. Daardoor kan de opleiding geen streefcijfers formuleren in vergelijking met relevante andere opleidingen.

Uit de beschikbare gegevens blijkt dat het aantal instromende studenten dat meer dan 53 credits opneemt en alle credits behaalt (100% studie-efficiëntie), daalt van 45% in 2005-2006 tot 33% in 2008-2009. Eenzelfde daling doet zich voor bij een studie-efficiëntie van 75%. Van alle instromende studenten behaalt gemiddeld 37% een studie-efficiëntie van 100% en 65% een studie-efficiëntie van meer dan 75%. De studie-efficiëntie later in de opleiding ligt duidelijk hoger. Het percentage studenten met een studie-efficiëntie van meer dan 75% schommelt daar tussen de 79% en 100%, maar het aantal studenten met een 100% studie-efficiëntie daalt.

Verder blijkt dat de gemiddelde studieduur licht toeneemt van 3,17 jaar in 2005-2006 tot 3,40 in 2008-2009. Een toenemend aantal studenten doet er langer dan 3 jaar over om het diploma te behalen, meestal vier, soms vijf jaar. 45% van de studenten ergotherapie volgt vandaag een geïndividualiseerd traject.

De ASO-ers presteren doorgaans beter dan TSO-ers. De drop-out buiten beschouwing gelaten, slaagt 72% van de generatiestudenten. Dat aantal blijft constant. De drop-out van generatiestudenten is echter sterk gestegen tot 20% sinds 2009-2010, wat hoger is dan in veel andere opleidingen. Redenen van drop-out worden gelegd bij de keuzes van studenten en instromers, vaak tegen het negatieve advies van de opleiding in. Dat heeft wellicht te maken met het aantrekkelijke, praktisch gerichte imago van de opleiding. Daarom profileert de opleiding zich op infodagen bewust niet met ambachtelijke en creatieve activiteiten. De opleiding trekt echter veel late beslissers aan, die niet naar infodagen komen. Er is nu een actie gestart op hogeschoolniveau om binnen de drie weken na de start van het academiejaar die risicogroep aan te spreken, wat de commissie erg waardeert.

De opleiding meent dat de dalende studie-efficiëntie over de opleiding heen ook te maken heeft met een combinatie van de toenemende flexibilisering en een instroom uit theoretisch minder sterke vooropleidingen. Studenten die jaren een beperkt studieprogramma opnamen, krijgen het op het einde van hun studieloopbaan door het grote pakket stage, het eindwerk en het keuzepakket vaak zwaar. Door de afstudeermogelijkheid in januari is de drempel om bijvoorbeeld het eindwerk uit te stellen naar een volgende academiejaar veel minder hoog.

Als een student zich uitschrijft voor het einde van het academiejaar, moet hij een anonieme enquête invullen. De analyse van de gegevens wordt besproken binnen de opleiding en de expertisegroep Gelijke Onderwijskansen en Diversiteit, om te kijken of er beleidsmatig bijsturingen nodig zijn.

Het departementsbestuur krijgt jaarlijks gegevens over de instroom, doorstroom en uitstroom en beslist mee of bepaalde zaken verder moeten bekeken worden, bijvoorbeeld een verdere opsplitsing in vooropleiding. De opleiding stelde tijdens de visitatie dat ze nog maar sinds kort de verwerking van de studie-efficiëntiecijfers te zien krijgt.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie beveelt aan om jaarlijks gegevens over studierendement te inventariseren. Op basis van een analyse daarvan kan men wellicht een gefundeerde aanpak vinden om de dalende cijfers over studie-efficiëntie om te buigen.

Ze beveelt ook aan streefcijfers te formuleren of de eigen opleiding minstens te vergelijken met het rendement van andere opleidingen.

Oordeel over onderwerp 6, resultaten: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 6.1, gerealiseerd niveau:	voldoende
facet 6.2, onderwijsrendement:	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Globaal oordeel

De visitatiecommissie baseerde haar oordeel en motivering op de volgende bronnen:

- het zelfevaluatie rapport van de opleiding en de bijhorende bijlagen, de gevoerde gesprekken met de betrokkenen,
- de documenten ter inzage tijdens het bezoek,
- de opgevraagde documenten,
- de reactie van de opleiding op het opleidingsrapport.

Het ZER is duidelijk gestructureerd volgens de punten van de Handleiding Onderwijsvisitaties, zonder te veel kruisverwijzingen. Er is zowel aandacht voor de processen als voor de inhoud. Sommige stukken zouden compacter kunnen, onder meer het stuk over stage en eindwerken, beschrijving van de materiële voorzieningen. Het rapport in zijn geheel is overigens heel wat langer dan de norm die in de handleiding wordt gesteld, namelijk 51.700 woorden in plaats van maximum 36.000 woorden. Het rapport is open en eerlijk over bepaalde knelpunten, zoals het vaak informele karakter van sommige metingen en vaststellingen. Anderzijds ontbreekt heel wat informatie. Vaak is het niet duidelijk waarom men iets (niet) doet en/of is de mate van implementatie niet duidelijk.

Op basis van de oordelen over:

onderwerp 1, niveau en oriëntatie:	voldoende
onderwerp 2, programma:	voldoende
onderwerp 3, personeel:	voldoende
onderwerp 4, voorzieningen:	voldoende
onderwerp 5, interne kwaliteitszorg:	voldoende
onderwerp 6, resultaten:	voldoende

is de commissie van mening dat er voldoende generieke kwaliteitswaarborgen in de opleiding aanwezig zijn.

Overzichtstabel van de oordelen

	score facet	score onderwerp
Onderwerp 1: Doelstellingen van de opleiding		voldoende
Facet 1.1: Niveau en oriëntatie	voldoende	
Facet 1.2: Domeinspecifieke eisen	voldoende	
Onderwerp 2: Programma		voldoende
Facet 2.1: Relatie doelstelling en inhoud	voldoende	
Facet 2.2: Eisen professionele gerichtheid	voldoende	
Facet 2.3: Samenhang	onvoldoende	
Facet 2.4: Studieomvang	oké	
Facet 2.5: Studietijd	voldoende	
Facet 2.6: Afstemming vormgeving en inhoud	voldoende	
Facet 2.7: Beoordeling en toetsing	voldoende	
Facet 2.8: Masterproef	niet van toepassing	
Facet 2.9: Toelatingsvoorwaarden	goed	
Onderwerp 3: Inzet van personeel		voldoende
Facet 3.1: Kwaliteit personeel	voldoende	
Facet 3.2: Eisen professionele gerichtheid	onvoldoende	
Facet 3.3: Kwantiteit personeel	voldoende	
Onderwerp 4: Voorzieningen		voldoende
Facet 4.1: Materiële voorzieningen	goed	
Facet 4.2: Studiebegeleiding	goed	
Onderwerp 5: Interne kwaliteitszorg		voldoende
Facet 5.1: Evaluatie resultaten	voldoende	
Facet 5.2: Maatregelen tot verbetering	onvoldoende	
Facet 5.3: Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld	voldoende	
Onderwerp 6: Resultaten		voldoende
Facet 6.1: Gerealiseerd niveau	voldoende	
Facet 6.2: Onderwijsrendement	voldoende	

De oordelen zijn van toepassing voor:

KHBO Katholieke Hogeschool Brugge-Oostende

- professioneel gerichte bacheloropleiding Ergotherapie

Hoofdstuk 7 Katholieke Hogeschool Kempen

Algemene toelichting bij de professioneel gerichte bacheloropleiding Ergotherapie aan de Katholieke Hogeschool Kempen

De Katholieke Hogeschool Kempen is lid van de Associatie K.U.Leuven. Ze biedt opleidingen aan in zes studiegebieden: biotechniek, gezondheidszorg, handelswetenschappen en bedrijfskunde, industriële wetenschappen en technologie, onderwijs en sociaal agogisch werk. Er zijn ruim 6000 studenten ingeschreven en er werken ruim 500 voltijdse personeelsleden.

De schoolt telt vier vestigingen: in Vorselaar, Lier, Turnhout en Geel. Ze heeft elf departementen.

De opleiding ergotherapie behoort tot het departement Gezondheidszorg en Chemie, één van de zes departementen op de campus Geel. Tot het departement Gezondheidszorg en Chemie behoren vijf opleidingen:

- Bachelor in de ergotherapie,
- Bachelor in de orthopedie,
- Bachelor in de voedings- en dieetkunde,
- Bachelor in de biomedische laboratoriumtechnologie,
- Bachelor in de chemie.

In 1996 is de opleiding Ergotherapie gestart als optie binnen de basisopleiding Fysische Behandelingen. Aanvankelijk werd ze voor een derde gemeenschappelijk georganiseerd met de optie Orthopedie, nadien werd ze meer autonoom. De gemeenschappelijkheid met de opleiding Orthopedie is nu beperkt tot enkele algemene vakken als psychologie, maatschappelijke vorming en recht, en orthesen.

In het academiejaar 2009-2010 waren er 215 studenten ingeschreven in de drie bachelor-jaren samen, van wie 198 vrouwen.

In het academiejaar 2010-2011 startte men met een vernieuwd opleidingsprogramma dat gefaseerd wordt ingevoerd. In het academiejaar 2012-2013 zullen de drie opleidingsjaren volgens de nieuwe structuur worden aangeboden.

Onderwerp 1 Doelstellingen van de opleiding

Facet 1.1 Niveau en oriëntatie van de professioneel gerichte bachelor

Beoordelingscriteria:

De opleidingsdoelstellingen zijn er op gericht de student te brengen tot:

- het beheersen van algemene competenties als denk- en redeneervaardigheid, het verwerven en verwerken van informatie, het vermogen tot kritische reflectie en projectmatig werken, creativiteit, het kunnen uitvoeren van eenvoudige leidinggevende taken, het vermogen tot communiceren van informatie, ideeën, problemen en oplossingen, zowel aan specialisten als aan leken en een ingesteldheid tot levenslang leren;
- het beheersen van algemene beroepsgerichte competenties als teamgericht kunnen werken, oplossingsgericht kunnen werken in de zin van het zelfstandig kunnen definiëren en analyseren van complexe probleemsituaties in de beroepspraktijk en het kunnen ontwikkelen en toepassen van zinvolle oplossingsstrategieën, en het besef van maatschappelijke verantwoordelijkheid samenhangend met de beroepspraktijk;
- het beheersen van beroepsspecifieke competenties op het niveau van een beginnend beroepsbeoefenaar.

Het oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Het Vlaams Overleg Ergotherapie (VLOE) groepeerde de Vlaamse opleidingen ergotherapie en de voorzitter van het Vlaams Ergotherapieverbond. In 2008 heeft het VLOE in samenwerking met het werkveld een visie op het beroep ontwikkeld. De missie vermeldt: 'Een ergotherapeut begeleidt mensen van alle leeftijdsfasen in het terugwinnen, verbeteren en/of in stand houden van hun functioneren in hun leer-, leef-, werk- en ontspanningssituaties.' Ergotherapie focust zich dus op de kwaliteit van het leven van de cliënt in zijn dagelijkse leefcontext, en wel in functie van de participatie en autonomie die hij wenst. De commissie stelt vast dat de acht Vlaamse opleidingen in het VLOE in de aanloop naar de vorige visitatie van 2003 gezamenlijke eindcompetenties hebben uitgeschreven, gebaseerd op nationale en internationale referentiekaders. Alle opleidingen gebruiken tot op heden dit document als basis voor hun opleidingsprogramma en competentiematrix.

De commissie stelt verder vast dat de opleiding haar competentieprofiel heeft ontwikkeld, dat gelinkt is aan deze referentiekaders die verder worden beschreven onder 1.2 en past binnen het competentiegericht werken aan de Katholieke Hogeschool Kempen. In 2009 heeft de opleiding haar visie en competentieprofiel geactualiseerd. Dit gebeurde in het opleidingsteam en werd besproken met de alumni, stageplaatsen en de opleidingscommissie en gebundeld in het opleidingsconcept.

De opleidingsvisie stelt dat men de afgestudeerden wil opleiden tot competente paramedici die kunnen tewerkgesteld worden in diverse domeinen van de ergotherapeutische sector of in andere sectoren. Deze visie steunt op vijf pijlers, die bij bevragingen duidelijk herkend worden door de afgestudeerden en bij de visitatie aangegeven worden door de studenten:

- het ergotherapeutisch handelen;
- het persoonlijk groeiproces;
- het communicatief kader;
- de ergotherapeut als deskundig hulpverlener;
- het levenslang leerproces.

De commissie stelt vast dat de opleiding zoals decretaal voorgeschreven, haar competenties heeft beschreven in algemene competenties, algemene beroepsgerichte competenties en beroepsspecifieke competenties.

Algemene competenties

- denk en redeneervaardigheid
- informatie verwerven en verwerken
- kritisch reflecteren
- projectmatig en methodisch handelen in functie van creatieve kennisontwikkeling
- leidinggeven
- schriftelijke en mondelinge communicatievaardigheden
- ingesteldheid tot levenslang leren

Beroepsgerichte competenties

- teamgericht werken
- oplossingsgericht werken
- besef hebben van maatschappelijke verantwoordelijkheid in de beroepspraktijk

Beroepsspecifieke competenties

- De ergotherapeut is in staat om via dossierstudie en ergotherapeutisch assessment een kwalitatief (be)handelplan uit te schrijven maat van de cliënt en/of cliëntgroepen.
- De ergotherapeut kan op basis van de basiswetenschappelijke kennis en/of evidence based practice het behandelplan uitvoeren en begeleiden, waarbij er bijzondere aandacht is voor het continu bijsturen van het proces.
- De ergotherapeut is in staat om paramedisch en agogisch te handelen om op een verantwoorde en methodische wijze aan verandering of behoud te werken.
- De ergotherapeut kan zich als deskundig beroepsbeoefenaar profileren in een multidisciplinair team om adequaat samen te werken in een cliëntgericht volgsysteem.
- De ergotherapeut heeft oog voor maatschappelijke veranderingen. Hij vertoont een actieve houding voor beroepsvernieuwing, persoonlijke ontwikkeling en levenslang leren.
- De ergotherapeut kan adequaat verschillende communicatieprincipes vlot toepassen en is in staat te interveniëren op het communicatieniveau van de cliënt en het cliëntsysteem.

De beroepsspecifieke competenties dragen volgens de commissie de algemene competenties en de algemene beroepscompetenties in zich. De commissie vernam dat sinds de oplevering van het ZER (december 2008) de opleiding de competenties verder in het onderwijs heeft geïntegreerd. De commissie is van mening dat de geformuleerde competenties en doelstellingen onderwijskundig gezien op een juiste wijze beschreven zijn, aan de hand van bij studenten waarneembare en toetsbare resultaten. Zij voldoen aan de Dublindescriptoren en aan het niveau 6 van het European Qualifications Framework (EQF).

De commissie vond de internationale component niet expliciet terug in de doelstellingen. Volgens de opleiding zit de internationale component vervat in de pijler 'het persoonlijk groeiproces'. De vertaling naar internationale competenties gebeurt momenteel in de Onderwijsraad.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie adviseert om al in de algemene opleidingsdoelstellingen aandacht te besteden aan de internationale dimensie.

Facet 1.2 Domeinspecifieke eisen

Beoordelingscriteria:

- De doelstellingen van de opleiding (uitgedrukt in eindkwalificaties van de student) sluiten aan bij de eisen die door (buitenlandse) vakgenoten en het relevante beroepenveld gesteld worden aan een opleiding in het betreffende domein (vakgebied/discipline en/of beroepspraktijk of kunstpraktijk). Ze zijn, ingeval van gereguleerde beroepen, in overeenstemming met de reglementering of regelgeving ter zake.
- Voor professioneel gerichte bacheloropleidingen zijn de eindkwalificaties getoetst bij het relevante beroepenveld.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De acht Vlaamse opleidingen Ergotherapie gebruiken voor de opmaak van hun doelstellingen en eindcompetenties hetzelfde domeinspecifieke referentiekader, dat door het Vlaams Overleg Ergotherapie (VLOE, 2008) werd vastgelegd. Daarmee sluiten de doelstellingen van hun opleiding aan bij de eisen die door binnen- en buitenlandse vakgenoten en het relevante beroepenveld gesteld worden aan een beginnende bachelor in de Ergotherapie en zijn ze in overeenstemming met de wetgeving ter zake. Het gezamenlijke referentiekader van de Vlaamse opleidingen is overgenomen door de visitatiecommissie en gebaseerd op volgende nationale en internationale referentiekaders.

Nationale referentiekaders:

- KB van 8 juli 1996 betreffende de beroepstitel en de kwalificatievereisten voor de uitoefening van het beroep van ergotherapeut en houdende vaststelling van de lijst van technische prestaties;
- Beroepsprofiel ergotherapie, Studie 31, Werkgroep beroepsprofiel van de Vlaamse Hogescholen in opdracht van de Vlaamse Onderwijsraad (VLOR), 1997;
- Opleidingsprofiel ergotherapie, Studie 79, Sectorcommissie hogeschoolonderwijs van de Vlaamse Onderwijsraad (VLOR), 1998;
- Kerncompetenties Vlaams Overleg Ergotherapie (VLOE, 2002; AEB, 2002).

Internationale referentiekaders:

- Revised minimum standards for the education of occupational therapists. World Federation of Occupational Therapists (WFOT), The Council of the World Federation of Occupational Therapists, 2002;
- Guidelines for World Federation of Occupational Therapists Process for Approval of Educational Programmes, World Federation of Occupational Therapists (WFOT), 2003;
- Occupational therapy education in Europe: Curriculum guidelines, European Network of Occupational Therapy in Higher Education (ENOTHE), Amsterdam, 2000;
- Occupational Therapy Competencies, European Network of Occupational Therapy in Higher Education (ENOTHE) & Council of Occupational Therapists for the European Countries (COTEC), Copenhagen, 2005;
- Tuning Educational Structures in Europe. Reference Points for the design and delivery of degree programmes in Occupational Therapy, The Tuning Project, ENOTHE, Universidad de Deusto, Bilbao, Spain, 2008.

De commissie stelt vast dat een concordantiematrix de overeenstemming van de competenties met deze documenten aangeeft. De commissie vernam dat de opleiding actief betrokken is bij het overleg in het VLOE en vaak initiatieven neemt tot het verfijnen van het referentiekader. Het opvolgen van het referentiekader en het opleidingsconcept is een vast agendapunt voor de opleidingscommissie. Ook nieuws en ideeën uit het werkveld worden als vast punt aan de agenda toegevoegd.

De commissie stelt vast dat de doelstellingen en de competenties zijn afgestemd op zowel binnenlandse als internationale eisen voor het beroep. Er is ook een permanente afstemming op het beroepenveld via de

opleidingscommissie, de stagecontacten en het contact met afgestudeerden. De eindkwalificaties stemmen in hoge mate overeen met wat het beroepenveld verwacht en worden daar hoog gewaardeerd.

De opleiding geeft aan dat zij de nadruk legt op de vorming van de persoon en communicatievaardigheden. Afgestudeerden moeten bijvoorbeeld hun positie kunnen verduidelijken aan cliënten, assertief zijn, om kunnen gaan met agressie en dynamiek aan de dag leggen. De derdejaarsstudenten bevestigen het belang van communicatie en persoonsvorming: 'je leert veel over jezelf in het eerste jaar'; 'je leert ook ergotherapeutisch denken, benoemen wat je doet, doelgericht communiceren in een team.'

Verder heeft de opleiding een aantal speerpunten vastgelegd rond maatschappelijke dienstverlening en toegepast wetenschappelijk onderzoek, die geïntegreerd worden in de opleiding, onder meer empowerment en ouderen, ict en inclusie bij personen met een verstandelijke beperking, cognitieve revalidatie (zie facet 2.2).

De zeer recente evolutie van statuut en de erkenning van het beroep door het RIZIV zal haar invloed krijgen op de eventuele bijsturing van de doelstellingen van de opleiding. De opleiding heeft hieraan meegewerkt. Voorlopig worden studenten in de afstudeerweek van het derde jaar daarover gebriefd, in afwachting van de verdere ontwikkelingen.

De commissie stelt vast dat de informatie over de doelstellingen en competenties aan de studenten verloopt via Toledo, de opleidingsbrochure, de ECTS-fiches en de K.H.Kempen-website. Voor de opleidingsonderdelen worden de geformuleerde competenties vermeld in de handleiding of de cursus. Uit de gesprekken blijkt dat de studenten weten dat ze bepaalde competenties moeten halen om af te studeren en waar die vermeld staan. De draagwijdte van het begrip 'competentiegericht onderwijs' is hen echter niet helemaal duidelijk.

Lectoren worden geïnformeerd over doelstellingen en competenties via studiedagen georganiseerd door de Onderwijsraad, specifieke opleidingsteams, werkgroepen, het kwaliteitshandboek of via mailing. Externen worden geïnformeerd via de stageformulieren (evaluatie), de opleidingscommissie en de departementale raad.

Aanbevelingen ter verbetering:

De opleiding kan vanaf het eerste jaar nog meer zorg dragen voor een heldere communicatie over het idee van competentiegericht onderwijs en de competenties die de student moet realiseren. De commissie stelt voor om de informatievoorziening over doelstellingen, competenties en competentiegericht onderwijs te bundelen in een document.

Oordeel over onderwerp 1, doelstellingen van de opleiding: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 1.1, niveau en oriëntatie:	goed
facet 1.2, domeinspecifieke eisen:	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Onderwerp 2 Programma

Facet 2.1 Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma

Beoordelingscriteria:

- Het programma is een adequate concretisering van de eindkwalificaties van de opleiding qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen.
- De eindkwalificaties zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma.
- De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de geformuleerde eindkwalificaties te bereiken.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie stelt vast dat de opleiding in een competentiekaart de beroepsgerichte competenties formuleert op drie beheersingsniveaus. Een competentiematrix geeft aan welke van de drie soorten competenties in welk programmadeel aan bod komen. De competenties vormen volgens de commissie evenwel een ordenings- en toetsingskader dat niet helemaal doorleefd is. Dat stelde ze ook vast tijdens de gesprekken met de studenten. De beschreven doelstellingen op vakniveau komen bovendien vaak eerder klassiek over en houden geen duidelijk verband met de te realiseren competenties op opleidingsniveau. De leerdoelen op vakniveau kunnen dus volgens de commissie nog beter worden afgestemd op de verschillende competenties op opleidingsniveau, naar het voorbeeld van de stages.

De commissie vernam dat in het academiejaar 2010-2011 werd gestart met een vernieuwd opleidingsprogramma dat gefaseerd wordt ingevoerd. In het academiejaar 2012-2013 zullen de drie opleidingsjaren volgens de nieuwe structuur aangeboden worden. Het competentieprofiel is echter niet gewijzigd. De opleiding stelt dat ze wel een sterkere aansluiting wil maken tussen opleidingsvisie, competenties, semesterstructuren, toetsbeleid en maatschappelijke tendensen.

De commissie vernam verder dat bij de curriculumherziening het departement voor de vijf opleidingen heeft beslist om over te schakelen naar zes semesters. Bij ergotherapie werd onder meer gesleuteld aan de knelpuntvakken. Een vak als anatomie wordt nu meer gestructureerd gegeven, en is nu interessanter en beter te volgen, zo melden de studenten. In het derde jaar heeft de student een grotere zelfstandigheid. In het programma is er een tendensverschuiving van fysieke aspecten van het beroep naar ook psychosociaal. De herziening werd afgetoetst bij de studentenraad, alumni en stagebegeleiders.

De commissie stelt vast dat de aangeboden inhoud van het programma past bij de doelstellingen. Het programma van een academiejaar is ondergebracht in een tiental opleidingsonderdelen. Het eerste jaar is een kennismaking met de ergotherapie met de clusters Geriatrie, Ontwikkeling, Psychiatrie en Fysische Revalidatie, Ergotherapie, Algemeen en Klinisch Redeneren. Een brede medische basiskennis wordt aangeboden in de vakken Anatomie, Neurowetenschappen en Medische basiskennis. Anatomie wordt gekoppeld aan enkele praktijksessies waar studenten kunnen oefenen op spierpoppen en bewegingen bij elkaar kunnen analyseren. Daarnaast zijn er de praktijkgerichte opleidingsonderdelen Handelingsvaardigheden (creativiteit en ict) en Communicatievaardigheden. Via kennismakingsstages van twee dagen per semester komen studenten ook in contact met de doelgroepen op het werkveld. Deze stages werden positief geëvalueerd door studenten en stageplaatsen. In het nieuwe opleidingsprogramma is persoonsvorming opgenomen. Daar reflecteren studenten over hun eigen houding ten aanzien van de opleiding, groep en het beroep. Ze maken hiervoor een portfolio, dat ze nadien zullen meenemen doorheen de hele opleiding.

In het tweede jaar worden de meeste van bovenstaande clusters met meer diepgang opnieuw aangeboden. Daarbij komt projectwerk, waarbij studenten zich gedurende drie weken verdiepen in drie verschillende thema's: arbeidszorg, projectmatig werken en internationalisering. Naast enkele lessen van gastlectoren werken ze in kleine groepjes rond casussen met een sterke betrokkenheid van stageplaatsen. Het opleidingsonderdeel Wetenschappelijk werk geeft hen de basis om doelgericht informatie te zoeken, een goede vragenlijst op te stellen en basisstatistiek te begrijpen. De cluster Pathologie geeft hen een inleiding tot de meest voorkomende ziektebeelden. Na de kennismakingsstages in het eerste programmajaar, vinden de eerste uitvoeringsstages plaats in het tweede semester van het tweede programmajaar. Ze doen vier en vijf weken stage in twee verschillende stageplaatsen en vakgebieden.

In het derde jaar beslaan de stage en het eindwerk ongeveer 65% van het totaal aantal studie-uren. Er is een routinestage van acht weken in het eerste semester en een eindwerkstage van dertien weken in het tweede semester. Het zijn stageweken van vier dagen, op vrijdag is er beurtelings lesdag of intervisie. Dit gebeurt in groepjes van vier tot vijf studenten onder begeleiding van een lector communicatievaardigheden. Verder zijn er themaweken waar diverse thema's uitvoerig worden behandeld via theorie, praktijk en zelfstandig werk. In de cluster Maatschappelijke vorming, met ondermeer deontologie, wil men tot een integratie komen tussen ergotherapeutische en algemeen vormende vakken. Via Recht en Ergonomie bereidt men de student voor op de hulpverlening in de thuiszorg. Het programma bevat ook een keuzeproject.

De opleiding stelt dat theorie en praktijk al in het eerste jaar zijn verweven en er worden opdrachten gegeven waarin studenten kennis en vaardigheden uit verschillende vakken moeten combineren en integreren. Ook in het tweede en derde jaar zijn er opleidingsonderdelen waar men onderling samenwerkt zoals praktijk, projectwerking, communicatieve en expressieve vaardigheden, enzovoort. De commissie oordeelt echter dat er vrij weinig echt disciplineoverstijgende elementen zijn opgenomen. De meeste onderdelen staan wat op zichzelf en zijn niet standaard multidisciplinair van aard. Ze stelt ook vast dat het programma enkel in het laatste jaar een keuzemogelijkheid inhoudt (keuzeproject).

De internationale dimensie krijgt volgens de commissie actief vorm. Er is zowel op hogeschool- als op opleidingsniveau een actief beleid, dat momenteel qua visie verder uitgewerkt wordt. Voor internationale stages in ontwikkelingslanden zijn er bijvoorbeeld veertien beurzen van VLIR-UOS van 1000 euro en heeft de hogeschool veertig beurzen van 600 euro. Ook probeert de opleiding zo intensief mogelijk studenten te helpen bij het vinden van een internationale stage in Europa via het Erasmusprogramma. Studenten worden hierover geïnformeerd in de lessen, op een informatie-avond en via Toledo. Tijdens de internationale dagen komen buitenlandse lectoren elk jaar lesgeven. Studenten van de hogeschool fungeren hier als buddies die buitenlandse studenten wegwijs maken.

De commissie stelt vast dat de opleiding bovendien participeert aan internationale overlegstructuren die via het Europees netwerk van ergolectoren uit hogescholen en universiteiten (ENOTHE) worden aangeboden. Ze onderhoudt vaste samenwerkingsverbanden met een vijftal Europese partners in diverse landen, waardoor studenten- en lectorenmobiliteit bilateraal mogelijk en aangemoedigd wordt. Dit vormt ook een input voor de uitbouw van onderwijsmethodieken en het opleidingsprofiel. Er is een duidelijke procedure om de kwaliteit van de Europese samenwerking te waarborgen (onder meer via verslaggeving, persoonlijke briefings met buitenlandse contactpersonen, een kerngroep in de opleiding).

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie adviseert om in alle onderwijsleermaterialen helder aan te geven wat de relatie is tussen de leerdoelen op vakniveau en de te realiseren competenties op opleidingsniveau. Ze beveelt aan om alle leerdoelen te checken en indien nodig te herformuleren, meer in lijn met de beroepsspecifieke competenties.

Ze stelt voor om na te denken over meer keuzemogelijkheden in het programma.

Ze beveelt aan om in alle opleidingsonderdelen aandacht te hebben voor het disciplineoverschrijdende van het ergotherapeutisch handelen en in het onderwijsconcept het multidisciplinair en interdisciplinair werken meer in te bouwen.

Facet 2.2 Eisen professionele gerichtheid van het programma

Beoordelingscriteria:

- Kennisontwikkeling door studenten vindt plaats via vakliteratuur, aan de beroeps- of kunstpraktijk ontleend studiemateriaal en via interactie met de beroepspraktijk, de kunstpraktijk en/of (toegepast) onderzoek.
- Het programma heeft aantoonbare verbanden met actuele ontwikkelingen in het vakgebied/de discipline.
- Het programma waarborgt de ontwikkeling van beroeps- of artistieke vaardigheden en heeft aantoonbare verbanden met de actuele beroepspraktijk.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie vindt de opleiding actueel, met een mix van kennisontwikkeling, kennistoepassing in praktijkoefeningen en stagepraktijk. Recente ontwikkelingen van ergotherapie zijn meegenomen in het onderwijstraject. De bijzondere aandacht die aan communicatievaardigheid wordt gegeven is een sterk punt. Het opvolgen van nieuwe maatschappelijke tendensen behoort tot de verantwoordelijkheid van de vakgroepen, bijvoorbeeld via de stage-opvolging en externe bijscholingen binnen of buiten de hogeschool. In een jaarlijks overleg bekijken ze hoe dit kan geïmplementeerd worden in het curriculum. Ook contacten met de beroepsvereniging zorgen voor een goede aansluiting bij recente ontwikkelingen in het vakgebied.

De commissie stelt vast dat de nationale en internationale vakliteratuur is verwerkt in het cursusmateriaal. Theoriecursussen en praktijkhandleidingen worden samengesteld door teams van lectoren en zijn afgestemd op elkaar. Voor Geriatrie bijvoorbeeld zijn de inhoud en toegankelijk, met goede presentatie en lay-out. De doelstellingen van de opleiding in dit vakgebied zijn echter niet duidelijk geformuleerd en er is geen duidelijk overzicht (inhoudstafel) over het geheel van de leerstof. Het is ook niet helder hoe er verder gebouwd wordt op het voorgaande programmajaar.

De commissie stelt vast dat er sinds de vorige visitatie in de hogeschool een aantal onderzoekslijnen zijn uitgezet waaronder het domein Biomedische technologie. Een van de realisaties is Mobilab, een multidisciplinair onderzoekslaboratorium waar onder andere ganganalyse en voetdrukmetingen uitgevoerd kunnen worden. De commissie vernam dat studenten maximaal worden ingezet bij onderzoeksprocessen. Vonk3 is bijvoorbeeld een PWO-speerpunt voor onderzoek van verschillende opleidingen in de Katholieke Hogeschool Kempen. Daarin heeft een student een eindwerk gemaakt over het belang van ict voor het sociaal netwerk van ouderen. Valorisatie van het onderzoek moet volgen, bijvoorbeeld een manier om ouderen makkelijker met ict te laten werken. Er wordt ook gewerkt rond het gebruik van ict bij mensen met een verstandelijke beperking. Als het project is afgerond, wordt daarover een lessenspakket gemaakt voor de cursussen.

De commissie vernam verder dat de lectoren betrokken bij maatschappelijke dienstverlening en toegepast wetenschappelijk onderzoek hun expertise rond bepaalde speerpunten benutten om de kwaliteit van de opleiding te verbeteren. Ze zetten hun expertise ook in op (inter)nationale congressen en studiedagen. Nuttige onderzoeksresultaten worden ook verspreid via boeken, vakbladen en via het jaarboek van de beroepsvereniging. Ze worden ook als opleidingsprogramma's aangeboden aan het werkveld, bijvoorbeeld rond de NAH-problematiek (niet-aangeboren hersenaandoeningen). Studenten krijgen de kans om hun eindwerk te koppelen aan lopende onderzoeksprojecten. Ze worden ook betrokken in de testfases van het PWO en voeren onder supervisie een deel van het onderzoek uit.

De commissie nam kennis van de dienstverleningsprojecten die in de opleiding opgezet zijn met eigen middelen, bijvoorbeeld rond het thema 'apathie'. Het OMEGA-project (PWO) voor het empoweren van ouderen in functie van hun gezondheidsbeleving en autonomie is vertaald in een dienstverleningsproject en werd verkocht aan enkele woonzorgcentra. De opleiding is betrokken bij de ontwikkeling van een nieuw handboek 'Ergotherapie in de geriatrie' en de update van 'Grondslagen van de ergotherapie'.

De opleiding wil meer aandacht besteden aan de onderzoeksvaardigheden in het derde jaar en de Evidenced Based Research/Practice. De commissie vindt dit positief, maar is van mening dat de onderzoekslijn meer en beter verspreid over de drie jaar kan worden uitgezet. Ook alumni geven aan dat zij het belangrijk vinden dat (toegepast) wetenschappelijk onderzoek meer in het programma aan bod komt.

De commissie stelt vast dat er verantwoordelijken voor internationalisering zijn op hogeschool-, departement- en opleidingsniveau. Internationalisering is opgenomen in de beleidsvisie van de hogeschool en opleiding en wordt zoals boven aangehaald, momenteel verder uitgewerkt. De commissie vindt dat daarin expliciet meer aandacht kan zijn voor internationale topopleidingen ergotherapie. De opleiding behaalde dit academiejaar een VLIR-beurs voor een eigen project met een net- en associatieoverschrijdende collega-opleiding (HOGent) voor het oprichten van een opleiding ergotherapie in Rwanda. De studenten die deelnamen aan internationale projecten zijn zeer tevreden. Ze werden daarvoor overigens geselecteerd: niet iedereen mag gaan. Ze moeten zich inzetten en goede resultaten halen in het tweede jaar, zowel voor de theorie als voor de stages en de praktijkvakken.

In het programma zijn er volgens de commissie voldoende momenten ingebouwd waarop studenten contact hebben met cliënten. In een projectweek rond arbeid komt iemand met autisme bijvoorbeeld vertellen over arbeidszorg. Vooral in de stages en de onderzoeken voor het eindwerk maken studenten kennis met de cliënten en hun vragen en ligt er veel nadruk op de participatie van de cliënt en de rol van de omgeving. Er zijn 1048 uren stage, waarvoor de opleiding een beroep kan doen op een 150-tal stagevoorzieningen. Positief is dat ze een kwaliteitsmanifest ontwikkelde met de minimumbepalingen waaraan de stageplaats moet voldoen. Voor de aanvang van de stage ontvangen de student, de stagementor in de stagevoorziening en de stagebegeleider (lector) een stagemap met alle nodige documenten. Jaarlijks worden de stagementoren uitgenodigd voor een terugkomdag.

De stageplaatsen vanaf het tweede opleidingsjaar zijn opgedeeld in twee groepen: 'revaliderend' met doelen op korte termijn (acute settings, revalidatiecentra, scholen...) en 'handelend' met doelen op langere termijn (dagcentra, residentiële voorzieningen voor ouderen of personen met een verstandelijke of psychische beperking). Elke student dient tijdens zijn stageloopbaan minstens één stage in elk van deze gebieden te lopen.

De student vult tijdens de stage zijn stagemap aan met verslaggeving en reflecties. Na de stage schrijven de studenten een functioneringsverslag over hun stage waarin ze ook reflecteren over de werking en begeleiding vanuit de stageplaats. Als er problemen blijken, worden die besproken en aangepakt.

De begeleidende lector neemt contact met de stageplaats voor een tussentijdse evaluatie en bij het einde van de stage om de eindbeoordeling in te vullen. Zowel student als stagementor vullen een beoordelingsformulier in, dat wordt gebruikt bij de eindbeoordeling. De verschillende beoordelingsdomeinen zijn rechtstreeks en zeer duidelijk gekoppeld aan de opleidingscompetenties, stelt de commissie vast. De stagementoren zijn zeer tevreden over de stages, de begeleiding en de evaluatie. 'Er is geen speling voor interpretatie', zo formuleerde iemand het uit de gespreksgroep van het werkveld.

De commissie vernam dat de studenten hun eindwerkstage in het buitenland kunnen doen, in en buiten Europa, mits toestemming van het lectorenteam. De studenten gingen al op stage in Nederland, Spanje, Guatemala, Bolivia, Finland, Noorwegen, Schotland, Democratische Republiek Congo, Curaçao en Rwanda. Er is ook een overeenkomst met Portugal. Recent zijn de stageplaatsen uitgebreid naar Duitsland, Roemenië, Peru en Spanje. Voor elk van de buitenlandse stageplaatsen zijn er vaste lectoren die contacten onderhouden met de plaatselijke partners. Tijdens de internationale stage wordt de student begeleid door een plaatselijke stagementor en per e-mail door een lector. Die heeft ook geregeld contact met de stagementor.

Het eindwerk is gekoppeld aan de stage. De commissie merkt een aanvang van het evidence based onderbouwen van dit veelal praktijkgerichte werkstuk. Dit betekent dat ze in de laatste lichting van eindwerken ziet dat - de ene keer al sterker dan de andere keer - een begin gemaakt werd met de volgende manier van werken: er wordt een klinische vraag geformuleerd (onderzoeksvraag); vervolgens wordt gezocht naar de beste literatuur (evidence) om de vraag te beoordelen; de gevonden literatuur wordt beoordeeld op validiteit en toepasbaarheid en de bevindingen worden in de praktijk toegepast via praktijkstudie of interventie. Tot slot worden de veranderingen in de praktijk geëvalueerd.

Bij de start van hun eindwerkvoorbereiding in het tweede jaar krijgen studenten de nodige informatie en werken ze een onderzoeksvoorstel uit met bronnenonderzoek. Het eindwerktraject in het derde jaar loopt in vaste stappen, met onder meer een eindwerkweek in oktober. Op het einde van het derde jaar wordt het eindwerk voorgesteld aan een jury van externen en lectoren. De commissie stelt vast dat voor de beoordeling van het eindwerk in het academiejaar 2008-2009 een beoordelingsinstrument werd ontwikkeld dat aansluit bij de competenties nodig voor het schrijven van het eindwerk. De beoordeling gebeurt door verschillende personen en op verschillende momenten, het grootste deel (60%) voor de verdediging van het eindwerk door de student. In 2010-2011 zijn specifieke richtlijnen opgesteld voor het maken van de bachelorproef in een buitenlandse context.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie ondersteunt de opleiding in haar plan om de onderzoekslijn meer en beter verspreid over de drie jaar uit te zetten.

De commissie beveelt ook aan om de internationale topopleidingen ergotherapie in kaart te brengen en studenten en lectoren vooral daarheen te laten gaan.

De commissie ondersteunt de acties die door de K.H.Kempen ingezet zijn om de eindwerken kwalitatief constanter te maken, door o.a. structureel criteria over EBP toe te voegen.

Facet 2.3 Samenhang van het programma

Beoordelingscriterium:

- Studenten volgen een inhoudelijk samenhangend opleidingsprogramma.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Het nieuwe opleidingsprogramma heeft volgens de commissie een duidelijke sequentiële opbouw van zes semesters:

- semester 1: Kennismaking met ergotherapie;
- semester 2: Toepassingsgericht denken in ergotherapie;
- semester 3: Het ergotherapeutisch handelen in ergotherapie;
- semester 4: Toepassingsgericht handelen in ergotherapie;
- semester 5: Ergotherapeutische verdieping;
- semester 6: Ergotherapeutische vervolmaking.

Als basis voor de opbouw van het programma diende het beroepsprofiel samen met de te bereiken competenties. De behandelde items worden gekozen in functie van de latere beroepspraktijk en de actuele tendensen in het ergotherapeutische werkveld. In het tweede en derde jaar nemen de specialisatie en de latere

toepassingsmogelijkheden binnen het werkveld toe. De commissie vindt de logica van de samenhang in het nieuwe programma duidelijk terug.

Zoals al in facet 2.1 vastgesteld zijn er in het programma weinig aandacht is voor specialisatie en differentiatie. Het gehele programma is gericht op de breedte van het vak, waardoor er voor studenten die zich willen specialiseren of verdiepen relatief weinig ruimte is. Dit werd ook door sommige studenten zo aangegeven. Sommigen vragen een vierde specialisatiejaar. De opleiding kiest bewust voor een opleiding die mensen aflevert die breed inzetbaar, en wenst geen afstudeerrichtingen in te voeren. Ze zegt dat dit geen vraag is van het werkveld en ziet wel kansen op enige specialisatie, met name via de stage, het eindwerk en het keuzeproject in het derde jaar. Decretaal is het ook niet mogelijk afstudeerrichtingen te organiseren. Wel werkt de opleiding al mee aan de ontwikkeling van een Master in de ergotherapie, samen met de opleidingen uit andere hogescholen.

De commissie stelt vast dat er vrij weinig echt disciplineoverstijgende elementen in het programma zijn opgenomen. De meeste onderdelen staan wat op zichzelf en zijn niet standaard multidisciplinair van aard. De commissie stelt ook vast dat de opleiding qua programma niet intensief samenwerkt met andere instellingen. De commissie is wel van oordeel dat heel wat aangehaalde problemen gaandeweg zullen opgelost worden, wanneer het nieuwe curriculum dat van start ging in 2010-2011 verder wordt ingevoerd.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie adviseert om de mogelijkheden te onderzoeken van differentiatie voor de betere studenten en van specialisatie op bepaalde terreinen (Masterclasses, Morethaneight, ...).

De commissie vraagt om de samenhang van de inhoud – die in het aangepaste curriculum sinds 2010-2011 duidelijker is geworden – verder te volgen.

Facet 2.4 Studieomvang

Beoordelingscriterium:

- De opleiding voldoet aan de formele eisen met betrekking tot de studieomvang, bachelor: tenminste 180 studiepunten.

Oordeel van de visitatiecommissie: oké

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De professioneel gerichte bacheloropleiding bestaat uit 3 studie jaren van elk 60 studiepunten. In totaal wordt dus een opleidingsprogramma georganiseerd van 180 studiepunten. De opleiding voldoet hiermee aan de formele eisen met betrekking tot de minimale studieomvang van een professioneel gerichte bachelor.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 2.5 Studielast

Beoordelingscriteria:

- De werkelijke studietijd wordt getoetst en sluit aan bij de normen vastgesteld krachtens decreet.
- Het programma is studeerbaar doordat factoren, die betrekking hebben op dat programma en die de studievoortgang belemmeren zoveel mogelijk worden weggenomen.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie vernam dat de associatiewerkgroep Studietijdmeting aan de associatiepartners twee online meetinstrumenten voor studietijd ter beschikking voorstelt: Kronos, gebaseerd op de techniek van tijdschrijven, en Metis met de techniek van 'schatten achteraf'.

De commissie stelt vast dat de laatste studietijdmeting dateert van 2007-2008. De verantwoordelijke voor studietijdmetingen presenteerde de resultaten van de onderzoeken in een opleidingsvergadering. Elke betrokken lector kreeg de gedetailleerde resultaten voor zijn opleidingsonderdelen. De totale studielast van het eerste en het tweede programmajaar bleek onder de benedengrens van 1500 uren te liggen. Het aantal werkelijk bestede uren per studiepunt voor de opleidingsonderdelen (exclusief stage en eindwerk) varieert afhankelijk van het onderdeel tussen 17 en 26 uren, lager dus dan de decretaal bepaalde studielast van 25 tot 30 uren per studiepunt. Voor het eindwerk bleken de studenten drie keer meer tijd te besteden dan ingeschat. Daarom wordt vanaf volgend jaar een week voorbereiding eindwerk ingelast.

De perceptiemetingen geven een zeer grote tevredenheid weer van de studenten over de totale studieomvang. Toch ervaart ongeveer 60% van de studenten, ook in de eerste twee jaren, een hoge tijdsdruk. De opleiding zoekt onder meer een verklaring in het feit dat één op de drie studenten een studentenjob heeft, van 1 tot 9 uren per week, sommigen zelfs tot 20 uren per week. Eén op de vijf heeft een verplaatsingstijd van meer dan 10 uren per week. Bij de invoering van het nieuwe curriculum en de semesterialisering van de opleiding heeft men getracht de studiedruk evenwichtiger te verdelen. De studenten bestempelden tijdens de visitatie de hoeveelheid leerstof echter als 'niet overdreven'. Volgens de commissie ligt de studielast eerder aan de lage kant: er zijn twee perioden van twaalf weken les en in totaal elf weken van examinering in het eerste jaar; in het tweede en derde jaar liggen de cijfers iets anders: 26 lesweken en 8 examenweken. Door nadrukkelijker te beoordelen aan de hand van normcriteria wat de omvang (en dus ook diepgang) van een vak is, ontstaan mogelijk ook aanknopingspunten om de studietijd per jaar beter te situeren rond de 1680 uur normatieve studietijd.

De commissie vindt de studietijdmeetmethode ook een goed instrument dat in een terugkerende cyclus gebruikt wordt om inzicht te krijgen in de studeerbaarheid en de perceptie rond studiedruk. De resultaten hiervan leveren de nodige bijstellingen op. Zo wil de opleiding de piekbelastingen in de examenweken afvlakken door halverwege de lesweken al toetsen in te bouwen. De eerste ervaringen hiermee zijn positief. Dit sluit ook aan bij de wetenschap van de onderwijspsychologie dat vaker toetsen het leerproces ten goede komt.

Uit de slaagcijfers bleek dat het vak anatomie voor veel studenten een struikelvak is, waarschijnlijk ook vanwege de hoge eisen die gesteld worden aan de reproductieve elementen. De opleiding heeft de didactische aanpak van het vak onlangs aangepast en sterker toegespitst op ergotherapie, wat in de ogen van de studenten een verbetering oplevert. Het vak werd verdeeld over twee semesters en is meer praktijkgericht geworden, maar daarmee legt de opleiding naar eigen zeggen de kwaliteit niet minder hoog.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie beveelt aan om de studietijd verder op te volgen en aan te sturen om te komen tot een meer heldere focus op 60 ECTS en 1680 uur normatieve studietijd.

Facet 2.6 Afstemming tussen vormgeving en inhoud

Beoordelingscriteria:

- Het didactisch concept is in lijn met de doelstellingen.
- De werkvormen sluiten aan bij het didactisch concept.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Het is de commissie niet duidelijk geworden wat het didactisch concept van de opleiding is, waaruit de keuze voor specifieke didactische vormen wordt afgeleid. Er zijn geen uitgangspunten geëxpliciteerd. Het opleidingsconcept dat gehanteerd en benoemd wordt, verduidelijkt enkel 'de samenhang tussen opleidingsvisie, competenties, opleidingsprogramma en toetsbeleid'. Studenten geven overigens wel aan in de gesprekken dat zij tevreden zijn over de wijze waarop het onderwijs wordt verzorgd en over de aansluiting van de werkvormen bij de karakteristieken van de studenteninstroom.

De opleiding bestaat voor ongeveer de helft uit theoretische vakken en voor de andere helft uit praktijkgerichte vakken. Diverse werkvormen worden toegepast, zo stelt de commissie vast: hoorcolleges, illustratieve demonstraties, practica, oefenzittingen, zelfstandig werk, projectmatig werk, casus, intervisie, stage, projectdagen en externe sprekers. Studenten gaan op studiebezoeken en wonen seminars bij. In bepaalde praktische onderwijsactiviteiten of themaweken werken ze met cliënten van het naburige ziekenhuis en/of simulanten. In het derde jaar is er een integratie van de opleidingsonderdelen ergotherapie in 8 themaweken, georganiseerd door meerdere lectoren, bijvoorbeeld over comfortzorg, creatieve therapie, cognitieve revalidatie en NAH, voorbereiden op de arbeidsmarkt, kwaliteitszorg. Hoorcolleges verzekeren een degelijke theoretische basiskennis en worden doorweven met illustraties en praktijkvoorbeelden, zo bevestigden de studenten tijdens de visitatie. Via vraagstelling en discussie tijdens de les leren de studenten logische redeneringen op te bouwen. De meeste studenten toonden zich tijdens de visitatie tevreden over de lesgevers. Maar de hoorcolleges worden geroosterd in eenheden van 1,5 uur, waarbij niet alle lectoren halverwege een pauze geven. In de ogen van studenten is de periode van anderhalf uur aangesloten hoorcollege te lang.

Volgens de commissie is er een evolutie zichtbaar naar meer competentiegericht leren, actieve werkvormen en vakoverschrijdende activiteiten. Ze vindt het positief dat de opleiding werkt met diverse didactische werkvormen in functie van de inhoud en de beoogde competenties. Ze vermoedt wel dat er nog evolutie mogelijk is in de richting van meer praktijk.

Binnen het departement geldt de afspraak dat elke lector een eigen cursus ter beschikking moet stellen van de student. De studenten bevestigen dat er een cursus en powerpoint is voor elk vak. De commissie stelt vast de syllabi netjes verzorgd zijn, maar een verschillende lay-out hebben. Er is nog geen uniforme opmaak waarin diverse informatieve elementen elke keer op dezelfde manier worden weergegeven, bijvoorbeeld welke competenties in het vak op welke manier aan de orde komen. De kwaliteit van de onderwijsleermiddelen is volgens de commissie op niveau. De hogeschool ontwikkelde recent een laptopplan, omdat in bepaalde opleidingsonderdelen het gebruik van een laptop warm is aanbevolen. De hogeschool voorziet in voldoende laptops voor uitlending om te voldoen aan de noden. Er is ook het elektronisch leerplatform Toledo, maar daarnaast hebben ict-applicaties volgens de commissie een beperkte rol in de onderwijsleermiddelen.

De commissie vernam dat alle studenten in het derde jaar evenveel intervisie-uren krijgen. Sommige studenten geven aan dat dit voor hen overbodig is en dat ze die tijd graag ingevuld zouden zien door bijvoorbeeld meer wetenschappelijke vorming, anderen willen iets meer uren intervisie. Desgevraagd geven ook enkele studenten aan dat zij niet volledig worden uitgedaagd, terwijl anderen aangeven dat wel het beste uit henzelf naar boven komt.

De commissie vernam dat de werkvormen via formeel en informeel overleg binnen vakgroepen regelmatig geëvalueerd en bijgestuurd worden. De Onderwijsraad van de hogeschool organiseert om de twee jaar een onderwijsdag waar recente onderwijsontwikkelingen worden voorgesteld. Ook met buitenlandse partners worden werkvormen uitgewisseld en besproken. De kwaliteit van leermiddelen (cursussen, handboeken, Toledo) wordt geregeld bevraagd bij de studenten.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie beveelt aan om het didactisch concept, het geheel van de didactische uitgangspunten die men wil toepassen, te expliciteren. Daaraan kan men dan duidelijker didactische modellen koppelen en vervolgens de keuze maken voor specifieke werkvormen.

De commissie vraagt dat de opleiding de komende jaren een belangrijke stap zet in de toepassing van ict bij de opmaak van de onderwijsleermiddelen.

Aangezien het onderwijs echt competentiegericht wordt aangeboden, kan de verhouding (in tijd) tussen theoretische en praktische vakken nog onder de loep worden genomen.

Facet 2.7 Beoordeling en toetsing

Beoordelingscriterium:

- Door de beoordelingen, toetsingen en examens wordt adequaat en voor studenten inzichtelijk getoetst of de studenten de leerdoelen van (onderdelen van) het programma hebben gerealiseerd.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie stelt vast dat de opleiding een waaier aan evaluatievormen gebruikt: permanente beoordeling (observaties en evaluatie van vaardigheden, attitudes en kennis), verslagen, individuele opdrachten en groepswerken met schriftelijke en/of mondelinge rapportering, schriftelijke en mondelinge examens, praktische oefeningen en werkstukken. Voor praktijksessies is er ook zelfevaluatie, waarbij scorekaarten de studenten een beeld geven van hun competenties. De commissie vindt het positief dat studenten zo een kritische houding tegenover hun werk verwerven.

De lectoren geven aan dat studenten voor Klinisch redeneren de theoretische modellen praktisch leren toepassen en nadien een verslag maken van de toepassing die ze gemaakt hebben. Op het einde van het derde jaar krijgen ze een geïntegreerde casus, waarbij ze de competenties toepassen die ze in de hele opleiding verworven hebben. Studenten moeten kunnen motiveren en onderbouwen waarom ze bepaalde doelen en handelingen selecteren voor die specifieke cliënt.

De onderwijsraad besteedt vanaf dit academiejaar ook extra aandacht aan het toetsbeleid. Een werkgroep Toetsbeleid bekijkt onder meer hoe nieuwe werkvormen getoetst kunnen worden. De raad stelde een handleiding met tips op voor het opstellen van kwaliteitsvolle toetsen. Ook worden alle toetsen systematisch gereviewd door medelectoren op een daarvoor bestemd document. Dit geeft de lector de kans zijn examen te herwerken vooraleer hij gaat examineren. Voor deze reviews hebben ze eerst een opleiding gekregen. Er is overigens geregeld bijscholing over toetsen.

De evaluatievormen staan beschreven in de onderwijs- en examenregeling en in de ECTS-fiches. De keuze van de evaluatievorm sluit aan bij de beoogde competenties en de gebruikte werkvorm, zo stelde de commissie vast. Er zijn criteria opgesteld voor permanente beoordeling en voor andere examenvormen. Voor toetsen en examens worden twee examenperiodes georganiseerd. Op voorstel van de studenten worden vanaf dit academiejaar (2010-2011) in het eerste programmajaar ook twee extra examenperiodes in november en april voor drie tot vier onderwijsleeractiviteiten ingelast, die voor 35-40% van de punten meetellen.

Na afloop van de eerste examenperiode ontvangt elke student schriftelijk de resultaten van alle evaluaties. De resultaten en de suggesties worden besproken met de student. Na de proclamatie van de tweede en derde examenperiode ontvangt elke student zijn individueel rapport. Alle vaklectoren houden zich beschikbaar voor de studenten tijdens een terugkommoment en geven op vraag informatie. Alle documenten die de neerslag bevatten van de schriftelijke examens of van permanente evaluatie zijn ter inzage.

De commissie meent dat de evaluaties transparant zijn. Intercollegiale toetsing waarborgt een objectiveerbare manier van werken. Studenten kunnen hun examens inzien en hierover spreken met de lectoren, wat ook bijdraagt tot de kwaliteitsbewaking. De vragen uit de tentamens zijn volgens de commissie inhoudelijk van voldoende niveau. Er wordt gebruik gemaakt van verschillende evaluatievormen.

De commissie heeft echter vragen bij de betrouwbaarheid van sommige toetsen. Meten ze wat ze moeten meten? Het ontbreekt aan toetsmatrizen bij een aantal vakken, waardoor de relatie tussen de opleidingsdoelen, de vakdoelen en de vragen uit de tentamens niet kan worden vastgesteld. Bij sommige vakken (Geriatric en Ontwikkelingspsychologie) zijn de toetsmatrizen er wel.

Studenten geven aan dat de beoordeling van de stage door de stagewerkplaats en door de lector niet altijd even goed op elkaar is afgestemd. Ze gaven enkele voorbeelden waar door de stageplaats een 'goed' werd gegeven, terwijl de school vond dat het beter moest. Zo'n onduidelijkheid kan volgens de student wel aan bod komen op de feedback na de examens. Voor de beoordeling van de stage in het derde jaar wordt trouwens gebruik gemaakt van een boekje waarin zowel de stagebegeleider als de student gevraagd wordt een oordeel uit te spreken over de competenties van de student. Hierover heeft de commissie een paar bedenkingen:

- In de toelichtende beschrijving wordt aangegeven dat in de stage alle competenties aan bod komen. Op het formulier is er echter geen overzicht van al deze competenties. De commissie vraagt zich af of alle vooropgestelde competenties zo voldoende worden afgetoetst.
- Verder zijn de beoordelingscriteria van de verschillende competenties vrij algemeen beschreven. Bijvoorbeeld: op pagina 6 van 16 van het boekje bij communicatieve vaardigheden, worden per waardering vijf beschrijvingen gegeven van voorkomende gedragingen die input vormen voor een beoordeling.

De lectoren geven aan dat de beoordeling van de eindwerken nog een knelpunt vormt. Daaraan zal in de werkgroep Toetsbeleid en in het team nog worden gewerkt.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie stelt voor eenzelfde lay-out te gebruiken voor de schriftelijke examens, met een standaard voorblad waar de student in een oogopslag de voor hem/haar juiste informatie over de aard en inhoud van het examen kan vinden.

Zodra het didactisch model is verduidelijkt, moet de opleiding ook de beoordelings- en toetsingsvormen hier verder op afstemmen

De commissie vraagt om de kwaliteit en betrouwbaarheid van de toetsen te waarborgen. De aanzet hiertoe is gegeven via intervisie en dient verder uitgebreid te worden. De commissie stelt voor de peer-review van de examens te intensiveren, hierbij de hulp van toetsdeskundigen in te roepen en te werken met toetsmatrizen.

Facet 2.8 Masterproef

Dit facet is niet van toepassing voor een professioneel gerichte bacheloropleiding.

Facet 2.9 Toelatingsvoorwaarden

Beoordelingscriteria:

Het programma sluit qua vorm en inhoud aan bij de kwalificaties van de instromende studenten bachelor:

- diploma secundair onderwijs, diploma van het hoger onderwijs van het korte type met volledig leerplan, diploma van het hoger onderwijs voor sociale promotie of een diploma of getuigschrift dat bij of krachtens een wet, decreet, Europese richtlijn of een andere internationale overeenkomst als gelijkwaardig wordt erkend;
- door het instellingsbestuur bepaalde voorwaarden voor personen die niet aan bovengenoemde voorwaarden voldoen.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding hanteert de decretaal bepaalde toelatingsvoorwaarden voor de bacheloropleiding.

De commissie stelt vast dat de opleiding geen specifieke vooropleiding eist. Wel zet ze enkele beroepsfacetten en attitudes in de verf waardoor potentiële kandidaten kunnen inschatten of de opleiding hen aanspreekt. Bij de studenten met een minder geschikte vooropleiding wordt de aandacht gevestigd op de extra inspanningen die ze zullen moeten leveren.

De commissie vernam dat gemiddeld om de twee jaar een instroommotivatie-enquête wordt afgenomen bij de nieuwe studenten. De studenten geven tijdens de visitatie aan dat ze voor de opleiding kiezen omwille van het goede imago in het werkveld, de goede sfeer, de persoonlijke begeleiding, de open relatie met enthousiaste lectoren, en de kennismaking met de praktijk vanaf het eerste jaar.

De studieduur (doorstroom) van generatiestudenten met differentiatie van vooropleiding wordt gemeten op basis van de instroom vanaf 2000-2001. De opleiding ergotherapie trekt vooral generatiestudenten aan uit het TSO (59%) en het ASO (36%). Vergelijken met andere professionele bacheloropleidingen aan de Katholieke Hogeschool Kempen is het aandeel ASO-studenten hoger. Van deze studenten haalt 80 tot 90% het diploma, terwijl dit aandeel voor de TSO-studenten slechts op 55% ligt. Zij doen er ook langer over om hun diploma te behalen.

De opleiding doet inspanningen om aansluiting te realiseren, zo stelde de commissie vast. Via trajectbegeleiding worden de studenten van nabij gevolgd en wordt hun studievoortgang vooral in het eerste jaar zorgvuldig bewaakt. Vanaf het tweede jaar richt de trajectbegeleiding zich meer op de voorbereiding op stages en het werkveld. In het academiejaar 2010-2011 is in het eerste jaar Peer Assistent Learning (PAL) opgestart. Studenten kunnen in leergroepen regelmatig stukken leerstof en opdrachten examenvoorbereiding samen doornemen. Een lector coördineert, studenten van een hoger jaar coachen.

De commissie merkt op dat op de kwaliteit van de studenteninstroom geen specifiek beleid gevoerd wordt. Het aanbod en de structuur van flexibele leerwegen (programma voor deeltijdse studenten, programma met vrijstellingen wegens vooropleiding, programma voor werkende studenten) is niet uitgebreid. Wel probeert de opleiding in te spelen op de wensen van (individuele) studenten. Zo was er een werkende studente die tijdens de gesprekken aangaf dat er sterk met haar wensen rekening werd gehouden.

Studenten met een diploma hoger onderwijs of met behaalde credits kunnen vrijstellingen aanvragen voor eerder verworven kwalificaties via een EVK-procedure. De hogeschool beschikt ook over een procedure voor het vrijstellen op basis van eerder verworven competenties die in samenwerking met de Associatie K.U.Leuven werd opgesteld. Sinds 2004-2005 is er een deeltijds programma mogelijk, dat echter zeer uitzonderlijk gevolgd wordt. Bij een Individueel Studie Programma (ISP) wordt de spreiding van de vakken bepaald door de student in overleg met de opleidingscoördinator. Het departement heeft een eigen procedure en een basisdocument met rechten en plichten voor ISP-studenten. Zij krijgen voor de start van het academiejaar een introductiesessie over de mogelijkheden van flexibele leerprogramma's, de rechten en de plichten en de verder te volgen procedure. Vanaf 2005-2006 kunnen studenten opteren om credits te verzamelen voor specifieke vakken via een creditcontract naast het diplomacontract.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie beveelt aan de specifieke karakteristieken van de studenteninstroom systematischer op te volgen en een beleid ter zake te expliciteren, zodat de kansen op succes van risicogroepen qua vooropleiding verhogen.

Oordeel over onderwerp 2, programma: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 2.1, relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma:	voldoende
facet 2.2, eisen professionele gerichtheid van het programma:	voldoende
facet 2.3, samenhang van het programma:	voldoende
facet 2.4, studieomvang:	oké
facet 2.5, studielast:	voldoende
facet 2.6, afstemming tussen vormgeving en inhoud:	voldoende
facet 2.7, beoordeling en toetsing:	voldoende
facet 2.8, masterproef:	niet van toepassing
facet 2.9, toelatingsvoorwaarden:	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Onderwerp 3 Inzet van het personeel

Facet 3.1 Kwaliteit van het personeel

Beoordelingscriterium:

- Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie vernam dat in het departement het personeelsbeleid wordt gevoerd door de departementsdirectie met inbreng van de docentenraad. Jaarlijks worden acties opgenomen in het Operationeel Jaaractieplan om het personeelsbeleid in het departement nog te verbeteren. De personeelsratio's zijn in kaart gebracht per opleiding en worden gebruikt om de personeelsinzet per opleiding te optimaliseren. Elk jaar in mei stelt de departementsdirectie een personeelsbehoefteplan op dat wordt afgetoetst met alle betrokkenen. Dat vormt de basis voor het detecteren van ontbrekende competenties waarvoor aanwervingen gebeuren. Medewerkers hebben een belangrijke rol in de aanwervingsprocedure van nieuwe collega's, zo hoorde de commissie. Ze bereiden de vacature voor en zetelen in de selectiecommissie. Bij de selectie van de kandidaten zijn belangrijke criteria: de verworven competenties en ervaring in het werkveld, de motivatie en interesses, de persoonlijkheid en de bereidheid en mogelijkheid tot het verwerven van competenties.

De commissie stelt vast dat alle functies zijn geëxpliciteerd in functiebeschrijvingen. De taakinvulling wordt voor elk individueel personeelslid vastgelegd in een document. Er is een eenvormig systeem voor het berekenen van de taakbelasting voor elke opleiding. De lectoren vinden het systeem goed. Bij de meeste lectoren vormen onderwijsverstrekking en -begeleiding en stagebegeleiding het hoofdaandeel van de opdracht.

De commissie vernam dat veel lectoren, bijvoorbeeld wetenschappelijke onderzoekers, binnenkomen zonder lerarenopleiding. Zij moeten onderwijskundige vorming volgen. De lectoren geven aan dat ze voldoende vorming krijgen en in het team ook problemen kunnen aankaarten. 'We krijgen alle steun en mogelijkheden om het goed te doen.' 'We hebben een open cultuur, waarbij er weinig terughoudendheid is om te zeggen dat je iets niet goed kan.' Elke nieuwe medewerker krijgt gedurende twee jaar diverse vaste begeleiders met elk een eigen rol in een vast scenario, onder andere een intakegesprek met de departementsdirectie, feedback van de mentor na het volgen van enkele onderwijsactiviteiten, de begeleiding door een collega voor de inhoudelijke aspecten van de opdracht en een opvolgingsgesprek na enkele maanden functioneren.

Voor de nieuwe medewerkers is er jaarlijks een functioneringsgesprek. De onderwijsbevraging bij de studenten en de feedback van de bijgewoonde onderwijsactiviteiten bij de nieuwe lectoren komen daar altijd aan bod. Nieuwe personeelsleden worden in hun eerste, tweede en derde dienstjaar geëvalueerd. Een negatieve evaluatie na het eerste jaar betekent meteen ontslag. Vanaf het vierde jaar krijgen medewerkers om de twee jaar een functioneringsgesprek en worden ze om de vijf jaar geëvalueerd. De commissie vindt dat deze laatste cyclus vrij lang is.

De commissie hoorde verder dat het departementshoofd en het adjunct-departementshoofd geselecteerd zijn via een procedure met een hernieuwbaar mandaat van vier jaar aangeduid. Voor de departementsdirectie is de heraanstelling gebaseerd op een evaluatie met 360° feedback: er is een uitgebreide bevraging van het personeel van het departement, de diensten en de studenten van de studentenraad.

De commissie waardeert dat voor het onderwijzend personeel meestal een masterdiploma wordt gevraagd, bij voorkeur aangevuld met een pedagogisch diploma of relevante ervaring. Sommige lectoren hebben een doctoraatsdiploma en/of een diploma van een bijkomende specialisatie. Voor taken waarin relevante ervaring met de beroepspraktijk een meerwaarde betekent wordt, de voorkeur gegeven aan een bachelordiploma.

De commissie stelt vast dat het personeelsbeleid (onder meer aanstellingen, taakstellingen, benoemingen, bevorderingen, evaluatieprocedure, advies en beslissingsorganen) correct verloopt. De aanvangsbegeleiding voor nieuwe medewerkers op hogeschoolniveau en op opleidingsniveau is volgens de commissie sterk.

De commissie vernam dat de lectoren algemene vakken al enkele jaren een aandachtspunt zijn. Ze worden toegewezen aan een bepaald opleidingsteam, waarin men hen zoveel mogelijk uren aanbiedt. Vaak werken ze toch ook nog mee aan andere opleidingen. Die opleidingen kunnen ze minder intens volgen, maar ze krijgen er wel een werkplek en de agenda van de teamvergadering. Er is ook een overkoepelend overleg voor alle lectoren algemene vakken. De studenten vinden dat deze lectoren allemaal goed op de hoogte zijn over ergotherapie., ze geven bijvoorbeeld aan waar de studenten iets kunnen gebruiken in hun vakgebied.

De commissie nam kennis van het vraaggestuurd navormingsplan dat de onderwijsraad sedert 2005-2006 voor de hogeschool opstelt. Ook ontplooit de raad diverse initiatieven om de didactische professionalisering thematisch aan te pakken. Zo werd onder meer dit jaar een boekje over toetsing opgesteld en staat de professionalisering dit jaar in het teken van toetsing. De raad organiseert ook om de twee jaar een onderwijsdag waarin ervaring en kennis in de Katholieke Hogeschool Kempen gedeeld worden. Daarnaast organiseert het departement aanvullende studiedagen, die door de opleiding druk worden bijgewoond. De commissie stelt vast dat er geen specifiek omschreven beleid is inzake de inhoudelijke, onderwijskundige en didactische professionalisering van het personeel. Wel wordt er zoveel mogelijk ingegaan op wensen van lectoren op dit vlak.

Vanaf het academiejaar 2009-2010 formuleren lectoren en onderzoekers hun competenties en hun professionalisering in de competentiedatabase. De commissie vindt dit een goede ontwikkeling. De competentiedatabase bevat een beperkt cv van de lectoren en welke vakken ze willen geven. Men wil nog verder de vakdeskundigheid, onderwijsdeskundigheid en managementkwaliteiten in kaart brengen.

Het departement streeft naar een verantwoorde belasting van zijn medewerkers. Er is een positieve vergadercultuur die bij ieder personeelslid in de taakbelasting is opgenomen. Men streeft ook naar een evenwichtige samenstelling van het personeelsbestand. Men volgt de verhouding mannen/vrouwen en de leeftijds piramide op.

De commissie kreeg de indruk van een zeer betrokken, competent en gemotiveerd team dat enthousiasme uitstraalt en op die manier sterk aanspreekt bij de studenten. Deze feedback wordt ook gegeven door de studenten en het werkveld.

Aanbevelingen ter verbetering:

Het blijft een aandachtspunt om de lectoren van de algemene vakken voldoende te betrekken bij de opleiding.

Facet 3.2 Eisen professionele gerichtheid

Beoordelingscriterium:

- het onderwijs wordt voor een belangrijk deel verzorgd door personeel dat een verbinding legt tussen de opleiding en de beroeps- of kunstpraktijk.
- bij de daartoe in aanmerking komende opleidingen dient daarenboven voldoende personeel te beschikken over kennis en inzicht in de desbetreffende beroeps- of kunstpraktijk.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie stelt vast dat de meeste lectoren die specialisatievakken geven, praktijkervaring hebben in het werkveld of hun onderwijsopdracht combineren met een functie in het werkveld. Praktisch alle lectoren worden betrokken bij stage- en eindwerkbegeleiding. Ze begeleiden ook projecten en bezoeken aan instellingen en voorzieningen, volgen de vakliteratuur en nemen deel aan bijscholingen, excursies, werkveldbezoeken en beurzen. Voor navorming is er een professionaliseringsdatabank, waarin lectoren een aanvraag moeten indienen als er financiering nodig is.

Sommige lectoren volgen de ontwikkelingen in het werkveld via participatie aan werkgroepen, branche-organisaties en/of wetenschappelijke verenigingen. Een aantal lectoren heeft publicaties op zijn naam staan of is lid van redacties van educatieve of wetenschappelijke reeksen en/of tijdschriften. Doordat lectoren samenwerken in werkgroepen en teams, soms ook over de departementsgrenzen heen, komt het teamleren ruim aan bod. De commissie stelt vast dat de groep lectoren voldoende professionele ervaring en kennis van de beroepspraktijk heeft.

De commissie vernam dat tijdens sollicitatiegesprekken wordt gepeild naar de ervaring van de kandidaten in wetenschappelijk onderzoek en hun interesse hiervoor. Bij de taakin-vulling kunnen maatschappelijke dienstverlening en projectmatig wetenschappelijk onderzoek deel uitmaken van het takenpakket. In 2008-2009 bedroeg het aandeel aan onderzoeks- en dienstverleningsopdrachten ruim 20% van het totale takenpakket in het departement. Op langere termijn wil de opleiding in Turnhout een groots onderzoekscentrum opstarten in samenwerking met het bedrijfsleven met de focus op ouderen en wonen. Via het Interreg 3-programma worden er ook Nederlandse partners bij betrokken, naast partners uit Cambridge, Aken en Leuven. De onderzoekskundigheid en onderzoeksactiviteit bij de lectoren Ergotherapie lijken echter volgens de commissie op dit moment nog eerder beperkt

De opleiding onderhoudt goede contacten met het socio-economisch landschap en met het (inter)nationale werkveld via onder meer het stagenetwerk en de maatschappelijke dienstverlening. Zo ontvangt de opleiding signalen om het opleidingsprogramma bij te sturen en om gerichte nascholing, nieuwe onderzoeksinitiatieven en expertise te ontwikkelen.

Er is een procedure om gastlectoren voor een beperkt aantal contacturen in te schakelen. Het personeel wordt door de coördinator internationalisering op de hoogte gebracht van subsidiemogelijkheden voor lectorenmobiliteit en van subsidiemogelijkheden voor studie- en stagebezoeken in het buitenland. Sommige lectoren onderhouden nauwe contacten met de brancheorganisaties in Europa en werken actief mee aan internationaal overleg. De commissie is van mening dat de frequentie van de participatie van de lectoren aan de internationale netwerken nog relatief laag ligt. Lectoren kunnen slechts gemiddeld eens in de vier jaar naar een buitenlandse conferentie gaan, wat men probeert te verhogen naar eens in de twee jaar. Veel lectoren participeren nog vrij weinig in internationale netwerken. Samenwerkingsverbanden met binnenlandse en buitenlandse partnerinstellingen zijn overigens wel langzaam aan het ontstaan als gevolg van het internationaliseringsbeleid.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie adviseert om de onderzoeksdeskundigheid en onderzoeksactiviteit bij de lectoren te verbeteren.

De commissie moedigt de opleiding aan om het aantal internationale contacten voor het personeel te vergroten.

Facet 3.3 Kwantiteit personeel

Beoordelingscriterium:

- Er wordt voldoende personeel ingezet om de opleiding met de gewenste kwaliteit te verzorgen.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Uit de cijfers blijkt dat de opleiding op 1 februari 2011 15,7 VTE voor het onderwijzend en AT-personeel telt (zonder de extern gefinancierde onderzoeks- en dienstverleningsopdrachten). Daarmee is de student/personeelsratio voor de opleiding ergotherapie gunstig geëvolueerd omdat de personeelsinzet over de vijf opleidingen van het departement nu gelijkmatig wordt verdeeld. De student/personeelsratio met het aantal financierbare studentenequivalenten per OP bedraagt 15,77 (2010-2011). In het academiejaar 2008-2009 bedraagt de gemiddelde berekende taakbelasting van het OP binnen het departement 1615 uren. Volgens de afspraken met het onderhandelingscomité van de hogeschool moet de taakbelasting van een voltijds lector minimum 1558 uren bedragen met een tolerantiegrens van plus 5%. De lectoren ervaren soms piekmomenten, maar ze vinden dat dit voldoende wordt gecompenseerd door de vakantieperiodes.

De inzet van gastlectoren schommelt van jaar tot jaar. Tijdens het academiejaar 2008-2009 werden 70 contacturen verzorgd door 20 verschillende gastsprekers.

De commissie waardeert dat de departementsdirectie de evolutie van de inbreng en de werkelijke personeelsinzet per opleiding systematisch opvolgt en over kerngetallen beschikt. De personeelsinzet is niet alleen gebaseerd op mathematische verdeelsleutels, maar ook op onderwijskundige criteria, bijvoorbeeld de gebruikte werkvormen en de groepsgrootte.

De commissie stelt vast dat alle opdrachten (onderwijs, begeleiding, organisatie, onderzoek, dienstverlening,...) vooraf zo nauwkeurig mogelijk worden geïnventariseerd en gekwantificeerd. Het departement kiest uitdrukkelijk voor het toekennen van gecombineerde opdrachten. Zo goed als alle lectoren van de opleiding geven theorie en praktijk, worden betrokken bij stage- en eindwerkbegeleiding en nemen organisatorische taken op. In de opleiding ergotherapie is het percentage begeleidingsopdrachten bijna dubbel zo groot als het gemiddelde van het departement omwille van het grotere aandeel van stages en de intensere stagebegeleiding.

De opleiding geeft als knelpunt voor het personeelsbeleid het financieringssysteem aan. De middelen van de overheid worden berekend op het studentenaantal van een aantal jaren geleden, en de overheid past de index van de enveloppes van de hogescholen niet aan. Daarom moet elke opleiding in het departement haar financiële mogelijkheden met minstens 10% verruimen, bijvoorbeeld door resultaten van onderzoek en dienstverlening te vermarkten. De opleiding ergotherapie slaagt volgens de commissie goed in dit opzet. De dienstverlening door ergotherapie vorig jaar bracht 60 à 70.000 euro op, bijvoorbeeld rond cognitieve revalidatie. Daarom tracht de opleiding 1 à 2 voltijdsen in reserve te houden om projecten voor te bereiden, die in een latere fase geld in het laatje kunnen brengen.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Oordeel over onderwerp 3, inzet van het personeel: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 3.1, kwaliteit personeel:	goed
facet 3.2, eisen professionele gerichtheid:	voldoende
facet 3.3, kwantiteit personeel:	goed

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Onderwerp 4 Voorzieningen

Facet 4.1 Materiële voorzieningen

Beoordelingscriterium:

- De huisvesting en materiële voorzieningen zijn toereikend om het programma te realiseren.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Het gebouw in Geel dateert uit de jaren 70. De muren zijn niet geïsoleerd en in de leslokalen is geen dubbel glas. De commissie merkt op dat de gebouwen op een aantal plaatsen eerder grijs en donker zijn. Ze vernam dat er plannen zijn om in de toekomst een en ander op te frissen.

De agora is de draaischijf van het gebouw, een grote polyvalente ruimte die tot 1200 personen kan opvangen, bijvoorbeeld bij promoties voor afstuderenden. Daar bevindt zich ook het studentenrestaurant. Deze ruimte is zeer gehorig volgens de studenten. Ook de commissie vond dit een duidelijk minpunt.

In twee hedendaagse grote auditoria met ruim 300 plaatsen laat de opstelling van de stoelen een flexibele interactieve werking toe, waarbij de lector zich doorheen het auditorium kan bewegen. Ergonomie vormde een gunningscriterium voor de stoelen van de auditoria, maar elders in het gebouw zag de commissie de studenten op gewone stoelen aan een laptop of computer werken. Sommige studenten maakten hierover aan de commissie een opmerking.

De commissie stelt vast dat de opleiding samen met andere opleidingen acht praktijklokalen deelt. Er zijn voldoende lokalen ter beschikking om de roostering te laten kloppen. De commissie heeft echter weinig ergospecifieke middelen gezien in de praktijklokalen en vindt het ook jammer dat er geen ergospecifiek lokaal is. Een groter pakket middelen is aangewezen om nog meer doel- en praktijkgericht ervaring op te doen. Er is ook een tuintje voor rolstoeltraining, dat volgens de commissie beter kan worden ingericht.

Daarnaast zijn er polyvalente lokalen voor groepswork en communicatie-opdrachten. In de onmiddellijke buurt daarvan is de eetruimte en de werkruimte van de lectoren. De opleiding maakt ook gebruik van gemeenschappelijke laboratoriuminfrastructuur zoals het labo informatica en de praktijkruimte orthesen. Er is volgens de commissie een beperkt basispakket kleine hulpmiddelen, dat aangevuld wordt via een projectgebonden samenwerking met de Thuiszorgwinkels van CM. Er is wel een ruime aantrekkelijke expressieruimte voor communicatievaardigheden, psychomotoriek en navorming. Het Mobilab, multidisciplinair onderzoekslabo voor biomedische en revalidatietechnologie, beschikt over een hedendaagse onderzoekruimte.

De hogeschool stelt haar infrastructuur buiten de schooluren tegen betaling ter beschikking van maatschappelijke organisaties.

In de bibliotheek/mediatheek vinden studenten en lectoren een uitgebreid aanbod van vakliteratuur en databanken die via elke computer geraadpleegd kunnen worden, zo stelde de commissie vast. Er is ook een servicedesk voor ict. Verschillende informatiespecialisten en technisch bibliotheekpersoneel verzekeren de dagelijkse werking. In de mediatheekraad is er van elke departement iemand vertegenwoordigd om de update van de collectie te sturen. Op basis van recente werken actualiseren lectoren hun cursussen. De mediatheek stelt haar jaarverslag beschikbaar via het kwaliteitshandboek met o.m. gegevens over gebruik, collectievorming en bijscholing van de medewerkers.

De mediatheek heeft in overleg met de departementen een concept van studielandschap uitgewerkt om te kunnen inspelen op het langetermijninfrastructuurplan van de hogeschool. Volgend jaar worden al enkele kleinere aanpassingen gepland.

Studenten kunnen in de bib, de agora en de auditoria gebruik maken van laptops. Omdat de opleiding zich gaat engageren in het laptopplan, wordt de hele campus verder uitgerust met draadloos netwerk. Studenten en lectoren van de hogeschool kunnen gebruik maken van een opleidingspakket informatievaardigheden via het Toledo e-learning platform. DoKS is de eindwerksite van de hogeschool, waarop sinds 2003-2004 de digitale versies van eindwerken beschikbaar worden gesteld. Het SPRINTprogramma op computers van de mediatheek is bestemd voor studenten met leesmoeilijkheden. De teksten worden voorgelezen in het Nederlands, Engels, Frans of Duits.

De onderwijsruimten, bibliotheekvoorzieningen, boeken, tijdschriften en databestanden, zelfstudiecentra, computerfaciliteiten zijn aangepast aan de doelstellingen van de opleiding. De commissie stelt echter vast dat de huidige infrastructuur onvoldoende ruimte biedt om studenten meer zelfstandig of in groep aan opdrachten te laten werken. Ook de studenten lieten zich in die zin uit. De routeaanwijzingen in het gebouw kunnen beter, zo ondervond de commissie. Niet altijd is duidelijk waar je je in het gebouw bevindt en welke kant je op moet. Op de boekenkasten in de bibliotheken is niet op de zijkant aangegeven welke boeken zich daar bevinden.

Wel vindt de commissie dat er inzake infrastructuur een verstandig beleid gevoerd wordt. Er is een duidelijke visie over wat de hogeschool inzake huisvesting en materiële voorzieningen in de toekomst wil realiseren. De hogeschool is als facilitaire organisatie toonaangevend. Verschillende hogescholen hebben het facilitaire project van deze campus geïmplementeerd, onder meer met de knowhow rond duurzaam bouwen en overheidsopdrachten.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie beveelt aan meer ergospecifieke middelen en een ergospecifiek lokaal in te zetten om nog meer doel- en praktijkgerichte ervaring op te doen, zowel binnenhuis als buitenhuis.

De commissie beveelt aan de routeaanwijzingen te optimaliseren.

Facet 4.2 Studiebegeleiding

Beoordelingscriteria:

- De studiebegeleiding en informatievoorziening aan studenten zijn adequaat met het oog op de studievoortgang.
- De studiebegeleiding en informatievoorziening aan studenten sluiten aan bij de behoefte van studenten.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Opleidingsbrochures, folders en de studiegids geven informatie over de opleiding. De opleiding participeert aan de studie-informatiedagen in Vlaanderen (SID-in beurzen). De hogeschool verzorgt ook sessies over studeren in het hoger onderwijs op vraag van onder meer secundaire scholen. Het departement organiseert een onthaaldag voor nieuwe studenten vóór de aanvang van het academiejaar. Bij de start van een onderwijsactiviteit geeft elke vaklector toelichting bij de inhoud, de doelstellingen, de werkvormen en de evaluatie.

De studie- en studentenbegeleiding is volgens de commissie zeer ruim uitgewerkt en geïntegreerd in de opleiding. De kern vormt de trajectbegeleiding, met daaromheen diverse ondersteunende diensten. De trajectbegeleiders - lectoren - begeleiden elk een vaste groep van 15 studenten, vooral studenten van het eerste jaar. Die worden twee tot vijf keer per jaar uitgenodigd voor een kort individueel gesprek (vijftien tot twintig minuten). Hiervoor is een nieuw portfolio trajectbegeleiding ontwikkeld. De trajectbegeleider zoekt indien nodig mee naar oplossingen voor studieproblemen, studieplanning, studiemethode, biedt hulp bij contacten met andere lectoren enzovoort. Vanaf het tweede jaar gebeurt de trajectbegeleiding op vrijwillige basis, vaak rond stage en eindwerk. Op de wekelijkse teamvergaderingen komt de trajectbegeleiding regelmatig aan bod. Aanvullend kunnen studenten intekenen voor de PAL-sessies. Dit zijn leergroepen waar studenten zelf bepaalde cursusinhouden samen actief bestuderen onder coördinatie van een lector en supervisie van een tutor (student van een hoger jaar).

Een deel van de studiebegeleiding gebeurt door de vaklectoren, zo stelt de commissie vast. Zij geven de student regelmatig informatie over de leerdoelen, de inhoud, de werkvormen en de evaluatie van de onderwijsactiviteit. Tijdens labo- en oefensessies wordt de student geëvalueerd en bijgestuurd in zijn functioneren. Er is ook mogelijkheid tot vakgerichte begeleiding buiten de contacturen. Waar nodig zal de vaklector de student doorverwijzen naar een studievoorderebegeleider. Daarnaast zijn er gespecialiseerde begeleiders voor faalangst, studiehandicaps, psychosociale en financiële problemen.

Voor startende studenten wordt er werk gemaakt van groepsvorming tijdens een tweedaagse in de lesweek voor de herfstvakantie. Die wordt georganiseerd door de groepsmentoren: praktijklectoren die zich toeleggen op de groepsdynamica.

Het departement heeft ook een coach voor studenten met een functiebeperking. In 2008-2009 ging het in het departement om 53 studenten, waarvan meer dan de helft met dyslexie. Als de beperking een echte handicap vormt voor het beroep, kan de student zijn studie niet voortzetten. Zo is een intelligente student bij wie pas autismespectrumstoornis was gediagnosticeerd, na diverse gesprekken gestopt omdat hij onvoldoende het verwachte communicatieniveau zou kunnen bereiken.

Op het niveau van de hogeschool bemiddelt de jobdienst tussen studenten en werkgevers voor studentenjobs. Deze dienst moet ook de drempel verlagen naar de sociale dienst, die onder meer studenten met psychische problemen opvangt. De hogeschool heeft een coördinator functiebeperkingen en per departement een aanspreekpunt.

Voor vragen of problemen voor of tijdens de evaluatiemomenten kunnen de studenten contact opnemen met de vaklectoren en met de ombudspersoon, die bemiddelt bij examenproblemen, ziekte of afwezigheid van de student.

Binnen de opleiding ergotherapie is een plaatsingsdienst voor laatstejaarsstudenten en voor afgestudeerden.

In de meest recente bevraging spreken de studenten zich in grote lijnen zeer sterk positief uit over de meeste aspecten van studie- en studentenbegeleiding. De helft van de studenten voelt zich gestimuleerd tot het maken van een studieplanning, en iets meer dan de helft beweert de studiemethode te hebben verbeterd. Slechts een klein deel van de studenten heeft studiebegeleiding gevolgd, met wisselend succes. Meer specifiek naar trajectbegeleiding werden de gesprekken en de voorziene tijd positief geapprecieerd. Iets meer dan de helft van de studenten vond dat het schriftelijk werk materiaal handig is om zicht te krijgen op de sterkten en zwakten en dat dit hielp om het studeergedrag tussendoor bij te sturen of kritischer naar de studiehouding te kijken. Zij vinden wel dat vaklectoren meer moeten aangeven welke werkpunten bij de trajectbegeleiding moeten besproken worden.

De commissie vindt het goed dat de eerstejaars individueel worden opgevolgd. Er is echter geen overkoepelend zicht op wat de begeleidingsvragen zijn van de studenten. Men heeft dus geen breed overzicht over de vragen en kan niet nagaan in welke mate de begeleidingsvormen ook daadwerkelijk effectief en efficiënt zijn. Vanuit de associatie is er een richtlijn om dit in de toekomst gestructureerd bij te houden.

De opleiding registreert jaarlijks het aantal afhakers, dat zeer beperkt is.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie beveelt aan om verder te professionaliseren en een systeem te ontwikkelen voor verslaglegging en monitoring van ontwikkeling van studenten (volgsysteem, van studieresultaten en begeleiding)

Oordeel over onderwerp 4, voorzieningen: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 4.1, materiële voorzieningen:	voldoende
facet 4.2, studiebegeleiding:	goed

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Onderwerp 5 Interne kwaliteitszorg

Facet 5.1 Evaluatie resultaten

Beoordelingscriterium:

- De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie vernam dat de K.H. Kempen haar beleid wil realiseren in samenspraak met de verschillende belanghebbenden. Bij elke fase van het PDCA-proces krijgen medewerkers de kans tot inbreng. Op het niveau van de hogeschool fungeren een kwaliteitsraad K.H.Kempen en vier werkgroepen met vertegenwoordigers van de departementen (Studietijdmeting, Kwaliteitshandboek, Resultaten, Perceptiemetingen).

Op het niveau van het departement is er de kwaliteitsraad G&C, die is samengesteld uit de personeelsleden die elk deelnemen aan één van bovenstaande groepen, een verantwoordelijke voor promotie, het adjunct-departementshoofd en de kwaliteitscoördinator. De kwaliteitsraad van het departement stemt zich ook zoveel mogelijk af op de onderwijsraad van het departement en vice versa. Als kwaliteitsmanagementmodel gebruikt men het EFQM-model. De visie, de strategische doelen en de operationele jaaractieplannen worden hierin gekaderd. De PDCA-methodiek wordt gebruikt om veranderingsprocessen te sturen.

Het beleidsplan van de hogeschool met zijn strategische doelen en de bijhorende concretisering vormen de basis voor een operationeel jaaractieplan van het departement. Dat plan speelt ook in op recente ontwikkelingen, interne behoeften, voorstellen van opleidingen of werkgroepen uit de check-actfase van vorig jaar, visitatierapporten enzovoort. De departementale kwaliteitscoördinator inventariseert in overleg met de docentenraad alle doelen en verantwoordelijken in het operationeel jaaractieplan van het departement en inventariseert op het einde van het academiejaar alle resultaten. Deze informatie vormt het vertrekpunt voor het actualiseren van het operationeel jaaractieplan van het volgende jaar en wordt gerapporteerd aan het hoofd kwaliteit van de hogeschool.

De commissie stelt vast dat de opleiding periodiek geëvalueerd wordt op basis van metingen, scoresessies en feedback van vorige visitaties.

Jaarlijks worden het marktaandeel, de studentenaantallen, de aard van de instroom, het studierendement en het aantal afhakers geregistreerd/geanalyseerd. Om de twee jaar worden bij studenten de instroommotivatie en de studie- en studentenbegeleiding gepeild.

Om de vier jaar is er een online enquête bij studenten over het functioneren van de lectoren en de onderwijsactiviteiten en over studietijd. In 2003 en 2009 hadden er bevestigingen plaats bij afgestudeerden en bij het werkveld. De laatste scoreoefening bij personeelsleden ergotherapie, een sterkte-zwakte-analyse met voorstellen voor acties in het EFQM/TRIS-model, dateert van 2009.

De commissie waardeert dat het departement Gezondheidszorg en Chemie in 2008 is gestart met kerncijfers en recent met streefcijfers in volgende domeinen:

- studenten: instroom, doorstroom en uitstroom;
- lectoren: aantal, ratio, personeelsinzet in onderzoek, personeelsinzet in dienstverlening en onderzoek;
- internationalisering: studentenmobiliteit, lectorenmobiliteit.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 5.2 Maatregelen tot verbetering

Beoordelingscriterium:

- De uitkomsten van deze evaluatie vormen de basis voor aantoonbare verbetermaatregelen die bijdragen aan de realisatie van de streefdoelen.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie nam kennis van het actieplan dat de opleiding op basis van het vorige visitatierapport in 2003-2004 heeft opgemaakt met prioriteiten en acties. Een heel aantal verbeterpunten zijn al gerealiseerd, zo stelt de commissie vast, sommige zijn nog in uitvoering. De belangrijke punten worden opgenomen in het jaaractieplan, dat de kwaliteitsraad samen met de onderwijsraad heeft opgesteld en die de implementatie opvolgt. De prioritaire acties vanuit de sterkte-zwaktanalyse met het personeel worden systematisch omgezet in SMART-acties in de operationele jaaractieplannen.

De commissie vernam dat de resultaten van metingen en bevragingen via het kwaliteitshandboek ter beschikking worden gesteld en via de opleidingsteams binnen de opleidingen toegelicht en besproken. Aan het einde van het werkjaar gaan zij na tot welk resultaat de acties geleid hebben. Indien nodig doen ze voorstellen tot nieuwe acties of vervolgacties. Zij noteren de resultaten en voorstellen op een evaluatieformulier.

De commissie stelt vast dat de resultaten werden geanalyseerd en individueel gecommuniceerd naar alle betrokken lectoren en verantwoordelijken. Nergens werden tekorten vastgesteld voor de gemiddelde scores. Het kwaliteitszorgsysteem is volgens de commissie zeer goed uitgewerkt top-down concept. Alle elementen van kwaliteitsbeleid zijn aanwezig. Minstens even belangrijk is dat er een gezamenlijk gevoel blijkt te leven van verantwoordelijkheid voor de kwaliteitszorg. Hogeschoolbreed vindt de commissie dat de cirkel draait en dat er verbeteringen zichtbaar zijn, bijvoorbeeld de databanken met competenties van de personeelsleden, de evolutie naar geïntegreerde toetsing. Er is een duidelijke systematiek tussen meting / waarneming / beleidsopties en maatregelen tot verbetering die in diverse PDCA – cycli opgenomen zijn. De curriculumhervorming is een antwoord op de resultaten van de verschillende metingen, met veel aandacht voor vakoverschrijdende samenwerking tussen ergotherapeutische en algemene vakken.

De visitatiecommissie vond het eerste kerncijferboekje 2009-2010 van het departement zeer verdienstelijk om bepaalde trends op bovengenoemde domeinen aan te geven. Op een aantal punten worden daaruit eerste streefcijfers afgeleid om de processen bij te sturen. Dit systeem is nog maar recent gestart en zal zijn verdiensten nog moeten aantonen.

Aanbevelingen ter verbetering:

Er moet volgens de commissie verder aandacht gegeven worden aan de uitrol van de verbetermaatregelen.

Facet 5.3 Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld

Beoordelingscriterium:

- Bij de interne kwaliteitszorg zijn medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld van de opleiding actief betrokken.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie vernam dat het departement de medewerkers informeert over het beleidsplan in de personeelsvergaderingen minstens bij het begin en het einde van het academiejaar. Ze krijgen het beleidsplan op papier en kunnen het ook elektronisch raadplegen in het kwaliteitshandboek. De medewerkers dragen volgens de commissie ook actief bij tot het beleid:

- de resultaten van de score-oefeningen zijn een belangrijke input voor het beleidsplan;
- tijdens personeelsvergaderingen werken medewerkers actief in groepen rond vooraf gekozen beleidsthema's of onderwijskundige thema's (bijvoorbeeld competenties);
- de medewerkers die verantwoordelijk zijn voor deelaspecten van het beleid, bijvoorbeeld in de onderwijsraad, studie- en studentenbegeleiding, internationalisering, worden actief betrokken bij het opstellen van delen van het beleidsplan Gezondheidszorg en Chemie en zijn verantwoordelijk voor het uitvoeren ervan.

Bij de voorbereiding van het huidige zelfevaluatie rapport Ergotherapie werden alle actoren van de opleiding betrokken. De medewerkers van de opleiding en coachende leden van de kwaliteitsraad hebben de ontwerp teksten besproken onder leiding van de opleidingscoördinator, de kwaliteitscoördinator en de departementsdirectie.

Het personeel geeft in de gesprekken aan rekening te houden met de resultaten van bevestigingen van alle stakeholders. In de operationele jaaractieplannen worden die resultaten en hun eigen verwachtingen opgenomen. Op basis daarvan worden actiepunten vooropgesteld, prioriteiten vastgesteld en opgevolgd. Iedereen in het team mag een score geven, en dan worden samen zes prioriteiten uitgekozen. Iedereen voelt zich voldoende betrokken bij het beleid.

Verder wordt het personeel betrokken bij de opleidingscommissie. De opleidingscommissie is een adviesraad, samengesteld uit vertegenwoordigers van de stageplaatsen, alumni, de opleidingscoördinator en enkele lectoren uit het ergoteam. Soms worden studenten van de studentenraad toegevoegd. De commissie vergadert drie keer per jaar en is een sturende factor in de onderwijsontwikkeling van de opleiding, bijvoorbeeld over het opleidingsprogramma en over de onderzoeks- en dienstverlening.

De commissie stelt vast dat de hogeschool in structuren voor studentenparticipatie heeft voorzien: in raden en werkgroepen van de raad van bestuur in de hogeschool en studentenvoorzieningen, de academische raad, de departementale raad, de studentenraden, Student Information Networking (SIN). Een coach per departement biedt ondersteuning aan de studentenraad. Tijdens de gesprekken blijkt dat de studenten moeilijk te motiveren zijn om lid te worden van de kwaliteitsraad.

Daarom heeft het departement Gezondheidszorg en Chemie andere manieren gezocht om de studenten te betrekken bij het beleid. Enerzijds zijn 'Vragen van de studentenraad' een vast punt op de agenda van de departementale raad. Anderzijds geeft het departement ook de werkpunten voor een academiejaar door aan de departementale studentenraad. De studenten gaven aan dat de studenten in de studentenraad vooraf de medestudenten raadplegen om te horen wat ze moeten aanbrengen.

De commissie waardeert dat vanaf 2009-2010 de studenten van het derde jaar een themaweek kwaliteit hebben in hun programma, waar ze werken met de meetresultaten van het ZER. Ze maken op basis van deze gegevens een SWOT-analyse van de opleiding, stellen een visie op en ontwikkelen enkele PDCA-documenten met concrete verbeteracties. Uit de gesprekken blijkt dat deze resultaten op een teamvergadering worden besproken en effectief aangepakt.

Alumni en werkveld worden betrokken via de bevestigingen. De bevestiging van de afgestudeerden vindt plaats om de zes jaar (zie 5.1). De bevestiging van de afgestudeerden wordt afgewisseld met een bevestiging van het werkveld (werkgevers, stagebegeleiders, reflectiegroep, juryleden). Daarbij kwamen de verschillende werkvelden aan bod. Er werd een methodiek gebruikt om een valide bevestiging te doen, bijvoorbeeld beter schriftelijk dan elektronisch.

Daarnaast bestaat er een alumnigroep die drie keer per jaar vergadert. De leden hebben feedback gegeven tijdens het ontwikkelingsproces van het nieuwe opleidingsprogramma en ontwikkelen PR-materiaal voor de opleiding. De ruimere alumniwerking met informele reünies bestaat sinds drie jaar. Dat vindt de commissie goed, maar ze vermoedt dat die samenwerking nog verder kan gaan, bijvoorbeeld voor nascholing.

Het werkveld wordt structureel betrokken bij het departementaal beleid door de vertegenwoordiging in de departementale raad en in de opleidingscommissie. Die vergadert ook drie keer per jaar en geeft advies over het opleidingsprogramma en over de onderzoeks- en dienstverlening. Bovendien is er met individuele lectoren een samenwerking in de stagebegeleiding, maatschappelijke dienstverlening, vertegenwoordiging in het werkveld.

Uit dit alles besluit de commissie dat kwaliteitszorg in de opleiding meer is dan een theoretisch concept. De medewerkers zijn, op hun niveau, zeer vertrouwd met de terminologie en de mogelijkheden om verbeteringen aan te sturen. Deze betrokkenheid is zeer voelbaar en het feit dat men de eigen inbreng vertaald ziet in verbeteracties wordt ook sterk geapprecieerd. De betrokkenheid van de studenten bij de besluitvorming en de evaluaties in het kader van interne kwaliteitszorg, in het bijzonder de onderwijsbeoordelingen en curriculumherzieningen vindt de commissie niet echt intensief. Vanuit de studenten blijkt hier ook niet direct behoefte aan. Afgestudeerden en werkveld worden volgens de commissie goed betrokken bij de opleiding.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie adviseert om samen met de alumni een actief nascholingsbeleid op te zetten om daarmee de contacten tussen de alumni en het personeel te bestendigen met het oog op een voortdurende professionalisering.

Oordeel over onderwerp 5, interne kwaliteitszorg: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 5.1, evaluatie resultaten:	goed
facet 5.2, maatregelen tot verbetering:	voldoende
facet 5.3, betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld:	goed

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Onderwerp 6 Resultaten

Facet 6.1 Gerealiseerd niveau

Beoordelingscriterium:

- De gerealiseerde eindkwalificaties zijn in overeenstemming met de nagestreefde competenties qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie stelt vast dat de opleiding via bevragingen nagaat of ze haar doelstellingen bereikt. In het voorjaar van 2009 werden 184 afgestudeerden ergotherapie bevraagd. De respons bedroeg 68%. 74% van de respondenten is voltijds aan het werk, 19% werkt deeltijds. Een kleine 8% studeert nog zonder arbeidscontract, 21% studeert in combinatie met een job. De meesten zijn werkzaam in de ouderenzorg (31%) en de ontwikkelingsproblematiek (32%), 9% werkt in de psychiatrie en in de fysieke revalidatie, 18% werkt als onderwijzer of opvoeder in aanverwante sectoren. 88% geeft aan eerder tot zeer tevreden te zijn met de job. 90% van de respondenten geeft aan eerder tot zeer tevreden te zijn met de opleiding. De meeste opleidingsonderdelen worden, in relatie tot de uitgeoefende functie, relevant genoemd. Biomechanica, Maatschappelijke vorming en Wetenschappelijk werk scoren laag in relevantie bij de afgestudeerden. Ook bij het werkveld worden deze als overwegend minder relevant beschouwd. Communicatie en stage scoren het hoogst, tot 90%. De afgestudeerden appreciëren verder de goede sfeer, de persoonlijke opvolging door gemotiveerde lectoren, het evenwicht tussen de theoretische en praktische bagage en de bijzonder aandacht voor de persoonlijke ontwikkeling. Deze punten kwamen in de gesprekken tijdens de visitatie op dezelfde wijze aan bod. Bij een open vraag naar voorstellen voor verbetering wordt vaak een keuzemogelijkheid in het derde jaar naar voor gebracht. Dit werd tijdens de visitatiegesprekken bevestigd, met als alternatief het toevoegen van een vierde jaar. Voor de praktijklessen fysieke revalidatie vragen de studenten uit de enquête meer concrete technieken, bijvoorbeeld mobilisatie. De afgestudeerden vinden de voorbereiding op de overstap naar het werkveld voldoende. De opleiding bezorgt hen tevens een mailinglist van vacatures.

Uit de bevraging van de studenten blijkt dat men tevreden is over de opleiding. Dit werd bevestigd tijdens de visitatie. De eerste- en tweedejaars vinden het goed dat er bijkomende examenperiodes zijn in het eerste jaar en dat ze pas in het tweede en derde jaar wel grotere hoeveelheden leerstof moeten verwerken. De combinatie van activiteiten in kleinere (een vijftiental) en grotere (een honderdtal studenten) groepen vindt men positief. De invoering van het vak Klinisch redeneren vindt men een goede zaak omdat hier de brug wordt gemaakt van modellen naar praktijksituaties. De meeste lectoren worden geapprecieerd, enkele doen het volgens de studenten minder goed. Dit komt aan bod in de studentenraad en er wordt aan gewerkt. Het portfolio in het eerste jaar vindt men handig. Nadien houdt men zelf de werkpunten bij, zelfdiscipline wordt dan belangrijker. Iemand had liever vier in plaats van twee kijkstages in het eerste jaar.

De derdejaars geven tijdens de visitatie aan dat de theorie en de praktijk nog beter op elkaar kunnen worden afgestemd. Er is vraag naar meer theorie en praktijk in verband met revalidatietechnieken. Inzake internationalisering kan de begeleiding soms grondiger. Men wenst ook dat alle werkerreinen optimaal aan bod komen. Sommigen vinden een specialisatie in een vierde jaar wenselijk, maar dit is momenteel decretaal niet mogelijk. Enkel vinden dat de intervisie ook beter kan afgestemd worden op de behoeften van de studenten. Ze wensen, voor zichzelf, de lat hoog te leggen, en vinden het niet goed dat ze een vrijstelling krijgen voor een tweede stageverslag als ze de eerste keer dertien punten haalden. Het schrijven van een kritisch verslag over de stage biedt veel inzicht en is een belangrijk leermoment. De commissie vindt het positief dat ze extra uitdagingen wensen. Andere studenten voelen zich wel genoeg uitgedaagd, en vinden dat je met de keuze voor een goede

stage heel veel kan bijleren in de richting die je wenst. Lectoren hebben ook een goed zicht op stages, zo werd gezegd.

In het najaar van 2009 is er een enquête gehouden bij 48 werkgevers, van wie er een tiental niet hebben deelgenomen. Zij vinden dat de afgestudeerden goed tot zeer goed te scoren in het beheersen van de vooropgestelde competenties. Een minderheid krijgt een beoordeling voldoende en uitzonderlijk wordt een onvoldoende toegekend. Het werkveld vindt vrijwel alle opleidingsonderdelen relevant. De afgestudeerden zijn, eventueel na een korte inwerkperiode, direct inzetbaar. Deze evaluatie door het werkveld werd bevestigd tijdens de visitatie. De theoretische kennis, de sociale vaardigheid en de algemene beroepscompetenties van de afgestudeerden zijn goed. Men werkt cliëntgericht, en voornamelijk op een coachende en participatieve wijze. 'Empowerment' is een goed uitgewerkt denkkader in de werkerreinen van de ouderenzorg en de geestelijke gezondheidszorg. De afgestudeerden worden gewaardeerd als geschoolden in proces denken, zijn breed inzetbaar en gericht op de ontplooiingskansen van de cliënt.

Uit de diverse resultaatmetingen en gesprekken spreekt dus een grote tevredenheid over het niveau van de opleiding en de aansluiting bij het beroepenveld. Alle betrokken zijn het daar over eens, zo stelde de commissie vast. Men haalt de voldoende theoretische basis aan, de praktijkgerichte vorming en de persoonlijke ontwikkelingskansen voor de studenten. De commissie meent echter dat men aandacht moet blijven hebben voor het maximaliseren van de ontwikkelingsmogelijkheden van de studenten en verder doorgaan in de individuele trajecten, ook voor studenten die meer uitdagingen aankunnen.

Uit evaluatiegesprekken met stagementoren blijkt dat ze doorgaans tevreden zijn over de stages, wat ook terug te vinden is in de stage evaluatieformulieren en in de toegekende scores. De opleiding geeft veel aandacht aan de kwaliteit van de stageplaatsen. Er werd hiervoor ondermeer een kwaliteitsmanifest opgesteld. Men werkt met een stagemap, die is goed gestructureerd en biedt houvast aan de student. Het is tevens een opvolgdocument voor de stagementor en de stagebegeleider. De kritische reflectie over de stage, opgesteld door de student, geeft veel inzicht en het opstellen ervan is een belangrijk leermoment. De kwaliteit en de beoordeling van de ingekeken stageverslagen vond de commissie goed.

De commissie stelde tijdens de visitatie vast dat de eindwerken van uiteenlopende kwaliteit zijn. Meer dan vroeger worden eindwerken van mindere kwaliteit voorgelegd, zo vernam ze van het werkveld. Anderzijds zijn er ook goede en zeer goede eindwerken, die soms een bachelorprijs winnen en nieuwe thema 's behandelen die interessant zijn voor het werkveld. De evidence based benadering levert nog niet altijd betere eindwerken op. Globaal vindt het werkveld dat studenten nu minder aankunnen dan vroeger. Een aanbod naar meer specialisatie en/of een vierde jaar zou interessant kunnen zijn. Het werkveld heeft mee een scorekaart ontwikkeld om proces en inhoud van de eindwerken te beoordelen.

De commissie vindt tot slot dat er waardevolle initiatieven voor internationalisering genomen zijn op beleids- en uitvoerend niveau. Zo is internationalisering opgenomen in de beleidsvisies van hogeschool, departement en opleiding en er zijn op die diverse niveaus verantwoordelijken voor internationalisering aangesteld. De opleiding heeft in 2009 een nieuwe visie internationalisering uitgewerkt. Er zijn uitwisselingen van studenten en lectoren, en zijn er diverse groepsuitstappen naar het buitenland. Een groeiend aantal studenten, over de laatste jaren genomen, gaan naar het buitenland.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vraagt aandacht te blijven hebben voor het maximaliseren van de ontwikkelingsmogelijkheden van de studenten, ook voor hen die meer uitdagingen aan kunnen.

De commissie steunt de vraag om, zowel binnen de hogeschool als in ruimer verband, te onderzoeken of verdere specialisatie noodzakelijk of wenselijk is. En indien positief beantwoord, dit ook te realiseren.

De commissie beveelt aan meer aandacht te schenken aan het aspect fysieke revalidatie.

Facet 6.2 Onderwijsrendement

Beoordelingscriteria:

- Voor het onderwijsrendement zijn streefcijfers geformuleerd in vergelijking met relevante andere opleidingen.
- Het onderwijsrendement voldoet aan deze streefcijfers.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Vlaanderen heeft geen traditie in het verzamelen van slaagcijfers per studiegebied en/of opleiding over de jaren heen. Uit ervaring blijkt dat de globale slaagcijfers voor generatiestudenten op Vlaams niveau tussen de 45 en de 50 procent liggen. Noch de evolutie over de jaren heen, noch de situatie per opleiding of studiegebied wordt opgevolgd. Daardoor kan de opleiding geen streefcijfers formuleren in vergelijking met relevante andere opleidingen.

Uit recente cijfers van de K.H.Kempen blijkt dat de bestaande trends aan de hogeschool zich voortzetten. Enerzijds kan het studierendement beter, vooral bij de generatiestudenten of studenten met minder dan 60 studiepunten zijn er veel studenten met zeer lage studie-efficiëntie. In 2009-2010 behaalde 48% van de generatiestudenten minstens 75% van de opgenomen studiepunten, wat minder is dan de jaren voordien. Uit de doorstroomanalyse blijkt dat mogelijk een trend tot langere studieduur optreedt, sterker dan in de meeste andere hogescholen. Het aantal studenten dat na drie jaar afstudeert, bedroeg in de hogeschool in 2005-2006 74% en daalde in 2008-2008 tot 63%. De afhakersregistratie wijst op een zeer geringe uitval: in 2008-2009 haakten slechts elf studenten af. Uitzonderlijk dreigt een student in het derde jaar toch niet over de lat te geraken. Als het in het tweede jaar moeilijk loopt, geeft men schriftelijk extra aandachtspunten. In het derde jaar heeft men extra oog voor de kwaliteit van de stageplaats, geeft men intensieve begeleiding en overweegt men een extra stage in te voeren. De opleiding wenst alleszins de lat niet te laten zakken wegens de complexiteit van het beroep

Om het studierendement te verhogen zijn er de voorbije jaren initiatieven genomen, zo stelt de commissie vast. Tijdens twee beleidsdagen zijn alle opleidingsonderdelen gecheckt met lectoren en studenten en zijn eerste acties voorgesteld. Vooral trajectbegeleiding, PAL en tussentijdse examens moeten de student helpen. De eerste resultaten van de invoering van extra examentijden wijzen in de goede richting.

Maar het departement blijft het verhogen van het studierendement zien als de hoogste uitdaging voor de komende tijd, zonder in te boeten op kwaliteit. De kwaliteitsraad heeft hiervoor recent (zomer 2010) streefcijfers uitgewerkt. Hieraan worden limieten gekoppeld, waarbij acties ondernomen worden. Zo werd bijvoorbeeld het streefcijfer voor studie-efficiëntie voor generatiestudenten vastgelegd op 55%, waarschuwinglimiet is 50% en actielimiet 45%. Op drie peildata brengt de opleiding ook de afhakers en later ingeschreven studenten in kaart. In het academiejaar 2010-2011 wordt opnieuw een uitgebreide bevraging van de afhakers gepland.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vraagt om de ambities op het vlak van streefcijfers te realiseren en daarmee een voortrekkersrol tussen de opleidingen op zich te nemen.

Oordeel over onderwerp 6, resultaten: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 6.1, gerealiseerd niveau: voldoende

facet 6.2, onderwijsrendement: voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Globaal oordeel

De visitatiecommissie baseerde haar oordeel en motivering op de volgende bronnen:

- het zelfevaluatie rapport van de opleiding en de bijhorende bijlagen, de gevoerde gesprekken met de betrokkenen,
- de documenten ter inzage tijdens het bezoek,
- de opgevraagde documenten,
- de reactie van de opleiding op het opleidingsrapport.

Het ZER is een behoorlijk document. Het geeft een duidelijk beeld en toont de dynamiek en de praktijkgerichtheid van de opleiding. De commissie waardeert het dat de opleiding de informatie vrij compact verwoord heeft. Het zelfevaluatie rapport telt 36.000 woorden en volgt daarmee exact de norm geformuleerd in de Handleiding Onderwijsvisities. Ook de bijlagen zijn overzichtelijk aangeboden. Wel vond de commissie het jammer dat sommige essentiële informatieve elementen in de bijlagen werden vermeld en niet in het ZER zelf, bijvoorbeeld de lijst van competenties, het beleid rond internationalisering. De bijlagen zijn dankzij hun doorlopende nummering in de inhoudstafel en de overeenstemmende tabbladen makkelijk te raadplegen.

Op basis van de oordelen over:

onderwerp 1, niveau en oriëntatie:	voldoende
onderwerp 2, programma:	voldoende
onderwerp 3, personeel:	voldoende
onderwerp 4, voorzieningen:	voldoende
onderwerp 5, interne kwaliteitszorg:	voldoende
onderwerp 6, resultaten:	voldoende

is de commissie van mening dat er voldoende generieke kwaliteitswaarborgen in de opleiding aanwezig zijn.

In haar reactie op de eerste terugmelding geeft de opleiding aan dat ze volgende verbeteracties uitgevoerd of gepland heeft:

- Bij Facet 2.6. Afstemming tussen vormgeving en inhoud : “De commissie stelt vast dat de syllabi netjes verzorgd zijn, maar een verschillende lay-out hebben.”
- Dit is ondertussen opgenomen in een uniform cursussjabloon waar naast uniforme vormgeving ook leerdoelen en competenties standaard worden opgenomen.
- Bij facet 2.7. Eerste aanbeveling i.v.m. eenzelfde lay-out voor schriftelijke examens: dit is ondertussen gerealiseerd in een uniform examensjabloon.

De commissie heeft op basis hiervan haar oordelen niet gewijzigd.

Overzichtstabel van de oordelen

	score facet	score onderwerp
Onderwerp 1: Doelstellingen van de opleiding		voldoende
Facet 1.1: Niveau en oriëntatie	goed	
Facet 1.2: Domeinspecifieke eisen	voldoende	
Onderwerp 2: Programma		voldoende
Facet 2.1: Relatie doelstelling en inhoud	voldoende	
Facet 2.2: Eisen professionele gerichtheid	voldoende	
Facet 2.3: Samenhang	voldoende	
Facet 2.4: Studieomvang	oké	
Facet 2.5: Studietijd	voldoende	
Facet 2.6: Afstemming vormgeving en inhoud	voldoende	
Facet 2.7: Beoordeling en toetsing	voldoende	
Facet 2.8: Masterproef	niet van toepassing	
Facet 2.9: Toelatingsvoorwaarden	voldoende	
Onderwerp 3: Inzet van personeel		voldoende
Facet 3.1: Kwaliteit personeel	goed	
Facet 3.2: Eisen professionele gerichtheid	voldoende	
Facet 3.3: Kwantiteit personeel	goed.	
Onderwerp 4: Voorzieningen		voldoende
Facet 4.1: Materiële voorzieningen	voldoende	
Facet 4.2: Studiebegeleiding	goed	
Onderwerp 5: Interne kwaliteitszorg		voldoende
Facet 5.1: Evaluatie resultaten	goed	
Facet 5.2: Maatregelen tot verbetering	voldoende	
Facet 5.3: Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld	goed	
Onderwerp 6: Resultaten		voldoende
Facet 6.1: Gerealiseerd niveau	voldoende	
Facet 6.2: Onderwijsrendement	voldoende	

De oordelen zijn van toepassing voor:

K.H.Kempen Katholieke Hogeschool Kempen

- professioneel gerichte bacheloropleiding Ergotherapie

Hoofdstuk 8 Provinciale Hogeschool Limburg

Algemene toelichting bij de professioneel gerichte bacheloropleiding Ergotherapie aan de Provinciale Hogeschool Limburg

De Provinciale Hogeschool Limburg behoort tot de Associatie Universiteit Hasselt. Ze telt zes departementen: Architectuur, Interieurarchitectuur en Beeldende Kunst; Biotechniek; Beeldende Kunst; Gezondheidszorg; Handelswetenschappen Bedrijfskunde; Lerarenopleiding. De hogeschool telt twaalf basisopleidingen, twintig afstudeerrichtingen, elf postgraduat en vier bachelor-na-bacheloropleidingen. Er zijn zeshonderdtwintig personeelsleden en ongeveer vijfduizend studenten (cijfers 2011-2012). De hogeschool heeft vier vestigingsplaatsen. Het departement Gezondheidszorg (PHL-Healthcare) waarvan de opleiding ergotherapie deel uitmaakt, is gevestigd op de campus Centrum in Hasselt. Het departement Gezondheidszorg bestaat uit de opleidingen verpleegkunde, vroedkunde, ergotherapie en kinesithérapie.

De voorgeschiedenis van de opleiding Ergotherapie gaat terug tot september 1988. Toen ging de opleiding Fysische Behandelingen optie Ergotherapie van start aan het Provinciale Hoger Instituut voor Verpleegkunde in Hasselt. Een jaar later volgde de optie Kinesithérapie. In 1995 werd het Provinciaal Hoger Instituut voor Verpleegkunde opgenomen in de fusie tot de Provinciale Hogeschool Limburg (PHL), samen met de vijf andere provinciale hogescholen: het Provinciaal Hoger Instituut Kunstonderwijs, het Provinciaal Hoger Handelsinstituut, het Provinciaal Instituut voor Hoger Onderwijs, het Provinciaal Hoger Architectuur Instituut en de provinciale normaalschool. Ook de hogere afdeling van het Provinciaal Instituut voor Biotechnologisch Onderwijs vond daar onderdak.

De opleiding Ergotherapie telt 291 studenten en ruim veertien personeelsleden (voltijdse eenheden)

De hogeschool telt professionele en academisch gerichte opleidingen. Na de integratie van de academisch gerichte opleidingen van de hogeschool naar de universiteit in september 2013, zal de hogeschool haar studentenaantal zien dalen naar ongeveer 3100 studenten. Momenteel (oktober 2011) ligt daarom het plan voor om te fuseren met XIOS Hogeschool.

Onderwerp 1 Doelstellingen van de opleiding

Facet 1.1 Niveau en oriëntatie van de professioneel gerichte bachelor

Beoordelingscriteria:

De opleidingsdoelstellingen zijn er op gericht de student te brengen tot:

- het beheersen van algemene competenties als denk- en redeneervaardigheid, het verwerven en verwerken van informatie, het vermogen tot kritische reflectie en projectmatig werken, creativiteit, het kunnen uitvoeren van eenvoudige leidinggevende taken, het vermogen tot communiceren van informatie, ideeën, problemen en oplossingen, zowel aan specialisten als aan leken en een ingesteldheid tot levenslang leren;
- het beheersen van algemene beroepsgerichte competenties als teamgericht kunnen werken, oplossingsgericht kunnen werken in de zin van het zelfstandig kunnen definiëren en analyseren van complexe probleemsituaties in de beroepspraktijk en het kunnen ontwikkelen en toepassen van zinvolle oplossingsstrategieën, en het besef van maatschappelijke verantwoordelijkheid samenhangend met de beroepspraktijk;
- het beheersen van beroepsspecifieke competenties op het niveau van een beginnend beroepsbeoefenaar.

Het oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding kenmerkt zich door een duidelijke visie en heldere doelstellingen, zo stelt de commissie vast. Het opleidingsprofiel met de kerncompetenties van een beginnende bachelor is afgestemd op de generieke decretale competenties en op het specifieke beroepsprofiel. De opleiding hanteert een competentieprofiel waarbij de zes rollen samengebracht worden in drie basisrollen van de ergotherapeut, met name hulpverlener, manager en beroepsontwikkelaar. De commissie vindt die keuze aanvaardbaar.

Rol 1: hulpverlener

- De ergotherapeut kan op basis van een assessment een ergotherapeutische diagnose stellen.
- De ergotherapeut kan in samenspraak met de cliënt een behandelplan, een begeleidings-, preventie- of nazorgplan opstellen.
- De ergotherapeut kan therapeutisch handelen: op een methodische wijze en in samenwerking met de cliënt het behandelplan uitvoeren om het zinvol handelen (occupation) te faciliteren, beperkingen te voorkomen/verbeteren en maximaal te kunnen participeren in één of meerdere contexten.
- De ergotherapeut kan preventief handelen.

Rol 2: manager

- De ergotherapeut kan eigen werk effectief en doelmatig organiseren resulterend in een kwalitatief functionerende organisatie.
- De ergotherapeut kan de kwaliteit van het ergotherapeutisch handelen verzorgen en bewaken.

Rol 3: beroepsontwikkelaar

- De ergotherapeut kan professioneel handelen door gebruik te maken van wetenschappelijke gegevens uit de ergotherapie en aanverwante disciplines.

In een competentiematrix worden deze 3 beroepsrollen vertaald in te verwerven competenties (rol 1 in 12, rol 2 in 4 en rol 3 in 4) die elk op hun beurt in relatie gebracht worden met de opleidingsonderdelen waarin ze aan bod komen.

In de competentiematrix kan de commissie de afstemming vaststellen tussen het opleidingsprofiel en de generieke decretale competenties. Hierbij wordt aangeduid aan welke algemene competenties in welke blokken worden gewerkt. Hetzelfde gebeurt ook voor de 21 beroepsattitudes (zoals sensitiviteit, luisterbereidheid, cliëntgerichtheid, integriteit, ..) en de 3 beroepsgerichte competenties met name teamgericht werken, oplossingsgericht werken en besef van maatschappelijke verantwoordelijkheid.

De commissie stelde vast dat men een opleiding wil aanbieden met een hoge referentiewaarde, waarmee bedoeld wordt dat sociaal, cultureel en economisch maatschappelijke ontwikkelingen zichtbaar moeten zijn in de opleiding: zo worden vergrijzing, toenemende diversiteit, noodzaak tot intra- en interdisciplinaire samenwerking e.d. onder de aandacht gebracht.

De opleiding vermeldt de internationale dimensie niet expliciet, maar vindt dat die in de rollen vervat zit. De commissie is van mening dat dit explicieter kan.

Aanbevelingen ter verbetering:

In de algemene opleidingsdoelen kan men ook expliciet aandacht hebben voor de internationale dimensie.

Facet 1.2 Domeinspecifieke eisen

Beoordelingscriteria:

- De doelstellingen van de opleiding (uitgedrukt in eindkwalificaties van de student) sluiten aan bij de eisen die door (buitenlandse) vakgenoten en het relevante beroepenveld gesteld worden aan een opleiding in het betreffende domein (vakgebied/discipline en/of beroepspraktijk of kunstpraktijk). Ze zijn, ingeval van gereguleerde beroepen, in overeenstemming met de reglementering of regelgeving ter zake.
- Voor professioneel gerichte bacheloropleidingen zijn de eindkwalificaties getoetst bij het relevante beroepenveld.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie stelde vast dat de doelstellingen van de opleiding gebaseerd zijn op de wettelijke regelingen, de noden van het werkveld, ontwikkelingen in het wetenschaps- en vakgebied, de kennis omtrent leren en onderwijzen en relevante maatschappelijke ontwikkelingen.

In Vlaanderen hebben de acht opleidingen ergotherapie en de beroepsvereniging in het Vlaams Overleg Ergotherapie (VLOE) in 2008 gezamenlijke eindcompetenties uitgeschreven. Dit competentieprofiel vormt voor de commissie het domeinspecifiek referentiekader. Het bevat dertien eindcompetenties op drie niveaus: microniveau (interventie), mesoniveau (organisatie) en macroniveau (beroep). Het beschrijft negen beroepsrollen, die de PHL om praktische redenen tot drie rollen heeft geclusterd, bijvoorbeeld om makkelijker te vergelijken met de rol van verpleegkundigen en kinesitherapeuten. De commissie vindt dit een aanvaardbare keuze.

De beroepsspecifieke competenties zijn opgemaakt op basis van nationale en internationale referentiekaders en stemmen overeen met de wetgeving ter zake.

Nationale referentiekaders:

- KB van 8 juli 1996 betreffende de beroepstitel en de kwalificatievereisten voor de uitoefening van het beroep van ergotherapeut en houdende vaststelling van de lijst van technische prestaties;

- Beroepsprofiel ergotherapie, Studie 31, Werkgroep beroepsprofiel van de Vlaamse Hogescholen in opdracht van de Vlaamse Onderwijsraad (VLOR), 1997;
- Opleidingsprofiel ergotherapie, Studie 79, Sectorcommissie hogeschoolonderwijs van de Vlaamse Onderwijsraad (VLOR), 1998;
- Kerncompetenties Vlaams Overleg Ergotherapie (VLOE, 2002; AEB, 2002).

Internationale referentiekaders:

- Revised minimum standards for the education of occupational therapists. World Federation of Occupational Therapists (WFOT), The Council of the World Federation of Occupational Therapists, 2002;
- Guidelines for World Federation of Occupational Therapists Process for Approval of Educational Programmes, World Federation of Occupational Therapists (WFOT), 2003;
- Occupational therapy education in Europe: Curriculum guidelines, European Network of Occupational Therapy in Higher Education (ENOTHE), Amsterdam, 2000;
- Occupational Therapy Competencies, European Network of Occupational Therapy in Higher Education (ENOTHE) & Council of Occupational Therapists for the European Countries (COTEC), Copenhagen, 2005;
- Tuning Educational Structures in Europe. Reference Points for the design and delivery of degree programmes in Occupational Therapy, The Tuning Project, ENOTHE, Universidad de Deusto, Bilbao, Spain, 2008.

Dit laatste referentiekader, het Tuning Project van het European Network of Occupational Therapy in Higher Education (ENOTHE), houdt rekening met de Bologna-akkoorden en de vervolgakkoorden. Het beschrijft de beroepsspecifieke kerncompetenties en de learning outcomes van de student bachelor ergotherapie, analoog aan de Dublin-descriptoren. De opleiding heeft haar eindcompetenties afgetoetst aan de competenties uit het Europese Tuning Project. De commissie stelde vast dat er qua inhoud een grote overeenkomst tussen beide is. Een concordantiematrix toont aan dat de VLOE-competenties overeenstemmen met alle hierboven beschreven nationale en internationale referentiekaders. De visitatiecommissie heeft de competenties van het VLOE overgenomen.

De commissie vindt het positief dat de opleiding steunt op een visietekst die geregeld wordt bijgestuurd volgens de veranderende maatschappelijke context. Zo wordt bijvoorbeeld ingespeeld op vergrijzing, diversiteit, vraaggerichte zorg, evidence based practice, interdisciplinaire samenwerking, verschuiving naar thuiszorg en andere extramurale contexten (arbeidssector, onderwijs, advies hulpmiddelen...), community based werken, aangepast wonen, ... Dit is ook voelbaar in het programma (zie onderwerp 2).

De commissie stelde vast dat er in 2004 een benchmarking is gebeurd. Toen was er een uitwisseling van de PGO-toetsdatabank met deze van de opleiding Ergotherapie van de Hogeschool Zuyd in Nederland, waaruit bleek dat het niveau van de bachelor ergotherapie aan de PHL vergelijkbaar is met dat aan de Hogeschool Zuyd. Er is ook een samenwerking met de opleiding Ergotherapie van de Artevelde Hogeschool Gent, die als verrijkend en stimulerend wordt ervaren. De strategie van de opleiding is om met een beperkt aantal partners sterke banden verder uit te bouwen. Met deze partners wil de opleiding benchmarken, om zo tot een gerichte studenten- en docentenuitwisseling te komen. Deze partners zijn: Helsinki (Fi), Amsterdam en Heerlen(NL), Vilnius en Kaunas(Lt), Coventry(GB), Aalborg (DK) en vanzelfsprekend de partners in de ICHCI projecten via COHEHRE. De opleiding neemt regelmatig deel aan de conferenties van ENOTHE, een zeer actieve internationale vereniging die richtinggevend is voor de curriculumontwikkeling van de opleiding.

De 'blokboeken' zijn een ondersteunende wegwijzer per opleidingsonderdeel of 'blok'. Daarin en in de studiegids zijn doelstellingen en eindtermen terug te vinden zowel op het niveau van de opleiding als van de afzonderlijke opleidingsonderdelen. Vooral de blokboeken met een overzicht van de te verwerven competenties per blok vinden studenten handig. Ook in de ects-fiches - volgens de commissie coherent, eenvormig en volledig - worden de doelstellingen vermeld, maar de fiches blijken bij een aantal studenten niet bekend. Het portfolio van de opleiding omvat al de ECTS-fiches van de opleiding, uitgebreid met een aantal rubrieken zoals internationale component, bijdrage gastsprekers, ... Derdejaarsstudenten geven aan dat zij bij elk blok te horen krijgen over welke competenties het blok zal gaan.

Vooraf de rol van hulpverlener is goed bekend bij de studenten. De commissie vindt dat de beroepsrol 'manager' wat beperkt is ingevuld in de doelstellingen en het curriculum, terwijl uiteindelijk veel ergotherapeuten ook leidinggevende posities krijgen. Ze zou het interessant vinden om bijvoorbeeld een module 'management van zorginstellingen' als multidisciplinair (keuze)vak in te stellen.

De commissie vernam dat de bevraging van het werkveld over afstemming van de doelstellingen gebeurt via resonantiemomenten bij stage en afstudeerprojecten.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie beveelt aan bij het omschrijven van de tweede beroepsrol "manager" de lat iets hoger te leggen: beginselen van management in de gezondheidszorg, verder in de opleiding toe te passen in de ergopraktijk, kunnen een mooie aanvulling zijn. Het kan nuttig zijn dit in een aparte leerlijn uit te werken.

Oordeel over onderwerp 1, doelstellingen van de opleiding: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 1.1, niveau en oriëntatie: goed

facet 1.2, domeinspecifieke eisen: goed

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Onderwerp 2 Programma

Facet 2.1 Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma

Beoordelingscriteria:

- Het programma is een adequate concretisering van de eindkwalificaties van de opleiding qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen.
- De eindkwalificaties zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma.
- De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de geformuleerde eindkwalificaties te bereiken.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie stelt vast dat de opleiding het competentiegericht onderwijs vooral realiseert via probleemgestuurd onderwijs. Zo wil ze een actieve verwerking van de leerstof door de student stimuleren en een attitude van levenslang leren bevorderen. Buitenlandse curricula, waaronder die van Hogeschool Zuyd (Heerlen, Nederland) en Lund University (Zweden) inspireerden tot de uitbouw van het huidige curriculum.

In het kader van het probleemgestuurd onderwijs (PGO) werkt de opleiding niet met aparte vakken maar integreert ze verschillende vakinhouden in twintig thematische 'blokken', waarvan vijf stageblokken.

Een blok duurt doorgaans zes weken en kan variëren tussen twee en twaalf weken. Tijdens een blok wordt een centraal thema behandeld en bestaan de onderwijsactiviteiten uit onderwijsgroepen, hoorcolleges en praktijklessen. Aan het einde van elk blok volgt een bloktoets. De onderwijsleden van een blok zijn de blokcoördinator, een aantal planningsgroepsleden en de tutores die instaan voor de onderwijsactiviteiten, indien nodig aangevuld met inhouds- en ervaringsdeskundigen. De blokken kennisverwerving worden aangevuld met doorlopende stroomblokken (praktijkblokken) en integratieweken. De commissie stelt vast dat het programma een adequate vertaling en realisatie is van de doelstellingen, waarin de vier doelgroepen van de ergotherapie aan bod komen. Dit blijkt uit het overzicht van leerdomeinen en leerlijnen. Een leerdomein is een verzameling relevante leerinhouden per opleidingsonderdeel of 'blok'; een leerlijn geeft de evolutie en de samenhang van een bepaald leerdomein in de opleiding aan. Verder zijn er de blokboeken, de tutorinstructies en de bloktoetsen per opleidingsonderdeel die volgens de commissie aantonen dat het programma een adequate vertaling en realisatie is van de doelstellingen.

Opleidingsfase 1 over het menselijk handelen bij de normale mens, bevat ook een kennismaking met ergotherapie en met probleemgestuurd onderwijs. Er zijn vijf blokken kennis en parallel daarmee een blok vaardigheden. Na het 2de, 3de, 4de en 5de blok volgt telkens één integratieweek zodat de studenten kennis en vaardigheden geïntegreerd kunnen toepassen in reële situaties. Op het einde van dit jaar is er een tweedaagse kijkstage.

In opleidingsfase 2 over ergotherapie bij disfunctie van het menselijk handelen zijn in de eerste vier blokken kennisverwerving, vaardigheidsonderwijs en attitudevorming geïntegreerd en inhoudelijk op elkaar afgestemd. Er is ook een blok over klinisch redeneren. Na elk van de vijf blokken volgt telkens één week van het zesde blok Wetenschappelijk werk: methodiek. Zo bouwen de studenten systematisch informatie verwerkende vaardigheden op die ze kunnen toepassen op de nieuwe leerstof. Een kort blok wordt gevormd door de 'Sport- en activiteitenweek'. Vijf weken stage ronden deze fase af.

Opleidingsfase 3 start met een blok 'Wetenschappelijk werk: toepassing'. Het afstudeerproject loopt doorheen de volledige derde trajectschijf. Verder doet de student drie stages van respectievelijk twaalf, zes en zes weken. Het keuzeblok 'Vaardigheden ergotherapeutisch handelen' biedt keuze tussen een stage op een minder bekend

terrein van de ergotherapie, een lesmodule of een (internationaal) project. De 'community based' projecten van dit keuzeblok sluiten hier volledig bij aan en kunnen zorgen voor een brede waaier van stageplaatsen. De studenten hebben een stage gedaan in een nieuwe omgeving, met name een lagere school, ter ondersteuning van de zorgcoördinator inclusief onderwijs. Dat heeft geleid tot reguliere stageplaatsen in diverse scholen. Hetzelfde gebeurde voor thuiszorgdiensten.

De deontologie van het beroep komt volgens de commissie door de gehele opleiding goed aan de orde. Vakoverschrijdende elementen vindt ze vooral terug in de activiteitenweek en het wetenschappelijk onderzoek. De commissie merkt op dat de beroepsrol 'manager' wat beperkt is ingevuld in de doelstellingen en het curriculum. Ze zou het interessant vinden om bijvoorbeeld een module 'management van zorginstellingen' als multidisciplinair (keuze)vak in te stellen. De commissie ziet onderwijsgroepen en projectwerk als het middel om studenten te leren werken aan concrete problemen uit de beroepspraktijk, steunend op wetenschappelijk bewezen resultaten. De student leert evidence based werken via het gradueel leren zelf opzoeken en verwerken van vakliteratuur. De elektronische leeromgeving is hierbij een belangrijk medium.

De internationale dimensie wordt vooral via mobiliteit geconcretiseerd, zo stelde de commissie vast. De opleiding heeft vaste samenwerkingsverbanden met andere hogescholen binnen Europa voor studenten- en lectorenitwisseling en gezamenlijke projecten. In het Socrates - Erasmus programma sluit ze akkoorden af met hogescholen en universiteiten die gelijkaardige opties aanbieden en eenzelfde onderwijsmethodiek hanteren. Studenten uit de derde trajectschijf kunnen stage volgen in een ontwikkelingsproject in Mali en Ethiopië, gesubsidieerd door de VLIR-UOS (entiteit van de Vlaamse Interuniversitaire Raad, verantwoordelijk voor de ontwikkelingssamenwerking vanuit het hoger onderwijs in Vlaanderen).

De commissie vernam dat de curriculumraad verantwoordelijk is voor de planning, ontwikkeling, implementatie, opvolging en evaluatie van het opleidingscurriculum. De curriculumraad ergotherapie bestaat uit de opleidingscoördinator als voorzitter, de blokcoördinatoren (verantwoordelijken per opleidingsonderdeel) en de jaarverantwoordelijken.

Het werkveld geeft aan dat het tevreden is met het programma maar dat specialisatie wenselijk is. Dit kan volgens hen onder meer via het verder organiseren van bachelor-na-bachelorprogramma's (banaba's) en postgraduatoren. De opleiding gaf tijdens de visitatie aan dat ze dit voorstel wel wil overwegen.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie ondersteunt de intentie van de opleiding om de beroepsrol van manager verder gestalte te geven in het programma, bijvoorbeeld via een module 'management van zorginstellingen' als multidisciplinair (keuze)vak.

Facet 2.2 Eisen professionele gerichtheid van het programma

Beoordelingscriteria:

- Kennisontwikkeling door studenten vindt plaats via vakliteratuur, aan de beroeps- of kunstpraktijk ontleend studiemateriaal en via interactie met de beroepspraktijk, de kunstpraktijk en/of (toegepast) onderzoek.
- Het programma heeft aantoonbare verbanden met actuele ontwikkelingen in het vakgebied/de discipline.
- Het programma waarborgt de ontwikkeling van beroeps- of artistieke vaardigheden en heeft aantoonbare verbanden met de actuele beroepspraktijk.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Op verschillende manieren houdt de opleiding voeling met de praktijk en met de actuele ontwikkelingen. De kennisontwikkeling gebeurt geïntegreerd binnen het probleemgestuurd onderwijs (PGO). De leerinhoud wordt vanuit diverse vakdomeinen bijeengebracht in thematische blokken. De taken zijn zo opgebouwd dat ze:

- voor de studenten een herkenbare, realistische (probleem)situatie weergeven;
- de voorkennis van studenten activeren;
- de discussie, elaboratie of cognitief conflict ontlokken;
- complex genoeg zijn om de studenten uit te dagen;
- tot leerdoelstellingen leiden die betrekking hebben op de verschillende vakken.

De commissie stelt vast dat de taken in de blokboeken goed zijn uitgebalanceerd om alle leerinhouden (kennis en vaardigheden) op te roepen. De opdrachten worden ook permanent via intervisie afgetoetst en de leerlijnverantwoordelijke bewaakt de samenhang. Als studiemateriaal worden vooral door lectoren ontworpen PGO-blokboeken en literatuurklappers gebruikt, die volgens de commissie actueel materiaal bevatten en oudere standaardwerken.

De commissie hoorde dat de grote structuren van de blokken al enkele jaren vastliggen, maar dat de inhouden systematisch worden aangepast in functie van recente ontwikkelingen en noden vanuit het werkveld. In principe wordt elk opleidingsonderdeel elk jaar in zekere mate bijgesteld inzake taken, hoorcolleges, literatuurklapper, tutorinstructies, beeldmateriaal op Blackboard en toetsvragen. Zo kwam er een nieuw blok 'Handelingsproblemen bij ouderen' in trajectschijf 3 en werd er gesleuteld aan het vaardigheidsonderwijs in trajectschijf 1.

Om de communicatievaardigheden te verbeteren en competenties zo realiteitsgetrouw mogelijk te verwerven werden de practica en het toetsen van de 2de trajectschijf uitgebouwd met simulanten. De studenten vinden dit zeer leerrijk. Ook de commissie waardeert dit initiatief. Tijdens de sport- en activiteitenweek in het tweede jaar logeren studenten samen met studenten verpleegkunde en kinesithérapie in een sportcentrum, waar ze aan personen met een beperking primaire zorg bieden en een gevarieerd programma van sport en creatieve activiteiten. Zo wil de opleiding de communicatie met deze mensen en interdisciplinair werken bevorderen.

De stages worden in de opleiding sterk beklemtoond. De commissie stelde vast dat er 1148 uren stage zijn, een stuk meer dus dan de 1000 uren die worden verplicht volgens het WFOT en het VLOE. Er zijn twee dagen kijkstage in de eerste trajectschijf, één stageperiode van vijf weken in de tweede trajectschijf en drie stageperiodes van respectievelijk twaalf en twee maal zes weken in de derde trajectschijf. In het tweede en derde opleidingstraject zijn er stages op de vier domeinen: ontwikkelingsstoornissen, psychiatrie, fysieke revalidatie en geriatrie. Bovendien moet elke student minstens een stage van zes weken volgen in de geriatrie. De doelstellingen worden door de opleiding heen steeds complexer, zo stelde de commissie vast maar de kijkstage in de eerste trajectschijf vindt ze wat beperkt. Ook de studenten gaven tijdens de gesprekken aan dat ze vragende partij zijn voor meer praktijkervaring in het eerste jaar.

De commissie vernam dat het stagenetwerk wordt uitgebouwd en geactualiseerd volgens vaste criteria, onder meer de kwaliteit van de ergotherapeutische werking en de leermogelijkheden voor de student. Zowel lectoren als studenten evalueren op geregelde tijdstippen de kwaliteit van stageplaatsen. Het document 'Selectiecriteria stageplaatsen' strookt volgens de commissie niet helemaal met wat ze tijdens de visitatie vernam. Dat kan best met het werkveld bekeken worden.

De stage wordt opgevolgd via overleg tussen stagebegeleider, stagementor en student via vaste procedures, zo stelde de commissie vast. Er zijn ook intervisiemomenten en terugkomdagen en er is permanent communicatie mogelijk via e-mail en Blackboard. In een anonieme bevraging via Evablok geven studenten een 8/10 voor de tevredenheid over hun stageplaats.

Er is vanaf de eerste trajectschijf veel aandacht voor de stagevoorbereiding van de student, zo stelde de commissie vast. In de eerste trajectschijf leert de student in de praktijklessen onder meer een eerste handelingsanalyse opmaken, vertrekkende vanuit een probleemschets en met korte termijn doelstellingen voor ogen. Er wordt ook een basis gelegd voor een goede observatie. Bij de studenten leeft de vraag om al in het

eerste jaar contact te hebben met het werkveld. In de tweede trajectschijf leren studenten de basis van evidence based handelen vanuit een cliëntgerichte visie, met behulp van een elektronisch handelingsdiagnoseformulier.

In de derde trajectschijf moet de student zich vooral het ergotherapeutisch handelen eigen maken en leert hij aangepaste therapieplannen op te stellen en uit te voeren, met de juiste therapeutische benadering en attitudes. Vervolgens bespreekt hij zijn observaties met de mentor en geeft hiervan een correcte interpretatie. Hieraan koppelt hij de volgende stap in het therapieplan. Tijdens elke stage krijgt de student van de mentor een extra opdracht: het leerpunt. Via het leerpunt zal hij een bepaalde problematiek op de stage wetenschappelijk onderbouwen of een aanpak suggereren, na grondige analyse en opzoekwerk in relevante artikels en databanken. De student verzamelt zijn verslagen en documenten in een e-portfolio. In de laatste stage zal de student de rol van de ergotherapeut op zijn stage toelichten aan de studenten uit de eerste trajectschijf. Bij afsluiting van de stage maakt de student een samenvattend document met de evaluatie van de therapie of om de evolutie te schetsen met adviesfunctie naar de toekomst.

In zijn laatste stage licht de student tijdens een stagebeurs aan de studenten uit de eerste trajectschijf de rol van de ergotherapeut op zijn stage toe of begeleidt hij hen samen met de mentor op hun eerste stage.

Via Blackboard vinden de student en de mentor informatie over de stageplaats, o.m. het Stagerichtlijnenboek. Uit de resultaten van EVABLOK blijkt dat de studenten zeer tevreden zijn over informatie over hun stage. De opleiding heeft een e-OPP (Electronic Occupational Performance Pape) ontwikkeld, voorheen handelingsdiagnoseformulier genoemd. Het is een digitaal formulier dat de student/ergotherapeut begeleidt in het verzamelen en het wetenschappelijk duiden van de hem aangereikte informatie tijdens het onderzoeks- en interventieproces en in het op elkaar afstemmen van evidence based practice en practice based evidence. Hiermee kan hij volgens internationale referentiekaders een handelingsdiagnose en handelingsplan opstellen, wat de commissie ten zeerste waardeert. Het is uiteraard ook nuttig tijdens de stage.

Er is een internationale studentenuitwisseling, die de commissie eerder beperkt vindt. De studenten geven wel aan dat ze hierover de nodige informatie krijgen. Er zijn de traditionele Erasmusuitwisselingen en mogelijkheden om een stage te doen in de derde wereld. Daarnaast zijn er kortdurende 'intensive programmes' van een paar weken in het buitenland en in het binnenland (internationalisation at home). Er is ook een Engelstalige module in trajectschijf 3, die vooral bedoeld is om inkomende studenten en lectoren aan te trekken.

Als afsluiting van de opleiding maakt de student een afstudeerproject. De commissie vernam dat hier het wetenschappelijk denken en evidence based practice centraal staan. Het is een werkstuk waarin de student, al dan niet in groep, onder begeleiding van een promotor een probleem analyseert en in de literatuur onderzoekt. Men focust op het verwerven van de capaciteiten om wetenschappelijke literatuur te kunnen doornemen, samen te vatten in een paper en hieruit conclusies te trekken. De onderwerpen voor het afstudeerproject worden door de opleiding einde tweede trajectschijf aan de studenten meegedeeld. Ze zijn gerelateerd aan de diverse doelgroepen en passen in het kader van het bio-psychosociale model en recente ergotherapeutische praktijkmodellen. De thema's die de opleiding kiest passen ook binnen de expertiselijnen "assessment" en "extramurale zorg". De probleemstellingen zijn representatief voor problemen uit het werkveld en werden afgetoetst aan de resonantiegroep afstudeerprojecten. De commissie nam kennis van een aantal afstudeerprojecten, zoals afstudeerprojecten rond ouderenzorg, arbeidrehabilitatie, kinderergotherapie. De beoogde doelstellingen van dit blok zijn zeer duidelijk omschreven, zo stelde de commissie vast. Verder bevat de richtlijnenbundel voor afstudeerprojecten duidelijke aanwijzingen over het verwachte wetenschappelijk werk.

De commissie stelde vast dat de opleiding is ingebed in het onderzoeksinstituut REVAL, dat behoort tot het departement PHL-Healthcare. Er wordt onder meer interdisciplinair samengewerkt rond ouderenzorg en autonomie en participatie van wonen, werken, leren en vrije tijd. Het leerdoel wetenschappelijk werk wordt doorheen de drie trajectschijven geprofileerd met betrokkenheid van het werkveld via publicaties en studiedagen. Positief vindt de commissie dat de opleiding sinds twee jaar een eigen onderzoekscel heeft. Studenten worden soms betrokken bij externe onderzoeksprojecten en PWO-projecten voor dataverzameling, onder meer over arbeidsreïntegratie, het Expertisecentrum Ouderenzorg Limburg, niet-aangeboren hersenletsel enzovoort. Vaak gaat het om concrete vragen van het werkveld of andere stakeholders zoals patiëntengroepen. Zes studenten van de opleiding ontwikkelden bijvoorbeeld een 'ervaringsparcours' voor de medewerkers van Familiehulp Vlaanderen over beperkingen bij ouderen. Er werd een toolbox met gebruikershandleiding uitgewerkt. Zowel de

organisatoren en deelnemers als de studenten evalueerden het ervaringsparcours als zeer positief en er komt een vervolg. Hiermee kan de ergotherapie zich verder in de eerstelijnsthuiszorg profileren. De projecten geven volgens de commissie aan dat men op het vlak van maatschappelijke dienstverlening en wetenschappelijk onderzoek een duidelijke visie heeft die leidt tot realisaties waarbij ook studenten betrokken zijn. Ze steunt de opleiding om die weg voort te zetten.

In het programma wordt aandacht besteed aan evidence based practice (EBP) met als doel de beste beschikbare kennis in de praktijk te implementeren. De commissie waardeert dit, maar meent dat hier nog ruimte is voor verdieping. Aan studenten wordt vaak gevraagd hoe zij aan bepaalde resultaten komen. Het onderscheid met Practice Based Evidence (PBE) waarbij de ervaring van de beroepsbeoefenaar een belangrijke rol speelt is niet echt helder geworden tijdens de gesprekken.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie beveelt aan dat de studenten meer intensief kennismaken met beroepspraktijk in het eerste jaar.

De commissie vraagt om met het werkveld de wederzijdse criteria inzake stageplaats en stageactiviteiten te bespreken en indien nodig het document “selectiecriteria voor stageplaatsen” aan te passen.

Facet 2.3 Samenhang van het programma

Beoordelingscriterium:

- Studenten volgen een inhoudelijk samenhangend opleidingsprogramma.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Hoewel het programma door de blokperiodes behoorlijk is opgesplitst in afgesloten tijdseenheden, is er toch een inhoudelijke integratie tussen de verschillende blokken, zo stelde de commissie vast.

Om de horizontale samenhang duidelijk te maken, gebruikt de opleiding het concept 'leerdomeinen'. Een leerdomein is een verzameling van voor ergotherapie relevante vakinhouden en thema's, die worden gevisualiseerd in een 'honingraatmodel' omdat ze elkaar enigszins overlappen. De commissie vond die voorstelling niet bijzonder helder, maar ze heeft niet meteen nadelige gevolgen gezien in de praktijk.

Dat is wel het geval met het concept 'leerlijn' dat de verticale samenhang in het programma aangeeft, bijvoorbeeld wetenschappelijk redeneren, biomedische wetenschappen, humane wetenschappen. Tijdens het academiejaar 2010-2011 werden leerlijnverantwoordelijken aangesteld, die vanuit hun expertise de inhoud en samenhang voor een bepaald leerdomein bewaken in de curriculumraden en planningsgroepen. Zij worden aangesteld voor specifieke hoorcolleges en geven advies over literatuur en didactisch materiaal. De commissie waardeert deze werkwijze. De leerlijnen zijn echter niet op papier uitgewerkt, zo stelde de commissie vast. Ook de plannen om een elektronisch medium uit te bouwen om leerlijnen transparanter te maken zijn nog niet gerealiseerd. Die zouden evenwel ook de taak vergemakkelijken van de jaarverantwoordelijken om het totaaloverzicht per jaar te behouden.

Niet alle studenten vinden de samenhang tussen de opleidingsonderdelen duidelijk. In de blokboeken is hierover niet altijd iets, op een logische wijze, terug te vinden. Hier is ruimte voor verbetering, vindt de commissie. Andere studenten en alumni geven aan dat ze het programma wel samenhangend vinden. Ze getuigden dat in de

onderwijsgroepen altijd de link gelegd wordt naar andere blokken en naar het werkveld. Ook de opbouw van de drie trajectschijven vindt men helder. De meeste oud-studenten zijn tevreden tot zeer tevreden over de samenhang van het curriculum, zo blijkt uit de bevestigingen.

Het programma is modulair opgebouwd in blokken. De commissie stelde vast dat deze blokken of modules in principe afzonderlijk kunnen gevolgd en getoetst worden zodat studenten makkelijk een aangepast programma in de vorm van een individueel traject kunnen doorlopen. Er is wel een volgtijdelijkheid bepaald. Het blokkensysteem biedt volgens de commissie voldoende mogelijkheden voor samenhangende, flexibele leertrajecten. De opleiding borgt dit doordat lectoren uit verschillende disciplines in een blok betrokken zijn.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vraagt om de plannen voor een elektronisch medium om leerlijnen transparanter te maken, uit te voeren.

Facet 2.4 Studietoegang

Beoordelingscriterium:

- De opleiding voldoet aan de formele eisen met betrekking tot de studietoegang, bachelor: tenminste 180 studiepunten

Oordeel van de visitatiecommissie: oké

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De professioneel gerichte bacheloropleiding bestaat uit 3 studiejaar van elk 60 studiepunten. In totaal wordt dus een opleidingsprogramma georganiseerd van 180 studiepunten. De opleiding voldoet hiermee aan de formele eisen met betrekking tot de minimale studietoegang van een professioneel gerichte bachelor.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 2.5 Studielast

Beoordelingscriteria:

- De werkelijke studietijd wordt getoetst en sluit aan bij de normen vastgesteld krachtens decreet.
- Het programma is studeerbaar doordat factoren, die betrekking hebben op dat programma en die de studietoegang belemmeren zoveel mogelijk worden weggenomen.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Zoals reeds vermeld is de opleiding gebaseerd op het PGO-systeem. Contacturen, inbegrepen hoorcolleges, zijn beperkt tot in totaal 13 uur per week. De rest is begeleide zelfstudie. Studenten geven tijdens de visitatie aan dat het onderwijssysteem door zijn gefaseerde opdeling in blokken op structurele wijze een studietijdindeling oplegt, waardoor er een gezonde spreiding is zonder piekmomenten. Dit wordt gewaardeerd en men ervaart de gevraagde studietijd als haalbaar. De opleiding geeft aan dat studenten boven de 13 contacturen 20 tot 30 uren per week studiewerk doen.

De formele evaluatie van de studietijd gebeurt via het EVABLOK-systeem, het evaluatiesysteem voor studenten van opleidingsonderdelen in PGO. Na elk blok peilt men bij de studenten naar de perceptie van de studie-inspanning per week en naar het gemiddelde aantal uren literatuurstudie per week. De opleidingscoördinator volgt dit op. De resultaten worden terug gekoppeld naar de studenten (Blackboard). Een structurele analyse gebeurt na drie jaar maar indien nodig wordt er ook op korte termijn ingegrepen. Na remediëring wordt een blok het jaar nadien opnieuw geëvalueerd. De commissie vindt Evablok een sterk instrument van systematische bevraging omtrent de ervaren kwaliteit van het blok..

Verder hanteert de opleiding een screeninginstrument, ontwikkeld door de dienst Interne Kwaliteitszorg, waarmee ze zicht kan krijgen op de effectieve zwaarte van de blokken. Uit de laatste meting (academiejaar 08-09) bleek dat alle blokken binnen de grenswaarden van minimale en maximale studielast vallen. De participatie van de studenten aan de studietijdevaluatie is echter vrij laag, wat weinig betrouwbare gegevens oplevert, zo bleek tijdens de visitatie. Hier liggen kansen ter verbetering, bijvoorbeeld via de recent opgestarte focusgroepen die de commissie ten volle ondersteunt.

De commissie vernam dat de studietijd ook aan bod komt in het wekelijkse contactpersonenoverleg, waar de blokcoördinator met één vertegenwoordiger/student uit elke onderwijsgroep de eventuele vragen of klachten van de studenten bespreekt. Tot slot houdt de opleiding via de toetscoördinatoren systematisch slaagcijfers bij per blok. Als bepaalde blokken een te grote afwijking vertonen in positieve of negatieve zin, onderzoekt men of een te hoge studielast hier een rol kan spelen. De commissie meent dat er voldoende indicaties zijn voor de toetsing van de werkelijke studietijd, die blijkt aan te sluiten bij de normen van het decreet.

De commissie heeft vastgesteld dat de opleiding de factoren die de studie belemmeren identificeert en waar mogelijk aangepakt. Ze komen aan bod in het Cohortrapport, dat de instroom, doorstroom en uitstroom van een cohorte van bij eerste inschrijving in een opleiding opvolgt. Als belemmerende factoren geeft de opleiding volgende punten aan: onvoldoende (wetenschappelijke) voorkennis, ontoereikende leercompetenties, ontoereikende praktische competenties in het dagelijkse leven, beperkt vermogen tot introspectie en/of een tekort aan relationele vaardigheden. De opleiding ergotherapie tracht de eerste twee punten te remediëren omdat ze vooral daar wezenlijke steun kan bieden: het gebrek aan (wetenschappelijke) voorkennis wegens een zwakke vooropleiding en ontoereikende leercompetenties. Dit wordt verder toegelicht bij facet 4.2 (studiebegeleiding). De opleiding geeft als studiebevorderende factoren aan: de gespreide studielast, persoonlijke begeleiding door een tutor in kleine werkgroepen, het motiverende karakter van de PGO-methodiek, de rechtstreekse feedback en het aantal toetsmomenten.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vraagt na te gaan hoe de respons op studietijdmetingen kan verhogen, zodat de opleiding over valide gegevens kan beschikken en daaruit de nodige conclusies kan trekken.

Facet 2.6 Afstemming tussen vormgeving en inhoud

Beoordelingscriteria:

- Het didactisch concept is in lijn met de doelstellingen.
- De werkvormen sluiten aan bij het didactisch concept.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie vernam dat in het kader van onderwijsinnovatie en veranderende beroepseisen de opleiding in 2000 overgestapt is van lectorgecentreerd onderwijs naar studentgecentreerd onderwijs. Ze koos voor thematisch en competentiegericht onderwijs, met name voor het didactisch concept van probleemgestuurd onderwijs. Daarmee wil ze de zelfverantwoordelijkheid en het probleemoplossend vermogen bij de studenten verhogen, in lijn met de geformuleerde doelstellingen. Het PGO-systeem en de wijze waarop het pedagogisch team dat toepast, hebben volgens de commissie een sterk ergotherapeutisch-vormend karakter. Dat wil zeggen dat inhoud en vorm goed op elkaar zijn afgestemd en verder reiken dan wat hierin gebruikelijk is. Met deze manier van werken 'wordt' men niet enkel ergotherapeut, maar men 'is' het al voor een stuk als men afstudeert. De keuze van de opleiding voor PGO-onderwijs getuigt van een toekomstgerichte visie op onderwijs.

De didactische werkvormen in PGO sluiten volgens de commissie goed aan bij de beoogde doelstellingen, zowel inhoudelijk als op het vlak van het verwerven van vaardigheden en attitudes. Twee maal per week zijn er hoorcolleges voor in totaal 3 uur. Dit kunnen inleidende colleges of responsiecolleges zijn waar studenten vragen kunnen stellen over geziene leerstof. De hoorcolleges bevatten veel slides. Aan het eind van elk hoorcollege krijgen studenten ook literatuur aangereikt waardoor zij verder kunnen studeren.

In onderwijsgroepen (2 tot 4 uur) en projectwerk (6 tot 8 uur) werken studenten aan concrete problemen uit de beroepspraktijk. Ze leren daarbij stapsgewijs vakliteratuur opzoeken en verwerken, onder meer via de elektronische leeromgeving. Een onderwijsgroep telt 12-18 studenten. Samen met de lector (tutor genoemd) analyseren studenten de taak op basis van hun voorkennis om tot leerdoelen te komen. Tussen twee onderwijsgroepen heeft de student voldoende tijd om aan deze leerdoelen te werken: literatuur opzoeken en bestuderen, links leggen tussen verschillende leerinhouden, begrippen en leerinhouden toepassen enzovoort. In de volgende onderwijsgroep rapporteert de groep de resultaten van het leerproces en analyseert de groep de nieuwe taak. In elke onderwijsgroep neemt beurtelings één student de rol van notulist en één student de rol van gespreksleider. Het functioneren in de onderwijsgroep verloopt volgens een vast patroon, eigen aan probleemgericht onderwijs ('de zevensprong'). Alle tutores hebben dezelfde tutorinstructies. Communicatieve en ICT-vaardigheden, teamwerk en kritische materiaalverzameling staan centraal.

Tijdens de onderwijsgroepen nemen studenten volgens een beurtrol nota. Ze gebruiken veelvuldig de mindmap als vorm van verslag, zo vernam de commissie van de studenten tijdens de gesprekken. De commissie is van mening dat andere vormen van verslaggeving meer geëigend zijn. Studenten kunnen studiemateriaal, de artikels en e-books downloaden van Blackboard of bestellen via de bookshop van de PHL. Er wordt ook geregeld filmmateriaal gebruikt.

In trajectschijf 1 en 2 is er ook twee keer per week vaardigheidsonderwijs. Daarbij wordt professioneel materiaal gebruikt, onder meer voor technieken, spellen en tests, zo stelde de commissie vast. Er zijn rollenspelen, communicatie- en observatieoefeningen, assessment van handelingspatronen bij medestudenten, werkbezoeken aan een industriële werkplaats, ... Er zijn ook lesactiviteiten met externen in de school, zoals een senioren debat en activiteiten voor schoolgaande kinderen. De opleiding zegt dat ze creatieve technieken liever niet aan bod laat komen in het vaardigheidsonderwijs, omdat ze liever de nadruk legt op activiteiten van het dagelijkse leven. Studenten die wensen kennis te maken met creatieve technieken kunnen buiten de vaste contacturen vrijblijvend

deelnemen aan workshops onder leiding van studenten uit de derde trajectschijf. Er zijn daarover ook mappen en filmpjes beschikbaar.

Het PGO-systeem kent geen cursussen of syllabi. Als didactisch materiaal voor studenten zijn er vooral de blokboeken. Elk blok heeft een eigen blokboek. De daarin aangeboden informatie vindt de commissie eerder beperkt. De invulling ervan kan zowel qua kwantiteit als kwaliteit sterk verschillend zijn. De commissie vindt het opvallend dat er binnen de opleiding nog geen afspraken gemaakt zijn over een eenvormige heldere structuur en lay-out. Men verwijst naar de literatuurklapper, die soms beperkt is tot enkele artikelen van kranten en tijdschriften te raadplegen via Blackboard. Soms zijn er ook kopies uit boeken opgenomen. De pagina's zijn bijvoorbeeld niet altijd logisch doorlopend genummerd en een deugdelijke, herkenbare en terugkerende inhoudsopgave voor het geheel ontbreekt, wat niet gebruiksvriendelijk is. De kopies ogen ook weinig aantrekkelijk. Ze bevatten veel zwarte randen, verschillende lettertypes, staande en liggende pagina's.

De meeste studenten met wie de commissie heeft gesproken geven aan dat het PGO hen goed bevalt, vooral om het erg praktijkgericht is en het hen verplicht om continu met leeractiviteiten bezig te zijn. Ze zeggen dat ze daarom voor de opleiding hebben gekozen en niet opteren voor een semestersysteem. Ze geven aan dat het wel geregeld voorkomt dat studenten in hun groep niet goed werken en daarover door hun tutor en medestudenten worden aangesproken. Het zijn overigens vooral ook die studenten die in de loop van het jaar afhaken. Sommige derdejaarsstudenten geven aan dat zij het PGO in het eerste jaar wat vaag vonden omdat er geen grote theoretische kaders worden aangereikt, wat overigens ook een bevinding is van het werkveld. Sommige startende studenten geven aan dat het PGO in de eerste weken vrij chaotisch overkwam, maar dat het intussen duidelijk is geworden. De opleiding geeft aan dat het PGO bijzonder boeiend, maar tegelijk bijzonder kwetsbaar is. Er is veel coördinatie en overleg nodig om het goed te laten draaien. Het is ook niet eenvoudig om het werkveld in alles 'mee' te krijgen. Het feit dat studenten geen cursus hebben, vindt men vaak vreemd.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie beveelt aan niet enkel mindmaps te gebruiken als verslag en analyse van een onderwijsgroep, maar andere meer geëigende vormen van verslaggeving.

De blokboeken zouden meer uniform moeten zijn.

Facet 2.7 Beoordeling en toetsing

Beoordelingscriterium:

- Door de beoordelingen, toetsingen en examens wordt adequaat en voor studenten inzichtelijk getoetst of de studenten de leerdoelen van (onderdelen van) het programma hebben gerealiseerd.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Binnen de hogeschool is een examenreglement opgesteld dat voor alle opleidingen van toepassing is. Departementen en opleidingen kunnen aanvullende specificaties toevoegen. De opleiding heeft een van de hogeschool licht afwijkend examenreglement, dat digitaal en via een brochure bekendgemaakt wordt aan de studenten. Het examensysteem blijkt voldoende transparant. In geval van conflicten kunnen studenten bij de ombudspersoon terecht. Dit komt echter zo goed als niet voor, zo bleek uit de gesprekken.

Na ieder blok is er een beoordeling van studenten. De commissie heeft vastgesteld dat naargelang de inhoud en leerdoelen van het blok de gebruikte methodes en de puntenverdeling verschillen. Mondelinge examens strictu sensu komen nauwelijks voor. Men kiest vooral voor:

- schriftelijke bloktoetsen voor kennis en inzicht, met telkens zestig multiple-choicevragen, vier open casus gerelateerde vragen en vanaf het tweede jaar ook een praktijkvraag;
- permanente evaluatie voor het functioneren in de onderwijsgroep ('FOG- punt', goed voor 10% van het aantal punten);
- praktijktoetsen voor beroepsvaardigheden: demonstratie, mondelinge toelichting, de uitvoering van een opdracht of praktische (integratie)proeven al dan niet met simulanten;
- productevaluatie, bijvoorbeeld een paper en een presentatie;
- product- en procesevaluatie voor de sport- en activiteitenweek;
- peer review en zelfevaluatie.

Zelfevaluatie zet studenten aan om kritisch te zijn ten opzichte van zichzelf, bijvoorbeeld bij stages. Ook peer review is in het PGO-systeem een vast gegeven, bijvoorbeeld bij de evaluatie van de eindwerken.

Aan de hand van de ingekeken examens stelt de commissie vast dat er nog meer aandacht kan worden besteed aan competentiegericht toetsen. Op dit moment zijn er nog veel schriftelijke toetsen.

De PHL heeft ook een zelf ontwikkeld digitaal instrument dat zorgt voor een digitale ondersteuning van evaluaties van studenten: het elektronisch portfolio opvolgsysteem (EPOS). Dit bevat zowel een evaluatieluik (inclusief koppeling met het opleidingsprofiel) als een studentvolgsysteem (dat hoofdzakelijk gebruikt wordt door de studentenbegeleider). Dit is eveneens gekoppeld aan leerdoelen / competenties waardoor de student steeds kan zien waar hij staat. Permanente zelfevaluatie is hierdoor mogelijk. De commissie vindt dit een zeer efficiënt systeem dat bovendien grote transparantie biedt in het leertraject.

Ook toetsvragen worden vastgelegd in een database. Het toetsprogramma is een instrument om de toetsen van de opleiding te beheren/faciliteren (vragenbank, samenstellen toetsen, itemanalyse ...). Op dit moment is er al een elektronische koppeling tussen de toetsvragen en de onderwerpen. Op termijn wordt ook een koppeling tot stand gebracht naar de leerdoelen en de competenties, wat de commissie bijzonder waardeert en ondersteunt. Ook lectoren en studenten geven aan dat dit digitale werkinstrument nuttig is en nog zal groeien in effectiviteit.

De commissie vindt dat de studenten adequaat worden voorbereid op de toetsing. Bij aanvang van het academiejaar en in elk inleidend hoorcollege per blok worden de studenten geïnformeerd over de organisatie van de toetsen via de studiegids, het blokboek en de infobundel toetsing. Studenten kunnen ook informatie vinden via EPOS. Het portfolio van de opleiding bevat typevragen van recente examenopgaven. Tijdens de blokken worden voorbeelden gegeven van toetsvragen en er wordt een proeftoets georganiseerd in het eerste blok. Studenten krijgen ook voorbeelden van schrijfopdrachten of kunnen voorgaande werken zoals afstudeerprojecten consulteren via internet.

De bewaking van het toetsbeleid gebeurt op diverse manieren, zo stelde de commissie vast. Bij het maken en nakijken van toetsen en toetsvragen is er collegiale intervisie. In schriftelijke bloktoetsen wordt een itemanalyse van de gesloten vragen uitgevoerd. Voor de open vragen is er een antwoordsleutel als verbeternorm. Voor schriftelijke taken, al dan niet gecombineerd met een mondelinge presentatie en verdediging, werden richtlijnenbundels en beoordelingscriteria ontwikkeld voor de plannings- of intervisiegroepen. Een opvallende maatregel vond de commissie dat studenten tijdens schriftelijke bloktoetsen multiple choicevragen kunnen wraken mits gegronde en gemotiveerde redenen. Elke wraking wordt door de planningsgroep besproken en na consensus kan een vraag verwijderd worden uit de bloktoets. Vroeger gebeurde dit vaker, nu nog slechts een enkele keer per jaar omdat de meeste vragen inmiddels als kwalitatief in orde worden bevonden. De commissie stelt vast dat deze regel de kwaliteit van de toetsing niet in het gedrang brengt.

De commissie vernam dat dit academiejaar de opleiding een nieuw digitaal bloktoetsprogramma zal gebruiken. Dit is een databank waar alle toetsvragen in terecht komen. Het wordt gebruikt als kwaliteitssysteem om de kwaliteit van de vragen te beoordelen. De databank bevat 6.000 tot 7.000 vragen. Bij het maken van de vragen worden ze gecategoriseerd per vakinhoudelijk onderwerp. Men wil in de toekomst ook een relatie leggen met de doelstellingen / competenties van de opleiding.

Studenten krijgen na elke bloктоets een collectief feedbackmoment van de blokcoördinator en kunnen daarnaast individueel een afspraak maken om hun examens in te kijken en individuele feedback te krijgen. Ze kunnen de toetsing beoordelen via de gestructureerde EVABLOK bevraging na ieder blok. Uit de EVABLOK resultaten van AJ 0708-0809 blijkt dat 80% van de studenten positief antwoordt op de vraag 'De bloктоets was representatief voor het blok'. De meeste studenten vinden de regelmatige toetsing wel prettig omdat ze hen aan het werk zet.

De commissie waardeert dat sinds kort, tijdens elke stage, de beoogde competenties aan de hand van afgeleide gedragsindicatoren en met een specifiek beoordelingsdocument worden beoordeeld. Van het gesprek daarover tussen stagebegeleider, mentor en student krijgt de student een verslag met leerpunten. Zowel de stagementor, de student als de stagebegeleider worden betrokken bij de tussentijdse- en eindevaluatie. De stagebegeleiders vullen het eindoordeel. Na de stage bespreken de stagebegeleiders samen alle studenten en kennen dan pas de punten toe. Alles staat duidelijk omschreven in de stagerichtlijnen en in de richtlijnen voor stagebegeleiding- en evaluatie. Anderzijds stelde de commissie vast dat de Richtlijnen voor externe eindwerkbegeleiders slechts een zeer summiere opdrachtomschrijving te bevatten. De externe begeleider heeft ook slechts een beperkt aandeel in de evaluatie, namelijk als input voor de score van de interne eindwerkbegeleider, wat de commissie twee zwakke punten vindt. Uit Evablok blijkt dat 93 tot 95% van de studenten vindt dat de beoordeling correct is verlopen. De stageplaatsen geven aan tevreden te zijn over de stage-evaluaties.

De commissie vindt dat de beoordelingsprocedure voor het afstudeerproject helder omschreven staat in de Richtlijnenbundel afstudeerprojecten. Het gaat over te verwerven competenties, keuze van het onderwerp, vormgeving en omvang van het afstudeerproject enzovoort. Het geeft ook aan hoe de beoordeling gebeurt en volgens welke criteria. Het proces krijgt 50% van de punten, het product 40%, de presentatie 10%. De promotor verantwoordt zijn beoordeling in een schriftelijk verslag op EPOS. De richtlijnenbundel is volgens de commissie een sterk houvast voor alle betrokkenen. De studenten geven tijdens de visitatie aan dat de groepswerken correct worden beoordeeld, volgens de inzet en de kwaliteiten van elke betrokken student.

De studenten geven tijdens de gesprekken aan dat ze tevreden zijn over de toetsing. Sommigen vinden wel dat in onderwijs- en praktijkgroepen de communicatie soms fout loopt met de traditionele vraag van studenten: 'Wat moeten we kennen?' Niet elke tutor geeft daarop hetzelfde antwoord. Dat soort punten kan aan bod komen in het wekelijks contactoverleg.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie beveelt aan meer competentiegericht te toetsen vanaf het begin van de opleiding. Voor sommige opleidingsonderdelen (onder meer stage en eindwerk) gebeurt de quoterings enkel door de lectoren. Beter ware het ook externe beroepsbeoefenaars bij de beoordeling van stage en afstudeerproject te laten quoteren en deze quoterings mee te laten wegen in het eindoordeel.

Facet 2.8 Masterproef

Dit facet is niet van toepassing voor een professioneel gerichte bacheloropleiding.

Facet 2.9 Toelatingsvoorwaarden

Beoordelingscriteria:

Het programma sluit qua vorm en inhoud aan bij de kwalificaties van de instromende studenten bachelor:

- diploma secundair onderwijs, diploma van het hoger onderwijs van het korte type met volledig leerplan, diploma van het hoger onderwijs voor sociale promotie of een diploma of getuigschrift dat bij of krachtens een wet, decreet, Europese richtlijn of een andere internationale overeenkomst als gelijkwaardig wordt erkend;
- door het instellingsbestuur bepaalde voorwaarden voor personen die niet aan bovengenoemde voorwaarden voldoen.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie vernam dat in het academiejaar 2010-2011 er een stijging van het aantal studenten was met 30%. Studenten met een vooropleiding TSO vormen de voorbije jaren de grootste groep instromers. Hun aandeel schommelt tussen 50 en 60%, vooral uit de studierichting sociale en technische wetenschappen. De instroom van studenten vanuit ASO schommelt licht, maar blijft lager dan die uit TSO. Het gaat vooral over de studierichtingen Humane wetenschappen en Economie- moderne talen. De instroom van BSO-studenten schommelt tussen 2 en 7%, wat heel wat minder is dan in andere opleidingen van de hogeschool (van 8 tot 18%). Het aantal mannelijke studenten nam de voorbije drie jaar gevoelig toe tot meer dan één op de vier in het academiejaar 2010-2011 (28%).

Het percentage generatiestudenten in Vlaanderen daalt, terwijl het in de opleiding ergotherapie blijft draaien rond de 80%. De gemiddelde leeftijd schommelt tussen 18 en 19 jaar. Het zijn vooral studenten uit Limburg. De meeste studenten pendelen. Er zijn zeer weinig allochtone studenten. Eén student op de drie volgt een individueel traject. De commissie stelde verder vast dat er een duidelijk beleid is op hogeschoolniveau voor het aanbod van flexibele leertrajecten en voor studenten die meer begeleiding of aangepaste structuren nodig hebben. Er zijn twaalf doelgroepen gedefinieerd.

De commissie waardeert de ondersteuning voor startende studenten. Ze kunnen de introductiecursus volgen, 'Leren leren in het PGO'. Er is ook een introductiedag ter kennismaking. In de eerste module is er een blok 'Kennismaking met PGO' en er zijn initiatieven vanuit de diensten voor studie- en studentenbegeleiding. In het begin van het academiejaar screent de studentenbegeleider alle eerstejaars om risicostudenten op te sporen met de LEMOTEST en een instroomkarakteristiekenlijst. De eerstejaars wordt ook gevraagd een zelfontwikkelde voorkennistoets rond biomedische inhoud af te leggen. De leercoach kan indien nodig remediërende zelfstudiepakketten aanbieden om tekorten in het begin van het academiejaar weg te werken. De bedoeling is om in de toekomst onderzoek te doen naar de studieresultaten van de verschillende groepen. Men wil de gegevens van de drie instrumenten en de behaalde examenresultaten vergelijken en uit deze analyse een groep leerzwakke studenten filteren waar extra studie- ondersteuning zal worden aangeboden (zie verder onder plustrajecten). De commissie steunt de opleiding in dit voornemen.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie beveelt aan om nog meer te meten om te weten. Ze ondersteunt het plan om de gegevens over de instroom en de examenresultaten te analyseren en zo de leerzwakke studenten beter te detecteren en te begeleiden.

Oordeel over onderwerp 2, programma: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 2.1, relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma:	goed
facet 2.2, eisen academische gerichtheid van het programma:	voldoende
facet 2.3, samenhang van het programma:	goed
facet 2.4, studieomvang:	oké
facet 2.5, studielast:	goed
facet 2.6, afstemming tussen vormgeving en inhoud:	goed
facet 2.7, beoordeling en toetsing:	voldoende
facet 2.8, masterproef:	niet van toepassing
facet 2.9, toelatingsvoorwaarden:	goed

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Onderwerp 3 Inzet van het personeel

Facet 3.1 Kwaliteit van het personeel

Beoordelingscriterium:

- Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De prioriteiten en afspraken voor het personeelsbeleid en de loopbaanontwikkeling zijn in een algemene beleidsverklaring van de hogeschool vastgelegd.

Voor het onderwijzend personeel zijn criteria vereist rond vakdeskundigheid, onderzoek en didactiek. De commissie stelde vast dat functieprofielen slechts beperkt zijn uitgewerkt en vooral in het licht van een vacature. Er is geen duidelijke link met het document voor functioneringsgesprekken. Functieomschrijvingen bestaan voor alle taken binnen PGO. Competentieprofielen zijn nog niet uitgewerkt.

Personeelsleden maken deel uit van planningsgroepen, curriculumraad en opleidingsraad. Men waakt erover een zo goed mogelijke spreiding te realiseren in taakbelasting, zo stelde de commissie vast. Er zijn vaste procedures en wegingen voor de taakverdeling voor onderwijstaken en andere taken (studentenbegeleiding, ombudswerking, ict- coördinatie, blokcoördinatie, planningsgroepen, internationalisering, innovatie en projectwerking).

De commissie vernam dat men op regelmatige basis functioneringsgesprekken houdt waarbij de opleidingscoördinator vanuit een positieve grondhouding, in een open gesprek en op basis van een standaarddocument in gesprek gaat met de lectoren. De commissie vindt het document een goed werkinstrument voor zowel de lector als de coördinator.

De evaluatie van het onderwijzend personeel in het departement wordt gecoördineerd door de centrale diensten en gebeurt om de vijf jaar zoals decretaal vastgelegd. De feitelijke evaluatie gebeurt door een externe technische commissie volgens een vaste procedure en aan de hand van een evaluatiedossier. De lector moet een portfolio samenstellen met onder meer de resultaten van reguliere interne metingen, de studentenbeoordeling van de lectorenenquête EVADOC, de verslagen en adviezen van functioneringsgesprekken en bewijzen van nascholing. De technische commissie formuleert een voorstel van evaluatie, dat voor akkoord wordt voorgelegd aan het departementshoofd en de opleidingscoördinatoren. De hogeschool vindt dit een ondersteuning voor de direct leidinggevende als er moeilijke beslissingen moeten vallen. De commissie ziet echter een risico dat intrinsieke gezagselementen aan de leidinggevendenden worden onttrokken. Het strekt tot aanbeveling dat de opleidingscoördinator het personeelsevaluatiedossier altijd viseert op volledigheid voor het naar de externe evaluatoren gaat. Het evaluatiebeleid is echter de verantwoordelijkheid van de PHL en het eigenlijke evalueren gebeurt eveneens op PHL-niveau waarbij de opleidingscoördinator niet rechtstreeks betrokken wordt. Dit ontnemt de coördinator de mogelijkheid om op alle vlakken sturend te kunnen werken. De commissie vindt het belangrijk dat dit meer geïntegreerd zou verlopen.

De commissie stelde een grote motivatie en betrokkenheid vast van het hele team bij de opleiding en bij de prestaties van de studenten. Het team wordt aangestuurd door een dynamische opleidingscoördinator, die in de opleiding en in de hogeschool het voortouw neemt in onderwijsinnovatie, zo bleek uit de gesprekken. De studenttevredenheid over de manier van lesgeven en over de relatie met de lectoren is groot, zo blijkt uit de gesprekken met de studenten. Docenten zijn tevreden over hun relatie met de studenten en over de inhoud van

hun taak. Uit de laatste TRIS-analyse (2008) blijkt dat het personeel ook tevreden is over het lokale management en het beleid van de opleiding. Er zijn duidelijke afspraken en procedures.

Tijdens de visitatie hoorde de commissie dat er veel samenwerking en overleg is tussen de lesgevers, wat leidt tot een grote onderlinge kennisdeling. Men geeft ook aandacht aan bijkomende opleiding in het PGO-systeem. Jaarlijks zijn er vormingssessies voor het personeel over de rol van tutor in PGO. Nieuwe collega's volgen een PGO-cursus.

De commissie hoorde verdere dat het personeel via brochures wordt geïnformeerd over de structuur van de hogeschool en de wijze van besluitvorming. Nieuwe ontwikkelingen, verslagen van het departement en de opleiding worden gecommuniceerd via mails en via de website. Andere informatie wordt vaak aan de valven in het lectorenlokaal geafficheerd. Er is een procedure voor het onthaal van nieuwe medewerkers.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 3.2 Eisen professionele gerichtheid

Beoordelingscriterium:

- het onderwijs wordt voor een belangrijk deel verzorgd door personeel dat een verbinding legt tussen de opleiding en de beroeps- of kunstpraktijk.
- bij de daartoe in aanmerking komende opleidingen dient daarenboven voldoende personeel te beschikken over kennis en inzicht in de desbetreffende beroeps- of kunstpraktijk.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie stelde vast dat het lerarenkorps van de opleiding Ergotherapie voornamelijk bestaat uit ergotherapeuten met praktijkervaring. Een aantal van hen werkt nog deeltijds in het werkveld. Docenten uit verschillende disciplines zijn vaak betrokken bij hetzelfde blok. De commissie vindt het een goede visie dat de opleiding naast de praktijklectoren die hun actuele ervaringen meebrengen naar het onderwijs, meer medewerkers met een masterdiploma in dienst neemt. Voor de PWO-projecten wenst men personeelsleden met een doctoraatstitel. Tegen 2015 streeft men naar 50% lectoren en 50% praktijklectoren, in de lijn van de guidelines opgesteld door de Tuning werkgroep in opdracht van de Europese Commissie. De opleiding heeft actief meegewerkt aan de voorbereiding van Masters in de ergotherapie.

De commissie stelde vast dat de lesgevers de evoluties in de sector volgen, onder meer door het bijwonen van studiedagen en vormingsmomenten. Ze werken mee aan de promotie en de ontwikkeling van het beroep door samen te werken met de beroepsvereniging. Via jaarlijkse symposia met het werkveld deelt de opleiding de expertise die verkregen wordt via de afstudeerprojecten. De commissie vindt het positief dat de opleiding op www.doks.be de ontwikkelde kennis via de afstudeerproducten ter beschikking stelt van de praktijk. Contacten met de beroepspraktijk verlopen ook via het netwerk met de stage-instellingen, de resonantiedagen 'stagementoren', de resonantieavonden 'afstudeerprojecten' en de alumnireünie. Experts en/of ervaringsdeskundigen worden in de opleiding uitgenodigd als gastspreker of simulant.

De personeelsleden zijn betrokken bij onderzoek en dienstverlening, zo hoorde de commissie. De ambitie is dat elk teamlid verbonden is aan een onderzoeksproject, waar het deskundigheid ontwikkelt in evidence based

practice, gericht op toepassingen in het werkveld. Er is een coördinator onderzoek in het departement (20% VTE). De hogeschool heeft een algemeen beleidsplan onderzoek en dienstverlening, vertaald naar een meerjarenactieplan en naar een jaarlijks actieplan in samenwerking met de opleidingen. Opleidingen kunnen binnen een competitief systeem projecten indienen volgens vaste procedures. De commissie nam kennis van de visietekst van de opleiding waarin de toekomstige expertiselijnen ergotherapie werden bepaald. De opleiding wil zich voor onderzoek en dienstverlening vooral toeleggen op Extramurale ergotherapie en Assessment, wat geconcretiseerd wordt in de thema's van de afstudeerprojecten. Men beoogt een doorstroming van onderzoek naar onderwijs om een evidence based opleidingstraject te garanderen.

Met PHL-Congress wil de hogeschool haar doelstellingen op het vlak van maatschappelijke dienstverlening realiseren. Via dit eigentijdse congrescentrum stelt de PHL zowel haar infrastructuur als haar expertise ter beschikking van bedrijven, instellingen en scholen. Er is een aanbod van vervolgopleidingen als BNB's en postgraduat, themagerichte navormingen, studiedagen en symposia. De commissie stelde vast dat vorig academiejaar (10-11) er een twintigtal lezingen plaatsvonden die relevant waren voor de ergotherapie. De opleiding organiseert er ook jaarlijks een symposium rond ergotherapie en vorming voor stagementoren. Verschillende lectoren werken mee aan publicaties, zoals het Jaarboek Ergotherapie, en Grondslagen van de ergotherapie, Ergotherapie in de geriatrie.

De commissie vindt het belangrijk dat de opleiding meewerkt in nieuwe ergotherapienetwerken in Vlaanderen, zoals de Werkgroep Theoretisch referentiekader geestelijke gezondheidszorg ergotherapie, 'Werkgroep Ergotherapie in de Psychiatri', Werkgroep Ouderenzorg ergotherapie Limbur'. Ook in Europese netwerken zijn medewerkers van de opleiding actief, bijvoorbeeld zetelen ze in ENOTHE board, COEHRE, zijn ze partner in de ontwikkeling van een nieuw International Intensive Program (IP) 'Community based mental health and psychiatry'. Ze geven ondersteuning bij de opstart van nieuwe opleiding Bachelor in de ergotherapie aan de universiteiten Krakau en Warschau (Polen) via een intensieve onderwijsstage in 'Problem based learning (PGO) in occupational therapy'. Ze zijn ook actief in het kader van het speerpunt 'autonomie en participatie van de cliënt in wonen, werken, leren en vrije tijd'.

De Provinciale Hogeschool Limburg heeft als 'hogeschool met de laptop' de ICTO- professionalisering van haar personeel sterk uitgebouwd. Er is onder meer het postgraduaat E-learning waarvoor personeelsleden zich in kunnen schrijven in één of meerdere modules, zoals evalueren en opvolgen van het leerproces met EPOS. Een ICTO-coördinator van de opleiding heeft zitting in de ICTO-cel van de hogeschool.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 3.3 Kwantiteit personeel

Beoordelingscriterium:

- Er wordt voldoende personeel ingezet om de opleiding met de gewenste kwaliteit te verzorgen.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie stelt vast dat het team bestaat uit 25 personen of 14,11 VTE voor 320 studenten. Er is een redelijk evenwichtige spreiding in leeftijd en spreiding in man/vrouw verhouding. Ze worden ondersteund door administratief en technisch personeel dat graag en vlot met de opleiding samenwerkt.

De commissie stelt verder vast dat er een sterk toenemend leerlingenaantal is voor een verminderend aantal VTE. In 08-09 lag de verhouding per VTE 15,84 studenten, in 11-12 is dit per VTE 22,68 studenten. Ondanks een voortdurende groei van het aantal studenten, is er een systematische daling van de personeelsomkadering. Dit is te wijten aan het feit dat het aantal studenten hogeschoolbreed gestegen is, zonder dat de financiering werd aangepast (gesloten enveloppe). De PHL-directie streeft echter naar een eerlijke verdeling van de middelen, rekening houdend met de onderwijsbelasting van elke opleiding. De stijgende student-lectorratio geeft volgens de commissie aan dat de werkdruk ernstig toeneemt en dat men op zoek moet gaan om maatregelen te nemen om dat hanteerbaar te houden op persoonlijk vlak en tevens de onderwijskwaliteit te blijven waarborgen.

Volgens de commissie wordt er nu net voldoende personeel ingezet om de opleiding met de gewenste kwaliteit te verzorgen. Dit vraagt wel extra inspanningen van het personeel. Zo worden de nieuwe blokken voor een academiejaar voorbereid met het team tijdens de zomervakantie. De opleiding vindt dat de administratieve ondersteuning beperkt is. Het zou aangenaam zijn voor het team om bijvoorbeeld voor internationalisering meer administratieve ondersteuning te krijgen. Anderzijds werken nieuwe werkprocedures werkbeparend, bijvoorbeeld het digitaliseren van de EPOS-informatie.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie beveelt aan de werkdruk te bewaken. Ze stelt ook voor om te zoeken naar bijkomende middelen die meer mogelijkheden bieden om personeel aan te werven (bijvoorbeeld via PWO-projecten/maatschappelijke dienstverlening)

Oordeel over onderwerp 3, inzet van het personeel: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 3.1, kwaliteit personeel:	goed
facet 3.2, eisen professionele gerichtheid:	goed
facet 3.3, kwantiteit personeel:	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Onderwerp 4 Voorzieningen

Facet 4.1 Materiële voorzieningen

Beoordelingscriterium:

- De huisvesting en materiële voorzieningen zijn toereikend om het programma te realiseren.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De hoofdlocatie voor ergotherapie is het departement PHL-Healthcare, Campus centrum Hasselt, waar de opleiding gehuisvest is samen met de andere opleidingen van het departement. Het is een oud gebouw waar de voorbije jaren in twee vleugels renovaties plaatsvonden. Er zijn twee auditoria met 120 plaatsen. De lokalen voor onderwijsgroepen tot 20 personen - sommige te ontdebellen via een schuifwand - zijn volgens de commissie voorzien van de nodige didactische ondersteuning zoals beamers, overheadprojectoren en camera's voor rollenspelen, communicatietrainingen en observaties. De studenten merken tijdens de gesprekken op dat sommige lokalen niet zo geschikt zijn voor het PGO-systeem. De opleiding beschikt ook over voldoende specifiek didactisch materiaal voor de praktijklessen anatomie (skeletten, CD-roms e.a.). De huiskamer - ADL-ruimte met aangepaste keuken, badkamer, bed enzovoort - is in orde. Een kapel is omgevormd tot demonstratieruimte met nieuwe hulpmiddelen, die zowel voor studenten als voor externe bezoekers toegankelijk is. De oude villa op de campus wordt momenteel omgebouwd tot een woonlabo. Het zal een modelwoning zijn die voor iedereen toegankelijk is volgens de principes van het universal design. Ze is bedoeld voor de studenten en het ruime publiek. De commissie vindt dit een sterk initiatief met een maatschappelijk gezagsvolle partner, namelijk het Toegankelijkheidsbureau Enter.

De lectoren hebben een eigen werkruimte, een departementale ontspanningsruimte en een algemene werkruimte waar vaste computers staan. De campus heeft een grote overdekte binnenkoer waar de studenten hun vrije uren kunnen doorbrengen. Er is ook een stille studieruimte in de buurt van het kantoor van de leercoach.

De hogeschool noemt zich 'de school met de laptop'. Als een van de eerste hogeschoolinstellingen was er in alle lokalen draadloze internetverbinding beschikbaar. Alle studenten kunnen aan een sterk gereduceerde prijs een professionele laptop kopen. Elk personeelslid krijgt een laptop ter beschikking. Ict wordt ingezet onder meer via het elektronisch leerplatform Blackboard, discussiefora en elektronische databanken met een ruim aanbod aan full tekst artikels en E-books.

De bibliotheek vindt de commissie ruim, aantrekkelijk en hedendaags met de nodige vakliteratuur, zowel elektronisch als in papieren versie. Ze is vrij toegankelijk voor de lectoren en studenten van de PHL en de associatie. Er zijn verschillende ruime studiehoeken en afzonderlijke werkplekken voor groepen achter glazen wanden, zodat de stilte in de grote ruimte bewaard blijft. De aankopen gebeuren in overleg met de opleidingsraad en de lectoren. De bibliotheek biedt toegang tot digitale bronnen die in verschillende databanken ontsloten worden. Sommige databanken bevatten fulltext info (Academic Search Premier, LexisNexis en Science Direct). Ook bouwt de bibliotheek een collectie op het gebied van e-books op. Er is een samenwerking met de provinciale bibliotheek van Limburg voor alle studenten in Limburg en met de Vlaamse Vereniging voor Bibliotheek, Archief en Documentatie. De bibliothecaris is lid van het Vlaams Overleg Bibliotheken. De bibliotheek is ook open tijdens vakanties. Twee keer per jaar stellen uitgevers er hun nieuwe boeken voor aan het onderwijzend personeel.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 4.2 Studiebegeleiding

Beoordelingscriteria:

- De studiebegeleiding en informatievoorziening aan studenten zijn adequaat met het oog op de studievoortgang.
- De studiebegeleiding en informatievoorziening aan studenten sluiten aan bij de behoefte van studenten.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Informatie aan kandidaat-studenten verloopt via opendeurdagen, SID-in, de website met o.a. de studiegids, diverse informatie brochures, mailings, informatiemomenten op vraag van secundaire scholen, TV Limburg. Kandidaat-studenten kunnen ook een afspraak maken met de opleidingscoördinator en/of studentenbegeleider. In open lesdagen kunnen studenten kennismaken met het PGO, zodat ze een beeld krijgen van het soort onderwijs dat aangeboden wordt, wat de commissie bijzonder waardeert.

De commissie is verder van mening dat de opleiding veel aandacht heeft voor de student in zijn traject naar succes, zonder de lat lager te willen leggen. De opleiding levert hiertoe flink wat inspanningen met onder meer het leeratelier, het plustraject en de studiebegeleiding. De studenten spraken hun waardering uit voor de begeleiders die met hart en ziel hun werk doen en onderling goed samenwerken. De commissie volgt hen daarin.

De commissie vernam dat de doelgroep van de studiebegeleiding elke student is met de nodige bekwaamheid en intrinsieke studiemotivatie om in het hoger onderwijs te slagen. Als men vaststelt dat de student weinig kansen heeft, zet men in op heroriëntering en/of ondersteuning in het halen van een aantal creditbewijzen.

Studenten die dat wensen, kunnen ook een gesprek hebben bij de inschrijving. Bepaalde groepen, zoals studenten die bindende voortgangsmaatregelen opgelegd krijgen (trisstudenten of studenten die onvoldoende studievoortgang maken), zijn verplicht tot zo een gesprek na elke bloktoets

De commissie stelt vast dat de hulpverlening op drie niveaus goed uitgebouwd wordt: de eerstelijnsopvang in de opleiding en het departement, de tweede lijn op centraal hogeschoolniveau, de derde lijn extern. De PHL heeft een duidelijk schema waar in de drie begeleidingslijnen worden beschreven.

In de eerste plaats ligt de focus op de versterking van de permanente leerbegeleiding door lectoren en lectoren tijdens de onderwijsleeractiviteiten. Indien dit onvoldoende blijkt, kan de student aankloppen bij de studentenbegeleider van de opleiding of de leercoach van het departement.

De studentenbegeleidster is het eerste aanspreekpunt voor instroombegeleiding, trajectbegeleiding en voortgangsbegeleiding. Ze heeft vooral een detectiefunctie. In het begin van het academiejaar screent ze alle eerstejaars voor het opsporen van risicostudenten, onder meer met de Lemotest. Die peilt naar de leercompetenties en motivatiekenmerken. Ze staat ook in voor de trajectbegeleiding. Een traject op maat is mogelijk voor bepaalde groepen studenten volgens een vaste procedure, onder meer voor studenten met een studieachterstand, met EVC-EVK-vrijstellingen, met een functiebeperking, met het statuut van topsporter en voor werkstudenten. Momenteel volgt 35% van de studenten een individueel traject. Voor de voortgangsbegeleiding worden diverse instrumenten ingezet, zoals het studentvolgsysteem binnen het Elektronisch Portfolio (EPOS).

De studiebegeleidster organiseert sinds kort ook plustrajecten, een variant van het gewone curriculum waarbij men een pakket extra ondersteuning geeft, gekoppeld aan één blok. De studenten die daarvoor worden aangeduid - gemotiveerd en voldoende begaafd, maar met onvoldoende leercompetenties - moeten aan de aanvullende plusondersteuning deelnemen. Om het praktisch haalbaar te maken, zal het plustraject over het hele academiejaar lopen als een soort zijtraject.

Halfweg het eerste blok wordt een vrijblijvende proeftoets georganiseerd, die studenten een eerste indruk geven van hun situatie. De tutor houdt een inhoudelijke nabespreking daarvan met alle studenten. Na elke bloktoets

worden studenten van trajectschijf 1 die niet geslaagd zijn, uitgenodigd bij de studentenbegeleider. Eventueel wordt een verdere begeleiding opgestart.

De studentenbegeleidster kan waar nodig doorverwijzen naar de leercoach (lector 50% VTE). Ze geeft leerateliërs over leercompetenties voor alle studenten van schijf 1 die dat wensen, aan de hand van recent studiemateriaal uit de opleiding. Eén op de drie à vier studenten neemt hieraan deel. Ze screent ook alle startende eerstejaars op hun biomedische voorkennis en kan remediërende zelfstudiepakketten aanbieden.

Indien nodig, verwijzen studiebegeleider of leercoach naar de tweede lijn, de sociale dienst en de dienst onderwijs van de hogeschool. Daar worden groepstrainingen georganiseerd, onder meer over het geheugen, faalangst en assertiviteit. Bij ernstigere psychosociale problemen worden studenten doorverwezen naar de studentenvoorzieningen of de centrale studentenbegeleider. Er is ook een externe samenwerking met het Centrum voor Algemeen Welzijnswerk (CAW) Sonar, waar een voltijdse en een halftijdse medewerker werkzaam zijn voor de associatie. De student krijgt daar binnen de vijf dagen een intakegesprek, en krijgt indien nodig vooral gratis therapeutische begeleiding. Er is intervisie met het CAW om moeilijke studenten te bespreken.

Het informeren van de studenten verloopt via de studiegids en introductiedagen en diverse themagerichte infomomenten bij de start van het academiejaar. Er zijn op verschillende plaatsen in de hogeschool ook infofolders beschikbaar, onder meer over individuele trajecten. De studiegids is in digitale vorm uitgegeven. Positief is dat elk opleidingsonderdeel wordt beschreven volgens het volgende format: situering en algemene informatie; doelstellingen (begin)competenties en volgtijdelijkheid; inhoud en werkvormen; studie- en leermateriaal. De commissie stelde echter vast dat er tussen de onderdelen behoorlijke redactionele verschillen zijn. Het verdient dan ook aanbeveling dat een taaldeskundige de gehele tekst van de studiegids doorloopt en uniform maakt.

Klachten over de onderwijs- en examenregeling of het onderwijs bespreekt de student eerst met de betrokken lector. Indien dit geen resultaat oplevert, kan hij terecht bij de ombuds die de klacht onderzoekt en behandelt en indien nodig optreedt als bemiddelaar bij geschillen. De ombuds geeft op basis daarvan verbeteringsuggesties voor de werking van het departement. Er zijn zelden klachten. Klachten gaan (voor zover ze er zijn) meestal over de stage.

Er is een zekere monitoring van de slaagkansen. Studenten die de derde keer opnieuw starten zonder voor alles geslaagd te zijn, worden centraal opgevolgd. De resultaten van studenten uit de leercoaching worden gemeten. De Cel Studievoortgang nodigt studenten uit na de tweede zitting en registreert de uitstroom.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Oordeel over onderwerp 4, voorzieningen: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 4.1, materiële voorzieningen:	goed
facet 4.2, studiebegeleiding:	goed

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Onderwerp 5 Interne kwaliteitszorg

Facet 5.1 Evaluatie resultaten

Beoordelingscriterium:

- De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie stelt vast dat er een sterk topdown beleid is dat een meerjarenplan kwaliteit vastlegt en instaat voor het verzamelen van gegevens en periodieke bevraging. Er worden geen toetsbare streefdoelen vooropgesteld. Verder was de autonomie van het departement op organisatorisch vlak relatief beperkt. Als gevolg van wisselingen in de centrale diensten is het pas relatief kort dat de zorg voor de verantwoording van kwaliteit vanuit centraal niveau ook meer gecodificeerd wordt. De commissie hoopt dat dit ook zal leiden tot een sterkere centrale regie.

Om de aanpak van de kwaliteitszorg meer af te stemmen op de kaders voor visitatie en accreditatie, stelt elke opleiding sinds vier jaar een kwaliteitsverantwoordelijke aan per domein. De domeinverantwoordelijken vormen samen met de opleidingscoördinator de opleidingsraad. Ze worden ondersteund en aangestuurd door een centrale domeincoach. Elk jaar legt de opleidingsraad haar kwaliteitsplan voor aan het centrale bestuur en beschrijft zij de realisaties die ze op korte termijn wil realiseren. Het kwaliteitsplan vertaalt het opleidingsbeleid naar een operationeel niveau, geordend volgens een PCDA-aanpak.

Als voorbereiding op de toekomstige wijzigingen in het accreditatiekader, heeft de PHL eind AJ 2009-2010 de sturing van de kwaliteitszorg opgesplitst. Er is kwaliteitszorg op instellingsniveau met focus op de toekomstige instellingsaudit en kwaliteitszorg op opleidingsniveau met focus op de opleidingsbeoordeling. Voor dit laatste is een nieuwe coördinator onderwijskwaliteit aangesteld. De kwaliteitszorg op instellingsniveau en op opleidingsniveau blijven echter onlosmakelijk met elkaar verbonden. Voor de kwaliteitszorg op niveau van de opleidingen schreef de PHL de visietekst 'Onderwijskwaliteitszorg in PHL'.

De commissie stelde vast dat er zeer veel vormen van evaluatie aanwezig zijn bij studenten, intercollegiaal, werkveld, alumni.

Een TRIS- analyse door lectoren gebeurt één maal om de drie jaar. Via EVADOC worden de lectoren beoordeeld door de studenten, dit gebeurt één maal per academiejaar.

Via EVABLOK wordt elk blok beoordeeld door de studenten. Dit gebeurt één maal per academiejaar (met inbegrip van stage en afstudeerproject) en gedurende drie opeenvolgende academiejaren. Na deze cyclus wordt op basis van een analyse door de opleidingsraad geoordeeld of er blokken moeten worden bijgestuurd. Het systematisch bevragen van studenten na afloop van elk blok vormt echter een zware administratieve belasting, waardoor de deelname doorgaans vrij beperkt en de validiteit van de resultaten ook klein is. Vanaf dit academiejaar organiseert de opleiding focusgroepen met een delegatie van studenten na afloop van elk opleidingsonderdeel om de cijfers uit de bevragingen te duiden. Er is nu ook een overzicht van wanneer men welke indicatoren wil bevragen, wat de commissie een stap voorwaarts vindt. Er komt een nieuwe start die bepaalde zaken integreert. Men zal ook gaan werken met Evasys, een speciaal voor het hoger onderwijs ontwikkeld informatiesysteem voor kwaliteitsmanagement.

De alumni worden jaarlijks bevroegd via een enquête. In de departementale raad zetelen drie vertegenwoordigers van het werkveld. De bevraging van het werkveld gebeurt op resonantiemomenten stage en afstudeerprojecten;

Er gebeuren dus diverse metingen en bevragingen op verschillende momenten. Deze geven een zekere mate van inzicht en tonen tendensen. Men hanteert echter geen streefcijfers en daaraan gekoppelde streefdoelen. Het sturend karakter en de strategische aanwending van de outcome van metingen wordt niet, of te weinig benut. Het advies van de commissie is dan ook om op beleidsniveau (visie en strategie) een set van streefcijfers aan te leggen en hierop te sturen.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie beveelt aan om op beleidsniveau (visie en strategie) een set van streefnormen aan te leggen en hierop te sturen.

In kwaliteitszorg is terugkoppeling een noodzakelijk sluitstuk om procesmatig te evolueren.

De commissie dringt erop aan naar een meer systematische en structurele vorm van kwaliteitszorg te gaan.

Facet 5.2 Maatregelen tot verbetering

Beoordelingscriterium:

- De uitkomsten van deze evaluatie vormen de basis voor aantoonbare verbetermaatregelen die bijdragen aan de realisatie van de streefdoelen.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie stelde vast dat de opleiding het terugmeldingsrapport van de vorige visitatie geanalyseerd heeft en in de hierop volgende kwaliteitsplannen ermee rekening hield. Sindsdien heeft de opleiding stappen gezet inzake internationalisering. Zo nemen meer studenten en lectoren deel en elk opleidingsonderdeel bevat relevante internationale aspecten. De links met het werkveld werden gestructureerd via resonantiegroepen. De gastlectoren worden betrokken bij de opleiding. Er werd een ICTO-cel opgericht die nieuwe ict-toepassingen voor het onderwijs screent. De stage werd volledig geherstructureerd. Onderzoek en dienstverlening werden uitgebouwd. Er werd een navormingsplan opgesteld. De commissie nam kennis van het kwaliteitsplan dat opgesteld werd na de laatste uitgebreide TRIS- analyse in 2008.

Opmerkingen uit deze analyse werden opgenomen in het kwaliteitsplan volgens de PDCA-cyclus. Ze hoorde tijdens de visitatie dat het plan jaarlijks wordt geëvalueerd. Op basis van de resultaten worden de vooropgestelde doelen per taakdomein in het volgende kwaliteitsplan gecontinueerd, bijgestuurd of afgesloten en worden nieuwe of bijkomende actiepunten opgenomen. De opvolging van evaluaties en bevragingen is voor de commissie echter niet altijd duidelijk. In de ogen van de commissie ontbreekt bij deze enquêtes een analyse van de opleiding zelf. Hoe interpreteren men de gegevens uit deze enquêtes en wat betekent dit voor het voor het beleid van de opleiding?

De commissie besluit hieruit dat de aanzet voor systematische, integrale kwaliteitszorg is gegeven, maar de kwaliteitscirkels (PDCA) worden niet 'rond' gemaakt en processen worden niet geborgd. De commissie meent dat hier nog uitdagingen open liggen. De commissie ziet geen systematisch kwaliteitsbeleid in termen van een beleidsmatig geheel van activiteiten dat ondernomen wordt om de kwaliteit van het onderwijs te onderzoeken, te borgen of te verbeteren, en openbaar te maken. Ze vindt geen kwaliteitsbeleidsplan waarin het systeem (het geheel van processen en procedures op het gebied van kwaliteitszorg) is vastgelegd. Een ordenings- of toetskader (het INK-model, ISO, de Balanced Scorecard) ontbreekt. De borging van kwaliteit moet meer

geëxpliciteerd worden. Er gebeurt heel veel, maar blijkbaar is het voor de opleiding moeilijk om dit op expliciete en systematische wijze gestalte te geven. Er is geen kwaliteitshandboek. Ook tijdens de visitatie heeft de opleiding dit beaamd. Het wel gaf ze aan dat er heel wat in de steigers staat. De commissie ondersteunt het idee om inzake IKZ een sterkere regie te voeren vanuit de hogeschool. Ook het verder invoeren van volledige en sluitende verbetercycli zal de kwaliteitszorg nog ten goede komen.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vindt dat verbeterplannen moeten worden uitgeschreven. De PDCA-cirkels moeten nog verder consequent worden uitgezet. Daarbij moet men vastleggen welke doelstellingen prioriteit hebben en ze een SMART-formulering geven.

Facet 5.3 Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld

Beoordelingscriterium:

- Bij de interne kwaliteitszorg zijn medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld van de opleiding actief betrokken.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie stelt vast dat de opleiding een vorm van overleg heeft met de verschillende betrokkenen.

De opleidingscoördinator heeft wekelijks overleg met de studentenvertegenwoordiging. Dit contactpersonenoverleg is in het eerste jaar vastgeroosterd. Het is de bedoeling dat de studentenvertegenwoordiger ('stuver') met de opleidingscoördinator op vrijdagmiddag de eventuele problemen van de voorbije week bespreekt. Er wordt een verslag gemaakt en er volgt een follow-up, die onder meer kan bestaan uit een nieuwe taak, een extra hoorcollege of een extra onderwijsgroep. Er zetelen twee studenten in de departementale raad. Twee maal per jaar wordt een delegatie studenten uitgenodigd voor een gesprek met de stagecoördinator.

Het personeel is betrokken in het team van jaarverantwoordelijken, in een van de twintig planningsgroepen voor elk opleidingsonderdeel en in de opleidingsgebonden toetscommissie. Alle medewerkers van de opleiding vergaderen met de opleidingscoördinator drie keer per jaar in de algemene vergadering. De medewerkers worden er geconsulteerd en geïnformeerd over het opleidingsplan, vernieuwingen en de opleidingsvisie. Sommigen medewerkers hebben samen met de opleidingscoördinator ook zitting in de opleidingsraad (zes domeinverantwoordelijken) of de curriculumraad (de blokcoördinatoren).

De stagebegeleiders komen samen in de intervisiegroep stage en de resonantiegroep stage, die ook de stagementoren van het werkveld omvat. Deze groep komt jaarlijks samen op een resonantiedag. De intervisiegroep afstudeerproject bestaat uit de coördinator van de afstudeerprojecten en de promotoren. Ook de resonantiegroep afstudeerproject is een uitbreiding met experts uit het werkveld en uit de opleiding of het departement, evenzeer met een jaarlijks resonantiemoment. Er is echter geen vaste werkveldcommissie, zo stelt de commissie vast. De contacten met het werkveld hebben plaats in de resonantie- en intervisiegroepen en zijn verder veelal gebaseerd op informele en individuele contacten. De commissie vindt dat hier een ruim structureel overleg op zijn plaats is.

Studenten die zijn afgestudeerd worden uitgenodigd om deel te nemen aan de alumnivereniging van de hogeschool en van de ergotherapeuten. Deze verenigingen organiseren regelmatig bijeenkomsten (inhoudelijk en

sociaal). De centrale alumniwerking werd recent versterkt. Er werd een online alumnidatabank gelanceerd die te raadplegen is door werkgevers via de website van de PHL. Naast de alumnireünie kan de opleiding eigen initiatieven nemen bijvoorbeeld events, seminars, lezingen,....

De commissie vernam tijdens de visitatie dat alle betrokkenen tevreden zijn over hun betrokkenheid en zich gehoord voelen.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie beveelt aan naar een kwaliteitssysteem te gaan waarbij alle betrokkenen (bestuur, schoolleiding, personeel, studenten en vertegenwoordigers van het werkveld) een actieve inbreng hebben.

De commissie beveelt ook aan een werkveldcommissie in het leven te roepen met vertegenwoordigers uit het werkveld die een paar keer per jaar samenkomt en waar systematisch de punten aan bod komen die betrekking hebben op het curriculum, stages, eindwerken, relatie school-werkveld, nieuwe ontwikkelingen enzovoort.

Oordeel over onderwerp 5, interne kwaliteitszorg: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 5.1, evaluatie resultaten:	voldoende
facet 5.2, maatregelen tot verbetering:	voldoende
facet 5.3, betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld:	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Onderwerp 6 Resultaten

Facet 6.1 Gerealiseerd niveau

Beoordelingscriterium:

- De gerealiseerde eindkwalificaties zijn in overeenstemming met de nagestreefde competenties qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Uit de gesprekken blijkt dat de afgestudeerden met voldoening terugkijken op hun opleiding en vinden dat ze een goede theoretische, praktische en technische bagage hebben meegekregen. Ze geven aan dat ze vlot aansluiting vonden met het beroepsleven en zich makkelijk konden integreren in het domein waarin ze tewerkgesteld zijn. Meestal sluit de tewerkstelling aan bij de interesses wat doelgroep betreft. Ze geven aan dat ze cliëntgericht en evidence based hebben leren werken. Deze bevindingen liggen in de lijn van de bevragingen van oud-studenten, die aangeven dat studenten tevreden tot zeer tevreden zijn over de afstemming op de beroepsrealiteit. 75% van de studenten geeft aan dat PGO positief heeft bijgedragen aan de competenties die afgestudeerden nodig hebben in hun beroepsuitoefening. Ze waarderen vooral de ict-component, de communicatie- en presentatievaardigheden en het leren omgaan met informatie. De afgestudeerden vinden vlot werk. Een aantal afgestudeerden studeert verder. Volgens een alumni-enquête blijkt dat 29% een bijkomende opleiding volgt, vooral aan de eigen instelling.

Het werkveld geeft tijdens de visitatie aan dat de bereikte eindkwalificaties van hoog niveau zijn. Men vindt de studenten vooral praktisch sterk. De theoretische kennis is wat minder. Wel zijn de studenten in staat om snel en efficiënt relevante informatie te vinden voor telkens wisselende situaties, wat volgens het werkveld enig gemis aan kennis ruim compenseert.

In juni 2009 werkten 21 werkgevers die minstens drie jaar als stageplaats fungeerden mee aan een telefonische enquête. Twintig van hen zijn redelijk tot zeer tevreden over de stagiaires. Ze waarderen de communicatieve vaardigheden met cliënten, teamgenoten, leidinggevendenden, de voorkennis van problematieken en behandelmethoden, de ict-vaardigheden en de attitude om bij te leren. De studenten zijn niet bang om toe te geven dat ze iets niet weten en om het te gaan opzoeken. De studenten maken dan ook makkelijk de overgang van de opleiding naar het werkveld. De eerste drie metingen EVABLOK stage (de resultaten van AJ 0809) geven aan dat studenten zeer tevreden zijn over de stage. Om de communicatievaardigheden te verbeteren werden de practica (en het toetsen) van de 2de trajectschijf uitgebouwd met simulanten.

Zoals al vermeld hebben de eindwerken binnen deze opleiding een specifieke bedoeling als oefening in wetenschappelijk onderzoekwerk en het neerschrijven van conclusies. De eindwerken kunnen sterk verschillen in aanpak. Uit de gelezen eindwerken blijkt dat ze doorgaans vrij beperkt zijn in omvang. Meestal worden ze in groep gemaakt. Een van de scripties lijkt op een 'journal', met vijf artikels van ongeveer tien pagina's die door duo's studenten zijn geschreven, omkaderd door een in- en uitleiding. Een andere scriptie is van zeer hoog wetenschappelijk niveau. Er worden erg veel wetenschappelijke (Engelstalige) artikelen aangehaald. Docenten geven aan dat men secuur checkt op mogelijke plagiaat door studenten. De commissie stelt vast dat de opleiding blijk geeft van een professionele, wetenschappelijk georiënteerde aanpak van de eindwerken. Men kiest eerder voor kwaliteit dan voor kwantiteit en de commissie bevestigt dat, ondanks de beperkte omvang, de student hiermee een volwaardige afstudeeropdracht heeft.

De kwaliteit van het stageverslag lijkt volgens de commissie in orde. Iedere student legt een stageboek aan. Dit is een losbladige bundeling van alle stageopdrachten - met onder andere het gebruik van het Handelings

Diagnose Formulier (HDF), een vooropdracht, werkfiches, agenda's, de evaluatiedocumenten, tekstsamenvattingen en literatuurverwijzingen. Met deze werkwijze krijgt de student een duidelijke structuur en richting in de te verwerven competenties en hoe hij hierin evolueert. Het garandeert ook dat iedereen, de student, de stageplaats en de opleiding op dezelfde lijn zit voor het halen van doelstellingen van de opleiding. Bij inzage in de stageboeken en de bijhorende evaluaties ervan zagen wij een goed gebruik hiervan.

Studenten worden degelijk voorbereid op de instap in het werkveld via sollicitatietrainingen tijdens de stageperiode van de derde trajectschijf. Ze nemen ook deel aan de jobbeurs, georganiseerd door PHL en VOKA. Ziekenhuizen, revalidatiecentra, diensten voor thuiszorg e.d. nemen deel aan dit event.

Qua internationalisering stelt de commissie met tevredenheid vast dat het aantal studenten dat naar het buitenland gaat, de laatste jaren is gestegen. Uit bevestigingen blijkt dat de studenten - meestal niet-kotstudenten - niet graag voor een langere tijd van huis weg gaan. Studenten verkiezen vooral kortdurende 'intensive programmes' van een paar weken. Er is ook een Engelstalige module in trajectschijf 3, die het voorbije academiejaar (10-11) naast eigen studenten drie buitenlandse lectoren en evenveel buitenlandse studenten aantrekt. Ongeveer 60 % van de studenten doet zo een internationale ervaring op tijdens de studie. Studenten maken na afloop van het project ook altijd een terugkoppelingsrapportage. Het aantal inkomende studenten is zeer laag. Het aantal uitgaande lectoren stijgt tot zeventien in 2011. Er is ook een stijging merkbaar bij de inkomende lectoren tot elf in 2011. De groeiende mobiliteit van studenten en lectoren vloeien voort uit nauwere contacten met partners en nieuwe contacten tijdens internationale meetings en congressen. De commissie wil de opleiding aanmoedigen om op de ingeslagen weg verder te gaan.

Sinds vorig jaar werkt de opleiding aan een joint degree Occupational Therapy samen met Aalborg en Kaunas (Litouwen) om een gemeenschappelijk innovatief curriculum te ontwikkelen samen met de bedrijfsweld. Zulke contacten met bedrijven vindt de opleiding terecht belangrijk, want ze wil studenten meer betrekken in productontwikkeling, bijvoorbeeld concepten voor auto-aanpassingen of serious games. Dit wil ze ook doen in de eigen regio en interdisciplinair met andere opleidingen, bijvoorbeeld ICT.

Aanbevelingen ter verbetering:

Op het vlak van internationalisering moedigt de commissie de opleiding aan om op de ingeslagen weg verder te gaan om meer studenten actief te laten participeren aan programma's in het buitenland.

Facet 6.2 Onderwijsrendement

Beoordelingscriteria:

- Voor het onderwijsrendement zijn streefcijfers geformuleerd in vergelijking met relevante andere opleidingen.
- Het onderwijsrendement voldoet aan deze streefcijfers.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Vlaanderen heeft geen traditie in het verzamelen van slaagcijfers per studiegebied en/of opleiding over de jaren heen. Uit ervaring blijkt dat de globale slaagcijfers voor generatiestudenten op Vlaams niveau tussen de 45 en de 50 procent liggen. Noch de evolutie over de jaren heen, noch de situatie per opleiding of studiegebied wordt opgevolgd. Daardoor kan de opleiding geen streefcijfers formuleren in vergelijking met relevante andere opleidingen.

De opleiding voert geen expliciet beleid met betrekking tot het onderwijsrendement. Ook zijn er geen streefcijfers op dit vlak geformuleerd, zo stelde de commissie vast. Men beschikt wel over een meetsysteem om rendement te meten tot op het niveau van de opleidingsonderdelen (blokken). Dit biedt de mogelijkheid om tot in detail in te spelen op de relatie tussen de inhoud en de slaagkansen. Bij de afstemming hiervan blijft men de lat hoog leggen.

De groep studenten met minder dan 60 behaalde studiepunten bij aanvang van het academiejaar heeft het laagste slaagpercentage. Dit is ook zo voor de opleiding verpleegkunde. De slaagpercentages in trajectschijf 2 en 3 zijn sinds 2005-2006 in dalende lijn gegaan: van respectievelijk 78 en 72 % naar over 50 en 54% (2007-2008) naar 74 en 58% (2009-2010). De commissie vond het ook opvallend dat de slaagcijfers in de eerste trajectschijf de voorbije jaren sterk daalden: van 52% in 2005-2006 tot 30% in 2008-2009. Het jaar nadien was er weer een stijging naar 44%, maar men blijft onder de vroegere slaagcijfers. De opleiding vermoedt dat dit te maken heeft met een zwakkere instroom, bijvoorbeeld uit zwakkere TSO-richtingen als dierenverzorging.

Studenten behalen hun diploma na gemiddeld 3 jaar en 5 maanden studie. Enkele studenten studeren vervroegd af. 85% van de studenten die het diploma kunnen behalen, halen in dat academiejaar ook effectief de eindmeet. Over de academiejaren heen fluctueert dit percentage lichtjes. Het niet behalen van het diploma heeft meestal te maken met het niet slagen op de stage of het afstudeerproject

Over vier academiejaren heen (06-07 tot 09-10) stijgt het percentage geslaagden in de eerste trajectschijf. De opleiding formuleert de hypothese dat de studiebegeleiding hieraan (mee) ten grondslag ligt. Onderzoek daarover is evenwel niet gebeurd. De commissie kan zich derhalve ook voorstellen dat dit aan andere (externe) factoren ligt.

Aanbevelingen ter verbetering:

De sterke schommeling van het aantal geslaagde studenten in de verschillende trajectjaren is een blijvend aandachtspunt. De commissie dringt erop aan een plan van aanpak ter zake op te stellen.

De commissie beveelt aan streefcijfers te formuleren of de eigen opleiding minstens te vergelijken met het rendement van andere opleidingen.

Oordeel over onderwerp 6, resultaten: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 6.1, gerealiseerd niveau:	goed
facet 6.2, onderwijsrendement:	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Globaal oordeel

De visitatiecommissie baseerde haar oordeel en motivering op de volgende bronnen:

Het ZER en de aanpassingen zijn vrij redelijk qua volume. De actualisering werd zeer tijdig aan de commissie bezorgd, wat ze bijzonder waardeert.

De documenten bevatten veel informatie, maar een aantal passages missen helderheid. De commissie vond niet dat het PGO hier heel duidelijk in uitgelegd staat, wat een cruciaal punt bleek voor de opleiding. Er wordt te weinig geëxpliciteerd. De opleiding is volgens de commissie in werkelijkheid beter georganiseerd en gestructureerd dan uit het zelfevaluatie-rapport blijkt.

De bijlagen werden doorlopend genummerd, wat voor de commissie een goed overzicht en makkelijk zoekwerk belemmerde.

Op basis van de oordelen over:

onderwerp 1, niveau en oriëntatie:	voldoende
onderwerp 2, programma:	voldoende
onderwerp 3, personeel:	voldoende
onderwerp 4, voorzieningen:	voldoende
onderwerp 5, interne kwaliteitszorg:	voldoende
onderwerp 6, resultaten:	voldoende

is de commissie van mening dat er voldoende generieke kwaliteitswaarborgen in de opleiding aanwezig zijn.

Bijzonder kwaliteitskenmerk: ICT

Facet 1 Differentiatie en profilering

Beoordelingscriteria:

- Het kenmerk levert een betekenisvolle bijdrage aan de differentiatie en profilering in het hoger onderwijs.

Oordeel van de visitatiecommissie: onvoldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie vindt niet dat de opleiding zich vandaag met haar ict-inspanningen bijzonder onderscheidt van andere hogescholen. Wellicht had de opleiding een aantal jaren geleden wel een duidelijke voorsprong, zoals ook in het gesprek met de directeur werd aangegeven. De hogeschool werd omgedoopt tot 'de hogeschool met de laptop.' Intussen staan ook veel andere hogescholen op hetzelfde niveau, met bijvoorbeeld een laptop voor alle studenten en een ICTO-cel. Het diensthoofd IT kon geen concrete voorbeelden geven op de vraag welk beleid de hogeschool ontwikkelt om voorop te blijven lopen op het terrein van IT. Ook onderwijskundig inhoudelijk heeft de commissie geen elementen aangetroffen waaruit blijkt dat deze hogeschool sterk contrasteert met andere hogescholen.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 2 Kwaliteit

Beoordelingscriteria

- Het kenmerk draagt bij tot de kwaliteit van de opleiding.

Oordeel van de visitatiecommissie: onvoldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

In technische zin is het netwerk volgens de commissie op orde. Op de campus kan gebruik worden gemaakt van een draadloos netwerk dat voldoende snel is. Er wordt gebruik gemaakt van laptops en op de verschillende werkplekken en studentplekken zijn voldoende stopcontacten aanwezig. Dat alles is voor de commissie anno 2011 uiteraard een conditio sine qua non.

In Inhoudelijke zin vindt de commissie dat er weinig tot geen vernieuwingsdrift is. Er zijn nauwelijks of geen initiatieven op het terrein van Web 2.0 toepassingen (laat staan Web 3.0 semantisch web) en voor zover deze er zijn, zijn deze puur toevallig ontstaan. Mobile devices en Cloud computing hebben nog niet hun intrede gedaan, op enkele individuele initiatieven na. Er is sprake van een pover vernieuwingsbeleid dat voornamelijk input krijgt van 'bottom-up' doordat studenten meer met mobile devices binnenkomen. Zo is er hogeschoolbreed een project gestart waarbij 50 studenten met een iPad gaan werken om te kijken wat ermee in het onderwijs kan gebeuren.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 3 Concretisering

Beoordelingscriteria

- De gevolgen van het kenmerk voor de kwaliteit van het onderwijs (instroom, onderwijsprogramma, onderwijsproces, output, voorzieningen, kwaliteit staf) zijn geoperationaliseerd

Oordeel van de visitatiecommissie: onvoldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie heeft vastgesteld dat in alle lokalen een draadloze internetverbinding beschikbaar is. Alle studenten kunnen aan een sterk gereduceerde prijs een professionele laptop kopen. Elk personeelslid krijgt een laptop ter beschikking. Ict wordt ingezet, onder meer via het elektronisch leerplatform Blackboard, het elektronisch portfolio EPOS, discussiefora en elektronische databanken met een ruim aanbod aan full text artikels en E-books.

Qua professionalisering van het personeel is er onder meer het postgraduaat E-learning waarvoor personeelsleden zich in kunnen schrijven in één of meerdere modules, zoals evalueren en opvolgen van het leerproces met EPOS, digitale leermiddelen. Een ICTO- coördinator van de opleiding heeft zitting in ICTO- cel van de hogeschool, die nieuwe ict- toepassingen voor het onderwijs screent.

De commissie vindt niet de opleiding hiermee beter doet dan andere hogescholen.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Oordeel over het bijzondere kwaliteitskenmerk

Op basis van de oordelen over:

facet 1, differentiatie en profilering:	onvoldoende
facet 2, kwaliteit:	onvoldoende
facet 3, concretisering:	onvoldoende

kent de commissie het bijzonder kwaliteitskenmerk niet toe aan de opleiding.

Overzichtstabel van de oordelen

	score facet	score onderwerp
Onderwerp 1: Doelstellingen van de opleiding		voldoende
Facet 1.1: Niveau en oriëntatie	goed	
Facet 1.2: Domeinspecifieke eisen	goed	
Onderwerp 2: Programma		voldoende
Facet 2.1: Relatie doelstelling en inhoud	goed	
Facet 2.2: Eisen professionele gerichtheid	voldoende	
Facet 2.3: Samenhang	goed	
Facet 2.4: Studieomvang	oké	
Facet 2.5: Studietijd	goed	
Facet 2.6: Afstemming vormgeving en inhoud	goed	
Facet 2.7: Beoordeling en toetsing	voldoende	
Facet 2.8: Masterproef	niet van toepassing	
Facet 2.9: Toelatingsvoorwaarden	goed	
Onderwerp 3: Inzet van personeel		voldoende
Facet 3.1: Kwaliteit personeel	goed	
Facet 3.2: Eisen professionele gerichtheid	goed	
Facet 3.3: Kwantiteit personeel	voldoende.	
Onderwerp 4: Voorzieningen		voldoende
Facet 4.1: Materiële voorzieningen	goed	
Facet 4.2: Studiebegeleiding	goed	
Onderwerp 5: Interne kwaliteitszorg		voldoende
Facet 5.1: Evaluatie resultaten	voldoende	
Facet 5.2: Maatregelen tot verbetering	voldoende	
Facet 5.3: Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld	voldoende	
Onderwerp 6: Resultaten		voldoende
Facet 6.1: Gerealiseerd niveau	goed	
Facet 6.2: Onderwijsrendement	voldoende	
Bijzondere kwaliteitskenmerken: ICT		
Facet 1: Differentiatie en profilering	onvoldoende	
Facet 2: Kwaliteit	onvoldoende	
Facet 3: Concretisering	onvoldoende	

De oordelen zijn van toepassing voor:

- PHL Provinciale Hogeschool Limburg**
 - professioneel gerichte bacheloropleiding Ergotherapie

bijlage 1 curriculum vitae van de commissieleden

Ann Aertsen

(°1957) studeerde ergotherapie aan de Hogeschool Gent. Vanaf 1 augustus 1975 begon zij in PC Bethanië wat nu bij de vzw Emmaüs hoort. Zij is het meest actief geweest in het Psychiatrisch Ziekenhuis 'Bethaniënhuis' bij de meest uiteenlopende doelgroepen waar zij in hoofdzaak gespecialiseerd was in observatie en kortdurende intensieve behandelingen. Van april 1981 tot september 1990 was zij in functie als verantwoordelijke ergotherapie binnen het Revalidatiecentrum en van 1990 tot 31 juni 2012 als vakcoördinator ergotherapie voor gans het psychiatrisch ziekenhuis. In deze periode werd onder haar impuls de 'vakgroep Beeldend' en de 'arbeidstrajectbegeleiding' opgestart. Vanaf 2009 viel ook de vakgroep 'Vrije Tijd' onder haar verantwoordelijkheid. Verder was zij actief betrokken bij de uitbouw van het activeringsaanbod voor de doelgroepen in Beschut Wonen en psychiatrische zorg aan huis 'De Sprong' en het Psychiatrisch Verzorgingstehuis 'De Landhuizen'. Sinds 1 juli 2012 is zij op brugpensioen.

Jan De Smedt

(°1959) studeerde af als gegradueerde in de ergotherapie en behaalde nog verschillende getuigschriften in kwaliteitszorg, management in de social-profit en transitie-management. Hij was directeur van de MPI's De Lange Munte en De Hoge Kouter en algemeen directeur van Blindenzorg Licht en Liefde. Momenteel is hij gedelegeerd bestuurder van het Netwerk van samenwerkende voorzieningen Vlaams Oogpunt.

Geert Deschacht

(°1955) studeerde af als ergotherapeut en volgde sindsdien diverse bijscholingen in revalidatie, geriatrie, kwaliteitszorg, personeels- en medewerkersbeleid, arbeidsveiligheid, ergonomie en management. Hij is ook lid van het Vlaams Ergotherapeutenverbond en de Belgische Vereniging voor Geriatrie en Gerontologie. Momenteel is hij coördinator zorgprogramma Geriatrie in het Monica ziekenhuis.

David Dol

(°1971) studeerde af als gegradueerde in de ergotherapie, volgde het postgraduaat Jobcoach / arbeids-trajectbegeleider en diverse navormingen als ergotherapeut, trajectbegeleider en leidinggevende. Van 1999 tot juni 2012 werkte hij deeltijds als vakgroepverantwoordelijke ergotherapie en deeltijds arbeids-trajectbegeleider binnen Psychiatrisch Ziekenhuis Asster. Sinds juli 2012 is hij netwerkcoördinator van RELING (zorgvernieuwingproject Art. 107 – regio West-Limburg).

Rianne Jansens

(°1966) studeerde af als gegradueerde in de ergotherapie in Gent en behaalde de European Master in science of Occupational Therapy. Zij heeft haar werkervaring in de kinderergotherapie. Zij is docent binnen de opleiding ergotherapie van de Zuyd Hogeschool en is actief betrokken bij de implementatie van taakgerichte benaderingswijzen in Nederland en de Euregio. Zij is lid van de internationale CO-OP academy. Zij is auteur van drie schrijfmethode voor het basisonderwijs en ontwikkelde en mede-auteur van leerpakket voor ergotherapeutische vaardigheden.

Ton Kallenberg

(°1960) studeerde af als pedagoog. Hij combineerde jarenlang verschillende taken van lector tot directeursfuncties voor de Rijksuniversiteit Leiden, de Erasmus Universiteit Rotterdam, de Hogeschool Leiden, het Ruud de Moorcentrum van de Open Universiteit Nederland en het ROC Leiden. Hij specialiseerde zich in de hoger onderwijsdidactiek en het onderwijsmanagement. In dat kader promoveert hij op een onderzoek naar de rol van academische middenmanagers bij strategische innovaties in het hoger

onderwijs. Momenteel is hij werkzaam als hoofd Onderwijs Onderzoek & Studentenzaken bij de Erasmus Universiteit. Hij was ook lid van verschillende visitatiecommissies en diverse accreditatiecommissies voor NQA.

Philippe Meeus

(°1955) studeerde af als gegradueerde in de ergotherapie en als licentiaat in de medisch sociale wetenschappen (optie Gezondheidsopvoeding) en werd doctor in de Gezondheidswetenschappen. Momenteel is hij directeur van het paramedisch departement van het Institut Supérieur d'Ergotherapie et de Kinésithérapie (ISEK). Hij is lid van verschillende beroepsverenigingen en publiceert regelmatig. Hij was tevens commissielid bij de visitatie ergotherapie in 2004.

Ineke Stijnen

(°1983) studeerde af als ergotherapeute en behaalde een master in Public Health, Policy, Economics and Management. Momenteel is zij hoofd van de opleiding ergotherapie aan de Hogeschool Arnhem en Nijmegen.

Ineke Wolfhagen

(°1957) is doctor in de pedagogische wetenschappen en verbonden aan de Universiteit Maastricht. Zij begon haar loopbaan als wetenschappelijk medewerker bij CITO (Centraal Instituut voor Toetsontwikkeling). Daarna werd zij universitair hoofddocent aan de Universiteit van Maastricht. Hier vervult ze de functie van adjunct-directeur van het Onderwijsinstituut Faculty of Health, Medicine, and Life Sciences (FHML). Zij was voor meerdere opleidingen voorzitter bij de visitaties van de HBO-raad en visitaties georganiseerd door NQA. Zij was tevens commissielid bij de visitatie Secundair onderwijs van de VLHORA.

Beslissing van de Erkenningscommissie Hoger Onderwijs n.a.v. de aanvraag tot bekrachtiging van de samenstelling van de visitatiecommissie voor de professionele bacheloropleiding in de ergotherapie, studiegebied Gezondheidszorg.

1. Algemeen

De Erkenningscommissie Hoger Onderwijs ontving op 15 oktober 2010 (elektronisch) vanwege de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA) een aanvraag, gedateerd op 14 oktober 2010, tot bekrachtiging van de samenstelling van een visitatiecommissie ter beoordeling van de professionele bacheloropleiding in de ergotherapie, studiegebied Gezondheidszorg.

De Erkenningscommissie dient zich voor dergelijke aanvragen uit te spreken binnen een termijn van 30 dagen na ontvangst ervan. De beoordeling van de aanvraag en de bekrachtiging van de samenstelling betreffen enkel de onafhankelijkheid van de visitatiecommissie.

Het voorgelegde dossier omvat alle nodige informatie.

Bij de visitatie van de opleiding zijn de volgende hogescholen betrokken: Arteveldehogeschool, HUB-EHSAL, Artesis Hogeschool Antwerpen, Hogeschool Gent, Hogeschool West-Vlaanderen, Katholieke Hogeschool Brugge-Oostende, Katholieke Hogeschool Kempen, Provinciale Hogeschool Limburg.

2. Nazicht van de criteria van onafhankelijkheid, vervat in het besluit van de Erkenningscommissie van 20 oktober 2004.

2.1. Art. 2 – Algemene onafhankelijkheid van de visitatiecommissies

De regels vastgesteld in de “Handleiding onderwijsvisitaties VLIR/VLHORA” die geldt als protocol voor de onderwijsvisitaties georganiseerd ten behoeve van universiteiten en hogescholen, garanderen in voldoende mate de onafhankelijkheid van de werking van de visitatiecommissies tegenover de VLHORA en tegenover de betrokken hogescholen en de opleidingsverantwoordelijken in de verschillende stadia van de visitatie en in de redactie van het verslag.

Art. 3 – Procedurele regels voor de samenstelling van de visitatiecommissie

De procedure voor de samenstelling van visitatiecommissies vastgesteld in de vermelde handleiding voldoet aan de voorwaarden gesteld in het vermelde besluit van de Erkenningscommissie.

Uit de meegedeelde documenten met betrekking tot de raadpleging van de opleidingsverantwoordelijken, de samenstelling van de lijsten van kandidaat-voorzitters, van kandidaat-vakdeskundige leden en van kandidaat-onderwijsdeskundige leden, blijkt dat een ruime raadpleging omtrent mogelijke leden van de visitatiecommissie plaatsvond.

Mevrouw Annie Aertsen visiteert de Arteveldehogeschool en de HUB-EHSAL.
Zij vermeldt op het curriculum vitae:

Arteveldehogeschool: 'jurylid bij eindwerk, 2000 en lid visitatiecommissie 2006'.
HUB-EHSAL: 'jurylid bij eindwerk, 2007 en EHSAL visitatiecommissie, 2006'.
Gezien de aard (occasioneel) en de periodes waarin de activiteiten gebeurden is de Erkenningscommissie van oordeel dat de onafhankelijkheid niet in het gedrang komt.

Artesis Hogeschool Antwerpen: 'stagemeester en jurylid, ...tot 2009'.
Hogeschool Gent: 'visitationcommissie, 2006'.
Katholieke Hogeschool Brugge-Oostende: 'visitationcommissie, 2006'.
Katholieke Hogeschool Kempen: 'stagemeester'.
Deze hogescholen worden niet door betrokkene gevisiteerd.
Vandaar dat de Erkenningscommissie van oordeel is dat de onafhankelijkheid niet in het gedrang komt.

De heer Jan De Smedt vermeldt op het CV:

Arteveldehogeschool: 'jurylid bij eindwerken, 1992'.
Katholieke Hogeschool Brugge-Oostende: 'jurylid bij eindwerken, 1997'.
Gezien deze hogescholen niet door betrokkene worden gevisiteerd, is de Erkenningscommissie van oordeel dat de onafhankelijkheid niet in het gedrang komt.

De heer Geert Deschacht visiteert de Hogeschool Gent, de Katholieke Hogeschool Kempen en de Provinciale Hogeschool Limburg.
Hij vermeldt op het CV bij de Katholieke Hogeschool Kempen: 'stageplaats en stagebegeleiding geriatrie, sinds geruime tijd'.
Gezien de aard (inhoudelijk en sporadisch) van deze activiteit is de Erkenningscommissie van oordeel dat de onafhankelijkheid niet in het gedrang komt.

Bij de Artesis Hogeschool Antwerpen wordt vermeld: 'stageplaats en stagebegeleiding geriatrie, scriptiebegeleiding, eindwerkcommissie – voorzitter, sinds oprichting opleiding ergotherapie in Merksem'.
Bij de Arteveldehogeschool wordt vermeld: 'stageplaats en stagebegeleiding geriatrie, sinds geruime tijd'.
Deze hogescholen worden niet door betrokkene gevisiteerd.
De Erkenningscommissie is dan ook van oordeel dat de onafhankelijkheid niet in het gedrang komt.

Mevrouw Rianne Janssens visiteert de Hogeschool Gent, de Hogeschool West-Vlaanderen, de Artesis Hogeschool Antwerpen en de HUB-EHSAL.
Zij vermeldt op het CV bij de Arteveldehogeschool: 'oud-studente opleiding ergotherapie, 1884-1987'.
Bij de Provinciale Hogeschool Limburg wordt vermeld: 'stagelessen gevolgd en gegeven in het kader van het Getuigschrift voor Pedagogische Bekwaamheid, oktober 1999'.
Aangezien betrokkene deze hogescholen niet visiteert, is de Erkenningscommissie van oordeel dat de onafhankelijkheid niet in het gedrang komt.

Mevrouw Janssens vermeldt bijkomend op de ondertekende onafhankelijkheidsverklaring: 'Op donderdag 25 november 2010 zal ik wellicht een gastles geven in HUB, voor student gezondheidszorg (o.a. opleiding ergotherapie)'. Aangezien het hier om een eenmalige activiteit gaat die niets met de organisatie van de opleiding te maken heeft, is de Erkenningscommissie van oordeel dat de onafhankelijkheid niet in het gedrang komt.

De heer David Dol visiteert de Artesis Hogeschool Antwerpen, de Hogeschool West-Vlaanderen en de Katholieke Hogeschool Brugge-Oostende.

Hij vermeldt op het CV:

Hogeschool Gent: 'opleiding jobcoach / arbeidstrajectbegeleider gevolgd, 2000'.

Katholieke Hogeschool Kempen: 'coördinator stageplaats/lid opleidingscommissie, sinds 2008. Hiervan ook vermelding op ondertekende onafhankelijkheidsverklaring.

Provinciale Hogeschool Limburg: 'oud student/aanvrager en begeleider van eindwerken en afstudeerprojecten/ lid geweest van een klankbordgroep uit het werkveld bij de vorige visitatie/coördinator en begeleider van stages, sinds ong. 2000'. Hiervan ook vermelding op onafhankelijkheidsverklaring.

Aangezien betrokkene deze hogescholen niet visiteert, is de Erkenningscommissie van oordeel dat de onafhankelijkheid niet in het gedrang komt.

Mevrouw Ineke Stijnen vermeldt op de ondertekende onafhankelijkheidsverklaring:

'Hogeschool West-Vlaanderen: jaarlijkse uitwisseling (3 dagen) op het gebied van kinderergotherapie tussen HAN (Hogeschool Arnhem en Nijmegen) + HOWEST (internationalisering). Ik ben betrokken bij de organisatie van deze activiteit (nu 2 jaar).

De Hogeschool West-Vlaanderen wordt niet door betrokkene gevisiteerd.

Vandaar dat de Erkenningscommissie van oordeel is dat de onafhankelijkheid niet in het gedrang komt.

De Erkenningscommissie stelt vast dat er geen kandidaat-studentlid in de visitatiecommissie werd opgenomen.

Het dossier vermeldt dat de VVS nog geen kandidaten heeft voorgedragen.

Wanneer dit gebeurt is, kan de VLHORA een voorstel tot wijziging van de samenstelling van de visitatiecommissie voorleggen.

Aangezien de "Handleiding onderwijsvisitaties VLIR/VLHORA" uitdrukkelijk stipuleert: *"Indien om praktische redenen geen student wordt gevonden die voldoet aan de criteria en bereid is deel te nemen aan de visitatie kan de betreffende visitatiecommissie wel functioneren en haar taak uitvoeren."*, meent de Erkenningscommissie het voorliggende voorstel toch te kunnen bekrachtigen.

Wel formuleert de Commissie de aanbeveling ernstige pogingen te ondernemen een studentlid te vinden en op te nemen in de visitatiecommissie.

2.2. Art. 4 – Onverenigbaarheden of andere bindingen met te visiteren opleidingen

Er blijken geen eigenlijke onverenigbaarheden aanwezig te zijn in hoofde van de aangeduide leden van de visitatiecommissie.

2.3. Art. 5 – Onafhankelijkheidsverklaringen

Alle leden hebben de onafhankelijkheidsverklaring ondertekend.

De ondertekende onafhankelijkheidsverklaringen zijn aan het dossier toegevoegd.

Conclusie

De Erkenningscommissie bekrachtigt de samenstelling van de visitatiecommissie met deelcommissies voor de professionele bacheloropleiding in de ergotherapie, studiegebied Gezondheidszorg:

De commissie is als volgt samengesteld:

Ahs

Voorzitter: Philippe Meeus
Onderwijsdeskundige: Ineke Wolfhagen
Vakdeskundige: Annie Aertsen
Vakdeskundige: Ineke Stijnen

HoGent

Voorzitter: Jan De Smedt
Onderwijsdeskundige: Ineke Wolfhagen
Vakdeskundige: Geert Deschacht
Vakdeskundige: Rianne Janssens

HoWest

Voorzitter: Jan De Smedt
Onderwijsdeskundige: Ineke Wolfhagen
Vakdeskundige: David Dol
Vakdeskundige: Rianne Janssens

Artesis

Voorzitter: Philippe Meeus
Onderwijsdeskundige: Ineke Wolfhagen
Vakdeskundige: David Dol
Vakdeskundige: Rianne Janssens

HUB-EHSAL

Voorzitter: Philippe Meeus
Onderwijsdeskundige: Ton Kallenberg
Vakdeskundige: Annie Aertsen
Vakdeskundige: Rianne Janssens

KHBO

Voorzitter: Philippe Meeus

Onderwijsdeskundige: Ton Kallenberg
Vakdeskundige: David Dol
Vakdeskundige: Ineke Stijnen

KHK

Voorzitter: Jan De Smedt
Onderwijsdeskundige: Ton Kallenberg
Vakdeskundige: Geert Deschacht
Vakdeskundige: Ineke Stijnen

PHL

Voorzitter: Jan De Smedt
Onderwijsdeskundige: Ton Kallenberg
Vakdeskundige: Geert Deschacht
Vakdeskundige: Ineke Stijnen

Brussel, 22 oktober 2010

A handwritten signature in blue ink, which appears to read 'Jaap van Marle'.

Namens de Erkeningscommissie Hoger Onderwijs,
Prof. Dr. Jaap van Marle,
Voorzitter

Beslissing van de Erkenningscommissie Hoger Onderwijs n.a.v. de aanvraag tot bekrachtiging van de gewijzigde samenstelling van de visitatiecommissie voor de professionele bacheloropleiding in de ergotherapie, studiegebied Gezondheidszorg.

1. Algemeen

De Erkenningscommissie Hoger Onderwijs ontving op 15 oktober 2010 (elektronisch) vanwege de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA) een aanvraag, gedateerd op 14 oktober 2010, tot bekrachtiging van de samenstelling van een visitatiecommissie ter beoordeling van de professionele bacheloropleiding in de ergotherapie, studiegebied Gezondheidszorg.

Bij de visitatie van de opleiding zijn de volgende hogescholen betrokken: Arteveldehogeschool, HUB-EHSAL, Artesis Hogeschool Antwerpen, Hogeschool Gent, Hogeschool West-Vlaanderen, Katholieke Hogeschool Brugge-Oostende, Katholieke Hogeschool Kempen, Provinciale Hogeschool Limburg.

De Erkenningscommissie bekrachtigde op 22 oktober 2010 de samenstelling van deze visitatiecommissie.

2. Aanvraag wijziging in de samenstelling

Op 14 maart 2011 ontving de Erkenningscommissie een aanvraag tot wijziging van de samenstelling: het betreft de wissel tussen mevrouw Rianne Janssens en mevrouw Ineke Stijnen voor de bezoeken aan de Hogeschool Gent en de Katholieke Hogeschool Brugge-Oostende. Beide dames werden door de Raad van bestuur van VLHORA van 1 oktober 2010 als reserve voor mekaar voor deze instellingen aangeduid.

3. Conclusie

De Erkenningscommissie bekrachtigt de samenstelling van de visitatiecommissie met deelcommissies voor de professionele bacheloropleiding in de ergotherapie, studiegebied Gezondheidszorg:

De commissie is als volgt samengesteld:

Ahs

Voorzitter: Philippe Meeus
Onderwijsdeskundige: Ineke Wolfhagen
Vakdeskundige: Annie Aertsen
Vakdeskundige: Ineke Stijnen

HoGent

Voorzitter: Jan De Smedt
Onderwijsdeskundige: Ineke Wolfhagen

Vakdeskundige: Geert Deschacht
Vakdeskundige: Ineke Stijnen

HoWest

Voorzitter: Jan De Smedt
Onderwijsdeskundige: Ineke Wolfhagen
Vakdeskundige: David Dol
Vakdeskundige: Rianne Janssens

Artesis

Voorzitter: Philippe Meeus
Onderwijsdeskundige: Ineke Wolfhagen
Vakdeskundige: David Dol
Vakdeskundige: Rianne Janssens

HUB-EHSAL

Voorzitter: Philippe Meeus
Onderwijsdeskundige: Ton Kallenberg
Vakdeskundige: Annie Aertsen
Vakdeskundige: Rianne Janssens

KHBO

Voorzitter: Philippe Meeus
Onderwijsdeskundige: Ton Kallenberg
Vakdeskundige: David Dol
Vakdeskundige: Rianne Janssens

KHK

Voorzitter: Jan De Smedt
Onderwijsdeskundige: Ton Kallenberg
Vakdeskundige: Geert Deschacht
Vakdeskundige: Ineke Stijnen

PHL

Voorzitter: Jan De Smedt
Onderwijsdeskundige: Ton Kallenberg
Vakdeskundige: Geert Deschacht
Vakdeskundige: Ineke Stijnen

Brussel, 17 maart 2011

Namens de Erkeningscommissie Hoger Onderwijs,
Prof. Dr. Jaap van Marle,
Voorzitter

onafhankelijkheidsverklaring

visitatie van de (professioneel gerichte bacheloropleiding ergotherapie)

van mevrouw **Annie Aertsen**

Ondergetekende verbindt zich ertoe een onafhankelijk, kritisch en gezaghebbend oordeel te zullen uitspreken over de kwaliteit van de te visiteren opleiding(en) en de visitatie te zullen uitvoeren overeenkomstig de procedures en instrumenten geformuleerd in de handleiding voor de onderwijsvisitaties van VLIR en VLHORA. Zij verklaart een oordeel te zullen uitspreken over de kwaliteit van het onderwijs binnen de te visiteren opleiding(en) zonder beïnvloeding van de betrokken instelling(en), de opleiding(en) of andere belanghebbenden en zonder vooroordeel, persoonlijke voorkeur of persoonlijk belang.

Ondergetekend commissielid verklaart op geen enkele wijze persoonlijk noch zakelijk direct belang te hebben bij het bestaan van de opleiding(en) en de al dan niet positieve beoordeling door de visitatiecommissie van de te accrediten opleiding(en). De deelname van het commissielid aan de visitatie van de betrokken opleiding(en) wordt niet verhinderd door één of meerdere onverenigbaarheidsgrond(en) die in het visitatieprotocol zijn opgenomen. Indien het commissielid op enige wijze verbonden zou zijn aan een te visiteren opleiding zal zij niet deelnemen aan de beoordeling van en het bezoek aan de betreffende opleiding(en).

Ondergetekende verklaart bovendien geen financiële of andere beloningen te hebben ontvangen of te zullen ontvangen van derden voor haar/zijn deelname aan de visitatie. Indien de positie van een commissielid in de loop van het visitatieproces wijzigt en dit repercussies heeft naar het onafhankelijk functioneren van het commissielid toe, is zij verplicht het bestuursorgaan van VLIR en/of VLHORA hiervan op de hoogte te brengen.

Eventuele risico's van belangenvermenging of de schijn daarvan:

Stagemeester voor studenten van de Artesis hogeschool (tot 2009) en de Katholieke Hogeschool Kempen.
Geen deelname aan de deelcommissie voor de opleiding van deze hogescholen.

.....
.....
.....

naam: Aertsen Ann

datum: 4 oktober 2010

handtekening:

binnengekomen op	7 - OKT. 2010
inschrijvingsnummer	001205
bestemming	
opvolging	ja / neen

Annie Aertsen - onafhankelijkheidsverklaring.doc

onafhankelijkheidsverklaring

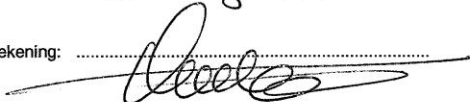
visitatie van de professioneel gerichte bacheloropleiding Ergotherapie

van de heer / mevrouw AERTSEN ANNIE.....

Ondergetekende verklaart een onafhankelijk, kritisch en gezaghebbend oordeel te hebben uitgesproken over de kwaliteit van de gevisiteerde opleiding(en) en de visitatie te hebben uitgevoerd overeenkomstig de procedures en instrumenten geformuleerd in de handleiding voor de onderwijsvisitaties van VLIR en VLHORA. Zij/hij verklaart een oordeel te hebben uitgesproken over de kwaliteit van het onderwijs binnen de gevisiteerde opleiding(en) zonder beïnvloeding van de betrokken instelling(en), de opleiding(en) of andere belanghebbenden en zonder vooroordeel, persoonlijke voorkeur of persoonlijk belang.

Ondergetekend commissielid verklaart op geen enkele wijze persoonlijk noch zakelijk direct belang te hebben bij het bestaan van de opleiding(en) en de al dan niet positieve beoordeling door de visitatiecommissie van de te accreditere opleiding(en). De deelname van het commissielid aan de visitatie van de betrokken opleiding(en) werd niet verhinderd door één of meerdere onverenigbaarheidsgrond(en) die in het visitatieprotocol zijn opgenomen.

Ondergetekende verklaart bovendien geen financiële of andere beloningen te hebben ontvangen of te zullen ontvangen van derden voor haar/zijn deelname aan de visitatie.

naam: Aertsen Annie
 datum: 23 augustus 2012
 handtekening:

Vlaamse Hogescholenraad	
beschrijvingsnummer	handtekening op
000837	27.08.2012

OV na bezoek

onafhankelijkheidsverklaring

visitatie van de (professioneel gerichte bacheloropleiding ergotherapie)

van de heer Geert Deschacht

Ondergetekende verbindt zich ertoe een onafhankelijk, kritisch en gezaghebbend oordeel te zullen uitspreken over de kwaliteit van de te visiteren opleiding(en) en de visitatie te zullen uitvoeren overeenkomstig de procedures en instrumenten geformuleerd in de handleiding voor de onderwijsvisitaties van VLIR en VLHORA. Hij verklaart een oordeel te zullen uitspreken over de kwaliteit van het onderwijs binnen de te visiteren opleiding(en) zonder beïnvloeding van de betrokken instelling(en), de opleiding(en) of andere belanghebbenden en zonder vooroordeel, persoonlijke voorkeur of persoonlijk belang.

Ondergetekend commissielid verklaart op geen enkele wijze persoonlijk noch zakelijk direct belang te hebben bij het bestaan van de opleiding(en) en de al dan niet positieve beoordeling door de visitatiecommissie van de te accrediten opleiding(en). De deelname van het commissielid aan de visitatie van de betrokken opleiding(en) wordt niet verhinderd door één of meerdere onverenigbaarheidsgrond(en) die in het visitatieprotocol zijn opgenomen. Indien het commissielid op enige wijze verbonden zou zijn aan een te visiteren opleiding zal hij niet deelnemen aan de beoordeling van en het bezoek aan de betreffende opleiding(en).

Ondergetekende verklaart bovendien geen financiële of andere beloningen te hebben ontvangen of te zullen ontvangen van derden voor haar/zijn deelname aan de visitatie. Indien de positie van een commissielid in de loop van het visitatieproces wijzigt en dit repercussies heeft naar het onafhankelijk functioneren van het commissielid toe, is hij verplicht het bestuursorgaan van VLIR en/of VLHORA hiervan op de hoogte te brengen.

Eventuele risico's van belangenvermenging of de schijn daarvan:

Sporadisch scriptiebegeleiding en voorzitter eindwerkcommissie Artesis hogeschool
Stageplaats voor geriatrie en revalidatie (ik doe zelf geen stagebegeleiding)

naam: DESCHACHT GEERT

datum: 01/10/2010

handtekening: [Handtekening]

binnengekomen op	8 - OKT. 2010
inschrijvingsnummer	001208
bestemming	
opvolging	ja / neen

Geert Deschacht - onafhankelijkheidsverklaring.doc

onafhankelijkheidsverklaring

visitatie van de professioneel gerichte bacheloropleiding Ergotherapie

van de heer Deschacht Geert

Ondergetekende verklaart een onafhankelijk, kritisch en gezaghebbend oordeel te hebben uitgesproken over de kwaliteit van de gevisiteerde opleiding(en) en de visitatie te hebben uitgevoerd overeenkomstig de procedures en instrumenten geformuleerd in de handleiding voor de onderwijsvisitaties van VLIR en VLHORA. Zij/hij verklaart een oordeel te hebben uitgesproken over de kwaliteit van het onderwijs binnen de gevisiteerde opleiding(en) zonder beïnvloeding van de betrokken instelling(en), de opleiding(en) of andere belanghebbenden en zonder vooroordeel, persoonlijke voorkeur of persoonlijk belang.

Ondergetekend commissielid verklaart op geen enkele wijze persoonlijk noch zakelijk direct belang te hebben bij het bestaan van de opleiding(en) en de al dan niet positieve beoordeling door de visitatiecommissie van de te accreditere opleiding(en). De deelname van het commissielid aan de visitatie van de betrokken opleiding(en) werd niet verhinderd door één of meerdere onverenigbaarheidsgrond(en) die in het visitatieprotocol zijn opgenomen.

Ondergetekende verklaart bovendien geen financiële of andere beloningen te hebben ontvangen of te zullen ontvangen van derden voor haar/zijn deelname aan de visitatie.

naam: G. Deschacht

datum: 27 juni 2012

handtekening:

OV na bezoek

onafhankelijkheidsverklaring

visitatie van de (professioneel gerichte bacheloropleiding ergotherapie)

van de heer Jan De Smedt

Ondergetekende verbindt zich ertoe een onafhankelijk, kritisch en gezaghebbend oordeel te zullen uitspreken over de kwaliteit van de te visiteren opleiding(en) en de visitatie te zullen uitvoeren overeenkomstig de procedures en instrumenten geformuleerd in de handleiding voor de onderwijsvisitaties van VLIR en VLHORA. Hij verklaart een oordeel te zullen uitspreken over de kwaliteit van het onderwijs binnen de te visiteren opleiding(en) zonder beïnvloeding van de betrokken instelling(en), de opleiding(en) of andere belanghebbenden en zonder vooroordeel, persoonlijke voorkeur of persoonlijk belang.

Ondergetekend commissielid verklaart op geen enkele wijze persoonlijk noch zakelijk direct belang te hebben bij het bestaan van de opleiding(en) en de al dan niet positieve beoordeling door de visitatiecommissie van de te accrediten opleiding(en). De deelname van het commissielid aan de visitatie van de betrokken opleiding(en) wordt niet verhinderd door één of meerdere onverenigbaarheidsgrond(en) die in het visitatieprotocol zijn opgenomen. Indien het commissielid op enige wijze verbonden zou zijn aan een te visiteren opleiding zal hij niet deelnemen aan de beoordeling van en het bezoek aan de betreffende opleiding(en).

Ondergetekende verklaart bovendien geen financiële of andere beloningen te hebben ontvangen of te zullen ontvangen van derden voor haar/zijn deelname aan de visitatie. Indien de positie van een commissielid in de loop van het visitatieproces wijzigt en dit repercussies heeft naar het onafhankelijk functioneren van het commissielid toe, is hij verplicht het bestuursorgaan van VLIR en/of VLHORA hiervan op de hoogte te brengen.

Eventuele risico's van belangenvermenging of de schijn daarvan:

.....

.....

.....

.....

naam:

datum:

handtekening:

Jan De Smedt - onafhankelijkheidsverklaring

binnengekomen op	28 maart 2016
inschrijvingsnummer	000412
bestemming	
opvolging	ja / neen

onafhankelijkheidsverklaring

visitatie van de professioneel gerichte bacheloropleiding Ergotherapie

van de heer / mevrouw Jan de Smeelt

Ondergetekende verklaart een onafhankelijk, kritisch en gezaghebbend oordeel te hebben uitgesproken over de kwaliteit van de gevisiteerde opleiding(en) en de visitatie te hebben uitgevoerd overeenkomstig de procedures en instrumenten geformuleerd in de handleiding voor de onderwijsvisitaties van VLIR en VLHORA. Zij/hij verklaart een oordeel te hebben uitgesproken over de kwaliteit van het onderwijs binnen de gevisiteerde opleiding(en) zonder beïnvloeding van de betrokken instelling(en), de opleiding(en) of andere belanghebbenden en zonder vooroordeel, persoonlijke voorkeur of persoonlijk belang.

Ondergetekend commissielid verklaart op geen enkele wijze persoonlijk noch zakelijk direct belang te hebben bij het bestaan van de opleiding(en) en de al dan niet positieve beoordeling door de visitatiecommissie van de te accrediten opleiding(en). De deelname van het commissielid aan de visitatie van de betrokken opleiding(en) werd niet verhinderd door één of meerdere onverenigbaarheidsgrond(en) die in het visitatieprotocol zijn opgenomen.

Ondergetekende verklaart bovendien geen financiële of andere beloningen te hebben ontvangen of te zullen ontvangen van derden voor haar/zijn deelname aan de visitatie.

naam:

Jan de Smeelt

datum:

25/06/2012

handtekening:

Jan de Smeelt

OV na bezoek.docx

onafhankelijkheidsverklaring

visitatie van de **professioneel gerichte bacheloropleiding ergotherapie**

van de heer **David Dol**

Ondergetekende verbindt zich ertoe een onafhankelijk, kritisch en gezaghebbend oordeel te zullen uitspreken over de kwaliteit van de te visiteren opleiding(en) en de visitatie te zullen uitvoeren overeenkomstig de procedures en instrumenten geformuleerd in de handleiding voor de onderwijsvisitaties van VLIR en VLHORA. Hij verklaart een oordeel te zullen uitspreken over de kwaliteit van het onderwijs binnen de te visiteren opleiding(en) zonder beïnvloeding van de betrokken instelling(en), de opleiding(en) of andere belanghebbenden en zonder vooroordeel, persoonlijke voorkeur of persoonlijk belang.

Ondergetekend commissielid verklaart op geen enkele wijze persoonlijk noch zakelijk direct belang te hebben bij het bestaan van de opleiding(en) en de al dan niet positieve beoordeling door de visitatiecommissie van de te accrediten opleiding(en). De deelname van het commissielid aan de visitatie van de betrokken opleiding(en) wordt niet verhinderd door één of meerdere onverenigbaarheidsgrond(en) die in het visitatieprotocol zijn opgenomen. Indien het commissielid op enige wijze verbonden zou zijn aan een te visiteren opleiding zal hij niet deelnemen aan de beoordeling van en het bezoek aan de betreffende opleiding(en).

Ondergetekende verklaart bovendien geen financiële of andere beloningen te hebben ontvangen of te zullen ontvangen van derden voor haar/zijn deelname aan de visitatie. Indien de positie van een commissielid in de loop van het visitatieproces wijzigt en dit repercussies heeft naar het onafhankelijk functioneren van het commissielid toe, is hij verplicht het bestuursorgaan van VLIR en/of VLHORA hiervan op de hoogte te brengen.

Eventuele risico's van belangenvermenging of de schijn daarvan:

**Lid opleidingscommissie Katholieke Hogeschool Kempen → geen deelname aan betreffende
visitatie (deel-)commissie.**

**Begeleider van eindwerken en stages van studenten van de Provinciale hogeschool Limburg → geen
deelname aan betreffende deelcommissie.**

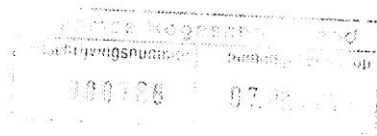
naam: David Dol

datum: 3/10/2010

handtekening: [Handtekening]

David Dol - onafhankelijkheidsverklaring.doc

binnengekomen op	G - OKT. 2010
inschrijvingsnummer	001195
bestemming	
opvolging	ja / neen

onafhankelijkheidsverklaring

visitatie van de professioneel gerichte bacheloropleiding Ergotherapie

van de heer / mevrouw David Del

Ondergetekende verklaart een onafhankelijk, kritisch en gezaghebbend oordeel te hebben uitgesproken over de kwaliteit van de gevisiteerde opleiding(en) en de visitatie te hebben uitgevoerd overeenkomstig de procedures en instrumenten geformuleerd in de handleiding voor de onderwijsvisitaties van VLIR en VLHORA. Zij/hij verklaart een oordeel te hebben uitgesproken over de kwaliteit van het onderwijs binnen de gevisiteerde opleiding(en) zonder beïnvloeding van de betrokken instelling(en), de opleiding(en) of andere belanghebbenden en zonder vooroordeel, persoonlijke voorkeur of persoonlijk belang.

Ondergetekend commissielid verklaart op geen enkele wijze persoonlijk noch zakelijk direct belang te hebben bij het bestaan van de opleiding(en) en de al dan niet positieve beoordeling door de visitatiecommissie van de te accrediten opleiding(en). De deelname van het commissielid aan de visitatie van de betrokken opleiding(en) werd niet verhinderd door één of meerdere onverenigbaarheidsgrond(en) die in het visitatieprotocol zijn opgenomen.

Ondergetekende verklaart bovendien geen financiële of andere beloningen te hebben ontvangen of te zullen ontvangen van derden voor haar/zijn deelname aan de visitatie.

naam: David Del

datum: 26/07/2012

handtekening: [Handwritten Signature]

OV na bezoek

onafhankelijkheidsverklaring

visitatie van de (professioneel gerichte bacheloropleiding ergotherapie)

van mevrouw Rianne Janssens

Ondergetekende verbindt zich ertoe een onafhankelijk, kritisch en gezaghebbend oordeel te zullen uitspreken over de kwaliteit van de te visiteren opleiding(en) en de visitatie te zullen uitvoeren overeenkomstig de procedures en instrumenten geformuleerd in de handleiding voor de onderwijsvisitaties van VLIR en VLHORA. Zij verklaart een oordeel te zullen uitspreken over de kwaliteit van het onderwijs binnen de te visiteren opleiding(en) zonder beïnvloeding van de betrokken instelling(en), de opleiding(en) of andere belanghebbenden en zonder vooroordeel, persoonlijke voorkeur of persoonlijk belang.

Ondergetekend commissielid verklaart op geen enkele wijze persoonlijk noch zakelijk direct belang te hebben bij het bestaan van de opleiding(en) en de al dan niet positieve beoordeling door de visitatiecommissie van de te accrediten opleiding(en). De deelname van het commissielid aan de visitatie van de betrokken opleiding(en) wordt niet verhinderd door één of meerdere onverenigbaarheidsgrond(en) die in het visitatieprotocol zijn opgenomen. Indien het commissielid op enige wijze verbonden zou zijn aan een te visiteren opleiding zal zij niet deelnemen aan de beoordeling van en het bezoek aan de betreffende opleiding(en).

Ondergetekende verklaart bovendien geen financiële of andere beloningen te hebben ontvangen of te zullen ontvangen van derden voor haar/zijn deelname aan de visitatie. Indien de positie van een commissielid in de loop van het visitatieproces wijzigt en dit repercussies heeft naar het onafhankelijk functioneren van het commissielid toe, is zij verplicht het bestuursorgaan van VLIR en/of VLHORA hiervan op de hoogte te brengen.

Eventuele risico's van belangenvermenging of de schijn daarvan:

Oud-studente Ergotherapie Artevelde hogeschool (1987). Stagelessen gegeven in Provinciale hogeschool Limburg, in 1999, voor mijn getuigschrift pedagogische bekwaamheid.....

Op donderdag 25 nov. 2010 zal ik ^{wellicht} Veen gastlessen geven in HUB, room student gezondheidszorg (o.a. opleiding ergotherapie)

naam: Janssens Rianne

datum: 01-10-2010

handtekening:

binnengekomen op	8 - OKT. 2010
inschrijvingsnummer	001217
bestemming	
opvolging	ja / neen

Rianne Janssens - onafhankelijkheidsverklaring

onafhankelijkheidsverklaring

visitatie van de professioneel gerichte bacheloropleiding Ergotherapie

van de heer / mevrouw *Klara De Wilde*

Ondergetekende verklaart een onafhankelijk, kritisch en gezaghebbend oordeel te hebben uitgesproken over de kwaliteit van de gevisiteerde opleiding(en) en de visitatie te hebben uitgevoerd overeenkomstig de procedures en instrumenten geformuleerd in de handleiding voor de onderwijsvisitaties van VLIR en VLHORA. Zij/hij verklaart een oordeel te hebben uitgesproken over de kwaliteit van het onderwijs binnen de gevisiteerde opleiding(en) zonder beïnvloeding van de betrokken instelling(en), de opleiding(en) of andere belanghebbenden en zonder vooroordeel, persoonlijke voorkeur of persoonlijk belang.

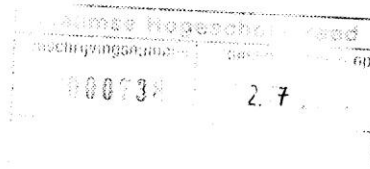
Ondergetekend commissielid verklaart op geen enkele wijze persoonlijk noch zakelijk direct belang te hebben bij het bestaan van de opleiding(en) en de al dan niet positieve beoordeling door de visitatiecommissie van de te accrediteren opleiding(en). De deelname van het commissielid aan de visitatie van de betrokken opleiding(en) werd niet verhinderd door één of meerdere onverenigbaarheidsgrond(en) die in het visitatieprotocol zijn opgenomen.

Ondergetekende verklaart bovendien geen financiële of andere beloningen te hebben ontvangen of te zullen ontvangen van derden voor haar/zijn deelname aan de visitatie.

naam: *Janssens Rianne*

datum: *25 juni 2012*

handtekening: *[Handwritten Signature]*

OV na bezoek

onafhankelijkheidsverklaring

visitatie van de (professioneel gerichte bacheloropleiding ergotherapie)

van de heer Ton Kallenberg

Ondergetekende verbindt zich ertoe een onafhankelijk, kritisch en gezaghebbend oordeel te zullen uitspreken over de kwaliteit van de te visiteren opleiding(en) en de visitatie te zullen uitvoeren overeenkomstig de procedures en instrumenten geformuleerd in de handleiding voor de onderwijsvisitaties van VLIR en VLHORA. Hij verklaart een oordeel te zullen uitspreken over de kwaliteit van het onderwijs binnen de te visiteren opleiding(en) zonder beïnvloeding van de betrokken instelling(en), de opleiding(en) of andere belanghebbenden en zonder vooroordeel, persoonlijke voorkeur of persoonlijk belang.

Ondergetekend commissielid verklaart op geen enkele wijze persoonlijk noch zakelijk direct belang te hebben bij het bestaan van de opleiding(en) en de al dan niet positieve beoordeling door de visitatiecommissie van de te accrediten opleiding(en). De deelname van het commissielid aan de visitatie van de betrokken opleiding(en) wordt niet verhinderd door één of meerdere onverenigbaarheidsgrond(en) die in het visitatieprotocol zijn opgenomen. Indien het commissielid op enige wijze verbonden zou zijn aan een te visiteren opleiding zal hij niet deelnemen aan de beoordeling van en het bezoek aan de betreffende opleiding(en).

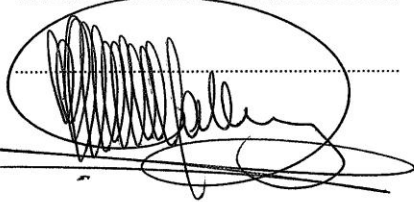
Ondergetekende verklaart bovendien geen financiële of andere beloningen te hebben ontvangen of te zullen ontvangen van derden voor haar/zijn deelname aan de visitatie. Indien de positie van een commissielid in de loop van het visitatieproces wijzigt en dit repercussies heeft naar het onafhankelijk functioneren van het commissielid toe, is hij verplicht het bestuursorgaan van VLIR en/of VLHORA hiervan op de hoogte te brengen.

Eventuele risico's van belangenvermenging of de schijn daarvan:

.....

naam: Ton Kallenberg

datum: 4 oktober 2010

handtekening:

binnengekomen op	11 OKT. 2010
inschrijvingsnummer	001226
bestemming	
opvolging	ja / neen

Ton Kallenberg - onafhankelijkheidsverklaring.doc

onafhankelijkheidsverklaring

visitatie van de professioneel gerichte bacheloropleiding Ergotherapie

van de heer / mevrouw A.J. Kallenberg

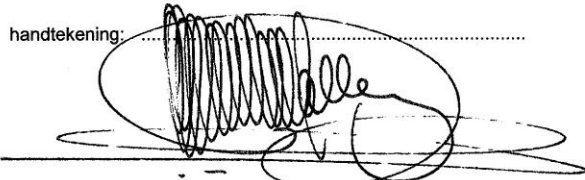
Ondergetekende verklaart een onafhankelijk, kritisch en gezaghebbend oordeel te hebben uitgesproken over de kwaliteit van de gevisiteerde opleiding(en) en de visitatie te hebben uitgevoerd overeenkomstig de procedures en instrumenten geformuleerd in de handleiding voor de onderwijsvisitaties van VLIR en VLHORA. Zij/hij verklaart een oordeel te hebben uitgesproken over de kwaliteit van het onderwijs binnen de gevisiteerde opleiding(en) zonder beïnvloeding van de betrokken instelling(en), de opleiding(en) of andere belanghebbenden en zonder vooroordeel, persoonlijke voorkeur of persoonlijk belang.

Ondergetekend commissielid verklaart op geen enkele wijze persoonlijk noch zakelijk direct belang te hebben bij het bestaan van de opleiding(en) en de al dan niet positieve beoordeling door de visitatiecommissie van de te accrediteren opleiding(en). De deelname van het commissielid aan de visitatie van de betrokken opleiding(en) werd niet verhinderd door één of meerdere onverenigbaarheidsgrond(en) die in het visitatieprotocol zijn opgenomen.

Ondergetekende verklaart bovendien geen financiële of andere beloningen te hebben ontvangen of te zullen ontvangen van derden voor haar/zijn deelname aan de visitatie.

naam: A.J. Kallenberg

datum: 25 juni 2012

handtekening:

OV na bezoek

onafhankelijkheidsverklaring

visitatie van de (professioneel gerichte bachelor ergotherapie)

van de heer Philippe Meeus

Ondergetekende verbindt zich ertoe een onafhankelijk, kritisch en gezaghebbend oordeel te zullen uitspreken over de kwaliteit van de te visiteren opleiding(en) en de visitatie te zullen uitvoeren overeenkomstig de procedures en instrumenten geformuleerd in de handleiding voor de onderwijsvisitaties van VLIR en VLHORA. Hij verklaart een oordeel te zullen uitspreken over de kwaliteit van het onderwijs binnen de te visiteren opleiding(en) zonder beïnvloeding van de betrokken instelling(en), de opleiding(en) of andere belanghebbenden en zonder vooroordeel, persoonlijke voorkeur of persoonlijk belang.

Ondergetekend commissielid verklaart op geen enkele wijze persoonlijk noch zakelijk direct belang te hebben bij het bestaan van de opleiding(en) en de al dan niet positieve beoordeling door de visitatiecommissie van de te accrediten opleiding(en). De deelname van het commissielid aan de visitatie van de betrokken opleiding(en) wordt niet verhinderd door één of meerdere onverenigbaarheidsgrond(en) die in het visitatieprotocol zijn opgenomen. Indien het commissielid op enige wijze verbonden zou zijn aan een te visiteren opleiding zal hij niet deelnemen aan de beoordeling van en het bezoek aan de betreffende opleiding(en).

Ondergetekende verklaart bovendien geen financiële of andere beloningen te hebben ontvangen of te zullen ontvangen van derden voor haar/zijn deelname aan de visitatie. Indien de positie van een commissielid in de loop van het visitatieproces wijzigt en dit repercussies heeft naar het onafhankelijk functioneren van het commissielid toe, is hij verplicht het bestuursorgaan van VLIR en/of VLHORA hiervan op de hoogte te brengen.

Eventuele risico's van belangenvermenging of de schijn daarvan:

.....

naam: MEEUS P. B. / L.

datum: 15/03/2010

handtekening:

Philippe Meeus - onafhankelijkheidsverklaring

binnengekomen op	23 MAART 2010
inschrijvingsnummer	000411
bestemming	
opvolging	ja / neen

onafhankelijkheidsverklaring

visitatie van de professioneel gerichte bacheloropleiding Ergotherapie

van de heer / mevrouw *MEEUS Philip*

Ondergetekende verklaart een onafhankelijk, kritisch en gezaghebbend oordeel te hebben uitgesproken over de kwaliteit van de gevisiteerde opleiding(en) en de visitatie te hebben uitgevoerd overeenkomstig de procedures en instrumenten geformuleerd in de handleiding voor de onderwijsvisitaties van VLIR en VLHORA. Zij/hij verklaart een oordeel te hebben uitgesproken over de kwaliteit van het onderwijs binnen de gevisiteerde opleiding(en) zonder beïnvloeding van de betrokken instelling(en), de opleiding(en) of andere belanghebbenden en zonder vooroordeel, persoonlijke voorkeur of persoonlijk belang.

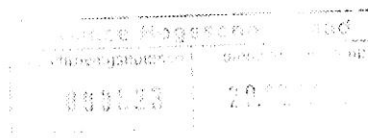
Ondergetekend commissielid verklaart op geen enkele wijze persoonlijk noch zakelijk direct belang te hebben bij het bestaan van de opleiding(en) en de al dan niet positieve beoordeling door de visitatiecommissie van de te accrediten opleiding(en). De deelname van het commissielid aan de visitatie van de betrokken opleiding(en) werd niet verhinderd door één of meerdere onverenigbaarheidsgrond(en) die in het visitatieprotocol zijn opgenomen.

Ondergetekende verklaart bovendien geen financiële of andere beloningen te hebben ontvangen of te zullen ontvangen van derden voor haar/zijn deelname aan de visitatie.

naam: *MEEUS*

datum: *16/08/2012*

handtekening:

OV na bezoek

onafhankelijkheidsverklaring

visitatie van de professioneel gerichte bacheloropleiding ergotherapie

van mevrouw **Ineke Stijnen**

Ondergetekende verbindt zich ertoe een onafhankelijk, kritisch en gezaghebbend oordeel te zullen uitspreken over de kwaliteit van de te visiteren opleiding(en) en de visitatie te zullen uitvoeren overeenkomstig de procedures en instrumenten geformuleerd in de handleiding voor de onderwijsvisitaties van VLIR en VLHORA. Zij verklaart een oordeel te zullen uitspreken over de kwaliteit van het onderwijs binnen de te visiteren opleiding(en) zonder beïnvloeding van de betrokken instelling(en), de opleiding(en) of andere belanghebbenden en zonder vooroordeel, persoonlijke voorkeur of persoonlijk belang.

Ondergetekend commissielid verklaart op geen enkele wijze persoonlijk noch zakelijk direct belang te hebben bij het bestaan van de opleiding(en) en de al dan niet positieve beoordeling door de visitatiecommissie van de te accrediten opleiding(en). De deelname van het commissielid aan de visitatie van de betrokken opleiding(en) wordt niet verhinderd door één of meerdere onverenigbaarheidsgrond(en) die in het visitatieprotocol zijn opgenomen. Indien het commissielid op enige wijze verbonden zou zijn aan een te visiteren opleiding zal zij niet deelnemen aan de beoordeling van en het bezoek aan de betreffende opleiding(en).

Ondergetekende verklaart bovendien geen financiële of andere beloningen te hebben ontvangen of te zullen ontvangen van derden voor haar/zijn deelname aan de visitatie. Indien de positie van een commissielid in de loop van het visitatieproces wijzigt en dit repercussies heeft naar het onafhankelijk functioneren van het commissielid toe, is zij verplicht het bestuursorgaan van VLIR en/of VLHORA hiervan op de hoogte te brengen.

Eventuele risico's van belangenvermenging of de schijn daarvan:

Hogeschool West-Vlaanderen (HOWEST) >
jaarlijkse uitwisseling (3 dgn) op het gebied
van Kinderergotherapie tussen HAN + HOWEST
(internationalisering). Ik ben betrokken bij de
organisatie v. deze activiteit (nu 2 jaar)

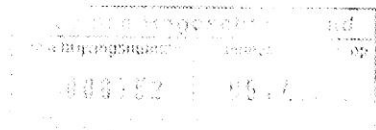
naam: Ineke Stijnen

datum: 8 okt 2010

handtekening: Ineke

binnengekomen op	8 - OKT. 2010
inschrijvingsnummer	001218
bestemming	
opvolging	ja / neen

Ineke Stijnen - onafhankelijkheidsverklaring.doc

VLHORA

onafhankelijkheidsverklaring

visitatie van de professioneel gerichte bacheloropleiding Ergotherapie

van de heer / mevrouw Ineke Stijnen

Ondergetekende verklaart een onafhankelijk, kritisch en gezaghebbend oordeel te hebben uitgesproken over de kwaliteit van de gevisiteerde opleiding(en) en de visitatie te hebben uitgevoerd overeenkomstig de procedures en instrumenten geformuleerd in de handleiding voor de onderwijsvisitaties van VLIR en VLHORA. Zij/hij verklaart een oordeel te hebben uitgesproken over de kwaliteit van het onderwijs binnen de gevisiteerde opleiding(en) zonder beïnvloeding van de betrokken instelling(en), de opleiding(en) of andere belanghebbenden en zonder vooroordeel, persoonlijke voorkeur of persoonlijk belang.

Ondergetekend commissielid verklaart op geen enkele wijze persoonlijk noch zakelijk direct belang te hebben bij het bestaan van de opleiding(en) en de al dan niet positieve beoordeling door de visitatiecommissie van de te accrediten opleiding(en). De deelname van het commissielid aan de visitatie van de betrokken opleiding(en) werd niet verhinderd door één of meerdere onverenigbaarheidsgrond(en) die in het visitatieprotocol zijn opgenomen.

Ondergetekende verklaart bovendien geen financiële of andere beloningen te hebben ontvangen of te zullen ontvangen van derden voor haar/zijn deelname aan de visitatie.

naam: Ineke Stijnen

datum: 2 Juli 2012

handtekening: Ineke Stijnen

OV na bezoek.docx

onafhankelijkheidsverklaring

visitatie van de professioneel gerichte bacheloropleiding Ergotherapie

van mevrouw Ineke Wolfhagen

Ondergetekende verbindt zich ertoe een onafhankelijk, kritisch en gezaghebbend oordeel te zullen uitspreken over de kwaliteit van de te visiteren opleiding(en) en de visitatie te zullen uitvoeren overeenkomstig de procedures en instrumenten geformuleerd in de handleiding voor de onderwijsvisitaties van VLIR en VLHORA. Zij/hij verklaart een oordeel te zullen uitspreken over de kwaliteit van het onderwijs binnen de te visiteren opleiding(en) zonder beïnvloeding van de betrokken instelling(en), de opleiding(en) of andere belanghebbenden en zonder vooroordeel, persoonlijke voorkeur of persoonlijk belang.

Ondergetekend commissielid verklaart op geen enkele wijze persoonlijk noch zakelijk direct belang te hebben bij het bestaan van de opleiding(en) en de al dan niet positieve beoordeling door de visitatiecommissie van de te accrediten opleiding(en). De deelname van het commissielid aan de visitatie van de betrokken opleiding(en) wordt niet verhinderd door één of meerdere onverenigbaarheidsgrond(en) die in het visitatieprotocol zijn opgenomen. Indien het commissielid op enige wijze verbonden zou zijn aan een te visiteren opleiding zal zij/hij niet deelnemen aan de beoordeling van en het bezoek aan de betreffende opleiding(en).

Ondergetekende verklaart bovendien geen financiële of andere beloningen te hebben ontvangen of te zullen ontvangen van derden voor haar/zijn deelname aan de visitatie. Indien de positie van een commissielid in de loop van het visitatieproces wijzigt en dit repercussies heeft naar het onafhankelijk functioneren van het commissielid toe, is zij/hij verplicht het bestuursorgaan van VLIR en/of VLHORA hiervan op de hoogte te brengen.

Eventuele risico's van belangenvermenging of de schijn daarvan:

.....

naam: H.A.P. Wolfhagen
 datum: 10-09-2010
 handtekening:

binnengekomen op	15 SEP. 2010
inschrijvingsnummer	001103
bestemming	
opvolging	ja / neen

Ineke Wolfhagen- onafhankelijkheidsverklaring.doc

onafhankelijkheidsverklaring

visitatie van de professioneel gerichte bacheloropleiding Ergotherapie

van de heer / mevrouw H.A.P. Wolfhogen

Ondergetekende verklaart een onafhankelijk, kritisch en gezaghebbend oordeel te hebben uitgesproken over de kwaliteit van de gevisiteerde opleiding(en) en de visitatie te hebben uitgevoerd overeenkomstig de procedures en instrumenten geformuleerd in de handleiding voor de onderwijsvisitaties van VLIR en VLHORA. Zij/hij verklaart een oordeel te hebben uitgesproken over de kwaliteit van het onderwijs binnen de gevisiteerde opleiding(en) zonder beïnvloeding van de betrokken instelling(en), de opleiding(en) of andere belanghebbenden en zonder vooroordeel, persoonlijke voorkeur of persoonlijk belang.

Ondergetekend commissielid verklaart op geen enkele wijze persoonlijk noch zakelijk direct belang te hebben bij het bestaan van de opleiding(en) en de al dan niet positieve beoordeling door de visitatiecommissie van de te accrediten opleiding(en). De deelname van het commissielid aan de visitatie van de betrokken opleiding(en) werd niet verhinderd door één of meerdere onverenigbaarheidsgrond(en) die in het visitatieprotocol zijn opgenomen.

Ondergetekende verklaart bovendien geen financiële of andere beloningen te hebben ontvangen of te zullen ontvangen van derden voor haar/zijn deelname aan de visitatie.

naam: H.A.P. Wolfhogen

datum: 26 juni 2012

handtekening: [Handwritten signature]

OV na bezoek.docx

bijlage 4 bezoekschema

dag 1

09.30 - 12.30	voorbereidende vergadering en inzage werkdocumenten
12.30 - 13.30	lunch voor de commissie
13.30 - 15.15	voorbereidende vergadering en inzage werkdocumenten
15.15 - 15.45	kennismaking met de algemeen directeur, het departementshoofd
16.00 - 17.30	opleidingsverantwoordelijke opleiding, opstellers ZER en een student betrokken bij het onderwijskundig overleg (onder meer bespreking referentiekader)
17.45 - 18.30	kwaliteitsverantwoordelijke(n), verantwoordelijke(n) van de opleiding, het departement en/of de hogeschool
18.30 - 19.00	intern overleg
19.00	informeel ontmoetingsmoment
20.00	avondmaal voor de commissie

dag 2

08.30 - 09.00	intern werkoverleg
09.00 - 09.45	studenten eerste en tweede jaar: maximum 12, representatief samengesteld, inclusief studentenvertegenwoordigers
10.00 - 10.45	studenten derde jaar: maximum 12, representatief samengesteld, inclusief studentenvertegenwoordigers
11.00 - 12.30	rondgang
12.30 - 14.00	lunch voor de commissie
14.00 - 14.45	lectoren 1 ^{ste} en 2 ^{de} BA: maximum 12, representatief samengesteld, inclusief de personen betrokken bij onderwijskundig en/of beleidsoverleg
15.00 - 15.45	lectoren 3 ^{de} BA: maximum 12, representatief samengesteld, inclusief de personen betrokken bij onderwijskundig en/of beleidsoverleg
16.00 - 16.30	administratief en technisch personeel
16.30 - 18.00	intern werkoverleg en inzage van de documenten
18.00 - 18.45	vertegenwoordigers werkveld: maximum 12, gedifferentieerd samengesteld, personen die afgestudeerden in dienst hebben of fungeren als begeleiders of promotoren van bachelorproeven en die niet ingeschakeld zijn in het opleidingsprogramma
19.00 - 19.45	afgestudeerden: maximum 12 uit de drie laatste afstudeerjaren, representatief samengesteld
20.00	avondmaal voor de commissie.

dag 3

08.30 - 09.00	intern werkoverleg
09.00 - 09.45	ombudspersonen, verantwoordelijken studiebegeleiding- en –advies
10.00 - 10.30	verantwoordelijke internationalisering van de opleiding, het departement en/of de hogeschool;
10.30 - 11.15	begeleiders bachelorproeven: maximum 12, representatief samengesteld
11.15 - 12.30	intern werkoverleg;
12.30 - 13.30	lunch voor de commissie;
13.30 - 14.00	opleidingsverantwoordelijke opleiding
14.00 - 15.00	vrij spreekuur
15.00 - 18.00	voorbereiding mondelinge rapportering
18.00	mondelinge rapportering.

bijlage 5 lijst van afkortingen en letterwoorden

ABA	academische bacheloropleiding
AJ	academiejaar
AKUL	Associatie van de K.U.Leuven
ARTE	Arteveldehogeschool
ARTESIS	Artesis Hogeschool Antwerpen
ASO	Algemeen secundair onderwijs
ATP	Administratief en technisch personeel
AUGent	Associatie Universiteit Gent
AUHA	Associatie Universiteit en Hogescholen Antwerpen
AUHL	Associatie Universiteit Hogescholen Limburg
BAMA	Bachelor Master
BNB	bachelor- na bacheloropleiding
BSO	beroepssecundair onderwijs
BZW	begeleid zelfstandig werk
CLB	centrum voor leerlingenbegeleiding
DOC	departementaal onderhandelingscomité
ECTS	European Credit Transfer System
EFQM	European Foundation for Quality Management
EQF	European Qualifications Framework
Erasmus	uitwisselingsprogramma voor studenten in het hoger onderwijs, onderdeel van het Project Socrates van de Europese commissie
EVC	elders verworven competenties
EVK	eerder verworven kwalificaties
HBO	Hoger Beroepsonderwijs
HOC	Hogeschool onderhandelingscomité
HOGENT	Hogeschool Gent
HOR	Hogeronderwijsregister

HOWEST	Hogeschool West-Vlaanderen
HUB	Hogeschool-Universiteit Brussel
IAJ	individueel aangepast jaarprogramma
ict	internet- en communicatietechnologie
ICTO	ICT en Onderwijs
IKZ	interne kwaliteitszorg
KHBO	Katholieke Hogeschool Brugge-Oostende
KHK	Katholieke Hogeschool Kempen
KSO	Kunstsecundair onderwijs
KZ	(integrale) kwaliteitszorg
MA	academische masteropleiding
NVAO	Nederlands Vlaamse Accreditatieorganisatie
OER	onderwijs en examenreglement
OO	onderwijsontwikkeling
OOP	onderwijsontwikkelingsplan
OP	onderwijzend personeel
PBA	professionele bacheloropleiding
PDCA	letterwoord voor: 'Plan Do Check Act'
PGO	probleemgestuurd onderwijs
PGO	projectgestuurd onderwijs
PHL	Provinciale Hogeschool Limburg
PWO	projectmatig wetenschappelijk onderzoek
SID-in	studie- informatiedagen
SOVO	Sociale Voorzieningen, bijvoorbeeld SOVOArte, de dienst voor sociale voorzieningen van De Artevelde Hogeschool
TSO	Technisch secundair onderwijs
UAB	Universitaire Associatie Brussel
VLHORA	Vlaamse Hogescholenraad
VLIR	Vlaamse Interuniversitaire Raad

VLOE	Vlaams Overleg Ergotherapie
VLOR	Vlaamse Onderwijsraad
VQF	Vlaams kwalificatie framework
VTE	voltijds equivalenten
VTO	Vorming, Training en Opleiding
ZER	zelfevaluatie rapport

bijlage 6 reactie

De Hogeschool West-Vlaanderen vraagt om volgende reactie als bijlage op te nemen bij het visitatierapport bachelor in de ergotherapie:

“Howest, de Hogeschool West-Vlaanderen, kiest zeer bewust voor maatschappelijk engagement. Ze doet dit onder meer door in te zetten op innovatie, creativiteit en entrepreneurship, ook en weloverwogen in de gezondheidszorg en specifiek in de ergotherapie. Howest voelt zich hierin gesteund door de visitatiecommissie die er in haar rapport voor pleit dat ‘de intussen verworven inzichten over wellness coaching en ergotherapie in het curriculum geïntegreerd worden’. Howest neemt deze visie, naast de aanbevelingen van de visitatiecommissie nadrukkelijk mee in het vervolgtraject.”